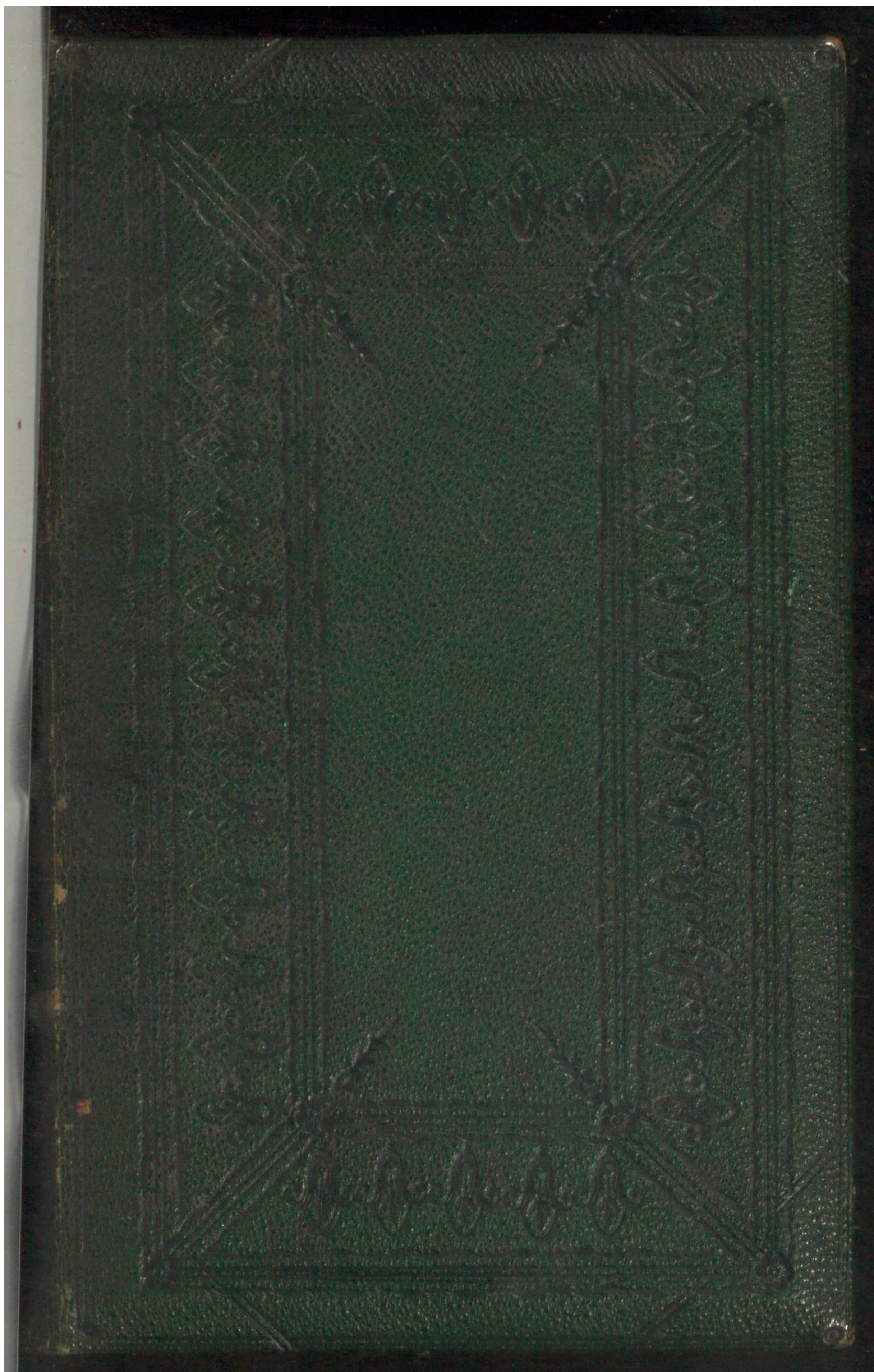
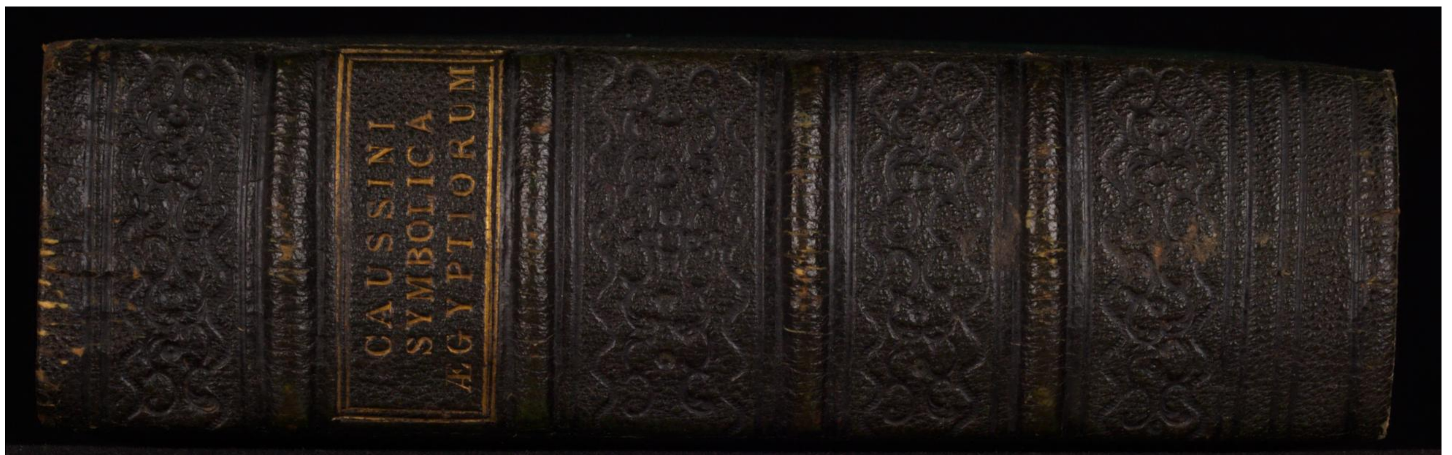
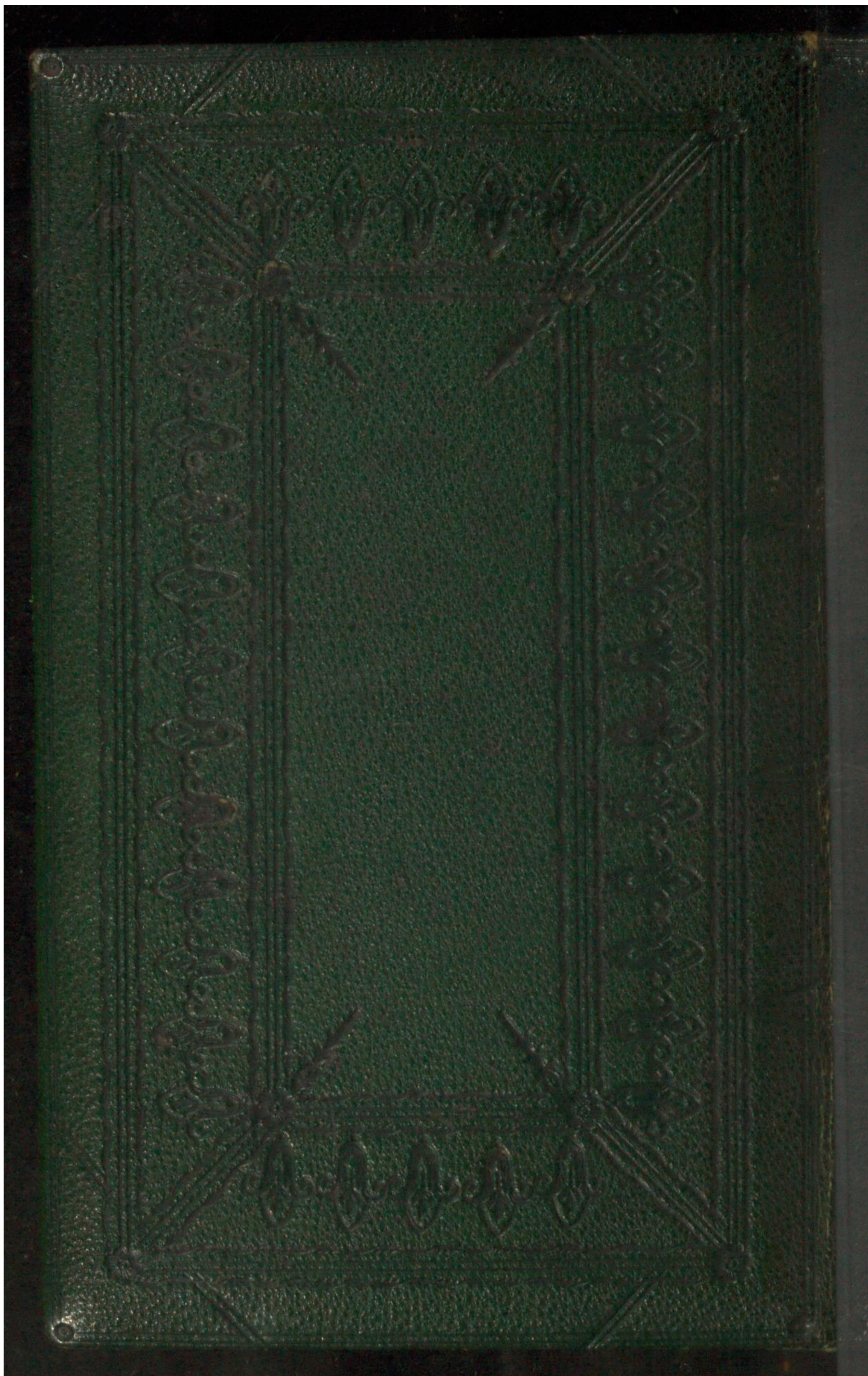
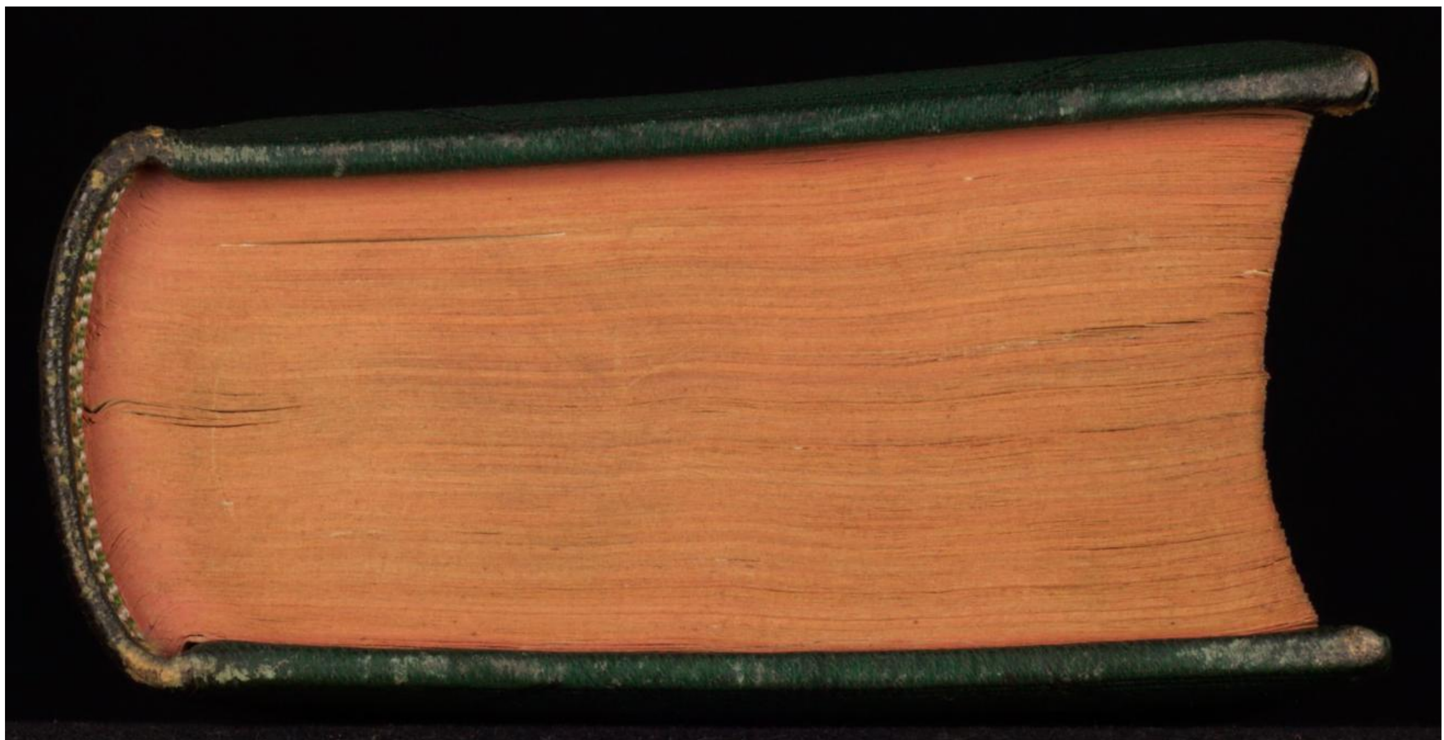

CAUSSINI
SYMBOLICA
ÆGYPTIORUM

Thomas South.

A J L Attwood

1859

Coll. cplt. E.o.

17/6

p̄tiu̅ ... 6

~~693~~

693 m/-

De symbolica
AEGYPTIORVM
Sapientia, in qua
SYMBOLA, PARABOLÆ,
HISTORIÆ SELECTÆ,
quæ ad omnem
EMBLEMATV̄, ÆNIGMATV̄,
Hieroglyphicorum
Cognitionē viā præstāt.
Autore Nicolao Caussino
Trecensi è Soc.
IESV
COLONIÆ AGRIPPINÆ
Apud IOANNEM KINCKIVM sub Monocerote
ANNO M. DC. XXXI.

CONTENTA HOC OPERE de Symbolica AEgyptiorum Sapientia.

POLYHISTOR SYMBOLICVS, ELECtorum Symbolorum & parabolarum histor. stromata libris 12. Complectens.

R.mo ILL.mo PRINCIPI RVDOLPHO PHILIPPO LANDGRAVIO IN LEVCHTENBERG, COMITI IN HALS, ET

Russi. &c. Ecclesiæ Metropol Coloniens. Canonico &c. Domino Patrono suo clementissimo.

Ascentem Sapientiæ ac Virtutis tuæ famam, Illustriss. Princeps, venerari cupiens, SAPIENTVM SYMBOLA & Arcana profero: imo ipsa sese spōte sua offerunt; blandiente scilicet argumēti fiducia, & audaciæ, si qua est, culpam diluente. Sapientiæ quidem hæc scita, eiusque Candidatos mirè olim antiquitas venerata est, sed nūc passim inuidiæ & calumniæ spiculis obnoxium est, quicquid ad scopū Sapientiæ collimat. Nec meliorem sibi sortem polliceri Liber iste poterat. Vt verò effugeret; Patrono egebat; sed magno, sed potente &, vt omnia dicam, SAPIENTE. Talem se reperisse gaudet, sibiq; velut vltra votum felix gratulatur. An fallor? Sapientiæ sanè scintillas in te non obscura produnt indicia; dum & generosa animi indoles, & rara morum grauitas, magnum te olim fore Sapiētiæ Alumnum testantur. Imo moribus ætatem præuertis, & exemplo præclaro, sed raro doces, Sapientiam non tam annis, quàm nimis esse metiendam. Quid multis? etiam itteras artesque indefessè colis, & quid ni

Sapientiæ laudem mereare? Age, sic prisca NAGNORVM Exempla renouantur; vt qui miserum rati, alienę incumbere famæ, Sapientiæ quoq; ac bonarũ Artium numina coluerunt, velut generis nominisq; sui gloriã dignè sustinerent, cum Sapientiæ fulcro ni terentur. Nec mirum, sola enim non graditur, cæteras quoque Virtutes sibi comites iungit, & Clementiæ, Humanitatis, Benefi centiæq; sodalitio stipatur. Eas in te virtutes nemo non agnoscit; ego verò etiã expertus veneror, & admiror; testemq; animi mei, Librum istũ esse cupio: voueo insuper, vt crescentem Virtutis Tuæ Genium, bono omine prouehat sospitator omniũ DEVS, & tenellas Virtutis ac Sapiẽtiæ plantas felici maturitate donãdas ad Nestoris annos perducat.

Illustr. V. Cels.
Obseruantiss. Cliens
IOANNES KINCKIUS
Bibliop. Colon.

APPROBATIO.

STEPHANVS CHARLETVS *Prouincialis Societatis* IESV *in Prouincia Franciæ, potestate ad id mihi facta ab admodum* R. P. N. *Præposito Generali* MVTIO VITELESCO, *facultatem concedo, vt* P. NICOLAI CAVSSINI *è Societate* IESV *Sacerdotis, de* Symbolica Aegyptiorũ Sapientia *libri, eruditorum ex eadem Societate nostra virorum iudicio approbati, typis excudantur.*

Datum Flexiæ 19 Nouembr. 1627.

STEPHANVS CHARLETVS.

D

DE SYMBOLICA ÆGYPTIORVM SAPIENTIA.

LIBRI INSTITVTVM.

VM Libros de triplici eloquentia, & apparatum quendam ex florentissima exemplorum copia ad oratoriam facultatem instruerem; adieci quoque animum ad symbolicam veterum sapientiam, cuius veluti gemmis illuminata fulgere gratius epidictica solet eloquentia.

Placuit autem consultò vitare tritam similitudinum copiam & eas consectari, quas antiqui sacras nominarunt, vt quæ à plebeio vsu remota ex sanctioris cuiusdã disciplinæ adytis essent deprõptæ.

Quo in genere primum locum obtinent Ægyptiorum Hieroglyphica, seu mauis sacras Sculpturas & imagines appellare, quas etsi Pierius aliiq; complures attrectarint, dulcius tamen visum est & grauius, ex Hori Ægyptij libello quem cernebam ab ipso Pierio in multis parum fideliter expressum, à nonnullis etiam interpretibus fœdè corruptum, tanquam ex fonte repetere.

Nam cum in editionem Romanam, quæ ex Merceri, & aliorũ interpretatione coaluit, incidissem, (non sum qui alienis insultem laboribus) sed miratus sum quo pacto Mercerus ipse, Turturem auem *nobis* pro pastinaca pisce, & Turturem quidem cum mammis & dentibus, tum Salamandras bicipites, *non tolerandis sanè erroribus exhiberet, itaq; has & similes maculas ex Hori versione dispunxi, notis illustraui, obseruationibus ad locos præsertim difficiliores locupletaui.*

Postremò addere visum est, quæ Clemens Alexã-

drinus & S. Epiphanius in hoc argumenti genere sunt commentati.

Alio deinde opere D. Epiphanij vestigijs insistens, Polyhistorem Symbolicum *in XII. libros diuisum edidi, qui variorum symbolorum & parabolarum historicarum stromata ex omni historia magna eruditionis copia & suauitate complectitur. Hæc de libri instituto.*

QVOD SYMBOLICA HIEROGLYPHICORVM SCIENTIA antiquissima sit, & ea Moyses apud Aegyptios imbutus fuerit, primi quoq; Græcorum Philosophi exculti.

NVlla vnquam ætas extitit tantis ignorantiæ tenebris implicata, qua non aliquis sapientiæ radius velut per nubes emissus, saltem refracto sublustriq; lumine vibraret.

Est enim blanda & conciliatrix, & quasi sui læua scientiæ illecebra, quæ non patitur hominẽ tanquam saginati corporis inutilem belluam perpetuò ad pastum curasq; nugatorias abijci, sed quandam honestatis facem infixit pectori, quæ si fuerit excitata crebrius, illos quos in animis hominum cernimus sciendi igniculos non obscurè ventilabit.

Inde omnes artes scientiæq; floruerunt, quibus animus contra sarcinam corporis, & istam salebrosam rerum exilitatem fortiter eluctatus, effecit, vt lux ingenij in præclarissimis studijs adolesceret, tandemq; ad formam scientiæ magis cumulatam non mollibus quidem cliuis, sed varijs difficultatũ anfractibus contenderet.

Primi hominum post Hebræos Aegyptij hoc sciendi desiderium videntur præter cæteros impensius

exco-

*xcoluisse, & per varias disciplinas peruagati se ex-
uisitis ingenij inuentis nobilitasse.*

*Magni autem semper nominis apud eos fuit Hi-
roglyphicorum scientia, inter arcanas numerata
isciplinas, & paucis ijsq; nobilibus sacerdotum in-
enijs celebrata, qua & imbutum Moysem accepi-
nus. Nam cum illum* Eruditum omni sapientia Aegyptiorum, *sacra dicant litera, Philo in libro
e vita Moysis, rem plenius explicans ait, Moysem
umeros & Geometriam, vniuersamq; Musicam,
um practicam, tum contemplatiuam accepisse ab
Aegyptijs doctoribus, & insuper occultam philoso-
hiam descriptam literis, vt vocant hieroglyphicis,
oc est notis animaliū, qua ipsi venerantur pro nu-
ninibus.* καὶ προσέτι τὴν διὰ συμβόλων φιλοσοφίαν
ἣν ἐν τοῖς λεγομένοις γράμμασιν ἐπιδείκνυνται, καὶ διὰ
τῶν ζώων ἀποδοχῆς ἃ καὶ θεῶν τιμαῖς γεραίρουσι.

Act.7.22.

Philo de vita Moysis.

*Ex quo apparet quam vetus sit illa sapientia,
qua & Moysem discipulum habuerit. Plato in Phi-
ebo literarum Aegyptiorum inuentionem tribuit
Theuto siue Taauto, quem huius gentis primum
doctorem facit Philobiblius, qui Sachoniatonis au-
thoris antiquissimi historiam accuratissima (vt ait
Eusebius) cura Gracè vertit. Gracos autem postea
is Aegyptiorū excultos disciplinis nemo negat, &
d ingenuè fatetur ille Academicorum princeps in
Epinomide, nec dissimulat Orpheus in Argonauti-
is, vbi narrat se Aegyptum lustrasse his verbis.*

Ἠδ' ὅσον Αἰγύπτιον ἱερὸν λόχον ἐξελόχευσα.
Μέμφιν ἐς ἠγαθέην πελάσας, ἱεράς τι πόληας.

Refert quoq; Proclus, *Solonem apud Aegyptios in
ai audisse sacerdotem nomine* Partanit, *in Helio-
oli eum qui dicebatur* Oclapi, *in Sebemyto* Ethy-
non, *à quibus non dubium est quin hanc symbolicā
apientiā acceperit, cuius vestigia in suis sententijs
reliquit* Pythagoras *cum* Aenopheum *Heliopolitā
raceptorē habuisset, miratus quā ab eo acceperat*

 hiero-

hieroglyphicorum solertiam in suis quoque symb
lis apud Græcos propagauit.

HIEROGLYPHICAE SCI- ENTIAE PRIMA SEMINA AB Hebræis mentibus profecta.

Alexander auctor Iudaicæ historiæ citatur ab Eusebio, & Eupolemus auctor libri de Iudæ. Regibus à Clemente Alexandr. Strom. li. 1.

NEque tamen crediderim primos omnino hu
ius sapientiæ auctores AEgyptios fuisse: N
si quod ait Alexander historicus in eo volumin
quod de Iudaica historia conscripsit, Abraha
in Heliopoli cum sacerdotibus AEgyptijs vixit
à quo illi Astrologiam didicerunt, quam se a
Henoch longa annorum successione propagata
accepisse profitebatur: Credibile est cæterarum
quoque scientiarum semina per Abrahamu
sparsa, nec symbolorum, aut ænigmatum veli
quibus omnis antiquorum adumbrata fuit sap
entia, caruisse.

Accedit quod Deus hunc mundum ex tot r
rum varietate coagmentatum, quasi scenam p
litissimis imaginibus distinctam primorum st
tim hominum oculis obiecerit, vt per ea quæ c
nerent simulachra, velut per nubeculam interm
cantes diuinitatis radios intuerentur. Nec imm
ritò Epictetus dixit inesse hominum animis,
Θεοῦ σύμβολα, quæ ipse nobis per tot obiectas
species inurit Quamobrem facile crediderim A
damo, Enocho, Noëmo, & cæteris illis primæ
tatis hominibus, quot res creatas in hoc orbe t
rarum cernerent, tot visas fuisse literas magn
diuinitatis fulgore illuminatas, quibus illud a
ternæ mentis numen suum nomen mortalib
consignaret.

Facit vt hoc credam, posterorum, qui eod
spi

spiritu afflatì scripserunt, solers & excogitata ratio, qui tam sæpè religionis nostræ mysteria symbolis figurisque adumbrarunt, vt nihil sit in sacro instrumento frequentius. Et tanti quidem figuratum sermonem Hebræi veteres fecêre, vt quicquid esset acutè dictum, quicquid aculeos haberet, & gratiam ingenij, hoc משל Maschal appellarent, quod nomen propriè ad parabolas similitudinesque pertinet.

SYMBOLICA SAPIENTIA APVD AEGYPTIOS PECVLIARI ratione culta.

Verum Aegyptij, vt hanc de symbolis scientiam præ cæteris magno in pretio semper habuerunt, multisq; figurarum monumentis celebrarunt, non frustra dicuntur reliquis hominibus eiusdem auctores fuisse. Et certè licet ex Philone & Clemente Alexandrino colligere, duplicem fuisse scientiam Aegyptiorum, vnam quidem popularem apertam, & expositam omnibus; puta Geometriam, Astrologiam, Arithmeticam, Musicam; Alteram verò arcanam & sacram, dictam Hieroglyphicam, quæ per symbola quædam atque ænigmata, grauissima quæq; Theologiæ, Physiologiæ, & Polyticæ facultatis mysteria & dogmata denotarent.

Duplex Aegyptiorum scientia.

Philo de vita Moysis Clemens strom. li. 1.

Et hæc quidem erat penes omnium doctissimos sacerdotes, ex quo ἱερατικὰ γράμματα hãc de symbolis scientiam Origenes Appellat in caput secundũ epistolæ ad Romanos. Quin addebant cœlestem quandam virtutem præesse Hieroglyphicorum sapientiæ, quæ eius candidatos illustraret, & in tot

Virtus præses Hieroglyphicorũ statuebatur ab Aegyptijs

Origen. homil. 1. super Numeros.

tot rerum ambagibus discussa tenebrarum cali-gine ad intelligentiam subtilium rerum promo-ueret.

QVIBVS MONVMENTIS AEGYPTII SVA HIEROglyphica consecrarint.

Cyrill. aduers. Iuliã. lib. 9.

AT verò, ne vnquam huius scientiæ memoria excideret, auebant in operosis obeliscorũ pyramidumque molibus, tum in apparatissimis templorum valuis consecrare symbolorum suorum monumenta; quod S. Cyrillus Alexandrinus aduersus Iulianum disputans de Moysis figuris, clarissimè ostendit. Innuit quippe fuisse apud Aegyptios quosdam ænigmatum magna industria & grauitate præditos, quos illi nominare solent Hieroglyphos, qui templis & obeliscis notas insculpebant, non vulgaribus vtentes, literis, sed alijs figuris rerum naturas effingentes, prudentiorum augebant scientiam (addit autem aliquot exempla.) Si vellent, inquit, significare Deum, hoc est summam, & quæ super omnia est naturam, pingebant oculum: cui sceptrum substituebant, vt per hoc intelligatur, quod omnia videat, & sit ei regia dignitas. Nam sceptrum ferè regis intelligitur symbolum, quamuis etiam per stantem baculum, quod nullo modo diuina natura labefactari possit, sed quasi semper stare, & quodammodo sustinere, & fundare omnia, discatur. Dicuntur autem aspidem fingere in figuram cœli, eò quod in circulum feratur: & serpentem in figuram temporis, eò quod longus sit, & multis voluminibus flexuosus lenissimè repit. Insuper & furorem & iram per ænigma de-

claran'tes

tantes, insculpebant craticulam, cui subijcitur
is & cor superponitur: hæc ille de sculptura
roglyphicorum.

Anastasius quoque Synaita Patriarcha An-
ichenus, de pyramidibus huiusmodi figuris
ud Aegyptios cælatis meminit, cum ait Ae-
ptios sacra ratione draconem qui vorat cau-
n, insculpere in pyramidibus, æternam & in-
hiduam circumactionem diuinarum rerum si-
ificantes. Quo pacto autem, & quam varie sæ-
aspersa essent in istis monumentis Hierogly-
ica ex germana figura, quam in fronte libri
posui, potes agnoscere. Huc spectant illa Lu-
ni,

Anastasius Synaita Anagogicarũ contemplat. in Hexaemeron l. 1. sub finem.

Nondum flumineos Memphis contexere libros
Nouerat, in saxis tantum volucresque, feraque,
Sculptaq; seruabant magicas animalia linguas.

[Q]VOD NON SOLI AEGY-PTII HAC SCRIBENDI FORmula per Hieroglyphicas literas fuerint vsi.

[P]RIMVM *igitur celebrata frequentiùs apud*
Aegyptios Hieroglyphicorum ratio, latè dein-
in alias gentes manauit. Neque enim hanc scri-
ndi normam septemtrionalibus populis fuisse i-
otam discimus ex Olao magno. Nonnulli (*in-*
uit) pro priuatis computis instar Aegyptio-
rum, varijs animalium figuris pro literis vte-
ntur.

Olaus lib. 1. cap. 21.

Sed & Scythas hac ænigmatum solertia dele-
tatos ex eorum Rege Idanthura licet coniјcere,
ui vt author Pherecydes Syrius apud Clementem
lexandrinum, Dario bellum minanti pro literis
misit

misit murem, ranam, auem, iaculum, aratru[m] cuius nos symboli interpretationem infra subie[ci]mus.

Diodor. Bibliotb. hist. l.3.c.2.

Diodorus quoq; testatur Aethiopum literas v[a]rijs animantibus, extremitatibusq; hominum, [&] præcipuè instrumentis fabrilibus persimiles fuis[se] Συμβέβηκε τοίνυν τοὺς μὲν τύποις ὑπάρχειν αὐτ[ῶν] ὁμοίους ζώοις παντοδαποῖς, καὶ ἀκρωτηρίοις ἀνθρ[ώ]πων· ἔτι δὲ ὀργάνοις καὶ μάλιστα τεκτονικοῖς. *Græci qu[i]dem sapientes, etsi minime dicuntur istas figur[as] celebrasse, plurimi tamen ænigmatum solertia su[nt] delectati, quod apparet ex dictis sapientum figur[a]tis, & Pythagoræ symbolis, quæ explicat Cyrill[us] libro nono aduersus iulianum.*

QVID DIFFERANT SYM-BOLVM, AENIGMA, EMBLE-ma, Parabola, Apologus, Hiero-glyphicum.

CElebrantur in ista imaginum scientia Sym[-]bolum, AEnigma, Emblema, Apologus, Pa[-]rabola, Hieroglyphicum, quæ inter se affini[a] sunt, differunt tamen nonnihil.

Symboli vox.

Symbolum latissimè patet, cum sit nota & si[-]gnum rei animo conceptæ; Itaque tesseræ ho[-]spitales, militares, theatrales vocantur symbola[;] collatio quoq; conuiuarum nominine συμβολο[ν] censeri solet, siue annulus esset, aut nummus[,] siue cibus. Itaq; malè Casaubonus in Athenæ[um] libro tertio capite trigesimo primo reprehen[-]dit Dalecampium, quod nullum discrimen inte[r] συμβολὴν σύμβολον, cum agitur de conuiui[i] symbolo, statuerit. Is autem nodum in scirp[o] quærens ita distinguit. Συμβολὴ (inquit) *est coll[a]t[io]*

Dalecampius malè à Casaubono reprehēsus.

eranistæ ad conuiuium: Quique enim, quod ad *num erat, conferebant. Eæ partes dictæ συμβο-*
, & conuiuium huiusmodi ἔρανος vel δεῖπ- *ἀπὸ συμβολῶν. Mutato vero genere symbolum* *abant aunulum, vel quiduis aliud arræ loco* *tum dari ei sodalium, qui iubebatur cœnam pa-* *e.*hæc ille.

Non nego quidem συμβολὴν, rectè vsurpari o ista collatione ciborum ad conuiuium: Nam n canone 54. Concilij Laodiceni ita intelli-ndum ἐκ συμβολῆς συμπόσιον ἐπιτελεῖν. Sed ntum errasse contendo criticum hominem, qui get symbolum pro eadem re vsurpari. Et faci-quidem est conuincere ex Diuo Hieronymo, i libro 2. commentariorum in Prouerbia, ca-e 24. expressè vocem symboli interpretatus xit. *Symbolum collatio: symbolum vero dare sicut nusquisque solet pro parte sua cibos ad vescen-m,* Cibos expressè nominauit, non tantum an-lum & nummos, quod vult Casaubonus. Hæc iter.

Symbola, igitur hæc appellabantur, siue quòd ent mentis, voluntatis, stipulationisque signa, e ἀπὸ τοῦ συμβάλλειν: quod simul esset coniecta que collata. At vero in hoc argumento, quod actamus, symbola propriè appellantur *occulta i signa,* vel etiam, vt vult Budæus (similitudines quædam naturæ communitates, quo fit vt ox symboli, si fusè sumatur, omnem penè simi-um rationem complectatur; si propriè ea di-ntur symbola, quæ rem, in qua inest aliquid scuritatis, figuratè significant, vnde Emble-ata, & Parabolæ, & Apologi, & alia huiusmodi ossunt communi nomine appellari symbola.

Aenigmatum vero solers inuentio, gripho-umq; lusus aculeati, magnam habent antiqui-tis commendationem, vt qui penè cum ipsis

antiqnæ sapientiæ incunabulis cœpere: Et e[...]dem in eo genere celebris fuit Cleobulina, [...] Eumetis Cleobuli filia, cuius etiam scirpi [...]xuosis ambagibus intorti ad Aegyptiorum [...]gem & sapientes deferebantur. Atque vt nom[...]nis vim & notionem paucis complectamur.

Quomodo differant griphus & ænigma.

Multi griphum cum ænigmate confundu[...] Iulius tamen Pollux in Onomastico, postqu[...] quæstiones conuiuiales in duas partes dist[...]buit, in ænigma scilicet & griphum, ita hæc d[...] distinguit. καὶ εἶχε τὸ αἴνιγμα παιδιὰν, ὁ [...] γρῖφος καὶ σπουδήν. quibus sanè verbis inn[...] ænigma iocosum fuisse griphum verò præter [...]cos, res etiam serias habuisse.

Parum accuratè griphum ab ænigmate à Iulio Polluce distingui.

Sed hæc leui fundamento dicuntur: na[...] Clearchus apud Athenæum, cum griphum de[...]niret, statim initio definitionis dixit, γρῖφ[...] λόγον εἶναι παισικόν, *Griphum iocosum esse serm[...]nem*: & si exempla quæ Athenæus affert consid[...]res, plures Griophos inuenies minutulas lusi[...]nes, quam aliquid graue continere.

Magnum Etymologicum.

Itaque magis crediderim veteri Grammat[...]corum doctori, qui griphum & Aenigma apu[...] veteres confusè fuisse ostendit, cum ait γρῖφ[...] esse ζήτημα αἴνιγμα δύσκολον.

Rectè autem vtrumq; definitur δ[...]ς κ̀ σκοτειν[...] λόγος. Sermo implexus & obscurus, cuius vari[...] sunt genera.

Primum genus ænigmatum siue griphoru[...] fuit in verbis simplicibus, sic Philideus comicu[...]

Aer βέδυ.

ænigmaticè aërem expressit per nomen βέδυ-

Ἐκλεῖν τὸ βέδυ σωτήριον προσεύχομαι.

Et Simmias Rhodius mare nominat Ζα[...], [...]

Sol. Plectrũ.

Cleanthes Philosophus Solem. *Plectrum*. Id quo[...]que fiebat cum in promptu quærerentur vari[...] nomina tragica, plebeia, simplicia, composit[...] hominum, deorum, vel ex vtroque mixta, v[...] Hermanthena.

Secun[...]

Secundum Aenigmatum genus eſt eorum,
uæ verſantur in literatum & ſyllabarum te-
uiculis quibuſdam & puerilibus aucupijs, vt ſi
ronuntiari iubeamus *piſcis*, aut plantæ nomen,
uod incipiat ab æ, vel recitari verſum, qui
nam quandam literam, aut habeat, aut non ha-
eat. Tales ſunt quos ἀσίγμους gryphos vocant.
petamus dictionem verſibus accommodatam,
uius initium ſit βᾶ βασιλεὺς aut finis ναξ vt
αλλιάναξ, aut diuidamus nomen in varios
nſus, vt *vaſtus* in *vas* & *tus*.

Tertium erat fermè dialecticum in flectuoſis
ontrariarum propoſitionum ambagibus, quale
ſt illud piſcatorum de pediculis.

ας ἕλομεν λιπόμεσθ᾽ ὅσ᾽ οὐκ ἕλομεν φερόμεσθα-

Quartum & certè grauius ænigmatum genus
t rei alicuius obſcura & figurata deſcriptio,
uale eſt illud de Cinara.

Εγκέφαλον φορέω κεφαλῆς ἄτερ εἰμὶ ἢ χλωρὴ
Αυχένος ἐκ δολιχοῦ γῆθεν ἀειρομένη.
σφαίρη δ᾽ ὡς ὑπὲρ αὐλὸν ἐρείδομαι· ἢν δὲ ματεύσης,
Ενδὸν ἐμῶν λαγόνων μητρὸς ἔχω πατέρα.

Nullum mi caput eſt: cerebrum tamen, alta vi-
rentem
E terra ceruix ſurgere ſponte facit,
Vt globus in tereti conſiſto ſtipite: quare
Matris habent in ſe viſcera noſtra patrem.

Emblema licet cum iſto ænigmatum genere in
tione ſymboli conueniat, differt tamen, quod
m ſublatis ænigmatum velis puriùs liquidiuſ-
ue proponat. Eſt enim propriè ſymbolum ali-
uod ingenioſum, ſuaue, & moratum, ex pictura
lemmate conſtans, quo aliqua grauior ſenten-
a indicari ſolet.

Vt ſi velis ſignificare patientiam rebus ad-
erſis illuſtrari, tum depingas Cerauniam gem-
am, quam aiunt in locis duntaxat fulmine
ictis

ictis inueniri, inter fulgura cœlique tumultu suauiter emicantem, & addas, *fulmine creuit*, efficies emblema.

Parabola est similitudo ducta à forma ad formam; vt vult Aristoteles Rhetoricorum libro 3. Hoc est rerum alioqui diuersarum in vna aut pluribus affectionibus collatio. Errant grammatici, qui putant parabolam nonnisi ex rebus fictis trahi, ex omni enim historia tum naturali, tum morali, nonnunquam etiam ex fabulis educuntur parabolæ. Sed tum propriè vocantur apologi, cum aliquam moralem fabulam, quales sunt Aesopicæ continent.

Duplex autem genus fuit parabolarum, vnum δημῶδες, quod tritas & vulgares similitudines complectitur. Alterum ἱερὸν sacrum, hoc est ì sanctiori quadam & magis arcana doctrina depromptum.

Tales sunt parabolæ, quæ ex illustribus historijs desumuntur, de quibus egi in eo libro, qui inscribitur *Polyhistor Symbolicus*.

Ad summum Hieroglyphica de quibus nunc est à nobis institutus sermo, propriè sunt imagines, & figuræ ad aliquid significandum ex hominum arbitrio determinatæ, quibus literarum vice Aegyptiorum sapientes vtebantur.

ELECTO-

ELECTORVM SYMBOLORVM

PARABOLARVM HISTORICARVM

Syntagmata

Ex

HORO, CLEMENTE, EPI-
phanio & alijs Græcæ & Latinæ
cum notis obseruatio-
nibus.

ACCEDVNT SYMPOSII
Poëtæ AEnigmata.

AVCTORE,

R. P. NICOLAO CAVSSI-
no Trecensi è Societate
IESV.

CVM INDICE RERVM
copioso.

INDEX ÆNIGMATVM.

SYMPOSII POETÆ.

AVTHO-

AVTHORIS PRÆFATIO.

Clariss. atque integerrimo viro

NICOLAO RASSENTIO, NEVSTRIÆ RATIONALIVM PRAESIDI.

VNVS *amicitiæ nostræ iampridem debitum (præses clarißime) reddo cumulatiore mensura, quàm aut ego destinaram, aut tu videbaris expectare; Nam præter Hori Niliaci Hieroglyphica, notis obseruationibusque nostris illustrata,* Polyhistorem Symbolicum *addidi ex varia historiarum sententiarumq; opulentia concinnatum. Memini quo olim studio hæc à me desiderares, vt quæ mihi rudibus inchoata commentarijs excidissent, à te præcerpi, & per amanuenses exscribi cernerem; non quod ingenij mei labores tam impensam curam promererentur, de quibus ego semper malui conscientiæ meæ, quam nimis blandæ amicorum existimationi credere: sed condonandum fuit hoc amori tuo, qui in istis etiam rebus honestam putat quamdam propè dixerim cæcitatem. Quamobrem feci, quod res ipsa suadebat, vt quos antea præcoces fructus auebas minutatim colligere, eos tibi pleniores, & sua maturitate conditos iucundiùs offerrem: cui enim hæc æquiùs debebantur?*

Mitto familiæ tuæ nobilitatem, cuius profectò tantus est splendor, vt cùm Patrem tuum magni nominis virum, cùm auos, & proauos, qui in Neustria ius cum summa dignitate dixerunt, cùm Te ipsum cogito, videatur mihi Iustitia vestram domum quasi suorum sacrorum aram delegisse. Te certe eo magis semper colui, quod istis ornamentis adiunxisti castißimum religionis amorem, fidem, constantiam, humanitatem, & quæ hoc sæculo rarißima est, aurei generis particulam, simplicem quandam, sine fuco, & lenocinijs probitatem. Quibus tu imprimis virtutibus, tum multis insuper promeritis, cùm nostram societatem, neque priuatim deuinxeris; volui vt hoc meæ erga te obseruantiæ publicum extaret monumentum, quo si non amori tuo planè responderem, viderer tamen non ingratus, sed oppressus beneficijs.

Flexiæ Idibus Martij,
Ex Henrici Magni Collegio.

QVIS HORVS AVCTOR HIEROGLYPHICON.

AVCTOR *huius libri vulgò* Horus Apollo Niliacus *appellatur. Suspecta mihi semper fuit hæc vox* Horus Apollo. *Siquidem Horus apud Aegyptios idem est ac Apollo. Itaque existimarim nomen Apollinis ad interpretationem dictionis Hori priùs tanquam glossema additum, tandem in ipsum nomen irrepsisse.*

Nam apud Photium & Suidam ὡραπόλλωνα *quoque scriptum reperio.*

Sed quis hic Horus siue Horapollo valde ambiguum est. Parùm certè viderunt, qui huic auctori Suidæ præfixere. ὡρὸς Ἀλεξανδρεὺς γραμματικὸς παιδεύσας ἐν Κωνσταντίνου πόλει ἔγραψε περὶ διχρόνων. ὅπως τὰ ἐθνικὰ λεκτέον, λύσεις προτάσεων τῶν Ἡρωδιανοῦ. πίνακας τῶν ἑαυτοῦ περὶ ἐγκλιτικῶν μορίων ὀρθογραφίαν κατὰ στοιχεῖον περὶ τῆς ει διφθόγγου. ὀρθογραφίαν περὶ τῆς αι διφθόγγου, κατὰ Φρυνίχου. κατὰ στοιχεῖον ἀνθολόγιον περὶ γνωμῶν.

Hæc inquam Horo nostro non conueniunt, primùm quia Niliacus est, non Alexandrinus, deinde quia Aegyptiacè scripsit, vt author est Philippus, non Græcè.

Tertiò quia Suidas, qui huius Grammatici Alexandrini opera tam accuratè numerat, vt ne tractatum quidem de E *diphtongo omittat, huius operis* ἱερογλυφικῶν *nusquam meminerit.*

Eadem de causa puto falli Cœlium Rhodiginum, qui putat hunc auctorem fuisse Horapollinem Grammaticum ex Aegypto nobilem, arte clarissimum, nec vllo veterum tempestate Theodosij gloria inferiorem. Nam is ὡραπόλλων, vt didiscimus ex Suida, Panopolitanus fuit, & Græcorum commentariorum scriptor, idem opinor ac ille cuius πατρικὰ Ἀλεξανδρείας se cum Helladij Besantinoi & Andronici Hermopolitani codice coniuncta vidisse refert Photius in Biblioth. pag. 1597. edit. Paul. Stephani.

Restat igitur vt dicamus, Horum alium esse ab istis auctoribus Græcis Horo & Horapolline, atque vt coniicere licet, longe antiquiorem. Dicitur porrò Niliacus non communi nomine quasi idem esset ac Aegyptius, (vt nonnulli voluerunt) sed à Nilo vrbe Aegypti, cuius meminit Hecatæus apud Stephanum de vrbibus. Nilus enim tria significat, fluuium, vrbem, & templum. Νεῖλος πόλις αἰγύπτου, καὶ ἱερὸν Νείλου.

Hic cum de sacris literis suæ gentis scripsisset, Philippus Græcus auctor eius libellum Aegyptium in Græcam linguam vertit, vt in operis limine comperimus. Is autem Hori Niliaci interpres posterioribus fuisse temporibus, quibus iam se mundissimis Græcorum elegantijs Barbaries illeuerat, facilè comprobatur ex stylo, nam ὄρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono vsurpat, & similia quæ non nisi apud recentiores Græcos inuenias.

HORI

HORI APOLLINIS NILIACI HIEROGLYPHICA,

QVÆ IPSE QVIDEM ÆGYPTIO sermone prodidit, Philippus verò lingua Græca donauit.

I. *Quo pacto æuum significent.*

AEVVM innuentes, Solem ac Lunam pingunt, quod æterna sint elementa. Quin & aliter æuum picturâ exprimere volentes, serpentẽ pingunt, cuius cauda reliquo inuoluatur ac tegatur corpore. Hunc Aegyptij quidem lingua sua Vbæum, Græci verò Basiliscum appellant. Eundem ex auro conflatum 1. dijs circumponunt. Cæterùm hoc animali æuum significare propterea Aegyptij dicunt; quod quum tria sint serpentium genera, solum hoc ex omnibus 2. immortale est, cætera mortalia: vtpotè quum quoduis aliud animal solo afflatu etiam absq; vllo morsu serpens hic interimat. Quocirca, quoniam vitæ necisque potestatem habere videtur, meritò sanè deorum capitibus inseritur.

AD HIEROGL. I.

1. DIIS circ.) *Quomodo Basiliscum ex auro conflatum Dijs Aegyptij circumponant, & de huius cæterorumq; Serpentum superstitioso cultu dico obseruatione prima.*

2. IMMORTALE.) *Philo Biblius non dicit immortale, quod Aegyptiorum narrant fabulæ, sed vix naturali nece confici.*

2. *Quo pacto mundum.*

Mundum exprimere volentes, serpentem pingunt, qui suam ipsius caudam rodat, varijs interstinctum squamis: per squamas quidem stellas, quibus cœlum mundusue distinctus est, obscure indicantes. Cæterùm hoc animal non secus ac terra grauissimum est, læuissimum autem ac maximè lubricum instar aquæ. Insuper vt serpens, quotannis 1. pelle ac senio simul exuitur, sic & annuum spatium, quod mundi circumactu producitur, immutatione facta renouatur, ac veluti reiuuenescit. Quod verò velut cibo, suo vtatur corpore, significat id, quæcunque Dei prouidentia in mundo gignuntur, ea rursum in eundem resolui, & tanquam imminutionem sumere.

1. PELLE *ac senio*) Stat. Thebaid. LIV.

——— verni blanda ad spiramina Solis
Erigitur liber senio, & squallentibus annis
Exutus, lætisq; minax interuiret herbis.

3. *Quomodo annum.*

Porrò annum demonstrare volentes, Isin, hoc est mulierem pingunt: quo etiam signo deam significant. Est autem apud eos Isis sidus, quod Aegyptio quidem nomine Sothonis, Græco verò Astrocyon dicitur, qui & inter reliqua sidera principatum videtur obtinere: vt qui oriens, modò maior sit, modò minor, interim splendidior, interim verò secus. Ad hæc quoniam in huiusce sideris exortu, ea signis quibusdam obseruamus, quæ toto anno peragenda sunt, propterea non temerè annum Isin appellant. Aliter quoque annum indicantes, palmam pingunt: quod arbor hæc sola ex omnibus ad singulos lunæ ortus, singulos etiam ramos procreet, ita vt duodecim ramorum productione annus expleatur.

De hoc Symbolo dico fusius in obseruationibus. ...men autem βαΐς à Græcis recentioribus pro ...ma vsurpatur. Vnde βαϊοφόρος Dominica ...marum, quod explico ad Symbola Clementis ...xandrini.

4. *Quomodo mensem.*

Mensem autem notantes, palmæ ramum pin...nt, aut Lunam deorsum inuersam. Ramum qui...n, ob causam iam in palma supra dictam: Lu...m vero deorsum vrgentem, quod in ortu qui...m dicant eam, quum quindecim est partium, ...sum erectis cornibus apparere: at in senio, tri...nta diebus completis, cornua deorsum inflexa ...rere.

5. *Quomodo vertentem annum.*

Vertentem annum significantes, 1. quartam a...i partem pingunt. Est autem ἄρουρα, vnde Lati...s aruum dicitur, terræ mensura centum comple...ens cubitos. Itaque annum volentes dicere, quar...m dicunt, propterea quòd ab vno, vt tradunt, si...ris cui Sothis nomen fecimus, ortu ad alterum ...uarta sit interiecta diei pars. Enimuero dei (Solis ...quam) annus trecentis sexaginta quinq; diebus ...soluitur: Quamobrem & quarto quoque anno ...peruacuum diem computant atque intercalant ...Egyptij. Quatuor siquidem diei quadrantes, di...n perficiunt.

QVARTAM) *Huius hieroglyphici satis qui...em per se obscuri sensum enucleo in obseruatio...ibus. Mercerus hic in parergo ludens rem minimè ...ttingit.*

6. *Quid accipitrem pingentes, innuant.*

Deum quum volunt significare, aut sublimita...em, aut humilitatem, aut præstantiam, aut san-

guinem, aut victoriam, accipitrem pingunt. Deum quidem tum quod fœcundum sit ac diuturnæ vitæ hoc animal, tum etiam, quòd Solis præter cæteras volucres simulacrum esse videatur, vtpotè peculiari quadam atq; occulta naturę vi, defixis in eius radios oculis intuens. Atque hinc est, quod medici ad sananda oculorum vitia, hieraceo herba vtuntur. Inde etiam fit, vt solem interdum, tanquam visus autorem ac dominum, accipitris forma pingant. Sublimitatem verò, quia cum cætera quidem animantia, quoties in sublime tolli volunt, oblique ferantur, nec recta sursum euehi possint, solus accipiter recta in altum volat. Humilitatem porrò seu deiectionem, quod eadem ratione cæteræ animantes non perpendiculi modo, sed velut ex transuerso & flexuosè deorsum ferantur, solus accipiter directo ad inferiora viam carpat. Præstantiam, quod cæteris auibus præstare videatur. Sanguinem, quia animal hoc aiunt nō aquam, sed sanguinem bibere. Victoriam demum, quòd cæteras volucres vincere videatur. Quum enim robustioris animantis potentia se videt opprimi, tum sese in aëre ita resupinans, vt vngues quidem sursum, pennas verò ac posteriores partes deorsum versas habeat, quum idem auis, quæ cum eo congreditur, efficere nequeat, ita facilè eam in fugam vertit, ac sibi victoriam parat.

De accipitris cultu & Symbolis apud Aegyptios, dico in obseruationibus.

7. *Quomodo animam indicent.*

Quin & pro anima ponitur accipiter, iuxta nominis interpretationem. Siquidem Aegyptijs accipiter baieth dicitur, quod nomen si diuiseris, animam & cor sonat. Bai enim anima est, eth cor. 1. Cor autem ex Aegyptiorum sententia, animæ ambitus est. Itaque nominis compositio animam corda-

...itam notat. Quapropter accipiter ob eam, ...cum anima habet naturæ consentionem, a-...o omninò non bibit, sed sanguinem, quo & ...nutritur anima.

...COR autem animæ ambitus) *De hoc plu-... obseruationibus ad Hierogl. 7.*

8. *Quo modo Martem ac Venerem.*

...Martem & Venerem describentes, duas pingunt ...nices, vt marem ac fœminam: quoniam animal ...gemina solet oua parere, ex quibus mas & fœ-...a gignantur. Vbi verò, quod raro tamen acci-... vel duo masculea, vel duo fœminea oua pepe-...t, mares fœminis connubio iuncti numquam ...lteram diuertunt cornicem, ac ne ipsa quidem ...mina, quoad viuit, ad alterum marem: sed ...iũcti, soli deinceps semper degunt. Vnde & cum ... cornici occurrerint homines, augurantur præ-...ium sibi hoc esse viduæ vitæ, quòd scilicet ani-...li viduam agẽti vitam obuij facti fuerint. Pro-...dè in hunc vsque diem Græci ob tantam harum ...ium concordiam in nuptijs ignorantes verbum ...id vsurpare solent ἐκκορὶ, nimirum κορὶ corni-...n appellantes. *Locus perplexus.*

...De hoc multa dissero ad obseruationem Hie-...gl. 8.

9. *Quomodo nuptias.*

...Atque eandem ob causam nuptias innuentes, ...as rursum cornices appingunt.

10. *Quo modo vnigenam.*

...Vnigenam autem significantes, aut ortum, aut ...atrem, aut mundum, i. aut virum, Scarabæũ pin-...unt. Ac vnigenam quidem, quod per se gignatur ...oc animal, vtpotè in vtero fœminæ non prius ef-...ormatum ac gestatum: eius enim solius huiusce-...odi ortus est. Cùm mas sobolem procreare vult,

bouis

bouis fimum nactus, globulum eiusdem cuius m
dus figuræ fingit: quem vbi ab ortu in occasum
uersis pedibus volutarit, ipse rursum, vt orbi p
similem figuram edat atque exprimat, in ortu
conuertitur. Ipse quidem orbis à Subsolano ci
cumagitur in Africum. At siderum contrarius
cursus, ab Africo ad Subsolanum. Hanc itaque p
lam in terra defossam recondit in dies octo & v
ginti: nam & totidem diebus Luna duodecim z
diaci signa perlustrat, sub qua toto illo tempo
permanens animatur scarabæorum genus. Non
autem & vicesimo die apertam pilam in aquã co
ijcit (eum enim diem esse putat, quo & Luna cu
Sole congrediatur, & mundi insuper fiat gener
tio) quæ dum in aqua aperitur, prodeunt anima
lia, hoc est scarabæi. Ortum autem propter ia
dictam caussam. Patrem, quod ex solo patre ortu
habeat scarabæus, Mundum, quòd ad mundi fig
ram eius procreatio ac fœtus accedat. Virum den
que, quod non sit in eorum genere fœmina. Su
porrò scarabęorum formæ tres: Prima felium spe
cie, ac veluti radijs insignita, quam & Soli ob sig
nificationem quandam dicarunt. Aiunt enim fe
lem marem, iuxta varium solis habitum & cursum
pupillas commutare, ad ortum quidem Solis ma
ne nonnihil extendi, sub meridiem velut rotun
das fieri, Sole ad occasum vergente obtusiores ob
scurioresque apparere. Quamobrem etiam, quæ a
pud Heliopolin est Dei, Solis inquam, statuta, fel
speciem præ se fert. Habet autem & scarabæus om
nis digitos triginta, propter triginta mensis die
quibus Sol oriens suum per singula zodaici sign
cursum peragit. Alterum scarabæorum genus bi
corne est, & taurina specie, quod quum & Luna
consecratum sit, propterea eum qui inter sider
relatus est taurum, huiusce deæ elationem es
perhibẽt Aegyptiorum fi.ij. Tertium vnicorne e
& su

Vide Plin. l. 11. ca. 28 & obseruationem nostrã ad hoc Symbolum.

æ peculiaris formæ, quod & Mercurio ſacrum vt etiam eſt ibis auis, exiſtimarunt.

AVT virum) *De annulis ſcarabæo inſignitis gnum virilitatis dico in obſeru.*

I. *Quid, vulturem deſcribentes, indicent.*

ææterùm matrem ſignificantes, aut aſpectum, imitem, aut futurorum cognitionem, aut an-, aut cœlum, aut miſericordiam, aut Miner-, aut Iunonem, aut drachmas duas, vulturem unt. Matrem quidem, quod in hoc animans n genere mas non ſit. Sunt porrò & alia vultu- genera, quæ ex vento concipiunt quidem, ſed um oua illic ad eſum duntaxat, non item ad m ſuſcipiendum ac formandum ſunt accom- ata. At eorum vulturum, quorum non eſt ſub- aneus duntaxat & inefficax congreſſus, oua ad endum tollendamque ſobolem ſunt in pri- idonea. Aſpectum autem, quod ex omnibus antibus perſpicaciſſimi viſus ſit vultur, vt qui nte quidem Sole in occaſum, occidente verò tum proſpiciat, atque è ſatis longo interuallo ſibi vſui ſint, comparet edulia. Limitem, quod belli conficiendi tempus inſtat, locum, vbi pu- committenda ſit, ſeptem ante diebus ad eum dens præfiniat & circumſcribat. Præſagium , tum ob iam dictam cauſam, tum etiam quod m exercitus partem ſeſe conuertere ſoleat, v- aior ſit futura clades, ſibi ex cadaueribus ali- tum ſeponens, ac in futurum prouide reſer- . Ergo & priſci reges exploratores mittebant, uos in vtram aciei partem reſpexiſſent vultu- cognoſcerent, indeque vincendos, atque in- ecina ſtrage delendos colligerent. Annum ò, quoniam animal hoc trecentos illos ac ſe- nta quinque dies, quibus completur annus, ita buit, vt centum quidem ac viginti diebus

præ-

prægnans maneat, totidem pullos enutriat, r
quis verò centum ac viginti sui curam gerat,
que vterum ferens, neque alendis addicta libe
sed seipsam duntaxat ad aliam parans concept
nem. Quinq; autem illos, qui supersunt anni d
in venti, vt iam dictum est, compressionem in
mit Misericordem autem, quod quibusdam a
nissimum fortasse videbitur, præsertim quum
animal cuncta interimat. Sed vt hoc pictura v
turis innuerent, eò impulsi sunt, quod centum i
ac viginti diebus, quibus suos educat, pene n
quam euolet, sed omnem curam ac sollicitudin
in illis alendis adhibeat. Quod si eo tempore ci
non suppetat, quo eos sustentet, proprio execto
more sugendum eis exhibet & impertitur sang
nem, vt ne cibi penuria atque inedia conficiant
Mineruam ac Iunonem, quoniam videtur a
Aegyptios Minerua quidem superius cœli hem
phærium occupasse, Iuno verò inferius. Quin
vulturum genus, vt iam exposui, fœminas tant
complectitur. Quam ob caussam & cuiuis fœmi
sexus animanti Aegyptij vulturem, vt in eo f
principem ac primarium apponũt: ex quo & de
omnem, ne sigillatim vnamquamque percurre
prolixior sim, * significantes, vulturem ping
Aegyptij Insuper & matrem innuere volẽtes, v
turem pingunt: est enim mater fœmineæ natu
ὀρανίαν autem hoc est cœlum (neque enim pla
ipsis, masculino genere ὀρανὸν dicere) quoni
horum omnium generatio inde est. Duas deni
drachmas, quod apud Aegyptios duæ lineæ vni
est. Vnitas verò cuiuslibet numeri ortus est at
principium. Iure igitur duas drachmas indic
volentes, vulturem pingunt, quòd generatio
ipse sibi autor materque ac principium, quem
modum & vnitas esse videatur.

Ost

Ostendo hic drachmarum nomen irrepsisse pro neis, quod Pierium torsit dubitatione. vide obruat.

12. *Quomodo Vulcanum notent.*

At Vulcanum indicantes scarabæum & vultum pingunt. Mineruam verò vulturem & scarabæum. Ipsis enim videtur mundus ex mare ac fœmina constare. Vulturem autem Mineruæ appingunt, quod hi soli ex dijs apud ipsos mares sint simul ac fœminæ.

Non possunt ista congruere, nam quomodo vni, lo Symbola inter se opposita responderent? Scribe, φαισον δὲ γράφοντες κάνθαρον ζωγραφοῦσι, Ἀθηνᾶν καὶ Ἡφαιστον γῦπα καὶ κάνθαρον. *Vulcanum indicantes scarabæum pingunt, Mineruam verò simul m Vulcano, vulturem, & scarabæum.*

13. *Quid sidus pingentes, innuant.*

Deum mundo inhabitantem significantes, aut tum, aut quinarium numerum, sidus pingunt. eum quidem, quòd Dei prouidentia victoriam ecernit atque imperat, qua & siderum orbisque niuersi motus peragitur. Existimāt enim sine Deo hil prorsus consistere. Fatum autem, quod id noq; è siderum cursu ac dispensatione constituar. Quinarium verò numerum, quoniam cum uamplurima atque adeò innumera sint in cœlo dera, sola ex his quinq;, motu suo orbis pulchermam efficiunt distributionem ac moderamen.

Merceri versio θεὸν ἐγκόσμιον, Deum, pulnre ornatum, *reposui Deum mundo inhabitanm, Diuinam enim prouidentiam significat per niuersum commeantem. Quinq; autem illæ stellæ int opinor reliqui planetæ, excepto Sole & Luna, am stellæ nomine censeri non solent.*

14. *Quid Cynocephalum pingentes demonstrent.*

Lunam demonstrantes, aut terrarum orbem, aut litteras, aut sacrificium, aut iram, aut natationem, Cynocephalum pingunt. Lunam quidem propterea quod animal hoc consensum quendam cum Dei congressu, ex quo & affici soleat, habet. Vbi enim aliquanto tempore Luna cum Sole congrediens, expers luminis opacaque permanet, tum mas quidem Cynocephalus nec quoquam intuetur, nec vescitur: sed demisso in terram vultu indignabundus, velut Lunæ raptum deplorans, mœret. Fœmina verò præterquam quod nusquam oculos contorquet, ipsa quoque eodem quo mas afficitur modo. Ideoque ad hæc vsque tempora in templis, cynocephali nutriuntur, vt ex ipsis coniunctionis Solis & Lunæ tempus cognosci possit. Terrarum autem orbem, quoniam septuaginta duas ferunt iam olim orbis habitati fuisse regiones: hos porro, si diligenter in templis nutriantur & curentur, non sicut cætera animalia vno die emoriuntur, sic & ipsos emori: sed ipsorum partem quandam singulis diebus emorientem ac tabescentem à sacerdotibus humari, reliquo interim corpore in sua natura persistente, idque per septuaginta duos dies: quibus expletis, tum prorsus interit. Litteras, quia est (apud Aegyptios) natio quędam & genus cynocephalorum, qui litteras norunt. Quapropter vbi primum in sacram ædem ductus fuerit cynocephalus, tabellam ei sacerdos apponit, vna cum scirpeo stilo atque atramento, nimirum vt periculum faciat, sit ne ex eo cynocephalorum genere, qui litterarum gnari sunt, & an litteras pingat. Pingit itaque in ea tabella litteras. Præterea hoc animal Mercurio dicatum est, qui litterarum omnium particeps est. Sacrificium verò, quod

Natio pro natatione seu vrinatore in hũc locum irrepserat.

uod natura cynocephalus ab esu piscis atque ad-
ò panis qui pisce sit intinctus abhorret, sicut &
xterni sacerdotes. Adde quod circumcisus gigni-
ur, quam quidem circumcisionem summo curant
c peragunt studio sacerdotes. Iram, quia hoc præ-
er cætera animantia maximè iracundum est, & ad
ndignationem procliue. Natationem porrò, quo-
iam cætera quidem animantia frequenti natatio-
e sordes ac squalorem contrahunt: solùm hoc ad
um quem instituit locum nando peruenit, nec ta-
nen vllis à natiuo colore transfertur, aut sordibus
nquinatur.

Ιχθυώμενον ἄρτον *hîc aliquis verterat Panem x piscibus. Imo intellige, panem iusculo piscis in-nctum. Nam quod ait Clitarchus, Oritas panem x piscibus fecisse, hoc perrarum est, nec Aegyptijs onsuetum.*

15. *Quomodo Lunæ exortum indicent.*

Lunam autem orientem indicare volentes, rur-
um cynocephalum hoc habitu pingunt, stantem,
nanusque in cœlum tollentem, ac r. regium in-
gne capite gestantem. Hac autem figura, ad Lu-
æ ortum demonstrandum, depingunt cynoce-
halum, quod hoc habitu videatur cynocephalus
eæ gratulari, quod ambo, Sol inquam ac Luna,
uminis participes sint.

REGIVM insigne.) *Mercerus vir alioqui eru-itus hic abusus est voce* τοῦ βασιλείου *quam pu-tuit significare regium insigne sed aliud Orus in-llexit quod doceo in obseruationibus.*

16. *Quomodo æquinoctia duo.*

Rursum æquinoctia significantes, idem animal,
ynocephalum sedentem pingunt. Duobus enim
nni æquinoctijs, duodecies in die per singulas

nimirum horas vrinam reddit, idemque & noctu facit. Quare nō immeritò suis hydrologijs Aegyptij cynocephalum sedentem insculpunt, è cuius membro aqua defluat: idq; propterea, quod duodecim, vt iam dixi, in quas æquinoctij tempore dies ac noctes ex æquo diuiduntur, horas significat. Cæterum ne foramen illud acutè artificioseq; constructum, per quod in horologium aqua profluit & excernitur, aut latius sit, aut rursum arctius (vtrumq; enim magni refert Siquidem latius cùm magna celeritate aquam profundat, non rectè horæ modum ac dimensionem perficit: angustius autem paulatim ac latius quam par sit, aquæ ductum laxat) remedium hoc excogitarunt, vt 1 quicquid pilorum est, ad caudam vsque abradentes, pro huius crassitudine ferream quandam fistulam in vsum iam dictum fabricentur. Hoc autem ipsis visum est non absque ratione quadam, sicut nec in cæteris facere: & quod etiam solus ex omnibus animantibus, æquinoctio duodecies in die per singulas horas adlatrat.

1 QVICQVID pilorum &c.) *Hic locus valdè perplexus est, & malè ab interpretibus intellectus, de quo vide coniecturam nostram in obseruat.*

17. *Quomodo animum siue iram innuant.*

Animum autem siue iram volentes signare, Leonem pingunt. Caput enim magnum habet hoc animal, & pupillas quidem ignitas, faciem verò rotundam, & circumquaque radiorum more sparsos pilos instar Solis. Quare & sub solio hori, hoc est Solis, leones supponunt, huius animalis cum Deo similitudinem maximam demonstrantes. Dicitur autem apud eos Sol Horus, eò quod horis præsit.

De hoc plura in obseruationibus.

18. Quo-

18. *Quomodo robur notent.*

Robur notantes, Leonis anteriora membra pingunt, quòd hæc ei ex toto corpore robustissima sint.

19. *Quomodo vigilantem commonstrent.*

Vigilantem autem sedulumque hominem, aut etiam custodem ostendentes, Leonis caput pingunt, quoniam Leo vigilans oculos claudit, eosdem quum dormit, apertos habet, quod quidem custodiæ atq; excubiarum signum est. Quocirca non absq; significatione templorum claustris leones, qui custodum loco sint, appinxerunt.

Confirmo Syntagm. 2.l.IX. Symb. 13.

20. *Quomodo terribilem ac formidandum.*

Eodem quoque, vt formidabilem notent, signo vtuntur, quia quum viribus maximè polleat animal hoc, omnibus, qui eum inspexerint, metum inijcit.

21. *Quomodo Nili ascensum & exundationem.*

Nili insuper inundationem significantes, quem Aegyptio nomine Nun (quod si interpreteris; nouum sonat) appellant, modo Leonem pingunt, modo tres magnas hydrias, modo verò cœlum ac terram aquæ copiam scaturientem. Leonem quidem, quod quum Sol Leonem subit, ampliorem Nili facit inundationẽ. Quamdiu enim Sol in hoc signo persistit, sæpenumerò in duplum ipsius Nili aquæ excrescit. Quare & tubos canalesq; sacrorum fontium, * solent ij, qui sacris præsunt operibus, Leonis figura fabricari. Quapropter in hodiernum vsque diem, dum pro ingenti inundatione preces effundunt, Leonis signo vti solent. Tres autem hydrias, aut cœlum & terram quæ aquæ copiam

Soliti sunt ij qui olim sacris præerant.

copiam scaturiat, * nilum persimilem facient… cord lingua prædito. Cordi quidem, quonia… princeps hæc & potissima apud ipsos habetur to… tius corporis pars, sicut & Nilus totius Aegypt… dux est ac princeps. Linguæ autem, quod quum… hæc perpetuò in humido esse gaudeat, insuper &… ipsam genitricem causamque rerum status appel… lant Tres porrò hydrias, nec plures, nec paucior… pingunt, quod triplex ex eorum sententia sit in… undationis causa effectrix Vnam quidam Aegy… ptiæ terræ a tribunt, quæ ex sese aquam produci… Alteram Oceano, ex quo inundationis tempor… aqua in Aegyptum exæstuat Tertia imbribus, qu… per id tempus quo intumescit Nilus, ad austrina… Aethiopiæ partes contingunt. Quod autem Ae… gyptus ex sese aquam gignat; inde facilè est de… prehendere, quod cum in cæteris orbis tractibu… hyeme soleant exundare flumina, idq; propter im… bres copiosos & assiduos, sola Aegyptiorũ regio… quoniam totius orbis velut vmbilicus est ac me… dia non secus atq; in oculo pupilla, æstate sibi in… undationes Nili procreat.

Pingunt, hydriam similem facientes.

De hoc Hieroglyphico dico in obseruationibus… quod autem ait Nilum ab Aegyptijs νοῦν *appella… ri, congruentia dicit Hesychio, qui in dictione* νοῦ… *ait eam significare* ψυχὴν, ποταμὸν, & μονάδα… *Hic igitur fluuius est Nilus.*

22. *Quomodo Aegyptum designent.*

Aegyptum autem designantes, conflagrantem… acerram pingunt, & superne cor, illud innue te… quemadmodum zelotypi cor in perpetuo æstu ac… flamma est, sic Aegyptum quia immodicè calet… continenter quæ in se sunt, animare ac procreare…

Aliud cordis Symbolum annotaui ex Philon… Syntagm. 2. L. V. *Sym.* 102.

23. *Quo-*

23. *Quomodo hominem qui è patria peregrè nunquam profectus sit.*

Hominem qui nunquam solo natali relicto, peregrinatus fuerit, significantes, Onocephalum pingunt, quia nec vllam audit historiam, neque nouit quæ apud exteras gentes fiunt.

24. *Quomodo tutelam ac præsidium.*

Præsidium autem ac remedium innuere volentes, duo pingunt hominum capita, vnum maris intro aspiciens, alterum fœminæ foras. Ita enim nullum dæmonem inuadere posse asserunt. Sic etiam & sine litteris, duobus inquam capitibus sese omni discrimine & insidijs tuentur.

De phylacterijs dico in obseruationibus.

25. *Quomodo imperfectum adhuc hominem, rudemq; atq; informem fœtum demonstrent.*

Hominem necdum omnibus in vtero membris formatum notantes, ranam pingunt, quod hæc cum ex limo fluminis procreetur, interdum altera quidem sui parte rana, altera terrestre quippiam videatur, adeò vt deficiente flumine, ipsa quoque deficiat.

26. *Quomodo apertum ac patens quippiam.*

Patulum autem quippiam significare volentes, leporem pingunt, quod semper apertos habeat oculos hoc animalis genus.

27. *Quomodo sermonem.*

Sermonem porrò designantes, linguā pingunt, & subcruentum oculum: primas quidem sermonis partes linguæ, secundas verò oculis tribuentes. Sic enim perfectè consistunt ipsius animi sermones, cum ad eius motus sensaque accommodantur ac

variantur: præsertim quum apud Aegyptios animus alter sermo nominetur. Quin & aliter sermonem innuentes, linguam subtusque manum pingunt: linguæ quidem primas in loquendo adscribentes, manui verò, vt quæ linguæ placita exequatur, secundas parteis.

Rectè manum addunt linguæ, quid enim prodest χρυσὸν λαλούντων ἄπρακτος λόγος vt loquitur D. Greg. Nazianz. in Iambicis. Odi homines ignaua opera Philosopha sententia Pacuuius.

28. *Quomodo silentium.*

At silentium significantes, numerũ. M L. XXXXV. pingunt, qui triennij numerus est, si ex trecentis sexaginta quinque diebus annus constituatur, intra quod tempus nisi loquatur puellus, indicatur eum lingua præpeditum.

29. *Quomodo vocem remotam.*

Vocem remotam volentes significare, quod Aegyptijs vææ dicitur, sonitum pingunt aëris, hoc est tonitru, quo nihil quicquam maius aut vehementius resonat.

30. *Quomodo antiquam originem.*

Antiquam originem notantes, papyri fasciculum pingunt, hoc primam indicantes educationem, cuius sicut & geniturae non facilè quis initium inuenerit.

31. *Quomodo gustum.*

Gustum innuentes, oris initium pingunt. Omnis enim gustus eò vsque retinetur. Gustum autem perfectum intelligo. Nam ad innuendum gustum imperfectum linguam admotam dentibus pingunt: his enim omnis absoluitur gustus.

32. *Quomodo animam longo hic tempore agentem.*

Animan

Animam, quæ diutissimè in hac vita moram traxerit, aut etiam inundationem commonstrare volentes, Phœnicem auem pingunt. Animam quidem, quòd omnium, quæ toto orbe sunt animantium, hoc maximè diuturnæ vitæ est. Inundationē verò, quod velut signum Solis sit phœnix, quo nihil in orbe maius, cùm omnia subeat, * omnes scrutetur & disquirat. Atque adeò πολὺς hoc est multus vocitari solet.

γλημμύρειν Mercerus hic interpretatur inundationem: ex qua certè interpretatione ratio, quæ affertur ab Oro inepta limato saltem lectori videbitur, & ridicula. Nota ex Hesychio πλημμύρειν duo significare ῥεῦσιν ὕδατος, & πλῆθος. In hoc loco designat multitudinem, non inundationē. Vnde manifesta ratio est, cur Phœnix πλῆτος significet, quia Solis Hieroglyphicum est, qui πολὺς nominatur. Posset quidem inundationem significare, sed in alium sensum torquenda esset huius symboli ratio.

35. Quomodo eum qui sero tandem è regione peregrina ad suos redeat.

Quin & eum innuentes qui longo tempore peregrinatus, tandem in solum natale remeat, rursum Phœnicem auem pingūt. Hæc enim in Aegyptum, cùm tempus mortis instat, quingentesimo demum anno regreditur: vbi si naturæ debitum persoluerit, magna solennitate ac ritu funeratur. Quæcumq; enim in cæteris sacris animalibus religiosè obseruant Aegyptij, ea & phœnici tribui debent. Fertur siquidem Solem magis apud Aegyptios gaudere, quàm apud cæteras gentes, ideoq; Nilum ipsis ex huius Dei calore inundare; cuius rei paulò ante à nobis ratio reddita est.

De hac Phœnicis ætate non consentiunt auctores, mille annos eidem tribuit Nonnus. Septem millia Chæremon Aegyptius, vt est apud Ioannem Tzetzem. Trecentos & quadraginta Albertus. Cùm Phœnicis vita magni anni fieri conuersionem rara fides est inter auctores (inquit Solinus) quamuis eorum plurimi magnum annum non quingentis & quadraginta quatuor annis constare dicant. Difficile est in re tam fabulosa aliquid certum statuere. Quod autem ait fertur siquidem Sole, *&c. id Aegyptijs non Phœnici tribuendum. Itaque, quod inconcinne hic author dixit,* λέγεται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀντρώπων ἡλίῳ χαίρειν ὑπὸ Αἠγύπτιων, *corrigendum* λέγο: ται γὰρ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἡλίῳ χάιρειν Αἰγύπτιοι.

34. *Quomodo cor pingunt.*

Cor volentes indicare, Ibin pingunt, quod quidem animal Mercurio attributum ac dicatum est, cordis omnisque rationis præsidi & moderatori. Nam & Ibis per se ipsa magna ex parte cordi adsimilis est, de qua re plurimi apud Aegyptios agitantur sermones.

Mercurio Ibin sacram dicunt, vel quia ex Poëtarum fabulis Mercurius in pugna Gigantum sub Ibidis alis latuit, Ouidius Metam. Vel quia (vt ait Aelianus) eius nigræ pennæ cum tacito & nondum emisso sermone possunt comparari. Candidæ verò prolatæ sunt orationis typus. Eamdem Lunæ sacram asserunt quot tot diebus oua excludat quot Luna augetur & decrescit. Quam porrò habeat cum corde similitudinem, explico ex Aeliano

Synt.

nt.2.l.8.Symb.26. vbi quoque ostendo quo con-io Moyses dicatur secum in exercitu Ibides detu-e.

35. *Quomodo eruditionem ac doctrinam.*

Doctrinam autem indicantes, cœlum pingunt tem fundens, innuentes quod quemadmodum s decidens, in omnes quidem plantas diffundi-r,at eas duntaxat mollit, quæ eius naturæ sunt t molliri possint,cæteras verò quæ suaptè natura ræ sunt,non item : sic & doctrina communiter l omnes pertingit homines, quam quisquis feli-natus est ingenio, vt rorem arripit, qui verò in-enij facultate destituitur, idem efficere non po-st.

Doctrinam per aquam, & rorem significatam endo quoque Synt.2.l.1.61.

36. *Quomodo Aegyptias litteras.*

Cæterùm Aegyptias litteras, aut sacrum scri-am,aut finem innuentes, atramentum, cribrum iuncum pingunt. Aegyptias quidem litteras, uod his omnis apud eos scriptura compleatur. unco enim,non alia re vlla scribunt.Cribrum ve-ò appingunt, quoniam hoc cum primum sit pa-is conficiendi instrumentum, ex iunco fit. Innu-nt itaque, cuicumque victus suppetit, eum litte-arum studijs animum adiuncturum: cui verò non uppetit, alijs operam daturum artibus. Quocirca x apud eos eruditio Sbo vocatur, quod nomen si nterpreteris, plenum alimentum sonat. Sacrum utem scribam, quoniam hic vitam mortemque lignoscit.Nam est apud sacros scribas liber,sacram mbrem appellant, cuius ope iudicium de ægroto decumbente ferunt,sit vitalis,necne;id ex ægri de-cubitu,signis quibusdam,perspicientes.Finem de-nique,quoniam qui litteras didicit, ad tranquillũ

vitæ portum peruenit, non iam vitæ incommodis oberrans aut fluctuans.

Σχοίνῳ. *Iunceum stylum intelligit, quem Clemens Alexandrinus Stromatum libro sexto hic nominat. Quod autem ait pauperes non studere, contrarium sæpè vsuuenit, quod notaui in parabola Achantidis Syntagm. 2. l. 10. Symb. 14.*

30. *Quomodo sacrum scribam.*

Rursum sacrum scribam, aut vatem, aut vespillonem, aut splenem, aut odoratum, aut risum, aut sternutationem, aut magistratum, aut iudicem volentes signare, canem pingunt. Sacrum quidem scribam, quoniam quicumque voluerit, vt par est & absolutissimè hoc fungi munere, eum oportet multa meditari, assidueque omnibus canum more allatrare, & ferum esse, nullique gratificari. Vatem autem, quòd canis præter cætera animantia defixis in deorum simulacra, non secus ac vates consueuere, intentisq; aspiciat oculis. Sacrorum verò pollinctorem, 1. quod & hic nuda & resecta, quibus iusta facit, simulacra cōtempletur, Splenem, quoniam hunc inter cætera animalia canis leuissimum habet: & siue ei mors, siue rabies acciderit, ex splene id contingit. Enimuerò & qui eius funus procurant, vbi morituri sunt, magna ex parte splenetici fiunt. Siquidem graui illo halitu & vapore qui ex inciso dissectoque cane prouenit, inficiuntur. Odoratum porrò, risum ac sternutamentum: quoniam qui absolutè splenetici sunt, nec odorari possunt, nec ridere, neque verò sternutare.

1. QVOD & hic nuda & resecta.) *Locus hic perperam ab interprete distortus. Vide in obseru. 38. Quonam modo magistratum innuant, aut iudicem.*

Magi-

Magiſtratum verò aut iudicem quum deſignāt, pingunt cani & regiam veſtem, nudæ figuræ apſitam, propterea quod vt canis, quemadmom ſuprà dixi, in deorum ſimulacra acutiſſimis uetur oculis: ſic & magiſtratus qui & iudex e-s, vetuſtioribus temporibus nudum regem ſpebat, Ac propterea regiam cani prætextam adijunt.

Rectè hic animaduertit vir de noſt. Soc. erudis. Vnam copulatiuam ϰ̀, *peruertere ſenſum. Degenda eſt vt Regis ſtatua veſte ad pedes ſtrata, am canis cuſtodiat, & reſtituendum*, προστιάσι, τῷ κυνὶ βασιλικὴν στολὴν παρακειμένην, ϰ̀ σχῆμα γυμνόν.

39 *Quomodo ſignificent eum, qui ſacrum pallium geſtat.*

Significantes eum, qui ſacrum geſtat pallium, omus cuſtodem pingunt, quod ab eo templum ſtodiatur.

Titulus huius Hieroglyphici malè à Mercero tellectus multis erroris anſam dedit. Quid ſit ασοφόρος *explico in obſ. ad Hierogl. 39. l. 1.*

40. *Quomodo natalitium ſydus, ſiue eum, qui horarum rationem obſeruat, exprimunt.*

Natalitium ſydus horarum inſpectorem demonſtrantes, hominem pingunt horis veſcentem, non quod horas homo comedat (id enim haud quaquam fieri poteſt) ſed quod hominibus cibi tatis horis parentur & apponantur.

Ὡροσκόπος *non de natalitio hic ſidere intelligendum, vt interpres accepit, ſed de ſacerdote Aegyptiorum Aſtrologo, qui* ὡροσκόπος *nominabatur, vt docui in obſeruationibus.*

41. Quo-

41. *Quomodo pudicitiam innuant.*

Puritatem notantes, ignem & aquam pingunt, quod his elementis omnis lustratio fiat atque expiatio,

Lege Plutarch. q. 1. ῥωμαικῶν, & quæ annotaui in obseruationibus.

42. *Quemadmodum latenter rem nefandam atque abominandam indicent.*

Nefarium autem innuentes, aut etiam abominationem, piscem pingunt, quod horum esum qui in sacris versantur, horreant atque execrentur. Est enim eius naturæ piscis omnis, vt quæ offenderit exhauriat, in q; suum ipse genus sæuiat.

43. *Quomodo os pingunt.*

Os significantes, serpentem pingunt, quoniam serpens nullo alio membro valet, nisi ore.

44. *Quomodo fortem simul & temperantem.*

Fortitudinem cum temperantia coniunctam innuentes, taurum integra corporis constitutione præditum pingunt. *

45. *Quomodo auditum.*

Auditum demonstrantes, tauri auriculam pingunt. Audit enim vel ex longissimo interuallo taurus.

46. *Quomodo innuunt immunditiam.*

Porrò impurum scelestumq; notantes animum * coturnicem pingunt: quoniam ad ortum accedente Luna, intentis in deam oculis intuens, vociferatur, non ei bene dicens, nec fausta acclamatione graticulationeue prosequẽs. Cuius rei argumentum est apertissimum, quòd anterioribus cruribus terram effodiens suas ipsius pupillas humi velut pingẽs defigit, quasi indignabunda, inuitaq;

Origem.

deæ

eæ ortum aſpiciens. Idem quoque in exortu Dei, olis inquam efficit. Quapropter antiqui reges, uum ſibi ortum nunciaret horarum obſeruator, uic inſidentes animali per medium ipſum velut inomones quoſdam, ortus rationem ac tempus ccuratè certoque cognoſcebant: Quare & ſacer-otes vnam hanc inter volucres * non ſignatam omedunt, quod ſimultatem quandam cum dea xercere videatur. Etenim quemcumq; in deſer-o locum aquis ſcatentem nactus fuerit, poſtea quam biberit, labris turbat, lutumque aquæ com-niſcet, ac pedibus in eam puluerem conijcit, idq; t nulli alij animanti aqua ſit ad potum idonea. Adeò praua atque infeſta putatur * coturnicis na-ura, Nam ne hoc quidem officium deæ præſtat. uum ipſa omnia quę toto orbe ſunt vtilia gignat, ugeat, ac vegetet.

Fort. abſq; iugulatione.

Orygis.

Inſunt huic Hieroglyphico ambages, de quibus vide in obſeruationib. ad Symb. 46. l. 1.

47. *Quomodo ſubuerſionem atque interitum.*

Interitum ſignificantes murem pingunt. Hic enim omnia corrodens inquinat, & inutilia facit. Eodem verò & ſigno vtuntur, vt iudicium deſi-gnent. Multis ſiquidem varijsque appoſitis pani-bus, mus puriſſimum atque optimum delectu ha-bito rodit. Propterea & piſtorum iudicium ex muribus ſumitur.

48. *Quomodo impudentiam.*

Impudentiam notantes, muſcam pingunt, quod hæc etſi crebrius abacta, nihilo minus ac-cedat.

49. *Quomodo cognitionem pingunt.*

Cognitionem pingentes, formicam pingunt. Si quid enim homo tuto occultarit, hæc cognoſcit.

Neque

Neq; hoc ſolum nomine, ſed & quod præter cæte-
ra animantia ſibi in hyemem cibos congerens
non aberrat à loco vbi condidit, ſed abſque vllo
errore ad ipſum peruenit.

50. *Quomodo filium pingunt.*

Filium volentes ſignificare, vulpanſerem pin-
gunt. Hoc enim animal maximè amans eſt libero-
rum. Si quando enim ipſum venator ſimul cũ par-
uulis perſequatur; & pater & mater vltro ſe vena-
toribus dedunt, vt ſeruentur paruuli. Quam ob
cauſſam Aegyptijs placuit hoc animal colere.

*Vulpanſer eſt de Anſerum genere. Vocatur au-
tem* χηναλώπηξ *quod in anſerina ſpecie vulpi
habeat calliditatem, pullos ſuos* (inquit) *Aelianus
amat impenſius, eamdemq́; operam quam perdix
in ijs tuendis ponit. Nam venatorem ſeſe ingeren-
do eludit, donec tenelli dilabantur.*

51. *Quomodo amentem.*

Pelicanum autem pingentes, amentem ſimul
ac imprudentem ſignificant. Quum enim cætera-
rum volucrum more poſſit in locis editioribus o-
ua reponere, id non facit: quin potius defoſſa ter-
ra, illic pullos collocat. Quod vbi deprehenderint
homines, locum illum arido bouis ſtercore cir-
cumlinunt, cui & ignem ſubijciunt. Pelicanus au-
tem conſpecto fumo, dum pennis ſuis ignem vult
extinguere, contrà potius earum agitatione ac-
cendit. Quo quum conflagrent eius alæ, facilè ab
aucupibus capitur. Quam ob cauſſam non conſen-
taneum exiſtimarunt eo veſci ſacerdotes, quum
omninò pro liberis in diſcrimen ſeſe conijciat.
Vulgus tamen Aegyptiorum eo veſcitur, vt qui
eum dicat non iudicio ac prudentia quadam, vt
Amentia. vulpanſeres, ſed * beneuolentia quadam certamen
hoc ſuſcipere.

Attigi

Attigi etiam Syntagm. 2.l.3. Symb.5.

52. *Quomodo gratum indicent animum.*

Gratum indican.es animum, Cucupham p:n-
int, propterea quod solum hoc ex mutis animā-
bus, posteaquam à genitoribus educatum fue-
t, ijsdem senio confectis parem refert gratiam.
uo enim loco ab eis enutrita est, eodem nidum
sis extruit, pennis eorum euulsis, cibumque sub-
inistrat, donec renatis plumis, parentes sibi ipsi
pem ferre queant. Quare & diuinorum sceptro-
m cucupha insigne atq; ornamentum apud eos
se solet.

Κουκουφειν, *Kiranides l.10.c.70. putat esse v-*
pam, quòd autem Parentum dicitur plumas vel-
re, intellige plumas defluas, quas ipsi sua sponte
cuunt.

53. *Quomodo iniustum & ingratum.*

Iniustum verò atque ingratum, geminos equi
uuiatilis vngues deorsum vergentes pingunt. Hic
nim quum ad ætatis florem peruenerit, cum pa-
e pugnans periculum facit, an præpolleat. Et si
uidem pater cesserit, locum ei assignans, ipse cum
ia ipsius matre connubium contrahit, & eum si-
it viuere. Quod si non sinat pater cum matri iun-
i, ipsum quum fortior sit ac robustior, interimit.
ęterùm ideò geminos eius vngues deorsum ma-
mè inflexos pingunt; vt qui hoc vident homi-
es, huiusque causam intelligunt ad beneficentiam
rocliuiores sint.

54. *Quomodo ingratum bene de se meritos.*

Ingratum atq; infestum ijs à quibus beneficio
fectus est significantes, columbam pingunt.
las enim vbi robustior euaserit, ex consortio ma-
is patrem expellit, itaque ei connubio iungitur.
rum autem hoc animal esse videtur. Siquidem
cum

cum aëris constitutio pestilens est, omniaq; tum animata tum inanimata, ea afficiuntur; quotquot hoc vno vescuntur animali, ab hac luce seruantur immunes. Ideoque eo tempore Regi in cibo sumendo nihil aliud præter columbas apponitur, idemque ijs qui quod dijs ministrent, puri castique permanent. Traditur & hoc animal felle carere.

55. *Quomodo id quod fieri non potest.*

Quod fieri nequeat, pedes hominis in aqua obambulantes pingunt. Atq; aliter idem significare volentes, hominem absq; capite gradientem pingunt; quorum vtrumque quum ex eorum numero sit quæ fieri non possunt; meritò, ad hoc innuendum sumpta sunt.

56. *Quomodo regem pessimum.*

Regem autem pessimum significantes, anguem pingunt in orbis figuram, cujus caudam ori admouent, nomen verò regis in media reuolutione scribunt, obscurè innuentes se regem pingere orbi imperitantem. Porrò angui apud Aegyptios nomen est Meisi.

Si rectè expendatur Hieroglyphicum nomen κάκιστον *sensui repugnat. Itaque Pierius legit* κάλλιστον, *mallem tamen* Κράτιστον, *cùm potentissimum regem designari dicat, qui vniuerso terrarum orbi imperitet.*

57. *Quomodo regem custodem.*

Aliter quoque regem custodem signantes, anguem quidem vigilantem pingunt, sed pro regis nomine custodem adnectunt. Hic enim totius orbis custos est. Itaque regem assiduè vigilantem esse oportere.

58. *Quomodo mundi notent dominum.*

Rursus regem orbis moderatorem existimantes, & in-

indicantes, ipsum quidem anguem pingunt, sed rius medio magnam domum effingunt ac repręsentant: nec sanè absque ratione. Regia enim domus, quæ ab eo regitur * in mundo est.

59. *Quomodo populum regi morigerum.*

Populum regijs iussis obsequentem innuentes, m pingunt. Solæ enim hæ ex omni animanm genere regem habent, quem reliqua apum ltitudo sequatur, cuique non secus ac vulgus reobtemperet. Innuunt autem obscurè, tum ex llis insigni vtilitate, tum ex vi, quam in aculeo et hoc animal, vtilem simul ac potentem esse ad gerendas regem.

60. *Quomodo regem parti orbis imperantem.*

Regem autem non toti terrarum orbi, sed parti mtaxat imperantem volentes significare, anguē nidiatum pingunt: regem quidem per ipsum anal, non toti verò orbi imperantem, ex eo quod midiatus sit, designantes.

61. *Quomodo latè rerum potientem.*

Omnium autem moderatorem ex eiusdem anilis perfectione significant, rursum integrū pintes anguem. Sic & apud eos spiritus est, qui per iuersum orbem permeat.

62. *Quomodo fullonem.*

Fullonem indicantes, geminos hominis pedes aqua pingunt: id quod ex Mercurij similitudine dicant.

63. *Quomodo mensem.*

Mensem autem exprimentes, Lunæ figuram com qui supra expositus est, habitu pingunt, comectentem octo & viginti dies æquinoctiales dunxat, die ex viginti quatuor horis constituto, qui-

bus & exoritur in nostro apparens hemispheri
reliquis verò duobus in occasu est.

64. *Quomodo rapacem, fœcundum, aut furentem.*

Cæterùm rapacem, fœcundum, aut insanu volentes innuere, crocodilum pingunt, quod fœcundum maximè sit hoc animal, multosque lib ros procreet, insuper & crebro in furorem agat. Vbi enim ab expetita præda exciderit; indign bundus in se ipse furit.

65. *Quomodo ortum.*

Ortum ostendentes, geminos crocodili ocul pingunt, quoniam oculi huic animali velut profundo emergunt.

66. *Quomodo occasum.*

At occasum signantes, Crocodilum inflexum cernuum pingunt. Ad partum enim facilè, & m ximè procliue est hoc animal.

Quid facit hic αὐτότοκον quod Mercerus ve tit ad partum facile & maxime procliue. *Trebatius,* Est hoc animal rotundum, & pr miscue parit. *Nugæ: lege αὐτόκυπτον ἢ κατ φερὲς τὸ ζῶον, suapte natura cernuum & inf xum animal, quo nihil ad sensum accommodati*

67. *Quomodo tenebras adumbrent.*

Porrò tenebras significantes, Crocodili cauda pingunt. Neque enim aliter ad exitium & inte necionem perducit crocodilus quodcumque a prehenderit animal, nisi cauda prius cæsum, i ualidum reddiderit. Namque in hac corporis pa te præcipua est crocodili vis ac robur. Cæteru quum quamplurima alia in crocodilorum natu signa comperiantur, hæc quæ in primum libru conferre visum est, nunc satis erunt.

HOR

HORI APOLLINIS NILIACI, DE SACRARVM APVD AEGYPTIOS IN-sculptarum litterarum interpretatione.

LIBER SECVNDVS.

SECVNDO autem volumine reliquorum tibi veram idoneamq; in medium afferam rationem: quæ & quum ex alijs exemplaribus nequaquam ſint expoſita: neceſſariò ſubiungenda cenſui.

1. *Quid ſtellam pingentes, innuant.*

Depicta Aegyptijs ſtella nunc Deum ſignificat, nunc noctem, nunc verò tempus, interdum etiam hominis maſculi animam.

2. *Quid aquilæ pullum.*

Et aquilæ pullus maſculum, & orbiculatum quippiam indicat.

Vide in obſeruationibus.

3. *Quid geminos pedes iunctos ac ſtantes.*

Gemini pedes ſimul compacti ac firmati, Solis curſum quum in ſolſtitio eſt hyberno ſiue in bruma ſignificant.

Vide ad obſeruationem Hierogl. 3. *l.* 2.

4. *Quid hominis cor faucibus appenſum.*

Hominis cor faucibus appenſum, boni viri os deſignat.

De hac cordis ſignificatione dico ad Hierogl. 7. *lib.* 1.

5. *Quomodo belli aciem, ac frontem exercitus ad prælium inſtructi.*

 Belli

Belli aciem indicant, hominis depictæ manu altera ſcutum, altera verò arcum tenens.

6. *Quid digitum.*

Hominis ſtomachum demonſtrat digitus.

Stomachus hic propriè eſt ventriculi orificium ſuperius, ſeu fiſtula per quam cibus in fundum de labitur.

7. *Quomodo morbum ſignificent.*

Flores autem anemones, morbum hominis ſignificant.

In eodem genere Symboli Aſtrampſychus pon lactucam. Θρίδακος ἔδειν σωμάτων δηλοῖ ν σον *Nonnulli anemonas morborum Symbolum eſſe dicunt, quòd colligantur, tertianis quartaniſq; remedio.*

8. *Quomodo lumbum hominis.*

Lumbum aut ſtatum conſtitutionemq; hominis volentes notare, os ſpinæ dorſi pingimus.

9. *Quomodo permanens aliquid & tutum ſignificent.*

Coturnicis os pictum, ſtabile ac tutum quippe indicat, quod difficilè huius animalis os afficiatur ac patiatur quicquam.

10. *Quomodo concordiam.*

Duo homines magiſtratus ornati inſignibus concordiam innuunt.

Inde ἀξιωματικοὶ *publica dignitate fungentes, quo verbo etiam vſus Guillielmus Bibliothecarius in Hadriano II. eum cum Pontificiali pallio impoſitum præcedentibus Axiomaticis, & ſubſequente reliqua turba in vrbem redire patriarchiumq; ſubire conſpexeram.*

11. *Quo-*

11. *Quomodo turbam ac tumultum.*

Armatus homo sagittasque iaculans, tumultum significat.

12. *Quomodo dimensionem.*

Hominis digitus dimensionem notat.

13. *Quomodo desponsatam mulierem.*

* Desponsatam mulierem volentes ostendere, Pragnantem m. s. duos circulum, simul cum stella & ipso disco solis partito pingunt.

14. *Quomodo ventum.*

Accipiter ortum versus in sublime tendens, ventum ostendit. Item & aliter: Accipiter expansas in aere alas habens, ventum, qui alas quasdam habere videtur, significat.

15. *Quomodo ignem.*

Fumus in cœlum ascendens, ignem indicat.

Sic lusit Symposius in fumum. Et qui me genuit sine me non nascitur ipse.

16. *Quomodo opus.*

Masculi (bouis) cornu pictum, opus notat.

Masculorum cornua maiora sunt & turtuosa, fœminarum minora & minus flexa.

17. *Quomodo pœnam.*

At fœminæ cornu depictum, * pœnam ostendit. Laborem.

18. *Quomodo impietatem.*

Imago vmbilico tenus cum gladio depicta impietatem innuit.

19. *Quomodo horam.*

Hippotamus depictus horam significat.

Per ὥραν ver intelligendum doceo in obseruationibus.

20. *Quomodo longæuum ac diuturnum.*

Ceruo quotannis cornua renaſcuntur. Is depictus longiſſimam vitam ſignificat.

21. *Quomodo auerſionem.*

Lupus aut canis auerſus, auerſionem monſtrat.

22. *Quomodo futurum opus.*

Auris picta futurum opus ſignificat.

Quia ſcilicet audire oportet, & de rebus gerendis documenta à prudentibus viris accipere, antequam te ad opus accingas. Vel certè per aurem auditores tantum ſapientiæ, non πρακτῆρα ἔργων *ſignificat. Quod ſi manum addas auri, tum demum res erit cumulata.*

23. *Quomodo percuſſorem aut ſanguinem.*

Hoc eſt ex corrupto Crocodili ſanguine procreata.

Crocodili veſpa * per aërem volans, aut crocodili noxium ſanguinem, aut cædem deſignat.

Σφὴξ *ſcribendum ſine* γ *pro quo* σφίκα *habet corona pretioſa liber Græcus.*

24. *Quomodo mortem.*

Nycticorax mortem ſignificat: quemadmodum enim hic de repentè pullos (cornicum) noctu, ſic & mors homines nec opinantes inuadit atq; opprimit.

Habes hac de re in anthologia lepidum Epigr.

Νυκτικόραξ ᾄδει θανατηφόρον ἀλλ' ὅταν ᾄδει
Δημόφιλος, θνάσκει αὐτὸς ὁ Νυκτικόραξ.

25. *Quomodo vetuſtiſsimum.*

Sermones & folia, aut ſignatus liber, vetuſtiſſimum indicant.

26. *Quomodo obſidionem.*

Scala obſidionem, quod inæqualis ſit atque accliuis.

Κλι

λίμαξ (inquit) Suidas κοινῶς σκάλα. Signi- etiam scopulum sub aquis latentem apud zem Chil. 7. & nauale apud Moschopulum lliad. l. 1.

. Quomodo inexpertum, musam, aut fatum.

Litteræ septem duobus inclusæ digitis, musam, xpertum, aut fatum significant.

Parum accuratè hoc Philippus expreßit, cùm lam rationem subiiciat nec quos digitos quasue ras intelligat designet, itaq; vix coniecturæ an- reliquit.

. Quid linea significet super alteram inflexa.

Recta linea simul cum alterna superne inflexa, cem planas lineas indicat.

Hoc & huiusmodi signa, sunt ex hominum im- itione leuißimo plerumq; fundamento, haud imilia iis quæ Nicolaus Smyrnæus Astabasdas legit de signis numerorum.

29. *Quid innuunt, hirundinem pingentes.*

Omnes parentum opes filiis relictas volentes nuere, hirundinem pingunt. Illa enim iam mor- proxima, luto seipsam volutat, & pullis latebras omparat.

Diserte S. Ambrosius l. 5. Hex. c. 17. Hirundo inuscula corpore sed egregie pio sublimis affe- u, indiga rerum omnium pretiosiores auro nidos ruit, &c.

30. *Quid nigram columbam.*

Mulierem viduam, quæ ad mortem vsque in eo ermanserit vitæ statu, volentes significare, ni- ram pingunt columbam. Hæc enim quamdiu vi- dua est, alteri viro non iungitur.

31. *Quid ichneumonem.*

Hominem inualidum, & qui sibi per se ipse o-pem ferre nequeat, sed aliorum se tueatur auxilio volentes monstrare, ichneumonem pingunt. Hic enim conspicatus serpentem, non protinus in eum irruit, sed vocatis prius clamore alijs, tum demum ei resistit.

Aliam in propulsando hoste ichneumonis industriam doceo ex Aeliano Synt. 2. l. 6. Symb. 16.

32. *Quid notent, origanum in sacris insculpentes.*

Formicarum absentiam ac discessum volente significare, origanum inter sacras scripturas pingunt. Hoc siquidem eo in loco conditum, vnde formicæ prodeunt, eas fugat.

De Origano legendus Plinius l. 20. c. 17.

33. *Quid scorpium & crocodilum.*

Inimicum cum pari congredientem inimico indicare volentes, scorpium & crocodilum pingunt: vterque enim alteri mutuum affert exitium. Sin verò victorem alterum, quique inimicum sustulerit, innuant, aut crocodilum pingũt, aut scorpium: siquidem celeriter sustulerit, crocodilum silente, scorpium, ob eius difficilem tardumque motum.

De hoc odio scorpij & crocodili attigi quoque nonnihil Synt. 2. l. 5. Symb. 28.

34. *Quid mustelam.*

Vbi mulierem, quæ viri præstet opera, volun exprimere, mustelam pingunt.

35. *Quid porcum.*

Volentes perditum hominem monstrare, porcum pingunt: quod eiusmodi sit porci natura.

AEgyptijs igitur, Iudæis, & Persis execration

fuit

t, contra Samijs honori, qui suem pro tutela nauium sumpserunt, Τὰ Σάμια πλοῖα Συὸς πρόσωπον εἶχον ἐν ταῖς πρώραις. *Hesychius. Inde explicatur obscurum prouerbium, quod est in stromateo.* Ναῖς δέ τις ἀκύπορος σαμίη ὑὸς εἶδος ἔχουσα.

36. *Quomodo immodicam iram.*

Quod si immoderatam iracundiam, ex qua, qui est commotus, febrim cōtraxerit, Leonem pingunt proprios catulos cauda flagellantem. Leonem quidem ob iracundiam, catulos verò cauda cæsos, quod catulorum ossa, si inter se collidantur, ignem emittunt.

Hic ἐκστοίζειν *Mercerus dicit esse* ἐκ στοᾶς ἐκβάλλειν, *sed hoc sine vllo testimonio. Lege potius* κστίζειν, *quod est etiam flagellare.*

37. *Quomodo senem Musicum.*

Senem musicum volentes commonstrare, cygnum pingunt: quod hic senescens suauissimum edat concentum.

Κύκνος δὲ θανατῶν ἐμμελέσι φθόγγοις πλέκει, καὶ τῆς τελευτῆς δέξεται τὸν χρόνον (*inquit*) *Sapiens Phile.*

38. *Quid significent, cæcum scarabæum pingentes.*

Hominem, qui ex solaribus radijs contracta febri perierit, notantes, cæcum pingunt Scarabæum, vt qui splendore solis excæcatus intereat.

39. *Quid Mulam.*

Sterilem volentes indicare mulierem, mulam pingunt. Hæc enim natura sterilis est.

40. *Quomodo mulierem, quæ infantes fœminas peperit.*

Mulierem feminas primum infantes enixam significantes, taurum ſiniſtrorſum ſpectantem pingunt. Mares verò rurſus taurum dextrorſum.

Siniſtra enim deterioris eſt Symbolum. Harmenopulus de Sectis, Sabbatianorum hæreticorum meminit, qui ſiniſtram adeò deteſtabantur, vt hac quicquam prehendere piaculum ducerent , vnde Ἀριστεροὶ *hoc eſt ſiniſtri ſunt nominati.* Ἀριστεροὶ καλοῦνται ὅτι τὴν ἀριστερὰν εἰσὶ βδελυσσόμενοι χεῖρα. *Ad id autem Symbolum facit quod ait Phyſiologus De Gallina. Oua è quibus mares naſcentur, Gallina gerit in parte ventris dextra: è quibus fœminæ in ſiniſtra.*

41. *Quomodo veſpas.*

Veſpas deſignantes, cadauer equi pingunt. Ex eo enim multæ procreantur veſpæ.

42. *Quomodo mulierem abortientem.*

Abortientem mulierem ſignantes, equam quæ lupum conculcet, pingunt. Non ſolum enim ſi lupum calcarit, abortum facit equa , ſed & ſi lupi calcarit veſtigium, abortit protinus

Hoc ad ſυμπαθείας *referendum de quibus multa paßim exempla. Sapiens Phile ,* ἵππον δὲ ταχὺν ἴχνος ἀμβλύνει λύκου. Καὶ δίφρον ὀξὺν τὸ σφυρὸν τούτου στρέφει.

43. *Quomodo hominem, qui ſeſe reſponſo ab oraculo accepto ſanarit.*

Hominem, qui ſe ipſe ex oraculo priſtinæ ſanitati reſtituerit, volentes innuere, palumbum pingunt lauri folium tenentem Hic enim vbi morbo laborat, lauri folium in nidum ſuum inferens conualeſcit.

Laurus

Laurus enim præstantißimum censebatur adversus morbos & maleficia phylacterium, Zenobius centur.3.Prouerb.12. Ἀλεξιφάρμακον ἡ δάφνη, *vnde* Δαφνίνην φορεῖ βακτηρίαν. Lauream virgam gestat, *de eo dici solet, qui est adversus insidias munitus.*

44. *Quomodo culicum copiam.*

Excrescentem & aduentantem culicum copiam exprimere cupientes, vermes pingunt. Siquidem ex his gignuntur culices.

45. *Quomodo hominem, qui cum ex se biliosus non sit, ab altero tamen bile commoueatur.*

Hominem, qui suapte natura bile careat, sed eam ab altero suscipiat, notantes, columbam pingunt dorso erecto: illic enim bilem habet.

Sic Achainis Ceruis fel contineri in cauda creditur Aristot.2.hist.anim.15.

46. *Quomodo hominem, qui tuto vrbem incolat.*

Vt hominem significent, qui tuto vrbem habitat, aquilam pingunt, quæ lapidem gestet. Hæc enim è mari vel terra sublatum lapidem in suum infert nidum, quo tutior sit ac firmior.

De hoc lapide dico, & applico Synt.2.

47. *Quomodo inferiorem debilioremq́; hominem, quem alius persequatur.*

Debiliorem hominem, quem validior ac potentior insectetur, volentes designare, otidem & equum pingunt, Hæc enim equo conspecto protinus auolat.

Otis auis Tarda *de qua Plin.lib.10.c.23.Saltans capitur vnde* Χαύνοις ἢ κενοδόξοις ὤτοις ἐκάλουν. *Aelius Dionys.apud Eustatium.*

48. *Quo-*

48. *Qomodo eum, qui ad proprium patronum confugiens nullum tamen ab eo ſentit auxilium.*

Hominem, qui ad proprium patronum confugiat, nec eius ſubleuetur auxilio, monſtrare cupientes, paſſerem & noctuam pingunt. Hic enim dum aucupum venatione petitur, ad noctuam accurrit, à qua mox opprimitur.

Γάτρωνος nomen recentioribus Græcis vſurpatum vt apud Latinos. Scholiaſt. Eurip. Γάτρων ἐλευθερώσας τὸν ἀργυρώνητον, Heſychius putat quoq; centum primos Romuli Senatores πάτρωνας nominatos.

49. *Quomodo hominem, qui quum viribus non valeat, temerè tamen aliquid ſuſcipit, atq; audacius ſe gerit.*

Imbecillum hominem laborantem tamen & audacius aliquid molientem, cùm monſtrare voluerint, veſpertilionem pingunt. Hæc enim etſi alas non habet, volare tamen conatur.

Neque enim habet pennas ad morem cæterarum auium.

50. *Quomodo lactantem mulierem, optimeq; nutrientem.*

Mulierem lactantem ac benè nutrientem vbi pictura exprimere volebant, turturem pingebant. Sola enim inter omnes volucres, hæc dentes ac mammas habet.

Grauis hic Merceri hallucinatio, & vbi turtures viſi cum mammis & dentibus? Omnino vel nomen Τρυγὼν poſitum eſt pro veſpertilione, quod vnum inter volatilia propriè dicitur Τριγεῖν, vt author

thor est Iulius Pollux, vel Turturis & vesper- tionis Symbola sibi inuicem proxima, in hac imagine ita fuerunt confusa vt Τρυγὼν ἀντὶ νυκτερίδος poneretur. Soli enim inter volatilia vespertilioni dentes, & mammæ tribuuntur ab autoribus.

51. *Quomodo hominem qui tripudio capiatur ac demulceatur.*

Hominem saltatione tibiarumque cantu gaudentem notantes, turturem pingunt. Hæc siquidem tibia ac saltatione capitur.

52. *Quomodo sacris initiatum hominem.*

Rebus sacris ceremonijsque addictum significantes, cicadam pingunt. Hæc enim non ore, sed dorso resonans, pulcherrimum edit dulcissimumq; concentum.

Vox τελετὴ non pro mysta sed pro initiatione & sacra ceremonia vsurpanda. Cæterum de cicada habes etiam illud Anacreontis σχεδὸν εἶ θεοῖς ὅμοιος.

53. *Qomodo seorsum agentem regem, nec subiectorum lapsibus veniam dantem.*

Regem qui solitudine gaudeat, quique errata non condonet, si velint significare, aquilam pingunt. Hæc enim desertis in locis nidum sibi construit, sublimiusque cæteris volucribus volat.

54. *Quomodo diuturnam rerum instaurationem.*

Instaurationem autem diuturnam, & quæ post multa fiat sæcula, volentes indicare, phœnicem auem pingunt. Hic enim dum nascitur, rerum vicissitudo fit & innouatio. Gignitur autem hunc in modum:

modum: Iam iam moriturus phœnix in terram ſeſe ſummo impetu proijcit, vnde & vulnus accipit. Ex ſanie verò (vulneris) defluente alius gignitur, qui ſimul ac pennæ ei natæ ſunt, cùm patre Heliopolin, quę in Aegypto eſt, proficiſcitur: quo quum peruenerit, pater illic, ſimul ac Sol ortus eſt, moritur : poſt cuius mortem pullus in ſuam redit patriam. At phœnicem hunc vita functum Aegyptij ſacerdotes ſepulturæ mandant.

Hic nouam inſtaurationis Phœnicis rationem affert, de qua in obſeruationibus.

55. *Quomodo patris amantem.*

Patris ſtudioium hominem innuentes, ciconiam pingunt. Hæc enim à parentibus enutrita numquam ab ipſis ſeiungitur, ſed ad extremum vſq; ſenium vna permanet, pietatem ipſis obſeruantiamque rependens.

56. *Quomodo liberos matribus inſidiantes.*

Liberos matri inſidiantes vt demonſtrent, viperam pingunt. Nam hæc non iuxta cæterorum animantium naturam in lucem editur, ſed exeſo diruptoque matris prodit vtero.

57. *Quomodo hominem, qui ab accuſatore conuicijs affectus, morbum inde contraxerit.*

* Hominem, qui ex accuſatore conuicijs affectus in ægritudinem inciderit, ſignificare cupientes baſiliſcum pingunt. Hic enim propius accedentes afflatu ſuo perimit.

Quin ipſe repercuſſo halitu ſe necat ad ſpeculum. Oſtendo ex Aeliano Symb. Syntagm. 2.

58. *Quomodo hominem, qui igne vratur.*

Hominem, qui igne comburatur dum ſignificant, Salamandram pingunt. Hæc enim vtroque capite interimit.

Mira

Miratur Gesnerus vir multæ lectionis Salman-
ras hic dici bicipites, & meritò, plagam vidit
on tamen sanauit. Existimarim ego sic legendum
ὕτη γὰρ ἑκατέρᾳ τῇ κεφαλῇ ἀναιρεῖ. *Ignem*
trimque, hoc est ab vtroq; latere cingentem ex-
ngunt, & id capite à quo maximè frigidus hu-
ior instillatur quo scholiastres Nicandri ignem
xtingui voluit. Porrò quando audis hominem
υρὶ καιόμενον *exhiberi per Salmandram, intelli-*
e flammis obsessum, non consumptum.

59. *Quomodo cæcum hominem.*

Cæcum significantes, talpam pingunt, qui neq; oculos habet, neque omnino videt.

60. *Quomodo hominem, qui domi sese continet.*

Hominem, qui domo non exeat significantes, ormicam simulq; pennas vespertilionis pingunt. Huius enim pennis ad formicarum nidos admotis, nulla ex ipsis egreditur.

61. *Quomodo hominem, qui sibi ipse damni ac perniciei autor sit.*

Eum qui proprio, & à se illato damno lædatur, volentes signare, castorem pingunt. Hic enim quum se venatione peti videt, proprios testes euulsos in prædam obijcit.

Ὄρχεις καὶ κάστορος ὀνομάζοισι καστόρειον ἀνδρο-
ζόντε καὶ πολύχρηστον φάρμακον. *De hac tamen*
abscißione disceptant auctores, quos vide apud
Gesnerum.

62. *Quomodo hominem, qui sibi inuiso filio hæreditatem reliquerit.*

Hominem cuius bonis inuisus filius successerit, innuentes, simium pingunt, retroq; paruum alterum. Is enim quum geminos pariat, ex his alterum

supra

ſupra modum diligit, alterum edit. Quem autem diligit, ante ſe aſſiduè geſtans, ſuffocat. At quem odit, retro habet, & deinceps educat.

Hæc φιλοσοργία *maximè eſt circa recentem prolem* Τὰς πιθήκοις γαῤ φασὶν, ἐπειδὰν τίκωσιν ὥσπερ ἀγάλμασιν ἐνατενίζειν τοῖς βρέφισιν ἀγάμενας τῷ κάλλοις. *Syneſius ep.* 1.

63. *Quomodo hominem lapſus ſuos tegentem.*

Cùm notare eum volunt, qui delicta aut errata ſua occultet, ſimium meientem pingunt. Hic enim meiens vrinam occulit.

Annotaui ſimile in Aue δικαίᾳ, *lib.* 10.

64. *Quomodo eum, qui auditu magis valeat.*

Eum qui acutius audiat volentes innuere, capram pingunt, quæ & naribus, & auribus reſpirat atque audit.

Ραθονία μυκτῆρες. *Anonymus lib. de nuptijs Theſi.*

65. *Quomodo inſtabilem.*

Inſtabilem quempiam, neque in eodem perſiſtentem ſtatu, ſed modo, robuſtum & audacem, modo verò imbecillum ac timidum volentes deſignare, hyænam pingunt. Hæc enim nonnunquam mas eſt, nonnumquam femina.

Confutat hanc Ori & cæterorum de hyæna ſententiam Clemens Alexand. vt docui Syntag. 2.

66. *Quomodo eum, qui ab inferioribus victus ſit.*

Eum, qui inferiori & inualidiori ceſſerit, quum innuere volunt, geminas pelles pingunt, hyænæ

vnam

m,alteram pardi, hæc enim ſi ſimul iungantur; di quidem pellis pilos abijcit, altera non item.
Attigi etiam Syntagm.2.

. *Quomodo hominem inimico ſuperiorem, vel inferiorem.*

Eum qui inimico ſuperior euaſerit, monſtran ,hyænam ad dextram verſam pingunt: rurſus idem ſiniſtrorſum, victum indicantes. Hæc e- n quum ab aduerſario inuaditur, ſi ad dexteram lexerit, inſequentem interimit: ſi ad ſiniſtram, eodem perimitur.

8. *Quomodo eum, qui intrepidè oblatas ſibi pertulerit calamitates.*

Eum qui ad extremum vſque vitæ ſpiritum om- s, in quas incidit calamitates, æquo & conſtanti perarit animo, ſi velint monſtrare, pellem pin- nt hyænæ. Hac enim ſuccinctus quis, etſi per edios hoſtes feratur, intrepidus illæſusque præ- ribit.
Attigi etiam l.5. Symb.

69. *Quomodo hominem ab hoſtibus op- preſſum.*

Circumuentum oppreſſumque ab hoſtibus, & i minimo damno ſeſe à diſcrimine exemerit, in- care volentes, lupum pingunt, amiſſa extrema uda. Hic enim à venatoribus indagandus, pilos tremamque caudam reſecat.

o. *Quomodo hominem ea timentem, quæ ſibi ex improuiſo, occultaq; quadam ra- tione contingunt.*

Eum qui diſcrimina timeat, ſibi ex inſperato ccultoque obiecta, cùm monſtrare voluerint; lu- um ac lapidem pingunt. Hic enim neque ſibi à rro neque à virga, ſed à lapide dumtaxat timet.

Nimirum si quis in eum lapidem coniecerit, con
sternatum illico deprehendet: & vbicumque lapi
ei vulnus inflixerit, ibi succrescere solent pullula
reque vermes.

Narrat tamen Gesnerus hominem tympanum gestantem lupo occurrisse, quem frustra lapidib impetitum nullatenus abigere potuit. At vbi tympani strepitu increpuit, statim procul à se expulit.

71. *Quomodo hominem ob iracundiam igne castigatum.*

Hominem igne castigatum, idque ob furorem volentes monstrare, leones & faces pingunt. Nih enim æquè timet leo, atque accensas faces, nulla magis re domatur, quam his.

Hoc confirmat Oppianus lib. 4. De venation versu 132.

Ἐξοχα γὰρ δείδοικε πυρὸς μένος. Ηὐκομ λις, *& quomodo venatores facibus instructi leon insequantur describit eodem loco fusius.*

72. *Quomodo febricitantem hominem, qui sibi ipse medeatur.*

Eum, qui febri laborans se ipse curet, monstran tes Leonem pingunt, qui simiam voret. Is enim fe bre correptus, si simiam vorarit, protinus conua lescit.

Aliter accommodo lib. 3. Syntagm. 2.

73. *Quomodo hominem prioribus damnis & calamitatibus admonitum ac emendatum.*

Eum, qui ex ijs, in quas paulò antè incideri calamitatibus posteà modestior euaserit, si innu re velint, taurum pingunt caprifico reuinctum. enim, si ferociat; caprifico ligatus mansuescit.

74. *Quo*

74. *Quomodo hominem necdum certa stabilique temperantia præditum.*

Dubium parumq; stabilis temperantiæ hominem volentes ostendere, taurum pingunt dextro genu alligatum. Hunc enim si dextro genu vinxeris; iuncturam pedis consequi deprehendes.

Καρποδέσμιον παρακολουθοῦντα εὑρήσεις. Iuncturam pedis consequi deprehendes. *(inquit Mercerus) valde obscurum est quid velit. Significat potius vinculum & (vt ait vetus Glossarium) fasciolam aut funem articularium quàm iuncturam pedis. Innuitq; bouem ita religatum suum trahere vinculum, nec recte coërceri.*

75. *Quomodo domesticum ouium & caprarum mactatorem.*

Eum qui mactandis ouibus & capris domum exhaurit & perdit, volentes significare, ea pingunt animantia conyza vescentia. Hanc enim herbam vbi pasta fuerint, siti detenta pereunt.

Κόνυζα *est cunilago cuius meminit Dioscorides l.4. c.365.*

76. *Quomodo hominem edentem innuunt.*

Vescentem hominem significantes, pingunt crocodilum ore aperto. Hic enim *

77. *Quomodo rapacem & inertem.*

Rapacem simul & pigrum inertemq; hominem significant, crocodilum pingentes, qui Ibis pennam in capite habeat: Hunc enim si Ibis penna tangas, immotum deprehendes,

Attigi etiam Syntagm. 2

78. *Quomodo mulierem semel enixam.*

Semel enixam mulierem significant leænam pingentes. Hæc enim bis vterum non fert.

Commentum Aegyptiorum, hoc putat Arist
& Plin.l.8.c.16.

79. *Quomodo hominem primo rudem, info*
memq; editum.

Hominem, qui initio quidem informis natus sed posteà formam acceperit, innuunt depicta v prægnante. Hæc namque ſanguinem primo co denſatum & concretum parit : hunc posteà pr prijs fouens femoribus, efformat, linguaque la bens perficit.

Attigi quoque Syntagm.2.

80. *Quomodo robuſtum hominem, quæque è*
ſua ſint ſubolfacientem.

Eum qui ſimul & viribus & ingenio valeat ea dignoſcenda, quæ vtilia ſint, volentes ſignific re, elephantum pingunt cum ſua proboſcide. H enim odoratur, & incidentia conſequitur.

81. *Quomodo regem à ſtultitia imprudentia*
abhorrentem.

Regem qui omni ſtudio ſtultitiam fugiat at imprudentiam, ſignificant elephantum & ariete ſimul pingentes. Ille enim viſo ariete fugit,

82. *Quomodo regem, qui nugatorem auer-*
ſetur.

Regem qui nugacem vitet hominem, ſigni cant elephantem cum porco pingentes. Is eni voce porci audita, aufugit.

Fuit itaque illud egregium Megarenſium ſtr tagema qui porcos pice oblitos, & mox igne flam matos in Antipatri elephantos immiſerunt, m minit Aelianus de animalibus lib.16.c.36.

83. *Quomodo hominem, qui celeriter quidem, ſe*
inconſulto inconſiderateq; moueatur.

Eu

Eum significantes, qui agilis sit & velox, absq; iudicio tamen ac ratione feratur, ceruum depingunt, & viperam. Hac siquidem conspecta, temerè in fugam vertitur ceruus.

Alij tamen viperas à ceruis capi & interimi narrant, vt Gesnerus, &c.

84. *Quomodo hominem, qui suæ prospiciat sepulturæ.*

Vt denotent eum, qui de sua solicitus est sepultura, elephantem pingunt proprios dentes defodientem. Hos enim vbi exciderint acceptos in terram condit.

85. *Quomodo hominem qui plenam iustamque ætatem vixerit.*

Eum qui iustam hominis ac legitimam vixerit ætatem, volentes monstrare, cornicem mortuam pingunt. Hæc enim centum iuxta Aegyptiorum morem computatis annis viuit. Constat autem Aegyptiacus annus quatuor vsitatis & communibus annis.

86. *Quomodo hominem qui suum scelus ac maleficium tegat.*

Designantes hominem, qui scelestum suum ac malignum occultet animum, ne à suis noscatur, pardum pingunt. Hic siquidem clanculum alia persequitur animantia, nec sinit * impetum ac pernicitatem innotescere, qui in illis persequendis vtitur. *odoratum.*

87. *Quomodo hominem adulatione deceptum.*

Eum qui assentatione captetur, innuentes, ceruum cum tibicine pingunt. Is enim dum suauissimum audiens canentium modulatum, ingenti veluti demulcetur voluptate, facilè in venatorum manus incidit.

88. *Quomodo præsagium copiosæ vindemiæ.*

Præſagium copiæ vini ſignificantes, vpupa pingunt, quæ ſi ante vitium tempus cecinerit, iı ſignem vini bonitatem ſimul & copiam prænuı ciat.

Id quoq; attigit Geſnerus ex Oro in vpupa ſ ctione de Iconibus.

89. *Quomodo hominem, cui vuæ eſus nocuerit.*

Vuæ eſu læſum & ſeſe curantem notantes, vpı pam pingunt, & adiantum herbam. Hæc enim vua comeſta læſa fuerit, adiantum ori inſerens, ce to decurſo ſpatio, priſtinam recipit valetudiner

90. *Quomodo hominem ſibi ab hoſtium inim corumue inſidijs cauentem.*

Sibi ab aduerſariorum inſidijs cauentem quu volunt ſignificare; gruem vigilantem pingunt. H enim hoc ſe ipſas præſidio cuſtodiunt, tota noc per vices excubias agentes.

Ορδινον. *Vox Romana, Græca ciuitate dona qua vſus eſt etiam Macarius Xinus aduerſus Sa racenos & Conſtantinus in Tacticis,* λοχαγὸς λέγεται ὁ πρῶτος τοῦ στίχου, ἤγουν τοῦ ὀρδίνου.

91. *Quomodo ſenem fame enectum.*

Senem, qui fame perierit, volentes monſtrare, quilam pingunt adunco roſtro. Huic enim ſen ſcenti aduncum fit roſtrum, itaque inedia perit.

92. *Quomodo hominem, in perpetuo motu at animi agitatione degentem.*

Eum qui in continuo motu, & animi intenti ne vſque adeò verſetur, vt ne veſcens quide eſcat, ſignificantes, cornicis pullos pingunt. H enim etiam volans pullos paſcit.

93. *Qu*

93. *Quomodo hominem sublimium rerum peritum.*

Sideralis ſcientiæ gnarum cùm ſignificant, gruem volantem pingunt. Illa enim altè admodum volat, vt nubes è proximo conſpiciat, neq; tempeſtate agitetur, atque ita altam agat quietem.

94. *Quomodo hominem proprios à ſe dimittentem liberos ob paupertatem.*

Hominem, qui inopia preſſus liberos valere iuſſerit, notantes, accipitrem prægnantem pingunt. Is enim cum tria oua pariat, vnicum quod nutriat eligit, reliquis duobus fractis. Hoc autem facit, quòd per id tempus vngues amittat, ideoque tres pullos ſimul educare non poſſit.

95. *Quomodo hominem, mouendis pedibus cunctabundum ac lentum.*

Hominem pedum motu tardum & ſegnem volentes monſtrare, camelum pingunt. Hic enim ſolus ex omnibus animantibus femur inter eundum inflectit, quare etiam κάμμηρος Græcè, hoc eſt, camerus à femoris inflexione dicitur.

96. *Quomodo impudentem hominem, acutiq; ac celeris viſus.*

Hominem inuerecundum, & viſu celerem deſignantes, ranam pingunt. Hæc enim non alibi ſanguinem habet quam in oculis. Porrò qui illos ſanguine reſperſos habent, impudentes dicunt. Ergo & poëta: Ebrie, luminibus canis, effrons, pectore cerui.

97. *Quomodo hominem qui ſeſe mouere nequiuerit.*

Hominem, qui cum diu ſeſe mouere non potuerit, poſteà tandem pedibus moueatur, demon-

strantes, ranam pingunt posteriores pedes haben-
tem. Hæc enim primò sine pedibus nascitur, se-
prius. postea, dum augetur, pedes * assumit posteriores.

98. *Quomodo omnibus inimicum hominem.*

Omnibus infestum, & qui cæterorum consortium fugiat, ostendere volentes, anguillam pingunt. Hæc enim cum nullo alio pisce commercium habere deprehenditur.

Idem habet Aelianus de Animalibus Anguillas separatim ab alijs piscibus viuere, neq; cum ijs temere inueniri.

99. *Quomodo hominem multos in mari seruantem.*

Hominem multos in mari seruantem signare volentes, torpedinem piscem pingunt. Hæc enim vbi pisces multos viderit, qui natare non possint, ad se trahit, ac eos seruat.

Aliorum quidem auctorum hoc nemo tradit, sed vno omnes ore contradicunt. Itaq; hic auctor Ori interpres ναύρκλω *fortasse posuit pro Nautilo seu Nauta pisce, cuius mira in natando industria, de qua vide Aristotelem l.9. de Animal. c.37 & Oppian. l.1.* ἁλιευτικῶν.

100. *Quomodo hominem, qui vtilia simul & inutilia malè consumpserit.*

Hominem, qui vtilia simul & inutilia malè consumpserit, indicantes, polypum pingunt. Ille enim, quum multa eaque interpretanter voret, cibum in cauernas reponens congerit, & quum vtilia consumpserit, tum & quæ supersunt inutilia abijcit.

101. Quo-

101. *Quomodo eum, qui suæ gentis hominibus imperitat.*

Suæ nationis & generis hominibus imperan-
em quum denotare volunt; carabum & polypum
ingunt. Ille enim polypis imperat, interque eos
rimas tenet.

02. *Quomodo hominem, qui sui curam ratio-nemq; non habeat.*

Patrem, aut hominem qui se ipse non curet, sed domesticis & propinquis curetur, volentes signi-
icare, ostreum & cancrum pingunt. Hic enim car-
i ostrei velut agglutinatus manet: vnde & ex
onsecutione nominis, πιννοφύλαξ, quasi ostrei cu-
os vocatur. Ostreum igitur planè hiat in concha
uriens. Si itaque dum hiat, pisciculus aliquis ir-
epserit, mordet cancer vngula ostreum: quod
ntiens concham claudit, atque ita pisciculum
enatur.

Hoc Aelianus Plinius & cæteri meminere, vi-e Syntagm. 2.

103. *Quomodo hominem ingluuie laborantem.*

Hominem gulæ deditum designare volentes,
arum pingunt. Is enim vnus ex piscibus rumi-
at, & omnes occursantes pisciculos deuorat.

Vide num λαιμὸν ἔχοντα *sit legendum,* λαι-
os est gula: vel certò παροιμιακῶς *Lamiam ha-re dicuntur, qui gulam habent aut ventrem satiabilem.* Nam λάμια *apud Hesychium est llua, vel mulier insigni voracitate. Quod autem c tradit de scaro id ipsum habet Aristoteles.*
aro diuersa omnino ventris species est, &

ruminare solus piscium quadrupedum ritu
creditur.

104. *Quomodo hominem cibos vomentem.*

Eum qui vbi sumptos cibos euomuerit, aui
rursum cibos vorat, vt satiari non possit, signi
cantes, felem aquaticum pingunt. Is enim ore p
rit, & natans fœtum absorbet.

Hoc ipsum Glauco pisci & caniculæ mari tribuit Aelianus l. 1. de Animal. c. 16. & 17. ostendo Syntagm. 2.

105. *Quomodo hominem, ob cædem factam su plicio affectum.*

Hominem, qui cædis admissæ pœnas dederi
quemq; pœnituerit, designare volentes, turture
laqueo implicatam pingunt. Hæc enim capta sp
nam, quam in cauda habet, abiicit.

Non de turture aue, sed de pastinaca pisce inte ligit, quem Græci τρυγόνα nominant. Spina au tem caudæ, est radius siue stimulus, quem hic pisc habet insignem. Dioscor l. 2. c. 22. Τὸ κέντρον *οὐρᾶς nominat.* βόλος ῥίγιστον. *Oppianus, q eius venenum disertè describit l. 2. de piscatu, le igitur hamo,* ἀγκίστρῳ, *non* laqueo, *vt redd Mercerus, implicatam* Pastinacam.

106. *Quomodo eum qui profusius alienis vescatur.*

Eum qui & aliena intemperanter decoquat,
demum sua consumpserit, designantes, polypu
pingunt. Is enim si victu aliunde quæsito indigue
rit, propria edit flagella.

πλεκτάνας, *alij Cirros & acetabula nomina*

107. *Quomodo eum, qui rerum honestarum more flagret.*

Eu

Eum qui toto pectore in res pulcherrimas incumbit, ac tamen in calamitates incidat, volentes innuere, ſepiam pingunt. Hæc enim ſi viderit à quopiam ſibi inſidias ſtrui, in aquam ex aluo nigerrimum effundit ſanguinem: ex quo fit vt iam conſpicua non ſit, atque ita euadat.

Aliter accommodo Syntagm. 2.

108. *Quomodo hominem, qui vim quandam habeat ſibi alios conciliandi ac deuinciendi.*

Quum hominem ſignificant, qui alios ſibi continenter deuinciat & demereatur, lyram pingunt. Hæc enim continenter ſuum retinet concentum.

Videtur alluſiſſe S. Ignatius Martyr, in epiſt. ad Philippenſes, cùm verum Epiſcopum deſcribens ait, Συνήρμοσαι γὰρ ἐντολαῖς κυρίου καὶ τοῖς δικαιώμασιν ὡς χορδαὶ κιθάρᾳ.

109. *Quomodo eum, qui antea mente alienatus fuerit, ſed poſtea reſipuerit.*

Eum volentes oſtendere, qui quum quondam mente alienatus eſſet, ad ſe demum redierit, certumq; vitæ ſuæ ordinem ac rationem inſtituerit, fiſtulam pingunt. Hæc ſiquidem animum demulcet, & ea in memoriam reducit, quæ ex animi ſententia & cum voluptate quis geſſerit: Inſuper & maximè compoſitum edit ſonum.

110. *Quomodo eum, qui ius ex æquo omnibus tribuat.*

Eum qui ius æquè omnibus impertiatur ſignificare volentes, ſtruthiocameli pennam pingunt. Hoc enim animal præter cætera pennas alarum vndequaq; æquales habet.

Stru-

Struthionem λιβύης πλιρόεν βοτὸν ἀγκυλόδειρον *nominat Oppian. lib.4.de Pis.*

III. *Quomodo hominem ædificandi studiosum.*

Aedificandi cupidum hominem volentes innuere, hominis manum pingunt. Hæc enim omnia efficit opera.

Hori Apollinis Niliaci sacrarum scripturarum Finis.

EX CLEMENTIS ALEXANDRINI LIBRO QVINTO STROMATVM HIEROGLYPHICA.

I.

PORRO Diospolei, quæ est vrbs Aegypti, in æde sacra quæ vocatur Pylon, expressus est puellus signum generationis: senex verò interitus: & rursus Dei symbolum accipiter, vt piscis symbolum odij, & in alio rursus significato Crocodilus est signum impudentiæ, videtur ergo vniuersum hoc symbolum simul positum hoc significare! *O qui nascimini & interitis, Deus odio impudentiam habet.*

II.

Quinetiam Dionysius Thrax Grammaticus in libro de Declaratione Symboli, De *Rotulis*, dicit

ad

ad verbum : significant autem non per verba so-
rum, sed etiam per Symbolum nonnulli action s:
per verba quidem, sicut se habent, quæ dicuntur
præcepta Delphica. *Nihil nimis :* & *Nosce teipsum,*
& quæ sunt his similia : per symbola autem, vt &
rota, quæ vertitur in deorum templis, quæ tr cta
st ab Aegyptijs, & rami, qui dantur ijs, qui ado-
ant. Sic enim Orpheus Tracius.

amorum ast quis sunt hominum terrestria curæ,
Non vno stant fata loco in mente, omnia circum
Voluuntur, nec fas vna est consistere parte:
ed quam cœperunt cursus partem omnia seruant.

Rami aut vt sunt Symbolum primi nutrimenti,
ut vt sciat vulgus fructus quidem omnino ger-
minare & augeri, longissimo tempore permanen-
s : se autem accep sse exiguum vitæ tempus ea
e causa volunt dari ramos : fortasse autem etiam
t sciant quod sicut ij rursus vruntur, ita illosque
inc vitam cito esse relicturos & ignis opus futu-
os

III.

Ex Aegyptijs alij quidem in nauigio, alij verò
Crocodilo Solem ostendunt: significant autem
uod Sol per aërem dulcem & humidum ingre-
ens, gignit tempus, quod ænigmaticè significat
rocodilus per quandam aliam sacerdotalem hi-
oriam.

IV.

His accedit, quod roboris quidem, & fortitu-
nis signum est eis Leo.

Magnique animi, fiduciæ & libertatis equus.

V.

Sicut certè & ipsius terræ & agriculturæ & ali-
menti est bos.

Robo-

VI.

Roboris autem rurſus cum ingenij ſolerti Sphinx, quæ totum quidem corpus habet Leonis, faciem autem hominis.

VII.

His quoque ſimiliter ingenij ſolertiam & mentem, & vires, potentiamque, & artem homo ſignificans, ab eis in ſacris inſculpitur.

VIII.

Aiunt quidem certè Idanthuram quoque Scytharum regem, vt refert Pherecydes Syrius, Dario qui Iſtrum traiecerat, bellum minantem, Symbolum miſiſſe pro literis, murem, ranam, auem, iaculum aratrum. Cùm autem de his vt erat conſentaneum exorta eſſet dubitatio, Orontopagas quiden tribunus militum dicebat eos tradituros Imperium, coniectans ex mure quidem habitationes: ex rana autem aquas: ex aue verò aërem: ex iaculo autem arma: ex aratro verò regionem: Xiphodre autem contra eſt interpretatus. Dicebat enim, Nisi tanquam aues euolauerimus, aut tanquam mures terram, vel tanquam ranæ aquam ſubierimus, illorum tela non effugiemus.

IX.

Anacharſin quoque Scytham dicit dormientem, ſiniſtra quidem continuiſſe pudenda, os autem dextra, ſignificãtem oportere quidem vtrumque, ſed maius eſſe linguam cohibere quam voluptatem,

X.

Iam verò in ijs quoq; quæ ab ijs vocantur Deorum κωμασίαι, aureas imagines, duos quiden canes, vnum autem accipitrem, & Ibin vnam circumferunt: & quatuor imaginum ſimulacra vocant quatuor literas. Atq; duo quidem canes ſun

Symbol

symbola duorum hemisphæriorum, vt quæ circumeant & custodiant: Accipiter verò Solis, est enim igneus, & qui vim habet interimendi: Pestilentes itaque morbos Soli attribuunt. Ibis autem Lunæ, nam vmbrosa cum nigro, lucida cum albo, plumarum contendebant. Sunt autem alij, qui volunt tropicos significari à canibus, qui custodiunt & instar ianitorum obseruant accessum Solis ad Austrum & Septentrionem. Aequinoctialem autem, qui est altus & perustus, significat accipiter, sicut Ibis obliquum seu signiferum. Numeri enim inuentionis & mensuræ, maximè ex animalibus Ibis videtur principium præbuisse Aegyptijs, sicut & circulis obliquis.

EX DIODORO BIBLIOTHECÆ HISTORICAE LIBRO III.

I.

Accipiter illis cuncta quæ celeriter fiunt significat: quod auis hæc omnium sit velocissima.

II.

Crocodilus omnis malitiæ index est.

III.

Oculus iustitiæ seruator, & custos corporis.

IV.

Dextera passis digitis victus suppeditationem.

V.

Sinistra contracta conseruationem facultatum custodiam denotat.

EX

EX S. EPIPHANI[N]
EXPOSITIONIBVS.

I. DEVS COGNITV DIFFICILI[...]

Leo sua obtegens vestigia.

Meminit quoq; Aelianus l. 11. c. 30. Isid. l. 1. Orig. c. 2.

VM leo in monte oberrat, & [v]natorem odoratur, sua ipsius ves[ti]gia cauda obtegit; ne illis insiste[n]tes venatores, lustrum inueniat[it]atque ipsum capiant.

Interpretatio siue apodosis.

Sic Dominus noster IESVS Christus spiritu[a]lis Leo, qui vicit ex tribu Iudæ, radix Dauid, à P[a]tre missus, sui ipsius spiritualia cooperuit ves[ti]gia, id est, diuinitatem suam; se enim exinaniu[it] & in Mariæ ventrem descendit, vt saluaret frau[de] deceptum hominum genus. Et verbum caro factu[m] est, & habitauit in nobis: quapropter illi, qui ign[o]rabant, desuper illum descendisse, dicebant; Q[uis] est iste Rex gloriæ? Sanctus verò Spiritus, Dom[i]nus, inquit, virtutum, ipse est Rex gloriæ.

ALITER.

Nec aliter tu spiritualis homo, cum feceris ele[e]mosynam, sinistra tua dexteræ opus ignoret, ne[c] diabolus ex bonis operibus inuestiget, & ad p[ec]candum alliciat.

II. VIT[...]

II. VITA PER CHRISTVM.

Lux & Spiritus à Leone catulis redditus.

LEAENA mortuum & cœcum edit catulum, iuxta quem defixos in illum habens oculos triduo cubat, his verò transactis leo accedit, & in catulum spirat: qui statim & ad vitam reuocatur, & lumen oculorum recipit. Cùm verò dormit, euigilant eius oculi ita, vt venatorem ab septem stadijs præsentiat, ipsumque fugit, neque ab illo capitur.

Orig. hom. 17. in c. 49. Genes. hoc idẽ attigit.

APODOSIS.

Sic gentes, quæ non credebant, per trium dierum sepulturam & Domini nostri Iesu Christi resurrectionem respexerunt, & ad vitam reuocatæ sunt. Ante baptismum enim & mortuæ & cæcæ dicebantur: verum à leæna, id est, ab sancto Spiritu per triduum sepulturæ obseruabantur, cum autem leo, hoc est, viuificum Verbum venit, & in ipsos spiritum sanctum inspirauit, ad vitam eos reuocauit, & omnes ab inferno eduxit.

III. CHRISTIANVS A DAEMONE irretitus.

Vrus ad Tanyn captus.

VRVS, animal omnium maximum, similis est boui, duoq; habet cornua in modum serræ, atque præ omnibus animalibus terribile aspectu: itaque proceras arbores quatiens, illas dissecat, ramosq; præscindit, nec est vllum animal illo fortius. Pascitur non longè ab Oceano, continuò verò vt bibit, veluti ebrius ludit, cornibusque tanquam bos terram petit. Est autem illic arbor dicta Tanus, viti similis & alba ramis, quos cùm Vrus,

capite concutit, cornu vincitur. Accedit itaq; venator, & cornu alligatum deprehendit, illumqu opprimit.

APODOSIS.

Tu igitur, ô spiritualis homo, considera quanto te Vro generosiorem fecerit Deus: loco enim duorum cornuum, duo tibi dedit testamenta, nouum videlicet & vetus, quæ cornua sunt contra potestates aduersas, vt ne te circumueniat diabolus: ait enim Propheta: In te inimicos nostros ventilabimus cornu.

ALITER.

Oceanus copiam diuitiarum significat, Tanus verò vitæ voluptatem, qua implicitus homo fidem negligit, venator igitur, hoc est, diabolus, illum aggreditur, quem voluptatibus mancipatum, fidemque negligentem inueniens; in suam potestatem redigit.

IV. PRIMI HOMINIS LAPSVS.

Elephas à fœmina deceptus.

Hæc de Elephante historiá recentiores etiam habent auctores vt Vincëtium, quos credibile est hunc locum compilasse.

ELEPHAS maximum est animal, proboscidemq; habet, qua, quæ ipsum adoriuntur animalia, percutit. Hac cibum & potum sibi subministrat, non enim habet compages, propensusque pascitur, genua haud incuruans. Femina herbam, quæ mandragora dicitur, quærit, quam gustat, & coëundi cupiditate accensa, ad maremque properans, illam ipsi offert. Mas verò vt comedit, ardet libidine, & feminæ miscetur. Iam cum instar pariendi tempus lacum ingreditur, pertentatque aquam; qua mammillas vsque pertingente parit. Si enim in terram ederet fœtum, haud eleuari

leuari posset, cùm membrorum compagibus caeat.

APODOSIS.

Manifestum est, primum parentem Adamum, non vt Euam obedientiæ lignum prægustasse: illa enim dedit viro; qui vt comedit, sensit præceptum Domini transgressum esse. Quis igitur partus? peccatum: & lacus vbi peperit quis? Paradisus.

V. CHRISTIANVS POENITENS.

Ceruus ad fontes.

CERVVS similis est siluestri capreæ: illius cornua tribus ramis distinguuntur, vt & triplex est eius vitæ reparatio. Viuit enim annos quinquaginta, nemorumque siluas, & montium valles, vt velocissimus cursor contento gradu perlustrat, serpentiumque cauernas odore indagat; & vbi serpens delitescit, è vestigio subodoratur, statimque nares ad limen cauernæ admouet, halitumque trahit: prodiens igitur serpens in fauces eius sese ingerit, ille obuium deuorat, qua de causa appellationem sortitus est, videlicet quòd halitu serpentes ad se attrahat. Postquam autem serpentem ex cauernis cepit, illico ad aquarum fontes decurrit: quòd si trium horarum spatio aqua se explere non potest, moritur: sin autem aquæ potus obtingat, ad annos denuo quinquaginta vitam protrahit. Vnde Propheta Dauid: *Sicut desiderat ceruus ad fontes aquarum, sic desiderat anima mea ad te Deus.*

Geoponicων auctor l. 19. c. 5. Huius proprietatis rationem reddit, quod Ceruus afflans serpẽtem afficiat eum vertigine.

APODOSIS.

Tu igitur, ſpiritualis homo, tres habes reſta rationes, baptiſmum ſcilicet incorruptionis, fili lis adoptionis gratiam, atque pœnitentiam, quando ſerpentem, id eſt, peccatum intra corc receſſus deprehenderis, ad fontes aquarum, h eſt, ad ſcripturarum ſcaturigines ſtatim conf ge, ſanctam videlicet gratiam (quemadmodu Prophetæ interpretantur) hauri: nam ſi pœnite tiam egeris, ab ea iterum deleto penitus peccat reparaberis.

VI. POENITENTIA ET RENOVATIO

Aquilæ iuuentus.

Non diſſimilis eſt Sadaiæ de Aquila narratio.

AQVILA volucrum regina, à longiſſima vi denominationem accepit, viuit enim ann centum. Cum verò ſeneſcit, roſtrum ei incuruat caligantque oculi, ita vt nec videre poſſit, nec c bum capere. Igitur in altum ſeſe attollit, & præruptam ſe proijcit rupem, ad quam roſtru allidit, & ſe frigidis immergit aquis, aduerſuſq ſolares radios ſe opponit, tuncque ex oculis c dunt lipidines, ac iterum iuueneſcit.

APODOSIS.

Tu igitur, ô ſpiritualis homo, cùm multitudi peccatorum fueris oppreſſus, in altum aſcende, h eſt, in tuam ipſius conſcientiam, atque te ad p tram, ſcilicet ad fidem Orthodoxam proijce, def peccatorum tuorum multitudinem, & perpetu te aquis, id eſt, lachrymis abſtergens, Solis radi incaleſce, hoc eſt, in cœtu fidelium, & in ſanct Spiritu ad calorem pœnitentiæ propera, lippid nes, id eſt, peccata abijce, ſtatim enim renouabit vt Aquilæ iuuentus tua, & iuſtus vocaberis apu Deum.

VII. Vo

VII. VORAX POST IEIVNIA.

Vulturis pastus.

VVLTVR cunctis auibus voracior est: quadraginta enim diebus cibo abstinet, quem n inuenit, totidem se ex illo libris ingurgitat: que quadragenariam abstinentiam quadrage- ia ingluuie compensat.

Fortè hæc Auis est γυπάετος quamdiu ieiunare scribunt.

APODOSIS.

Tu igitur spiritualis homo, qui in quadragesi- li ieiunio Dominicam resurrectionem expe- s, noli ventri fœdè indulgere, ne quadragesima- abstinentiæ meritum perdas.

VIII. CHRISTVS.

Pelecanus.

R A B omnibus volucribus Pelecanus prolis est amans, femina nido incubat, pullos suos cu- diens, ipsosq; fouet, complectiturque, & ni- s osculis fauciat; perforat itaque illorum la- a, & illi moriuntur. Post tres verò dies accedit s pelecanus, & mortuos inuenit pullos, & val- angitur doloreq; impulsus proprium latus per- it, ac terebrat, emanatque sanguis, quem super ortuorum pullorum vulnera instillat, qui sic vi- restituuntur.

Nota ex aliјs PP historia. Aristoteles tamen Aelian. non meminere.

APODOSIS.

Sic Dominus noster IESVS Christus, cuius la- lancea aperuit, continuoque sanguis & aqua uit, super mortuos filios, hoc est Adamum & i, ceterosq; prophetas, & super omnes mortuos

ſanguinem ſuum fudit, vniuerſumque mundum illuminauit, & per triduanam ſepulturam ac reſurrectionem ſuam ad vitam illos reduxit, quapropter per Prophetam dixit: Similis factus ſum Pelecano ſolitudinis.

IX. BONORVM OPERVM FRVCTVS VBERRIMVS.

Perdicis fœcunditas.

De Perdicis fœcunditate agit Clearchus apud Athen.

PERDIX prolis fœcunda eſt: conſtructo enim nido ſingulis diebus oua parit: nec verò proprij ventris ſufficit illi fœtus; verùm aliarum auium diſcurrens ſuffuratur oua, & ad nidum ſuum illa defert.

APODOSIS.

Sic tu, ſpiritualis homo, ſi multas feceris eleemoſynas, ne tibi ſatis eſſe putes, ſed ad alia præcepta feſtina, & nidum tuum abunde imple, hoc eſt cor tuum expia, & te aduerſus contrarias poteſtates valde muni.

X. AMOR FIDELIS IN DEVM.

Turturis Viduitas.

Meminit etiam Baſil. Homil. 8. in Hexæm.

INTER omnes aues, coniugis amans eſt turtur: mas & femina vna volant, pulloſq; procreant: ſi vero morte ſeparantur, ad finem vſque vitæ viduitatem cuſtodiunt.

APODOSIS.

Sic tu, ſpiritualis homo, cum peccatis onuſtus tempus eſſe pœnitendi iudicaueris, abijce praua opera, nec nouis te ſordibus, id eſt, peccatis imple

ce

ces, sed vnico coniugio contentus esto: videlicet intra proprij tori limites te contine, vt in secundo aduentu mansionem inuenias.

XI. CHRISTI RESVRRECTIO.

Phœnix.

PHOENIX auis pauone pulchrior est: pauo enim aureas argenteasque habet alas: Phœnix vero hyacinthinas, & smaragdinas, preciosorumque lapidum coloribus distinctas: coronam autem habet in capite & in pedibus malleolos. Prope Indiam degit. Viuit autem annos quingentos, & in cedris Libani absque cibo & potu, vento pascitur, et post quingentos annos alas aromatibus implet, & cum Heliopoleωs sacerdos sacrificia inchoat, è proprio egreditur nido, ad sacerdotem pergit, inque templum ingreditur vsque ad sacrarium, & in cinerem tota consumitur, sequenti autem die alis renatis reperitur, tertia verò die iam integra sacerdotem salutat, restaurataque iterum ad proprium locum redit.

APODOSIS.

Cur igitur Iudæi iniqui, Domini nostri Iesu Christi triduanam resurrectionem non crediderunt, cùm auis trium dierum spatio ipsa se suscitet? aut quomodo seipsum à mortuis suscitare non potuit, cum de illo dixerit Propheta: Iustus vt Phœnix florebit?

XII. PECCATORVM SVORVM AGNITIO.

Pauo suos pedes intuens.

PAVO inter omnes volucres auis est iactabūda: corporis enim forma atq; alis pulcher est. Cum

ambulat, se ipse lætitia exsulrans intuetur, dimi-
tit verò caput, & in terram oculos conijcit: cù
autem suos conspicit pedes, grauiter vociferatu
scilicet quod illi ceteris corporis sui partibus nc
respondeant.

APODOSIS.

Tu igitur, spiritualis homo, præcepta & boı
tua videns delectare, & exulta: cùm verò pedes, i
est, peccata aspexeris, vociferare; & coram D
desle atque odio habe peccatum, quemadmodu
& pauo pedes, vt sponso iustus appareas.

XIII. ARCTA AD COELVM IANVA.

Serpens per rimam ingrediens.

Notaui idē alio loco ex Climacho.

AIT Christus in Euangelio: Estote prudent
sicut serpentes, & simplices sicut columba
Physiologus in serpente plures inesse naturæ pro
prietates ait.

Prima serpentis proprietas.

Cum senio grauatur, caligant illi oculi: & cùı
iterum iuuenescere parat, quadraginta diebus ci
bo abstinet, & tandem emollita cute, quærit pe
tram per cuius foramen magno nisu contenden
pronusque transire nititur, cutemque exuit, qu
deposita gaudet, atque iterum iuuenescit.

APODOSIS.

Et tu, spiritualis homo, si per angustam & ar
ctam viam veterem mundi senectutem deponer
vis, corpus tuum ieiunio macera: Est enim angu
sta porta, & arcta via, quæ ducit ad regnum cœlo-
rum.

XIV. DAE-

XIV. DAEMONIS IMPETVS IN Gratia destitutos.

Serpens insiliens in nudos.

CVM serpens vestitum hominem conspicit, pa-uet, ipsumque fugit: quòd si nudum videt, il-m petit. *Isidorus & Albertus aliter narrant.*

APODOSIS.

Et tu spiritualiter considera, quòd cùm noster rens Adamus veste à Deo contexta in Paradiso dutus fuit; illum adoriri diabolus non potuit, d procul ab eo fugit: cùm verò præcepta Dei nsgressus nudus mansit, tunc vicit illum diabo-.

XV. PRVDENTIA ET CAVTIO.

Serpens caput obtegens.

I quando serpens ab homine petitur, caput ile tantùm custodit, reliquum corporis exhi-t.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos in tempore periculi to-n corpus morti concedere, solum caput custo-e hoc est, Christum non deserere, quemadmo-m sancti martyres fecerunt. Omnis enim viri put Christus est: vt ait scriptura.

XVI. INNOCENTIA.

Serpens deponens venenum.

Hoc idem habet glycas.

CVM serpens ad fontem vt bibat pergit, vi[illegible] non defert, sed in antro illud dimittit, sicq[illegible] purus accedit; ne ex illis aquis bibentes vene[illegible] inficiat.

APODOSIS.

Debemus igitur & nos qui ad perennem p[illegible] ramque & diuinis ac cælestibus eloquijs scatu[illegible] entem aquam in Dei Ecclesia properamus, ma[illegible] tiæ venenum nobiscum non deferre: sed omne[illegible] prauitatem ac iurgium & omnem malam cogit[illegible] tionem deponere, sicque insontes & puri Eccl[illegible] siam Christi adeamus, ne anima nostra veneno i[illegible] ficiatur.

XVII. PRVDENTIA OECONOMICA.

Formica.

AIT Salomon in Prouerbijs: Vade ad form[illegible] cam ô piger. Physiologus multas proprieta[illegible] tes habere eam dicit.

Prima proprietas formicæ.

Cum solicitè discurrunt, & singulæ granu[illegible] portant, à ferentibus vacuæ nec petunt, nec vi au[illegible] ferunt, sed vnaquæque colligere sibi studet.

APODOSIS.

Hæc in prudentibus & fatuis virginibus depr[illegible] henduntur.

XVIII. DI[illegible]

XVIII. DISCRETIO.

Formica grana dissecans.

CVM in cellulis grana condunt, in duas partes illa diuidunt, ne hyeme ingruente putrescant, ipsæ fame pereant. Formica enim cùm sit animal solers, & æstum solis nimium, & hybernum tempus præsentit. Itaq; cum eam videris triticum in cauernam condentem, hyemem aduentare intellige: si verò illud extra educentem ipsam vides, tranquillum instare tempus scito.

Idipsum præclarè descriptum à D. Hieronymo notaui in hypotyposibus.

APODOSIS.

Tu verò ô homo, sermones veteres ab spiritualibus separa. Littera enim interficit. Et Paulus ait: lex spiritualis est. Iudæi autem legi minimè adhærentes, fame perierunt.

XIX. DAEMON VENATOR ANIMARVM.

Vulpes aues capiens.

VVlpes versutum est animal, cum enim esurit, & cibo caret, aprica loca adit, & humi strata animamque continens; ac simulans se mortuam supina iacet, oculis & pedibus sursum erectis. Aues itaque delabuntur vt ipsa vescantur: illa verò arripit eas subitò, ac pro libitu deuorat.

APODOSIS.

Nec aliter diabolus cùm illaqueare hominem vult, tentat ipsum, vt quàm negligenter se in oratione gerat: sicque facillimè irretitur.

XX. A-

XX. AMOR TENEBRARVM ET Humilitas.

Nycticorax.

AIT Psaltes, Factus sum sicut nycticorax. Physiologus igitur auem esse dicit amantem magis tenebras, quàm lucem.

APODOSIS.

Sic Dominus noster Iesus Christus dilexit nos sedentes in tenebris, & in vmbra mortis, hoc est Gentium populum amauit, magis quam Iudæos, qui olim adeptionem, repromissionemque in patre habuerunt. Quamobrem Saluator dixit, Noli timere pusillus grex, quia complacuit patri vestro, dare vobis regnum. Dices, impura auis est noctua: atqui Saluator per Apostolum dixit, Eum qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit: humiliauit seipsum, vt exaltaret nos: factus est omnia: vt omnes saluos faceret.

XXI. IN PARVIS MAGNA.

Apis.

AIT sapiens: Parua inter aues est apis, & principium dulcedinum fructus illius.

APODOSIS.

Haud aliter diuina opera incomprehensibilia sunt in hominibus, & mirabilia in excelsis, & super mel & fauum ac super creata omnia dulciora.

XXII. OTIOSVS MONACHVS.

Rana aquatica.

Terrestres ranæ vt Calometæ quæ degunt inter arundineta.

TERRESTRIS hæc rana calorem solis excipit, & gelu, imbres, ventos, & hybernas tempestates omniaq; sustinet. Aquatica verò nihil horum tolerare

olerare potest: verùm ingruente hyeme se ipsam n profundum demittit, Sole verò emicante emergens placidè incalescit: cùm autem solis calor inreuerit, ferre illum non potest, ac denuo in profundum sese deijcit.

APODOSIS.

Sic & qui otiosè degunt monachi minimè poerunt famem, sitim, nuditatem, continentiam, & umi cubationem tolerare: qui verò otio non inulgent, libenter ieiunant, atque omnia sustinent.

XXIII. CHRISTI ASPECTVS SAlutaris.

Charadrij medici oculi.

EST auis Charadrius dicta, quam Physiologus ait albam esse totam absq; vlla prorsus nigredinis nota. Porrò si quis morbo laboret, sitq; hominis ægritudo lethalis, prospectum suum charadrius ab illo auertit: sin verò morbus vitæ securitatem promittat, tunc charadrius in ægrum intendit visum, & vicissim æger in charadrium. *Charadrius hic cum Ictero confunditur cuius aspectus sanat Ictericos.*

APODOSIS,

Sic Christus Dominus noster candidus est tos, absque vlla mundana nigredine, qui à reprois vultum suum auertit: in sanctorum autem faem respicit. Age, quomodo, inquies, cùm charadrius impura sit auis personam Christi sustinet? mpurus quidem & serpens, quem tamen in testionium adduxit Christus, dicens. Quemadmoum exaltauit Moyses serpentem in deserto, ita altari oportet filium hominis.

XXIV. DAE-

XXIV. DAEMON ILLVDENS VANIS

Picus inanes arbores occupans.

Picus arbores perforat vnde δρυοκολάπτης dicitur.

PICVS auis eſt varij coloris, quemadmodum & diabolus verſipellis eſt: nemoris fruteta ingreditur, roſtroque petit, aurem ijs admouens: quò ſi ſiderata inaniſúe arbor fuerat, illam excidit, atque exciſam occupat: verùm ſi ſolidam deprehenderit, intactam relinquens, auolat, atque aliam inuadit.

APODOSIS.

Non aliter diabolus ſyluam, naturæ videlicet humanæ, intrat atque in arboribus conſidet, hominis inquam cor ad inhoneſta traducens, ferit, atque attentè obſeruat: ſi itaq; hominem eſſe inualidum atque excordem animaduertat, ipſum inuadit, & in eo nidum ſuum conſtruit, quod ſi firmo integroque eſſe corde ſentiat, fugit ſtatim & ad alios accedit.

XXV. PIETATIS ET CASTITATIS TYPVS.

Ciconia.

CICONIA auis eſt caſtiſſima: mas enim nec fœminam illecebris ad coitum prouocat, nec ipſi vim infert. Deinde eadem auis mirabili pietate vtrumque parentem in ſenectute alit.

APODOSIS.

Sic & nos duo illa diuina præcepta adimplere oportet, hoc eſt, à malo diuertere, & bonum facere, quemadmodum regius Propheta ſcripſit. Sed & Dominus ſimiliter in Decalogo iubet, ſic dicens: Honora patrem tuum & matrem tuam: & rurſus, Non mœchaberis.

FINIS.

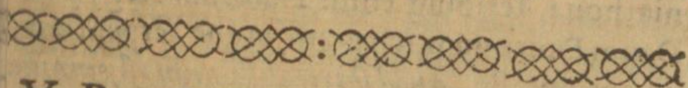
AD HORI APOLLINIS HIEROGLYPHICA.

OBSERVATIONES.

Auctore P. NICOLAO CAVSSINO Trecensi, è Societate IESV.

L. S.

In notis ea perstrinximus, quæ ad auctoris mentem declarandam faciunt, nunc quædam vberius visa sunt his obseruationibus enucleanda.

CVR SERPENTIBVS MAXIME VERO BASILICIS, ET ASPIDIBVS INSIGNITAE Deorum & Regum Coronæ.

AD HIEROGLYPHICVM I. LIBRI PRIMI.

BASILISCVM serpentem *Dijs circumpositum* Horus asserit hoc Hieroglyphico, sed qua ratione istud fieret non indicat, & profundum de hac re apud interpretes silentium.

Quomodo igitur *circumponunt*? Nempe sic existimo

Θεοῖς περιτιθέασι.

Quomodo Basiliscus dicatur Dijs circumponi.

Aegyptioru͂ Regu͂ Diademata aspidibus implexa quid significarẽt?

Aspides Regibus, Basiliscus Dijs tributus, & quare?

Taautus Aegyptioru͂ Deus quid de tota Serpentum natura censuerit.

Aegyptij Serpentes ἀγαθοδαίμονας dixere.

Phœnices quoq; eodem nomine appellarunt.

Draconia dicta tẽpla Strabo l.14.

stime Deorum Capiti, hoc est Coronis inseru
Vsitatissimum erat apud hanc gentem Regib
aut Leonis, aut Tauri, aut Draconis anterior
partem in capite gestare, tanquam insignia prin
patus, quod notauit Diodorus *l. 1 parte 2.* Qu
etiam Aelianus *lib. 6 de Animalibus, cap. 38.* dis
tè testatur; Aegyptiorum regum Diademata I
ris implexa fuisse, τῆς ἀρχῆς ἀννιπόμενα τὸ ἀ
νητον, vt *stabilem imperij firmitatem declarare*
quamquam (opinor) melius Diodorus Reg
sanctitudinem hoc symbolo declarari putat, qu
violare sacrilegium est. Hunc fermè morem in
tatus Hungus Scotiæ Rex, insignia in torqui or
nis circumtulit carduis vndique præmunita, cu
hoc lemmate, *Nemo me impunè lacessit*, vt igit
Aspides regibus, sic eandem ob causam Basilisc
augustiori etiam titulo Dijs tribuebant vel ce
(vt censet hic auctor) ad symbolum *immortalita*
& diuinitatis. Talis quippe ab ijs censebatur na
ra serpentum, vt docet Philo Biblius, & Sanch
niathon: scribunt enim *Taautum* Aegyptioru
Deum Draconum naturam atque serpentum D
uinam putasse, *quod spiritalissimum est omnium*
nimal, & maxime igneum, longæuum præterea,
senectam cum pelle deponens reuirescit, & vix nat
rali nece conficitur. Cum quo facit Aelius Lampr
dius, qui Deos quoque Serpentes ab Aegyptijs n
minatos memorat, vbi sic de Heliogabalo loqu
tur, *Aegyptios dracunculos Romæ habuit, quos*
Agathodæmonas appellant. Nec tantùm Aegypti
sed & Phœnices quoq; Serpentem *Dæmonem fe*
cem nominabant, vt ait Euseb. *lib. 1. De præpa*
Euang. c. 7. Φοίνικες δὲ αὐτὸν ἀγαθοδαίμονα καλο
σιν, ὅμως δὲ καὶ Αἰγύπτιοι Κνὴφ ἐπονομάζουσι.

Verùm quod magis mirere, Serpentibus ta
tum cultus tribuit gentilitas vt *Draconia* templ
nom

ominaret, quod prima (vt arbitror) circa Serpentes ctiterunt Idololatriæ semina. adeo hanc speciem æmon habuit in delicijs, vt nec sine Serpentum effigie consecrata superstitionis domicilia crederentur, quod constat ex Persio. Nota præterea est Epiauriorum, Atheniensium, Argiuorum, Borussorum, phitarum denique hæreticorum, in Serpentes inlix superstitio.

Tribuitur autem ab istis hæc diuinitas maxime asilisco, cuius natura supra cæteros serpentes vex est & ignea. Quamobrem & quæ Epies generam de cultu serpentis dicit apud eundem Eusebium, erius de Basilisco accepit, qui vt solet non adeo nsiculatè auctores examinat, & qui Pierium deipsit in Basilisco, Gesnerus in eandem quoque entem incidit; quam ego non arguo, sed ab Epie em Pierius laudat manasse non comperio. Cæteim quod hîc tria serpentium genera facit, terrestres inor intelligit, aquatiles & volatiles, quorum minit Strabo *lib.* 15. At quod Basiliscus sit immortalis, commentum est, cui manifestè reluctat Solinus, qui Basilisci cadauer amplo sestertio à rgamenis emptum memorat, ne templum Arae intexerent, aut apes inuolarent. Non dissimifabula apud Apionem, qui sibi Ibin immortaà sacerdotibus Aegyptiorum ostensam memo- *Basilisci cadauer à Pergamenis emptum.*

Quid sit Sothis?

Ad Hieroglyphicum tertium.

OTHIS apud Aegyptios sidus magni nominis, quod idem est cum Canicula. Ab eius ortu Heo Aegyptij Neomeniam Thoth primi magnæ iodi canicularis putabant: ab hac ipsa mundi sta-

Sothis canicula anni primordiũ apud Aegyptios.

tuebant primordium, quod Porphyrius in libe[...] quem de Nympharum antro composuit, docet [...] verbis. Αἰγυπτίοις δὲ ἀρχὴ ἔτους οὐχ ὑδροχόος ὡς Ρ[...] μαίοις, ἀλλὰ Καρκίνος. πρὸς γὰρ τῷ Καρκίνῳ ἡ Σῶθ[...] ἣν Κυνὸς ἀστέρα Ἕλληνές φασι. Νουμηνία δὲ αὐτοῖς ἡ Σώθ[...] ος ἀναβολὴ γενέσεως κατάρχουσα τῆς εἰς τὸν κόσμον. *A[...] gyptijs principium anni est, non Aquarius, vt Roman[...] sed Cancer, in Cancro enim est Sothis (quam Ca[...] sidus Græci dicunt.) Neomenia autem est ipsis Sothi[...] ortus, quæ generationis mundi ducit initium.*

Sothis, alias σκὴθ.

Hæc autem Sothis, à rege Petosiride apud Ve[...] tium Valentem vocatur σκὴθ, idque genere mascu[...] no, cùm dicit τῆς σκὴθ ἀναβολή. Eadem quoque ἀστ[...] κύων dicta, vbi insigne mendum irrepserat ἀστρομύ[...] pro ἀστροκύων, quam lectionem apertè indicat Po[...] phyrius de antro.

Notat porro Caniculam præcipuè habere du[...] stellas, vnam in capite quæ Isis vocatur & alteram [...] lingua quæ Sirius propriè & canis nuncupatur. V[...] de apud Diodorum inter titulos Isidis hic legitur:

Ἐγώ εἰμι ἐν τῷ ἄστρῳ τῷ Κυνὶ ἐπιτέλλουσα.

Ego sum in astro canis refulgens.

Hyginus male ab Hadriano Iunio in voce Mara correctus.

Hæc doctè simul & acutè vidit Hadrianus Iuniu[...] Sed in eo dissentire cogor ab homine erudito, qu[...] eandem stellam neget appellari *Maram, & Neera[...]* apud Hyginum reponat. Ego *Mara* verissimam l[...] ctionem puto, & ex Nonno Dionysiacῶn scripto[...] comprobo; sic enim *lib.* 5. *scribit,*

πυρώτιδος ἀστέρα Μαίρης.

Ignea astrum Mara.

Vbi *Neara* nomen conuenire non potest. Et cer[...] Etymologia congruit, nam μαίρειν est lucere. Po[...] rò de huius sideris fulgore & signis præclarè cecin[...] Homerus Ιλιαδ. X.

Λαμπρότατος μὲν ὅ γ' ἐστί, κακὸν δέ τε σῆμα τέτυκτα[...]
Καί τε φέρει πολλὸν πυρετὸν δειλοῖσι βροτοῖσι.

At Manil. Astronom. lib. 5.

Exor[...]

Exoriturq; canis, latratq; canicula flammas,
Et rabit igne suo, geminatq; incendia Solis.

Quod autem dicit in huius sideris exortu Aegyptios ποιεῖσθαι πρόγνωσιν πάντων τῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ μελλόντων, id est, Prognosticon facere de ijs, quæ toto anno futura sunt, alludit ad Καλανδολόγια, quæ nos vulgò *Almanachs* nominamus. Mos iste, vt apparet ab Aegyptijs, manauit ad Græcos, qui cum sæpe ijs diuinationibus abuterentur minimè mirandum est si perstringantur à Patribus vt iudiciariæ astrologiæ commentarij. Nicephorus Homologeta in Canon. Τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ παύλου, καὶ τὰ λεγόμενα βροντολόγια, καὶ σεληνοδρόμια. καὶ Καλανδολόγια οὐ χρὴ δέξασθαι, βέβηλα γὰρ πάντα, id est Reuelationem Pauli, & commentarios de fulminibus, de prædiction bus mensiū, & auspicijs Calendarum, admittere non oportet, sunt enim profani omnes.

σεληνοδρόμια, vulgò *Almanachs* unde orta.

Impostores sua Prognostica reuelationes Adami aut Salamonis, aut Pauli sæpe vocabant.

De anno Dei & ortu Sothidis, & quorsum annus Τέταρτον vocaretur?

Ad Hieroglyphicum, quintum, libri primi.

PLERAQVE sunt in hoc capite subobscura, quæ liquidius mihi videntur explicanda. Primum enim quis est ille *annus Dei?* pro quo fœdà imprimis nota apud Censorinum legitur *annus diei*, Sed græca totam illam fuliginem facilè detergunt, cùm dicit, ἔτος τοῦ θεοῦ τριακοσίων ἑξήκοντα πέντε ἡμερῶν *annum Dei* trecentis & sexaginta quinque diebus absolui. Ex quo apparet annum esse ciuilem, & hic Solem, κατ' ἐξοχὴν θεὸν nominari. Non ob eam rationem quam Ludouicus Carrion libro secundo emendationum annotauit, quod primi homines existimarent Deos Solem, Lunam, Terram, Astra, eosque primum nominarint θεοὺς, quia perpetuo cursu videren-

Annus diei apud Censorinum pro anno Dei, id est Solis.

rent ferri, vnde & Apollo ὁ θεός. Hæc ratio (inquam) non euincit, quia ad Græcos potius pertinet quàm Aegyptios: deindè θεοῦ nomen nominibus stellis voluentibus facit esse commune.

Cur Sol Deus κατ' ἐξοχήν.

Longè aptior mihi videtur quæ colligitur ex Plutarcho in Iside & Osiride: vbi notat ipsius Osiridis per quem Solem intelligebant. Natali auditam fuisse vocem, quæ significaret natum esse μέγαν θεόν, ex quo hæc appellatio placuit, & ad ipsius postea numinis honorem vsurpata est. Accedit quod Isin & Osirin, Solem videlicet & Lunam, supra cæteros omnes Deos colerent Aegyptij, eisque omnes honores deferrent. Vnde & Apion Plistonices Osiridis siue Serapidis simulachrum ex nouem cubitorum smaragdo conflatum stupendo apud eos miraculo commemorat. Mos erat autem omnibus gentibus vt Deos patrios, tutelares, & quos Theodoretus in oratione de Martyribus πολιούχους nominat, sine additamento *Deos* vocitarent. Sic Attici Mineruam, τὴν θεόν, & Lacedæmonij Castores τὼ σιώ, & Aegyptij Osirin τὸν θεόν, Isin τὴν θεόν.

Osiridis simulachrum ex nouem cubitorum smaragdo.

Iam quod grauioris est difficultatis, cur annum communem per quartam arui partem quæ centum duntaxat cubitos complectebatur expresserunt, & eundem annum Τέταρτον quasi quadrantem diceres, nominarunt. Obseruo ex Censorino libro de die Natali, duplicem Aegyptiorum annum fuisse, vnum quidem minorem trecentorum & sexaginta quinque dierum. Alterum Κυνικὸν Canicularem, qui quatuor Solis annos complectebatur, vno insuper die intercalari addito, vt Horus definit, si non ex ciuili ratione, saltem ex arcana Sacerdotum obseruatione: Nam primis temporibus nulla fuit apud Aegyptios intercalandi consuetudo. Hunc annum ex ortu caniculæ quater repetito definiebant; Atque vt trecentis & sexaginta quinque diebus absolutis, sex præterea horæ ad cursum qui ex motu Solis defini-

Duplex annus Aegyptiorum.

initur, ſingulis annis redduntur. Illæ verò poſt quatuor annorum conuerſionem diem ſolidum efficiunt, Aegyptij (inquit) quarto demum ortu Sothidis, ſiue Caniculæ intercalabant, & ſolidum annum tunc abſolutum putabant; quod inerat re vera quadriennium, ciuili quadriennio vno die maius propter hanc intercalationem. Hæc ex Cenſorini verbis colliges, quæ ita ſe habent.

Ad Aegyptiorum verum annum magnum Luna non pertinent, quem Græci κυνικὸν, latinè canicularem vocamus, propterea quod initium illius ſumitur cum primo die eius menſis quem vocant Aegyptij θὼθ, caniculæ ſidus exoritur. Nam eorum annus ciuilis ſolos habet dies trecentos ſexaginta quinque, ſine vllo intercalari, itaque quadriennium apud eos vno circiter die minus eſt quàm naturale quadriennium: eoque fit vt anno milleſimo, quadringenteſimo ſexageſimo primo, ad idem reuoluatur principium, hic annus etiam ἡλιακὸς à pleriſque dicitur, & ab ὁ θεοῦ ἐνιαυτὸς.

Hæc ille, ex quibus iam facile eſt Hori ſymbolum interpretari: Annum vertentem, hoc eſt ciuilem ſignificantes quartam arui partem pingunt, & annum volentes dicere, Τέταρτον, quadranten dicunt. Quorsum? niſi quia ciuilis annus eſt quarta pars anni magni; & præterea in vnoquoque anno quarta diei pars redundat, quam rationem ſubintexit cum dixit, Κατὰ τὴν ἀναβολὴν τοῦ ἄστρου τῆς σώθεως μέχρι τῆς ἄλλης ἀναβολῆς τέταρτον ἡμέρας προστίθεσθαι, ab vno Sothidis ortu ad alterum (præter annum) quartam diei partem apponi, ex quo, inquit, quarto quoque anno ſuperuacuum diem computant.

Cur Idolum Solis accipiter?

Ad Hieroglyphicum sextum libri primi.

NOn est hic meum (quod præmonui) consilium actum agere. Quamobrem quæ de accipitre Pierio sunt annotata lubens volensque prætermitto. Tantum ea, quæ aut ipse omisit aut incertis auctoribus indicauit (quod sæpe facere solet) commemoro, & quæro imprimis cur ἡλίȣ εἴδωλον, Accipiter nominetur, curue in accipitris effigiem Sol, siu Osiris fuerit effo matus, & quorsum idem ales Apollini sit peculiari superstitione dedicatus. Duas causas inuenio. Vaticiniorum & medicinæ scientiam. Quippe accipitrem post excessum è vita immortali spiritu vigere & oracula petentibus reddere, redebat gens fabulosissima. vnde & tripodem Accipitris nobilem aliquando fuisse apud Aegyptios memorat Aelianus. Sed quod magis mirere, Porphyrius in eo opere quod de abstinendo ab animatis conscripsit refert aliquos eo dementiæ venisse, vt si quando augurandi scientiam auidè quærerent, præsagorum animalium atque imprimis accipitrum, fibras cruore adhuc stillantes deglutirent, quo acciptris animam cum cruore haurirent, & ita se ad fundenda oracula mirificè acutos & diuino quodam spiritu incitatos credebant.

Accipitrũ fabulosa oracula. Acciptrum intestina à falsis Prophetis deuorata:

Quo spectat etiam vanissimi Kiranidis ariolandi ars nugatoria. *In xiphia* (inquit) *lapide, id est, sapphiro sculpe accipitrem, & sub pedibus eius xiphiam piscem, deinde inclusam sub eadem gemma herba xiph radicem gesta in annulo. Hic enim annulus castus est quem si habueris, omnia tanquam ex oraculo cognosce quod si eandem gemmam in simulachro aliquo colloca ris, de rebus quas scire volueris fundet oracula.*

Kiraridis fabulosæ commentationes & deliria.

Hæc ille nugator impudens, ex quibus lecto vide

deas callidam Dæmonis Tyrannidem, & deplora-
m superstitiosæ gentis statum, quæ cùm animam
cipitris haurire se credebat, Dæmonem impurissi-
o pectore admittebat. Neque verè tantum accipi-
em oraculorum scientia pollere crediderunt, sed &
sum sacerdotum doctorem fecerunt Narrat enim Accipiter
odorus delatum ab eo secundum Aegyptiorum mysticum
bulas ad sacerdotes librum, filo puniceo circum- librum de-
gatum, in quo omnes Ceremoniarum ritus conti- fert.
erentur. Eius verba sunt libro primo Bibliothecæ.
ινὲς δὲ φασὶν ἐν τοῖς ἀρχαίοις χρόνοις ἱέρακα βιβλίον
νεγκεῖν εἰς θήβας τοῖς ἱερεῦσι φοινικῷ ῥάμματι περιδε-
σμένον, ἔχον γεγραμμένας τὰς τῶν θεῶν θεραπείας τε
καὶ τιμάς Addit idem author in huius rei monumē-
um Aegyptiorum ἱερογραμματεῖς licium purpu-
ũ, & accipitris pennam in capite gestare, quod no-
litatis apud Aegyptios fuit monumentum.

Iam quod ad scientiam medicinæ attinet, non
ntùm serpentes & insecta procul arcet, sed herbam
ieraciam sui nominis inuenit ad acuendam visus
ciem perutilem, cuius Aelius & Dioscorides me-
inere. Describitur apud Gesnerum Hieracium cu- Hieracium
itale, tenerum, lacte manans, mollibus aculeis, flo- herba quæ.
e luteo diluto, qui in pulpos abit, quibus semina
blonga, & asperiuscula subduntur folijs, laciniatis,
reuioribus quam in plerisque lactucis syluestribus,
nteriore sui parte latioribus & rotundis ijsque ama-
s. Hæc Hieracia quæ hic ab Horo recensetur. Vi-
es igitur quas ob causas accipitrem ἡλίου εἴδωλον
ixerit.

Cur animæ Symbolum accipiter, & cor septum animæ.

Ad Hieroglyphicum 8. *lib.* 1.

PRæter Hori rationem quæ ab Aegyptio no-

mine Accipitris est petita, *Baieth* enim (quo voca
bulo sacram hanc auem nominant, animam corda
tam significat occurrit alia ratio, quod Accipitren
ingenti quadam celeritate præditum, igneæ esse na
turæ dicerent. Animam autem igneam non mod
Aegyptiorum, sed & Græcorum, & Romanorun
Phylosophia statuit. Mitto infinitos locos, & lau
datores huius sententiæ, vnum tantum ex Fabio, de
clamatione decima placet ascribere, vbi agit de se
pulchro excantato, & prohibitis adolescentis Ma
nibus. ne in conplexum Matris reuolarent. sic au
Anima flã- mei vigoris impetus. tem definit. *Animam flammei vigoris impetũ, peren
nitatemque non ex nostro igne sumentem, sed quo sider
volant, & quo sacri torquentur axes, inde venire, vnd
rerum omnium auctorem Parentemque spiritum duci
Anima leui igne lustrã da ex testimonio gẽtilium. *mus, nec interire, nec vllo mortalitatis affici fato. Se
quoties humani corporis careerẽ effregerit, & exonera
ta membris mortalibus leui se igne lustrauerit, petere se
des in astra.*

Igneas igitur non tantum facit animas, sed volu
cri siderum igne accensas, Vnde Martianus Capel
la l 1. septem planetas in animam quasi in sobolen
Martiani Capellæ de planetis in animam in fluentibus sententia. suam calore & luce influentes inducit, ex quo, ani
mum humanum à Saturno habere dicit λογιστικὸν, à
Marte θυμητικόν, à Mercurio ἑρμηνευτικόν, à Venere
ἐπιθυμητικόν, à Luna φυτικὸν, à Ioue πρακτικὸν, à Sole
αἰσθητικὸν, Hac eadem ratione freti igneam esse ani
morum naturam dixerunt, quod & ab astris igneis
fluere, & in astra redire, imò quod magis mireris, stel
las post excessum è corpore fieri crederent: quod an
notauit Aristophanes, vnde & Horus 1. l. 2, ἀστέρα
symbolum esse dicit ψυχῆς ἀνθρώπου ἄξξς ☉

Hanc sententiam spectauit Prudentius cum dixit,
Oris opus, vigor igneolus. Quæ cum apud auctores
leguntur per allegoriam intelligenda sunt: Est enim
anima omnis expers materiæ, nec lucis, aut ignis ha-
bet

t essentiam, sed aliquam dumtaxat similitudinem. uamobrem Tertullianus in eo cautè legendus est bro de anima, cap. 9 quid eandem facit caloris aerei lucidi, & Cæsarius iunior qui animam in vas aliod sphæricum clarissima luce perfusum deforat.

Tutius & prudentius loquutus est Philo cum lio secundo allegoriarum, τὴν ψυχὴν vocat μακαρίφύσεως ἐκμαγεῖον, ἢ ἀπαόσπασμα, ἢ ἀπαύγασμα. Exssum *beatæ naturæ simulachrum, decerptum a Deo rticulam, diuinitatis radiationem.*

Philo quid censuerit de animo.

Porro quod hic Horus Καρδίαν dixit ψυχῆς πεϱίϐολον, *Cor septum animæ*, appositè ad eorum sentenm dixit, qui animam in corde constituerunt, amquam de ea re diuersæ fuerunt sententiæ Mar. Varro singulas hominum animas in octo partes itribuit inter se proportione maximè dissimiles: uinque enim statuit quibus sentiunt homines, sexn qua cogitant, septimam qua progenerant, octam qua voces mittunt. Ex quo fit vt animam quain varias propagines discriminatam per totum rpus diffundat. Alij νοῦν intelligentiam in capite quam in arce, θυμὸν verò in corde stabiliunt. Quæ inio ad eorum alludit mentem qui animæ facules, per singulas corporis partes exprimunt, per Ꝋ autem siue cor τὸν θυμὸν delineant.

Cor quomodo septum animæ.

Octo partes animæ secundum Vatronem.

Sic enim D. Dionysius libro de diuinis nominibus .9 Τὴν ψυχὴν σωματοειδῶς διέπλαττε, καὶ κεφαλὴν ὃ νοῦν, αὐχένα τὴν δόξαν, στῆθος τὸν θυμὸν, γαστέρα δὲ ἐπιθυμίαν, σκέλη δὲ καὶ πόδας τὴν φύσιν ἐλέγομεν. ntē scilicet respondere capiti, opinionem ceruici, ctori animū, cupiditatē ventri, crura verò & pedes uram denotare. Neque verò tantùm τὸν θυμὸν, sed n mentis, rationis, & consilij communitur autoin corde collocant. Sic suum לבב Hebræi doctoaccipiunt, & תּוּבה לב possidens cor, *prouerbio-*

Dionysij pulchra obseruatio de comparatione animæ cum corpore.

rum

rum 15.32.idem est ac; sapiens. Vbi nota præclarum antiquorum ritum, qui cùm in corde sapientiæ domicilium defigerent, sapientum virorum non os, & manus, sed pectus in sapientiæ venerationem solebant deosculari.

Mos deosculandi pectoris.

Quem morem scitè notauit Eusebius *hist. Ecclesiast. li 6. cap. 2. in Leonide Origenis Patre*, qui cùm in filio adolescentulo agnosceret Θεάζουσαν φύσιν, dormienti sæpè numero astabat, eiusque pectus de nudabat stragulis: atque illud perinde ac si sacer Dei spiritus idem ipsum sibi tanquam templum cõsecrasset, augustè, & cum reuerentia osculabatur. Et ni fallor apud Eunapium Sardianum extat honorifica Proætesij sophistæ mentio, cuius eloquentiam maximè verò extemporaneam demirati auditores eiusdem pectus quasi Ἑρμοῦ λογίου τύπον lambebant osculis.

Quamobrem & olim sapientiæ Hieroglyphica gestabantur in corde. Testes sunt Romanorum bullæ testis illa nobilis sapphirus, in qua sculpta erat imago Veritatis: quam summus Aegyptiorum iudicum Præses de collo appensam gestabat in pectore, cuius meminit Aelianus *variæ historiæ lib.* 15.

Sapphirus veritatis.

Certè Iudæorum maximus Pontifex non alibi quam in pectore admirabiles illas gemmas rationalis insutas gestabat, quas dubijs temporibus Populus consuleret, vt quasi ex summi Sacerdotis corde Dei voluntatem & sapientiam eliceret, de quo plura e Iosepho & Epiphanio dixi. Lusit quoque in hac imitatione Dæmon, cum Eutycles suos, & στερνομάντεις è pectore quasi ex domicilio sapientiæ voces depromere curauit.

Symb. syntag. 2. Eurycles ijdem ac ἐγγαστρίμυθοι ab auctore Eurycle.

Addo etiam maleficos in suis defixionibus, vt animam è corde velut ex sede sua elicerent, per cordi cerei septa stimulos & acus adegisse, hoc enim voluit Ouidius cùm dixit:

[C]eraque punicea defixit numina Cera,
Et medium tenues in iecur egit acus.
[H]uius sceleris auctor primus fuisse fertur Nectana-[bu]s, vt annotauit egregius scriptor noster Delrio. *Disquisit. magic lib. 1. cap. 4.*

[C]ur cornix in nuptijs inuocata, & quid sit ἐκκορεὶ Κορεὶ Κορώνην.

Ad Hieroglyphicum 8. l. 1.

[SC]Opulus est hic locus ad quem multi offende-[r]unt. Nil opus est omnium commemorare senten-[ti]as. Cælius Rhodiginus, & Gesnerus, qui in gran-[de]m illam voluminum molem omnia penè congess-[se]runt, hunc antiquitatis ritum non omisere, sed ver-[bi]s adeo corruptis expresserunt, vt nihil minus vide-[a]tur quàm huius auctoris sententiam intellexisse. [A]rripuerunt enim ex communi interprete hæc ver-[ba], ἐκκορὶ nimirum κορὶ cornicem appellantes, qui-[bu]s nihil distortius. Pierius paulo liquidior senten-[tii]s, in hac tamen verborũ interpretatione, quæ ma-[xi]mè desiderabatur, filum abrumpit. *Græci*(inquit) *[e]t Hori interpres obseruauit nuptialibus festis ἐκκορη-[κο]ρώνη clamitare consueuerant, cum tamen ignorarent [c]ornicem in nuptijs omine auspicatissimo nominari so-[li]tam.* Tum suspicatur mendum, & aliter apud Ae-[sc]hylum in Danaidibus scribi fatetur, sed quod [af]fert non plus habet perspicuitatis. Nam vt rem [a]ccuratius inspiciamus, Tragœdia Aeschyli quę lau-[da]tur non extat, licet tantum nobis riuulos ex hoc [fo]nte in Pindari scholiaste consectari, qui ad Pythio-[nic]am oden tertiam p. 217. sub finem explicans illud [po]ëtæ,

Locus Ori valde perplexus.

Pierius parum in Horimente inquirenda diligens.

ἅλικες.
Οἷα παρθένοι φιλεῦσιν ἑταῖραι
Ἑσπερίαις ὑποκου-
ρίζεσθαι ἀοιδαῖς.

Conta-

δίζεται ἀοιδαῖς.

Quid sit apud Pindarum ὑποκορίζεσθαι.

Coætaneæ vt Virgines sociæ solent in vespertinis cantib *dicere iuuenilibus iocis.* Interpres (inquam) ad h verbum quærit quid sit ὑποκορίζεται, respondet ide esse ac iuuenilius animi, caussa, lasciuire, & lude νεωτερίζεται τὴν ψυχὴν τε καὶ παίζειν. Alij censent p ellas ὑποκορίζεται dictas fuisse ἀντὶ τοῦ ἀμφοτέρους κό ὑμνεῖν, νυμφίον, καὶ τὴν νύμφην. *Quod sponsum & sp sam celebrarent.* Tertiam subinfert rationem, qu canentes bene ominatis vocibus inclamarent. ο κούροις τε καὶ κόραις. *Cum pueris & puellis,* quod in itium cantilenæ nuptialis esse liquidum est. Hic pr feruntur Aeschyli verba ex Tragædia Danaidu mire à Pierio truncata, atque deprauata.

Κἄπειτα δ' εἶσι λαμπρὸν ἡλίου φάος,
Εως ἐγείρω πρευμενεῖς τοὺς νυμφίους,
Νομοῖσι θέντων, σὺν κόροις τε καὶ κόραις.

Horum sensus est *Deinde verò prodit lucidum solis i bar, interim excito beneuolos coniuges, Legibus eoru qui statuerunt*(hanc cantilenam) σὺν κόρους τε καὶ κόρα Hæc Aeschylus, nam quæ sequuntur κἂν τῷ βίῳ ἀκ ρεῖ ἀντὶ τοῦ κόρας κορώνας, non iam videntur Aescyl sed ex alio capite ducta sunt, & tam fœdè discerpt ac mutila, vt nihil ad huius loci interpretatione inde deduci possit. Hadrianus Iunius vir eruditiss mus longè sagacius locum illum peruidit *anima uersorum lib.* 1.*c.*1. vbi Cælij Rhodigini qui hæc ip Hori verba citauit, mentionem faciens, *Dispereà* (inquit) *si se ipsus intellexerit, tantū abest vt Hori se tentiam peruidisse illum putem.* Tum emendans co textum proculdubio deprauatum, legit, ἐκκόρει κό κορώνην, & interpretatur, *Euerre Virgo cornicem, a elimina.* Iubetur autem (inquit) Virgo Cornicem uerrere, quod sinister esset solitariæ Cornicis occu sus, velut viduam portendentis vitam. Hæc laudat Criticus satis apposite, quæ prima quidem speci

Had. Iunius in hic Hori loco discutiendo accurata.

prob

obabilitate sensum percellunt; sed tamen accura-
tius, spectata aliquid relinquunt dubitationis. Nam
imũ vox ἐκκορεῖν euerrere, propriè est sordibus pur-
gare, ac emundare, & non nisi durius significat eli-
minare. Deinde cur iubetur euerri & eliminari cor-
nix, cùm potius ad nuptias post Hymenæum inuo-
cetur? nec dicas inuocatas fuisse duas cornices
in singularem. Aelianus enim libro tertio de ani-
malibus capite nono, vbi de hac inuocatione Cor-
nicis scribit, non aliter quam Horus singulari nume-
ro vsurpauit, cùm ait consueuisse veteres ἐν τοῖς γά-
μοις μετὰ τὸν ὑμέναιον Κορώνην καλεῖν. Cùm igitur constet
inuocatam fuisse cornicem, non potest dici euerri &
eliminari, siquidem inuocare, & eliminare, plane re-
pugnant. Et cùm fateatur Horus ὁμονοίας χάριν cele-
brari illud ἐκκορει Κόρη Κορώνην, plenè inuocatam
potius quàm expulsam Cornicem significat, nec iam
eius numero Cornicis rationem habet in hoc ada-
gio, quæ solitaria credebatur infausta, sed Κορώνην
sit nomen speciei, non numeri, ab omni enim nu-
mero abstrahit.

Iunij sententia leuatur.

Dicam ego quod sentio cum verbum Κορεῖν fre-
quentius saturare significet, ita hæc Hori verba in-
terpretanda existimo, ἐκόρει Κόρη Κορώνην *Exsatura
puella Cornicem.* Neque hoc leui coniectura addu-
ctus effutio, nam puellæ nubiles & ominatas conse-
cuturæ rentur nuptias iubebantur opimum prandium
dare Cornici, quod ex Phœnice Colophonio qui ci-
tatur ab Athenæo, libro octauo colligere licet, vbi
Coronistæ, hoc est Circulatores Cornici loquutu-
ram quam circumferebant, emendicant stipem, &
prandium ad fores patrisfamilias: Accedit autem
virgo nubilis, & ficus affert pro prandio Cornicis, ex
quo erusçatores illi precantur vt illustrem, & locu-
pletem maritum nanciscatur, quod Cornicem con-
iugij Hieroglyphicum tam impense colat. Versus au-
tem Phœnicis sunt, vbi diu Metragyrtæ illi roga-

Mos antiquus de puella nubili quæ prandium dabat Cornici, ex Phœnice antiquo auctore erutus.

ὠ παῖ θύραν ἄγκλινε ολκοῦτος ἤκυσε.
Καὶ τῇ Κορώνῃ παρθένος φέρει σύκα,
Θεοὶ, γένοιτο μὴ πεμπτος ἡ κόρη,
Κάφνειὸν ἄνδρα ὠνομαςὸν ἐξεύροι
Καὶ τῷ γέροντι πατρὶ κοῦρον εἰς χεῖρας
Καὶ μητρὶ κούρην εἰς τὰ γοῦνα κατθείη.
O puella fores aperi. Plutus audiuit,
Et Cornici Virgo affert ficus.
O Dij, fiat multis procis expetita puella,
Et locupletum virum & celebrem nanciscatur,
Senique Patri filiolum in manus,
Et matri filiolam in genua deponat.

Hæc opinor multum ad huius loci interpretati nem faciunt, & simul grauium auctorum, de Cor ce in nuptijs inuocata, & de puellarum erga Cor cem cultu iudicia satis confirmant, quibus eti addi potest, quod habet Pausanias in Messenicis Cornice ænea in fundamentis Coroneæ vrbis inu ta, quam licet colligere ibi gentilitio ritu cult fuisse. Videre est quoq; apud Festum huius super tionis relicta Romanis vestigia. Nam erat (inqu *Cornişcarum Diuarum Lucus trans Tiberim Cor cibus dicatus, quod in Iunonis tutela esse putabant* Cuius rei nulla commodior est ratio quàm quæ Horo affertur, quod Cornix sit coniugalis amo symbolum. Mares enim fœminis connubio iun nunquam ad alteram diuertunt Cornicem, ac ne i quidem fœmina quoad viuit ad alterum mare quod si mors diuortium fecerit, qui superstes est è coniugibus perpetuum sibi indicit celibatum.

Cornix ænea in vrbe Coronæa.

Cornicæ Diuæ apud Festum.

Qu

Quomodo Scarabæus viri ſymbolum, & de annulo militum Scarabæi figura impreſſo.

Ad Hieroglyphicum decimum.

ORPHYRIVS in eo libro quem περὶ τῶν ἐμψύχων ἀποχῆς, de abſtinendo ſcilicet ab animatis piosè ſcripſit, de Scarabæo tradit multa Horo placonſentientia. Illi (inquit) cumulata ſapientia, & inarum rerum conſuetudine quædam animalium gis quàm homines à Dijs intellexerunt amari, æ ſoli maximè conſecrata putant, quia natura eon ſanguine & ſpiritu copioſiſſimo conſtet. Et poſt ica : Scarabæum animal (ait) rerum diuinarum octi abominabantur, quod Aegyptij ſummopere erantur, animatam Solis effigiem eſſe putantes. rabæus autem omnis virilem ſexum habet, & mate in ſtercus infuſo, pila deinde confecta, peus inuoluitur, veluti Sol cœlum & menſem luna expectat. Hæc ille, quæ meritò Euſebius libro io de præparatione Euangelica plenius irridet. Apion famoſus Grammaticus, mundi cymba, ſuæ gentis in hac re ineptias ſatis robuſta orae poteſt excuſare.

Porrò quod dixit Horus Scarabæum ὃν ἄνδρα ificare, Idem eſt ac ſi dixiſſet ἀνδράγαθον virum em & bellicoſum, quia omnes Scarabæi mares untur. Præclara eſt in eo argumento Aeliani ob atio. Vbi annotat Aegyptios milites ex lege qua patria, quæ ita præcipiebat, conſueuiſſe in ans geſtare inſculptam Scarabæi effigiem, ſignifie (inquit) per hoc ſymbolum legislatore, δεῖν as εἶναι πάντας πάντῃ τοῖς μαχομένοις ὑπὲρ τῆς χώ- *Oportere omnes eſſe maſculos, qui pro patria pug-*

Pulchra Aeliani obſeruatio de annulo militum Aegyptiorum. li. 10. de ani. c. 15.

narent

narent. Itaque milites in ſacramento non tantu
quod ait Polybius pollicebantur ſe πειθαρχήσειν κ
ποιήσειν τὸ ἐπὶ τῶν ἀρχόντων κατὰ δύναμιν, *obtemper*
turos ſe & facturos quicquid mandabatur ab Imper
toribus iuxta vires. Sed vt vno verbo omnia compl
ɛterentur, promittebant ſe *viros & viros bonos*, quo
licet ex Senecæ epiſtola 37. ad Lucilium conijcere
vbi ſumptis à re militari verbis eundem hortatur a
virtutem. *Promiſiſti virum bonum, ſacramento ligat*
es. Quod ſi ignaui eſſent milites, non iam viri ſed fo
minæ per contumeliam appellabantur, & ita Bur
duica Britannorum Regina apud Dionem Caſſium
libro ſexageſimo ſecundo, Neronem Imperatore
mollitie pluſquam muliebri diſſolutum vocat Nero
nidem, Νερωνίδα καὶ δομιτίαν.

Sacramentum militare.

Quantò rectius Romani non ſcarabæum in annu
lis & clypeis, ſed Imperatoris imaginem, & nome
candenti plerumq; ferro in cute inuſtum gereban
quo fidei & fortitudinis admonerentur. σφρα. γίδ
στρατιωτῶν appellat D. Chryſoſtom. Sed omnium re
ctiſſimè Chriſtiani, qui cum longè aliam ſectent
militiam, iuberentur in annulis non ſcarabæos, at
ſigna bellica, ſed piſcis effigiem, in memoriam ſcil
cet Chriſti qui fuit Sibyllarum ἰχθύς myſticus, ve
piſcatoris, in reuerentiam Apoſtoli, vel columb
ad recordationem Spiritus ſancti, vel Nauis ad ſpe
ciem Eccleſiæ geſtare. Ita enim præcipit Clemens A
lexandrinus pædagogi li. 3. Αἱ δὲ σφραγῖδες ἡμῖν ἔσω
πελειάς, ἢ ναῦς οὐριοδρομοῦσα, ἢ λύρα μουσική, κἂν ἁλιεύ
ωντις Ἀποστόλου μεμνήσεται. Verum in ea re pietate
omnium vicerunt, qui primis Eccleſiæ temporibu
non in annulis quidem, ſed in carne, candētibus no
tis venerandum nomen Ieſu, aut ſignum crucis cura
bant ſibi inuri, quòd erudite notauit Procopius anti
quus author ad illud Iſa. 44. *Iſte dicet Dei ſum*, τὸ
χειρὶ διὰ στίζεισως πολλοῖς ἐπὶ καρπῶν ἢ βραχιόνων,
τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον, ἢ τὴν Χριστοῦ προσηγορίαν.

Militum Romanorum σφραγῖδες & notæ.

Hom. 3.

Chriſtiani quid iuberentur ferre in annulis.

Mos piorū inurendi ſibi ferro candenti in cute nomē IESV. ex Procopio.

Ad summum, quod habet de oculis scarabæorum felium pro statu Lunæ variantibus, id ipsum Antonius Diogenes ἐν ἀπίστων λόγοις de tibicine quodam ...stræo annotauit, qui oculorum suorum incremen... & decremento Lunæ designabat alternationes, ...amobrem cùm in Aquitaniam venisset, vbi duo ...ges ex pacto iuxta Lunæ vicissitudines alternatim ...gnabant, fuit illis carissimus, quod ex oculis om...m inter eos contentionem dirimeret. Eius verba ...nt, Ἀστραῖος τῇ περὶ τοὺς οἰκείους ὀφθαλμοὺς αὐξομειώ... τὰς σεληνιακὰς σημαίνων αὐξομειώσεις. Καὶ λύων ἐ...ος τοὺς ἐκεῖσε περὶ τῆς ἀρχῆς βασιλεῖς, οἳ δύο ὄντες κατ' ...ταῦτα σελήνης πάθη, ἀλλήλων ἀντικατέστησαν διά...χοι, quod memini me notasse in symbolis, citatur ...tem à Photio bibl. p. 358. Porrò quod hic ait de Scarabæorum varijs generibus, plenius, hæc enume...ntur à Plinio l. 11. & 28. & cæteris locis, vt lib. 30. ...1. l. 29. c. vlt. vbi nominat Lucanos, Stercorarios, ...πριόνας, Fullones, Virides Mylagridas, Gryllos, ...ttas pistrinarias, Molonthas, χυσιζούσας, Longipe..., Tauros.

Antonij Diogenis lepida obseruatio.

Scarabæorum diuersa genera.

De Vulture, Vrania, & signo monadis.

Ad Hieroglyphicum vndecimum libri primi.

DE Vulture satis copiosè quidem dixit Horus, & de eodem multa passim vulgares commentarij. ...ntùm hic notandum videtur quod habet Aelia... de animalibus, Vulturem non modo Aegyptijs, & Barcæis populis sacrum fuisse visum. Quam... ...em eos quos vis morbi confecisset. Communi ...dem sicut apud plerasque nationes funere cre...bant. At verò fortium militum corpora deuo...da obijciebant Vulturibus, fortunatos quippe

Barcæorum stratagema ad milites animandos.

eos dictitantes qui sacri alitis ventrem pro tumul habuissent. Quod stratagema (vt satis patet) ad stimu landos gloriæ aculeis militũ animos fuit, nam cùn multi propter eorum quæ in acie ceciderant cadaue rum statum, congressum præliorum reformidarent Quod miseriæ putabatur, & ignominiæ, totum i speciem felicitatis & gloriæ callido imprimis consi lio conuersum est. Quod autem Vultures adeo cada ueribus inhiare viderent, inde Eurymnum Dęmonẽ quem mortuorum cadauera nudatis ossibus depascer credebant, instrata pelle vulturis stulta depinxit gen tilitas. Reuera autẽ sæpè pro Eurymno Vulturio exe crabiles magi refossis sepulchris excisas cadauerum partes ad maleficia diripiebant. Vnde Fabius decla mat. 14. *Facinus quod dicitur inquietare superos, sider diris agitare carminibus, tumulos bustaq; scrutari, & amputatis cadaueribus ipsas in scelera armare manus* Et Apuleius Miscel. l. 2. *Nam nec mortuorum qui- dem sepulchra tuta dicuntur à lamiis, sed è bustis & rogis reliquiæ quædam & cadauerum præsegmina a exitiabiles viuentium fortunas petuntur, & cantatri ces anus in ipso momento choragij funebris, præpeti ce- leritate alienam sepulturam anteuertunt.*

Eurymnus Dæmon quis?

Addit ad significationes Vulturis vanus Kiran- des, hunc ad facundiam sermonis, & lucrum, & gra- tiam, Dæmonumque & veneficorum fugam facere, qua spe illecti multi ex superstitiosorum grege, can- delabra ex vulturis tibijs sibi fieri curabant, vt si quid inter mensas veneni propinatum esset, statim anim- aduerterent. Euax quoque auctor est lapidem qua- drum in capite Vulturis inueniri contra noxios v- sus præsentissimum remedium. Sed hæc ex vano- rum (opinor) Philosophia.

Candelabra ex vulturis tibijs.

Cæterùm quod Horus dixit, ὀρανίαν οὐ γὰρ ἀρέ- σκει αὐτοῖς τὸν οὐρανὸν λέγειν, noli existimare Vraniam Aegyptium esse vocabulum, sed ne Gręcum quidem, hoc præsertim sensu. Nam præter nomen Musæ pro-

pri-

tilum, ὀυρανία nihil significat, nisi fortè ludum pi-
e, cuius meminit Iulius Pollux: Η δὲ ὀυρανία ὁ μὲν
ανακλάσας αὑτὸν, ἀπορρίπτει τὴν σφαῖραν εἰς τὸν ὀυρανόν.
ις δ' ἦν ἀλλομένοις φιλοτιμία πρὶν εἰς γῆν ἀυτὴν ἐμ-
πεσεῖν ἁρπάσαι. Vrania est ludi pilæ genus, cùm hic
uidem reclinans sese pilam in cœlū proijcit: illis ve-
ò assilientibus cura est, priusquam terram contingat
ripere. quem ludum inuenias descriptum ab Ho-
ero. Horus igitur ὀυρανίαν dixit pro cœlo, ad imita-
onem alicuius verbi Aegyptij generis fœminini.
ed ne longiùs inquiramus, Pindarus certè Olympio-
um Ode prima si non ὀυρανὸν, saltem αἰθέρα fœmi-
ino genere protulit, ἐρήμας δι' αἰθέρος.

In fine capitis subobscura sunt hæc verba, δραχμὰς
δύο διότι παρ' Αἰγυπτίοις μονὰς ἐστὶν αἱ δύο γραμ-
αί. μονὰς δὲ παντὸς ἀριθμοῦ γένεσις· εὐλόγως οὖν δύο
ραχμὰς βουλόμενοι δηλῶσαι γῦπα γράφουσιν, ἐπεὶ μή-
ηρ δοκεῖ, καὶ γένεσις εἶναι, καθάπερ καὶ ἡ μονάς· Quæ
erius ita reddit: *Si drachmas duas ostendere voluis-*
nt, Vulturem ponebant, Caussam nonnulli commenti
nt: quia vnitas apud Aegyptios duarum drachma-
m instar æstimatur, Vnitas verò cum binario totius
numeri generatio. Merito itaque si drachmas duas
dire vellent, Vulturem pingebant, quandoquidem &
nerationis & Matris prærogatiua polleat, perinde ac
itas ipsa vnà cum binario numeros omnes generat.

Perplexi loco de drachmis quæ pro lineis irrepserant explicatio.

Hæc περιφραστικῶς & parum fideliter, nam cùm
orus dixisset Monadem esse generationem & prin-
pium numerorum, hic semper addit, *Vnitas cum*
nario, sed binarij nusquam Horus meminit; non
im binarius principium dicitur numerorum,
d ipsa vnitas. Deinde multum laborat in expli-
ndis illis duabus drachmis, per quas putat cor
gnificari, cum tamen hîc de ea re nulla sit quæ-
io.

Ego sic existimo, δραχμὰς pro γραμμὰς in hun locum irrepsisse, nam quod de lineis, non de drach mis sit sermo, declarat quod statim sequitur, πα Αἰγυπτίοις μονὰς ὅστιν αἱ δύο γραμμαί, Apud Aegy ptios duæ lineæ vnitatem significant. Cur autem hc binario linearum vnitatem significarent, hic nodu est; qui vt facilius soluatur, primum statuendur quod ex Pythagora, Damascio, Synesio & cæteris no tum est, Deum appellari Μονάδα, *Vnitatem* Signur autem Dei, & magni mysterij, apud Aegyptios fu duplex linea, quarum altera alteri in perpendicu modum ductæ substerneretur. Cuius rei cum ab i ratio quæreretur, nulla alia suppetebat nisi quod hæ diuini cuiusdam mysterij significatio esset. Quam obrem & per easdem lineas in crucis modum compo sitas, quas ita reuerebantur, & *Magnæ Vnitatis*, ho est, Dei Hieroglyphicum ducebant, incerti quid pin gerent, Crucis sacrosanctum mysterium apud han gentem adumbratam graues auctores tradunt. Is dorus *lib.* 1. Origenes *cap.* 3. Ruffinus lib. 11. *c.* 2 Socrates *lib.* 5. *c.* 17. Sozom. *lib.* 7. *c.* 15. Niceph. *lib.* 2 *c.* 16. adduntque sub Theodosio Imperatore cùm so lo æquarentur templa, in Serapidis sacrario hiero glyphicas compertas esse literas quæ Crucis præfer rent formam.

Quomodo sidus fati hieroglyphicum.

Ad symbolum decimumtertium libri primi.

Qui astra dixerint fata.

VETVS Aegyptiorum & Chaldæorum error, qu deinde longè manauit incrementis. Εἱμαρμένη ἐξ ἀστρικῆς οἰκονομίας συνίσταται. Fatum ex siderũ cur su, ac dispensatione constitui. Huic permulti subscri pserunt, vt Ptolomæus qui fatum definit caussarun ...exionem quæ ex astrorum motibus vim & effi caci

[illegible]citatem trahit, & Orpheus in hymno astrorum, [illegible]ita stellas appellat

Μοιρηδίας πάσης μοίρης σημάντορας ὄντας.

[illegible]tales fatorum omnium indices, quem imitatus Iu-[illegible]enalis dixit, *Sidus & occulti miranda potentia fati.* [illegible]inc illam per æternæ consequentiæ nodos impli-[illegible]tam necessitatem.

Sat. 7. ver. 200.

Traxerunt longam corda inconsulta catenam.

[illegible]uam docti & graues viri acerrimè impugnarunt, [illegible]iter quos est Eusebius libro sexto de præparatione [illegible]uangelica, Diodorus Tarsensis Episcopus apud [illegible]hotium, Isidorus Pelusiota *epistola* 228. *ad Harpo-[illegible]am Scholasticum.* Clemens Alexandrinus *Stroma-[illegible]um lib.* 4. D. Augustinus *de ciuit. Dei*, qui disertis-[illegible]mè hanc fatalem legem, quam impij Chaldæi & [illegible]enethliaci hominum voluntatibus impositam fin-[illegible]erunt, multis rationibus confutarunt. Sed & Barde-[illegible]anes vir genere quidem Syrus, doctrina verò om-[illegible]ium Chaldæorum excellentissimus, in nobili dia-[illegible]go, Aegyptiorum & cæterorum qui hanc siderum [illegible]ecessitatem astruunt ineptias irridet, vbi dicit Seri-[illegible]is legem esse positam nec occidere, nec furari, nec [illegible]lorare simulachra: vnde illa regione nullum tem-[illegible]um conspicitur, nulla mulier meretrix, nulla adul-[illegible]ra, nemo fur, nemo homicida. Nec voluntatem [illegible]icuius illorum ardentissima stella Martis, in medio [illegible]eli constituta ad cædem hominis coëgit: Nec Ve-[illegible]us Marti coniuncta, vt alienã quispiam solicitaret [illegible]torem potuit efficere. Hæc ille, & cætera quæ fusiùs [illegible]osequitur ex quibus hanc ἀσεβικὴν εἱμαρμένης οἰκονο-[illegible]ίαν repudiare possis quam sacri canones & Impe-[illegible]toriæ leges funditus sustulere. Sic enim habet con-[illegible]lium Braccarense, can. 9. *Si quis animas & corpora [illegible]mana fatalibus stellis credit astringi, sicut Pagani [illegible] Priscilliani dixerunt, anathema sit.* Et canone 10. [illegible] *qui duodecim signa, id est, sidera quæ Mathematici [illegible]seruare solent, per singulas animi vel corporis mem-*

Bardesanes Syrus confutat astrologos.

Concilij Braccarẽsis decretum contra Mathematicos iudiciarios.

 bra

bra dissipata credunt, & nominibus Patriarcharu *adscripta dicunt, sicut Priscillianus dixit: Anathe* *sit.* Obseruatione dignum est quod notauit Suida Astrologos Alexandriæ propter metum fortasse m ioris incommodi aliquando toleratos tributum p pendisse, quod proprio nomine βλακονόμιον, *stul* *rum tributum* appellabatur, quod soli fatui astrol gos adirent, διὰ τὸ τοὺς μωροὺς εἰσιέναι πρὸς αὐτοὺς. C terum non semper ἀστρικὴ οἰκονομία, pro illa fat necessitate Aegyptiorum, sed nonnunquam pro or ne caussarum naturalium, & decreto quo diuina pr uidentia suis quæque nectit ordinibus vsurpatur, q significatione recta est εἱμαρμένης acceptio, & h sensu veteres fata voluerunt Ioui præsto esse cum l lo & tabulis ad inscribenda eius dicta, & Parcas M cianus Capella *scribas Iouis* appellat, quod eius d creta in æreas tabulas referant. Hæc est θεία πρόνο quæ vt ait Nicephorus Gregoras l. 7. συμμαχεῖ τ ἀνθρώπων βουλεύμασι τισὶ καὶ πράγμασι.

Blaconomion quid?

Quid sit apud Horum βασίλειον.

Ad Hieroglyphicum 15. *lib.* 1.

VIDERE est hic in picturis cynocephalum c regia corona, & interpres quidem pingit, *Reg* *insigne capite gestantem*, quam sententiam secutus quoque Pierius. *Ad cynocephali* inquit, *speciem* *bant, vt manus in cœlum sublatas haberet, & di* *ma regium capite gestaret.* Nusquam tamen hoc a Horum inuenies, à quo hoc symbolum depromp est: fefellit eruditos viros hic textus, βασίλειον ἐπὶ κεφαλῆς ἔχοντα, itaque statim arripuerunt quod currebat, & βασίλειον coronam interpretati sunt, nunquam cynocephalos coronatus Horus Ap constituit. Quid igitur dicendum? τὸ βασίλειον

Hierogl. l. 6.

en, & βασίλειος regium, vel regale proprium ſi-
nificat. Itaque non modò ad coronam ſignifican-
am traducitur, ſed ad illud omne quod regem ſpe-
tat, vnde βασίλειος & βασίλειον dicitur, quod in
uaqua re obtinet principatum: & eſt veluti alio-
um principium, atque exemplar. Igitur hierogly-
hicorum Scriptores prototypa imaginum, & ſym-
olorum, quorum primaria & vberior eſt ſignifica-
io, appellant βασιλείους. Vt enim rex viuus & ſpi-
ans longè præſtantior eſt imagine, quæ ad eius ſpe-
iem expreſſa eſt. (Nam quidquid perfectionis eſt
n imagine longè excitatius lucet in exemplari tan-
uam in fonte & origine.) Ita fit vt Luna appelle-
ur βασίλειος, hoc eſt exemplar, & ἀρχέτυπος, Cy-
ocephalus verò ſit τὸ βασιλευόμενον. Et ita Cynoce-
halus dicitur habere βασίλειον in capite, quia pro-
otypum ſuum Lunam ſcilicet in imagine ſuo capiti
mminentem defixis intuetur oculis. Et ne videat
llud gratis aſſumere, ex ipſo auctore comprobo, vbi
d hieroglyphicum 11. lib. 1. cùm dixiſſet, vultures
omnes eſſe fœminas, itaque ad ſignificandum quid-
quid eſt mulıebre rectè aſſumi vulturem, quia in eo
genere præſtantiſſimum eſt, & quaſi regula cætero-
um, vtitur eodem nomine βασιλείους: ſic enim ha-
et, Καὶ τὸ τῶν γυπῶν δὲ ὡς προεῖπον γένος θηλειῶν
στὶν γένος μόνον. δι' ἣν αἰτίαν καὶ παντὶ θηλυκῷ ζω-
ίῳ, οἱ Αἰγύπτιοι γύπας ὡς βασίλειον ἐπιτιθέασιν. Quin
c vulturum genus, vt iam expoſui, fœminas tantum
omplectitur. Quam ob cauſam & cuiuis fœminei
exus animanti Aegyptij vulturẽ vt in eo ſexu prin-
cipem ac primarium apponunt. Nemo hic
βασίλειον Coronam & Diadema ni-
ſi abſurdè interpretatus
fuerit.

De Cynocephalo in horologijs.

Ad Hieroglyphicum 16. *lib.* 1.

ÆGyptiorum horologijs siue Clepsydris insculptum fuisse constat Cynocephalum, è cuius natura guttatim aqua deflueret, sed miræ his in verbi ambages, ἕως τῆς οὐρᾶς τρίχα διείραντες. Interpretes si reddunt. *Remedium hoc excogitarunt, vt quicqui pilorum est ad caudam vsque abradentes, pro huius crassitudine ferream quandam fistulam ad aquam excernendam fabricentur.* Quæso quid hic faciunt pili, & quorsum abradi dicuntur? Existimarunt credo i clepsydris viuum animal statui, non effigiem animalis insculpti, cùm de abradendis pilis ad emissioner aquæ loquantur. Num tota hæc versio magnas ine ptias admittit? Si licet in re valde perplexa conijce re, vbi illi legunt τρίχα διείραντες, & perperam ver tunt *pilos abradentes*, nam διείρειν nunquam radere si gnificat, existimo restituendum τρίπα vel τρύμα διεί ραντες. Errore librariorum fortè scriptum est κ, pr π, vt sæpè fit, & τρίκα positum pro τρίπα. hic aliqui Tyro in Græcis pulchram emendationem facere s existimauit, si τρίχα pro τρίπα reponeret, & ita latan errandi ansam dedit. Nomen autem τρίπα Græci recentioribus idem est ac τρύμα, siue ὀπὴ foramen. Et eo quidem vtitur corona pretiosa, liber Græcus, qui sæpè citatur in Meursij Lexico. Nemini porrò mirum videbitur, si Philippus Hori interpres Græcus recentior hoc vocabulum vsurparit, cum ὄρδινον pro ordine, πάτρωνα pro patrono & similia habeat. Existimo igitur germanam vocem esse τρίπα, & ita ἕως τῆς οὐρᾶς τρήπα διείραντες πρὸς τὸ ταύτης πάχος σίδηρον κατασκευάζουσιν πρὸς τὴν προκειμένην χρείαν. Cynocephali effigiem, vel potius vasculum in eiusdem animalis formam edolatum, ad caudam vsque, vel ad

membrum & naturam quæ per caudam significa-
r, perforant, per foramen autem ferream fistulam
u canalem traijciunt, quò æquabilior fiat per fer-
um, siue æreum Epistomium aquæ defluentis emis-
o. διείρειν autem τρίπα rectè dicitur, quasi insubu-
te vel tubula facere foramen. De ista clepsydræ fa-
icatione & foramine, sic scribit Aristoph. Scho-
istes in Vespis, Κλεψύδρα ἀγγεῖον τετρημένον ἐν ᾧ ὕ-
ωρ ἔβαλλον καὶ εἴων ῥεῖν ἄχρι τῆς ὀπῆς. *Clepsydra vas*
rforatum in quod aquam effundebant, & sinebant
uere vsque ad foramen. Et rursus ab eo appellatur
γεῖον ἔχων μικροτάτην ὀπὴν, πρὸς πυθμένα. Apule-
s quoq; formam eius attigit cum sic describit. *Hic*
rsus præconis amplo boatu citatus accusator quidam 3. *Meta-*
nior exurgit, & ad dicendi spatium vasculo quodam *morphoseos.*
vicem colli graciliter fistulato, ac per hoc guttatim
fluo, infusa aqua populum sic adorat. Porrò de vsu
epsydrarũ in foro superuacaneum arbitror hic plu-
bus inculcare. Lege ibidem ἵνα μὴ εὐρύτερον τὸ κατά-
λύσμα ὑπάρχῃ. & latine redde, ne vero latior sit
achina, vbi interpres cum sua periphrasi sensum
on assequitur, *Ne foramen illud acutè artificioseq;*
afectum. Non enim de foramine intelligendũ, sed
τοῦ μορίου, de illa animalis parte sculpta in horolo-
o & in modum tubi fistulata, vel de vasculo in cy-
ocephali formam artificiosè dolato. Cæterum de
c diuisione horarum ex Cynocephali obseruatio-
ne mentionem fecit Victorinus in com-
mentarijs ad Rhetoricos
Ciceronis.

De Niliaco incremento.

Ad Hieroglyphicum 21. *lib.* 1.

VARIAE sunt de hac re, Cadmi, Hecatæi, Ephi ri, Hellanicij, Theopompi, Thaletis, Anaxago ræ, Herodoti, & cæterorum sententiæ, quas vide a pud Diodorum, Tres autem hic affert rationes, Pri ma ad Aegyptum aquarum genitricem: Secunda a Oceanum: Tertia ad Imbres Aethiopiæ causam re fert. Et prima quidem liquidius tractatur ab Epho ro, qui asserit: Ἅπασαν τὴν Αἴγυπτον ποταμόχωστ οὖσαν καὶ χαύνην, ἔτι δὲ κισηρώδη τὴν φύσιν, ῥαγάδ τε μεγάλας, καὶ διηνεκεῖς ἔχειν, διὰ δὲ τούτων εἰς ἑαυτ ἀναλαμβάνειν ὑγροῦ πλῆθος, καὶ κατὰ μὲν τὴν χειμερινὴ ὥραν συνέχειν ἐν ἑαυτῇ τοῦτο, κατὰ δὲ τὴν θερινήν, ὥσπ ἱδρῶτας τινὰς ἐξ αὑτῆς πανταχόθεν ἀνιέναι, καὶ διὰ τ των πληροῦν τὸν ποταμόν. hoc est, *Tota Ægyptus à flu mine congesta est, & laxa naturaque pumicosa, rimas i se habet magnas, & cõtinuas per quas humoris copiam in se recipit, & hyemali tempore in se constringit, æsta te autem tanquam sudores ex se vndequaque emittit vnde incrementum Nilo præbeatur.* Hanc sententiam multis argumentis confutat Diodorus Siculus, & in credibile prorsus asserit exstillantes terræ sudore tantum fluuij augmentum facere, Altera quæ est d Oceano, sacerdotes etiam aliquot Aegyptiorum as sertores habuit, qui Nilum ex Oceano terram circum fluente nasci asseruerunt, quos nihil sani dicere iden Historicus ostendit. Tertia quæ ad Aethiopiæ im bres pertinet longè probabilior est, & hanc sequutu est Agatharcides Gnidius, qui præter cæteros place Diodoro acris iudicij viro. Nec satis robustè ean dem refellit Brodeus vir alioqui eruditus, quod vt ait, à veteribus scriptoribus perhibeatur raro i

Miscellaneorum lib. 7. *c.* 4.

æthiopia puluere, imò idem ipſe Agatharcides antiquus author reſtatur in Aethiopiæ montibus certo tempore, eo ſcilicet quo Nilus augetur, pluuias eſſe continentes. Ibidem Mercerus putat inſerendum ἐφ' αὐτῷ σημείῳ χρῶνται, & neſcio quas ſupplicationes pro Nili inundatione fingit, de quibus nulla ex hoc loco coniectura. Puto vnius literulæ mutatione totam ſententiam claram fieri, ſiquidem cum Horus dixiſſet Leonum rictus in fontibus inſculpi ad beneficij memoriam, quod ex Leonis ſydere percipere ſe exiſtimant, *Inde*, inquit, *ad hodiernum vſque diem ingens eſt ad votum aquæ copia.* quaſi vellet dicere, hanc Aegyptiorum pietatem ſidus Leonis fortunare, & copioſius riuos illos benignitatis aperire. Itaque cenſeo legendum, ἀφ' οὗ καὶ μέχρι νῦν κατ' εὐχὴν πλεονασμὸς ὕδατος, pro πλεονασμοῦ.

Cur in templis, thronis, fontibus, ſepulchris, Leonum effigies?

Ad Hieroglyphicum 21. *lib.* 1.

FVit illud non modò in prophanis, ſed etiam in ſacris rebus vſitatiſſimum, vt Leones ad ſymbolum maieſtatis appingerentur, aut ſculperentur, idq; non modò in templis ſed in thronis, fontibus, & ſepulchris. Et de templis quidem id diſertè teſtatur Horus, συμβολικῶς δὲ καὶ κλεῖθροις τῶν ἱερῶν λέοντας ὡς φύλακας παρειλήφασι, quod non tantum Aegyptijs, ſed & Iudæis quoque fuiſſe commune, diſcas ex ſacris interpretibus. Nam præter notas Cherubinorum imagines quæ Leonis partem aliquam exhibebant, ſculptas etiam in altaris angulis Leonum ſpecies conijcit eruditiſſimus Villalpandus. Quin etiam magnū illud & tremendū altare vbi iuge ſacrificium Deo offere- *Leonum in templis effigies.*

Magnum altare Hebraeorum cur Leo Dei dictum.

ferebatur, *Leo Dei* appellabatur. Hebræa vox eſt אריאכ, ab ארי quod eſt Leo, & אל Deus, quam Chaldæus Paraphraſtes apud Iſaiam 24, vertit *altare*

Cuius rei cauſam reddunt Hebræi Doctores, quod ſicut Leo pecudes deuorat, ita hoc ipſum altare perennibus flammis hoſtias abſumerit, vel quod Leo ſymbolum ſit diuinæ maieſtatis, ſiue ad ſpeciem illam oculos conijcias quæ omnibus animantibus terrorem inijcit, ſiue ad clementiam ſpectes, quâ vt omnium penè ſcriptis celebratur, depreſſis & abiectis facilem indulget veniam. De thronis verò nimis notum eſt ex regia illa Salomonis leunculis inſigni, quam Ioſephus nominat, Ἐξέδραν διαπρεπεστάτην ἐν ᾗ καθεζόμενος ὁ βασιλεὺς ἔκρινεν. Eoſdem Leonum rictus in fontibus ab Aegyptijs prudenti quadam ſacerdotum deſtinatione collocatos teſtatur Horus, Τὰς χολέδρας, καὶ τοὺς εἰσαγωγέας τῶν ἱερῶν κρουνῶν λεοντομόρφους κατεσκεύασαν οἱ τῶν ἱερατικῶν ἔργων προστάται, ὅτι ἐμμένοντος τοῦ ἡλίου τῷ ζωδίῳ, τὸ δίμοιρον τοῦ ὕδατος πλημμυρεῖ πολλάκις. *Tubos canaleſque ſacrorum fontium ſolent ij qui ſacris præſunt operibus, Leonis figura fabricari, quod ſol cùm in Leonis ſigno perſiſtit ſæpenumero in duplum aqua ipſius Nili excreſcit:* Traductum ab Aegyptijs in cæteras nationes, nõ ſuperſtitionis, ſed ornatus gratia exemplum. Nam Sidonius Apollinaris libro ſecundo, epiſtola ſecunda ad Domitium, Piſcinam deſcribens, Leonum rictus non omittit. *In hanc ergo* (inquit) *piſcinam fluentem de ſupercilio montis elicitum, canalibuſq́; circumactis per exteriora natatoriæ littora coruatum ſex fiſtulæ prominentis Leonum ſimulatis capitibus effundunt; quæ temerè ingreſſis veras dentium crates, meros oculorum furores, certas ceruicum iubas imaginabantur.*

Leones in thronis regum.

In fontibus.

Leones in

Addo poſtremo loco fuiſſe Leones ſepulchro-

rum

…m, maximè verò fortium virorum insignia. Si-
…idem Pausanias in Bœoticis eorum Thebanorum
…ulchrum describens, qui in acie aduersus Philip-
…m ceciderant, προσιόντων (inquit) δὲ τῇ πόλει πο-
…άνδριον Θηβαίων ἐστὶν ἐν τοῖς πρὸς Φίλιππον ἀγῶνι ἀ-
…θανόντων· οὐκ ἐπιγέγραπται μὲν δὴ ἐπίγραμμα, ἐπί-
…μα δ' ἔπεστιν αὐτοῖς λέων. *Proximo vrbi loco commu-
…est sepulchrum Thebanorum, qui in pugna contra
…ilippum defuncti sunt. Inscriptio nulla quidem in-
…pta est, insigne vero tumuli Leo.* Cuius consuetudi-
…initium ab Hercule fuisse tradit Ptolemæus He-
…estion, qui septem libros de nouis ad variam eru-
…ionem historiis edidit. Ὅτι Ἡρακλῆς ἀποβρωθέντος
τοῦ τῶν δακτύλων ἑνὸς ὑπὸ τοῦ Νεμαίου λέοντος, ἐν-
…ι δάκτυλος γέγονε, καὶ ἐστὶ τάφος τοῦ ἐκκεκομένου δακ-
…ου. λέοντα δ' ἐστὶν ἰδεῖν τοῖς τοῦ δακτύλου τάφῳ ἐφεστῶτα
…θινον ἐν Λακεδαίμονι, σύμβολον τῆς τοῦ Ἡρακλέος ἀλ-
… ἐξ ἐκείνου καὶ τοῖς ἄλλων τάφοις λιθίνους ἐφεστῶσι λέ-
…ας. *Herculem deuorato à Nemæo Leone digito vno,
…uem duntaxat digitos habuisse, extareq; tumulum
…iti auulsi, Leonem verò ex lapide Lacedamone vi-
…re est digiti tumulo impositum, symbolum nimirum
…rculei roboris. Vnde mos inoleuit in reliquorum
…oque sepulchris lapideos statuere Leones.*

sepulchris & à quo primum mos ille inuentus.

Quid Phylacterium apud Horum?

Ad Hieroglyphicum 24. libri primi.

NON satis signanter interpres reddidit φυλακτή-
ριον, præsidium ac remedium, cum amuletum
…ere debuisset. Quis enim non agnoscit hic agi
…phylacteriorum siue amuletorum superstitione
…æ Græci etiam πέταλα & περίαπτα, Latini ligatu-
… nominant. Ac petala quidem meo iudicio non o-
…ia, sed ea dumtaxat in quibus imagines & hara-
…res laminæ impressi gerebantur, nam vetus glos-

sarium πέταλον laminā reddit. Mitto quæ de ligat
ris λειψάνοις, de indumentis infantum, de inauribu
delicijs, de herbis & radicibus doctè & luculent
tradidit Gretserus noster, vir multæ eruditionis
commentarijs de cruce. Hic quod Horus ad Aeg
ptiorum phylacteria pertinuisse dicit, δύο κεφαλ
ἀνθρώπων, τὴν μὲν τοῦ ἄρσενος ἴσω βλέπουσαν, τὴν
θηλυκὴν ἔξω. *Duo hominum capita, vnum ma intro, alterum fœmina extra aspiciens*, plenius disc
tiendum est. Omnino intelligit imagines pictas, v
fictas, quarum frequentissimus erat vsus in amul
tis. Alij quippe signa gestabant genituræ suæ, seu(
vno verbo dicimus) Horoscopa, quibus se tota vi
protegi ac fortunari credebant. Notus in eo arg
mento famosus Octauij Cæsaris Capricornus nur
mis eius incisus, quem summam Astrologi porte
dere dicebant felicitatem, vt qui Augusto fuisset fo
tunatissimus. Alij illustrium asseruabant viroru
effigies, vt Pythagoræi Præceptoris sui Pythagor
imaginem, & multi, Alexandri Magni numism
ta, quos Diuus Chrysostomus homilia vigesima pi
ma ad populum Antiochenum meritò perstring
Alij falsorum Deorum species magicis characte
bus incisas. Tales erant imagunculæ quas Basilid
hæreticus sectatoribus suis instar amuletorum d
ferendas tradere solebat. Hic cùm trecentos & sex
ginta quinque cœlos statueret, summum Deo
rum ΑΒΡΑΚΑΞ statuebat, cuius nomen num
rum illum ccclxv. complectitur. Exstat apud Ca
dinalem Baronium istorum amuletorum specie
hominis nempè figura, portentosis vndique litt
ris impressa.

Signa genituræ seu Horoscopa pro amuletis gestata.

Basilidis imaguncula magica.

Tome 2.

Nec dissimilia erant Theraphim, quorum m
minit Elias Thesbites in Lexico Hebræo, ad ea
dem vocem, dirissima prorsus simulachra, & nef
rijs imbuta superstitionibus. Mactabant quippe pu
ru

Teraphim quæ ex Elia Thesbite.

um primogenitum, cuius caput à corpore reuulsum
ile & aromatibus condiebant, hinc illi laminam
nponebant, eamque immundi spiritus nomine &
naractere signatam, mox odore & suffitu cereisque
ccensis venerabantur, & quamquam hoc secretis
arietibus occultabatur scelus, nonnumquam tamen
iam occisorum infantium præsegmina, laminis &
acteis inclusa, superstitiosoque ritu excantata ge-
abant. Alias imagines cereas fieri curabant, ad
orborum etiam execrabiles medicinas, de quibus
aracelsus præcipit his verbis: *Fabricet medicus ce-
am imaginem ad similitudinem patientis, & in no-
ine eius, aut conformet ceream particulam similem
fecta parti, idq; indubitata fide, & forti imaginatione
adat per illam sanitatem ægro restitui posse. Ac tandē
dditis magicis precatiunculis ceream illam in imagi-
m in ignē proijciat. At si fortè ex doloris acerbitate,
el partis affecta, vita periculum metuatur, integram
aginem certis verbis admurmuratis comburat me-
cus, & liberatur æger.* Vides lector detestabiles lu
s dæmonis in humanā perniciem lasciuientis. To-
m hanc nefandi ritus superstitionem damnat arti-
lus Parisiensis qui est 21. *Quod imagines,* inquit, *ex
etallo vel cera, vel alia materia, ad certas constella
nes fabricata, vel certo charactere aut figura effor-
ata aut etiam baptizata, exorcisata, aut consecra-
, aut potius execrata secundum prædictas artes, &
b certis diebus habeant virtutes mirabiles, quæ in
ris huiusmodi superstitiosis recitantur, error est in
e, & philosophia naturali & astronomia uera.*

Idola magica ad curationes morborum detestabili ritu vsurpata.

Lib de Hyperphysicis morbis.

Contra hæc ipsa Dæmonum πέμματα Sancti ple-
nque verbis & rebus sacris vsi sunt. Narrat e-
m Leontius Episcopus sanctum Simeonem so-
n mulieri magæ amuletum in tabula conscri-
sse, quo gestato illa non potuit amplius diuina-
, nec magica amuleta facere. Atque vt He-
æ muliores à collo ad vbera gestabant quæ-
dam

Amuleta sanctorum.

dam pendula vascula admodum preciosa, quæ ill

Quid domus animæ apud Hebræas mulieres.

בת נפש *domum animæ*, appellabant. Sic religi ıæ personæ oleum sanctæ crucis in vasculo, quo S. Spiridionem fecisse refert Surius tomo sexto, au aliquid simile circumferebant. Author tamen in certus in Matthæum inuehitur in illos qui his amu letis abutebantur, & iisdem de collo suspensis san ctiores alijs videri volebant: Tum vero in illos qu ex suis capillis & vestibus alijs largiebantur quæ a collum appenderent. vnde Canon. 36. Concilii Lao diceni. error quoque in eo nonnullorum clericorur castigatur, qui imprudentius huiusmodi phylacteri faciebant.

Quod officium ἱερογραμματέων, & quales Ægyptiorum sacerdotes.

Ad Hieroglyphicum 37. lib. 1.

[Ar]pedonaptæ apud [Æg]yptios [qui]?

CAue ἱερογραμματεῖς confundas cum Arpedona tis, quorum meminit Clemens Alexandrinu Stromatum libro primo cum luculento Democrit testimonio, qui suam eruditionem intemperantiu prædicans scribit: Καὶ λογίων ἀνθρώπων πλείστων ἐ σήκουσα, καὶ γραμμέων συνθέσιος μετ' ἀποδείξιος οὐδείς με παρήλλαξεν, οὐδ' οἱ Αἰγυπτίων καλεόμενοι Αρπεδο νάπται. *Et homines doctos audiui plurimos, & in componendis cum demonstratione lineis nemo me adhuc superauit, nec qui Ægyptiorum quidē vocantur Arpedonaptæ.* Vbi Arpedonaptas colligas esse Aegyptiorum Mathematicos. At ἱερογραμματεῖς de genere erant Sacerdotum; & ijdem qui apud Assyrios ἱερῶν λόγων ἑρμηνευταί, vt author est Lucianus in Macrobijs. Si-

Hierophori & Hierostoli qui?

quidem Aegyptiorum sacris, & doctrinis præfect nunc ἱεροφόροι & ἱεροστόλοι appellantur, ὅτι τὸν ἱερὸν λό γο

ον περὶ θεῶν πάσης καθαρεύοντα δεισιδαιμονίας, καὶ περιεργίας ἐν τῇ ψυχῇ, φέροντες ὥσπερ ἐν κίστῃ, καὶ περιστέλλοντες. *Quod sacram doctrinam ab omni superstitione & curiositate puram in animo suo, tanquam in cista gestant, atque continent* (Vt diserte notauit Plutarchus) nunc ἱερογραμματεῖς, qui non tantum sacrarum literarum notarij fuerunt, vt quidam apud Diodorum interpretati sunt, sed sacræ doctrinæ interpretes, eosdem vates fuisse innuit Suidas cùm ait, οὗτοι παρ' Αἰγυπτίοις ἦσαν δεινοὶ, καὶ περὶ τῶν μελλόντων τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν, additque vnum ex ijs Regi Aegyptiorum prædixisse, futurum Israelitam virtute & gloria clarissimum, qui Aegyptiorum imperium deprimeret, Moysen scilicet innuebat. Ijdem etiam erant phylacteriorum scientissimi: quorum authore peruetustus fertur Iachim in ea gente περὶ λοιμῶν καὶ παιδίων ἔμπειρος. At verò cum Horus describat, ἱερογραμματέα τέλειον πολλὰ μελετῶντα, ὑπεκθῦντα τε συνεχῶς, καὶ ἀπηγριωμένον μηδενὶ χαιρόμενον, Facilè ostendit sacros illos Scribas, legibus, disciplinæ præfectos fuisse. Tales enim erant antiquitus Aegyptiorum sacerdotes. Hi namque vt natus Principes Regi præsto semper aderant, qua opera, qua consilio, qua doctrina ipsum adiuuantes. Tum ex astrologia & Astrorum inspectione futura diuinando, tum ex sacrorum librorum annotatis res gestas cum vtilitate interpretando. Vnde à cunctis oneribus erant immunes, & primas à Rege honoris potestatis obtinebant. πάντων ἀτελεῖς καὶ δευτερεύοντες μετὰ τὸν βασιλέα, ταῖς δόξαις, καὶ ταῖς ἐξουσίαις. Præterea sceptrum commune cum Regibus habebant, quod ad honorem agriculturæ sicut & Aethiopes, in formam aratri effingebant, vt licet ex Diodoro colligere. Et sani quidem primis temporibus Aegyptiorum sacerdotes hanc dignitatem obtinuerant. Nam postquam

Officium ἱερογραμματέων.

Sacri Scriba de Moyse vaticiniū.

Sacerdotū priorum apud Ægyptios dignitas.

sub Romanorum imperio Aegyptus esse cœpit, nihil his hominibus contemptius, quippe qui ex sacrificijs, in viles Chaldæos, haruspices, & aliptas degenerarunt, quòd licet ex Hadriani epist. apud Phlegontem colligere, quæ refertur à Flauio Vopisco in Saturnino, statim à principio. Vbi præcautione opus est, ad diluendam Hadriani Imperatoris calumniam, qui peruersè & malitiosè Christianos cum Isiacis Sacerdotibus confundit, & iisdem Serapidis cultum imponit his verbis: *Ægyptum quam mihi laudabas Seruiane charissime; totam didici leuem, pendulam, & ad omnia famæ momenta volitantem. Illi qui Serapin colunt Christiani sunt, & deuoti sunt Serapi qui se Christi Episcopos dicunt.* Hæc admodum perfidiosè, nisi velis hac ratione excusare, quòd de Apostatis loquatur; qui; vt est in actis Epimachi Aegyptij Martyris, apud Græcum Martyrologium, τὸν χριστιανισμὸν κρύπτοντες τὴν ἀσέβειαν ὑπεκρίνοντο. *tecto Christianismo impietatem simularunt.* Pergit Hadrianus, *Nemo illic archisynagogus Iudæorum, nemo Samarites, nemo Christianorum presbyter,* (quòd de hæreticis Christianæ pietatis simulatoribus intelligendum) *non Mathematicus, non Aruspex, non Aliptes.* Ex quibus intelligere licet ad quas sordes impiorum sacrificorum natio deuenerit. Hoc ipsum plenius ostendit diuus Cyprianus, vbi Senatorem à Christiana fide Apostatam, atque ad Serapidis & Isidis cultum nefariè abreptum insectatur, simul Aegyptios sacerdotes; in quorum collegium cooptatus fuerat, describit his verbis:

Sacerdotum postremis temporibus vilitas.

Hadriani calumnia in Christianos.

Namque sacerdotes tunicis muliebribus idem
Interius ritum cultu interiore fatentur.
Idq; licere putat quod non licet: vnde per orbem
Leniter incedunt, mollita voce loquentes,
Lapsatosq; tenent extenso pollice lumbos.
Et proprium mutant vulgato crimine sexum.

Cyprianus in Senatorē Apostatam à Christo ad Isin.

Cum-

Cumque suos celebrant ritus, his esse diebus
Se castos memorant; At si tantummodo tunc sunt
Vt perhibent casti, reliquo iam tempore quo sunt?
Sed quia coguntur saltem semel esse pudici.
Mente fremunt, lacerant corpus, funduntq; cruorē.

Quę illic Cyprian. de vestibus, & flagitiosissimis mobus prosequutus est, copiosè describit Apuleius, vbi ominat indusia, mitellas, crocotas, virgatas vestes, œnosa pigmenta & cætera. *Die sequenti*, inquit, *vaÿs coloribus indusiati, & deformiter quisque forma-, faciem cœnoso pigmento obliti, & oculis obunctis raphice prodeunt, mitellis, & crocotis, & carbasinis, r bombycinis lineis. Quidam tunicas albas in modum nciolarum quoquouersum fluente purpura depictas, ngulo subligati, pedes luteis induti calceamentis.* lib. 8. Metamorph. ...ox de eorum phanaticis furoribus disserit plenius. ...uorum rituum pleraque etiam primis temporibus ... vsu fuisse declarat Herodotus, vbi animaduertit lib. 2. ...s derasos fuisse, circumcisos, veste linea, & calceis ...pyraceis indutos, frigida interdiu ter, noctu, bis ...tos, & in Deorum supplicijs frequenti diuerbera... one sua sponte cæsos.

Proximi erant sacerdotibus ἐνταφιασαὶ & ταριχεύ..., qui cadauera maximè sacrorum animalium cu...bant, quos vt ait Diodorus: Πάσης μὲν τιμῆς καὶ lib. 1. ...λυωρίας ἀξιοῦνται. εἰς τε ἱερεῦσι συνόντες, καὶ τὰς εἰς ...ὸν εἰσόδους ἀκωλύτους ὡς ἱεροὶ ποιοῦνται. *Omni honore ...que cultu dignantur. Nam sacerdotibus familiares ...t, & in sacrarium vt qui sacri sunt, liberè ingre...ntur.* Tanta autē superstitione & apparatu sacra ...imalia funerant, vt curatorem funeris vnius ani...lis, totas facultates suas satis luculentas impen...e, & insuper quinquaginta talenta à Ptolemæo p.76.l.1.p.2. ...eratum memoret Diodorus. Verùm quoniam ...er officia sacerdotum est aliquod discrimen, o...æpretium est de hac re audire Clementem Ale-

 xandri-

Alexandrinum, qui totam hanc sapientum & sacer
dotum Aegyptiorum seriem disertissimè tradit Stro

Quis apud Ægyptios Sacerdotes Odus.

matum libro sexto p. 465. Primus, inquit, procedi
is qui vulgò ᾠδὸς nominatur, vnum aliquid aff. ren
ex symbolis Musicæ. Eum dicunt oportere duos li
bros tenere ex libris Mercurij, ex quibus vnus qui
dem continet hymnos Deorum, alter verò ratione
vitæ regiæ. Post cantorem verò procedit, ὁ ὡροσκό
πος, ὡρολόγιόν τε μετὰ χεῖρα καὶ φοίνικα ἀστρολογίας ἔχω
σύμβολα. *Horoscopus gestans in manu horologium &*
palmam astrologiæ symbola. Eum quatuor libros Me

Quis horoscopus.

curij de astrologia oportet semper promptos in or
habere. Deinceps autem ὁ ἱερογραμματεὺς, ἔχων πτε
ρὰ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, βιβλίον ἐν χερσὶ καὶ κανόνα ἐν ᾧ τό τ
γραφικὸν μέλαν, καὶ χοῖνος ᾗ γράφουσι. *Prodit*, inqui
scriba sacrorum alas habens in capite, & librum i
manibus, & regulam, atramentum præterea, ad scri
bendum, & stylum iunceum quo scribunt. Hunc o

Quis ἱερογραμματεὺς & eius habitus.

portet scire ea quę vocantur Hieroglyphica, & mun
di descriptionem, & Geographiam, & ordinem Sol
& Lunæ, & quinque errantium stellarum, Aegypti
que chorographiam & Nili descriptionem, tum in
st. umentorum, ornamentorumque sacrorum, tur
locorum consecratorum, mensuras præterea & qua
cumque ad templa & res sacras attinent. Deind

Quis stolistes.

sequitur, στολιστὴς ἔχων τε τὸν δικαιοσύνης πῆχυν, καὶ
σπονδεῖον, stolistes seu ornator, qui iustitiæ cubi
tum & calicem ad libandum gestat. Is scit omni
quæ ad disciplinam & sacrificia, primitias, hymnos
preces, pompas denique & dies festos spectant. Po

Quis Propheta.

omnes exit Propheta, προφανὲς τὸ ὑδρεῖον ἐγκεκολπισ
μένος, ᾧ ἕπονται οἱ τὴν ἔκπεμψιν τῶν ἄρτων βαστάζον
τες. *Qui spectabilem in sinu gestat hydriam, que*
sequuntur qui emissos panes portant. Is vt qui s
sacrorum præfectus, edíscit libros decem, qui vo
canti

antur sacerdotales, de Diis & legibus, & vniuersa acerdotum disciplina.

Meminit quoque eo loco πασοφόρων, qui sex Mercurij libros de medicina ediscunt, hoc est de anatomia, & morbis, instrumentisque medicis, tum de medicamentis, oculis, & mulieribus. Eos autem esse x ordine sacerdotum declarat hic locus libri tertij ædagogi cap 2. vbi describens eum qui idola ostenit, πασοφόρος δὲ ἤ τις ἄλλος τῶν ἱεροποιούντων, ex uo apparet fuisse quemdam æditᴜum, de quo dico d symbolum 39. *lib.* 1. *in notis.* *Quis Pastophorus.*

Ex eo Clementis loco facilè confutes eos qui eximarunt omnes Aegyptiorũ sacerdotes communir vocari Prophetas, quod sensisse videtur Diogenes aertius, cuius auctoritate adductus Criticorum aliuis in hoc Antinoi monimento, Ἀντινόῳ συνθρόνῳ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θεῶν Μ. Οὔλπιος Ἀπολλώνιος προφήτης, προφήτην, hic dicit esse Γυμνὰ, abusus communi omine proprij loco, nec satis ea discriminans quæ pud Aegyptios (vt doctissime ostendit Clemens) inr se distincta erant.

Grauis error de Idolorum sepultura emendatus.

Ad Hieroglyphicum 37 libri primi.

AD hierograhicum 37. καὶ ἀνατετμημένα θεωρεῖ τὰ ὑπ' αὐτοῦ κηδευόμενα εἴδωλα, Turbarum est hoc loco, & puto restituendum ἀνατεταμμένα. uàm enim ridiculum est hæc verba de Pollinctore cipere, & cum interpretibus dicere, *Quod nuda & secta quibus iusta facit simulachra contemplatur?* vbi Pollinctor iusta facit, hoc est, sepelit simulara? & simulachra in partes concisa? esto Pollinctores funerarint sacra animalia priùs dissecta guentisque oblita; non tamen hoc simulachris

aureis & marmoreis vnquam factum legitur, quo per se ineptum est. hæc igitur verba de Cane intel ligenda sunt, γυμνὰ, καὶ ἀνατεταμμένα θεώρει τὰ ὑπ αὐτοῦ κηδευμένα εἴδωλα, nuda & explicata spectat, qui custodit Deorum simulachra. Nam κηδέυειν non semper funerare, sed curare & seruare significa Quod autem canes custodiæ templorum & simula chrorum adhiberentur, ne quid auri argentiuè e ijs abraderetur, aut etiam gemmæ quibus pariete sacri apud Aegyptios collucebant furto subduceren tur, ex Horo colligere licet, & Aeliano de animali bus. Porrò quos hic ἐνταφιαστὰς seu libitinarios desi gnari vides ab Horo publici funeris Curatores, eo rumdem cætum apud Christianos in Orientali Im perio ἀσκητήριον dictum fuisse notat vir eruditus non tamen euincit ijs quas affert rationibus. Nam quod ex Nouella Iustinani 59 citat. ἑκάστη κλίνη ἀσκητήριον δίδοσθαι ἀσκήτας, aliquot exequijs mor tuorum fuisse deputatos confirmat, non tamen in de rectè colligit ἀσκητήριον fuisse propriè quod fu nera curabat, quasi definire vellet ἀσκητὴν esse ἐν ταφιαστὴν, quod minimè dici potest vbi propria ver bi significatio quæritur. Neque enim si Apelles fu pictor & orator, ideo pictorem definiens, discam *Pictor est orator.*

Quid sit Pastophorus.

Ad Hieroglyphicum 39. libri primi.

AD Hieroglyphicum 39. παστοφόρον δὲ σημαίνοντες. Interpres vertit *sacrum pallium gestantē*, perperam meo quidem iudicio. Nam si verbi significatio spectanda est, D Hieronymus in Isaiam pastoforum interpretatur thalamum, in quo habitat præpositus templi, in quo παστοφόρος æditiuus est aliquis potiùs, quàm *sacrum pallium gestans*, quæ verba

nimi

nimis generalia sunt & obscura. Fefellit interpretem quod apud Iulium Pollucem παςὸς dicitur, ἀπὸ τῆ εὐνῆ παραπέτασμα, velum quod thalamo obtenditur, Lib 3. c.4. Onomastici. ubi cùm aliqui codices Latini pallium reddiderint, hic de veste communi accepit: sed debebat animaduertere quod habet etymologicum magnum, παςὸς ἡ ἐκ παραπετασμάτων ποικίλων κατεσκευασμένη σκηνή. Vbi pastos non pallium tantùm, sed thalamus ipse nominatur, quo sensu etiam pastoforium dicitur. Verum hic aliud latet quod neque Clementis Alexandrini interpretes peruidêre, παςοφόρος, vt constat ex eodem Clemente, est ex sacerdotibus Aegyptiorum, & vt facile intelligi potest. Aedituus aliquis, nam dicitur aduenas in templum introducere & idola monstrare, σεμὸν δεδορκὼς, καὶ παιᾶνα τῇ Αἰγυπτίων ᾄδων γλώσσῃ. Lib.3.pedagogi. est. Nunc docti viri quærunt quorsum dicatur παςοφόρος, neque enim Deorum thalamos & ædes portat, sed custodit; manuscriptus aliquis codex apud Clementem Alexandrinum habet, λαςοφόρος, distortius quidem, sed apparet ex eo locum esse deprauatum. Ego legendum existimo ναόφρουρος, templi custos, quo nihil aptius ad Clementis & Hori mentem video, nam ὑπὸ τούτου φυλάττεται τὸ ἱερόν.

An omnis lustratio per aquam, & ignem fieret.

Ad Hieroglyphicum 41. *lib.* 1.

QVod ait Horus de aqua & igne, διὰ τούτων τῶν στοιχείων πᾶς καθαρμὸς ἐκτελεῖται. Omnis hisce elementis fit lustratio, non ita intelligendũ est. quòd sola hæc elementa semper ad lustrationes fuerint adhibita, ignis certè, & aqua in his expiationib. principatũ tenuerunt, & vt ait Plutarchus, τὸ πῦρ καθαίρει καὶ

ρει καὶ

ῥεῖ καὶ ὕδωρ ἁγνίζει. Quamobrem, & qui Mithræ sacris initiabantur, discebant καρτερεῖν τὸ πῦρ ignem tolerare, quem ritum nonnulli etiam hæretici tenuerunt, qui catechumenorum aures igne adurere, vel candenti ferro signare consueuerant, vt auctor est Heracleon in libello qui προφητικῶν ἐκλογαὶ inscribitur, ἔνιοι δὲ τὰ ὦτα τῶν σφραγιζομένων κατεσημήναντο, & hoc ipsum Iacobitæ quoque sunt imitati, qui ad baptismum contra legitimos Ecclesiæ ritus aqua minimè vtebantur, sed teste Bernardo Luxemburgensi, imprimendam candenti ferro crucis figuram in frontibus initiatorum curabant. Inde etiam prodierunt πυραὶ καθαρτικαὶ, quas malo more & exemplo, ad expiationes Christiani nonnulli renouare conati sunt. Et hæc ex Ethnicarum lustrationum superstitionibus. Quod vero ad aquæ aspersionem attinet, nihil occurrit frequentius: neque enim tantum ad templi fores statuebantur, quæ Græcis περιῤῥαντήρια, Latinis aquaminalia dicuntur, sed etiam in fori aditu, & funestarum ædium vestibulis, quo spectant illa Euripidis in Alcestide.

Aures igne signata, & frons candenti ferro à Iacobitis inusta.

πυλῶν πάροιθεν δ' οὐχ ὁρῶ,
πηγαῖον ὡς νομίζεται
χέρνιβ' ἐπὶ φθιτῶν πύλαις
χαίτα τ' οὔτις ἐπὶ πρόθυρα τομαῖος.
Non video ante portam (vt lex est)
Fontana lauacra pro mortuis,
Nulla coma præcisa est in vestibulo.

(Nam & capillus de mortui capite sectus foribus appendi solebat.) De cæteris lustrationibus quæ per ouum, squillam, sulphur, laurum, sanguinem, & cætera id genus fiebant, nihil nunc opus est inculcare pluribus.

Cotur-

Coturnicem pro Oryge malè à Pierio sumi.

Ad Hieroglyphicum 46. libri primi.

MAgna in hoc hieroglyphico enodando interpretum est dissensio. Alij siquidem de Oryge, ij de coturnice intelligunt. Multum refert vtrum de uadrupede, an de aue sermo sit, quod tamen vnius tteræ ambiguitate decepti homines, alioqui non nperiti confudere. Codex Italus qui Romæ prodijt cusus anno 1 99 nomen ὄρυγος de textu expunxit, liquit tamen illi locum ad marginem, ne planè absum videretur: Deinde reposuit ὄρτυγος, Coturicem pro Oryge. Qua in sententia fuit quoque ierius lib. 27. haud ita diligens in Hori mente perrutanda. Mihi verò mirari contigit quomodo vis doctis hæc interpretatio exciderit, quæ vt alia oittam, vel hoc vno argumento refelli quam facilmè potest, quòd id ipsum animal de quo hic sermo st, Horus dicat ἐμπροσθίοις σκέλεσιν ἀνορύσσειν τὴν ῆν, *Anterioribus cruribus, siue pedibus terram effode e.* Quæso cur anteriores hic pedes nominantur, nisi uia sunt & posteriores? at si anteriores sunt & poeriores; apparet animal esse quadrupes, quod in aem tam cito efformauit Pierius. Deinde si auis est; c coturnix, quomodo huic tanquam equo insidentes acit Reges? quod absurdum est. Omnino de Oryge otum symbolum intelligendum; *Primum* quia id onnium penè codicum fides postulat, & ὄρτυγος nonen vt apparet, non nisi timidè in alienam sedem rrepsit. *Secundum*, quia quæ hic Orygi tribuuntur b Horo, eadem quoque comprobat Aelianus de aimalibus. Neque enim tantum Orygem dicit, Soem Orientem auersari, sed etiam aduersus eius exor-

tum aluum deijcere, quo fit vt Serapidis cultore tam præposterum animal malè oderint. Benè igitu in hac parte Mercerus, qui Aldi codicem sequutus nihil mutauit. Sed hic postea laudatus interpres postquam ad hunc textum deuenit. Καὶ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν πτηνῶν ἀσφράγιστον ἐσθίουσιν, hoc est (vt ipse interpretatur.) *Quare & sacerdotes vnam hanc inter volucres non signatam comedunt.*

Tum idem Mercerus in hunc locum annotat. *Micarum sanè est, quod hoc loco Orygem inter volatilia annumeret, quod à nemine quod sciam est proditum.* Putauit ita vir minimè malus, Oryges alatos ab Horo censeri, nec mirum est si hoc tantopere demiratur, sed non minus mirandum quomodo vir tam emunctæ naris, & in tot authorum commentationibus volutatus, tam facilem locum suo nitori restituere non potuerit. *Itaque totum hunc locum* (inquit) *corruptum existimarim, nec qua ratione possit restitui, succurrit, nisi forte pro τῶν πτηνῶν, legimus τῶν θηρῶν.* Si tam audacter in auctoribus mutare licet, *omnia* (fateor) *erunt protinus alba.* Sed vbi prudentium Criticorum in dictionum mutationibus hæc audacia? Ego existimo vnius, & admodum affinis literulæ mutatione posse totam hanc plagam sanari, si dicamus πτηνῶν, positum pro κτηνῶν, quæ germana est lectio. Sed reclamabit aliquis ex Grammaticorum natione τὸ κτῆνος dici de pecudibus, quod in Orygem ferum animal cadere non potest. Hic quisquis ita obiecerit, satisfactum sibi abundè existimet, si Orygem inter pecudes esui aptas videat annumerari à Columella, vbi sic scribit: *Feræ pecudes,*
Lib. 9. c. 1. *vt capreoli, damæq;, nec minus Orygum ceruorumq; genera, & aprorum, modo lautitijs & voluptatibus Dominorum seruiunt, modo quæstui ac reditibus.*
Sat. 11. vnde etiam Iuuenalis: *Et getulus oryx hebeti lautissima cæna Caditur.* Est enim Oryx de genere caprearum syluestrium bisulcus, & vnicornis, vt ex

Aristo-

ristotele & Plinio licet colligere. Oppianus tamen on vnum dumtaxat cornu, sed plura videtur illi triuere dum canit: Ὀξεῖαι κεράων δὲ μετήοροι ἀντέλλουν αἰχμαί. Nunc quod reliquum est difficultatis exediamus. διόπερ οἱ ἀρχαῖοι βασιλεῖς τοῦ ὡροσκόπου σηαίνοντος αὐτοῖς τὴν ἀνατολὴν ἐπικαθίσαντες τούτῳ τῷ ώῳ, διὰ μέσου αὐτοῦ ὥς τινων γνωμόνων τὴν τῆς ἀνατολῆς κρίβειαν ἐγνώριζον. *Quapropter antiqui reges cùm sibi rtum nunciaret horarum obseruator, huic insidentes nimali per medium ipsum velut gnomones quosdam rtus rationem ac tempus accuratè certòque cognosceant.* Primum malim καθίζειν actiuè sumere, & de oroscopo intelligere quem Reges iubent Orygem onscendere, vt certius Solis ortum dignoscat. Quod utem habet διὰ μέσου αὐτοῦ ὃ *per medium ipsum*, ubobscurum est, nescio enim quid sibi cogitatione inxit Mercerus, quasi per medium hoc animal cui isident intuentes reges, ortus speculentur. Hîc έσον accipiendum est, pro re interiecta & interpota ad aliquid efficiendum, vel certè vno verbo claius dicendùm διὰ μέσου αὐτοῦ, *hoc est ipsius interuenu, ipso mediante* Nam διάμεσος dicitur antiquis vt ecentionbus μεσίτης, qui ad negotium aliquod conliandum interuenit, & sic ὄρυξ hic διάμεσος nomiatur, quòd beneficio huius naturalis propensionis ua solis primas faces præuidet, tempora discernant oroscopi.

Iam quòd ad interpretationem eorum verborum ttinet, διὸ οἱ ἱερεῖς τοῦτο μόνον τῶν κτηνῶν ἀσφάγιστον θύουσιν, Sacerdotes vnam hanc inter volucres non gnatam comedunt. Visa est interpreti suspecta vox σφράγιστος, & fortè (inquit) legendum ἀσφάγιστος, ed omnino retinenda vetus lectio ἀσφράγιστος. Delarat Herodotus, vbi ostendit vetitum esse sacerdobus sub pœna capitis, ne victimam aliquam imolent, quam prius sigillari annulo non signarint.

ἀσκ-

ἀσήμαι, ὧν δὲ θύσαντι θάνατος ζημίη ἐπικέεται. Horus hic Orygem solum excipit, eam opinor ob caussam, quòd quæ Deorum sigillo essent impressa in Deorum possessionem transcribi viderentur, at nefas erat Orygem execratum animal Dei, maximè Solis nota inurere, & quasi eiusdem peculium facere.

Antiqua lectio defensa.

Ad Hieroglyphicum secundum libri secundi.

HOc hieroglyphicum vt breue, ita difficile est, καὶ ἀετοῦ νεοσσὸν ἀῤῥενογόνον, καὶ κυκλοκηδὸν σημαίνει. Primum Mercerus emendat ἀετοῦ νεοσσὸς pro νεοσσόν. Ego veterem lectionem retineo, cùm bis in Horo constanti veterum codicum fide ita legatur Non aduertit Mercerus quòd doctiores Grammatici notant, recentiores Græcos (ex quorum numero est hic auctor Hori μεταφραστὴς) nonnunquam accusatiuis nominatiuorum loco abusos. Sic Nicetas θυγατέρα dixit pro θυγάτηρ τοῦ βασιλέως δὲ τοῦ δὲ καὶ τρίτη θυγατέρα ἦν εὐδοκία τοὔνομα. Sic *corona pretiosa* Græcus liber θυρίδα in nominandi casu pro θυρὶς habet. ἀῤῥενογόνος autem non tantùm masculus est, sed mares generans. Vox κυκλοκηδὸς omnino deprauata est, Mercerus reponit κυκλοειδῆ, & interpretatur *orbiculatum*, sed quis tales sensus probare possit? Quod *aquilæ pullus orbiculatum quid significet*. Vide num legendum sit τυλοειδῆ, τυλοειδὴς est calli speciem habens, & per metaphoram robustus: sic autem Aquilæ pullus innuet masculum, fortem, & robustum, qui ex diuturno labore callum contraxerit. Non occurrit quomodo aliter hanc cicatricem obducamus.

In Alexio Angelo.

Quod

Quod duo Polypi pro duobus Apollinis pedibus sint perperam ab interprete positi.

Ad Hieroglyphicum tertium lib. 2.

HOc Hieroglyphico vbi legitur, Δύο πόδες συνηγμένοι, καὶ βεβηκότες δρόμον ἡλίου τὸν ἐν ταῖς χειμεριναῖς τροπαῖς σημαίνουσι *Gemini pedes simul connecti & progredientes, solis cursum cum in solstitio hyberno significant*, variæ sunt lectiones. Et primum quidem Manuscriptus liber, pro δύο πόδες, habet δύο πολύποδες. Pierius non est admodum pugnax, quo minus duo Polypi ad hybernum solstitium denotandum simul colligati exprimantur. *Impressorum, inquit, codicum lectio quæ est δύο πόδες, nequaquam displicet: sed si progressum exprimere volueris, videndum est si pedes illigatos pinxeris, qua ratione id facias* Hæc ille, quorum nullam auctoritatem, nullam affert rationem. Et certè nullus opinor veterum inuenietur, qui vllam partem Polypi ad Solem significandum vnquam vsurparit, quamquam et nihil est in istis symbolis tam alienum quod non aliquo cultu rationis, & rationis specie splendescat, posset illud fortasse dici, Polypum rectè Solis in hyberno solstitio tarditatem significare, quod sit vt ait Ouidius. *Hierogly-phicon l.27.*

——— *crinali corpore segnis.*

Vel vt canit Oppianus:

Παυβίας στροφάλιγγας ὑπὸ σκολιοῖσιν ἱμᾶσι
Τιχνάζων.

Verùm quid opus esset geminos Polypos ad hoc symbolum pingere? & si sua natura tardi sunt, cur

vin-

uincula quæ ad frænandam celeritatem expressa sunt inijcerentur? Puto probabilius esse, si pro δύο πολύποδες, legatur δύο πολλȣ̃ πόδες, id est, *duo solis pedes*, pro duobus Polypis, nam Sol πολὺς appellatur vt constat ex eodem Horo. Quid est autem aptius ad Solem in solstitio hyberno tardè progredientem significandum quàm Hori siue Apollinis statuam, cuius pedes inter se vincti sint & impliciti depingere? At vrget Pierius, & quærit quomodo si pedes vincti sint progredientur? Difficilius quidē, sed tamen progredi possunt, quod cernitur in ergastularijs, qui ita vinciuntur compedibus, vt aliqua ex parte mouere se, & progredi possint, & rectè quidem hoc pacto cursus solis significatur, qui non est omninò nullus, sed tardior, vt stare quodammodo loco videatur. Quamobrem puto legitimam esse lectionem. δύο πολλȣ̃ πόδες συνηργόμενοι, pro συνηγόμενοι καὶ βεβηκότες.

Lib. 1. Hierogl. 32.

Quomodo Hippopotamus Horas significet.

Ad Hieroglyphicum 19. *lib*. 1.

Hieroglyph. lib. 29.

QVomodo Hippopotamus horas significet quærit Pierius: & multū quidem laborat, vt explicet, coniecturæ verò quas affert paulò videntur debiliores. *Quia depascit segetes*, inquit, *ante determinatas in diem, vel quod interdiu in imis aquis latet, noctu in terram egreditur*. Hæc, inquam, rem acrius perpendenti non satisfaciunt. Primum nota in Græco esse ὥραν non ὥρας. ὥρα autem κατ' ἐξοχὴν, vt constat, sæpe vernum tempus significat. Et ita ὥρας, hoc est veris Hippopotamus symbolum esse dicitur, quia vere vbi primum herbæ pubescunt, incipit è Nilo egredi, & pabulari, vt habet Nicander in Theriacis;

χιλοῖ

Χιλοὶ ὅτε χλοάουσιν νέην δ' ἀπεχεύατο ποίην.
Pabula vos virescunt, & nouam fundunt herbam.
ixit autem ἀπεχεύατο pro ἀπεχεύαντο per enallagen
liter etiam explicari potest, si dicas ὥραν irrepsisse
ro ἀρὰν, vt Hippopotamus execrationem signifi-
t, quo nullum animal execrabilius, nam Patrem
terficit, & Matrem comprimit.

Quomodo Phœnix nascatur?

Ad Hieroglyphicum 54. lib. 2.

QVod ait hic Phœnicem se in terram summo impetu proijcere, vnde & vulnus accipit: ex sanie
ro vulneris defluente alium gigni, qui simul cum
tre moribundo Heliopolin proficiscitur, hoc ne-
ue Chæremon Aegyptius qui citatur à Tzetze ne-
ue Philostratus & Herodotus, aut ex Latinis So-
nus, Lactantius, Manilius, Ouidius & cæteri qui
œnicis meminerunt, tradidere. Patrem tamen e-
ndem orbiculari myrrhæ ligno veluti ouo inclu-
re, & ad aram Solis deferre meminit Herodotus;
d melius Lactantius de cineribus & reliquijs pa-
s accipit his verbis.

Vnguine balsameo myrrhaque & thure soluto
Condit, & in formam conglobat ore pio.
Quam pedibus gestans contendit Solis ad ortum,
Inque ara residens ponit in æde sacra.

Licitum cuique fuit in re tam ignota pro arbitrio fingere, itaque pluribus discutiendum non puto.

AD

AD CLEMENTIS ALEXANDRINI HIERO-GLYPHICA OBSERVA-TIONES.

Quorsum in templis Ægyptio-rum rotæ.

Ad Clementis Alexandrini, lib. 5.

IONYSIVS Thracius, & po eum Clemens Alexandrinus nobilis illius symboli memi nere, quo Rotæ in templis Ægyptiorum circumagebantur quid autem per illam rotarum couersionem significare ve lent, pluribus non explanan

Tres ego potissimum caussas huius Hieroglyphic conijcio. Prima est, vt Dei naturam adumbrarent quem scite & illa Aegyptiorum placita depinger Democritus, appellat νοῦν ἐν πυρὶ σφαιροειδεῖ. *Mente in igne orbiculari.* quò spectat etiam illud Parmeni dis, qui Deum definiebat στεφάνην, *coronam, continen tem ardore lucis orbem, qui cingit cœlum.* Et præclar quoq; notatum est ab Iamblycho libro de mysterij Aegyptios solitos fuisse Deum mundi Principem in loto arbore aquatica, cuius tum poma tum foli rotunda sunt, sedentem exhibere: ex quo significa

Deus mens in igne circulari secũdum Democritum.

retu

etur circularis actio mentis in se vndique remeans. Quæ opinio adeò superstitiosos animos oppresserat, vt in sacris, ambitus & circuitiones frequẽtius vsurparent, vnde extat illud in symbolis Pythagoræ, προσκύνει περιφερόμενος; quòd Plutarchus in Numa ad imitationem quoque rotarum Aegyptiarum expressum à Pythagora memorat, rationemque subintexit, hanc in sacris circuitionem ad similitudinem orbium cœlestiũ fieri pronuncians. λέγεται (inquit) ἀπομίμησις εἶναι τῆς τοῦ κόσμου περιφορᾶς. Hæc conuersio imitatio est motus cœli, quod *rotundũ & volubilem Deum*. Stoici nominarunt. Quamobrem & Galli, inter sacrificandũ, ex cruore ipsius hostiæ quæ Dijs immolabatur circulum in ara delineabant, dicebanturque id temporis τελειοῦν, hoc est sacrificiũ consummare, cùm orbem illum adumbratam quandam Dei speciem designassent. Vide num quoque eò spectet illud Dauidis, cùm Psalmo 11. dixit: *Impios in circuitu ambulare*, etsi vulgò explicant, Impiorum multitudinem vbique vagari, vel mysticè, secundum Remigium; Improbos semper in περιφορείᾳ incedere neque ad centrum qui Deus est pertingere (vt ait Caietanus.) Tamen non importunè ad superstitiosos illos gentilium sacrorum circuitus significandos accommodari posset. *Conuersiones & circuli in sacris.*

Alia ratio huius consuetudinis, quam Plutarcho in Numa placuisse quoque video. Εἰ μὴ νὴ Δία ὅτι ἐς Αἰγυπτίοις τροχοῖς αἰνίττεται τι, καὶ διδάσκει παραπλήσιον ἡ μεταβολὴ τοῦ σχήματος, ὡς οὐδενὸς ἑστῶτος τῶν ἀνθρωπίνων. *Nisi quid Hercule similiter Ægyptiis rotis inuoluit, & significat hac figura mutatio, nihil esse in rebus humanis stabile.*

Hæc fuit quoque Soldanij viri sapientis apud Cedrenum ad regem Francorum oratio, cuius memini *symbolorum lib.* 1. *Synt.* 2. Hic cùm rotæ conuersionẽ è carcere in quo captiuus tenebatur, oculis acerrimè defixis diu cõtemplatus fuisset, ex diuturno mœrore in so- Georgius Cedrenus in compẽdio, p. 475. edit Basil.

in solutiorẽ risum effusus est, cuiꝰ rei causã sciscitãti Regi respondisse fertur. Καὶ ὡς εἰκόνα ταύτην λαβὼν τῆς ἀσταθμήτου καὶ ἀβεβαίου τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονίας ἐγέλασα· ἅμα δὲ ἐνθυμηθεὶς, πῶς ἐφ' οὕτως ἀβεβαίῳ πράγματι ἐπαιρόμεθα, ἅμα δὲ οὐκ ἀδύνατον οἰηθεὶς, τὸ καὶ ἐμὲ ὥσπερ ἐκ μετεώρου γεγονότα ταπεινὸν, οὕτως καὶ ἐκ τοῦ χαμερποῦς ἐνδέχεται πάλιν ἀρθῆναι πρὸς τὸ μέγεθος. *Hanc ego incerta inconstantisq; hominum felicitatis imaginem sentiens risi, cũ quod in mentem mihi veniret quã instabili nos de re superbiremus, tum simul hoc etiã fieri posse iudicans, vt quomodo ex sũmo infimus sum factus, ita ex humili rursum loco ad prius attollatur fastigiũ.*

Solandi dictum notabile ad Regem Francorũ.

Adde ad idem symbolum *Ixionios amicos*, aulicos scilicet illos & parasitos, quos Heliogabalus per ludibrium ad rotam aquariã alligatos sub aquas mittebat, rursusque in summum reuoluebat: cuius ludi quem tam sæpe aulici in hoc rerũ humanarum æstu ludunt, meminit Lampridius in Heliogabalo, & ego in symbolis explico plenius.

Ixionij amici, qui?

Tertiam demum rationem nobis subijcere videtur Anacreon Poëta, sed sobrius, vbi totam imaginem esse dicit vitæ currentis his verbis.

Τροχὸς ἅρματος γὰρ οἷα
Τρέχει βίοτος κυλισθεὶς,
Ὀλίγη δὲ κεισόμεσθα
Κόνις ὀστέων λυθέντων.
Rota velut curulis
Properat volucris ætas,
Tenuis: iacebimusque
Cinis, ossibus solutis.

Cum quo facit Persius.

Sat. 5.

Nam quamuis prope te quamuis temone sub vno
Vertentem sese frustra sectabere canthum,
Cum rota posterior curras, & in axe secundo.

Vbi non tantũ vitæ volubilitatem, sed & irremeabiles temporum lapsus designat, & ostendit quam arduum sit desidiosis diei præsenti manum inijcere.

Quid folia & rami in templis Ægyptiorum ſignificarint?

Ad Clementis Alexandrini lib. 5.

Symmachi error in loco Ezechielis.

Ymmachus ad illum locum Ezechielis c. 8 *Et ecce applicant ramum ad nares ſuas,* innuit hic deri- nem ſignificari fœdo raucoque narium ſonitu in ntemptum Dei. Sic enim i le, Καὶ ὡς ἐφίεντες εἰσὶν ν ὡς ἆσθμα διὰ τῶν μυκτήρων ἑαυτῶν. Itaque alij ntum habent μυκτηρίζοντες, deridentes, nulla facta norum mentione, qua in ſententia ſunt Septua- nta, καὶ ἰδὲ αὐτοὶ ὡς μυκτηρίζοντες. Theodotio, vt eriorem anſam interpretationis daret, ramorum hul, & deriſionis meminit his verbis, καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ τείνουσι τὸ κλῆμα ὡς μυκτηρίζοντες. Et ecce ipſi porri- nt ramum tanquam deridentes. Ratio ambiguita- fuit vox הזמורה hazmorach, quæ vt notauit

Hazmorach ramus & ſonus.

mmachus, & ſonum, & ramum ſignificat, quam- rem Theodotion vtrumque coniunxit, ſed in eo at quod geſtationem illam ramorum ſignum de- ionis interpretetur, cùm potius venerationis ſit eroglyphicum. Quis enim ignorat ramos in ſuper- ioſis gentilium ritibus, ad cultum falſorum Deo- n fuiſſe prælatos? vt Pinum Pani, Syluano & Diti preſſum, Iſidi abrotonum. Certè apud Athenien- feſtus erat dies ramorum nomine inſignis. Quo honorem Bacchi præferebantur ὄχοι, quaſi μόχοι, c eſt tenues rami, maximè vitis. Ex quo ὀσκοφο- r celebritate nomen, & ὀχοφόροι, ſeu rami ferri pellabantur. Pueri Camilli Sacrorum miniſtri qui ceptos vitis ramuſculos ex Bacchi templis in Mi- uæ Scirrhadis ædem deferebant; vt diſertè teſta- Scholiaſtes Nicandri,

Oſchophori.

Ὀχοφόροι δὲ λέγονται Ἀθή- ι παῖδες ἀμφιθαλεῖς, ἁμιλλώμενοι οἱ κατὰ φυλὰς, οἱ

λαμβάνοντες κλήματα ἀμπέλου ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τοῦ διονύσ
ἔτριχον εἰς δ τῆς σκιῤῥάδ🙰 Ἀθηνᾶς ἱερόν. Quod au
Deos venerantes & manum, & ramum (si tunc ten
rent) secundum veterem adorandi ritum ori adm
uerent, hinc D. Hieronymus rectà vertit, *& appl
cabăt ramum ad nares suas in signum*, scilicet ador
tionis quam Soli præstabant.

Hunc certè honorem Deo debitum sacrorum f
mius Dæmon ita præripiebat: nam Hebræos qu
que eadem ceremonia in cultu Dei vsos fuisse in f
stiuitate tabernaculorum produnt sacræ literæ, & d
serté testatur Iosephus *antiquit. li.* 3. vbi scribit Iu
dæos victimas Deo incendere, & simul pro gratiar
actione sacrificare, manibus interim gestantes ra
mos myrti & palmæ, ex quibus mala Perseæ deper
debant. Eius verba sunt, Ὁλοκαυτοῦν τε καὶ θύειν τ
θεῷ τότε χαριστήρια, φέροντας ἐν ταῖς χερσὶν εἰρεσιώνη
μυρσίνης, καὶ ἰτέας σὺν κράδῃ φοίνικ🙰 πεποιημένην,
μήλου τοῦ τῆς περσέας προσόντος. Nota consulto ma
Perseæ arboris fuisse ramis adhibita, vt significarer
cor & linguam Deo dedicandam esse. Nam Pers
frondes habet in linguæ speciem acuminatas, fructu
verò in cordis fermè effigiem efformatos.

Iudæi cur vsi malis Persea arboris.

Idem postea ramorũ honos Principibus viris e
hibitus in pompis & triumphis, vnde apud Heliod
rũ ab Hydaspe rege præmittũtur nuncij victoriæ l
to coronati, & palmarum ramos in ipsius honore
quatientes. Τὰς κεφαλὰς τῷ Νειλῴῳ λωτῷ καταστέφα
τες, καὶ φοινίκων πτόρθους ταῖς χερσὶ κατασείοντες.

Aethiop. lib. 10.
Corona ex Loto.

Itaque si quem insigni populi fauore honestatur
omniumque celeberrimo plausu & lætitia exceptu
significare vellent, hunc φυλλοβολούμενον diceban
quia nõ solùm ramos illos exhibebant, sed prætere
folia & flores in bene meritos spargebant, quod g
nus honoris & beneuolentiæ φυλλοβολίαν καὶ ἀνθο
βολίαν nominabant. Vnde Philo Agrippã dicit fui
se, φυλλοβολούμενον καὶ ἀνθοβολούμενον ἐπ' εὐσεβείᾳ.

Quid sit ἀνθοβολία.
lib. de legatione ad Caium.

Nec hoc tantum fauoris signo contenti, etiam r
mo

...rs maximè palmarum ad fores insignium virorum ...gere soliti erant, quod genus honoris notauit Lu... ...nus in Rhetorum Doctore, οἱ φοίνικες δὲ ἐπὶ τῇ ...ᾳ χλωροὶ ἐστεφανωμένοι. De hoc certè aliquorum ...itot suppetunt testimonia, vt nihil sit opus incul... ...e pluribus. Hæc fuit caussa cur Christus tanquam ...us Rex & Deus ramis palmarum à populo exci...retur, quòd rectè animaduertit vetus Poëta,

Perque viam vt Regi velamina purpurata,
Arboreàsque solo frondes, & olentia serta
Sub pedibus strauere, Deum omnes voce fatentes.

Palmæ ad Rhetorum fores affixæ.

...his igitur colliges primam & omnium clarissimã ...tionem exhibendorum ramorum, & terræ germi...m, fuisse signum venerationis diuinæ, cur autem ...oc potius quàm alio symbolo fuerint delectati, ...ico ex Porphyrio. Ο πάλαι ἄνθρωποι οὔτε λιβανωτὸν, ...' ἄλλο θῦμα προσέφερον, ἀλλὰ χλόης ὥσπερ τινὰ τῆς ...νίμου φύσεως χνοῦν ταῖς χερσὶν ἀράμενοι κατέκαιον. ...ntiqui, inquit, neque thus, neque aliam victimam ...erebant, sed folia, velut primam pubescentis na...ræ lanuginem manibus decerptam Diis adurebãt, ...o signo Deum creatorem testabantur, à quo her... & fruges, atque omnia terra orta producerentur ...adolescerent

Prophyrij obseruatio de primis sacrificijs.

Theod. orat. 7. de sacrificijs.

Nec mirum igitur si hoc genus officij Christo ex...bitum, qui σοφία κοσμοτεχνῆς nominatur à Syne...o. Est porrò dignum obseruatione, hanc Ceremo...iam quam anniuersaria religione Ecclesia venera...r, apud Græcos fuisse percelebrem, Dominicamq; ...iam palmarum quã nos appellamus, ab illis vocari ...ιοφόρον, quod βάϊς, quo verbo etiam Horus vtitur ...ieroglyphico quarto libri primi, sit palmæ ramus, ...de & βαΐα appellantur largitiones, & dona, quæ ... Imperatore & Patriarcha distribuebantur ea scili...t septimana, quæ diem palmarum præcedebat, vn...& nomen βαΐων. Hoc disertè testatur Balsamon: ...ν ὑψηλοτάτην τῶν θείων αὐτοκρατόρων παρουσίαν, καὶ

Dominica palmarum quam celebris apud Græcos.

De Incens. Patriarcha die Catech. τῶν πατριαρχῶν τὴν μεγαλειότητα, μετὰ τῶν ἄλλων σέμνουν, καὶ ἐτήσιοι ῥόγαι ποτὲ καὶ βαΐων φιλοτιμήματα *Præcelsam*, inquit, *diuinorum Imperatorum circumspectionem, & Patriarcharũ magnificentiam, cum reliquis augustam faciebant & annua erogationes, & donorum* βάϊα *quæ nominantur munifica largitio*. Et imperator quidem palatinis suis, Patriarcha clericis distribuebat, quem ritum quoq; fusius describit Luitprandus: In ea quæ est ante βαϊοφόρον, quod nos *palmarum Ramos* dicimus, hebdomada, tam in militibus quã in diuersis constitutis officijs, numismatum aureorum erogationem, prout cuiusque meretur officium, Imperator facit. Deinde modum enucleat. Erat, *inquit*, apposita decem cubitorum longitudinis ac quatuor latitudinis mensa, quæ numismata loculis congregata, prout cuique dabatur, numeris extrinsecus in loculis scriptis retinebat. Ingrediebantur deniq; ad Imperatorem non confusè sed ordinatim secundum vocantis vocem, quæ scripta virorum nomina secundum officij dignitatẽ recitabat. Quorum primus vocatus est Rector domus cui non in manibus sed in humeris posita sunt numismata cum scaramangis (genus est vestis) quatuor. Post quem ὁ Domesticotos Ascalonas & ὁ Delongaristis ploas (doctè Meursius emendat δομεςικὲ τῶν χολῶν, & δρουγγάριος τῆς πλοΐας, quorum alter militibus, nauigantibus præerat alter) sunt vocati. Hi itaque paris numeri, quia dignitas par erat, numismata, & scaramanga suscipientes, præ multitudine non iam in humeris portauerunt, sed adiuuantibus alijs post se cum labore traxerunt. Post hos admissi sunt Magistri numero 24. quibus erogatæ sunt numismatum aureorum libræ, vnicuique secundum eundem numerum viginti quatuor cum scaramangis duobus. Patriciorum deinde ordo hos pone est sequutus, & duodecim numismatum libris cum scaramanga vna donatus. Turba post hos immensa vocatur

Rerum Europ. li. 3. c. 5.

Dona & Largitiones Imperatorum dictę βαΐα, hoc est Rami palmarum & earum ritus.

atur, Protoſpathariorum, Spathariorum, candidatorum, & id genus clientum.

Hæc ille, quod, quia ritus eſt præclaræ antiquitatis, & ad honorem Dominicæ palmarum pertinet, olui hoc loco prætermittere. Cæteras porrò diſtribuendorum ramorum rationes rectè exſequitur Clemens Alexandrinus; quæ maximè ſpectant illud Homericum.

Οἵη προφύλλων γενὴ τοίη δὲ καὶ ἀνδρῶν.

Quod autem dixit in Ramis expreſſum quoque fuiſſe cremationis & ſepulturæ ſymbolum, καὶ πυρὸς ἔργον γενέσθαι, antiquis Aegyptiorum moribus congruere non poteſt, ſed Græcorum. Aegyptij enim cremationem deteſtabantur, quod ignem exiſtimarent θηρίον ἔμψυχον πάντα κατεσθίον, belluam animatā omnia deuorantem, vt conſtat ex Herodoti libro tertio.

QVID SINT ÆGYPTIORVM ΚΩΜΑΣΙΑΙ.

Ad Clementis Alexandrini Hieroglyphicum X.

Κωμασίας ab Aegyptijs nominatas innuere videtur Clemens Alexandrinus. Nolim tamen existimare nomen κωμασίας Aegyptum eſſe, ſed ab Aegyptiis græcanicis vſurpatum. Deriuatur enim vt ſatis liquet, ἀπὸ τοῦ κωμάζειν, quod eſt τὸ μετ' αὐλῶν καὶ κιθάρας καὶ ᾠδῶν τὸν οἶνον πίνειν, hoc eſt cum muſica & ſaltatione epulari, vt interpretatur Zonaras: vel certè ἀπὸ τῆς κώμης, qua voce vicus ſignificatur. Erant igitur κωμασίας conuiuia & choreæ, quas Ethnici in honorem idolorum obſeruabant, de quibus intelligenda ſexta Synodus Trullana dicta à Trullo, faſtigio concamerato in Conſtantini regia, quòd aliter ſecretarium palatij no- βοτὰ ἑορτὴ ἐπιτελουμένη χάριν πανός.

Balsamon in commentarijs.

Miror cur docti viri reddiderint (vota.)

minatur: sic igitur Synodus (quanquam non fuit œcumenica) τὰς οὕτω λεγομένας Καλένδας, καὶ τὰ λεγόμενα βοτά, καὶ τὰ καλούμενα βρουμάλια, καὶ τὴν ἐν πρώτῃ τοῦ μαρτίου μηνὸς ἡμέρᾳ ἐπιτελουμένην πανήγυριν, καθάπαξ ἐκ τῆς τῶν πιστῶν πολιτείας περιαιρεθῆναι βουλόμεθα, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς τῶν γυναικῶν δημοσίας ὀρχήσεις, ἔτι μὴν καὶ τὰς ὀνόματι τῶν παρ' ἕλλησι ψευδῶς ὀνομασθέντων. Vbi inter cætera audis vetari Kalendas, & Panis festa, & brumalia, & conuentum primo die Martij, & saltationes muliercularum in honorem deorum. Quod ad comessationes attinet, vetantur ibidem Christiani Ethnicorum more in templis ἐσθίειν, καὶ ἀκούβιτα στρωννύειν. per acubita intelligit hic lectos tricliniares. Ἀκούβιτα λέγεται ἅπαν στρωμνῆς κατασκεύασμα εἰς ὕψος ἠρμένον καὶ μαλακὸν: ita enim vox exponitur in pandectis iuris Canonici Græcorum Vel certè quod probabilius est, κωμασίαι hic sumuntur pro deorum pompis quæ per vrbis vicos producebantur exquisitissimo apparatu, quem fusè describit Lucius Apuleius. inter has oblectationes ludicras popularium quæ passim vagabantur, iam sospitatricis deæ peculiaris pompa moliebatur. Mulieres candido splendentes amicimine, vario lætantes gestamine, verno florentes coronamine, quæ de gremio per viam, qua sacer incedebat comitatus, solum sternebant flosculis, aliæque nitentibus speculis pone tergum reuersis, venienti deæ obuium commonstrabant obsequium. Et quæ pectines eburneos ferentes, gestuque brachiorum, flexuque digitorum, ornatum atque obpexum regalium crinium fingerent: illæ etiam quæ cæteris vnguentis & geniali balsamo guttatim excusso conspergebant plateas. Magnus præterea sexus vtriusque numerus, lucernis, tædis, cereis, & alio genere ficti luminis siderum cœlestium stirpem propitiantes: Symphonæ dehinc, suaues fistulæ, tibiæque modulis dulcissimis personabant: eas amœnus lectissimæ iuuentutis veste niuea & cataclista prænitens sequebatur chorus, carmen venustum iterantes, quod Camænarum fauore solers poeta modulatus edixerat, quod argumentum referebat. Interim maiorum antecantamenta votorum, ibant & dicati magno Serapidi tibicines qui per obliquum calamum ad aurem porrectum dextram, familiarem templi deique modulum frequentabant, & plerique qui facilem sacris viam dari prædica-

Metam. lib 11.

cabant, &c. Deferebantur quoque, quod hic attigit lem. Alexandr. Deorū Ægyptiorum ſimulachra, & quiem à perſonis lectiſſimis, Lampridius & Ælius Spartianus notant huius etiam honoris fragile choragium ſuſtpiſſe Commodum Imperatorem: *Iſidis coluit, vt & aput raderet, & Anubim portaret.*

Lampridius in Comodo Aelius Spartianus in Feſcennino Nigro.

QVIS CHARADRIVS ET AN ICTERICIS MEDEATVR?

Ad Epiphanij ſymbol. XXIII.

CHaradrium hic pro Ictero, à S. Epiphanio vſurpatum nonnulli eſſe voluerunt, quod Ictericis facere medicinam dicatur. Verum minime vacillaſſe memoia Epiphanium, vt Charadrium pro Ictero poneret, ſi nodo hæc inter ſe fuiſſent diſtincta, teſtantur veterum eſtimonia, quæ hanc ipſam medendi facultatem Charadrio tribuunt: atque imprimis Heliodorus. Ὁ Χαράδριος τοὺς ἰκτεριῶντας ἰᾶται, καὶ τοῦτο πάσχων, εἰ τῷ ὀρνέῳ προσβλέποι, τόδε φεύγει καὶ ἀποστρέφεται, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπιμύσας. οὐ φθονοῦν ὡς οἴονταί τινες τῆς ὠφελείας, ἀλλ' ὅτι θεώμενος ἕλκειν καὶ μετασπᾶν, εἰς ἑαυτὸν, ὥσπερ ῥεῦμα, πέφυκε τὸ πάθος. Charadrius Ictericis medetur, & i Ictericus eū intueatur, refugit ille, & auerſatur, oculis onniuens, non propter inuidiam remedij (vt quidam utant) ſed quia contagione ſe affici ſentit, tranſeunte in pſum per obtutū alterius affectionis ceu fluxu quodam.

Heliodorus Aethiop. lib. 3. pag. 142.

Hoc idem Ælianus, & Philus aſſerunt, & Plutarchus *Symp. l. 5. quæſt* 5. vbi loquitur de Ictericis: ἐμβλέποντες τῷ χαραδρίῳ θεραπεύονται

Addit Suidas, ideo mercatores qui hanc auem vendunt onſulto occultare ante pretium perſolutum, ne gratis, mercantibus Ictricis medeatur, vnde Hipponax Poëta luſit in eum credo qui merces occultabat, χαράδριον περνᾶς, *Charadrium vendis*

Reſtat vt videamus an Charadrius idem ſit cum Ictero, & difficultatem quidem faceſſit haud leuem, quod Epiphanius dicat ex Phyſiologo hunc Charadrium totum album eſſe, abſque vlla nigredinis nota, ὅτι ὅλον λευκόν ἐστι μὴ ὅλως μελανίαν ἔχον, quæ quomodo Ictero

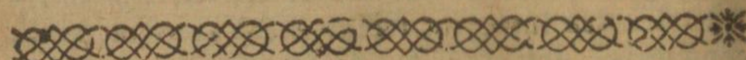
conueniant, quem constat esse magna ex parte luteum: Et si Icterũ quem Latini Galgulum vocant, separes à Charadrio, duæ erunt aues diuersæ quæ Ictericis medeantur, quod ij qui naturas auium describunt non asserunt.

Crediderim ego potius parum accuratè loquutum fuisse Physiologum quem citat Epiphanius, dum Charadrium vult totum candidũ esse, cum præsertim Aristoteles dicat eum esse colore & voce prauum: ἔστι δὲ ὁ χαράδριος καὶ τὴν χρόαν καὶ τὴν φωνὴν φαῦλος.

In descriptione Charadrij. Sed & Gesnerus pennis (inquit) vt accipiter, aut tinnunculus subruffis est, collo, capite, & pectore maculosis, ijsdemque partibus ex luteo subruffis, nisi quod colli pars posterior magis ad fuscum tendit.

Suidas vero propter varietatem colorum ait Charadriũ pro rebus obiectis mutari, εἶδος ὄρνεου μεταβαλλόμενον εἰς τὰ προκείμενα: ex quib. refellas Physiologũ, nisi per λευκὸν, τὸ διαυγὲς intellexerit, idque propter auis auruginem. Nam Eustathius ad Homerũ λευκὸν etiam διαυγὲς nominari animaduertit, sed magis conuenit limpido quam luteo. Itaque non puto eos à veritate alienos qui Charadrium Ictericorum medicum, Icterum quoque appellari existimant, quanquam ab alijs distingui non ignoro.

FINIS OBSERVATIONVM.

INCIPIVNT ÆNIGMATA SYMPOSII POETÆ.

Haec quoque Symposius de carmine lusit inepto,
Sic tu Sexte doces, sic te deliro magistro.
Annua Saturni dum tempora festa redirent,
Perpetuo semper nobis solemnia ludo,
Post epulas lætas, post pocula dulcia mensæ,
Deliras inter vetulas, puerosq; loquaces,
Cum streperet latè madidæ facundia linguæ.
Tum verbosa cohors studio sermonis inepti

Nescio

Nescio quas possim magno de nomine nugas
Est meditata diu, sed friuola multa locuta est.
Nec mediocre fuit magni certaminis instar
Ponere diuersa, vel soluere quæque vicissim.
Ast ego ne solus fœdè tacuisse viderer,
Qui nihil attuleram mecum, quod dicere possem,
Hos versus feci subito de carmine vocis.
Insanos inter sanum non esse necesse est.
Da veniam lector, quid non capit ebria musas.

I. Graphium.

De summo planus sed non ego planus in imo,
Versor vtrinq; manu, diuerso & munere fungor,
Altera pars reuocat, quidquid pars altera fecit.

II. Arundo.

Dulcis amica Dei, semper vicina profundis,
Suaue canens musis, nigro perfusa colore
Nuncia sum lingua digitis signata magistris.

III. Annuluscum Gemma.

Corporis extremi non magnum pondus adhæsi,
Ingenitum dicat, ita pondere nemo grauatur.
Vna tamen facies, plures habitura figuras.

IV. Clauis.

Virtutes multas de viribus adfero paruis,
Pando domus clausas, iterum sed claudo patentes.
Seruo domum domino, sed rursus seruor ab ipso.

V. Catena.

Nexa ligor ferro multos habitura ligatos,
Vincior ipsa prius, sed vincio vincta vicissim.
Et solui multos, nec sum tamen ipsa soluta.

VI. Tegula.

Terra mihi corpus, vires mihi præstitit ignis.
Est domus in alto, sedes est semper in alto.
Et me perfundit qui me cito deserit humor.

VII. Fumus.

Sunt mihi, sunt lacrymæ sed non est causa doloris.

Est

Est iter ad cœlum sed me grauis impedit aer.
Et qui me genuit, sine me non nascitur ipse.

VIII. Nebula.

Nox ego sum facie sed non sum nigra colere,
Inque die media tenebras tamen adfero mecum,
Nec mihi dant stellæ lucem, nec Cynthia lumen:

IX. Pluuia.

Ex alto venio, longa delapsa ruina,
De cœlo cecidi medias transmissa per auras.
Sed sinus excepit, qui me simul ipse recepit.

X. Glacies.

Vnda fui quondam, quod me cito credo futuram,
Nunc rigidi cœli duris connexa catenis.
Nec calcata pati possum, nec nuda teneri.

XI. Flumen & Piscis.

Est domus in terris, clara quæ voce resultat,
Ipsa domus resonat, tacitus sed non sonat hospes:
Ambo tamen currunt, hospes simul, & domus vna.

XII. Nix.

Puluis aquæ tenuis modico cum pondere lapsus
Sole madens, æstate fluens in frigore siccus,
Flumina facturus, totas prius occupo terras.

XIII. Nauis.

Longa feror velox formosæ filia siluæ
Innumeris pariter comitum stipata cateruis,
Curo vias multas vestigia nulla relinquens.

XIV. Pullus in ouo.

Mira tibi referam nostræ primordia vitæ,
Nondum natus eram nec eram tum matris in aluo.
Iam posito partu natum me nemo videbat.

XV. Vipera.

Non possum nasci, si non occidero matrem,
Occidi matrem, sed me manet exitus idem.
Id mea mors patitur, quod iam mea fecit origo.

XVI. Tinea.

Littera me pauit, nec quid ſit littera noui;
In libris vixi, nec ſum ſtudioſior inde.
Exedi muſas, nec adhuc tamen ipſa profeci.

XVII. Aranea.

Pallas me docuit texendi noſſe laborem,
Nec pepli radios poſcunt, nec licia telæ.
Nulla mihi manus eſt, pedibus tamen omnia fiunt.

XVIII. Coclea.

Porto domum mecum, ſemper migrare parata:
Mutatoq; ſolo non ſum miſerabilis exul,
Sed mihi conchylium de cœlo naſcitur ipſo.

XIX. Rana.

Rauca ſonans ego ſum media vocalis in vnda,
Sed vox laude ſonat, quæ ſe quoq; laudet & ipſa.
Cumque canam ſemper, nullus mea carmina laudat.

XX. Teſtudo.

Tarda gradu lento, ſpecioſo prædita dorſo,
Doma quidem ſtudio ſed ſæuo prædita fato.
Viua nihil dixi, quæ ſic modo mortua canto.

XXI. Talpa.

Cœca mihi facies atris obſcura tenebris,
Nox eſt ipſe dies, nec ſol mihi cernitur vllus,
Malo tegi terra, ſic me quoque nemo videbit.

XXII. Formica.

Prouida ſum vitæ, ſed non ſum pigra labore,
Ipſa ferens humeris ſecura præmia brumæ
Nec gero magna ſimul, ſed congero multa viciſſim.

XXIII. Muſca.

Improba ſum fateor, quid enim gula turpe veretur?
Frigora vitabam, quæ nunc æſtate reuertor,
Sed cito ſubmoueor, facto conterrita vento.

XXIV. Gurgulio.

Non bonus agricolis, non frugibus vtilis hoſpes,
Non magnus forma, non recto nomine dictus,

Non

Non gratus Cereri, non paruam sumo saginam.

XXV. Mus.

Parua mihi domus est, sed ianua semper aperta,
Exiguo sumptu furtiua viuo sagina,
Quod mihi nomen inest, Roma quoq; consul habebat.

XXVI. Grus.

Littera sum cœli penna per scripta volantis,
Bella cruenta gerens volucri discrimine Martis,
Nec vereor pugnas, dum non sit longior hostis.

XXVII. Cornicula.

Viuo nouem vitas, si non me Gracia fallit.
Atraq; sum semper nullo complexa dolore.
Et non irascens vltro conuicia dico.

XXVIII. Vespertilio.

Nox mihi dat nomen, primo de tempore noctis,
Pluma mihi non est, cum sit mihi penna volantis,
Sed sedeo in tenebris, nec me committo diebus.

XXIX. Ericius.

Plena domus spinis, parui sed corporis hospes,
Incolumi dorso, telis completus acutis.
Sustinet armatas sedes habitator inermis.

XXX. Piscator & Pisciculi.

Est noua nostrarum cunctis captura ferarum,
Vt si quod capias, id tu tibi ferre recuses.
Et quod non capias, tecum tamen ipse reportes.

XXXI. Phœnix.

Vita mihi mors est, morior si cœpero nasci,
Sed prius est fatum, læta quam lucis origo.
Sic solos manes ipsos mihi dico parentes.

XXXII. Taurus.

Mœchus eram regis, sed lignea membra sequebar,
Et Cilicus mons sum, sed non sum nomine solo,
Et vehor in cœlis, & in ipsis ambulo terris.

XXXIII. Lupus.

Dentibus insanis ego sum qui vinco bidentes

San-

anguineas prædas quærens, victusq; cruentos,
Multa cum rabie vocem quoq; tollere possum:

XXXIV. Vulpes.

Exiguum corpus, sed cor mihi corpore maius,
Sum versuta dolis arguto callida sensu,
Et fera sum sapiens, sapiens fera si qua vocatur.

XXXV. Capra.

Alma Iouis nutrix, longo vestita capillo,
Culmina difficili peragrans super ardua gressu,
Custodi pecorum tremula respondeo lingua.

XXXVI. Porcus.

Setigeræ matris fœcunda natus in aluo
Desuper ex alto virides expecto saginas,
Nomine numen habens, si littera prima periret.

XXXVII. Mula.

Dissimilis patri, matris diuersa figura,
Alterni generis, generi non apta propago.
Ex alijs nascor, nec quisquam nascitur ex me.

XXXVIII. Tigris.

A fluuio dicor, fluuius vel dicitur ex me,
Iunctaq; sum vento, vento velocior ipso,
Et mihi dat ventus natos, nec quæro maritum.

XXXIX. Centaurus.

Quatuor insignis pedibus, manibusq; duabus,
Dissimilis mihi sum, quia sum non vnus, & vnus,
Et vehor, & gradior quia me mea corpora portant.

XL. Papauer.

Grande mihi caput est, intus sunt membra minuta.
Est vnus solus, sed pes longissimus vnus.
Et me somnus amat, proprio nec dormio somno.

XLI. Malua.

Anseris esse pedes similes mihi nolo negare,
Hic duo sunt tantum sed plures ordine cernis,
Et tamen hos ipsos omnes ego porto supinos.

XLII. Beta.

Tota vocor graecè, sed non sum tota latinè,
Ante tamen mediam cauponis scripta tabernam,
In terris nascor, lympha lauor, vnguor oliua.

XLIII. Cucurbita.

Pendeo dum nascor, rursus dum pendeo nascor,
Pendens commoueor ventis, & nutrior vndis.
Pendula si non sim, non sum iam iamque futura.

XLIV. Cepe

Mordeo mordentes, vltro non mordeo quenquam,
Sed sunt mordentem multi mordere parati,
Nemo timet morsum, dentes quia non habeo vllos.

XLV. Rosa.

Purpura sum terra pulchro perfusa rubore,
Septaque ne violer telis defendor acutis.
O felix longo si possim viuere fato,

XLVI. Lilium.

Magna quidē nō sum, sed inest mihi maxima virtu
Spiritus est magnus, quamuis sim corpore paruo,
Nec mihi germen habet noxam, nec culpa ruborem.

XLVII. Thus.

Dulcis odor, nemoris flamma, fumoq; fatigor,
Et placet hoc superis, medios quod mittor in ignes
Cum mihi peccandi meritum natura negarit
Nec mihi pœna datur: sed habetur gratia danti.

XLVIII. Myrrha.

De lacrymis, & pro lacrymis mea cœpit origo.
Ex oculis fluxi, sed nunc ex arbore nascor.
Latus honor frondis, tristis sed imago doloris.

XLIX. Ebur.

Dens ego sum magnus populis cognatus Eois.
Nunc ego per partes in corpora multa recessi.
Nec remanent vires, sed forma gratia mansit.

L. Fœnum.

Herba fui quondam viridi de gramine terra,

S

ed calybis duro mollis præcisa metallo.
Mole premor propria, tecto conclusa sub alto.

LI. Mola.

Ambo sumus lapides, vna sumus ambo iacentes,
Quam piger est vnus tantum non est piger alter,
Hic manet immotus, non desinit ille moueri.

LII. Farina.

Inter saxa fui, quæ me contrita premebant,
Vix tamen effugi totis collisa medullis,
Et nunc forma mihi minor est, sed copia maior.

LIII. Vitis.

Nolo thoro iungi quamuis placet esse maritam:
Nolo virum thalamo per me mea nata propago est.
Nolo sepulchra pati, scio me submergere terra.

LIV. Hamus.

Exiguum corpus flexu mucronis adunci,
Fallaces escas medio circumfero fluctu.
Blandior vt noceam, mortis præmitto saginam.

LV. Acus.

Longa, sed exilis, tenui producta metallo,
Mollia duco leui comitantia vincula ferro,
Et faciem læsis, & nexum reddo solutis.

LVI. Caliga.

Maior eram longè quondam, dum vita manebat,
Sed nunc exanimis lacerata, ligata reuulsa.
Dedita sum terra, tumulo sed condita non sum.

LVII. Clauus caligaris.

In caput ingredior, quia de pede pendeo solo,
Vertice tango solum, capitis vestigia signo.
Ed multi comites casum patiuntur eundem.

LVIII. Capillus.

Findere me nulli possunt præcidere multi,
Sed sum versicolor, albus quandoq; futurus,
Malo manere niger, minus vltima fata verebor.

LIX. Pila.

Non ſum cincta comis, & non ſum compta capillis,
Intus enim crines mihi ſunt, quos non videt vllus.
Meq́ manus mittunt, manibusq́ remittor in auras.

LX. Serra.

Dentibus innumeris ſum toto corpore plena.
Frondicomam ſobolem morſu depaſcor acuto,
Mando tamen fruſtra, quia reſputo præmia dentis.

LXI. Pons.

Stat nemus in lymphis ſtat in alto gurgite ſilua,
Et manet in mediis vndis immobile robur,
Terra tamen mittit, quod terra munera præſtat.

LXII. Spongia.

Ipſa grauis non ſum, ſed aqua mihi pondus inhæſit,
Viſcera tota tamen patulis diffuſa cauernis,
Intus lympha latet, ſed non ſe ſponte profundit.

LXIII. Tridens.

Tres mihi ſunt dentes, vnus quos continet ordo,
Vnus præterea dens eſt, & ſolus in imo.
Meq́ tenet numen, ventus tumet, æquora curant.

LXIV. Sagitta.

Septa graue ferro, leuibus circundata pennis,
Aëra per medium volucri contendo meatu.
Miſſaq́ diſcedens, nullo mittente reuertor.

LXV. Flagellum.

De pecudis dorſo pecudes ego terreo cunctas,
Obſequio cogens moderati lege doloris,
Nec volo contemni, ſed contra nolo nocere.

LXVI Laterna.

Cornibus apta cauis tereti perlucida giro,
Lumen habens intus diuini ſideris inſtar.
Noctibus in medijs faciem non perdo dierum.

LXVII. Specular.

Perſpicior penitus, nec luminis arceo viſus.
Tranſmittent oculos intra mea membra meantes,

Nec

ec me transit hiems, sed sol tamen emicat in me.

LXVIII. Speculum.

Nulla mihi certa est, nulla est peregrina figura,
ulgor inest intus radianti luce coruscus,
ui nihil ostendit, nisi si quid viderit ante.

LXIX. Ratio.

Lex bona dicendi, lex sum quoq; dura tacendi,
is auida lingua finis, sine fine loquendi.
sa fluens, dum verba fluunt, vt lingua quiescat.

LXX. Puteus.

Mersa procul terris in cespite lympha profundo,
on nisi perfossis possum procedere riuis,
abor & ad superos alieno ducta labore.

LXXI. Tubus.

Truncum terra tegit, latitant in cespite lympha,
lueus est modicus, qui ripas non habet vllas,
ligno vehitur medio, quod ligna vehebat.

LXXII. Vter.

Non ego continuo morior, dum spiritus exit,
am redit assiduè, quamuis & sæpe recedat.
unc mihi magna mea est anima, nũc nulla facultas.

LXXIII. Lapis.

Deucalion ego sum crudelior hospes in vnda,
d finis terra, sed longè durior illa.
ittera decedat, volucris tum nomen habebo.

LXXIV. Calx.

Euasi flammas, ignis tormenta refugi.
sa medela meo pugnat contraria fato.
rdeo de lymphis, medijs incendor ab vndis.

LXXV. Silex.

Semper inest intus, sed raro cernitur ignis,
tus enim latitat, sed solos prodit ad ictus.
ec lignis, vt viuat, eget, nec vt occidat vndis.

LXXVI. Rota.

Quatuor æquales currunt ex arte sorores,

Sic quaſi certantes cum ſit labor omnibus vnus,
Et prope ſunt pariter, nec ſe contingere poſſunt.

LXXVII. Scalæ.

Nos ſumus ad cœlum quæ ſcandimus alta petentes
Concordi fabrica, quas vnus continet ordo.
Vt ſimul hærentes per nos comitentur ad auras.

LXXVIII. Scopa.

Mundi magna parens laqueo connexa tenaci,
Iuncta ſolo plano manibus compreſſa duabus,
Ducor vbiq; ſequens, & me quoq; iuncta ſequuntur.

LXXIX. Tintinnabulum.

Aere rigens curuo, patulo componor in orbe,
Mobilis eſt intus lingua crepitantis imago.
Non reſonat poſitus, motus quoque ſæpe reſultat.

LXXX. Conditum.

Tres olim fuimus qui nomine iungimur vno,
Ex tribus eſt vnus, tres commiſcentur in vno.
Quiſque bonus per ſe, melior qui continet omnes.

LXXXI. Acetum ex vino.

Sublatum nihil eſt, nihil eſt extrinſecus auctum.
Quod fuerat non eſt, cœpit quod non erat, eſſe.
Nec tamen inueni quidquid prius eſſe reliqui.

LXXXII. Malum.

Nomen habens græcum, contentio magna dearum
Fraus iuuenis pulchri multarum cura ſororum.
Excidium Troiæ, dum bella cruenta peregi.

LXXXIII. Perna.

Nobile duco genus magni de gente Catonis,
Vna mihi ſoror eſt, plures licet eſſe putentur.
De fumo facies, ſapientia de mare nata eſt.

LXXXIV. Malleus.

Non ego de toto mihi corpore vindico vires.
Sed capitis pugna nulli certare recuſo.
Grande mihi caput eſt, totum quoq; corpus in illo.

LXXXV. Piſtillus.

Contero cuncta ſimul virtutis robore magno,

...a mihi ceruix capitum sed forma duorum,
...o pedibus caput est: nam cætera corpora non sunt.

LXXXVI. Strigilis.

Rubida, curua, capax alienis humida guttis,
...uminibus falsis auri mentita colorem,
...edita sudori, medico succumbo labori.

LXXXVII. Balneum.

Per totas ædes innoxius introit ignis,
...st calor in medio magnus quem nemo veretur,
...on est nuda domus, sed nudus conuenit hospes.

LXXXVIII. Tessera.

Dedita sum semper voto non certa futuro,
...ctor in ancipites varia vertigine casus,
...on ego mœsta malis, non rebus læta secundis.

LXXXIX. Pecunia.

Terra fui primo latebris abscondita duris,
...unc aliud pretium flammæ, nomenq; dedere.
...ec iam terra vocor, licet ex me terra paretur.

XC. Mulier geminos pariens.

Plus ego sustinui, quam corpus debuit vnum,
...res animas habui, quas omnes intus habebam,
...iscessêre duæ, sed tertia penè secuta est.

XCI. Miles podagricus.

Bellipotens olim sæuis metuendus in armis,
...uinque pedes habui, quod nunquam nemo negauit,
...unc mihi vix duo sunt, inopem me copia fecit.

XCII. Luscus.

Cernere iam fas est, quod vix tibi credere fas est,
...nus inest oculus, capitum sed millia multa.
...uicquid habet vendit, quod non habet vnde parabit.

XCIII. Funambulus.

Inter luciferum cœlum, terrasq; iacentes,
...era per medium doctus meat arte viator.
...mita sed breuis est, pedibus nec sufficit ipsis.

XCIV. De VIII. vt tollas VII. & VI. Remaneant.

Nunc mihi iam credas, fieri quod posse negatur.
Octo tenens manibus, sed me monstrante magistro,
Sublatis septem, reliqui tibi sex remanebunt.

XCV. Vmbra.

Insidias nullas vereor de fraude latentes,
Nam Deus attribuit huius mihi munera formæ.
Quod me nemo mouet, nisi qui prius ipse mouetur.

XCVI. Echo.

Virgo modesta nimis, legem bene seruo pudoris,
Ore procax non sum, nec sum temeraria lingua,
Vltra nolo loqui, sed do responsa loquenti.

XCVII. Somnus.

Sponte mea veniens varias ostendo figuras,
Fingo metus varios nullo discrimine veros,
Sed me nemo videt, nisi qui sua lumina claudit.

XCVIII. Monumentum.

Nomen habens hominis post vltima saxa relinquo,
Nomen inane manet, sed dulcis vita profugit.
Vita tamen supcrest morti post tempora vitæ.

XCIX. Anchora.

Mucro mihi gemitus ferro coniungitur vnco.
Cum vento luctor, cum gurgite pugno profundo.
Scrutor aquas medias, ipsas quoq; mordeo terras.

C. Lagena.

Mater erat tellus, genitor fuit ipse Prometheus
Auriculæq; regunt redimitæ ventre cauato
Dum cecidi infelix mater mea me ante diuisit.

FINIS.

INDEX

INDEX IN HORI
HIEROGLYPHICA
ET OBSERVATIONES.

A.

Ibi

Lingua

Pro-

FINIS.

POLYHISTOR SYMBOLICVS.

Electorum Symbolorum, & Parabolarum hiſtoricarum Stromata, XII. Libris complectens.

Auctore P. NICOLAO CAVSSINO *Trecenſi è Societate* IESV.

Permiſſu Superiorum.

COLONIAE AGRIPPINAE.

Apud IOANNEM KINCKIVM ſub Monocerote.

ANNO M. DC. XXXI.

LIBRORVM ORDO ET NVMERVS.

LIBRI INSTITVTVM.

IBROS de symbolica Aegyptiorum sapientia iam penè perduxeram ad vmbilicos, cum varias ex illustri historiarum instrumento parabolas, non quidem illas δημώδεις sed electæ cuiusdam doctrinæ notas, ꝗæ à me diuersos, vt fit, auctores legente, fuerant amaduersæ, visum est attexere.

Quas ego dum ad priuatorum studiorum subsium in ordinem digero, video vt res est per se suas & aliquo delectationis flore blanditur, iam prææatas in hominum manus spargi, eo habitu quo inimè desiderabam. quamobrem visum est aliquo ltem artificio dedolatas, atque exsculptas in lum emittere, vt eorum etiam petitionibus satisfaam cumulatiùs qui hæc à me cruda propelli desirabant in publicum. Nunc autem te, Lector, dè gumento paucis monitum volo.

CVR HIC LIBER POLYHISTOR SYM-*bolicus.*

PLACVIT hunc librum Polyhistorem Symbolicum inscribere, quod variarum historiarum romata contineat ad egregias aliquot sententias μβολικῶς accommodata,

NON ESSE NOVVM HOC SCRIBEN GENVS, SED GRAVISSIMIS AVTHO-*ribus vſurpatum.*

NON eſt noua hæc ſcribendi ratio qua ill ſtres aliquot hiſtoriæ rebus moralibus a commodantur. Auctores habet grauiſſim puta Platonem, Dionem Pruſæum, Maximum T rium, & cæteros: quorum oratio his parabolaru illuminata ſtellulis longè maius habet aucupiu ſuauitatis.

At verò ſancti Patres, vt Baſilius & Ambroſius ſuis Hexameris quàm ſæpè res naturales efforme in Ethica quædam ſymb la, quæ ad vitam inſt tuendam moreſque regendos pertineant, nihil op eſt dicere.

Sed pleniſſimè hoc argumenrum profeſſus Diuus Epiphanius vir æquè doctus ac ſanctus in ſu Phyſi logo, ſiue interpretationibus quas cum Cl mentis Alexandrini ſymbolis coniunxi huius veſt gijs inſiſtens duodecim Parabolarum hiſtoricaru libros pertexui.

QVID DE SYMBOLORVM SEV PARA-*bolarum vſu ſentiat Clemens Alex-andrinus.*

CLEMENS Alexandrinus lib. 5. ſtromatum de ſym bolorum dignitate, fructu, iucunditate pauc verbis ſic cenſuit.

Χρησιμώτατον ἄρα τὸ τῆς συμβολικῆς ἑρμηνεία εἶδος εἰς πολλὰ, καὶ πρὸ τὴν ὀρθὴν θεολογίαν συ ἐργὸν, καὶ πρὸς εὐσέβειαν, καὶ πρὸς ἐπίδειξιν, καὶ πρ βραχυλογίας ἄσκησιν, καὶ σοφίας ἔνδειξι.

Vt

Vtilissima (inquit) *symbolicæ interpretationis for-a ad res permultas, nam iuuat & ad rectam Theolo-am, & ad pietatem, & ad demonstratiui generis ora-ones, ad breuitatis deniq; exercitationem specimenque pientiæ.*

Hæc ille. quæ eruditis tantò magis parabolis con-eniunt, quantò doctrinam historiarum cum flore genij suauius coniungunt.

VOD ISTÆ QVOQVE PARABOLÆ SA- *cras Literas exornent, & locuples de hac re S. Augustini Testimo- nium.*

SANCTVS Augustinus epistola centesima decima nona de parabolis historicis ita iudi-cauit.

SI QVAE AVTEM FIGVRAE SIMILI-VDINVM NON TANTVM DE COELO T DE SIDERIBVS, SED ETIAM DE IN-ERIORI CREATVRA DVCANTVR AD ISPENSATIONEM SACRAMENTORVM, LOQVENTIA QVAEDAM EST DOC-RINAE SALVTARIS, MOVENDO AF-ECTVI DISCENTIVM ACCOMMO-ATA, A VISIBILIBVS AD INVISIBI-IA, A CORPORALIBVS AD SPI-ITVALIA, A TEMPORALIBVS AD AE-ERNA.

Hæc ille, vbi rectè nota appellari hoc inuentum, *loquentiam doctrinæ salutarem.*

Cauendum tamen ab eorum infantia, qui parabolas frigide nonnunquam & tortuosé, nulla habita loci, temporis, argumenti, aurium ratione, plena manu inferciunt.

Tota hæc ratio debet esse suauis & condita prudentius, alioqui gratiæ natiuus ille flos emarcescit.

Methodvs Libri.

In toto libro præmittere soleo historias, deinde interpretationes subijcere, quas iuxta proprium Rhetorum verbum libuit ἀποδόσει *siue redditiones appellare, historias fermè omnes ex antiquis & probatis historicis attuli, si quæ interdum plus admirationes habere videãtur, non fuit nostri instituti scrupulosius disquirere veritatem; cum præsertim non tam historiam quam parabolas scriberem. Itaque de his fas est mihi dicere quod S. Augustinus de Ciuitate Dei lib. 21. cum multa huius generis planè admirabilia percensuisset,* multa sic habeo vt neque affirmanda, neque neganda decreuerim. *Interpretationes fermè sunt ingenuæ, & exquisitis vestitæ optimarum sententiarum ornamentis, potuissem quoque historicæ accommodationis iuxta* Ιεροσολύμων *mentem fusius reddere rationem, sed nolui in rebus perspectis commentariorum luxuria syluescere, suum cuique in hac re arbitrium relinquo.*

(∴)

ELECTORVM SYMBOLORVM ET PARABOLARVM HIstoricarum LIBER PRIMVS.

MVNDVS-

seu de ijs quæ ad Cœlum, & Elementa pertinent.

MVNDVS DEI IMAGO ET SYMBOLVM.

TIMAEVS Pythagoricus Deũ vocat Κόσμον ἰνδαλμικόν, *Mundum exemplarem.* Vt enim mundus omnia suo complexu cingit: sic Deus maxima (quod aiunt Pythagorici) vniuersalisq; natura vbiq; præsens, omnia videns, audiensq; cuncta continẽs, nullis verò ambitu contenta; Maximus mundus sapientiæ, sanctitatis, intelligentiæ vitæ, rationum, formarum. Quod Plato disertè his verbis definiuit. ...γὰ ν κτα ζῶα πάντα, ἐκεῖνος ἐν ἑαυτῷ περιλαβὼν ἔχει, καθάπερ ὁ κόσμος ἡμᾶς ὅσα τε ἄλλα θρέμματα συνέστηκεν ὁρατά. *Omnia enim quotquot sunt animalia intelligibilia, ille in se complexus seruat atque continet, non secus ac mundus nos, & omnia creata quæcumque cernuntur, suo ambitu cingit.* Inde illa ...bilis figura mundi apud Aegyptios per quam nos ...creatoris intelligentiam arcanis mysterijs indu...nt. Deum siquidem, vt refert Porphyrius apud

Dei præclara definitio ex Pythagor. sententia.

Porphyr. *apud Euseb. li. 3. de præpara. Euang.*

c.3 Iamblic. de mysteriis titul. Opinio AEgypt.

Eusebium, Κνὴφ AEgyptij appellant, vbi nota in ill Pierij codice parum fideliter legi Eneph, pro Cneph nisi malis cum Iamblicho legere Emeth, quod no men apud Hebræos veritatem significat. Huius po ro Cneph imaginem, humana (inquit) forma de pingunt, colore cœruleo, zonam tenentem, & scep trum, pennam gerentem in capite. Ouum præsere ab ore producit, à quo nascitur Deus quem Ægypt Phta, Græci Vulcanum vocant. Hic Porphyrius co loris cœrulei, zonæ, & sceptri Hieroglyphica, per se satis nota prætermittens, symbolum penn explicat, quod poni asserit propter obscuram De cognitionem ἡ τοῦ πλέρου φύσις ἐν τῇ κεφαλῇ κει ται διὰ τὸ δυσεύτεσον καὶ κεκρυμμένον. Ouo ve

Ouum mundus visibilis ex Eusebio.

rò mundum visibilem significari refert idem Euse bius ex Pithagoræ Philosophia, qui testam oui cœl omnia cingentis imaginem, Vitellum ignis, spiritu qui sunt in ouo aeris. Albumen aquæ terræ porr partes magis concretas symbolum esse dictitabat.

Simulacrũ ἀνθρωποειδὲς. mundi Hieroglyphicum, ex eodem.

Aliud hic Eusebius addit mundi Hieroglyphi cum simulachrum ἀνθρωποειδὲς, complicatos ha bens pedes, vestem talarem, eamque auream, pilar capite sustinens, quo mundi forma, immobilis con stitutio rotunditas, & stellarum varietas significatu eaque omnia à Deo regi, sustentarique, & in De cognitionem mentes hominum perducere.

APODOSIS.

Dei natura humani aut Angelici ingenij viribu comprehendi nullo modo potest; Hic enim sibi su gloriæ latebras constituit, quas si mens conetur per rumpere, opprimitur magis quam lucet. Itaque di uinæ naturæ immensam obscuritatem significante AEgyptij dictitabant, primum omnium principiun tenebras esse, suprà omnem intellectum positas Tum in sacris ceremonijs ter *incognitam caligne* hoc est Deum, vocabant, quod præclarè animaduer

Ægyptiorum præ-

ti

t Damaſcius Platonicus ·πρώτην, ἀρχὴν νομίζουσι ηοτος ὑπὲρ πᾶσαν νόησιν, σκότος ἄγνωστον τρὶς ὗτο αὐφημίζοντες, Quæ cum ita ſint, ſatis erit hu-aano ingenio poſt lucem fidei, Diuinæ maieſtatis elutirefractos radios in mundo, & rebus creatis gnoſcere. *clara ceremonia.*

Iuppiter eſt quodcumque vides.

II. MVNDVS DEI LIBER & Tabula.

Dei Canticum.

RHodi viuebat Protogenes, quò cum Apelles adnauigaſſet, auidus cognoſcendi opera eius ıma tantùm ſibi cogniti, continuò officinam petijt. berat ipſe, ſed tabulam amplæ magnitudinis in ma-hina aptatam picturæ anus vna cuſtodiebat. Hæc rotogenem foris eſſe reſpondit, interrogauitque à luo quæſitum diceret: ab hoc, inquit Apelles, arrep-oq; penicillo, lineam ex colore duxit ſummæ te-uitatis per tabulam. Reuerſo Protogeni, quæ geſta rant, anus indicauit, ferunt artificem protinus con-emplatum ſubtilitatem, dixiſſe. Apellem veniſſe: non enim cadere in alium tam abſolutum opus. Ip-ſum tunc alio colore tenuiorem lineam in illa ipsâ luxiſſe, præcepiſſeq; abeuntem, ſi redijſſet ille oſten-deret, adijceretq; hunc eſſe quem quæreret, atq; ita euenit. Reuertitur Apelles, ſed vinci erubeſcens ter-tio colore lineas ſecuit, nullum relinquens amplius ſubtilitati locum. At Protogenes victum ſe confeſſus in portum deuolauit, hoſpitem quærens. Placuitque ſic eam tabulam poſteris tradi, vnicam quidem, ſed artificum præcipuo miraculo. Auidè. Romæ ſpectata eſt, ſpatioſiore amplitudine nihil aliud continens quam lineas viſum effugientes, inter egregia multo-rum opera inani ſimilis, & eo ipſo alliciens, omniq; opere nobilior.

Tabula Apellis & Protogenis. ex Plinio.

Plinius *lib. 35. cap.* 10.

APODOSIS.

Deus in hac rerum vniuersitate quasi in tabulâ, subtilissima operum suorum duxit lineamenta, ex quibus agnosci potest: Nemo enim est tam ferus & ferreus, qui cum primum in cœlum suspexerit mundi rectorem Deum non videat. Atque vt ex vngue Leonem, ex linea Apellem, vel Protogenem licet deprehendere, sic ex minimis etiam rebus Dei magnitudinem possumus colligere.

Magnitudo Dei ex minimis.

Materia ne quære modum, sed perspice vires
Quas ratio non pondus habet.

Manilius *Astron. l. 4*

D. Augustinus non modo cum tabula variorum colorum temperie florida: sed etiam cum cantico mundum comparat, his verbis: *Si Homo*, inquit, *carminis artifex nouit quas, quibus moras vocibus tribuat, vt illud quod canitur succedentibus, ac decedentibus sonis pulcherrime currat, ac transeat: Quanto magis Deus nulla in naturis nascentibus & occidentibus tẽporum spatia, quæ tanquam syllabæ ac verba ad particulas huius sæculi pertinent, in hoc labentium rerum quasi mirabili cãtico, vel breuius vel productius, quam modulatio præcognita & præfinita deposcit, præterire permittit.* Idem habet S. Paulinus natali IX. S. Felicis.

III. MVNDI STATVS ETHICA Pictura.

Ex *Sancto Damasceno.*

S. Damascenus in Historia Barlaami c. 12. homines mundi delicijs mancipatos similes esse dicit fugienti rabiem Monocerotis, qui dum fugeret, in barathrum incidit, atque in ipso lapsu arbusculam quandam apprehendit, fortiterque tenuit. Tum in basi pedibus impressis visum est sibi de reliquo in otio, & tranquillitate fore. At verò conuersis oculis vidit duos mures, album vnum, alterum nigrum,

...um, corrodentes radicem arboris, & nihil propius ...t, quàm vt abſcinderent. In imo barathro inſpicit ...conem, aſpectu terribilem, flammam, & faces ...antem, ſibique cruentis faucibus inhiantem: in...ns verò rurſus baſin illam ſupra quam conſtite..., animaduertit quatuor aſpidum capita de parie... emergentia: Nec mora, eleuans oculos cernit de ...nis arbuſculæ exiguam mellis ſuauitatem. quam...rem omiſſa malorum quæ illum obſederant me...oria, totum ſe inſanæ mellis dulcedini tradidit.

APODOSIS.

Hæc ſimilitudo (inquit) eſt eorum qui volupta... illecebris adhæſerunt. Vnicornis eſt mors, Bara...um mundus, arbuſcula à muribus corroſa, vita ...ſtra per dierum & noctium curricula, conſumpta. ...uatuor aſpides, totidem elementa, quibus malè ...nperatis compago totius corporis diſſoluitur. ...aco, infernus eſt, eos ſeducens qui ſe vitijs tradide... Stilla mellis, delectationum mundi dulcedinem ...nificat.

Heu! quam dulce malum mortalibus additum
Mellis dirus amor.

IV. COELVM.

Laboris perpetui typus.

Ægyptij cœlum, ob ἀϊδιότητα hoc eſt, perpetuitatem, corde picto, cui foculus ardens ſubie...us ſit, exprimunt. *Plut. in Iſid. & Oſirid.*

APODOSIS,

Viros magnos, & cœleſtis particulæ plenius com...tes, perpetuis ijſque grauibus curis agitari opor...t, atque inſtar cordis aut cœli ſemper moueri, & quod *Viri magni ſtantes moriũtur.*

quod ille dixit *stantes mori* Suet. in Vespasiano. Hoc disertè Latinus Pacatus in nobili Theodosij panegyrico descripsit his verbis.

Suet. in Vespas.

Diuina gaudent perpetuo motu. Pacatus in Theodosij Paneg.

Gaudent profectò diuina perpetuo motu, & iugi agitatione, se vegetat æternitas, & quicquid homines vocamus laborem, vestra natura est. Vt indefessa vertigo cœlum rotat, vt maria æstibus inquieta sunt, & stare sol nescit: Ita tu Imperator continuatis negotijs, & in se quodam orbe redeuntibus, semper exercitus es.

V. COELVM, MAIESTATIS ET REGII ANIMI DOMINATVS, SYMBOLVM.

Chosroïs cœlum.

CHOSROES rex Persarum machinam finxit, in qua cœli effigies, astrorumq; conuersiones, cum sceptrigeris Angelis astantibus admirabili spectaculo cernebantur. tum imbres fluere, præmicare fulgura, tonitrua mugire, ipse eminens in medio, quasi Deus humanus, spectabat omnia. Cedrenus rem totam describit his verbis. Ingressus Bazacũ vrbem Heraclius εὗρε τὸ μυσαρὸν εἴδωλον τοῦ Χοσρόου, τὸ δὲ ἐκτύπωμα αὐτοῦ ἐν τῇ τοῦ παλατίου σφαιροειδεῖ στέγῃ, ὡς ἐν οὐρανῷ καθήμενον, καὶ περὶ τοῦτο. Ἥλιον, καὶ Σελήνην, καὶ ἄστρα, οἷς ὁ δεισιδαίμων, ὡς θεοῖς, ἐλάτρευε, καὶ ἀγγέλους αὐτῷ σκηπτροφόρους περιέστησεν, ἐκεῖθεν δὲ σταγόνας στάζειν, ὡς ὑετοὺς καὶ ἤχους ὡς βροντὰς ἐξηχεῖσθαι ὁ θεομάχος ταῖς μηχαναῖς ἐπετεχνήσατο, Cedrenus ad annum Heraclij 13. pa. 338.

APODOSIS.

Quod ille vanus, & impius Chosroes inani specie duntaxat expressit: Hoc vir sapiens solida quadam felicitatis possessione plenius videtur adeptus. Is enim cœlum sibi fixit in terris, qui pacatos habet animi affectus, qui gaudet officio, qui Angelorum choro stipatus Deo fruitur, & diuinis rebus (vt ait

Theodo-

[illegible]heodoretus. ἐπιτρυφᾷ hic ſub pedibus humana-[illegible]n rerum curſus & recurſus, reciprocaſque negoti-[illegible]um viciſſitudines labi videt lætus, alacer, ſecurus, [illegible]ſui vbique ſimilis. Hic verè,

Inconcuſſa dedit pura ſacraria menti.

Rupertus ſuper Matth. hanc ſimilitudinem vide-[illegible]r delibaſſe, cum dixit. *Cœlum ipſa mens, vel ani-[illegible] præcipuè ſapientis, vt quæ habet lucida ſidera, ſtatos [illegible]tus concinnas choreas, diuinos circuitus, virtutum [illegible]endores fulgidiſſimos.* Rupertus. *Cœlum mens, vel anima, ſapientis.*

VI. COELVM FORI BABYLO-nici.

Iuſtitia.

ERAT, inquit Philoſtr. c. XVII. lib. I. aula è ſapphiris cœleſtis coloris conſtructa, in qua aureæ Deo-[illegible]m effigies, quaſi ex æthere, eminebant: ſpectatores ([illegible]edo) actionum humanarum, & æquitatis præſi-[illegible]. Ex teſtudine verò illices auiculæ quatuor aureæ [illegible]ndebant, quas illices torquillas nominant, ἴυγγες. [illegible]raſteam vltionis Deam ſignificantes, admonen-[illegible]que regem, ne ſe ſupra hominem efferret, eas di-[illegible]nt Magos, cum in regiam veniſſent, vſiſſe fieri, [illegible]cantque *Deorum linguas*. *Illices auiculæ Deorum lingua.*

APODOSIS.

Recte & opportunè hic Iuſtitia exprimitur. Co-[illegible]r cœleſtis, auguſtam ſimul, & venerandam loci [illegible]ctitatem, ſimulachra, Dei, in iudicijs vindictam præſentem, in nefarios iudices ſignificant, ἔχει θεὸς ἔκδικον ὄμμα. Homerus.

DIN IAE

VII. DINIAE COELVM TERrenum.

Bruta felicitas improborum.

Antonius *Diogenes in libris incredibilium.* De corde quod remittebatur ad hūc locum vide li. 3. de Homine & in obseruat.

DInias se ad Lunam propè accessisse dicebat tanquam ad purissimam quandam tellurem. Idem quoq; Xenophanes docuit, vt est apud Ciceronem Academic. qu. 4. habitari in Luna, eamq; esse terram multarum vrbium, & montium. Huic somno multa simillima apud Lucianum in verarum historiarum libris inueniuntur, quæ & hoc sæculo vani homines renouant.

APODOSIS.

Homines voluptuarij titillāte sensum lenocio terram sibi fingūt in cælo, belluarum sordidissimas voluptates in Beatorum sede constituunt. Tales sunt Elysij Turcarum campi qui domicilium suæ beatitudinis lupanari quoque fœdius esse voluerunt.

Elysii Turcarum campi.

O curuæ in terris animæ, & cœlestium inanes.

VIII. SOL INNAVI.

Dei Prouidentia.

POrphyrius apud Eusebium de præpar. Euang. lib 3 c. 3. refert Ægyptios inter cætera symbola hoc nō inferioris notæ habuisse. Solis effigiem pulchra radiorum luce circumfusam collocabant in naui, quæ aduerso flumine raperetur; remis, velisque incitata. Huic autem se substernere videbatur crocodilus, & blando quodam famulatu ingenij mitescente sæuitia, per vndas deportare.

APODOSIS.

Porph. Physicos sequutus hoc symbola denotari putat motū Solis in humido, per Crocodilū verò potabilem aquam, in Solem ferri cōtendunt Ægyptij:

sed

d Iamblichus in mysterijs titul. de expositione mbolorum Ægyptij Theologiæ, ἠθικῶς explicat. refert ad Dei circa mundum prouidentiam. Pro de (inquit) vbi Deum introducunt nauis guberna- rem, principatum mundi, & veluti clauum in Dei anibus constitutum significant. Sicut enim guber- ator clauo vno quodã facilique momento nauium ouet, & regit: Ita Deus immundum desuper, vide- cet à primis naturæ principijs pręcipuas motionum usas exhibens.

IX. SOL IN IOSVE MONVMENTO.

Principium vigilantiæ.

INTER cætera Iosue monumenta, præclarum illud est quod Hebræi narrant interpretes, in eius multo statuam Solis positam fuisse quasi in demor- i cineribus adhuc staret: à quo inter viuos degente audito anteà miraculo de illo cursus ardore, quem ulla vis inflexerat, detortus fuerat. Vide Serr. in cap. 4. Iof.

APODOSIS.

Præterquam illud ad memorabilis illius rei quæ ontigerat monumentum, simulachrum Solis fuit xpressum. Virtutes quoque Iosue designat, & maxi- iè in regendo dexteritatem ad omnia temporis iomenta compositam quod videtur indicasse Iose- hus, cum dixit, fuisse illum quem memoramus Jaue filium, πρυτανεῦσαι τὰ κατ᾽ ἀρετὴν δεξιώ- ατον, κ. πρὸς ἅπαντα καιρὸν ἀρετῆς ἡρμοσμένο I- eo familiare est Regum sidus quia Princeps tem- orum.

——tempora diuidit aui.
Mutat nocte diem, radijsque potentibus astra
Ire vetat, cursusque vagos statione moratur.
ucan. X.

X. SOLIS VIRGAE. Ἡλίου βακτηρίαι.

Filij regum præsidia.

ÆGYPTII festum Solis baculorum celebrant vigesima secunda die mensis Phaophe, post æquinoctium autumnale. Solisque natos baculo aiunt: ἐμφαίνοντες ὥσπερ ὑπερείσματος δεῖσθαι καὶ ῥώσεως innuentes fulcor. & robore Solum indigere, qui iam inclinatur à nobis ferri incipit, & caloris, & luminis aliquam patitur diminutionem.

Plutarch. *in Iside & Osiride.*

APODOSIS.

Sol, qui calore imminutus videtur, & luce, principis vim senio tabescentem significat, quæ virgis hoc est filiorum adolescentum adminiculis fulcitur.

Sunt enim ἄρσενες, στῦλαι δόμων.
vnde votum Martialis pro Filio Domitiani ep. 3. l. 6

Nascere Dardanio promissum numen Iulo.
Vera Deum soboles nascere magne puer.
Cui Pater æternas, post sæcula tradat habenas,
Quique regas orbem cum seniore senex.

XI. SOLIS SACRVM.

Mansuetudo & ebrietatis fuga

Philocorus *hi, l. 12.*

SACERDOTES Heliopolitani Soli nunquam vino litabant, neque ipsi vtebantur Græci quoque cum facerent sacra Soli mel litabant, quod existimarent Solem omnium rerum moderatorem à vino, & ebrietate alienissimum.

APO-

APODOSIS.

Sol mens mundi, abstemius, viros principes quius aliorum regendorum cura commissa est, circa vium maximè temperantes esse oportere significat. πάντα τὰ ἄλογα τῶν ἀνθρώπων ἐγκλήματα οἴνου ἐστὶν ποβλύσματα.

Isidor. Pelus. ad Zenod. epist. 203. lib. I.

Omnia hominum peccata rationis & mentis expertia, vino, tanquam è fonte, scaturiunt. *Vinum fons peccatorũ.*

XII. SOLIS VICTIMA

Ἡλίου ἱερόν.

Opus egregium. ex Himerio.

PERSAE Soli sub mithræ nomine sacrificant. Reges ergo equum album, ephippijs, phalerisque insignem eidem dedicant ad maiestatem. Philostr. *Lib.* I.

APODOSIS.

Himerius orationem suam, cum equo albo, phaleras, cum Musarum ornamentis, cum cui eandem consecrarat, comparat cũ Sole, ἐν προπεμπτηρίῳ λόγῳ; ex eo disce præstantissimum quodque & purissimum Deo omnia intuenti esse offerendum: Neque verò satis esse vegeti corporis robur illi dedicare, sed mentis præterea addendam esse puram, candidam sinceritatem. *Quod si corpus quo inferiore tanquam famulo vtitur anima, sacrificium est; quanto magis anima ipsa, cum se refert ad Deum?* Augustinus. Prosper epigramm. XV.

Quid voueat Domino quisque bene corde volutat,
Ipsum se totum præparet, & voueat: *Quomodo litandum.*
Maior enim offerri nequit hostia mentis in ara.
Nec Christi ex templo suauior exit odor,
Quàm cũ homo castorum profert libamina morum,
Et de virtutum munere sacra litat.

XIII. LVNAE SIMVLACRVM CVR ACCIPITRIS CAPITE.

Deus fons & caput operis.

LVNAE ſimulachrum Apollinopoli, quæ eſt vrbs Aegyptia, mira arte compoſitum cernebatur: ſpecie quippe erat non muliebri, vt pingi vulgò ſolet, ſed virili: Tum verò accipitris faciem præferebat, & altera manu haſtam vibrans, fluuiatilem equum per quem Typhona Aegyptij deſignare ſolent, videbatur configere. Alias quoque exhibebatur geminis cornibus molliter aſſurgens, quorum apici κύκλ☉ δισκοειδὴς, Circulus in diſci figuram efformatus inſidebat. Euſebius l.3 de præpar. Euang c. 3 Quod autem hîc notat virilem fuiſſe Lunæ ſpeciem, etſi cauſam non explicet, tamen conijciendum relinquit, Aegyptios Aſſyriorum cuidam ſuperſtitioni congrua dixiſſe Siquidem in Aſſyria, Lunæ templum fuit apud Carras, in quo qui Lunæ muliebri ſupplicaret, hunc vxoris imperio ſubijci credebant; Qui verò Lunæ virili ſacrum faceret, illum vxorium non eſſe, ſed ſuæ coniugi dominari. Itaque Lunam in viri ſpeciem effingebant, eique ſolis inſignia adnexebant capiti. Tum *Lunum* Deum inuocabant potius quam Lunam, quem maſculum Lunam appellat Tertull. in Apologetico c. xv.

Cum iſtis fermè congruunt quæ Aſſirij in Adad & Adargatidis exprimebant ſimulachris. Vide Lilium Syntag 1. de Hiſtoria Deorum. Lunus Deus apud Carras.

APODOSIS.

Luna Accipitris, quod eſt ſymbolum Solis, caput præferens, oſtendit beneficia in ſuum auctorem liberali animo regerenda, & originem omniùm bonorum Deum in apice, & primordijs rerum ſemper eſſe conſtituendam, à quo quicquid eſt inter mortales luminis defluit.

Deus omnis harmoniæ.

Deus omniſonæ modulator & arbiter vnus
Harmoniæ, per cuncta mouet quam corpora rerum:
Et naturæ opifex Deus omnis, & artis, in omni

Fons

Fons opere & finis faciens bona, factaque seruans. *monia ope-peru præsés.*

S. Paulinus, S. Felic. natal. IX

Præfert etiam hic Luna castissimæ Matronæ effigiē, quæ pudorem seruat, & Typhonem, hoc est impudentiam calcat, quæ virum suum caput æstimat, quæ se in eius voluntates & mores obsequij facilitate transfundit.

XIV. ΣΕΛΗΝΗ.

Inconstantia.

PETIIT à matre Luna, vt sibi tuniculam congruentem texeret; mater verò respondit, Quî possum verò; cum te iam plenam, mox in cornua attenuatam, rursum dimidio orbe videam? hanc fabulam narrat Cleobulus in conuiuio sapientum.

APODOSIS.

Luna Symbolum inconstantiæ. homini fatuo, & vitioso nulla mensura: modò iratus est, modò lenis, modò tristis, modò hilaris, prout diuersæ rerum imagines animum perculerunt, ita varias in vultu figuras cõformat. *Stultus vt luna mutabitur.* D. Bernardus in sermone de natiuitate S. Ioannis Baptistæ, rectè cum luna comparat eos, qui se hominum opinionibus & adulationi mancipar*u*nt. Quemadmodum, inquit, splendet Luna sine feruore, modò plena, modò exigua, modò nulla videtur; Mutuatum enim lumen nunquam in eodem statu permanet, sed crescit, deficit, extenuatur, annihilatur, & penitus disparet: Sic qui conscientias suas in alienis labijs posuerunt, modò magni, modò parui sunt, modò nulli, secundùm quod adulantium linguis, vel vituperare, vel laudare placuerit. *Ambitiosi & Cenodoxi cum luna comparati à D. Bernardo.*

XV. LVNA CRESCENS ORTVS SPECTAT.

Pietas, Dei contemplatione alitur.

LVNA semper auersis à Sole cornibus, si crescat, ortus spectat; si minuatur, occasus. *Pl. l.* II *c,* XIV.

APODOSIS.

Vis crescere, Deum religioso cultu intuere. Noli illi contumacis spiritus cornua obtendere, incipies enim minui, & euanescere, cum te ad occasum, hoc est ad rerum creatarum solatiola conuerteris. Deum lucis fontem contemplare, & cum Synes. lyra cane:

σὺ δ᾽ ἀλάμπτον, ἄναξ, *Tu verò illustra Rex*
Ἀνάγωγα φάη, *Oculos vt ad cœlestia se attollant:*
Ἄπτον δ᾽ σέλας, *Accende ignem,*
Καὶ πυρκαϊάν, *Et incendium.*
σπέρμα τὸ βαιὸν *Semen illud exiguum*
Αὔξων ἐν ἐμῷ *Alens in meo*
Κρατὸς ἀώτῳ. *Capitis apice.*

XVI. STELLA PERTINACIS.

Prouidentia.

IN veteri numismate Pertinacis simulachrum cernitur, manibus versus ingentem Stellam in cœlum sublatis, cum inscriptione; PROVID. DEOR. COS. II. Illustre quoque in eo factum fuit Ioannis Gallorum Regis, qui Stellatorum Equitum ordinem instituit, cuius insigne erat, Stella Magorum in galero, aureis radijs circumfusa, cum lemmate,

Stella Magorum insigne Stellatorum equitum.

Monstrant regibus astra viam.

APODOSIS.

Icon indicat Dei prouidentiâ regi omnia in terris, & contra Epicuri delirium, de quo Manilius:

Mundum diuino numine verti
Atque ipsum esse Deum: nec fortè coisse magistra
Vt voluit credi, qui primus mœnia mundi
Seminibus struxit minimis, inque illa resoluit,

Vide Senec. lib. de Prouid. Himerium in Epicurum, Hieroclem, Minutium, & cæt. infinitos.

XVII.

XVII. ACEPHALVS STELLA.

Helluo. ex Clemente Alexandrino.

MIHI videtur is qui Mathematicis dicitur Acephalus, qui ante Stellam errantem enumera-ur, capite in pectus compresso, significare helluo-es homines, & voluptuarios, & ad ebrietatem pro-ensos. Nam in his quoque ratiocinandi facultas ion in capite, sed intestinis collocatur, iræ, & cupi-itati seruiens: τὸ λογιστικὸν ἵδρυται οὐκ ἐν τῇ κεφαλῇ, λλ' ἐν τοῖς ἐντοσθιδίοις πάθεσιν. *Pædag. lib. 7. p. 11.*

APODOSIS.

Congruit cum D. Hieronymi sententia, qui super Iatth. ait, *Cor habet in ventre gulosus, lascivus in li-idine, cupidus in lucro.* Et in Epistol. *Animas in ni-nio sanguine & adipibus quasi luto inuolutas, nihil œleste, sed semper de carnalibus eructare, & ventris ngluuiem cogitare.*

XVIII. FVLMEN ANTONINI, ET NERVAE,

Clementia.

[I]N Antonini Pij, atque etiam in aliquot Neruæ nu-mis cernere est fulmen in thoro collocatum. Inue-iuntur alia numismata, in quibus Aquila fulmini nsidet, cui ramus oliuæ est additus: hoc in suis sym-olis Carolus V. & Maximilianus II. vsurparunt.

Arguit offendendi potestatem penes ipsum Im-eratorem esse, verùm ob illius clementiam quiesce-e, & non nisi consulto torqueri: disertè in hanc sen-entiam Seneca Natural. Quæst. lib. 2. cap. 63. Qua-e ergo id fulmen quod solus Iuppiter mittit, placa-ile est? Pernitiosum id de quo deliberauit, & quod lijs quoque dijs auctoribus misit? *Quia Iouem, id st, regem prodesse etiam solum oportet, nocere non nisi* *Sine consilio fulmen mittendum non est.*

cum pluribus visum est. Discant hoc ij quicunq; magnam potentiam inter homines adepti sunt, sine consilio nec fulmen quidem mitti. Aduocent, considerent multorum sententias, placita temperent, & hoc sibi proponant, vbi aliquid percuti debet, ne Ioui quidem suum satis esse consilium. Cassiod. Var. 3. 46, *Materia est gloria principalis delinquentis reatus quia nisi culparum occasiones emergerent, locum pietas non haberet.*

XIX. FVLMEN MITHRIDATI ADVLATVR.

Regiæ Maiestatis symbolum.

MITHRIDATES rex Asiæ, & Ponti, cum adhuc infantulus in cunis vagiret, collapsum fulmē fascias, quibus inuolutus erat, exussit, neq; tamen ipsum læsit, vestigium modo quoddam ignis in fronte relictum esse, quod facilè occultaret coma, rursus cum iam vir esset, ita propinquum ei dormienti cecidit, vt tela in pharetra, quæ haud procul à lecto pendebat, condita conflagrarint: ipse tum quoque intactus. Vide Muret lib. 1. var. hist. c. 2.

APODOSIS.

Hæc fulgura, & faces capiti heroum affusæ, regiæ maiestatis semper indicia fuere, quod eruditè notauit Virgilius in suo Iulo:

Ecce leuis summo de vertice visus Iuli
Fundere lumen apex, tactuq; innoxia molli
Lambere flamma comas, & circum tempora pasci.

Hoc Seruio Tullo contigisse memorat Plinius *lib. 1. c. 107.* & Plutarch. de fortuna Romanorum, additque fuisse σημεῖον χρηστὸν ἐπὶ ἀπροσδόκητον ἡγεμονίαν.

XX.

XX. IGNIS, DIVINITATIS, ET POTENTIAE SYMBOLVM.

VR Chaldæorum.

CHALDAEI sub Constantino Magno totum terrarum orbem lustrabant, vt Deum, quem sub nis specie colebant, omnibus dijs præstantiorem re sa conuincerent. Et quidem omnes deorum statuæ nis vi dissoluebantur. ventum erat in Aegyptum, certamen propositum Aegyptij igitur sacerdotes, ili ingentem statuam producunt, quæ intus conca- magnam aquæ copiam continebat, vndique au- m foraminibus plena: quæ subtili artificio cera ob- iebantur, ita vt aquam continerent, ignis tamen m minimè sustinere possent. Chaldæi exultabundi rtamen ineunt, igni Nilum circundant, cum repen- reseratis, obliquefactam ceram foraminibus, ma- ma vis aquæ profundi cœpit, quæ & ignem ex- ixit, & Chaldæorum Deum omnium ludibrio ex- psuit. Ruff. lib. 2 hist. Eccles. paulò aliter Suidas rem rrat in voce *Canopus*.

APODOSIS.

Ignis diuinitatis Symbolum esse docent non mo- profani auctores, sed etiam sacri, vt Cyrillus in an. 3 Origen. 1. Periarch. August. contra Adiman- m 13. & Dionysius cœlestis Hierarchiæ 15. qui ignis tutes vberiori stylo prosequitur. Parabola autem ætera indicat, nullam esse tam immensam poten- m, quæ ab alia, si præsertim adhibeatur industria, mari, refrænariuè non possit.

Omne sub regno grauiore regnum est.

XXI. IGNIS REGIAE MAIESTATIS IMAGO.

Vophalensium. λαμπαδοχία.

VOPHALENSIVM Aethiopum rex, singulis annis mittit ex suis domesticis, qui ignem nouū

principibus, nomine ipsius regis impertiat, atque in-
de reliquis hominibus impertiatur, hoc modo, vb
legatus ad domum cuiusuis principis accedit, igni
extinguitur, deinde à legato nouus excitatur: tun
omnes eo commeant, vt ignem inde in domos sua
inferant: qui non facit, vt proditor & maiestatis reu
punitur extremo supplicio, & si opus fuerit in eun
comparatur exercitus. *Osorius lib.* 4.

APODOSIS.

Mitto quod hic ritus abundè testetur, ignem fuiss
Regiæ maiestatis Symbolũ, vnde Imperatoribus Ro-
manis, & Constantinopolitanis olim prælatis. Add
etiam Patriarchis præiuisse λαμπαδάριον, (ita enin
nominatur à Codino) qui in liturgijs, & processioni-
bus lampadem ante ipsos Ecclesiæ Principes gesta-
bat. Notat Balsamo prælatas Imperatori faces, co
rolla aurata gemina fuisse insignitas, cum Imperatri-
cis, & Patriarchæ λαμπάδες vna tantum essent redi
mi ç αἱ λαμπάδες μὲν τῶν βασιλέων διττοῖς περιχρύσοι
περιζώννυνται στεφανώμασι, τῶν δὲ πατριαρχῶν, καὶ τ
βασιλίσσης ἑνὶ καταπλοῦνται στεφανώματι. Totus hic ri-
tus satis apertè demonstrabat à Regibus lucem d gni-
tatis, & claritatem nominis hauriri, eosq; instar igni
omnia permeare, & vitalem spiritum suis populari-
bus impertiri.

XXII. IGNIS MITHRAE, PRAEVIVS REGVM.

Sapientia cœlestis.

PERSAE ignem cœlitus delapsum apud se sempi
ternis ferculis custodiunt, cuius portionem exi
guam quondam præisse Asiaticis regibus dicunt, v
ait Ammianus lib. 23. Manauit in cæteros deinde In
peratores exemplum, qui πῦρ προπεμπευτικὸν etian
mera luce vsurparint: Quamquam Indi non quasli
bet faces, sed eas, quæ in ara Mithræ, hoc est, Solis
esse

ssent accensæ prætulerunt. Narrat enim *Phil. lib.* 2. 13. *p.* 96. Indos ipsos ad Phraotæ regis reditum tanta lætitia elatos, vt accensis ex ara Solis facibus obuiam procederent, & ad regiam vsque deducerent, faustis acclamationibus prosequuti.

APODOSIS.

Fax quæ præit regibus est cœlestis sapientia, quæ ἄσβεστον φέγγος dicitur ἀνθολ. ι. Ara Ecclesia, Sol Deus. His auspicijs reges fœliciter regnant. Themistius ad Valentinianum: θεοφιλεῖς ἀναγκαῖον εἶναι τοὺς βασιλέας ἅμα τῇ πρώτῃ γενέσει.

XXIII. IGNIS FLAMINIS DIALIS.

Scientia benè vtendum.

IGNEM è Flaminis Dialis domo nisi in sacrum efferri ius non est. Aulus Gellius.

APODOSIS.

Ignis est scientia, in quo splendor est, & calor: hoc accendit: illo, illuminat. at quàm fœdè ea abutuntur, qui ex religiosa domo, & propè ex ipsa Dei ara acceptam, in profanos amores, in venalis linguæ petulantiam conuertunt? Simile est quod de Christianorum oleo lucernas Iudæorum, aut Gentilium incendi vetant Canones Apostolorum. Sic enim habet Canon septuagesimus: *Si quis Christianus oleum tulerit ad sacra Gentilium, vel Synagogam Iudæorum festis ipsorum diebus, aut lucernas accenderit, de societate pellatur.* Est in Phædro elegantissima de hoc argumento fabula *lib.* 4. 68.

Canones Apostol. vetāt accendi lucernas Iudæorum de oleo Christianorum.

Lucernam fur accendit ex ara Iouis,
Ipsumq; compilauit ad lumen suum,
Onustus qui sacrilegio cum discederet,
Repente vocem sancta misit Religio:
Scelesto spiritu culpam lues.

XXIV. ΑΝΕΜΩΝ ΗΧΩ.

Dei Maiestas occulta.

EXHIBEATVR in tabula vir, poplitibus ſe excipiens, erectis in cœlum oculis, vel pronus in faciem, adſpirantium ventorum ſtrepitum perhorreſcens, cum hoc verſiculo:

Ανέμων πνεόντων τὴν ἠχὼ προσκύνει.

APODOSIS.

Iambilicus interpretatur his verbis: αἰνίττεται γὰρ ὡς δεῖ τῶν θείων, ἐσίων καὶ δυνάμεων, τὴν ὁμοιότητα ἀγαπᾶν. Deum cum minimè videre poſſis, at certè per res creatas ſparſum, & in ijs tacito quodam horrore ſpirantem, debes venerari. Porro D. Dionyſ. cæleſtis Hierarch. 15. Deum venti nomine commodè deſignari oſtendit, propter naturalem vim mouendi, atque animandi, & celerem inſuperabilemq; diſceſſum, & nobilium principiorum, atque finium incognitas, atque inuiſibiles latebras.

Deus venti nomine deſignatur ex D. Dionyſ.

XXV. ZEPHYRVS AD OLORES.

Mœcenatum fauor in Poëtas.

OLORES Fauonio afflati canunt ſuauius:

Ανίσαται γὰρ τῶν πτερύγων ἡ πυκνότης,
Νεύρων τάσιν γ' ἔντεχνον ἐκμεμημένη,
Καὶ πλῆκτρον εὐθὺς ὁ Ζέφυρος ἐπιγίνεται.

Erigitur enim alarum ſeges, fidium neruos temperatos referens, & plectrum ſtatim Zephyrus ſuggerit. Phile.

APODOSIS.

Fauonij, Mœcenates; Poëtæ, olores:

Sint Mœcenates, non deerunt Flacce Marones.

Et quod præclarè dictum eſt à Plutarcho de fortuna Alexandri *lib.* 2.

Καρ-

Καρπῶν μὲν εὐφορίαν εὐκρασία ποιεῖ.
Καὶ λεπτότης τοῦ περιέχοντος ἀέρος,
Τεχνῶν δὲ, καὶ φύσεων ἀγαθῶν αὔξησιν
Εὐμένεια, καὶ φιλανθρωπία βασιλέως.

XXVI. PLVVIA SANGVINEA.

Luxuriæ nota pessima.

CIRCA annum Christi 1017, in regione Aquitaniæ iuxta maritima, ante solemnitatem D. Ionis Baptistæ, tribus diebus de cœlo pluit sanguis, ...i cadens supra carnem hominis, aut supra lapidem, ...n poterat lauari, si verò supra lignum caderet, la...batur.

APODOSIS.

De hac re consultus Fulbertus Episcopus Carno...nsis *epist.* 79. apud Baron. per lapidem impij (in...uit) per carnem fornicarij significantur, per lignum ...edij, qui neque molles, vt caro, neque vt lapis du... Addit, *impios, & fornicarios indelebili nota in san...ine suo morituros, medios per mortis angustiam sal...ndos.* *Impiorum & fornicariorũ mors.* Fulbertus *Episcopus Carnotensis.*

PLVVIA FERREA.

Superioris potestatis rigor.

Refert Plinius ferro in Lucanis pluisse, anno ante...am M. Crassus à Parthis interemptus est, omnesq; ...m eo Lucani milites, quorum magnus numerus in ...ercitu erat. *lib.* 11. *c.* LVI.

APODOSIS.

Symbolum est superioris potestatis in inferiores ...erbæ atque immitis. Cœli enim instar sunt Reges ...Principes, quorum munus est mitioribus Iustitiæ ...benignitatis radijs in inferiora, hoc est in plebem ...fluere: Quod si telis quasi ferrea grandine semper ...mati in miseros vsquequaque desæuiant, suæ con...tionis obliuiscuntur: *Nullum enim clementia ex*

omni-

omnibus magis, quam Regem aut Principem decet. Senec. *lib.*1. *de Clementia.*

PLVVIA AVREA.

Aurea contra pluuia Symbolum est fauoris, opulentiæ, & felicitatis quam Reges in suos populares immittant.

APODOSIS.

Hoc Rhodijs fertur contigisse quos ait Himerius in bibliotheca Photij auro fluxisse, Ioue auream nubem in eos rumpente: χρυσῆν ἐπ' αὐτοὺς διὸς νεφέλην ἐῤῥῆξαι θεός.

Talis per cuneos hyems Latinos
Plebem grandine concutit serenam.
Ducat nubila iuppiter per orbem
Et latis pluuias minetur agris,
Dum nostri Iouis hi ferantur imbres.

Stat. lib. 1. Syluar. hæc ille de Imperatorum missilibus.

XXVII. QVATVOR AMNES PARADISI.

Virtutes Cardinales.

ZOROASTRES, cum animum alatum esse diceret, interrogatus à discipulis quo pacto volucres animos sortiri possent? Irrigate (inquit) alas aquis vitæ. interim sciscitantibus vnde has aquas peterent, per parabolam more suo respondit: Quatuor amnibus paradisus Dei alluitur, & irrigatur, vobis salutares aquas inde haurietis.

APODOSIS.

D. Ambrosius flumina Zoroastris quatuor, virtutes totidem Sapientiam, Iustitiam, Fortitudinem Temperantiam intelligit. Vide D. Ambros. lib. de Paradis. & Allegor. Philon. p 39. edit. Colon. Allobrog.

Gan-

Ganges ramentis auri, prasino lapillo, & carbunculo nobilitatus, prudentium inuenta, virorem, seu viuacitatem mentis, & animæ facem significat. *Ganges prudentiam.*

Nilus, qui Aegyptum alluit, temperantiam designat, qua deliciarum, & voluptatum ardor restinguitur, & per hanc corporis Aegyptum virtutum riui scaturiunt. *Nilus temperantiam.*

Tigris fluuiorum omnium velocissimus, fortitudinem notat, quæ mirabili pernicitate, sonitu magno, cursuque fertur, & obstantia quæque proruit, & demolitur. *Tigris fortitudinem.*

Euphrates, Iustitiæ symbolum est non obscurum, cui fœcunditatem, & fructuum exuberantiam tribuunt. At Iustitia est, ex qua magna fructuum vbertas humanæ societati affluit. *Euphrates Iustitiam notat.*

Hæc paulò aliter, & copiosè Philon pertractat in legis allegorijs, apud quem Geon, qui τὸ στῆθος pectus significat, & Nilo respondet, pro fortitudine accipitur, Tigris, qui Assyrios alluit, hoc est, τοὺς εὐθύνοντας, temperantiam designat circa cupiditates, quæ ut Tigres θηρία sunt ἀπιθανώτατα. *Cupiditates θηρία sunt ἀπιθανώτατα ex Philone.*

XXVIII. FONS AESCVLAPII.

Medicina.

FVIT in Aesculapij gymnasio fons olei, aureo fornice conspicuus, quem Heraclides constituit: καὶ τὸ κρήνην ἐπισκευάσας ἐν τῷ τοῦ Ἀσκληπιοῦ γυμνασίῳ χρυσῆν τοῦ ὀρόφου.

APODOSIS.

Gymnasium Aesculapij, Medicorum academias significat, è quibus fontes olei, curationes scilicet ad miserorum mortalium salutem fluunt: Quæ omnia quantò erunt splendidiora, si fornix aureus, Dei charitas, desuper vestigat.

Omnes humanas sanat medicina dolores.

Prop. Eleg. l.2. idcirco

Τῶν δὲ ἐλευθερίων τεχνῶν ἰατρικὴ τὸ μὲν γλαφυρὸν, καὶ περιττὸν, καὶ ἐπιτερπὲς οὐδεμιᾶς ἐνδεέστερον ἔχει, θεωρητικὸν δὲ μεγάλοις φιλομαθοῦσιν τὴν σωτηρίαν, καὶ τὴν ὑγίειαν. Plutarch. de præcept. ſanit.

XXIX. ALBVLA.

Virtus ſeuera inprimis, poſtea facilis.

ALBVLA, Romanorum aqua, argentea perſpicuitate ingredientibus quidem frigida, artubu[s] infert horrorem; poſtmodum tam leniter calefaci[t] ac ſi potionem calidam ebibiſſent, qui eadem ſe abluunt. Strabo.

APODOSIS.

Virtus prima fronte aſpera videtur imperitis, fortibus verò athletis nihil manſuetius.

Aſpera principio (nec enim mihi fallere mos eſt)
Proſequitur labor, ad nitendum intrare volenti
——— mox celſus ab alto
Infra te cernes hominum genus.

Sil. Italicus lib. XV.

XXX. FONS ALEXANDRI.

Victoria cum labore.

ALEXANDRO caſtra ad Oxum flumen mediante, atque in Sogdianos mouente, non procu[l] à Regis tabernaculo gemini fontes exorti, Alter aquâ, alter oleo fluxit. Conſultis vatibus, Ariſtande[r] reſpondit, Olei fontem, laborem quidem, ſed, & victoriam promittere.

APODOSIS.

Obſeruatione dignum eſt, quod idipſum in domini noſtri natali contigit. Nam vt notat Oroſius, fons viâ tranſtiberinâ toto die fluxit oleo. Portendebantur illi videlicet labores, quos Chriſtus toto vitæ curſu, pro noſtra ſalute exantlauit, & ærumnoſiſſimo

Fons Chriſti. Oroſ. lib. 6.

...issimo omnium supplicio finiuit, ex quibus misericordia largius fluxit in terras effusa.

Nec cedite curis.

Virtuti damnosa quies, nullumq; coronat
In stadio securus honor: sua gloria forti
Caussa laboris erit, rarusq; ad gaudia miles
Cui pax sola fuit, victoria semen ab hoste
Accipit. Arat. Diacon. l. 1. in Acta Apostol.

Gloria caussa laboris est.

Arat. Diacon. lib.

XXXI. APVSCIDAMVS.

Religio.

APVSCIDAMVS lacus est Africæ, in quo omnia exstant, nihil mergitur Pl. lib. 31. c. 11.

APODOSIS.

Religio, & cœlestis philosophia eminentes animas, in hoc rerum humanarum salo, supra cupiditates statuit, si diligenter excolatur:

His secura quies & nescia fallere vita,
Hic patiens operum, paruoq; assueta iuuentus,
Sacra Deûm, sanctiq; patres, extrema per illos
Iustitia excedens, terris vestigia fecit.
Me vero primum sacratæ ante omnia Musæ
Quarum sacra fero ingeti perculsus amore,
Accipiant, cœliq; vias & sidera monstrent.

...iceat enim de hac vita Maronis ore loqui.

XXXII. ASBAMAEA AQVA.

Voluptas.

HABC fidem seruantibus dulcis, & aspectu placida, periuris, & infidis infesta: epota namque oculos, pedes, ac manus peierantium inuadit, pustulis, vomicis totum corpus inquinans, neque illinc ...scedunt, sed ad aquam suam deplorant calamita...m. Philost. in vita Apoll. lib. 1. c. 1 v. p. 7.

APODOSIS.

Voluptas honesta, vtentibus suauis, mala, è contrario

trario fruentibus perniciosa; quæ cum semel inuasit in corpora, quibus sordibus oppleta non inquinat, quibus vitijs animum non inficit? ad summum vltricis conscientiæ furias, squalorem, & mœstitiam suis amatoribus, præclarum relinquit authoramentum. ὅς δὲ μειλιχρῶν ἔθιγεν μέγα κλαύσει, Synes. ins.

XXXIII. ASPHALTITES.

Mundus.

IN Asphaltite lacu Iudææ nihil mergi potest quicquam animam habens, Isid. orig. lib. XIII. c. XIII.

APODOSIS.

Asphalitites vorago est mundi, & vanitatis, quæ permultos quidem absorbet; in eos tamen nihil iuris habet qui animam habent, hoc est, prudentiam Christi, vel Charitatem, qua omnes animantur actiones.

Sunt etenim pennæ volucres pijs
Quæ celsa conscendant poli,
Quas sibi cum velox mens induit,
Terras perosa despicit.

Et Synesius hym.

Μάκαρ ὅστις βορὸν ὕλας
Ἀποφυγὼν ὕλαγμα, καὶ γᾶς;
Ἀναδὺς ἅλματι κούφῳ
Βυθὸν οἶδεν θεολαμπῆ.
Fœlix qui voracem hylæ
Latratum fugiens, & terræ,
Emicans saltu celeri
Profunditatem vidit diuinitus fulgentem.

XXXIV. BOEOTIAE LACVS.

Vinum immodicum, fomes libidinis.

BOEOTIAE lacus furialis est, de quo qui biberit, facibus libidinis exardescit: Isidor. orig. l. XIII. cap. XIII.

APO-

APODOSIS.

Vinum, οἶνος μαινόλης, vt appellatur à D. Greg. Nazianz. Bœotiæ lacus est, qui flammas succendit libidinis. D. Hieron. lib. II. aduersus Iouinianum, c. 6 *Esus & potus vini, ventrisq́; saturitas, seminarium libidinis est.* Nec immeritò ab Aristophane apud Athenæum, lib. 10. nominatur *lac Veneris*, & à Pontiano, *Malorum omnium Metropolis*, ἀφροδίτης γάλα, πάντων δεινῶν μητρόπολις. *Vinum lac Veneris, ab Athenæo, & malorũ omnium metropolis, à Pontiano.*

XXXV. FONS BRIELII.

Dulcis inter amara.

VIRGO MARIA.

QVOD in Hollandia accidit, vrbe *Brielio*, valdè memorabile est. vrbs est in insula, in qua nulla prorsus aqua dulcis in puteis, alijsue scaturiginibus inueniri potest, & quanta vis adhibeatur, omnis opera perditur. vbique enim, tam in vrbe ipsa, quàm per insulam omnem, potabilis aqua reperiri nullâ ratione potest: fecit tamen natura fontem dulcem, ad quem ponticulo, est aditus, vnde vrbs tota sibi vsum aquæ parat, cùm tamen circa hunc fontem foueæ & putei omnes salsam contineant, vt memorat Georg. Bruin, in Brielio.

APODOSIS.

Maria Virgo sola in hac inquinati generis humani massa, pura permansit. Cyprian. in serm. de Natiuitate Christi. *Non æquanda est mulieribus cunctis quæ genuit Maiestatem plurimum à cæteris differentem: Natura communicauit, non culpa.*

XXXVI. GERON ET MELAS.

Institutio bona & mala.

EVDICVS in hestiæotidi fontes duos tradit esse, Geronem, ex quo bibentes oues nigras fieri,

Melanteex quo albas, ex vtroque autem varias. Plin Nat. hist. lib. 31. cap. 11.

APODOSIS.

Bona institutio candidos, praua improbos facit miscellanea versipelles: Quamobrem magnæ curæ esse debet recta iuuentutis institutio, idq; à teneris, vt herbescens ætas in bonam frugem adolescat:

Principijs obsta: sero medicina paratur,
Cum mala per longas inualuere moras:
Sed propera, nec te venturas differ in horas:
Maius opus mores composuisse suos. Ouid.

XXXVII. AQVA CICERONIANA

Vnus lucet vtrique.

DIONA memoratu villa est, ab Auerno lacu Puteolos tendentibus imposita littori, celebrata porticu ac nemore, quam & vocabat Marcus Cicero Academiam, ab exemplo Athenarum, ibi compositis voluminibus eiusdem nominis, in qua & monumentum sibi instaurauerat, ceu vero non in toto orbe terrarum fecisset. Huius in parte prima exiguo post obitum ipsius, Antistio Vetere possidente eruperunt fontes calidi, perquam salubres oculis, quos Laureas Tullius suis carminibus celebrauit. Plin. lib. 31. c. 2.

APODOSIS.

Laureas ille Tullius, Ciceronis libertus, Græcis, & Latinis litteris eruditus, allusionem fecit huius fontis, à luce corporis, ad lucem animi. Istas nempe aquas oculis salutares, symbolum esse ingenij Ciceroniani, cuius libri, & monumenta tenebras animi dispellerent. Plinius carmen affert Laureæ, dignum (inquit) vbique, & non ibi tantum legi:

Quo tua Romanæ vindex clarissime linguæ
Sylua loco melius surgere iussa viret,

Atque

Atque Academiæ celebratam nomine Villam,
Nunc reparat cultu ſub potiore Vetus:
Hîc etiam apparent lymphæ non ante repertæ,
Languida quæ infuſo lumina rore leuant.
Nimirum locus ipſe ſui Ciceronis honori
Hoc dedit, hac fontes cum patefecit ope.
Vt quoniam totum legitur ſine fine per orbem,
Sint plures oculis quæ medeantur aquæ.

XXXVIII. CYZICI FONS.

Eucharistia permotionum remedium.

CYZICI fons amorem Veneris tollit. Iſid. orig. lib. XIII. c. XIII.

APODOSIS.

Sanguis Chriſti potentiſſimus ad omnes impuri amoris, & cæterarum permotionum flammas reſtinguendas. D. Bern. *Si quis veſtrum non tam ſæpe modo, non tam acerbos ſentit iracundiæ motus, inuidiæ, luxuriæ, aut cæterarum huiuſmodi, gratias agat corpori, & ſanguini Domini, quoniam virtus Sacramenti operatur in eo, & gaudeat quod peſſimum vlcus accedat ad ſanitatem.*

In idem fermè argumentum cadit

Telum Cupidinis in templo Dianæ Epheſiæ, pendens in vacuo. *Telum Cupidinis in templo Dianæ Epheſiæ.*

In Virtutis enim, & Caſtitatis regno quę per Dianam ſignificatur; Amor terrenus locum nullum inuenit, in quo defigatur: *Nil quod lædat habet.*

XXXIX. CLITOR FLVVIVS.

Collegium nobile.

MNASEAS Patrenſis in Periplo ſcribit, Clitoris fluuij piſces vocales eſſe. τοὺς ἐν Κλείτορι ποταμῷ ἰχθύας φθέγγεσθαι. Athen. lib. 8. p. 331.

APODOSIS.

Clitor fluuius vocales pisces efficit, & nobilis eloquentiæ Academia, eos, qui prius infantissimi erant, facit eloquentes.

O mutis quoque piscibus
Donatura Cycni, si libeat modum.

Hor. od. 3. car. l. 4.

XL. FONS CVPIDINIS.

Amor cœlestis.

CYZICI fons Cupidinis vocatur, ex quo potantes amorem deponere Mutianus credit. Plin. lib. 31. cap. 11.

APODOSIS.

Cupido cœlestis. Terrenas cupiditates ponunt, qui se puro lauacro pœnitentiæ abluunt, & cœlestis Cupidinis facibus inflammantur. Is est de quo Marianus Scholasticus Antholog. 4.

Οὐκ ἀπὸ πανδήμου ξεῖνε Κύπριδός, οὐκ ἀπὸ γαίης
Εἰμὶ, καὶ ὑλαίης ἔκγονος εὐφροσύνης
Ἀλλ᾽ ἐγὼ ἐς καθαρὰν μερόπων φρένα πυρσὸν ἀνάπτω
Εὐμαθίης, ψυχὴν δ᾽ οὐρανὸν εἰσανάγω.
Ἐκ δ᾽ ἀρετῶν στεφάνους πισύρων πλέκω, ὧν ἀφ᾽ ἑκάστης
Τοῦσδε φέρων πρώτῳ τῷ σοφίης στέφομαι.

Non ex vulgiuaga hospes Venere, non è terra
Sum, & corporea soboles lætitia.
Sed ego in pura hominum mente facem accendo
Doctrina, animamq; ad cœlum perduco.
Ex quatuor enim virtutibus coronas texo, & ex
Singulis decerpens primâ sapientia coronor.

XLI. FONS EPIRI.

Eloquentia.

IN Epiro esse ferunt fontem, in quo faces extinguuntur accensæ, & accenduntur exstinctæ. Isidorus

dorus ſic, *Eloquentia frigidos inflammat, accenſos reſtinguit.*

APODOSIS.

Huius eſt languentis populi incitatio, & effrenati moderatio. eadem facultate, & fraus hominum ad perniciem, integritas ad ſalutem, vocatur. Cic. 2. de Oratore. Accedit authoritas Pindari.

Καὶ τὸν αἰχματὰν κεραυνὸν σβεννύεις.
ἀενάου πυρός. πυθ. ᾠδ. α.

XLII. GALLVS.

Ne quid nimis.

GALLVS Phrygiæ fluuius (ſi modicè bibas) medetur corporis malis, ſi immodicè, lymphatum animum agit. Plin.

APODOSIS.

Μέτρον ἄριστον.
Eſt modus in rebus, ſunt certi denique fines,
Quos extra citraque nequit conſiſtere rectum.

Hor. Satyr. 2. Suus cuique modus eſt, tamen magis oſtendit nimium quam parum. Cicero de Oratore. in quo conſentiunt cum vetere Phocyllidis dicto:

Πάντων μέτρον ἄριστον ὑπερβασίαι δ' ἀλεγειναί.
Μέτρῳ μὲν φαγέειν, πίνειν, καὶ μυθολογεύειν.
Omnium menſura optima, exceſſus damnoſi.
Cum menſura comede, & bibe, & loquere.

XLIII. GNIDES AMNIS.

Virtus vnita.

CYRVS Gnidem amnem, qui vnum ex eius equis abſorpſerat, minatus ita reſtrinxit, vt in amnis trecentos ſexaginta riuos diduceret, ex quo celebris amnis amplitudo conciſa eſt. Herod. lib. 1.

APODOSIS.

Nimia propagatione, & conciſione magnarum plerumque rerum minuitur claritas.

Οὐκ ἀγαθὸν πολυκοιρανίη. Plutarchus in Antonio. Quamobrem cum ab Aruntio & Ateio actum esset in Senatu sub Tiberio, an ob moderandas Tiberis exundationes verterentur flumina & lacus, per quos augescit, Itum est in hanc sententiam: *Optime rebus mortalium consuluisse naturam, qua sua ora fluminibus, suos cursus atque originem, ita fines dederit. ipsum Tiberim nolle prorsus accolis fluuijs orbatum minore gloria fluere.* Cornel. Tacit. annal. lib. 1.

XLIV. FONS INDIAE AVREVS.

Beatitudo post fata.

EST fons in India, vnde hauritur aurum fictilibus, quod statim concrescit, nec eo quisquam potitur, nisi frangat fictile. Phot. in biblioth. pag. 68. initio.

APODOSIS.

Fictile est corpus humanum, aurum beatitudo, cuius delicijs non est alia ratione frui, nisi ex istis compagibus excesserimus

Felix qui potuit grauis
Terræ soluere vincula,
Felix qui potuit boni
Fontem visere lucidum.

Ite nunc fortes vbi celsa magni.
Ducit exempli via. Cur inertes
Terga nudatis? superata tellus
Sidera donat.

Boët. Metr. 20. l. 3. & 7. l. 6.

XLV. FONS INDIAE AVREVS ET FERREVS.

Eloquentia perfectorum.

FONS est quadratus in India vnius vlnæ altitudinis, latitudinis verò sexdecim cubitorum. Ex eo pri-

primum quidem aurum fictilibus hauritur: Deinde ferrum educitur, sed ferrum omni auro præstantius, quod in terram depactum nebulas, & grandines turbinesque compescit. Ex eo ferro se duos gladios habuisse memorat Ctesias in Indicis.

APODOSIS.

Primum quidem auro proludit adolescentum eloquentia, inter Epidictici generis blandimenta, & delicias enutritas: Mox vbi iuuenari desijt, ferreis armis pugnat, hoc est, vi quadam ineluctabili, qua hominum impotentes, & furiosos sedat affectus, mentemque serenitate perfundit. Talis est magistra summorum oratorum eloquentia.

Det primos versibus annos,
Mæoniumq; bibat felici pectore fontem.
Mox & Socratico plenus grege mittat habenas
Liber & ingentis quatiat Demosthenis arma.
Hinc Romana manus circumfluat: Et modo Graio
Exonerata sono mutet suffusa saporem,
Interdum subducta foro det pagina cursum,
Et fortuna sonet celeri discincta meatu.
Dein pugnas, & bella truci memorata canoro.
Grandiaq; indomiti Ciceronis verba minetur.
His animum succinge bonis sic flumine largo
Plenus, Pierio defundes pectore verba.

Petron. Arbiter.

XLVI. FONS INSVLAE SAXOSAE.

Virtus initio difficilis.

STRABO lib. XVI. memorat non procul à Laodiceæ littoribus insulam esse saxosam, quæ tamen incolas habeat non paucos, fontemque ibi esse tradit, in quem immersa vasa hauriendæ aquæ causa salsam primo haustu trahunt, eamque maritimam: reliquo autem haustu dulcem, & potabilem.

APODOSIS.

Initia plerumque aſpera iucundos exitus ſortiuntur. Virtus initio difficilis, dura, auſtera: mox tanta iucunditate ſenſus perfundit, vt mella, roſas, & balſama ſpirare videatur.

Θάρσειν χρὴ, φίλε Βάττε, τάχ' αὔριον ἔσσετ' ἄμεινον. Theocritus.

XLVII. FONTES FORTVNATARVM INSVLARVM ANTISTROPHI.

Antidota, veritas, & error.

POMPONIVS Mela inſigniter tradit eſſe in Fortunatis inſulis ſingularem duorum fontium naturam, ex altero qui guſtauerit, riſu ſoluitur in mortem, at verò affectis remedium eſt ex altero bibere.

APODOSIS.

Error, & veritas his fontibus ſignificantur, quorum ille necat mortifero planè poculo, niſi ſe, ſuumque liquorem limpidiſſimum veritas inſtillet. Athanaſius in Apologia ad Conſtantium, ῥόπαλον ἐστὶν ἡ διαβολὴ, καὶ μάχαιρα, καὶ τόξευμα ἀκίδωτον, ὡς εἶπε Σολομῶν, καὶ ταύτης μόνη ἡ ἀλήθεια ἰᾶσθαι δύναται.

XLVIII. HYPANIS.

Voluptatis, γλυκίπικρον.

HERODOTVS lib. 4. ſcribit Hypanim è fontibus, quinque dierum via exilem profluere, ac dulcem. Deinde poſt aliorum quatuor dierum iter perquam amarum, Athe. lib. 2. pag. 43.

APODOSIS.

Amores celeriter deflorescunt. Cic.

Voluptas initio mellea, aceſcit ad extremum. *Amores enim & deliciæ*, quod ait M. Tullius pro Cœlio, & 2. de orat. *maturè & celeriter defloreſcunt & in omnibus rebus voluptatibus maximis faſtidium finitimum eſt.*

Os ἢ τραπέζας, *Qui autem in mensa*
Ἐπορέξάμενος, *Porrecta manu*
Μειλιχρῶν ἔθιγεν, *Epulas dulces attigit,*
Ἡ μέγα κλαύσει, *Eum valde sanè pœnitebit*
Πικρὰν μερίδα, *Acerba potionis,*
Τῶν ἀντίξων *Contrarijs ponderibus,*
Συνεφαλκομένων. *Eum detrahentibus.*
Οἱ γὰρ χθονίας *Hæc enim terrena*
Δεσμὸς ἀνάγκας *Lex necessitatis*
Δικόθεν θναβῖς *Binis ex crateribus mortalibus*
Βίον οἰνοχοεῖ. *Vitam fundit.*

Boëtius lib. 3. metro. 7.

Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit fouentes,
Apiumq; par volantum
Vbi grata mella fundit,
Fugit, & nimis tenaci
Ferit icta corda morsu.

Dignus est, inquit Epictetus, deorum conuiua, qui rebus creatis moderatè vtitur, qui verò licitas etiam voluptates contemnit, non iam conuiua Dei est, sed Dei consors, ἂν δὲ παρατιθέντων σοι μὴ λάβῃς ἀλλ' ὑπερίδῃς τότε οὐ μόνον συμπότης τῶν θεῶν ἔσῃ ἀλλὰ καὶ συνάρχων. Epict. Art. c x x. *Creaturis benè vtendum.*

XLIX. HIMERAEVS.

Consuetudinis vis.

HIMERAEVM fluuium cœlestes mutant plagæ, amarus siquidem est, dum in Aquilonem fluit, dulcis, vbi ad meridiem flectitur, Solin. Polyhistor. p. 36. edit. Lugd.

APODOSIS.

Talis plerumque hominum vita, qualis est conuersationis, & exemplorum via, consuetudo, & regionum mores. *Quantum consuetudo possit* (inquit Seneca) *intelliges si videris feras quoque conuictu no-*

Feræ conuictu mansuescunt. Senec.

stro mansuescere: nulliq́; immani bestiæ vim suam permanere, si hominis contubernium diu passa est. Senec. de ira l. 3. c. 8.

L. NILVS.

Rex benignus.

VESPASIANVS cum recens auctus imperio lustraret Aegyptum, fertur Aegyptijs pro concione dixisse, Haurite à me tanquam à Nilo. Philost. lib. v. cap. x. in vita Apollonij.

APODOSIS.

Nilus fluuiorum rex, & totius orbis nobilissimus, rectè vel ipso Vespasiano interprete Reges significat, vt enim ille in fœcundos Aegypti agros restagnantibus exundat aquarum riuulis, ita illi toti in publicam sese effundere debent vtilitatem. Talis fertur extitisse Manuel ille Comnenus, qui in exemplum summæ liberalitatis, dicitur: θάλασσα φιλοδωρίας, ἐλέους ἄβυσσος, τῇ χρηστότητι τοῖς ἤθεσιν εὐέντευκτος, καὶ τὴν βασίλειον ἀρετὴν ἀπαράμιλλος. *Mare magnificentiæ, abyssus misericordiæ, morum suauitate congressuq́; facilis, sed regia virtute inimitabilis.*

LI. FONTES OBLIVIONIS, ET MEMORIAE AD ORCHOMENON.

In Gratijs valent obliuio & memoria.

IN Bœotia, ad Trophonium Deum iuxta Orchomenon, duo sunt fontes, quorum alter memoriam alter obliuionem affert, inde nominibus inuentis. Plin. lib. 31. cap 2.

APODOSIS.

Orchomenos sedes est gratiarum. In Gratijs autem duo spectabilia sunt, obliuisci si quid dederis, meminisse si quid acceperis. Ideò fontes obliuionis & me-

memoriæ, ſunt in Gratiarum regno.

Nihil in amicitia odioſius quam exprobatio beneficiorum, vnde exclamat ille proſcriptus, & ſeruatus amico Cæſaris: *Redde me Cæſari, quouſque dices, te ſeruaui, ego te eripui morti?* Seneca lib. 11. de beneficijs.

Cadit etiam in doctrinam, & philoſophiam cœleſtem, in qua duo ſpectare oportet, obliuiſci priores vanitates, & in præſentia ſeriò incumbere.

LII. LACVS POLYCRITI.

Theologia, ſeu Philoſophia profunda immenſitas.

POLYCRITVS rerum Sicularum ſcriptor, loco mediterraneo ſtagnum eſſe, ait, ambitu ſuo ſcutum nihil excedens, aqua reſplendente quidem, ſed turbulentiore nonnihil, in quem ſi quis lauandi gratia ingrediatur, in latum extendi, quod ſi iteret, amplius dilatari. Ariſt. de mirabil. auſcult.

APODOSIS.

Talis eſt laudatarum artium procreatrix Philoſophia, in ea, quò plus progrediare, eo tibi laxior campus videbitur. Talis eſt Dei natura, qui vt ait D. Greg. Nazian. orat. prima pag. 32. ἀποχωρεῖ ἀυτοσοῦτον ὅσον καταλαμβάνεται. Tantum recedit, quantum capitur.

——— Exigua eſt vis
Humani ingenij tantoque anguſta labori.
Quippe minor natura aciem ſi intendere tentet
Acrius, ac penetrare Dei ſecreta ſupremi
Quis dubitet victo fragilem laſſeſcere viſu,
Vimq; fatigata mentis ſub pectore paruo
Turbari inualidiſq; hebetem ſuccumbere curis!
Prudent. in Symmach. lib. 2.

LIII.

LIII. SABBATIVS FLVVIUS ICON SABBATINAE QVIETIS.

Sabbatis quiescendum,
ex Iosepho & Elia Thesbite.

MIRACVLVM est Syriæ Sabbatius Fluuius,qui licet alijs diebus non intersistente vndarũ cursu fluat vberius,singulis tamen sabbatis quasi diei religionem sentiret,quiescit,& exsiccatur. Hæc magni nominis Authores commemorant Iosephus, & Plinius,quanquam nonnihil inter se discrepant: Iudaicus siquidem historicus indicat, eum interpositis sex diebus à fontibus deficere,& siccum alueum spectantibus exhibere. Deinde quasi nullâ mutatione factâ, septimo die sui similem exoriri,non impetu quidem languidum, sed plenius fluentem. Eius verba sunt: πολὺς γὰρ ὢν ὅτε ῥεῖ, καὶ κατὰ τὴν φορὰν οὐ χολαῖος ἔπειτα δὲ πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ὑπολείπων ἓξ ἡμερῶν ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὡρᾷν τὸν τόπον, εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς δινομένης μεταβολῆς, ὅμοιος κατ' τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι. At Plinius contra breuiter & disertè, *In Iudæâ riuus sabbatis omnibus siccatur.* Quid igitur in hac scriptorum varietate definiemus? facit, vt Plinio magis assentiar primum inditi fluuio nominis ratio, quem antiqui Sabbatum & sabbaticum nunquam nominassent, nisi Sabbatinæ quietis imaginem præ se tulisset. Deinde authoritas Eliæ Tesbitis Iudæi qui eiusdem mentionem facit in lexico in voce *Sambation. Sambation,* inquit, *nomen est fluuij de quo dicunt, quod per singulos dies hebdomadis tanto impetu currat dempto Sabbato,vt lapides magnos moueat,nec vllo modo pertransiri possit, ex quo sapientes vocarunt eum Sabbaton ab eo quod cesset siue quiescat in Sabbato.*

Iosephus de bello Iudaico. lib. 7. cap. 24.

Plin. lib.31. cap. 2.

Consentit quoque cum Thesbite Zabamus, qui hunc ipsum fluuium Gozam à veteribus nominatũ scri-

...ſibit, quod celeriter oculis ſurripiatur, atque id con-...gere Sabbato nemo Iudaicorum ſcriptorum, quos ...erim, præter Ioſephum, diffitetur. Quod verò E-...s illius quietis hanc cauſſam affert, *Decem tribus ...c captiuas detineri, vt non poſſint exire inde, nec ...bbato, ne violent illud.* hæc ex tabulis Rabbino-...m, & nugis, quas ipſe non probat.

APODOSIS.

Præclara hæc eſt imago quietis Sabbatinæ, ita in ...ultis etiam fluminibus ſuorum veſtigia præcepto-... Deus impreſſit. Clamat D. Ignatius Martyr, ſpiri-...s ſancti tuba, ἀλλ᾽ ἕκαστος ὑμῶν σαββατιζέτω πνευ-...κτικῶς μελέτῃ νόμον χαίρων, οὐ σώματος ἀνέσει, δη-...ιουργίαν θεοῦ θαυμάζων, οὐκ ἕωλα καὶ χλιαρὰ πίνων. ...μεμετριμένα βαδίζον, καὶ ὀρχήσει, καὶ χοροῖς νοῦν οὐκ ἔχου-... χαίρων Καὶ μετὰ τὸ σαββατίσαι ἑορταζέτω πᾶς φιλό-...ιστος, τὴν κυριακήν, τὴν ἀνασιμὸν, τὴν βασιλίδα, τὴν ...ατον πασῶν ἡμερῶν. Hæc ille, ex quibus licet agno-...ere antiquorum in colendis diebus feſtis religio-...em, noſtrorum verò temporum deplorare impieta-...m, quibus cœci mortales, quod erat pietatis, hoc ...otum laſciuiæ tribuerunt. *Vnuſquiſque veſtrum,* ...quit, *Sabbatum colat non corpore, ſed mente, ſacra-...um legum gaudens meditatione, non corporis remiſſio-...e, Dei ſcilicet opera admirans, non opiparis epulis, aut ...ollioribus poculis indulgens, vel etiam compoſito gra-...u incedens, aut ſaltationibus, aut choris, in quibus ni-...il eſt bonæ mentis oblectatus. Poſt Sabbatum autem ...elebret quiſquis Chriſtum diligit, Diem Dominicum, ...iem reſurrectionis, myſterio dicatum, Regem, Princi-...em omnium dierum.*

Dies Dominicus Rex & Princeps omnium dierum. Ex Ignatio Martyre.

LIV. SALMACIS.

Luxus.

SALMACVS Fons in Caria, qui bibentes effœmi-nat, vt fertur. Pompeius Feſtus: Salmacis nomine Nym-

Nympha, Cœli, & Terræ filia, fertur causa fontis Halicarnassi aquæ appellandæ fuisse Salmacidis, quam qui bibisset vitio impudicitiæ mollesceret, ob eam rem quod eius aditus angustatus parietibus, occasionem largitur petulantibus iuuenibus accedentium puerorum, puellarumq; violandarum, quia non patet refugium.

APODOSIS.

Luxuria causa frustra in aërem, & aquam reijcitur hanc enim facit πλοῦτος, καὶ ἡ περὶ τὰς διαίτας ἀκολασία Strab. lib. XIV. p. CCCCLI.

LV. FONS SARDINIAE SOLIFVGAE REMEDIVM.

Vulnus & salus.

FONS est in Sardinia, qui contra venenum Solifugæ (est enim animantis eius morsus mortifer) à summo omnium opifice in remedium conditus, vt vbi oritur malum, ibi quoque inueniatur in promptu remedium. Solin. c. IX.

Cum permittit Deus mala grassari, præsentia suggerit remedia. Sic furentibus nostro sæculo hæreticis, magna Ecclesiæ lumina opposuit, doctores Catholicos, qui flammeo diuini verbi gladio, totam illam transfugarum cateruam diuexare, & cædere non cessant, atque instillatum eorum pernicie virus salutaribus sapientiæ, & virtutis remedijs auertere, vt inde & maior sapientiæ lux, & virtutis ardor fidelibus accrescat. Petron. Arbiter.

Vnde datum est vulnus, contigit inde salus.

LVI. SELEMNVS AMNIS.

Christi sanguis permotiones sanat.

SELEMNVS amnis, amoris remedium, quo qui loti fuerint, cupiditatis obliuiscuntur, σύμφορον

εἶναι

νῶ κ, ἀνδράσιν, κ, γυναιξὶν ἐς ἔρωτ@ ἴαμα. Pausan. in Achaicis. p. 209.

APODOSIS.

Selemno longè nobilior, & ad impuri amoris flammas restinguendas efficacior Christi Domini sanguis, qui, vt dictum est à D. Chrysostomo, regiam in nobis imaginem reformat.

LVII. FONS SICVLVS.

Pœnitentia symbolum.

ARISTOTELES in admirandis, cap. 28. scribit, in Sicilia fontem esse vorticis forma; in quo aues suffocatæ, sed & reliqua animantia vbi fuerint immersa reuiuiscunt.

APODOSIS.

O magistram Pœnitentiæ naturam! quid cum pœnitentia magis congruit? Est illa ferè fons Christi de latere exiliens, qui nos miseros mortales toties lethalibus plagis affectos, toties examinatos reuocat ad vitam. D. Aug. lib. de Pœnitentia. *Pœnitentia languores sanat, leprosos curat, mortuos suscitat, sanitatem auget, gratiam conseruat, claudis gressum, aridis copiam, cœcis restituit visum, vitia fugat, virtutes exornat, mentem vnit ac roborat.* *Pœnitentia vires.*

LVIII. SIDES.

Mundus.

CTESIAS tradit Siden vocari Stagnum in India, in quo nihil innatat omnia, merguntur.

APODOSIS.

Corruptio rerum magna est, in qua raræ extant generosæ animæ, auaritiæ, ambitionis, libidinis gurgite non immersæ: *Plin. lib. 31. cap. 2.*

Appa-

Apparent raræ nantes in gurgite vasto.

Rectè de hac mundi corruptione cecinit Alcimus, Poëta Christianus, qui vixit Clodouæi temporibus,

Post lapsum (inquit) *primorum Parentum*
Extunc paulatim retro sublapsa referri
Vita prior, cunctisq; malis laxarier orbis.
Et corrupta satis, dira pinguedine tellus
Lethali quadam suffudit germina succo.

LIX. SILARIS.

Vitiorum stupor.

De Silari aquis hoc peculiare traditur: Planta si quæ in aquam eius conijciatur in saxum mutari, manente colore, formaq; ijsdem. lib. 5. p. 163. φυτὸν ἀπολιθοῦσθαι, φυλάττον τὴν χρόαν, καὶ τὴν μορφήν.

APODOSIS.

Homines ferrei, & lapidei. Ex D. Bernar.

Cadit in stuporem improborum, qui vitio obcæcati omnem humanitatis sensum amiserunt, & cum pectore lapidei sint, & ferrei, specie duntaxat homines videntur. *Cor enim habent quod nec compunctione scinditur, nec pietate mollitur, nec mouetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur, ingratum ad beneficia, ad consilia infidum, ad iudicia sæuum, inuerecundum ad turpia, impauidum ad pericula, inhumanum ad humana.* D. Bernard. lib. 1. de Considerat. ad Eugen. Pontificem.

LX. SILIAS.

Ambitiosus.

Siliae flumini nihil innatat: ἐν δὲ τῇ ὀρεινῇ Σιλίαν ποταμὸν εἶναι ἐν ᾧ μηδὲν ἐπιπλεῖ. Strab. l. 15.

APODOSIS.

Ambitiosus non patitur sibi quenquam dari superiorem, ne Deum quidem: tanta est & tam vecors super-

uperbiæ impudentia. Hoc vel ex Caligulæ Cæsaris ngenio satis patet, qui iratus cœlo, quod obstreperet antomimis quos imitabatur curiosius, quam specta-at, quodq; comessatio sua fulminibus terreretur, ad ugnam vocauit Iouem, & quidem sine missione,. Iomericum illum exclamans versum,

Ἢ μ' ἀνάειρ' ἢ ἐγὼ σε. *Aut tolle me, aut ego te.*

LXI. FONS SOLIS.

PETRO POENITENTI.

IN Troglodytis fons Solis appellatur dulcis, & circa meridiem maximè frigidus, mox paulatim te-pescens, ad noctis media feruore & amaritudine infestatur. *Plin. lib. 2.*

APODOSIS.

Ad prunas, & calorem Petrus refrixit, vbi se noctu Pontificis domo proripuit, incaluit, & fleuit amarè. De quo iure illud dici potest. *De symbolo doctrinæ per aquam & rorem quod remittebatur ad hunc locum, vide Symbol. 63. huius libri.*

Inuenit proprijs in fontibus ignes. Pœnitentia.

LXII. AQVA STYGIS MORTIFERA SOLVM ASINI SCYTICI CORNV NON LAEDIT.

Patientia inuicta.

AQVA Stygis omnia perforat, præter vasa ex cornu asini Scythici confecta. Hancce materiam miratus Alexander Delphos misit, & Apollini consecrauit Aelian. de animal. lib. 10. c. 40. Pausf. lib. 8. eius aquæ vim pestiferam vberiori studio prosequutus, mortiferam esse ait Stygis aquam, tum homini, tum cuiuis animantium generi. Nam & capellæ sæpius aquæ eius potu extinctæ sunt, quod ex interuallo temporis cognitum est. Accedit & aliud ad eius aquæ miracula: Vasa, & pocula omnia, siue vitrea, siue crystallina, siue Murrhina, siue è lapide aut

D testa

testa sint fictili, aquæ illius vi franguntur. Quin etiam ferrum, æs, plumbum, stannum, argentum, & electrum ea aqua infusa soluuntur Ipsum quoque aurum, quod neque situ, neque rubigine deteri Lesbi Poëtria testatur, & res ipsa indicio est, aquæ tamen huius virus non sustinet. Mirum est, quo pacto vniu Asini cornu huius veneno non lædatur.

APODOSIS.

Ad omnia spicula fortunæ obduruit Clypeus patientiæ, & nullum est telum tam mortiferum, quod eius vim pertundere, atque debilitare possit.

Me calor æthereus feriat, mihi plena veneno
Occurrat serpens.
serpens, sitis, ardor, arena,
Dulcia virtuti, gaudet patientia duris.

Lucanus lib. 9.

LXIII. SVLMONENSIS AQVA.

Doctrina subtilior à Rudiorum ingenijs aliena.

Plin. lib. 17. cap. 26.

IN Sulmonensi Italiæ agro Fabiano, vbi arua rigantur, herbas aqua illa irrigatas necari, fruges verò ali, & irriguum pro sarculo esse scribit Plinius.

APODOSIS.

Sacrarum literarum sensus cognoscere, nō est omnium.

Doctrina subtilior, quæ corroboratis ingenijs prodest, eadem tenues animos obruit. Non est omnium arcanos sacrarum literarum sensus dignoscere. Sicut in cœlo celatur Deus, sic in scripturis absconditur. Et sicut hoc cœlum corporeum omnes homines vident, Deum autem inhabitantem cernere minimè possunt, sic & sacras literas fermè omnes legunt, non tamen omnes Deum veritatis in arcanis sensibus latentem intelligunt, nisi sapientiæ lumine fuerint illustrati, quod præclare disserit D. Chrysostomus *Homil. 4. oper. imperf. si modo eius est.*

LXIV.

LXIV. LACVS TROGLODYTARVM.

Praua inconstantia.

[VBA in Troglodytis lacum insanûm esse dicit, malefica vi appellatum, ter die fieri amarum, salsumque: ac deinde dulcem, totiesq; etiam noctu, scatentem albis serpentibus vicenûm cubitorum. *Plin. Natur. histor. lib. 31. c. 11.*

APODOSIS.

Hominem significat dementis inconstantiæ, & malitiæ, qui modo leuis videatur, modo acerbus, modo comis, modo austerus, ad summum nunquam à malitia recedens, & totus è fraudibus confectus.

Mobilis, & varia est ferme natura malorum.
Cum scelus admittunt superest constantia: quid fas,
Atque nefas tandem incipiunt sentire peractis
Criminibus. Tamen ad mores natura recurrit
Damnatos fixa, & mutari nescia. Nam quis
Peccandi finem posuit sibi? quando recepit *Iuuenal.*
Eiectum semel attrita de fronte ruborem? *Satyr. 13.*

LXV. FONS VIRGINIS BALSAMVM VEGETANS.

Mariæ fauor.

BVRCHARDVS, natione Germanus, qui floruit ante annos trecentos, in Aegypto vidit hortum balsami, non edere vllum ex se fructum, nisi irrigetur fonte vicino, in quo Maria sæpius Iesum lauit; Saracenosque expertos frustra irrigare alijs aquis; quamobrem duxisse in illum fontem aliunde aquam, quæ virtutem diuinam inde hauriens, abundè sufficeret ad irrigationem. *Burch cap. pen. Bozius de signis. Eccl. lib. 2. cap 7.*

APODOSIS.

Omnia nostra cogitata, factaque tanquam steriles plantæ marcescunt, nisi illâ vitæ aquâ irrigentur.

Quæ rapitur de fonte tuo.

O sola inter virgines mater, & inter matres virgo. Poterit igitur inde rectè confirmari emblema in Christianam pubem, quæ Virginis Mariæ auspicij crescit, & viget, cum hoc lemmate, *Crescit quodcumque rigat.*

LXVI. VIRGO AQVA.

Virginitas.

CELEBRIS fuit Romæ Aqua Virgo, cuius meminit Statius lib 1 Syluar in balneo Etrusci.

Vos mihi quæ latium septenaq; culmina Nymphæ
Incolitis, Tibrimq; nouis attollitis vndis
Quas præceps Anien, atque exceptura natatus
Virgo iuuat.

Canathus fons apud Argiuos.

Iuxta est (inquit Plinius) Herculanus riuus quem refugiens nomen *Virginis* obtinuit. In eodem argumento celebratur Canathus fons apud Argiuos, cuius aquis lotam noua subinde quotannis Virginitatis gloria Iunonem repubescere narrabant fabulæ Pausan. in Corinth.

APODOSIS.

Symbola sunt Virginitatis duo illi fontes, cuiu laudes in media quoque gentilitate viguerunt. D. Athanasius eius encomium disertissimè prosequitur i libro περὶ παρθενίας vbi eam appellat, πλοῦτον ἀνεκτάληκτον, στέφανον ἀμαράντινον, ναὸν θεοῦ, οἰκητήριον ἁγί πνεύματος.

Hoc est monile Ecclesiæ,
His illa gemmis colitur,
Dotata sic Christo placet,
Sic ornat altum verticem.

Prudentius in D. Laurentium.

LXVII

LXVII. FONS VMBRIAE.

Liberalitas sera.

NON procul à Narnia fons est, qui nunquam scaturire visus est, nisi cum annonæ penuria propeem futura est. Leander in Vmbria.

APODOSIS.

Multi sunt eo ingenio, vt nunquam riuulos, benignitatis aperiant, nisi res in summum discrimen sint adductæ

ὠκεῖαι χάριτες γλυκερώτεραι ἢν δὲ βραδύνῃ,
πᾶσα χάρις κενὴ, μηδὲ λέγοιτο χάρις. Lucanus.

Celeres Gratiæ dulciores, quod si tardior fuerit.
Omnis gratia vana, neque gratia nomine digna.

LXXVIII. MONS CINDACVLLVS.

VIRTVS.

MONS est eminentissimus apud Austrogothos, non longè à prædicta arce regia, & lacu Vener. vulgari gentis sermone Kindaculi dictus: tantæ altitudinis, vt longè à nauigantibus vltra XL. milliaria Italica in eodem lacu quasi atra nubes, inter cœli hiatus appareat. Ideoque multi tempestatibus, viq; ventorum agitati, summis viribus conantur eius pedes attingere, vbi tranquillissimum portum adesse nouerunt. In eius montis summitate ea amœnitas frondium, herbarum, fructuum, diuersarum arborum sua sponte nascentium, non raritate magis, quàm suauitate velut satarum reperitur. Accedit auium concentus, quæ mellitissimos cantus fundunt, & totum montem exhilarant. *Olaus Magnus lib. 11.*

APODOSIS.

Tota regio vndique aspera hanc habet arcem amœnissimę iuncunditatis. Non dissimili ratione virtus cum difficiles ipsa aditus habeat, vbi tamen ad cacumen peruentum est, cœlestium voluptatum delicijs quam suauissime luxuriat. *Plautus in Trinum.*

Ibi animo
Labor grandis capitur, boni sibi hæc expetunt:
rem, fidem, honorem,
Gloriam, & gratiam, hoc probis pretium est.

LXIX. HELICONIS FERTILITAS.

Literarum fructus.

HELICON mons, quem Musis consecrarunt Pœtarum fabulæ, soli singulari quadam bonitate commendatur, cuius etiam passionibus ferunt serpentum venena infirmari. Pausan. in Bœoticis. Plutarchus iunior in Ismeno ait, Heliconem, & Cythæronem fuisse duos fratres: Κατὰ δὲ θεῶν πρόνοιαν εἰς ὁμώνυμα ὄρη μεταμορφωθέντες ἐγένοντο, Κιθαιρὼν μὲν διὰ τὴν ἀσέβειαν, Ἐριννύων μῦθος. Ἑλικὼν δὲ διὰ φιλοσοργίαν Μουσῶν ἐνδιαίτημα.

APODOSIS.

Literis nihil fœcundius est, aut amabilius, quibus etiam animorum vitia, & permotiones sedantur, si modo quis eas diligenter excolat. *Animum formant, & fabricant, vitam disponunt, actiones regunt, agenda & omittenda demonstrant, sedent ad gubernacula, & per ancipitia fluctuantium dirigunt cursum.* *Seneca ad Lucilium, epist. 16.*

LXX. MONS LICAEVS VMBRARVM EXPERS.

Religio.

IN Lycæo monte Arcadiæ est area Iouis Lycæi, quò hominibus non est accessus. Quod si fortè homines bestiæve intra loci ambitum se immiserint, nullas è corporibus vmbras reddunt: Ac feras illuc confugientes venator non insequitur, sed foris consistit, nullas à corporibus earum vmbras fundi videns. *Paus. in Arcadicis Græc. edit. pag. 269.*

APODOSIS.

Religio, & sapientia sola est, in editissimo rerum humanarum apice collocata, ad quam marcescentes

rvanitatis vmbræ non permeant, ſed intus omnia
æ, ſolidæq; virtutis nixa radicibus conſiſtunt:

Beatus es nunc mente pauper: ſed ſpei
Diues, qua gaudent pauperes,
Qui defraudati lubricis mundi bonis,
Cœli fruuntur gaudijs.

S. Paulinus ad Cytherium.

LXXI. MONTES PERSICI.

Beatitudo cœleſtis, bello & laboribus comparanda.

N locis, quæ in Magorum regione ſunt eminentiora, referunt tres montes in ſpatioſo campo eſſe ſitos: eos autem qui locum tranſmittunt, cum ad mum quidem montem peruenerint, audire vocem nfuſam veluti clamantium, non paucorũ millium minum, perinde ac ſi eſſent in acie: Ad medium tem cum venerint, maiorem ſimul, & euidentiom ſtrepitum apprehendere: tandem autem audire fine canentes Pæana, perinde ac qui viciſſent.

Clemens Alexandrin.

APODOSIS.

Per labores, & pugnas itur ad triumphos.

Virtutum gaudia vulnus habent.

D. Proſper Epigrammate 87.

LXXII. ANOSTVS.

POENITENTIA.

VIVS refert, vel potius fabulatur in finibus Meropum locum eſſe ἄνοσον, irremeabilẽ (ita enim pellatur) ſimilem voragini, & hiatui, neque verò nebris, neque lumine inſignem, ſed aërem impenre obſcuro quodam rubore permixtum. In eo lo duos fluuios labi, alterum voluptatis, alterum triſtitiæ: & ad vtrumque arbores ſitas eſſe, magnitune platani magnæ. Quæ ad flumen triſtitiæ ſunt uſmodi naturæ, ac poteſtatis fructus producere, ſi ais ijs veſcatur, eum tantum eijcere lacrymarum, vt r vniuerſum vitę reliquum tempus fletibus, luctiſq; diffluat, & ſic vitã finiat. Alteras verò, quæ fluo voluptatis adnaſcuntur, fructũ contrarium ferre,

qui enim hunc gustat, ab omnibus pristinis cupiditatibus abducitur, & si quem amauit in eius obliuionem venit, paulatimq; fit iunior, atque præcedentem ætatem, & iam transactam retro agit, ac resumit, abiecta enim senectute ad vigorem ætatis reuertitur, deinde adolescentiam induit, tum pueritiam, postremo fit infans, & sic denique expirat.

Ælian. lib. 3. Var. hist cap 18. ex Chio.

APODOSIS.

Domus hæc Anostus, domus est pœnitentiæ, ex qua nunquam ad vitia redeundum. Ea nec omnino lucida est, nec tenebrosa. In statu enim pœnitentiæ discutiuntur paulatim tenebræ, nondum plena lux enitescit. Flumen tristitiæ lacrymas pœnitentię significat; flumen voluptatis consolationem quæ tristitiam sequitur: Cupiditatum vacuitas, & reditus ad infantiam, vitæ innocentiam designat.

S. Prosp. epist. 72.

Cor mundum & sapiens fructu virtutis alatur,
Et Christi in nostro pectore regnet amor:
Quo semel impletus nunquam vacuabitur illo;
Aeterna æterni flumina fontis erunt.

LXXIII. INCORRVPTVM.

Apolloniatarum regio quam ignis non lædit.

APOLLONIATARVM vrbs finitima est Epidamno, sita in Ionico sinu, atq; in proximis vicinis circa ipsam locis fodina bituminis habetur, non aliter quam pleræq; scaturigines aquam, sic illa bitumen emittens, replensque locum. Non procul etiam sempiternus ignis ostenditur. Ardens verò collis est, non ita magnus, neque ingens spatium occupans, neque longum ambitum complectens. Sulphur autem, & alumen olet: circumque ipsum pulcherrima sunt arbusta multaque loca viridantia, quæ nihil ab incendio vicino læduntur, neque quod ad germina, neque quod ad viriditatem plantarum attinet. Ignis verò dies noctesque perseuerat, neque desijt

nquam, vt inquiunt Apolloniatę, ante bellum quod um Ilyrijs gesserunt.

Item. *Cor Germanici.*

Germanici Cor, inter ossa cremati cadaueris, incorruptum repertum est.

Item.

Iustorum Hominum regio quam ignis
Ex Ætnæ faucibus erumpens non lædit,

Cor Germanici incrematum. Suet. in Calig. *c.1.* *Iustorum hominum regio.* Cnidias apud Photium.

LXXIV. CRETA NOCTVARVM EXPVLTRIX.

Iustitiæ cultrix regio.

IN Creta noctuam aiunt omnino non nasci, ac si extrinsecus importetur, mori. Itaque Euripides videtur temere fecisse, hanc auem à Polyde visam, itque coniecisse Glaucum ei quoque cognominem (nam glauca Græci Noctuam appellant) defunctum Minois filium se reperturum. Audio præterea Cretenses iactare Creticæ terræ concessum hoc munus à Ioue, nempe in ea & nutrito, & occultato, vt ab omni malefica, & noxia fera libera sit, ita vt nec ipsa vllam producat, nec aliunde inuectam alat: & hoc re ipsa declarari cum nullum in ea maleficum animal reperiatur. hoc si quis velit experiri, venenatum animal quodpiam foris assumit: quod primum vt hanc terram attigit, statim perit. Itaque circulatores qui venantur in Africa serpentes, talia machinantur. admouendam hominum admirationem serpentes varias mansuefactas circumgestant: & simus terræ Africæ quantum satis sit ad earum vsum comportant: quod ipsum prouident, ne serpentes pereant, ob eamque causam cum ad hanc insulam peruenerint, non prius feras bestias exponunt, quam terram peregrinam quam secum portant substrauerint: ex quo fit, vt multitudinem imperitiam congregent, atque stupidam detineant. Et tametsi eæ quidem sese incitent, non loco tamen se mouent, neque ex

domestico & vernaculo puluere excedunt, atque incolumes manent. Sin in externum, & hosticum solum egrediantur, è vita quoque exeunt. Nec immerito. Nam si Iouis nutus, neque in Thetidem, neque in alium quenquam fuit, aut futurus est irritus vnquam: multo minimè in terram ei nutriciam vanus, aut irritus fuerit.

Ælianus.

APODOSIS.

Typus est regionis iustitiæ cultricis, quæ ab hæretica prauitate, & vitiorum omnium immanitate summa Dei prouidentia, & singulari principis alicuius opera sit immunis. Hoc olim D. Hieronymus dixit de Gallia: *Sola Gallia monstris caret.*

LXXV. ASSASINORVM PARADISVS.

Ad delicias iuuat ire periclis.

IN Persidis regno Tyrannus quidam, Alaodinus dictus, Muletam regionem occupauit, multosque Sicarios, quos dixêre Assasinos, hoc astu sibi adiunxit: in valle quadam amœnissima, & præruptis cincta montibus paradisum omni deliciarum genere, qualem suis Mahumetes promittebat, instruxit. in faucibus, per quas solus patebat aditus, arcem extruxit munitissimam, ne cui accedendi potestas esset præterquam conscijs. Affirmabat interim se claues Mahumetici paradisi habere, & potione soporifera clam oblata, dormientes in eum locum deferendos curabat. Experrecti cum omnibus delicijs affatim fruerentur, re vera se in paradiso esse credebant. At præstigiator ille capta opportunitate medicato poculo sopitos rursus extra paradisum efferebat, eos ad omnia quæ imperaret patranda paratissimos postea habebat, quippe de paradiso si principi obedirent securissimos. Hac arte non paucos Christianorũ Principum insidijs circumuentos oppressit. Tandem anno

o salutis M. CC. LXII. Allaus rex Tartarorum sem hunc in paradiso triennali obsidione ad deditionem fame compulit, locum aboleri, & asseclas omnes nterimi iussit.

Paul. Venet. lib 1. cap. 28. Orient. hist.

APODOSIS.

Si improbi terrestris paradisi ergò nullos labores ecusant, quid facient pij in honestis & sanctis laboibus, quos cœlestium deliciarum exceptura est immortalitas?

Explorant aduersa viros, perq; aspera duro
Nititur ad laudem virtus interrita cliuo.

Silius Ital. lib. 3. de bell. Punic.

LXXVI. ΚΑΤΑΚΕΚΑΥΜΕΝΗΣ VITIS.

Virgo inter vitiorum incendia intacta.

REGIO Catacecaumene, hoc est, combusta, arboribus prorsus caret, siquidem camporum superficies tota est in cinericia, montana, & saxo, nigri coloris velut ex adustione fulminum. Itaque sunt qui à fulminibus, & cœlitus ignis immissis procellis id accidisse dicant. Inter illam tamen terræ maciem, & ingratam cœli inclementiam vitis ramos viridissimos explicat.

De hoc argumento sic cecinit eximię indolis Poëta. *Strabo Geograph. l. 13.*

Est regio igniferis late combusta ruinis,
Arboribusq; satisq; carens, vbi torridus aruis
Stat vapor, & steriles mundi squalentis arena.
Hanc nunquam pluuio perfudit sydere vernus
Iuppiter, aut picto Thomantis discolor arcu:
Sed situs informis terras premit, aruaq; saxis
Aspera mœrentes cruciant sub vomere tauros.
Tum forte exiguæ calamus si reptat auenæ,
Ægra soli macies crescentem exsugit aristam.
Hinc frustrata Ceres fœtus deplorat ademptos,
Et labor, & malesuada fames, & tristis egestas,
Crudeles longo ludunt examine dira.

Nem-

Nempe hic vt perhibent, ignitum flumen olympo.
Decidit, & rapidis fluxêre vaporibus auræ,
Sulphureasque vagus torquens per inania flammas
Omnia Vulcanus fumanti vortice sorpsit.
At licet infestus terram decoxerit ardor,
Vastaritq; amplos pestis Liparëia tractus:
Vinea combustæ se subtrahit vna ruinæ,
Et læto grauidos extollens vertice ramos
Irrorat madidas Lenæo nectare rupes.
Hanc circum festa redimitus tempora fronde
Mollis pampineam Bromius circumrotat hastam,
Conseruatq; suo defensam numine vitem.
Cui lenes laxat zephyros, succosq; benigno
Effundit natura sinu, nec ferrea Iuno.
Nec læua ingrati nocet inclementia cœli.

ALLVSIO.

Est ardor vitij labes, virgo integra vitis.

LXXVII. CALVVS AGER φαλακρὰ ἄρουρα.

Voluptas cauenda.

APVD Indos tractus est, cui nomen Phalacra, quasi Latinè *Caluus*: eoque ita appellatur, quod qui herbam in eo nascentem degustarit, & pilos, & cornua amittit. Itaque elephanti nisi coguntur non accedunt ad locum illum, imò verò propè cum accessꝫrint, perinde atque homines prudentissimi, ab omni illius loci gramine refugientes, pedem referunt.

Æl. lib. 8. cap. 15. de animal.

APODOSIS.

Caluus ager, voluptatis domicilium est, viros effœminans, herba, deliciæ, amissio cornuum & pilorum, iactura roboris & ornamenti. Prudentes igitur illi, qui instar elephantorum, cum ad amœnam illã, & floridam iuuentutis insulam venerint, eandemq; viderint, omni bonorum, & deliciarum genere refertam,

certam, fortiter contemnere mallent: quam pestifera gramina, in suam perniciem vorare. *Voluptas vl ro dissoluit & omne robur emollit.* *Senec. ep. 3.*

LXXVIII. IVNONIS ARGIVAE ET DIANAE AETOLICAE LVCVS FERAS MANSVEFACIENS.

Religionis Christianæ vis & mansuetudo.

APVD Venetos duo olim luci celebres feruntur extitisse, Iunonis Argiuæ, & Dianæ Aetolicæ, *Strab. lib. 5. pag. 149.* in quibus feræ ita mansuescebant, vt cerui lupis aggregarentur.

APODOSIS.

Fabulosum quod affert Strabo: at, quod in Christiana religione cernitur, verissimum est, ea efferatos hominum mores, etiam humanis dapibus, & frustis esculentis infames cicurauit, & à belluina vita, ad Angelorum commercium traduxit. Vide Theodoret. λογ θ. περὶ νόμων. Per hanc

Securem blandi leporem fouere molossi,
Vicinumq; lupo præbuit agna latus:
Concordes varia ludunt cum tigride damæ,
Massylam cerui non timuere iubam.

PARA-

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER SECVNDVS.

DII GENTIVM.

I. DII CRVMENIGERI.

Pecunia vis.

HOENICES deos suos fingebant cũ crumenis & marsupijs, quod nullum maius existimarent diuinitatis symbolum quã pecuniam: ex quo & Mercurij statua visebatur Constantinopoli sacculum gestans. Georgius Codinus in parecbolis. τοῦ κέρδους αἴτιον λέγουσιν καὶ ἐμπόριον τὸν ἑρμῆν ὅθεν τὸ ἄγαλμα αὐτοῦ ἱστῶσι βαστάζον, μάρσιπον. Ἀλλὰ καὶ οἱ φοίνικες τοὺς θεοὺς αὐτοὺς πλάττουσιν ἐπιφέροντας βαλάντια, ὡς τοῦ χρυσοῦ συμβόλου ὄντος δυναστείας.

Codinus de Dijs Phœnicum.

APODOSIS.

Pecuniæ obediunt omnia, quod venustissimo epigrammate Arbiter illustrauit:

Arbiter de pecunia.

Quisquis habet nummos secura nauiget aura,
Fortunamq; suo temperet arbitrio.
Vxorem ducat Danaen, ipsumq; licebit,
Acrisium iubeat credere quod Danaen.
Carmina componat, declamet, concrepet omnes,
Et peragat causas, sitq; Catone prior.

In-

Iuris- Consultus paret, non paret, *habeto,*
Atque esto quicquid Seruius & Labeo.
Multa loquor quid vis nummis præsentibus opta,
Eueniet, clausum possidet arca Iouem.

II. DII DEMOCRITI POENA ET BENEFICIVM.

Iustitia diuinitas.

DEMOCRITVS duos tantum deos credidit, Pœnam & Beneficium. Rectè in id argumentum adit Pij IV. Symbolum, in quo lauri, & virgæ pinguntur hoc lemmate, *Pœna & Præmium.* *Plin. lib. II, cap. 17.*

APODOSIS.

Nihil ad societatis humanæ conseruationem potentius, quàm punire improbos, & optimos quosque remunerari, quod præstat iustitia: dum æquitate humanam vitam moderatur, quod disertè canit, Orpheus ὕμν. εἰς δίκ, *Orpheus de æquitate.*

Ω θνητοῖσι δικαιοτάτη, πολύολβε, ποθεινή.
Ἣ καθαραῖς γνώμαις αἰεὶ τὰ δέοντα βραβεύεις,
Ἄθραυστος τὸ συνειδύς. αἰεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας
Ὅσσοι μὴ τὸ σὸν, ἦλθον ὑπὸ ζυγὸν. ἀλλ ὑπὲρ αὐτοῦ
Πλάστιγξι βριαραῖσι παρεγκλίναντες ἀπλήστως.
Αἰεὶ γὰρ τὸ πλέον στυγέεις, ἰσότητι δὲ χαίρεις,
Ἐν σοὶ γὰρ σοφίης ἀρετῆς τέλος ἐσθλὸν ἱκάνει,
Πάντιμε, ὀλβιόμοιρε δικαιοσύνη, μεγαλαυχής.
O Mortalibus iustissima, opulenta, desiderabilis
Quæ puris sententijs semper iura administras
Integra conscientia. Quæ franges omnes
Quicunque tuum non subierunt iugum, sed illud
Trutinis violentis prætersiluerunt immoderatè.
Semper .n. *quod nimiũ est odisti, & æquitate gaudes,*
Tibi sapientiæ & virtutis totus cumulus accessit,
Omni honore digna fortunata iustitia, gloriosa.

III. DEA

III. DEA SYRIA.

Pro omnibus vna.

LVCIANVS de Deâ Syriâ librum ſcripſit, in quo tradit ſe vidiſſe in Syria ſtatuam in templo deæ multiformem, quæ quidem eſſet Iuno, haberet tamen aliquid Palladis, & Veneris, & Lunæ, & Rheæ & Dianæ, & Nemeſeos, & Parcarum, quæ alterâ manu tenebat ſceptrum, altera fuſum, in capite radios ferebat, & ignem, & Ceſton.

APODOSIS.

Helena Zeuxidis.

Dicetur de pulchritudine abſolutiſſima, cui poterit etiam accommodari illud Zeuxidis, qui ſuæ Helenæ non appoſuit *faciebat*, quod alij conſueuerant, ſed ἢ Νέμεσις, quaſi vellet dicere opus eſſe extra aleam.

IV. DEORVM ANALECTA COLLIGENDA.

Parua non contemnenda.

Vide Philoſt. in vita Apollo. lib. 1. cap. 13.

ANALECTA Deorum etiam venerationi ſunt.

APODOSIS.

Hoc adagio oſtendetur etiam minima quæq; ſummorum virorum colligenda. cum enim Damis ab inuido reprehenderetur, quod catellos imitatus qui cœnantibus dominis micas de menſa colligunt, ita ille minuta quæque Apollonij operi inſcripſiſſet ſuo ὑπολαβὼν ὁ διάμις, εἰ δαῖτες ἔφη θεῶν εἰσι, καὶ σιτεῖσθαι θεοὶ πάντως που καὶ θεράποντες αὐτοῖς εἰσὶν μέλει τοῦ μηδὲ τὰ πίπτοντα τῆς ἀμβροσίας ἀπόλλυσθαι. Rectè dicis (inquit Damis) verum hoc conuiuium Deorum eſt, & conuiuæ Dij, quorum famulis maxima cura eſt, ne qua etiam minima ambroſiæ particula, ſi fortè ceciderit, pereat.

. ADONIDIS TEMPLVM, LEONES MANSVEFACIT.

Literæ mansuetiores.

N Elymæa regione Adonidis templum est, & in eo mansueti Leones: qui homines templum ingre- ientes, tanquam salutatos adulando excipiunt: os si ad cibum aduoces, tanquam inuitati ad con- iuium adsunt: & quicquid porrexeris, postquam ceperint, modestè & decenter abeunt. *Aelianns de leonibus Adonidis, l. 12. cap. 23.*

APODOSIS.

Non templum adonidis, sed sapientiæ, mores ominum duros, atq; austeros mansuefacit, & omni eritate exuta ad cultus humani modestiam com- onit. Huius siquidem ope,

Venti sternuntur & vnda: *Vis sapientiæ.*
Pigrior adstrictis torpuit Hebrus aquis.
Securum blandi leporem fouere molossi,
Vicinumq; lupo præbuit agna latus.
Concordes varia ludunt cum Tigride Damæ,
Massylam cerui non timuere iubam.

VI. AESCVLAPII IMAGO.

Medicus.

AESCVLAPII simulachrum sedet in solio sci- pionem tenens, altera manu draconis caput remit, cane ad pedes decumbente. *Pausan. in Corinth. p. 66.*

APODOSIS.

Typus est medici in Aesculapio: solium, & vir- a imperij in ægros: Diaconis caput, vigilantiam: anis fidelem custodiam significat. Ex quo πολλῶν ντάξιος ἄλλων.

fortissimus Vmbro, *Virgilius.*
Vipereo generi, & grauiter spirantibus hydris
Spargere qui somnos, cantuq; manuq; solebat,
Mulcebatq; iras, & morsus arte leuabat.

Quid enim aliud ſunt febres & morbi quàm ſerpentes, iræ, & morſus? qui à medicis ſopiuntur, atque opprimuntur.

VII. AII VOX.

Eſt Deus in nobis : agitante caleſcimus illo.

M. Cæditius de plebe nunciauit ſe in noua via, vocem noctis ſilentio audiuiſſe, clariorem humana, quæ Magiſtratibus dici iuberet Gallos aduentare, id, vt fit, propter authoris humilitatem ſpretũ, & paulo poſt Camillo expiãdæ etiam vocis nocturnæ, quæ nuncia cladis ante bellum Gallicum audita, neglectaque eſſet, mentio illata, iuſſumque eſt templum in noua via *Aio Loquutio*, fieri.

Liuius li. 5. Cic. 1. diuin.

APODOSIS.

Quam ſæpè diuina vox clamat, & monet, & ſe vel repugnantium ſenſibus ingerit. Sed tamen proh dolor repudiatur. Vt vrbe captâ Romani Aij vocem agnouerunt : ſic improbi poſtquam in vltimum diſcrimen ſunt adducti, ſero & Dei monentis verba, & ſuum ſtuporem recognoſcunt, ἕπου θεῷ,

---

VIII. ALOADÆ ΑΛΩΑΔΑΙ.

Auari.

HErodes Sophiſta eos qui reconditis pecunijs ſacrificant, Aloadas cognominabat, qui poſtquã Martem in vincula conieciſſent, ei ſacrificarent, τοὺς δὲ καὶ θύειν ἀξιοῦντας ἀποθέτοις χρήμασιν, Ἀλωάδας ἐπωνόμαζε, θύοντας Ἄρει, μετὰ τὸ δῆσαι αὐτόν. *Philo in Herode.* Nota eſt de Oto & Ephialte fabula.

Philoſtratus de Aloadis.

APODOSIS.

Aloadæ, auari, idolum, diuitiæ, ſacrificium, veneratio, videtur alluſiſſe D. Chryſoſtomus hom. 64. *Sicut idolum* (inquit) *lapidem templis, ſic aurum auari clau-*

D. Chryſ. de auaris.

auſtris, & vectibus ſapiunt, pro templo arcam præpa-ntes, deinde adorant ipſi quod concluſerunt, oculoſq; r animam malunt, quam theſaurum perire.

IX. APOLLO AVRITVS.

Prudentia.

APOLLO ſapientiæ præſes Deus apud Lacedæmonios, cum quatuor auribus totidemque manibus fingebatur, quod ijs apud Amyclas pugnantibus ea figura viſus eſſet. Soſibius apud Zenobium Centuria 4. adag. 54. quod alibi annotauimus. Nunc in eodem genere ſymboli occurrit quod ſcribit Bembus in Veneta hiſtoria, barbatos quoſdam coronas geſtaſſe è culmo pictas, ſeptem quaſi articulis intextas.

APODOSIS.

Viro prudenti res quamplurimæ audiendæ, manus deinde operi nō ſegniter admouenda. Pars prudentiæ eſt docilitas, qua aliorum conſilia lubenter audimus, mox prudentibus ſententijs ponderata, ſi modo expediant, exequimur. Nihil enim aures proſunt ſine manibus, quod Hercules apud Auianum ruſtico deſidioſis precibus numen inuocanti præclare inculcat.

Perge laborantes ſtimulis agitare iuuencos,
Et manibus pigras diſce iuuare rotas.
Tunc quoque congreſſus maioraq; viribus auſus *Auianus de deſidioſis fabula 32.*
Fac ſuperos animis conciliare tuis.
Diſce tamen pigris non flecti numina votis,
Præſenteſq; adhibe cum facis ipſe Deos.

X. APOLLINIS SPONDII.

ARA.

Diuites improbi

THebis ſupra Sophroniſterem ara erat, Apollinis Spondij, ex victimarum cineribus congeſta *Pauſan. in Bœoticis p. 290.*

APODOSIS.

Domus improborum diuitum ex miſerorum ſanguine, & cineribus excitatæ, qui quaſi innocentes victimæ fortunis, & vita ſpoliantur, vt potentum libidini faciant ſatis. De his diuitibus Arnob. lib. 2. aduerſus gentes. *Exercent auidum atq; iniuſtiſſimum fœnus, & è miſerorum ſanguine ſupputandi ſe augent inſania: millibus paſſionum ſemper producunt fines, & quamuis prouincias totas rus faciant vnũ, pro arbore vna, pro ſulco forum litibus terunt: cum amicis, fratribus inexpiabiles ſuſcipiunt ſimultates.*

XI. AMICITIA.

PIngebatur iuuenis forma, detecto capite, tunicâ rudi induta, in cuius fimbria ſcriptum erat *Mors, & vita*, In fronte *æſtas & hyems*, habebatq; latus apertum vſq; ad cor, & brachium inclinatum, digito cor oſtendens, ibi inſcriptum erat, *Longè & propè*. Suberat & picturæ explicatio, quæ ita legitur:

APODOSIS.

Forma iuuenilis, indicat amicitiam ſemper virentem, nudum caput, fidele obſequium. Rude indumentum, tolerantiam laborum. Vita, & Mors: perpetuam amicitiam. Aeſtas & hyems, proſpera, & aduerſa. Latus apertum, ſimplicitatem, indicium cordis, ſynceritatem amoris, longè & propè, eiuſdem in omni loco conſtantiam.

Vide Liliũ Gyral. ſyntag. 1. hiſt. deorum.

XII. ANGERONA.

Silentij religio.

INter antiquiſſimas populi Rom. religiones ſacellum colitur Angeronæ, cui ſacrificatur ante diem duodecimum Calendarum Ianuariarum, quæ Diua pręſul ſilentij ipſius, preſſo obſignatoque ore ſimulachrum habet.

Solinus.

Addit

ıldit Valenium Soranum neci datum ob meritum ofanæ vocis, quod contra interdictum Romæ no-ıen eloqui ausus fuisset, inde forte Angerona con-rata.

APODOSIS.

Angerona presso ore omnibus silentij religionem mmendat. Curt, lib. 2. vbi agit de moribus Persa-m. *Lingua grauius castigatur quam vllum probrũ, c magnam rem sustineri posse credunt ab eo cui tace-graue sit.*

XIII. MIDAE ARA.

Inconstantia morum & animorum.

ARA Midæ ad Cælenas, ex ipso loco in quo ab-sorptus est alter Curtius, modo lapidea est, mo-aurea. Plutar. Parall. 5. In eodem genere est lapis ımici similis, quater quotidie colorem mutans. utarchus Iunior in Pactolo: γεννᾶται δὲ ἐν αὐτῷ ϑος Κησήρει παρόμοις, καὶ σπάνιος εὑρίσκεται. τε-άκις γὰρ ἡμέρας ἀλλάσσει τὴν χρόαν.

Curtius de moribus Persarum in castiganda lingua.

APODOSIS.

Repentinæ sunt animorum mutationes, & nunc rei, nunc lapidei videntur. *Quod enim fretum, ıem Euripum, tot motus, tantas, tam varias habere tatis agitationes fluctuum, quantas perturbationes, quantos æstus habet ratio, non dicam comitiorum, m Tullio, sed animorum.*

Lapis quater in die colorẽ mutans.

XIV. BACCHI TEMPLVM.

Ardua virtutem profert via.

DIONYSIVS ille non temulentus, & helluo, qui à Poëtis describitur, sed sobrius, & bellator, m Indiam magnis, & continuis prælijs accisam biugasset: pro illustrissimo gloriæ suæ monumen-templum habuit, cuius magnificentissima sub-ructio, vt ex eo conijci potest, quod trecentos, &

ſexaginta quinque gradus ex Sapphiro lapide purpureo contineret. Quibus apertè ſignificabat ſe per totidem virtutum, egregieque factorum non incruentum decus, ad illius gloriæ apicem conſcendiſſe, S. Epiphan. lib. de Gemmis c. 12. τὸ τέμενος παρὰ Ινδοῖς φασὶν εἶναι τοῦ διονύσου τξε. ἀναβαθμοὺς ἔχον ἐκ σαπφείρου λίθου, quod tamen multis & meritò incredibile videri aſſerit.

APODOSIS.

Tot gradus purpurei quibus altiſſimum honoris culmen virtus conſcendit, generoſarum mentium labores, ſudorem, & ſanguinem indicant, quibus immortalitatem meruere.

Hac proceres abire pij.

XV. BACCHI RECTI ARA.

Vinum moderatum.

PHilochorus ſcribit Amphyctionem regem Athenienſium, cum à Baccho didiciſſet vini temperandi rationem, primum diluiſſe, & idcirco qui ſic mixtum biberunt, homines rectos ambulaſſe, cum antea curui ob meri potum incederent: ob tantum beneficium aram ὀρθοῦ διονύσου, recti Bacchi, dedicaſſe in Horarum delubro, & proximè Nymphis alteram extruxiſſe.

Athen. li. 2. pag. 38. c.

APODOSIS.

Vinum tempeſtiuè ſumptum, lymphis dilutum, hominum generi ſalutare, idcirco inter Horas & Nymphas rectus Bacchus ab Amphyctione collocatur. Contra verò immoderatum μαινόλης eſt, vt appellatur à D. Gregorio in odis: vel vt Ariſtophan. Ἀφροδίτης γάλα.

Ariſtophanes de vino.

XVI. ARICINAE DIANAE ARA.

Malæ conſcientiæ metus continuus.

ARicinæ Dianæ nemus eſt iuxta Ariciam vrbem Italiæ, in quo olim Taurica ſacra ſunt vſurpata,

...ata, perfuga sacerdos constituebatur αὐτόχειρ τοῦ ... ρωμένου, qui priorem sacerdotem sua trucidauerat manu, strictoque semper gladio paratus erat ad in... sultus propulsandos. Strabo li. 5. pag. 166. n. 40.

APODOSIS.

Qui conscientiæ terroribus exagitantur, nunquam mente consistere possunt, ferientis gladium semper expectant, ipsi vmbram capitis sui timent.

Quos diri conscia facti
Mens habet attonitos, & surdo verbere cadit
Occultum quatiente animo tortore flagellum.

Iuuenalis de improbis Satyr. 13.

XXVII. CVPIDO AEGYRENSIS.

Amor fortunæ mancipium.

AEgyræ simulacrum fuit fortunæ, cui iunctus erat volucer Cupido.

Pausan. in Achaicis.

APODOSIS.

In amore fortuna dominatur, imò dementia, & summum corruptæ naturæ vitium, quod Antisthenes, vt est apud Theodoretum oratione 3. κακίαν ἐκάλει τῆς φύσεως, ἧς ἥττους ὄντες οἱ κακοδαίμονες θεὸν τὴν νόσον καλοῦσι, morbum dementiæ intelligit. Bias quoque apud Laërtium νόσον ψυχῆς ait esse τὸ τῶν ἀδυνάτων ἐρᾶν. Quod verò in eo affectu omnia incerta sint & instar vitreæ fortunæ lubrica, quid mirum?

Amor vitium & morbus naturæ.

Hic habitat nullo constricta licentia nodo,
Et flecti faciles iræ, vinoque madentes
Excubiæ.
Iocundique metus, & non secura voluptas,
Et lasciua volant leuibus periuria pennis.

Claud. de nupt. Honor.

XVIII. CVPIDO κεραυνόφορος.

Omnia vincit amor.

ALcibiades cum exercitui præesset, etiam id curauit vt pulcher esset. Itaque scutum ex auro &

ebore confectum ille habuit,& in eo pro insigni Cupidinem qui vlnis fulmen amplecteretur.

Athen. lib. 12.

APODOSIS.

Potentior cupido ictu fulmineo, eius potentiam sic describit Oppian. κυν β.

Eximia descriptio ex Oppiano.

Ομβριμ' ἔρως πόσος ἐσσὶ, πόσον σθένον ἄπλετον ἀλκῆ,
πόσσα νοεῖς! πόσσα κοιρανέεις! πόσα δαῖμον ἀθύρεις!
γαῖα πέλει σταθερὴ, βελέεσσι δὲ σοῖσι δονεῖται.
Ἄστατος ἔπλετο πόντος, ἀτὰρ σύγε καὶ τὸν ἔπηξας.
Ἤλυθες εἰς αἰθὴρ, οἶδεν δέ σε μακρὸς Ὄλυμπος.
δειμαίνει δέ σε πάντα, καὶ οὐρανὸς εὐρὺς ὕπερθε,
γαίης ὁπποσόν' ἔνερθε, καὶ ἔθνεα λυγρὰ καμόντων,
Οἳ λήθης μὲν ἄφυσσαν ὑπὸ στόμα νηπαθὲς ὕδωρ.
Καὶ φύγον ἔυγεα πάντα, σὲ δὲ εἰσέτι πεφρίκασι.
σῷ δὲ μένει καὶ τῆλε περᾷς ὅσον οὔποτε λεύσσει
Ἥλιος φαέθων, σῷ δ' ἂν πυρὶ καὶ φάος εἴκει
δαιμαῖνον, καὶ Ζηνὸς ὁμῶς εἴκοισι κεραυνοί,
Τοίξους ἄγριε δαῖμον ἔχεις πυρόεντας οἰστούς,
πευκεδανοὺς, μαλεροὺς, φθισίφρονας, οἰστρήεντας,
Τηκεδόνα πνείοντας, ἀναλθέας, οἷσι καὶ αὐτὰς
Θῆρας ἀνεπτοίησας ἐπ' ἀζεύκτοισι πόθοισι.

Id est.

Dure amor quantus es! quãta tua infinita potẽtia!
Quanta cogitas! quantum dominaris! quantum
Diue ludis!
Terra firma est, tuis tamen telis commouetur.
Inquies est mare, sed tu illud stabilisti,
Venisti in cœlum, vidit te magnus Olympus.
Omnia te metuunt, & cœlum latum supernè,
Et quæcunque infra terram sunt, tristesque cœtus
mortuorum,
Qui Lethes hauserunt ore obliuiosam aquam,
Et dolores fugerunt omnes, te etiam perhorrescunt.
Tuo autẽ robore longè penetras, quantum nunquã
Sol lucidus aspicit, tuis ignibus & lumen cedit
Pertimescens, & simul Iouis cedunt fulmina.
Tales habes crudelis Diue ignitas sagittas,

Acerbas

Acerbas, ardentes, prudētiæ corruptrices, furibūdas,
Tabem ſpirantes, immedicabiles, quibus & ipſas
Perculiſti feras in non copulandis amoribus.

Congruunt cum Oppiano verſus illi antiqui, quos legere eſt inter Europæ antiquitates, vbi Cupido in emblemate pro Ioue Tonante ornatus fulmen eiaculatur in mare, Neptuno interim poſito tridente, & nixo de genibus Amoris numen reuerente. Hic enim canit, *Aliud ſymbolum ingenioſum.*

Sol calet igne meo, Neptunus flagrat in vndis,
Quamuis liber erat, fecit ſeruire Tonantem
Quamuis liber erat Martem ſine Marte ſubegi.

XIX. CVPIDO PORI ET PAVPERTATIS FILIVS.

Amor Dei neceſſarius.

PAVPERTAS cum ſobolem deſideraret, Poro copiæ Deo dormienti accubuit, atque ex eo grauida facta amorem peperit παντοδαπὸν.

APODOSIS.

Quo fit vt amor dicatur πατρὸς μὲν ἀγαθοῦ, καὶ σοφοῦ, καὶ πᾶσιν αὐτάρκους, μητρὸς δὲ ἀμηχάνου καὶ ἀπόρου, patre bono & ſapiente & omnibus ſufficiente genitus, matre verò egente & inopi, an verò ex noſtra inopia, & bonorum omnium affluentia, quæ in Deo eſt, ad ipſum redamandum, vel nolentes impellimur? An, ſi lubeat ad terrenos amores referre, ideò abundātiæ, & egeſtatis filius Cupido dicitur, quod amantes tanquam perſonæ de mimo, modo egeant, modo diuites fiant: modo cum ſuis fruuntur delicijs, ſe Reges & Cæſares putent: modo orbati, vel ipſa ſatietate languidi, ſibi inanes videantur, qui prius erant opulentiſſimi?

XX. DIANA CYNDIAS.

Virgo intacta.

CYndiadis Dianę ſimulachrum ſub dio nunquam omnino niue, aut pluuia tangitur. Polyb. 16. pag. 752 quanquam iſtas narrationes δυσαναχετῶν, vt ait, διαπλεῖ.

APODOSIS.

Multa huiuſmodi argumenta celebrantur in honorem ſanctiſſimæ Virginis, cui nihil eſt ex communi hominum macula contagionis inſtillatum.

Qualiter è ſpinis mollis roſa ſurgit acutis,
Nil quo lædat habens, matremq; obſcurat honore.

In eodem argumento eſt apud Pauſaniam in Laconicis, *Ithomatæ Iouis* ſignum in flagrante Sylua illæſum: Quæ Dæmonum ope ad firmandam deprauatæ gentis ſuperſtitionem contingere potuerunt.

XXI. DYNDIMENES SIMVLACHRVM.

Diuites contumaces.

Pauſan. in Arcadicis.

DYndimenes ſimulachrum auream faciem habuit (cum ebur deeſſet) ex fluuialis equi dentibus conflatam.

APODOSIS.

Diuites huius ſæculi quaſi aurea ſimulachra, toti diuitiarum fulgore collucent: faciem tamen plerumque habent ex dentibus hippopotami, hoc eſt duram, ferream, inclementem in pauperes, quos omni contumacia diuexant. Quod ſi omnes facultates plerumque ademerint, beneficij loco numerant quod miſerrimam vitam relinquant, & obtrudunt lupi dictum ad gruem: de quo Phædrus lib. 1. Fabula 8.

Phædrus de lupo & grue.

Os deuoratum fauce cum hæreret lupi,
Magno dolore victus cœpit ſingulis

In

Inlicere pretio, vt illud extraherent malum.
Tandem persuasa est iureiurando gruis,
Gulaq; credens colli longitudinem,
Periculosam fecit medicinam lupo.
Pro quo cum facto flagitare, præmium:
Ingrata est (inquit) *ore quæ nostro caput*
Incolume abstuleris, & mercedem postulas.

XXII. EPIDOTES LEONEM CALCANS.

Somnus omnium domitor.

Ἐπιδότης, Somnus Epidotes cognomento apud Corinthios visebatur Leonem sopiens. Pausanias in Corinth. pag 53. ὕπνος κατακοιμίζων λέοντα.

APODOSIS.

Icon omnia somno domari indicat. Vbi enim incubit.

Tacet omne pecus, volucresq; feræq; **Statius.** in Sylvis. pag. 103.
Et simulant fessos curuata cacumina somnos:
Nec trucibus fluuijs idem sonus accidit, horror
Aequoris, & terris maria acclinata quiescunt.

XXIII. EROS, ET ANTEROS.

Amor cœlestis & terrenus.

IN Maltho Gymnasio simulachra erant Erotis, & Anterotis, quorum ille palmam tenebat in manu, hic infringere, & surripere nitebatur. *Pausan. Eliac. lib. posteriore, p. 202.*

APODOSIS.

Amor terrenus cœlestium rerum amorem opprimit, nec is Deo libero animo seruire potest, qui rerum creatarũ vinculis tenetur irretitus. Benè vtriusque discrimen explicat D. Chrysost. Homil. in illud Pauli, *vtinam tolerassetis.* Ille animi morbus est, (inquit)

(inquit)& opprobrium: Hic animæ lætitia & exultatio. Ille bellum in amantium inuehit cogitationem: hic bello pacem substituit. Ex illo vulgari non modo nihil emolumenti, sed ingens quoque rei familiaris sumptus inanis, vitæ pernicies, ædium deniq; à fundamentis subuersio. Ex honesto hoc, qui spectat animorum decorum, multæ opes bonorum operum, magna virtutum suppellex. Bonam corporis formam adamantes, & ad faciei splendorem inhiantes; si turpes sunt, & inelegantis formæ, nihil ad mutandam deformitatem ex concupiscentia lucrantur: in hoc contra fit amore. Quisque amat animam sanctam, continuò talis erit qualis est quem amat, verè scilicet pulcher, ac formosus.

XXIV. EVPHEME MVSARVM NVTRIX.

Literarum honos.

Pausanias in Bœeticis pag. 303.

EVPHEME Musarum nutrix fuisse fertur. Εὐφήμη Μουσῶν τιθήνη.

APODOSIS.

Eupheme gloriam significat, quo Ciceronis illud confirmatur: *honos alit artes, omnesq; incenduntur ad studia, gloriâ.* Vnde ille literarum amore incensus Poëta:

Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires,
Non venit è facili lecta corona iugo.

Verum istud gloriæ choragium vanissimum est, nisi & vtilitas ex literis percipiatur.

Phædrus de gloria cupiditate.

Olim quas vellent esse in tutela sua
Diui legerunt arbores. Quercus Ioui,
Et myrtus Veneri placuit; Phœbo laurea:
Pinus Cybelæ: populus celsa Herculi.
Minerua admirans quare steriles sumerent,
Interrogauit. Caussam dixit Iuppiter:
Honore fructum ne videamur vendere:

At me-

At mehercule narrabit quod quis voluerit,
Oliua nobis propter fructus est gratior.
Tunc si Deorum genitor, atq; hominum sator:
O nata meritò sapiens dicêre omnibus.
Nisi vtile quod facimus stulta est gloria.

Phædrus lib. 3. 56.

XXV. FABVLINVS.

Grammatici & Poëta.

FABVLINVS Deus à Romanis colebatur, cum pueri fari inciperent, quod os pueri tenerum figurare & linguam expedire crederetur. Varro de liberis educandis.

APODOSIS.

Fabulini Dij sunt magistri Grammaticæ, qui primis rudimentis pueros imbuunt, *& offensantis linguæ fragmine balbutientes fingunt.*

Os tenerum pueri, balbumq; Poëta figurat.

Horat.

FAVOR.

Vita aulica conditio.

Fauor ab antiquis in Deorum numerum relatus est, & à Fortuna discriminatus, cuius venustissimam imaginem Apelles pinxit, quam Lilius Giraldus in suos commentarios retulit his versibus,

Lilius Giraldus de pictura fauoris.

Pictor Apellæa qui pingis ab arte Fauorem,
Vnde illi generis semina, nota parum?
Hic genitum Forma, Fortunæ *hic dicit alumnum:*
Casu ille; ille animi dotibus esse satum.
Qui comes assiduus lateri? Assentatio, & ecqua
Pone subit lentis passibus? inuidia
Ecqui circumstant : Opulentia, Fastus, Honores,
Leges, *& scelerum sæpe* Libido *parens.*
Cur facis aligerum? fortuna elatus ab aura
Aduolat alta, imo nescius esse gradu,
Quare oculis captum pingis? non nouit amicos
Improbus ex humili cum petit alta loco.
Quid rotulæ insistit fortunam imitatur, & infert

Se

Se socium instabiles qua tulit illa pedes.
Cur timet atq; extra sese ambitiosius effert?
Occæcare animos fata secunda solent.

XXVI. FORTVNA PLVTVM GESTAT.

Diuitiæ Fortunæ subiacent.

Pausan in Bœoticis p. 294.

XEnophon Atheniensis, & Callistonicus Thebanus Fortunæ simulachrum finxerunt, Plutum infantem gremio gestantis: Et ille quidem manus & os, hic reliquas signi partes effert.

APODOSIS.

Præclara de lubrico fortunæ, ex Seneca.

Fragile bonum opulentia quæ Fortunæ imperio subiacet, & in perpetuo penè fluxu est. Senec. lib. 6. de beneficijs. *Omnia ista quæ vos tumidos & supra humana elatos obliuisci cogunt nostræ fragilitatis, quæ ferreis claustris armati: quæ ex alieno sanguine rapta vestra defenditis: propter quæ classes cruentaturas maria deducetis: propter quæ quassatis vrbes, ignari quantum telorum in aduersos Fortuna comparet: propter quæ ruptis toties affinitatis, amicitiæ, collegij fœderibus, inter contendentes duos terrarum orbis elisus est, Non sunt vestra, in depositi causa sunt, iam iamq; ad alium dominum spectantia, aut hostis illum, aut hostilis animi successor inuadet.*

XXVII. FORTVNA PRINCIPVM AVREA, SED MVTATORIA.

Fortuna nusquam perpetua.

FOrtunæ aureæ effigies in cubiculo Principum poni solebat, quæ ijsdem morientibus in successorum manus transferebatur, semper vaga, & raro diutius in eodem residens loco. Hoc ex Iulio Capitolino colligo, qui sic de Antonio Pio moriente scripsit. *Tertia die cũ se grauari videret, M. Antoninum*

rem-

mpub. & filiam præsentibus præfectis commendauit, rtunamq; auream quæ in Principum cubiculo poni lebat, transferri ad eum iussit. *Capitolinus de Antonino moriẽte.*

APODOSIS.

Fortuna principum aurea, sed tralatitia. Tacitus nn. 3. *Nihil rerum mortaliũ tam instabile & fluxũ st quam potentia non sua vi nixa.* Itaq; *Fortunam ci- us reperias quam retineas.* Non tantum aurea est, ed *vitrea: cum splendet frangitur.* Idem: Quamob- em Seianus *Fortunam* Seruij Tullij quam domi su- perstitiose habitam libationibus & sacrificijs cole- at, repentè vidit sese auertentem. ἄγαλμα Τύχης ὃ γεγόνει Τύλλȣ, εἶδεν ἀποστρεφόμενον. Dio. l. 58 *Præclara ex Tacito de fortunæ lubrico. Seianus Seruij Tullij fortunam coluit.*

XXVIII. FORTVNA VISCATA.

Felicitas constans.

FOrtuna apud populum Romanum nomine Viscatæ culta, quod nos eminus captet, vt nonnulli interpretantur, sed perperam. Sic enim nominata fuit quasi firma, constans, & visco, glutinoue illigata. Similis Atheniensium ἄπτερος νίκη, & Mars Laconicus in vinculis, cuius meminit Pausanias in Laconicis.

APODOSIS.

Icon est constantis, & perpetuæ felicitatis: quam tamen non est in humanis imperijs reperire:

Τύχη καπυλεύσασα πάντα τὸν βίον
Ασυγκέρασον τὴν φύσιν κέκτημένη.
Fortuna cauponatur totam vitam
Intemperans sortita ingenium.

Ανθ. βιβ. α. *Fortuna cauponatur vita.*

XXXI. TYKH SEVERI.

Fortuna commutabilis.

FOrtuna aurea seruabatur in Imperatorum cu-

biculis, quasi regni fatum. Hanc Seuerus moriens in duos filios ita diuidi iussit, vt alternis esset apud vtrumque. Meminit Spartianus in Seuero: Fortunã deinde regiam quæ comitari principes, & in cubiculis poni solebat, geminare statuerat, vt sacratissimum simulachrum vtrique relinqueret filiorum: sed cum videret se perurgeri, sub horam mortis dixisse fertur, vt alternis apud filios Imperatores in cubiculis poneretur.

APODOSIS.

Philo de inconstantia fortunæ.

Hæc igitur Fortuna erat Diaria, qualis verè est, in dies vel potius in horas mutabilis: ἔστιν οὖν ὅσι τῶν ἀνθρωπίνων σπουδασμάτων ἔργον, καὶ πρᾶγμα ἐστὶν ἀλλὰ σκιά τις ἢ αὔρα: πρὶν ὑποστῆναι παρατρέχουσα, ἔρχεται δὲ καὶ πάλιν ἄπεισιν: ὥσπερ ἐν ταῖς παλιῤῥοίαις. Philo Iud. quod Deus sit immutab. pag. 248. *Nihil est quod mortales tanto affectu desiderãt, re ipsa nihil: Sed umbra aut aura, antequam subsistat pratercurrens. Accedit, & recedit, Euripis, & æstibus maris similis.*

XXX. FORTVNAE OBSEQVENTIS PVLLVS SERVIVS TVLLIVS.

Fortunatus.

Plutarch. in Fortuna Rom.

Hic prædicabat sibi consuetudinem intercedere cum Fortuna, quam per fenestram quandam in suum cubiculum ad se delabi dictitabat. Idem in Capitolio Fortunam *Primigeniam & obsequentem* dedicauit.

APODOSIS.

Rectè prouerbiali figurâ iactari poterit in vehementer Fortunatos, quibus adeò omnia succedunt ad votum, vt fortunæ in delicijs esse videantur. Sed

Fortuna nimium quem fouet stultum facit.

Fortuna obsequium periculosũ.

& vt ait Epictetus, εὐτυχίας ὥσπερ μέθης ἄφρων ἐπὶ πλεῖον ἀπολαύσας ἀνοητότερος γίνεται, felicitate nõ secus ac ebrietate quadam plus satis plenus imprudens, imprudentior efficitur.

XXXI.

XXXI. HERCVLES MVSAGETES.

Literarum Tutor.

FVIT apud veteres Hercules Μουσαγέτης ductor Musarum, in cuius templo Marcus Fuluius nobilior triennio postquam de Aetolis triumphauit, Musarum signa, quæ capta Ambracia Romam transtulerat, posuit. Liuius lib. 38. & Eumenes Rhetor.

APODOSIS.

Latent Musæ in tutela bellicæ virtutis, & sub Principum Virorum auspicijs florent iucundius.

Pierij tutela chori.

Pieridem Heroes, doctos & amate Poëtas,
Aurea nec superent munera Pieridas.
Carmine purpurea est nisi coma, carmina ni sint,
Ex humeris Pelopis non nituisset ebur.
Quem referent Musæ, viuet: dum robora Tellus,
Dum cœlum stellas, dum vehet amnis aquas.

XXXII. HERCVLIS ARA DIDYMAEA.

ὁ ἐν διδύμοις βωμὸς.

Crudelitas.

DIdymis ciuitas est Milesiorum, vbi Ara ab Hercule Thebano ex luto sanguinis affusi copia subacto erecta dicitur. Pauſ. in Eliacis p. clxj. l. 1. ἀπὸ τῶν ἱε-ρῶν τοῦ αἵ-ματος.

APODOSIS.

Rectè dicetur hæc parabola in hominem impurum ex flagitiorum ac cædium importunitate concretum. Theodorus Gadareus huic interpretationi calculum dedit, qui Tiberij mores improbos Icone cupiens exprimere, eum πηλὸν αἷμα τι πεφυράμενον, appellabat. *Theodorus Gadareus de crudeli.*

XXXIII. HERCVLIS CLAVA CANES FVGANS.

Virtus victrix calumnia.

SAcellum Herculis in foro Boario est, in quo argumenta conuiuij, Potitiorum, & maiestatis ipsius remanet. Nam diuinitus illo, neque canibus, neque muscis ingressus est. Etenim cum viscerationem sacrificij litaret, Myagrum Deum dicitur imprecatus, clauam verò in aditu reliquisse, cuius olfactu refugerent canes.

Solinus initio Polyhistoris.

APODOSIS.

Virtus vel solo sui odore terret, & fugat calumniatores. *Audaci timor esse potes.*

XXXIV. HERCVLIS POMVM.

Dona leuia Magnos oblectant.

BOEOTIIS erat statum, & solenne Herculi sacrum, victima aries comparabatur, sed eos, qui ducebant, Asopus fluuius, qui cœlesti aqua mirum in modum creuerat, interclusit: inter sacrum saxumque vt aiunt, Bœotij stabant, cum tali commento hostiam simularunt. Pomo, specie, & magnitudine excellenti, festucas supponunt, & hi pedes arietis, duas item ad latus festucas infixêre, vt cornua effingerent. Tùm solitis sacrorum verbis, Hercules, inquiunt, Promache mactus hoc Pomo Ariete esto.

Iulius Pollux.

APODOSIS.

Parua munera, & ludicra, Magnos etiam aliquando viros delectant:

Vaga cingitur astris
Luna & in Oceanum riui fluxere minores.

XXXV.

XXXV. ISIS MAMMOSA.

Dei beneficentia.

INter Isidis effigies, ea non est ignobilis, quæ apud Macrobium opinor tota ex vberibus conferta pingitur, quo antiqui terræ omnium parentis, & nutricis fœcunditatem adumbrare solebant.

APODOSIS.

Totus vber Deus est, adeò se miserorũ casibus impendit, & rebus omnibus alimenta necessaria largitur. Apul. Met. l. 11. *Dulcem matris affectionem miserorũ casibus tribuit, nec dies, nec quies vlla ac ne momentum quidem tenue eius transcurrit beneficijs otiosum.* *Apul de Dei beneficentia.*

XXXVI. IOVES SPARTANI ADORATI.

Potentiorum cultus.

APud Lacedæmonios rex erat sacerdos Iouis cœlestis, & Iouis Lacedæmonij.

APODOSIS.

Plures nunc seruiunt Ioui Lacedæmonio, quam cœlesti. Si Deus enim læsus fuerit, pro nihilo habent & illud Tiberij vsurpant, *Dei iniurias Deo curæ.* At verò si Potentiorum aliquis cuius se imperio manciparint, offendatur, non ferunt, minantur, feriunt, exterminant, ab ijs sciscitandum, *Tiberij dictum callidum.* *Persius sat. 2.*

De Ioue quid sentis? est ne vt præponere cures
Hunc cuiquam? vis Staio?

XXXVII. IVNO MONETA.

Iustitia.

BELLVM aduersus Pyrrhum gerebat Populus Romanus magna æris inopia. Iunonem consulunt quid opus sit facto, iubet eos armis iustitiæ pugnare; hoc pacto pecuniam nunquam defuturam, parent iussi, iustitia, & fide certant cum hostibus,

& his armis ſuperant. Ex quo inſtitutum vt Iuno Moneta apellaretur, & in eius templo numi cuderentur. Suidas in voce, Μονήτα. τὸ νόμισμα ἐν ἱερῷ αὐτῆς ὁρίσαντες χαράττεσθαι.

Suidas de Moneta Romanorum.

APODOSIS.

Armis iuſtitiæ nihil omnino potentius.

δίκης λόγχησι μάχου, καὶ πάντας δαμάσεις

Nec ſine cauſa Plato Iuſtitiā appellat ἕρμα πόλεων.

Plato de Iuſtitia.

XXXVIII. IVNONIS ARA CINERICIA.

Impietas,

IVnonis Olympiæ ara erat Cinericia, βωμὸς πεποιημένος τέφρας. Pauſan. in Eliacis l. 1. p. 152. initio.

Pauſanias de Iunonis ara.

APODOSIS.

Abſurdum cœleſti Iunoni ſacrificare in cinere? abſurdius Deo viuo, corde immundo, & humanarum rerum puluere, & ſordibus oppleto facere. Quid ſunt enim aliud rerum humanarum curæ?

πάντα γέλως, καὶ πάντα κόνις, καὶ πάντα τὸ μηδὲν.

XXXIX. IVPITER ARIETINVS.

Impietas.

THebani cum alias arietibus abſtinerent, vnum tamen quotannis mactabant, cuius pellem ſimulachro Iouis induebant.

Herod. li. 2.

APODOSIS.

Cæca hominum amentia deos fingit artatque vt lubet. Immundi caprum faciunt: homicidæ leonem: voluptuarij ſuem. Hinc ampla vitiorum ſeges, cum vitia ipſa pro numinibus habentur, Xenophanes Colophonius. Εἰ χεῖρας εἶχον βόες ἢ λέοντες, ἢ γράψαι χείρεσι καὶ ἔργα τελεῖν ἅπερ ἄνδρες, ἵπποι μὲν θ᾽ ἵπποισι, βόες δέ τε βουσὶν ὁμοίους καὶ θεῶν ἰδέας ἔγραψαν. Si manus

Xenophanes apud Theodoretum.

ius haberent boues, aut leones, aut pingere finge-
eue ſicut & ipſi homines ſcirent; Equi quidem e-
quis, Boues bobus ſimiles Deorum effigies facerent.

XL. BACCHI MODERATOR PLVVIUS IVPITER.

Vinum aqua diluendum.

PHilonides Medicus lib. de coronis, & vnguentis auctor eſt, translata è mari rubro vitæ in Græciam à Baccho, multiſque intemperanti voluptate delinitis, & merum bibentibus, cum alij furijs acti inſanirent, alij crapula obruti iacerent quibuſdam ad littus maris potantibus, ingruente pluuia conuiuium diſſolutum, ac poculum, in quo parum vini reictum fuerat, aqua repletum eſſe. Deinde cum factum rurſus eſſet ſudum, ac ſerenum cœlum, conuiuas in eundem locum reuerſos, vinum dilutum guſtantes mitem atque minimè moleſtam voluptatem ſenſiſſe. Ex eo Græci allato inter cœnandum Temeto exclamant, *Bonum Deum*, Bacchum ſcilicet inuocantes. Poſt cœnam verò cum temperatum poculum miniſtraretur, *Iouem Seruatorem* exclamant pluuiæ largitorem, & moderatorem potus. *Athen. l. 15. p. 1107. A.*

APODOSIS.

Vinum aqua diluendum cœleſtis aqua docuit, ad id facit venuſtum epigr. Melagri anth. 1. εἰς οἶνον.

Αἱ νύμφαι τὸν Βάκχον ὅτ' ἐκ πυρὸς ἥλαθ' ὁ κοῦρος
Νίψαν, ὑπὲρ τέφρης ἄρτι κυλιόμενον.
Τοὔνεκα σὺν νύμφαις Βρόμιος φίλος, ἢν δέ νιν εἴργῃς
Μισγέσθαι, δέξῃ πῦρ ἔτι καιόμενον.

Meleager de vino aqua diluto.

Nymphæ Bacchum quando ex igni exiluit puer,
Abluerunt in cinere recens volutatum.
Quare cum Nymphis dilectus Bacchus, quod ſi recu-
Miſcere, capies ignem ardentem. *(ſes*

XLI. ΖΕΥΣ ΒΟΥΛΑΙΟΣ.

Iustitia Dei Consilio regitur.

Pausan. in Atticis p. 3.

ATheniensis in curia quingentorum, qui summæ rei præerant, statua erat Consiliarij Iouis, βουλαίου Διός.

APODOSIS.

Hora. odar. li. 3. 1.

Vt intelligant Iudices à Deo capienda omnia consilia, & inspectorem esse iudiciorum Deum.

Regum timendorum in proprios greges,
Reges in ipsos imperium est Iouis,
Clari gigantæo triumpho
Cuncta supercilio mouentis.

XLII. IVPITER CENTVMPEDA, ET TIGILLVS.

Dei prouidentia.

INter cæteras iconas, quibus antiqui Dei prouidentia mundum sustentari docuerunt, hæc est nõ postrema, quod Iouem Centumpedam, & Tigillum exhibuerunt: Primum quod uelut centum nixus pedibus firmaret infima, alterum quod Tigilli instar supera fulciret.

APODOSIS.

Dei prouidentia vbique diffusa, ita cœlestia regit, & firmat, vt infima quæque non contemnat. οὐδὲν γὰρ ἀπρονόητον, οὐδ' ἠμελημένον παρὰ τῷ θεῷ, πάντα σκοπεύει ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμός. Nihil improuisum, nihil neglectum apud Deum. Omnia perspicit ipsius oculus non dormiens.

Traiani nummus.

Exstat in Traiani nummo fœmina, statura erecta, stola amicta, sceptrũ vna manu tenens, ad alteram globum, ad eius pedes deuolutum ostendens, qua prouidentiæ regimẽ significatur.

Eduardi VI. Symbolum. Octau. de Strada.

Simile est quod Eduardus sextus rex Angliæ pinxit in symbolo. Erat globus cœlestis catena vinctus, quæ pendet ex manu cœlesti cũ symbolo, *Nihil sine Deo.*

XLIII.

XLIII. IVPITER CRETENSIS, ὁ ἐν Κρήτῃ Ζεύς.

Iudex surdus.

IN Creta Iouis erat simulacrum sine auribus.

APODOSIS.

Hoc videlicet significabant, rerum omnium potentem nullius dicto audire: τῷ γὰρ ἄρχοντι καὶ κυρίῳ πάντων οὐδενὸς ἀκούειν προσήκει. Rectè cadet in principem surdum, aut iudicem querelas non audientem? Quod magnum per se crimen est. Nam, vt ait vir piusquè ac doctus Petrus Blesensis, *Qui dat diuitias terræ, ab eis aurum non postulat, vel argentum, sed vt audiant causam populi, & arguant pro mansuetis terræ.* *Plutarch. in Isid. & Osirid.* *Petrus Blesensis.*

XLIV. IVPITER MVSCARVM ABACTOR Ζεὺς ἀπόμυιος.

Improborum vindex.

FErunt Herculem Ioui porricientem ἀπομυίῳ Ζηνὶ victimam immolasse, & cum perlitatum esset, muscas omnes trans Alphenum euolasse. *Pausan. in Elia. p. 161.*

APODOSIS.

Muscæ, improbi, abactor muscarum, vir grauis, qui sua auctoritate compescat improbos, calumniarum vellicationibus probis insultantes, ἡ διαβολὴ ξίφους τομωτέρα, πυρὸς καυσικωτέρα, καὶ τῶν Σειρήνων ἐστὶν εὐπειθεστέρα, vt ait Achilles l.6. de amoribus Clitophontis quamobrem eget forti propugnatore, in cuius vmbra Hercules ipsi conquiescere possint. *Achilles VI. de amoribus Clitophontis calumniam vt depingit.*

XLV. IVPITER PINGENS CENTAVROS IN NVBIBVS.

Princeps in nugis occupatus.

IMAGO est amplissimorum hominum qui se nugis occupari patiuntur: & cum ad maxima quæque nati sint, reculis humanis, & inanibus ludis

capiuntur, quid aliud ſunt iſta quam vt ait D. Chryſ. παίδων ἀθύρματα. Verba autem Apollonij Damidem interrogantis, ita ſe habent, ζωγράφος οὖν ὁ θεός, ὦ, δάμι, καταλιπὼν τὸ πτηνὸν ἅρμα, ἐφ' οὗ πορεύεται, διακοσμῶν τὰ θεῖά τε, καὶ ἀνθρώπεια, κάθηται τότε, ὡς ὁ ἀθύρων τε καὶ γράφων ταῦτα, ὥσπερ οἱ παῖδες ἐν ψάμμῳ. Ph. in vita Apoll. l. 2. c. 10. Hoc præſtitiſſe videtur Domitianus cum abiectis Imperij curis certas ſibi quotidie horas deſtinauit, ad capiendas muſcas, quas ſtylo ferreo nauiter configebat.

XLVI. IVPITER PHIDIAE, ET IVPITER HOMERICVS.

Vrbes magis viris illuſtrantur, quam viri Vrbibus

APollonius apud Philoſtr. lib. 4. c. 11. vrbes pulchras cum Iouis ſimulacro à Phidia elaborato comparat, homines cum Homerico Ioue.

APODOSIS.

Significat viros illuſtres præcipua vrbium ornamenta, non autem manufacta quibus finem allatura eſt ætas. Explicat idem Apollonius, vbi de Ioue Phidiæ ait: καθῆσθαι γὰρ αὐτὸ οὕτως ὡς τῷ δημιουργῷ ἔδοξε, τοὺς δὲ ἄνδρας ἐπὶ πάντα ἥκοντας, μηδὲν ἀπεοικέναι τοῦ Ὁμηρείου Διός, ὃς ἐν πολλαῖς ἰδέαις Ὁμήρῳ πεποίηται, θαυμασιώτερον ξυγκείμενος τοῦ ἐλεφαντίνου, τὸν μὲν γὰρ ἐν γῇ φαίνεσθαι, τὸν δὲ ἐς πάντα ἐν τῷ οὐρανῷ ὑπονοεῖσθαι. Siquidem Phidiæ Iouem ſedere eo pacto quo artifici placuit; Homines autem omnia luſtrantes haudquaquam diſſimiles eſſe Homerici Iouis, qui ab Homero varijs formis expreſſus eſt, longè admirabilius quàm ſi ex ebore conſtaret: Hic enim in terra duntaxat videtur, alius in cœlo intelligitur.

XLVII. ΖΕΥΣΦΑΛΑΞ

Auxilium diuinum.

QVI custodi Domitianus templum ingens, seque in sinu Dei sacrauit, quod ipsum in seditione Vi- *Sueton. in* lliana à furore hostium conseruasset. *Domitiano.*

APODOSIS.

Omnes quotquot sunt mortales, sed maximè re- :s, in sinu Dei parentis iacent, cuius prouidentia ruantur Ecphantes de regno, ἐν δὲ τᾷ γᾷ καὶ παρα- ῖναι ἀριστοφυέστατον, ἄνθρωπος, θειότερος δὲ ὁ βασι- *Ecphantis* ὺ, ἐν τᾷ κοινᾷ φύσει πλεονεκτέων τῶν κρείσσονα, τὸ μὲν *dictum præ-* ᾶνος τοῖς λοιποῖς ὅμοιος, οἷα γεγονὼς ἐκ τᾶς αὐτᾶς *clarum de* ας, ὑπὸ τεχνίτα δ᾽ εἰργασμένος λώστῳ, ὃς ἐτεχνίτευσεν *Rege.* τὸν ἀρχετύπῳ χρώμενος ἑαυτῷ. In terra optimum nè ingenium præ cæteris animantibus homini atum est. Diuinior autem inter homines rex est, vt ui multum supra communem naturam emineat. orpore reliquis non dissimilis, vtpotè natus ex ea- em materia: sed ab optimo artifice factus, qui *fa- ricauit ipsum Archetypo ex sese sumpto.* Idcirco pe- uliari cura reges quasi patres populi protegit.

XLVIII. IVSTITIAE NVMMVS.

IN antiquo nummo cernitur Iustitiæ effigies, ami- ctu quidem toto in exporrectam retro dextrā ap- enso, claua supra leonis caput postremis pedibus esidentis iniecta, ex antiquo num.

APODOSIS.

Feroces domat Iustitia.

Αἰεὶ θραύεις γὰρ ἅπαντας
ὅσσοι μὴ τὸ σὸν ἦλθον ὑπὸ ζυγόν.
Semper frangis enim omnes
Quicumque tuum non subierunt iugum.

Orpheus in hymno Iustitiæ.

XLIX. LAMIAE OCVLI.

Peccata aliena curiosè obseruare, sua negligere.

LAmia, quod aiunt, cum foras iret fictitios oculos habebat, quibus omnia curiosissimè lustraret, eosdem domum rediens appendebat ad fores, vel in vasculo reponebat. Plutarch. de curiositate. τὴν Λαμίαν λέγουσιν οἴκοι μὲν ἄδειν τυφλὴν, ἐν ἀγγείῳ τινὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσαν ἀποκειμένους, ἔξω δὲ προϊοῦσαν ἐπιτίθεσθαι καὶ βλέπειν.

APODOSIS.

Est illud hominum ingenium, vt alienos errores quanta possint curiositate odorentur, domi nullos oculos habeant, & in proprijs peccatis omnino cæcutiant.

Aspice quid portet mantica posterior.

Lucianus verarum histor. libr. 1. vbi ait de orbe lunari, & hominibus eum incolentibus. τοὺς ὀφθαλμοὺς, inquit, περιαιρετοὺς ἔχουσι, καὶ ὁ βουλόμενος ἐξελὼν τοὺς αὐτοῦ φυλάσσει. Oculos habent præter communem modum portatiles, & quisquis vult ablatos seruat.

L. LATONA DELIACA.

Spes frustrata.

PArmenicus Metapontinus (vt scribit Senius lib. 5. Deliadis) primarius tum genere, tum opibus, cũ in antrum Trophonij descendisset, reuersus postea nunquam ridere potuit. Ea de re sciscitanti oraculum, sic Pythia respondit,

Εἴρῃ μ' ἀμφὶ γέλωτος ἀμείλιχε μειλιχίοιο,
Δώσει σοι μήτηρ οἴκῳ, τὴν ἔξοχα τῖε.

Sperans igitur post reditum se risurum, cum id non contigisset, deceptum se ab oraculo putans, fortè Delon appulit, vbi quicquid visebatur in insula, cum admi-

admiraretur, Latonæ fanum ingreſſus, & matris Apollinis inſignem ſtatuam ſpectaturum ſe confidens, ligneam & deformem conſpicatus, præter opinionem, in riſum effuſus eſt. Athen. libr. 14. pag. 1114. A. B.

APODOSIS.

Spes fruſtrata, vbi expectabatur aliquid ingens, at exiguum, contemptumque præter opinionem accidit, vt cum mus, aut felis pro leone oſtenditur.

Mons parturibat gemitus immanes ciens,
Eratque in terris maxima expectatio,
Quod ille pareret: At ille murem peperit. *Phædrus.*

LI. LYCI DAEMONIS CLIENTES.

Calumniatores.

Athenis in foro vbi agebantur cauſſæ Lycus quidam Genius ſculptus ſtabat lupina ſpecie. Apud hanc ſtatuam Sycophantæ pecunia corrupti verſari conſueuerant, velut apud Deum quempiam ſui quæſtus præſidem, eique indies ſingulos triobolus ſecabatur. Zenobius cent. 5. Prouerb. 2. λύχος ὁ ἥρως πρὸς τοῖς ἐν Ἀθηναίοις δικαστηρίοις ἵδρυται τοῦ θηρίου τὴν μορφὴν ἔχων, ἔνθα οἱ δωροδοκοῦντες: καὶ συκοφάνται κατὰ δίκας γενόμενοι συνεστρέφοντο.

APODOSIS.

Merito in Lyci Dæmonis clientela ſunt calumniatores, fœdiſſimum genus hominum, lupi infeſta rabie integerrimorum virorum famam ſemper armatum. *Hoc Præſide gaudent.*

LII. MERCVRIVS VIALIS.

Mutuum auxilium.

Consuetum fuit antiquis Mercurio, quem viarum præsidem credebant, lapides sacros in aceruum conijcere: tum vt Deo ὁδηγῷ honorem haberent, tum vt ijs qui idem terrerent iter, commonstrarent viam. Hoc prouerb. 26 indicatur his verbis: *Sicut qui mittit lapidem in aceruum Mercurij: Ita qui tribuit insipienti honorem.* Hebræi commentarij hūc aceruum lapidum vocant *Marcolis*, vbi Elias Thesbites ait, *Marcolis nomen est idoli cui talis erat cultus. Alij dicunt nomen esse Dei cuiusdam, quem Romæ colebant, qui alio nomine Mercurius vocatur. qua de re cum sciscitatus fuerim, responderunt nequaquam talem Mercurij cultum fuisse.* Existimabat quippe vir candidi ingenij, Mercurij statuam lapidibus ab eis cultoribus impeti: sed hoc de aggesto lapidum cumulo in Mercurij Vialis honorem intelligendum, quod declarat Hesychius his verbis in voce Ερμαῖος λόφος τοὺς σωροὺς τῶν λίθων Ἑρμαῖς τοὺς ἐν ταῖς ὁδοῖς, γινομένους, εἰς τιμὴν τοῦ Θεοῦ, ἐνόδιος γάρ. Vnde recte Petauius noster vir politissimi iudicij, ad Themistij oration. 23 pro ἐρωδιὸν Ἑρμῆν, legit τὸν ἐνόδιον. Ex ijs lapidibus aggestis tumuli in altum plerumque culmen erigebantur, vnde Liuius li. 26. *Mercurius Teutates tumulus in Hispania.* Hunc Teutatem Galli sub nomine Mercurij coluerunt:

Marcolis quid apud Hebræos.

Lucanus.

Et quibus immitis placatur sanguine diro
Teutates.

APODOSIS.

Lapides ab vnoquoque prætereunte in aceruum Mercurij coniecti ad viam demonstrandam, significant in societatis humanæ mutuum adiumentum suum quemque symbolum afferre oportere: eamque artium inuentarum noua subinde accessione locupletari.

LII.

LII. METHE PAVSIAE.

Ebrietas comes impudicitiæ.

PAusias pictor celeberrimus in tholo Aesculapij Μέθη ἐξ
Cupidinem pinxit Citharœdum, & Methen, seu ὑαλίνις
ebrietatem, quæ ex vitrea phiala bibebat, ita vt per φιάλης πί-
eius perspicuitatem muliebre os ostenderet. Pausan. νουσα.
in Corinth. p. 69.

APODOSIS.

Ebrietas sæpè impuri amoris comes, οἶνος γὰρ Ἀφροδίτης γάλα, vinũ enim lac Veneris dicitur, cuius, vt ait Clemens Alexand. Pædag. lib. II. ca. I. ἀναθυμίασις θολώδεις ἔρα οὖσα ἐπίκοτα τῆ ψυχῆ: *Vapor turbulentus mentem obnubilat, & plerumq; cæcitate confundit*, Prouerb. 20. *Luxuriosa res vinum, & tumultuosa ebrietas: omnis qui cum his miscetur non erit sapiens.* Hieron. in c. 5. ad Galatas. *Semper ebrietati iuncta luxuria est.*

LIII. MINERVA ANEMOTIS.

Auxilium ab alto.

FVIT apud Messenios Anemotidis Mineruæ signum, quod Diomedes ob sedatam ventorum rabiem qui intempestiuis flatibus regionem vastabant, consecrauit. *Pausan. in Messen.*

APODOSIS.

Rectè παροιμιακῶ schemate dicetur in egregiam
fœminam quæ tempestates aliquas malorum sedauit, & turbulentis calamitatibus auram lucis salutarem attulerit. Talis beata Virgo extitit, quæ cum
antea fædi miseriarum turbines totam pænè terram *Beata*
acerassent, prima serenitatem mundo attulit, & ad- *Virgo.*
uersis ventorum flatibus dissipatis, Zephyrorum lenitatem Christi auspicijs emisit in terras: vnde re-

ὂte

ctè appellari poteſt. *Miſeris ſidus implorabile nautis*

LV. MINERVA PHIDIAE.

Homo ad Dei imaginem creatus.

PHidias ille præſtanti vir ingenio, ſimulachrum Mineruæ, velut omnium operum caput in ipſa Athenienſium arce ſingulari induſtria à ſe expolitũ collocaret, in Deæ clypeo ſuam impreſſit imaginem tanto artificio, vt nemo delere poſſet, aut diuellere, qui totam ſtatuam non imminueret. Ariſt. in veteri codice περὶ τῶν θαυμασίων.

APODOSIS.

Deus rerum omnium creator, & opifex non cœlo, aut terris, non equis, aut vlli animantium, ſed homini, vt omnium operum capiti, & ornamento, ſuam impreſſit imaginem: ita penitus inhærentem, vt nemo poſſit delere qui ſibi vim non afferat, & funditus perniciem moliatur Theodotus in Epitome, ὁ πιςὸς τὴν ἐπιγραφὴν μὲν ἔχει διὰ Χριςοῦ τὸ ὄνομα, τοῦ Θεοῦ δὲ, τὸ πνεῦμα ὡς εἰκόνα.

LVI. MINERVA SAITANA.

Η᾽ ἐν σάει Αθηνᾶ.

Sapientia Cœleſtis.

SAI Mineruæ, ſiue Iſidis fanum erat, in quo hæc inſcriptio: ΕΓΩ ΕΙΜΙ ΠΑΝ ΤΟ ΓΕΓΟΝΟΣ, ΚΑΙ ΟΝ, ΚΑΙ ΕΣΟΜΕΝΟΝ, ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΜΟΝ ΠΕΠΛΟΝ ΟΥΔΕΙΣ ΤΩΝ ΘΝΗΤΩΝ ΑΠΕΚΑΛΥΨΕΝ. Plutar. in Iſid. & Oſirid. *Ego ſum omne quod fuit, eſt, & erit & meũ peplum adhuc nullus mortalium euoluit*: addit ſupra Plu-

Plutarchum Proclus: Ον ἔτικον καρπὸν Ηλιος ἐγένετο. Quem peperi fructum. Sol eſt.

APODOSIS.

Cadunt omnia in Deum, quem σοφίαν κοσμοτεχνῖτιδα Syneſ. nominat: pars tamen vltima de quali- bet obſcura ſcientia dici poteſt: vt de Theologia, cuius nullus adhuc velum plenè retexerit: tanta eſt in rerum diuinarum cognitione difficultas. Saitanæ porrò Mineruæ meminit Plato de Republica. σαῗς μεγίστη πόλις ἐν τῷ Αιγύπτῳ οἷ τῆς πόλεως θεὸς ἀρχηγὸς ἐστιν, Αιγυπτιστὶ μὲν τοὔνομα Νηΐθ, ἑλληνιστὶ δὲ, ὡς ἐκείνων λόγος, Αθηνᾶ.

LVII. MOMVS.

Cretici cenſores.

PRoducta eſt Venus in Deorum concilium omnibus Veneribus affluens, etiam comptis, & tortis concinnis, madentibuſque comarum fimbrijs, & omni mundo muliebri ornata. Placuit cœleſtibus diuina ſpecies, & omnium oculos inflexit admiratione ſuſpenſos. Aderat tum Momus Deus amentiſſimæ dicacitatis: rogatus quid de Venere ſentiret, Sandalium, inquit, habet nimis ſtridulum, & argutum. *Vide Budæi Philologum.*

APODOSIS.

Critici ſæpè, & correctores opera cedro digna, quæ omnes admirantur, ſoli reprehendunt, & cum eloquentiæ decora exilis pectoris anguſtijs capere non poſſint, minutias quaſdam, vt calceoli ſtrepitum exagitant, voces nonnullas vellicantes. Itaque rectè ab Antiphane vocantur, εὐφώνων λαθροδάκνας Κόρεις, Eloquentium clandeſtinè mordentes cimices.

LVIII. MOMI TAVRVS.

Potentia moderata.

MOmus vt reprehensionis aculeos in omnes deos mordacius exerebat, Tauri artificem Deum carpebat, quod cornua non suffixisset oculis: quo
Lucianus in Nigrino. illorum vis immoderata his veluti ducibus regeretur.

APODOSIS.

Ex eo oculus vigil Tauri cornu insidens, symbolum erit ferocis potentiæ rationis beneficio restrictæ, ne quocumq; tempestas rapuerit, erumpat. Alioqui summa potentia lumine prudentiæ, & moderationis destituta, in quas pernicies non est eruptura?

---Nec qua iubet alta potestas
Papinius. *Ire, sed armatas multum sibi demere vires.*

LIX. MORPHO, Η ΜΟΡΦΩ.

Coniugalis amoris firmitas.

Pauſ. in Lacon. COgnomen est Veneris apud Lacedæm. cuius effigies vincta erat compedibus.

APODOSIS.

Idem interpretatur de firmitate, & constantia amoris coniugalis. Alij censent hoc vinculo notatas fuisse Laconum vxores περιδρόμους, vagas, & sequutuleias, quibus opus esset compedibus. Plutar-
Bœoticorũ ritus. chus refert apud suos Bœotios concremari pro foribus axem vehiculi quo sponsa in domum viri deuecta est: quo symbolo ostendunt, liminis custodiam religiosè commendari mulieribus. Καὶ γὰρ ποῦ ἡμῖν ἐν Βοιωτίᾳ καίουσι πρὸ τῆς θύρας τὸν ἄξονα τῆς ἁμάξης, ἐμ-
Roman. qu. 29. φαίνοντες, δεῖν τὴν νύμφην ἐμβαίνειν ὡς ἀνῃρημένου τοῦ ἀπάξοντος.

LX.

LX. LEX, MORS.

MVLIER dentes habens nihilo feris placidiores, & aduncos manuum vngues: ὀδόντας ἔχουσα οὐδὲν ἡμερωτέροις θηρίου, καὶ οἱ κατ' ἄκρων χειρῶν εἰσιν ἐπικαμπεῖς οἱ ὄνυχες. Pausan. in Eliac. lib. priore.

APODOSIS.

Mortis rapacitas ea significabatur Icone, quæ in vniuersum genus hominum vngues exerit, nec se quisquam ab eius legibus vindicare potest: Senecâ in Theb.

Eripere vitam nemo non homini potest,
At nemo mortem.

LXI. MVLIER FORMOSA ALTERAM FOEDAM TRAHENS.

Iustitia.

FORMOSA mulier (apud Pausan. in Eliacis lib. 1.) alteram fœda facie, obtorto collo, trahens sinistra, dextera fuste cædens, Iustitiam significat, quæ iniuriam malè multat.

APODOSIS.

Videtur pictor respexisse illud Orphei in hymno Iustitiæ.

Κλῦθι θεὰ κακίην θνητῶν θραύουσα δικαίως. Orpheus de Iustitia.
Audi Dea malitiam mortalium franges iustè.

LXII. MISERICORDIAE ARA INTER GLADIATORVM SPECTACVLA.

Simulatio virtutis.

ATHENIENSES, vt vrbanis moribus compositi, & ad omnem lenitatem propensi, Misericordiæ aram in sua ciuitate collocarunt: Mox vitijs cęterarum gentium deprauati, gladiatorios ludos, hoc est, fœdissimam mortalium lanienam, quæ tot millibus capitum singulis annis Europæ stetit, in suam

vrbem introduxerunt. At verò, antequam huius crudelitatis vsum admitterent, fertur Demonax dixisse, Quæso Athenienses, si gladiatores Athenas inducere decreuistis, saltem aram misericordiæ diruite.

Plutarch.

APODOSIS.

Eo sunt ingenio præditi mortales, vt inter fœdissimas libidines, Lucretiarum imagines, inter insanos conuiuiorum furores, exempla sobriorum sine vllo vsu vanissimè ostentent. πολλοὶ μὲν ναρθηκοφόροι, παῦροι δέ τε βάκχοι.

Plato.

LXIII. MVSARVM ARA ET SOMNI.

Somnus vtilis studiosis.

TROEZENI (oppidum est Peloponnesi) cella fuit Musarum, quas Ardalus Vulcani filius fecerat. Nec longe ara, in quas Musis simul, & somno sacra faciebant, Musis deorum omnium amicum Somnum arbitrati.

Pauſ. in Corinth.

APODOSIS.

Modico somno studiosis opus est, vt defessum continua agitatione animum nouis viribus recreent.

Λυσιμέριμνε κόπων ἡδεῖαν ἔχων ἀνάπαυσιν,
Καὶ πάσης λύπης ἱερὸν παραμύθιον ἔρδων.

Orpheus de somno.

Tuque ô domitor somne malorum,
Requies animi, pars humanæ
Melior vitæ.

Seneca in Hercule furente.

Atque inde mos fluxit, vt cubitum discedentes Mercurio libarent, victimarumque linguas immolarent. Vide *Apollon. Schol.* in hunc locum.

—Τέως ἐπὶ τε γλώσσῃσι χέοντο
Αἰθομένοις, ὕπνον δὲ διὰ κνέφας ἐμναίοντο.

Aliud Symbolum.

LXIV.

LXIV. NEMESIS MARATHONIA.

Ἡ ἐν Μαραθῶνι Νέμεσις.

Superbia punita.

NON longè à Marathone, vbi Persæ ab Atheniensibus insigni clade deleti sunt, templum erat, & signum Rhamnusiæ deæ, quod Phidias ex ipsis marmoribus fecerat, quæ Persæ Atheniensium copias fastidientes aduexerant, vt sibi trophæa statuerent, ἐς τροπαίου ποίησιν. *Pausan. in Atticis p. 32. initio,* Nemesis porrò simulachrum coronam habebat, ceruis & victoriolis insignitam: læua κλάδον μηλίας, fraxini ramum: dextra phialam tenens. *Vide Ammian. Marcell. lib 14. sub finem.*

APODOSIS.

Persæ Thrasones sunt, & superbi, qui præter metum & expectationem celeri turbine feruntur: Nemesis signum, vltionis diuinæ monumentum: Athenienses victores populos significant: Corona, Nemesis potentiam: Cerui, velocitatem in vlciscendo: victoriolæ, fortitudinem: fraxinus, celsitatem: phiala, effusionem sanguinis. De hac autem Nemesi extat Ausonij epigram. quod è Græco Anthologiæ transtulit:

Ausonius de Nemesi.

Me lapidem quondam Persæ aduexere, trophæum
Vt fierem bello, nunc ego sum Nemesis
At sicut Græcis Victoribus asto trophæum,
Punio sic Persas vaniloquos Nemesis.
Ἀμφοτέροις δ' ἕστηκα, καὶ Ἕλλησι τρόπαιον
Νίκης, καὶ Πέρσαις τοῦ πολέμου Νέμεσις.
Memoremq́ʒ time Rhamnusidis iram.

LXV. NICE ATHENIENSIVM INVOLVCRIS.

Ἡ ἄπτερος Νίκη.

Victoria immobilis.

ATHENIS simulachrum fuit Victoriæ sine alis,

vt ea immobilem apud eos sui domicilij ſedem conſtituiſſe crederetur. Similiter apud Lacedæmonios ſignum fuit Martis Ενυαλίȣ, in compedibus.

APODOSIS.

In conſtantem igitur victoriam conueniet, Νίκα ἄπτερος. In id argumentum diſertè luſit Pompeius Poeta, cum Romæ alæ in ſtatua Victoriæ tactæ de cælo conflagraſſent *Anthol. 4* εἰς νίκης ἄγαλμα κ.τ.λ.

Ρώμη παμβασίλεια τεὸν κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.
Νίκη γάρ σε φυγεῖν ἄπτερος οὐ δύναται.

LXVI. OROMAZAE OVVM.

Bonum ſyncerum.

Plutarch. Iſid. & Oſirid.

MAGORVM fabula eſt de ouo Oromazæ, in quo 24 Deos, eoſque bonos & propitios incluſerat: quod cum totidem dij ab Arimanio peſſimo genio conditi perforaſſent, bona ſunt malis admixta.

APODOSIS.

Ouum Oromazæ ſynceram partem aurei generis demonſtrat, quæ ſua ſponte æquo bonoque addicta, nullum habuit cum prauitate commercium: At poſtquam flagitiorem lues irrepſit in terras, ita penitus adhæſit omnibus, vt vix vllum bonum omni ex parte ſyncerum liceat inuenire, in quo non ſit φθονερὰ μοῖρις, de qua *Syneſ.* in Hymnis:

Syncera bonorum pars nulli conceſſa viro.
Satin' parua res eſt voluptatum in vita
Atque in ætate agunda.
Præ quam quod moleſta eſt, ita quoque comparatum
Eſt in ætate hominum.
Ita Dis placitum, voluptati vt mœror comes conſequatur:
Quin incommodi plus maliq; illico adſit, boni ſi obtigit quid.

Martial. lib. 1.

Plautus in Amphitruone.

Sunt bona, ſunt quædã mediocria, ſunt mala plura,
Quæ legis: hic aliter non fit Auite liber.

LXVII.

LXVII. OSIRIDIS CVLTORES.

Beneficentia, & Charitas.

OSIRIDIS cultores maximè cauent, ne arborem hortensem perdant, aut fontem obturent. *Plutarch. in Isid. & Osirid.*

APODOSIS.

Dei Optimi Max. cultui addictos cauere vehementer oportet, non modo ne teneris plantis noceant: sed ne iisdem benignitatis riuulos claudant, Vespasiani illud dictum aureum sequuti: Αρύετε ὡς ἐκ Νείλȣ, haurite, inquit Aegyptij, haurite ex me tanquam ex vestro Nilo.

LXVIII. OSIRIS EFFIGIES.

Regum vigilantia, & potentia.

ÆGYPTII Osirim Regem, & dominum suum, oculi sceptrive effigie exprimunt. *Plutarch. in Isid. & Osirid.*

APODOSIS.

Regum vigilantia, & moderatio significatur: oculo vident, sceptro regunt, quæ præuiderunt: & cum veluti θεοὶ ἐξ ἀνθρώπων, quod ait Plato, popularibus rectà prospicere debent, vt omnium somnos sua vigilantia tueantur. Rex vigila.

Tu ciuem patremq; geras, tu consule cunctis,
Nec tibi: nec tua te moueant, sed publica vota.

Theodosius ad Honoriũ apud Claudianum.

LXIX. OSIRIDIS IMAGO.

Vir bonus.

OSIRIDIS boni Dei Imago apud Aegyptios erat accipiter. Nam & acie oculorum, & volatus pollet celeritate, idemque alimentum citò digerit, & mortuorum oculis inhumatis terram ingerit superuolans: & cum ad Nilum bibiturus venit, pennam rectam figit, quam deinde inclinat, significans se Crocodilum euitasse: quod si abripiat, manet tamen recta penna, sicut eam statuerat. *Plutar in Isid & Osir.*

APODOSIS.

Acies oculorum, perspicacitas est bonorum: celeritas alarum, prompta mens: iniectio terræ mortuis, Misericordia: penna recta, monumentum sui quod posteris ad fœlicem & æternam memoriam relinquit, τὸν βίον τῆς ἀρετῆς μνημείῳ σφραγίζων.

LXX. PAVPERTATIS ET INDVSTRIAE ARA COMMVNIS.

Paupertatis comes industria.

Philostratus lib. 5. cap. 1.

APVD Gaditanos πενίας καὶ τέχνης βωμοὶ fuerunt.

APODOSIS.

Paupertas artes omnes excitat, & vt ait Luc. Apuleius, *Prisca apud secula omnium ciuitatũ conditrix, omnium artium temperatrix* Senec. ep. 15. *Noua artificia fames docuit.* Quod diserte quoque persequutus est Marcus Manilius Astronomicon l. 1. Cum enim (inquit) abundarent homines,

Apuleius de paupertate. Seneca. M. Manlius.

Tum quisque satis se nosse putabat.
Sed cùm longa dies acuit mortalia corda,
Et labor ingenium miseris dedit: & sua quemq;
Aduigilare sibi iussit fortuna premendo,
Seducti in varias certarunt pectora curas,
Et quæcumque sagax tentando repperit vsus
In commune bonum commentum læta dedere.

Labor dat ingenium.

LXXI. PLVTVS IN IRENES GREMIO.

Pax omnium bonorum mater.

CEPHISODOTVS in Pacis gremio Plutum puerum effinxit.

Pausan. in Bœot pag. 294.

APODOSIS.

Ex pace efflorescit opulentia.

Bacchyllid.

Τίκτει δέ θνατοῖσιν εἰρήνα μεγάλα
Πλοῦτον, καὶ μελιγλώσσων ἀοιδᾶν ἄνθεα:

Δαιδαλέων τ' ἐπὶ βωμῶν θεοῖσι αἴθεται βοῶν
Ξανθᾷ φλογὶ μηρία, τῶν εὐτρίχων μήλων,
Γυμνασίων τε νέοις αὐλῶν τε καὶ κώμων μέλει.
Εν δὲ σιδαροδέτοισιν πόρπαξιν αἰθᾶν ἀραχνᾶν
Ιστοὶ πέλονται, ἔγχεά τε λογχωτά,
Ξίφεά τ' ἀμφακέα εὐρὼς δάμναται. Χαλκέων
Οὐκέτι σαλπίγγων κτύπος, οὐδὲ συλᾶται μελίφρων
ὕπνος,
Απὸ βλεφάρων ἄμος ὅς θάλπει κέαρ.
Συμποσίων δὲ ἐρατῶν βρίθοντ' ἀγυιαὶ,
Παιδικοὶ θ' ὕμνοι φλέγονται.
Parit mortalibus autem pax magna
Diuitias, & melleorum carminum flores.
Affabrefactisq́ super aris dijs vruntur boum
Fulua flamma femora, villosarumq́ ouium.
Iuuenibus gymnasia, tibiæ, & comessationes curæ
sunt,
At in ferro reuinctis clypeis nigrarum aranearum
Telæ fiunt, hastasq́ cuspidibus munitas,
Et gladios ancipites ærugo conficit, ænearum
Non amplius tubarum clangor, neq́ surripitur mel-
leus somnus
A palpebris, nostrum qui fouet cor.
Conuiuijs autem amabilibus pleni sunt vici,
Et puellares hymni calent.

LXXII. PRAXIDICAE.

Vltio.

Est apud Haliartios sub dio dearum ædes, quas vocant πραξιδίκας (vindices) ad quarum aram iusiurandum concipiunt indigenæ. Praxidicen verò Deam quandam appellabant gentes (vt Hesychius tradit) quæ non modo ijs quæ dicantur, sed & quæ agantur finem imponat. δαίμονα τινά φασὶν τὴν ὥσπερ τέλος ἐπιτιθεῖσαν αὐτοῖς τε λεγομένοις καὶ πραττομένοις. *Pausanias in Bœoticis pag. 307.*

APODOSIS.

Vindici oculo Dei patent omnia.

Ομμα διὸς καθορᾷ πάντα τὰ γινόμενα. Suidas Praxidicæ Deæ ſolum caput conſtitui ſolitum memorat, quod voluit Heſychius, cum dixit, διὸ καὶ τὰ ἀγάλματα κεφαλὰς γίνεται· καὶ τὰ θαύματα, quaſi tota caput eſſet, & oculus, ad deprehendenda mortalium flagitia.

LXXIII. ANTIOCHI NVMMVS.

Sapientia fortiſſima rerum.

Ex antiquo num. IN Antiochi nummo ſculptus erat humi procumbens Leo, eumque ſuperuolans noctua.

APODOSIS.

Vires cedunt Sapientiæ, & rectè ſapiens à Seneca cum exercitu fortiſſimo comparatur. *Etenim ad omnem incurſum munitus & intentus, non ſi paupertas, non ſi luctus, non ſi ignominia, non ſi dolor impetum faciat, pedem refert interritus: & contra illa ibit, & inter illa.* *Epiſt. 59.*

LXXIV. SATVRNI SACRIFICIVM.

Bacchanalia, & Chorea.

CARTHAGINENSES Saturno filios immolabant, & qui nullos habebant, à pauperibus miſerabiles victimas emere cogebantur. Aſtabat autē in ipſo ſacrificio mater rigida, & abſq; gemitu: ſi enim ingemuiſſet iacturam faciebat, & honoris, & filij. Interim ante ſtatuam *omnia tibiarum cantu, & tympanorū pulſu perſonabant,* ne quis clamor exaudiretur. *Plut. de ſuperſtitione.*

APODOSIS.

Dæmon animas inter cantandum, & ſaltandum deuorat. In præclaris illis Bacchanalibus, quæ Chriſtiani magno noſtræ religionis rubore è paganis eruunt ceremonijs. iuuat de ijſdem Apollonium Ethnicum hominem, & magnum audire, qui ſic Athenienſium Bacchanalia perſtringit: ὑμᾶς δὲ ἀβρότεροι τῶν Ξέρξου γυναικῶν ἐπ' αὐτοὺς στέλλεσθε, οἱ γέροντες, *Apollonius Bacchanalia exagitat*

τες, οἱ νέοι τὸ ἐφηβικόν. οἱ παλαιοὶ μὲν ὤμνυσαν ἀγραύλου φοιτῶντες ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀποθανεῖσθαι, καὶ ὅπλα στήσεσθαι. νῦν δὲ ἴσως ὀμνύουσι ὑπὲρ τῆς πατρίδος βακχεύσειν, καὶ θύρσον λήψεσθαι. Vos autem molliores estis quàm Xerxis fœminæ, eosdem geritis ornatus senes, pariter ac iuuenes, quos Persarum impuberes gestare solent. Quondam tamen in agro pugnaturi iurastis pro patria potius esse morituros, & arma laturos, nunc autem vt puto iuratis pro patria vos bacchaturos, & thyrsum sumpturos.

LXXV. SERAPIS TRICEPS.

Rex bonus.

SERAPIDIS idolum, vt ex antiquis numismatis constat, triceps erat, in medio Leonis caput vastũ admodum, dextera parte canis applaudibundi, blandientisque, læua lupi, supernè calathus insidet, quæ species vniuersa anguis habitu complexa est. *Macrob. Satur. lib. 1. cap. 20.*

APODOSIS.

Ad solem referunt mythologi: sed exiliter Leonis capite monstratur præsens tempus, inquit Macrobius, quia conditio eius inter præteritum, futurumque actu præsenti valida, feruensque est: sed & præteritum tempus lupi capite signatur; quod memoria rerum transactarum rapitur, & aufertur. Item canis blandientis effigies futuri temporis designat euentum: de quo nobis spes licet incerta blanditur. Vertex insignitus calatho & altitudinem sideris monstrat, & potentiam capacitatis ostentat. An potius tria illa capita conditiones ostentant Principis? Leo regiam dominationem, Lupus, qui Marti dicatus est, vnde ὁπλίτης λύκος, Mars nominatur à Lycophrone, bellandi peritiam. Canis fidelem popularium custodiam. *Lycophron. de Marte.*

LXXVI. SIRENES SPOLIATAE

Literæ humaniores ſacris deſeruiunt.

Pauſan. in Bœot. pag. 808.

MVSAE victis Sirenibus, ex earundem pennis alarum euulſis coronas ſibi texuerunt.

APODOSIS.

Literæ ſacræ ex humanioribus ſpolia capiunt, & iiſdem plerumque venuſtantur. Nam, vt ait D. Baſilius *in oratione de vtilitate ex Græcorum ſcriptis percipienda*, Τοῖς ἔξω δὴ τούτοις προτελεσθέντες τὸ ἄνθος ἐπάγουσιν. Adoleſcentes his manſuetioribus literis initiati, reliquis ſtudijs vegetum quendam florem induunt, & pulchritudinem, quam Syneſius in Dione *fibulam animæ*, πρόνην τῆς ψυχῆς nominat. Verum quo temperamento ſit iſtud preſtandum, oſtendo fuſius in libris de triplici eloquentia.

Pulchritudo animæ fibula.

LXXVII. SVADA ET VIOLENTIA THEMISTOCLIS.

Seueritas mixta ſuauitati.

Plut. Themiſt.

THEMISTOCLEM ferunt, cum legatus ad Andrios veniſſet, pro concione dixiſſe, ſe duobus potentiſſimis Numinibus comitatum, ad vrbem acceſſiſſe, Suada & Violentia.

APODOSIS.

Seueritatem cum manſuetudine ita temperare oportet, vt qui naturæ benignitatem contempſerint, ſentiant aculeos authoritatis. Fronto ſenator deſiderabat hanc mixturam in Nerua Imperatore cum diceret. Κακὸν μὲν εἶναι αὐτοκράτορα ἔχειν, ἐφ' οὗ μηδενὶ μηδὲν ἔξεσι ποιεῖν, χεῖρον δ' ἐφ' οὗ πᾶσι πάντα. Malum eſſe imperatorem habere ſub quo nihil cuiquam liceat: Deterius vero, cum habere ſub quo omnia omnibus liceant.

Frontonis dictum de Nerua.

LXXVIII. TROPHONII ORACVLVM.

Literarum studia.

TROPHONII oraculum aditurus, primum manebat in ædicula bono genio & bonæ fortunæ sacra, in qua expiabatur, & calidis aquis abstinens, Hercyna fluuio lotus, victimarum, quas immolabat, carnibus victitabat. Ad summum admitti à Deo putabatur ad consulendum, cùm ariete litatum esset: deducebatur tunc à sacrificulis consultò noctu, ad Hercynam fluuium; ibi oleo perungebatur, & à pueris tredecim annorum abstergebatur, quos Hermas nuncupabat. Bibendum deinde erat ex fontibus obliuionis & memoriæ, vt præterita obliuisceretur, attentus maximè ad præsentia. Mox linea toga amictus, per scalas pedibus anterioribus in antrum descendebat, melleas placentas gestans: Ibique modo visu, modo auditu tantum futurorum cognitionem accipiebat. Reuersum eodem modo, quo descenderat, & adhuc attonitum sacrifici in memoriæ solio collocabant, vt visa vel audita exponeret. Hæc *Pausanias in Bœoticis pag.* 331. qui se adiuisse antrum & consuluisse testatur.

APODOSIS.

Antrum Trophonij, Philosophia: Expiatio, purgatio mentis: lotio, purificatio: sacrificia, preces: fons obliuionis, prauæ consuetudines dediscendæ: memoriæ, bonæ retinendæ: linea toga, innocentia: melleæ placentæ, lenitas morum: ingressus pedibus anterioribus, difficultas: auditus, opinio: visus, scientia.

LXXIX.

LXXIX. TYPHONIS IMAGO.

Improbitas.

TYPHONIS imago apud Aegyptios per fluuialem equum, cui accipiter insistebat, depingebatur.

APODOSIS.

Plutar. in Isid. & Osirid.

Typhon improbos significat, immanitatem hippopotamus, accipiter rapacitatem, ex ijs totus conflatus est improbus ἐνίκα, δὲ οὔτε ζῶν γίνει τὴν φύσιν, οὐδ᾽ ὅλως ἀνθρώπων τινί· ἀλλὰ παντοδαπόν τι κακὸν, νωθὴς, καὶ ἐτώσιον ἄχθος ἀρούρης. Τοσαῦτα ἀφ᾽ ὕπνου γενόμενος ὅσα γαστρίζεσθαι, καὶ ἄλλα ἐν ἀποτίθεσθαι τοῦ καθεύδειν ἐφόδια. Hæc Synesius de Typh *lib. de prouidentia.*

LXXX. VENVS AVERVNCA.

Ἀφροδίτη ἡ Ἀποστροφαία.

Adulteri detestatio.

Pausan. in Bœot.

HARMONIA Thebis cum Venere Vrania, & Pandemo Apostrophiam dedicauit, ad auertendos illegitimos concubitus, quibus omnis creatur pernicies.

APODOSIS.

Antisthenes contra Venerem.

Apostrophiam Venerem colunt, qui exleges copulas detestantur. Bene exclamat Antisthenes apud Theodoretum oratione tertia, Ἀφροδίτην κατατοξεύσαιμι εἰ λάβοιμι, ὅτι πολλὰς ἡμῶν καλὰς, καὶ ἀγαθὰς γυναῖκας διέφθειρεν. *Venerem ego sagittis confoderem, si deprehenderem, quando ex nostris permultas honestas, & morum bonitate insignes fœminas corrupit.* Idem Amorem appellabat κακίαν τῆς φύσεως, cui cum subditi sunt miseri mortales, *fœdum morbum in Deos transcribunt.*

LXXXI.

LXXXI. VENVS CALVA.

Salus charior forma.

VENVS Calua à Populo Romano culta eſt tali euentu: vrbs eſt à Gallis occupata obſeſſi in Capitolio Romani, cum ex mulierum capillis tormenta feciſſent, ædem Veneris Caluæ conſecrarunt.

APODOSIS.

Lact. lib. 1. c. 20. Vnget. lib. 4.

Icon Veneris Caluæ monebat ſalutem pulchritudini anteponendam. Cæterum alij non impenſos Reip. ſaluti capillos, ſed ob pruriginem abraſos volunt. Qua in ſententia eſt Georgius Codinus Constantinopol. hiſtoriæ auctor Græcus, vbi agit de ſimulachro Veneris pectinem ferente. τῆς Ἀφροδίτης, inquit, τὸ ἄγαλμα, κτένα φέρει, ἐπειδὴ συνέβη ποτὲ ταῖς τῶν Ῥωμαίων γυναιξὶ κνήφην λοιμώδη γενέσθαι, καὶ ξυρουμένων πασῶν γεγόνασιν αὐταῖς οἱ κτένες ἄχρειοι.

Venus cum pectine.

LXXXII. Η ΕΝ ΚΝΙΔΩ. ΑΦΡΟΔΙΤΗ.

Vana gloria.

SIMVLACHRVM celebratur Cnidiæ Veneris, cuius amore captus ſtultiſſimus adoleſcens, iſtud pro germana Venere habuit, vmbram pro corpore conſectatus.

Philoſt. in vita Apollonij.

APODOSIS.

Simulachrum gloriæ multi amplectuntur ſolidam gloriam rati, πᾶσιν ἀνθρώποις ἔρως τοῦ μέλλοντος ἐνίδρυται: inquit Philo. *Multi totum iter ignorant veræ gloriæ, faſcibus enim & purpuris gloriari vanus error hominis, & inanis cultus dignitatis, fulgere purpura mente ſordeſcere.*

Minutius Felix in Octauio.

LXXXIII. VENVS CORINTHIORVM.

Luxuria.

APVD Corinthios Venus erat ex auro & ebore scitissimè elaborata, altera manu papauer, altera malum gestans: cui femora animalium in sacrificijs adurebant iuniperi quidem lignis, quibus & pæderotis folia addebantur.

APODOSIS.

Venus aurea libido est blanda specie: malum, illecebra luxuriæ: papauer, sopor & veternus mentis: femora animalium, impura corpora: flammæ, incendia libidinum: pæderos, obscœni amoris fascinationes. felix qui eius illecebris abstinet, nec cogitur cum Circes porcis exclamare:

——— Accipimus sacra data pocula dextra
Quæ simul arenti sitientes hausimus ore,
Ouidius Met. 15. *Et tetigit virga summos Dea dira capillos,*
Et pudet, & referam, setis horrescere cœpi,
Nec iam posse queri, pro verbis edere raucum
Murmur, & in terram toto procumbere vultu.

LXXXIV. VENVS NIGELLA,

Ἀφροδίτη ἡ Μελαινὶς.

Amor pudore & verecundia plenus.

Pausan. in Arcad. MANTINEAE simulachrum fuit Veneris Nigellæ.

APODOSIS.

Significat Venerei amoris consuetudinem, vt rem pudoris plenam, nocte & tenebris lubenter circumuallari:

Euripides. Κλεπτῶν γὰρ ἡ νὺξ, τῆς ἀληθείας τὸ φῶς.

LXXXV.

LXXXV. VENVS PHIDIAE.

Mulier casta.

VENVS Phidiæ Vrania apud Eleos ex auro & ebore conflata, altero pede testudinem premebat. τῷ δὲ ἑτέρῳ ποδὶ ἐπὶ χελώνης βέβηκε. *Pausan. in Eliacis lib. post. p. 203.*

APODOSIS.

Mulier egregia specie, & honestate parietibus priuatis contineri, domi curam gerere, nec temerè foris vagari debet. hoc enim per testudinem domiportam significatur. τῷ δὲ τῆς Ἀθηνᾶς τὸν δράκοντα παρέθηκε· τῷ δὲ τῆς Ἀφροδίτης ἐν Ἤλιδι τὴν χελώνην, ὡς τὰς μὲν παρθένους φυλακῆς δεομένας, ταῖς δὲ γαμεταῖς οἰκουρίαν σιωπὴν πρέπουσαν: *Plutar. in Isid. & Osirid.*

LXXXVI. VENVS SCOPAE.

Mulier impudica.

FVIT apud Eleos non longè à Venere Phidiæ. Veneris πανδήμου, seu vulgiuagæ effigies, capro fœdissimo animali insidens. *Pausan. in Eliacis l. II. cap. 4. Osea.*

APODOSIS.

Mulier vaga & περίδρομος hac Icone significabatur, quæ capri fœtorem & turpitudinem refert, D. Hieronymus: *Fornicatio & voluptas peruertit sensum, & de rationabili homine brutum efficit animal.*

LXXXVII. ZABVLVS.

Gloria de peccatis.

ZABVLVS qui primus aleam fertur inuenisse, non modo se insigni statua consecrauit, cuius in gremio tabula lusoria cernebatur: sed sibi quoque sacrificari ab aleatoribus voluit antequam ludum aggrederentur. Et ne quis hoc dictum sine testimonio putet, legat D. Cyprianum libello singulari de aleatoribus, qui sic ait: *Sic ergo se in imagine speciosa demon-* *Aleatores: vide quæ alibi dicta de Palamede.* *D. Cypr. de aleatoribus.*

demonstrans, alto quodam loco condidit, & in sinus suos hanc alea tabulam gestans, vt quasi ipse lusor, & adinuentor huius malitia appareret. (addit) *aliud crimen adinuenit, quo se ab imitatoribus suis colendum, & sibi sacrificandum instituit, ita vt qui vellet studiis eius adhærere, non ante manum in tabulam eius porrigeret, nisi authori huius prius sacrificasset.*

APODOSIS.

Improbi non modo vitiorum fomites nefaria quęrunt solertia, sed in ijs inuentis exultant, & triumphant, vel certè rectè torquebitur in aleatores, *Zabulo sacrificant.*

PARA-

PARABOLARVM HISTORICARVM

Liber Tertius.

HOMINIS BONA.

Oc, & altero libro, varias ab historia personarum ductas parabolas complectemur. Atque vt ab ipsa hominis natura ordiar: certè maximum omnium atque illustrissimum symbolũ est, cùm sit μέτρον ἁπάντων; & vt loquitur D. Gregorius Nazianzenus, πολυτροπώτατος καὶ ποικιλώτατος. Nam si secundum naturam illam cœlestem spectetur, quid est aliud, quam vt ait idem Auctor, *Deus terrenus?* οὐρανίδης χθόνιος, si ex aduersa parte cõsideretur, quid est aliud quam quod ait Aristoteles, Τύχης παίγνιον, μεταπτώσεως εἰκὼν, καιροῦ λάφυρον, φθόνου καὶ συμφορᾶς πλάστιγξ, τὸ δὲ λοιπὸν φλέγμα καὶ χολή; Vnde & latus existit de hoc argumento dicendi campus. Ordiemur à duabus iconibus quibus Hominis miseriæ suis coloribus exprimuntur. In vna infans matris vterum repetit: in altera alius in ipso matris vtero clausus, gemitus orditur. Non sunt in malis numerandæ miseriæ, quæ bonorum patrimonia nominantur, & vt ait Epictetus, homines, θεοῦ Ὀλυμπιονίκας constituunt.

I. INFANS MATRIS VTERVM REPETENS.

Vitæ miseriæ salutares.

Plinius. EST inter exempla, in vterum protinus reuersu infans Sagunti, quo anno ab Hānibale deleta est.

APOD. In vterum credo reuerterentur omne infantes, si miserias vitæ præuiderent, ὁ βίος ἀληθῶ οὐ βίος ἀλλὰ ξυμφορά. Aurea sunt illa *Plinij l.7.c.50 Incertum, ac fragile nimirum est hoc munus natura quidquid datur nobis: malignum vero, & breue in ij etiam quibus largissimè contigit, vniuersum vtiq; æ tempus intuentibus. Quid, quod æstimatione nocturn quietis dimidio quisq; spatio vitæ suæ viuit? Pars æqu morti similis exigitur, aut pœna, nisi contingit quies Nec reputantur infantiæ anni, qui sensu carent: nec se nectæ in pœnam viuacis, tot periculorū genera, tot mor bi, tot metus, tot curæ, toties inuocata morte, vt nullun frequentius sit votum. Natura verò nihil hominibu breuitate vitæ præstitit melius, hebescunt sensus, mem bra torquentur, præmoritur visus, auditus, incessus dentes etiam, ac ciborum instrumenta: & tamen vit hoc tempus annumeratur.* Ex ijs miserijs salutare moderationis consilium existit, vt discant homine non alta sapere, sed erecto animo omnia perferre in commoda, è quorum tolerantia suam gloriā decer pant, γενναιότερον ἐκ τῶ παθεῖν τὸ φιλόσοφον, ὥσπερ τὸ χρυσῷ σίδηρος τοῖς κινδύνοις στομούμενον. Hominis Philosophia ex miseriarum tolerantia fit generosior, & vt ferrum infusa frigida, sic periculis acuitur.

Hominis miseria.

Nazianz. orat.23.

II. INFANS RASCATINVS IN VTERO PLORANS.

Vitæ miseria.

Dies Canicul. coll. 4. INfans natus in Rascato duobus cornibus monstrosus, cuius ploratus 14. diebus auditus antequam nasceretur.

APO-

APO. Cadit in humanæ vitæ miserias, & acerbi-
tates significandas, quæ tantæ sunt, vt non immeri-
tò homo animal φιλόδακρυ, καὶ φύσει ἐλεεινὸν dicatur:
Hoc voluit Palladas cùm dixit:

Δακρυχέων γενόμην, καὶ δακρύσας ἀποθνήσκω,
Δάκρυσι δ' ἐν πολλοῖς τὸν βίον εὗρον ὅλον.
Ὦ γένος ἀνθρώπων πολυδάκρυτον, ἀσθενὲς, οἰκτρόν.

*Sum natus lacrymans, lacrymans morior*q*; peregi*
In lacrymis vita tempora longa mea.
O genus humanum miserum & lacrymabile!

Quapropter edulcare conuenit vitam, Curasue a-
cerbis sensibus gubernare. Sed optimum miseriarũ
condimentum est Patientia. *Cneus Matius in Mimiambis.*

III. HOMINIS COR.

Sapientia.

CORdis effigies hieroglyphicum sapientiæ, &
fortitudinis est, vt Varro tradit, hominis anni-
culi cor duarum drachmarum, quinquagenarij con-
stare drachmis 100. ab eo tempore annis singulis to-
tidem imminuitur drachmis, quot excreuerat: cre-
ditumque inde ex defectu humani cordis non vltra
centesimum annum posse homines viuere.

APODOSIS.

Cor Sapientiæ sedes, & typus. Vasculum quidem
paruum, vt ait Macarius *Homil.* 43. sed in quo reci-
piantur omnia. Ibi Deus, ibi Angeli, ibi vita, & re-
gnum: ibi cœlestes vrbes, ibi thesauri Gratiæ. At si
prauum fuerit, ibi Dracones, ibi Leones, ibi bestiæ
venenosæ, ibi asperæ & salebrosæ viæ, ibi præcipi-
tia, ibi thesauri vitiorum. *Hæc ille.* *Cor vasculum paruũ omnium capax.*

IV. COR.

Symbolum vitæ.

AEGYPTII regionem suam per cor figurabant.

Αἰγύπτιον δὲ γράφοντες θυμιατήριον καιόμενον ζω-γραφοῦσι καὶ ἐπάνω καρδίαν. Orus li. 1. Hierogly. li. 1. 2 & 21. cum corde comparat.

AP. Vtrique principatus, vitæ, & salutis for copia, & vbertas bonorum ascribebatur. Nonnul per vitæ arborem in paradiso cor significari putan Philo in allegorijs legis, οἱ δὲ λέγουσι τὴν καρδίαν ξυ-λον εἰρῆσθαι ζωῆς, ἐπειδὴ αἰτία τοῦ ζῆν ἐστι καὶ τὴν μέσην σώματος χώραν ἔλαχεν. Inueniuntur aliqui, dæmon ita instigante, cor exectum combustum in cinere que redactum, vino temperatum sibi ipsis inuicem propinasse, quod de Iudæis narrat Michaël Neande in *Erotematicis linguæ sanctæ.*

V. COR IN ANCHORALI FVNE.

Cupiditatum moderatio.

EXhibeatur cor æstuans anchorali fune reuin ctum, quod significat his verbis Synesius in en comio Caluitij, οὐκ ἀνέχου τοῦ λόγου καὶ τήρησον α πί-σιν, φάσι, τὴν καρδίαν ὥσπερ Ὀδυσσεὺς πρὸς τὴν ἀναγω-γίαν τῶν γυναικῶν ἀνέκπληκτος ἔμενε. Patere igitur o rationem, & retine, quod aiunt, cor anchorali fune quemadmodum Vlysses ad pellacium mulierun improbitatem imperturbatus remansit. *Versicul Homericus.* Οδύσσ. υ.

Τῷ δὲ μάλ' ἐν πείσῃ κραδίη μένε τετληκυῖα.

Vbi Scholi. explicat πείσην, & πεῖσμα, ἀγκυραῖα χοί-νια, vt annotat Leopardus emendat. *lib.* 1. *cap* 18. & Iunij lapsum ex gitat, ac cæteros qui ad Pilam O lympiorum referunt.

De Pelicano quod remittebatur ad hunc locum vide libro de auibus.

AP. Cor sapientiæ sedes, non fune, sed diuina legis vinculis coërcendum: ne, si in intemperante motus efferuescat, tota hominis interioris œcono mia disturbetur.

Medium tenuere beati.

VI. HOMINIS MANVS DEO DICATA.

Operum efficacitas.

LVſitani veteres abſciſſam captiuorum manum dextram dijs immolabant. *Strab. lib. 3. pag. 106. num. 50.*

AP. Manus rerum gerendarum artifex, Deo maximè, vel grata vel inuiſa eſſe poteſt. Grata, ſi honeſta: inuiſa, ſi patrare turpia nitatur.

Σὺν Ἀθηνᾷ καὶ χεῖρα κίνει.

Quid enim prodeſt ignaua opera, philoſopha ſententia? Tantum ſcis, quantum operaris: quod rectè dixit vir ſanctus: Manum igitur Deo redde.

Non credo auguribus qui aures verbis diuitant. *Accius in Aſtyanacte.*

VII. SALIVA HOMINIS IEIVNI SALVTIFERA.

Ieiunium.

SErpens ieiuni hominis ſaliua necatur, vt eſt apud Plinium *lib. 28. cap. 4.*

AP. Venereæ voluptates ardorque libidinis, cibi & potus abſtinentia reſtinguitur *Ieiunijs vitiorum ſentina ſiccatur, petulantia marcet, concupiſcentiæ lãguent, fugitiuæ abeunt voluptates, extinguitur ardentis Aetnæ incendium, & flammiuomi fornax Vulcani extincta intrinſecus, montes conterminos non adurit.* *D. Cypr. de Ieiunio, & tentationibus Christi.* Ieiunium ſi diſcretione regatur, omnem carnis rebellionem edomat, & tyrannidem gulæ ſpoliat, & exarmat. Ieiunium extraordinarios motus in cippo claudit, arctat, & appetitus vagos diſtringit & ligat.

VIII. AETNAEI FRATRES.

Pietas in parentes.

ANapias, & Amphinomus ex AEtnæi ignis irruptione cæteris aurum & argentum aſportan-

tibus, parentes ſenes extulerunt. Tantæ pietati ceſ-ſit clementior natura, & voraces flammæ in omniū excidium armatæ, ſe, vt viam pijs fratribus darent, in duas partes diuiſerunt. Quin & locus omnis eorū paſſibus peragratus circumquaq; inſtar amœnæ inſulæ effloruit, cum omnia, aut flammis obſeſſa, aut fuligine deturpata tenerentur. In tantæ rei memoriam agrum Hierum Siculi conſecrarunt.

Photius, Pauſan. in Photicis, Strab. li. 6.

AP. Pietatis in parentes typus erit, cum hoc lemmate,

Pietati cedite flammæ.

Ad idem ſymboli genus pertinet *Lapis pietatis* in Mæandro: quem vbi Pij filij inuenere, in templo matris Deorum recondunt, vt in parentes æternam ſeruent pietatem, ἐν τῷ τεμένει τῆς μητρὸς τῶν θεῶν τιθέασιν, καὶ οὐδέποτε χάριν ἀσεβείας ἁμαρτάνουσιν.

Plutarch. iunior in Mæandro.

IX. AGASICLIS TRIPVS.

Gloria Deo tribuenda.

Herodo. l. 1.

AGaſicles ab Halicarnaſſeis extorris factus eſt: quod tripodem, quem ipſe ludis obtinuerat, non dedicaſſet Deo, ſed domum retuliſſet.

AP. Rectè factorum omnis gloria à Deo eſt, & ſoli Deo tribuenda.

Horat. Od. 6. lib. 3.

Dijs te minorem quod geris, imperas.
Huc omne principium, huc refer exitum.

S. Proſper. epigr. 28.

Omnibus in rebus geminum eſt opus omnipotentis,
Totum iuſtitia eſt quod gerit, aut Pietas:
Quæ ſimul in terris deſcendunt lucis ab arce,
Ne cuiquam parti deſit vtrumq; bonum.

X. ALEXANDER LYSIPPI.

Laus apta.

LYſippus Apellem arguit, quod Alexandrum pinxiſſet fulminantem, quod nec fecerat, nec vn-

nunquam facturus esset. Ipse verò hastam tenentem finxerat, veram, & Alexandri propriam, cuius gloria nunquam esset intermoritura. *Plutarch. in Isid. & Osirid.*

AP. Melius laudant, qui proprijs laudibus clarissimos viros afficiunt, quā qui fingunt alienas: hæ enim vanæ sunt, & breui tempore pereunt: illæ solidæ & immortales.

Τὰ σῦκα, σῦκα, τὴν σκάφην, σκάφην λέγειν.

XI. ALEXANDRI THVS.

Pietas erga Deum liberalis.

ALexandro Magno in pueritia sine parsimonia thura ingerenti aris, pædagogus Leonides dixerat, vt illo modo cum deuicisset thuriferas gentes supplicaret. At ille Arabia potius thure onustam nauim misit, exhortatus, vt largè Deos adoraret. *Plinius lib. 12. cap. 14.*

APODOSIS.

Nunquam tenacem erga summum numen esse oportet.

Hæc mihi non vani, nec erat cur fallere vellent,
Narrauere senes. Equidem pendentia vidi
Serta super ramos, ponensq; recentia dixi.
Cura Deûm. Dij sunt, & qui coluere, coluntur.

XII. ANACHORETAE PRVDENS FACTVM.

Ambitio optimorum sacerdotiorum periculosa.

SEnex quidam, inquit D. Hieronym. eremi cultor, & Spiritu sancto plenus, nepotem suum quærentem, vtrum Episc. electus accipere deberet, super disco satis à terra erecto fecit volutari, cumque ille se postremo casum timere dixisset, iussit vt descenderet, atque ibidem super latam mollioris soli planitiē sese agitaret: ex multa volutatione sudāti ac defesso

ſurge, inquit, & iam facere perge, quod tibi tutius putas. Itaq; edoctus de præeminentiæ periculo iuuenis, electioni renunciauit, iuuenem vita defunctum ſeni apparuiſſe ferunt, & poſtquam gratias egiſſet, dixiſſe: Scio quia nunc eſſem de numero damnatorum, ſi fuiſſem de numero Epiſcoporum.

Marul. li. 1. cap. 5.

AP. Perículoſa res eſt ampliorum dignitatum cupiditas. *Fortunam velut tunicam magis concinnam proba, quam longam.*

Apuleius.

XIII. ANTIOCHI ΥΓΕΙΑ.

Salus in Cruce.

ANtiochum ferunt cognomento Soterem antiquum illum, à quo reliqui Syriæ reges Antiochi mox dicti, cum aduerſus Galatas acie decertaturus eſſet, per nocturnam imaginem videre viſum adſtitiſſe ſibi Alexandrum, qui mandaret, vt militibus teſſerã daret, ὑγίεια, ſeu ὑγιαίνειν, cuius dicto hieroglyphicum olim iam adinuentum erat: triplex triangulus inter ſe complicitus, ex quinq; paribus lineis ſeſe inuicem in puncto contingentibus. Quo nõ cunctanter à ſe facto, pentagrammoque huiuſmodi, tùm in vexillis, tum in reliquis militaribus indumẽtis appoſito, admirabilem contra hoſtes victoriam eſt conſequutus.

Vide Cæliũ li. 7. ca. 24.

AP. Quam magnificentius crucis ſignum, & quinque Crucifixi vulnera, atq; illud Conſtantini ἐν τούτῳ νίκα. D. Ambroſ. *ſermone 43. Nonne cum adhuc gentilis eſſes, ſolebas ſigna perquirere? Quæ ſigna quibus rebus eſſent proſpera, magna inquiſitione colligere? Iam nunc nolo erres in numero: ſcito, quia in vno ſigno Chriſti omnium rerum eſt tuta proſperitas.*

XIV. APELLIS VENVSTAS.

Gratia & lepõris efficacia.

PRæcipua in arte Apellis venuſtas fuit, cum eadem

dem ætate maximi pictores essent, quorum opera cũ admiraretur, collaudatis omnibus, deesse ijs vnam illam Venerem dicebat, quam Græci Charita vocant, cætera omnia contigisse: sed hac sibi neminem parem. *Pl. nat. hist. li. 35. ca. 10.*

AP. Dici non potest quantum addat venustas magnis operibus: quasi fuerint destituta, placere nõ possunt, quanquam morosa diligentia expolita. Pulchritudo ipsa sine lepôre, vt ait Eustatius, δέλεαρ ἐστιν ἄνευ ἀγκίστρου νηχόμενον, *Est esca sine hamo fluctuans, quæ neminem capiet.*

Caput artis (quod aiebat Roscius) *est decere.*

XV. ARRACHION.

Gloria post fatum.

ARrachionis cadaueri victoriam & coronam iudicum sententia concessit, cum ille in victoria efflasset animam.

στεφανοῦσι δὲ αὐτοῦ Ἀῤῥαχίων ἐπαποθανόντων τῇ νίκῃ καὶ στεφανοῖ αὐτὸν οὗτοι Ἑλλανοδίκης. *Pausan. in Arcad. Philostrat. in Arrachione.*

AP. Arrachion viri strenui imago *suo sepulti triumpho.*

At mihi quod viuo detraxerat inuida turba,
Post obitum duplici fœnore reddet Honos. *Prop. li 3.*

XVI. ASCLEPIADES.

Doctores ἀμύμονες.

ASclepiades Prusiensis Medicus præstitit cæteris, relato in funere homine, & seruato. Sed maximè sponsione facta cum fortuna, ne medicus crederetur, si vnquam inualidus vllo modo fuisset ipse, & victor in suprema senecta lapsu scalarum exanimatus est. *Plin. li. 7. cap. 37.*

AP. Carere oportet vitio, qui alienam vitam reprehendit, vt secundum illud Iuuen. *Loripedem re-* *Iuuenal.*

ctus derideat, Aethiopẽ albus. Celebratur illud Leonis Byzantini, qui cum maledicus arreptis de triuio dicterijs vitium oculorum exprobrasset, ipse gibbo deformatus: *humanum,* inquit, *conuicium in me iecisti, cum ipse Nemesim in dorso portes,*

XVII. ASOPODORI CENSVRA.

Vulgus argumentum pessimi.

ASopodorus Philiasius tibicine magno plausu laudato in hyposcenio adhuc moratus: Quidnam hoc est? inquit, magnum oportet aliquod malum accidisse, alioqui tam multis, non probaretur. Athen. lib. 14. Arbuscula, verò psaltria, *Sibilet cantu,* aiebat, *dum mihi plaudat eques.*

APODOSIS.

Seneca de vita beata ad Gallionem.

Argumentum pessimi turba est, quæramus quod optimè factum sit non quod vsitatissimum, & quod nos in possessionem felicitatis æternæ constituat, non quod vulgo veritatis pessimo interpreti probatum sit. Vulgus autem tam chlamydatos, quam coronatos voca.

XVIII. ATHLETA.

Iustorum merita. ex Clem. Alexand.

CHristianum militem iustum ex meritis ius habere ad gloriam declarat hæc parabola. Athleta quidam non ignobilis, nec pusilli animi apud veteres, cum longo tempore corpusculum exercuisset ad fortitudinem, petens Olympia cum Pisæi Iouis aspexisset statuam: Εἰ πάντα ἔισιν ὦ Ζεῦ δεόντως μοι τὰ πρὸς τὸν ἀγῶνα παρεσκευάσθη, ἀπόδος φέρων δικαίως τὴν νίκην ἐμοί. Si omnia (inquit) ô Iupiter mihi rectè parata sunt ad certamen, meritò mihi redde victoriam.

AP. Sic, cum Christianus citra reprehensionem,

& cum bonâ conſcientiâ, quod ad ſe attinet, omnia impleuerit, & ad doctrinam, & ad bonorum operum exercitationem, perfectam conſequitur ſalutem.

——ſit laurea iuſtis
Ex pretio quod terror agit, manſuraq́ virtus *Arat. Diacon. lib. 2. in Acta.*
Creſcit in aduerſis, quæ teſtibus vſa periclis,
Ad meritum diſcrimen habet.

XIX. AVGVSTVS LVDENS CVM AQVILIS.

Puer generoſus.

AVguſto Cæſari Aquilæ tam familiariter aſſueuerant, vt panem manu abreptum quam altiſſimè deferrent, rurſuſque ex improuiſo delapſæ leniter redderent. *Suet. in Auguſt. 194.*

APODOSIS.

Ludunt cum aquilis pueri, qui à tenera ætate blanditias, & nugas faſtidiunt, toti in generoſis cogitationibus:

Ante annos curamque gerunt, animumq́ virilem.

XX. AVGVSTVS PVER RANIS SILENTIVM IMPONENS.

Calumniatores repreſſi.

OCtauius infans, vt eſt apud Suetonium, obſtrepentes inſanis clamoribus ranas compeſcuit; *Cum primum* (inquit) *fari cepiſſet in auito ſuburbano obſtrepentes fortè ranas ſilere iuſſit: atq́ ex eo negantur ranæ ibi coaxare.* *Sueton. in Auguſto cap. 94.*

AP. Rectè cadit in Regum & Principum filios, qui à prima adoleſcentia ſunt improbis terrori. Hoc in morte Henrici magni Gallia experta eſt, cũ noſter Auguſtus Borbonides, quaſi clementiſſimum ſidus affulſit, aureæ tranquillitatis ſerenitatem paterna ſapien-

ſapientia inuectam ſtabiliuit, & importunas calumniatorum linguas ſua authoritate repreſſit. Memini me hoc argumento olim aliquid luſiſſe in Porticus Lodoiceæ Iconibus.

Elidit geminos annis ſurgentibus angues
Alcides maior viribus ipſe ſuis.
Increpat Auguſtus ranas, impuraq; ſtagna,
Rana pauet iuſſus, ſtagna repente ſilent.
Tu quoq;, tu ſaua vibrantia fulmina lingua,
Tu turpes ranas comprimis ore puer.
Quod fuerat Diuis olim commune duobus,
Hoc totum Princeps incipit eſſe tuum.

XXI. BOCCHYRIS.

Iudicandum ex æquo.

IN hac tabula Bocchyris ſedet iudex ſeueriſſimus: cuius capiti circumuoluta aſpis ſuperne hominẽ inumbrat. Erat is rex Aegyptiorum adeo notæ & incorruptæ in dijudicandis litibus æquitatis, vt, ſi quẽ omnibus iuſtitiæ partibus abſolutũ ſignificare vellent, Bocchyrim quaſi Minoem & Rhadamantum dicerent: Ad hæc cum eſſet natura grauis & auſterus, Iſis illi aſpidem immittere ſolebat, quæ capiti inſidens hominem conſtantis in iure dicendo ſeueritatis admoneret.

Plutar. in comment. de vitioſa taciturnitate.

AP. Aſpis capiti circumfuſa vindictam clamat in iudices nummarios, qui fidem lucello mancipant & non arguunt pro manſuetis terræ: quod ait Petrus Bleſenſis. *Odit Deus lucroſam, & ſanguinolentam iniuſtitiam*

XXII CALANVS.

Mortis contemptus.

Similis exitus.

CALANVS Indus, cum longum vale dixiſſet Alexandro, Macedonibus, & vitæ, quando ſe ip-
ſum

ſum à corporis vinculis liberare volebat, extructa, & apparata pyra in pulcherrimo Babylonis ſuburbio ex lignis fragrantibus, Cedro puta, Thyo, Cupreſſo, Myrtho, & Lauro: ille ſolitam curſus exercitationem cum obiuiſſet, in media ſtrue conſtitit coronatus folijs arundinum, affulgente ſibi Sole quem ipſe adorabat; Atque hoc dederat ſignum Macedonibus, vt pyram incenderent: Quod cum feciſſent, ille circumdatus flammis immotus conſtitit, neque ante collapſus eſt, quam expiraſſet. *Ninachetis in India vide Maffeium lib. 5. pag. 150. edit. Antuerp.* *Aelian. lib. 5. cap. 6.*

AP. Calanus homo vaniſſimus in mortis cauſſa felix, vt putabatur, in morte valere cætera iubētur; ſi ex ipſa mortis ſpecie typum pij viri exprimamus, qui magno mortis contemptu in eximiarum virtutum fragrantia æternum iuſtitiæ Solem intuens feliciter ex hac vita diſcedit.

Nam ſponte crematur
Vt redeat, gaudetq; mori feſtinus in ortum.

XXIII. CALANI CORIVM.

Imperij optima gubernatio, medium ne deſerat orbem.

CAlanum Gymnoſophiſtam ferunt exemplū Imperij Alexandro Magno ob oculos poſuiſſe: corium in medium coniecit ſiccū & reīorridum, cuius oram calcauit: id vno loco preſſum cæteris partibus extulit: ſe idem luſtrans vndique & pedibus ſtringens in quaq; parte oſtendit euenire; quoad mediū occupauit, tunc omnes partes quieuere.

AP. Ea imagine ſignificauit media regni maximè premenda, neque procul ab ijs vagandum. Rectè quoque idipſum cordis, quod eſt veluti in homine medium, cuſtodiæ accōmodaretur: quod memini me ab eximiæ ſapientiæ viro audiuiſſe. Nam & cum mundo cor ſæpè comparatur, tum propter iugem motum, tum propter conſilij ſedem, quæ *Plutarch. in Alexandro.*

mentis

mentis illius diuinę, qua vniuersum regitur est symbolum, allusit Ausonius cum dixit: *Edyll. 12.*

Palpitat irrequies, vegetum, teres, acre, calens cor,
Vnde vigent sensus, dominatrix quo vegetat mens.

XXIV. CHARETIS STRATAGEMA.

Diuites ad fortia meticulosi.

CHares in Thracia, cum vehementissima tempestas ingruisset, conspicatus milites vestimentis parcere, & segniter imperata facere, mandauit vt vestes inuicem commutarent: hoc facto, cum singuli alienarum vestium nullam rationem haberent, promptius id quod imperatum fuerat, exequebantur. *Polyænus lib. 2.*

APODOSIS.

Opulenti ad pericula, labores, & studia ipsa literarum minus expediri. *Sed rure paterno*

Est tibi far modicum, purum & sine labe salinum; *Persius Satyr. 3.*
Quid metuas? cultrixq; fori secura patella:
Hoc satis? an liceat pulmonem rumpere ventis?

XXV. CIPPI CORNVA.

Charitas in patriam.

CIppus (vt aiunt) Taurorum pugnam auidè spectarat, & in hac cogitatione acerrimè defixus decubuerat. Ex quo species hominem vexauit, recursans in somnijs, tantamque vim habuit, vt is mane surgeret enatis cornibus, & portentoso capite nescio an magis horribilis, an ridiculus. Aliter narrat Val. Max. Genucio Cyppo (inquit) prætori paludato portam egredienti noui & inauditi generis prodigium incidit: Namque in capite eius subito veluti cornua emerserunt, responsumque est, eum regem fore, si in vrbem reuertisset. Quod ne accideret, voluntarium sibimet ac perpetuum indixit exilium. *lib. 5. cap. 6.*

AP. Magna vis φαντασίας: ex quo monemur ad honesta animum applicare, ne turpitudo cogitationis irrepens (mentem) consensu maculet, & eam prius forma, atque innocentia spectabilem, peccati fœditate deformet. Quod si lubet ad Valerij sensum accommodare, Cippus erit (opinor) typus eximiæ in patriam charitatis, in quam idem auctor exclamat: *Dignam pietatem, quæ, quod ad solidam gloriam attinet, septem regibus præferatur.* Cuius rei testandæ gratia, capitis effigies ærea, qua excesserat, portæ inclusa est, dictaque Raudusculana, quod olim æra raudera dicebantur. Cornua autem symbola esse imperij testatur, & Seleuci statua cornigera apud Georgium Codinum: quæ affertur ratio, leuis est, quod Taurum cornibus apprehensum de fuga retraxisset. Accedit, quod oleum regiæ vnctionis in cornu seruabatur. Rupertus de operib. Trinitatis lib. I. Cornu ex quo vnctus est Dauid, existimat fuisse vas solidum æterni symbolum principatus: Quin ex auro, vel argento fuisse hæc cornua conijcit Nicolaus de Lyra.

XXVI. COMATES.

Musarum gratia.

COmates in Sicilia heri diuitis pecora pascens, consueuerat nonnũquam Musis aliquid de gregibus domini offerre: id cum resciuisset Herus duriter seruulum increpat: orat Comates ne succenseat, fore enim, vt Musarum beneficio omnia cumulatè reddantur. At Dominus, age (inquit) experiamur, an Musæ sint te nutricaturæ: & seruum in arborem excauatam inclusit, atque ab eo recessit, relicto vt fame moreretur. Exacto anno cum ad eum locum redijsset, Comatem viuum, atque incolumem inuenit, & multum fauorum in arbore vnde victitauerat; Apes enim in eam arborem per rimas penetrantes suauiter ipsum aluerant.

Ex Theocr. schol. Bibl. Cagn. lib. 2. narrat.

AP. Non perit quod Musis, & Viris literatis impenditur. *Contermina morti*

Nec virtus suprema fefellit.

XXVII. CYRI AGER.

Labor ante otium.

CYrus vt ad bellum contra Astyagem Persas incitaret, conuocat omnes, iubetque primo die agrum viginti stadiorum expurgare, altero generaliter epulari: tum demum quærit vtram mallent viuendi rationem, qui cum se posteriorem amplecti omnes dixissent, hanc quidem promisit, sed iusto bello quærendam.

AP. Otij & voluptatis omnes penè studiosi sunt, labores tamen quibus ea paratur, refugiunt, vt meminerint, *Non cineris caussa vnquam euasit vapor,* (inquit Accius.)

Τῆς δ᾽ ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι.

Auianus. *Is dedit exosæ posthac monumenta quieti,*
Non sine supremo magna labore peti.

XXVIII. CYRI TIBICEN.

Seueritas vtilis.

CYrus Ionibus, qui pacis conditiones prius repudiatas reposcebant, dixit apologum Tibicinis: qui ad alliciendos pisces tibia cecinerat, sed cum nihil proficeret, sagenam immisit in mare, multosque pertraxit, quos cum palpitantes intueretur: Temperate, inquit, iam à saltationibus, quia me canente noluistis salutare.

Herod. li. 1.

APODOSIS.

Humanitati qui se non accommodat,
Phædrus. *Plerumq; pœnas oppetit superbiæ.*

Nam

Nam mansuetudo hominis repudiata meritò seueritatem irritat: multi autem ita affecti sunt, vt miti brachio secum agi nolint, & serius lenitatem requirant postquam armarunt ipsi iustitiam. Adhibere oportet in regendo duo Themistoclis numina, πειθὼ, καὶ βίαν, vt qui illius suauitatem contempserint, huius stimulos sentiant. Est in hoc argumento lepidissima Phædri fabula de cicada & noctua *lib. 3. 55.*

Cicada acerbum noctuæ conuicium
Faciebat, solitæ victum in tenebris quærere,
Cauoq; ramo somnum capere interdiu.
Rogata est vt taceret, multo validius
Clamare cœpit, rursus admota prece.
Accensa magis est. Noctua vt vidit sibi
Nullum esse auxilium, & verba contemni sua;
Hac est aggressa garrulam fallacia:
Dormire quia me non sinunt cantus tui,
Sonare cithara quos putes Apollinis,
Potare est animus nectar quod Pallas mihi
Nuper donauit si non fastidis, veni,
Vnà bibamus. Illa quæ ardebat siti,
Simul cognouit vocem laudari suam,
Cupidè aduolauit. Noctua egressa è cauo
Trepidantem consectata est, & letho dedit.
Sic viua quod negarat, tribuit mortua,

XXIX. DEMADIS ATHENAE.

Beatitudinis vmbra in rebus creatis.

DEMADES Orator cùm fortè ad Philippum regem legatus ab Atheniensibus missus esset, rogatus ab eodem, an Macedone præstantiores essent Athenæ: vrbem continuo descripsit in mensâ, cuius opinor, cupiditate tantoperè Philippus est inflammatus. *Hermogenes. 1. de Innuent.*

AP. Athenarum vmbra quædam & futilis imago Philippum mouit, quòd pulchritudinem ex eâ,

vrbis conijceret: sic & in his terris quæ in rebus creatis videmus, sparsa dignitatis, aut voluptatis vmbracula, animum cœlestis vitę amore debent incendere.

Iuuat ire periclis ad decus.

XXX. DIRADIS SACERDOS.

Castitatis illustratio.

Pausan. in Corinth.

IN Dirade Apollinis templum, cuius sacerdos fœmina viri consuetudine abstinens, agno singulis mensibus per noctem immolato, diuino furore afflari credebatur.

APODOSIS.

Ad lumen mentis mirum in modum confert castitas corporis: vt enim Sol in purissimum crystallum radios eiaculans vberiore luce suffundit: sic in castam mentem Deus influens plenius illustrat, scientia enim Dei singulare donum est.

Manil. Astron. lib. 1.

Quem primum infernis licuit cognoscere terris
Munere cœlestum? quis enim condentibus illis
Clepsisset furto mundum, quo cuncta reguntur?
Quis foret humano conatus pectore tantum
Inuitis vt Dijs cuperet Deus ipse videri?

XXXI. COENA FVNEBRIS DOMITIANI.

Viue memor lethi.

DOMITIANVS primoribus Senatorum, & equestris ordinis conuiuium in hunc modum fecit. Apparauit ædes omni ex parte nigerrimas: Erat enim atra laquearia, parietes, ac pauimentum, in eoque sedes nudæ eo modo collocatæ erant. Quibus paratis rebus, eos de nocte introduci iubet, absque comitibus, ac primum omnium iuxta vnumquemque columnam collocat, factam instar sepulchri, in qua nomen eius scriptum erat, pendebatque de ea lychnuchus

nuchus paruus vt assolet in monumentis: Tum nudi pueri atramentoque obliti, tanquam spectra quædam ingrediuntur, eosq; horribili saltatione circumeunt, eoque facto ante ipsorum pedes consistunt: ad extremum omnia quæ in exsequijs mortuorum adhiberi solent in vasis eodem modo eis apposita fuerunt, Cœna interim peragebatur magno omnium silentio, vt qui timore pænè exanimati essent, Domitiano insuper sermonem, de ijs, quæ ad mortes, & funera pertinerent, super mensam ingerente. *Xiphilinus in Domitiano.*

APODOSIS.

In hac cæna expressa fuit delicatis hominibus mortis imago, & memoria, longè accuratius, quàm per sceleton Aegyptiorum argenteum, qui in conuiuijs præferri solebat, pueris interim hos versus accinentibus,

Eheu nos miseros quàm totus homuncio nil est!
Sic erimus cuncti postquam nos auferet orcus.

Salutare sibi, & senatoribus documentum parauerat Domitianus, nisi risum potius quàm sapientiam captasset.

XXXII. ENALLI EMERSIO.

Author ego inuentorq; salutis.

ENALLVM ducem ferunt, vt submersam virginem seruaret, in mare desiluisse: sed ambos fluctibus obrutos diu latuisse: verum post aliquod tempus cum Methinus denuo habitaretur, Enallus illuc peruenit, narrauitque quo pacto emersisset vrinando, cum symbolo vndecim aureis litteris per ambitum signato, διὸς σωτῆρος, *Iouis seruatoris*, quod virginem seruasset, auro præterea tam excellenti, & admirando, vt commune hominum cum eo comparatum videretur nihil ab ære differre. *Athenæus lib. 11.*

AP. Fiet in eum, qui cum perditus videretur, liberalitate, & beneficentia alicuius principis, rediit cum insignib. notis collati in se beneficij: vel certè Christus dominus, vt naturam humanam malorum vorticibus immersam liberaret, se in cruoris sui rubrum mare totum demersit, & per triduum latuit ex hominum conspectu abreptus: Mox ex tot vndarum fluctibus, & ipsius mortis faucibus emergens corpore integro, & florido, & super mortalitatem nostram fulgenti, præfert in eo titulum non διὸς σωτῆρος, sed Χριςοῦ σωτῆρος quod naturam à morte ad vitam, à seruitute ad libertatem traduxerit:

Legibus inferni oppressis super astra meantem
Laudant ritè Deum lux, polus arua, fretum.

XXXIII. EVMENIS VENVSTVS APOLOGVS.

Non temerè se præsidijs exarmandum.

ANTIGONVS bellum gerens contra Eumenem Cardianum, misit legatos ad Satrapas, & ad Macedones, postulans, vt Eumenem desererent, cum magnificis promissis: At cum Macedones legatis minarentur, Eumenes superueniens laudauit ipsos, & fabulam retulit antiquam: leonem amantem virginis, contulisse cum patre puellæ de nuptijs: Patrem dicere quemadmodum paratus sit quidem eam ipsi concedere, formidare autem vngues, & dentes, ne quando contractis nuptijs, propter aliquam causam exacerbatus, sese gereret belluinè cum virgine. Cum leo abiecisset vngues, & dentes, pater conspicatus arma eum abiecisse, per quæ erat formidabilis, baculo feriens, facilè interfecit. Non absimile facere Antigonum: eò vsque promissiones extendere, donec exercitu potiatur, atque ita de ducibus pœnas sumat. *Diodor. l. 19*

APODOSIS.

Non facilè hostibus credendum.

Quicquid id est timeo Danaos & dona ferentes.

XXXIV.

XXXIV. EVPOMPI DICTVM.

Imitatio recta.

EVPOMPVS pictor interrogatus, quem sequeretur antecedentium, dixit, naturam ipsam imitandam, non artificem. *Plin. lib. 34. cap 8.*

APODOSIS.

Nullius addictus iurare in verba magistri. Horat.

XXXV. GLAVCVS VICTOR AB ARATRO.

Victoria insperata vel honor ab humili loco.

GLAVCVS puer Bœotius cum agriculturæ operam daret cum patre, & dilapsum vomerem manu pro malleo vsus restituisset, coniecit parens ex eo fortem fore, & duxit in Olympia in quibus certauit: cumque ab aduersario, vt certaminis imperitus, grauiter vrgeretur, exclamauit è multitudine pater: ὦ παῖ τὴν ἀπὸ ἀράτρου, *O puer istum ab aratro*, scilicet ictum infligе: hac voce inflammatus adolescens, ingenti plaga aduersarium percussit, & vicit.

APODOSIS.

Cadit opportunè in eos, qui antea contempti insperatas palmas obtinent, & cæteris qui sibi vel omnium maximè laurearum decora polliceri videbantur, præripiunt. Sic apud Auianum mus paruus, & contemptus vulnus infligit boui: *Pausan. in Eliacis lib. posteriore.*

Ingentem fertur mus quondam paruus oberrans,
Ausus ab exiguo lædere dente bouem.

XXXVI. HEPHAESTIONIS OS SIGILLATVM.

Arcanum Regum silentio constringendum.

ALEXANDER, cùm Hephæstion ore sensim admoto Olympiadis lectitaret arcanas cum Rege literas: non prohibuit quidem hominem, sed an-

Plutarch. in Fortun. Alex. nuum sigillarem ori apprimens, Regum arcana silentio obsignanda docuit.

APODOSIS.

Orpheus. Θύρας δ' ἐπίθεσθε βέβηλοι.
Claudite fores profani.

XXXVII. HIPPOMACHI VIRGA.

Vulgo non placere.

HIPPOMACHVS pugilum doctor, cum Athleta quidam ex eius disciplina speciem exhiberet artis, & circumstans multitudo vniuersa plauderet, percussit eum virga Hippomachus, inquiens: Tu verò perperam fecisti. οὐ γὰρ ὧν ἐπῄνεσαν οὗτοι τεχνικόν σε δρᾶσαι. Ælian c. 6. lib. 2.

AP. Argumentum pessimi turba est. Seneca in hoc argumento. nota suis Parmenonis quam describit Phædrus Hic scurra fictitium oris grunnitum edebat, Rusticus verum. Phædrus Fabell 86.

scurra digrunnit prior,
Mouetq; plausus, & clamores suscitat.
Tunc simulat sese vestimentis Rusticus
Porcellum obtegere, quod faciebat scilicet.
* * * *
Peruellit aurem verò quem celauerat,
Et cum dolore vocem naturæ exprimit.
Acclamat populus scurram multo similius
Imitatum, & cogit Rusticum trudi foras.
At ille profert ipsum porcellum è sinu,
Turpemq; aperto pignore errorem probans,
Et hic declarat quales sitis iudices

LXXXVIII. INDVS PARENTVM CINERES IN PROPRIO CAPITE SEPELIENS.

Parentum amans.

BRACHMANES fabulam de Vpupa, quam Indorum

rum Reges habent in delicijs bellissimam narrant. Regi Indorum, inquiunt, olim filius fuit minimus natu, quem fratres improbi propter ætatem contempserunt. Cum verò parentes senectute graues, contumeliosè ab eis tractarentur, vt improbitatem eorum declinarent, assumpto filio minimo discedunt, ac fugiunt: & laboribus in itinere consumpti moriuntur, defunctorum cineres filius in sui capitis vulnere, quod ense sibi inflixerat, sepelit. Insignem hanc eius pietatem conspicatus, admiratusque Sol, puerum in auem formosam admodum, & viuacem conuertit, crista supra caput eius erecta, vt gloriosi facinoris monumento. *Ælian. lib. 16. cap. 5.*

Parentes in capite sepeliunt, qui mortuorum memoriam sanctè retinent, & officijs pietatis frequentant, vnde sibi magnum decus, & ornamentum apud posteros comparant. Nasamomes, vt habet Tertullianus *cap 57. de Anima*, propria oracula apud parentum sepulchra mansitando captabant. Celtæ eadem de causa apud virorum fortium sepulchra abnoctabant.

XXXIX. IVSTINIANI STRAGVLA FERALIS, IN QVA LVDIT INTER TRIVMPHOS.

Mortis Imperium.

IVSTINIANO Imperatori mortuo instrata vestis stragula, in qua Phrygio opere textæ victarum vrbium, & Barbarorum Regum, quos ipse suis auspicijs debellarat, effigies: de qua Corippus,

Et tulit intextam precioso murice vestem,
Iustinianorum series, vbi tota laborum
Nexo auro insignita fuit, gemmisque corusca.
Illic barbaricas flexa ceruice phalanges,
Occisos Reges, subiectasque ordine gentes,
Pictor acu tenui multa formauerat arte,
Fecerat, & fuluum distare coloribus aurum,

Baron. ad annum Iustin. 39.

Omnis ut aspiciens ceu corpora vera putaret.
Effigies auro, sanguis depingitur ostro.
Ipsum autem in media victorem pinxerat aula
Effera VVandalici calcantem colla Tyranni,
Addidit antiquam tendentem brachia Romam
Exerto, & nudo gestantem pectore mammam
Altricem imperij, libertatisq; parentem.

APODOSIS.

Ecce tibi inter pugnas, triumphos, victorias, mortis effigies. Ludit certè mors in imperijs, *& æquo pulsat pede pauperum tabernas regumq; turres.* Paulò aliter hoc expressit Martinus V. antea Otto Columna dictus, qui Tiaram Pontificiam, Galerum Cardinalium, infulas Episcoporũ, diadema Imperatorum, coronas Regum, Ducum nudum ensem, omnia habet in emblemate pyræ ardenti iniecta cum lemmate, *Sic omnis mundi gloria.*

Martini V. symbolum.

XL. LACHARIS FVGA.

Perde vt serues.

LACHARES captis Athenis à Demetrio vestem seruilem, & rusticam indutus, atramento faciem tingens, calathum sterquilinio tectum portans, furtim egressus per exiguam portulam, conscenso equo, Daricos aureos in manibus tenens, fugit. Equites Tarentini summo studio persequentes delusit, sigillatim Daricos in viam spargens: quos cum illi colligerent, peruenit in Bœotiam.

Suidas.

APODOSIS.

Accidit & nostro similis fortuna Catullo:
Cum plenus fluctu medius foret alueus, & iam
Alternum puppis latus euertentibus vndis
Arboris incertæ, nullam prudentia cani
Rectoris conferret opem, decidere iactu
Cœpit cum ventis, imitatus Castora, qui se
Eunuchum ipse facit cupiens euadere damno.

Iuuen. Satyr. 12.

Sed

Sed quis nunc alius, qua mundi parte, quis audet
Argento præferre caput, rebusq́ salutem?

LXI. LVERIVS.

Liberalitas.

POSSIDONIVS tradit Luerium Gallum principem per agros curru vehi solitum: aurumque, & argentum in turbas Celtarum innumeras eum frequentes spargere; Quin, & septum eundem quadratum stadiorum duodecim aliquando cinxisse, in quo potione sumptuosa & exquisita pleni lacus essent, parataque cibariorum copia, vt complusculis diebus liceret ijs quibus placeret ingredi, fruique illo apparatu cum assiduis ministrorum officijs: Idem Bardo Encomiastæ sacculum auri proiecit, quo sublato fertur Poëta dixisse: Currus, quem ducebat impressa terræ vestigia, aurum, & beneficia procreare mortalibus. *Athen. li. 4.*

APODOSIS.

Hic erit munificentissimi principis character, qui velut Triptolemus aliquis pernici gloriæ curru subiectus, non fruges sparget, sed beneficia. Num verò magnificentior Christus dominus: qui intra Ecclesiæ septa suas oues cœlesti alimonia iucundissimis Angelorum poculis reficit, & recreat. Hoc Eucharistiæ munus D. Basilius commodè appellat κοινωνίαν ἔ ἀγαθȣ̃, quod in eadem cumulatissimè bonorum omnium genera contineantur. *in epistola ad Amphilochium.*

LXII. METHODII PICTVRA.

Iudicij diuini terror.

BOGORIS Bulgarorum Princeps, supra modum venationibus delectabatur, quibus cupiens non tantùm cum venatum iret perfrui, sed etiam in otio, nouam domum ædificauit, & Monachum Methodium Roma oriundum, ac pingendi artificem,

historijs eam totam exornare iussit. Diuinoque instinctu factum est, vt non diceret nominatim animalia, quæ depingi vellet, sed pingere suo arbitrio modo terribilis esset pictura, iuberet. Monachus secundum Christi aduentum pinxit, quod nihil eo terribilius sciret: princeps ab hac parte videns, iustorum cœtum expressum, ab illa impiorum supplicia perpetientium, edoctus à pictore, quid sibi ista vellent, illico suam eiurauit superstitionem, & intempesta nocte baptizatus est. Contra eum proceres Bulgarorum insurrexerunt, eos ille parua suorū manu, crucis signo prælato, fudit: reique inopinatæ euentu territos ad fidem Christi perduxit.

Cedrenus.

APODOSIS.

Si tantum vmbra valuit, quid corpus efficiet? & si hic terror picturæ, qualis veritatis futurus est?

Quæque latent maiora puta.

XLIII. MILO.

Fortitudo.

Philostr. lib. 4. c. 9. in vita Apoll.

ERAT eius statua vittata, simul compositis pedibus stans, sinistra malum punicum tenens, dextræ manus digiti recti, & insertis similes, οἷον διϊόροντες.

APODOSIS.

Fortitudinis typus est Milo: pedes compositi immobilitas: Malum punicum, firmitas propter compressionem granorum in granato. Vittæ, temperantiæ symbolum. τὴν ταινίαν δ' ἡ ἀνακεῖσθαι, σωφροσύνης ἡγεῖσθαι ξύμβολον. hæc affertur enarratio à Philostrato.

XLIV. MILO LYCEI COLVMNAM SVSTINENS.

Literarum protectio, vel Imperij sustentatio.

Strab. lib. 6.

MILONEM ferunt columna in contubernio Philosophorum ruinam minitante, in eius subijsse locum

locum: itaque, & reliquos seruasse omnes, & seipsum subduxisse.

APODOSIS.

Imago erit principis, aut moderatoris, qui rem literariam, aut publicam iam labentem suo, vel periculo, vel robore, authoritate, vel felicitate, vel liberalitate sustentat. Principes ipsi columnæ mundi appellantur. Vnde Oppian.

Σοὶ μάκαρ αἰίδω γαίης ἐρικυδὲς ἔρεισμα.

ad Antoninum Imperatorem lib. 1. de venatione initio.

XLV. MORIONIS PRVDENS DICTVM.

Exitium Discordia rerum.

NICOLAVS Morio Saxonum Ducis, quem ob miros sales octoginta taleiorum millibus in familia hercifcunda æstimasse dicuntur, cum inter fratres de diuidenda regione ageretur, veste principali indutus in consessum procerum venit, & ecquid placeret Fridericum Ducē interrogauit. Laudante eum Duce, in cubiculum exiuit, & forfice vestem dissecuit: Mox alteram partem indutus principi se obtulit, & nunquid placeret rogauit. Principes verò factum eius virgis coërcendum minitantur: vt libet, exclamauit, modo & te vicissim virgis cædam, qui diuisione cum fide inita pulchriorem ac vestem dilacerare conaris.

APODOSIS.

Concordia paruæ res crescunt: Discordiæ maximæ dilabuntur.

Sic alternos reficit cursus
Alternus amor, sic astrigeris
Bellum discors exulat oris.
Hæc concordia temperat æquis
Elementa modis, vt pugnantia.
Vicibus cedant humida siccis,
Iungantq; fidem frigora flammis.

Boet. lib. 4. Metr. 6.

XLVI.

XLVI. MOSIS ABBATIS PRVDENS FACTVM.

Ignosce.

MOSES Abbas in deserto Scythi, cum accerseretur, vt sententiam diceret in fratrem qui peccauerat: venit saccum arena plenum in tergo baiulans, & rogatus quid illud esset? peccata sua esse dixit, quæ vix ferre posset, nedum aliena iudicare: Quod Præpositi monasterij audientes, fratri pœnitenti veniam indulgere, quam pœnam infligere maluerunt, dum considerant ne se quidem sine peccato esse.

Marul. li. 5. cap. 1.

APODOSIS.

Non temere de alijs iudicandum, ne vt sæpè fit, *Det veniam Coruis, vexet censura Columbas.*

XLVIII. MOGORIS REGIS MAGISTRATVS.

Humilitas & memoria suæ conditionis.

MOGORIS Regem ferunt plebeios quidem, & tenues homines ad amplissimos honores nonnunquam euehere, atque, vt suæ pristinæ conditionis, & regalis beneficij memoriam nusquam amittant, iubere eosdem artis, quam antea exercuerunt, ferre insignia.

APODOSIS.

Inter prospera meminisse oportet suæ conditionis. Simile quod Aeneas Syluius memorat de Primislao: qui ex Rustico ad regni gubernaculum euectus, Sagum rusticum, dū inaugaretur, iussit expromi, idēq; seruauit vsq; ad obitum, quo sibi memoriam pristinæ vitæ identidem refricaret. At verò animus superbus,

ἐπιλήθεται οὕνεκα γαῖαν

Ποσὶν ἐπιστείβει θνητοὶ δὲ οἵ εἰσι τοκῆες.

Rianus.

Ad idem argumentum pertinet, quod habet Sabellicus lib. 3. Enn. 10. de Archiduce Carinthiorum: qui

qui in sua inauguratione, procedit agresti habitu, pileo tectus, calceos, & pastoralem baculum gerens, Pastorem agens magis, quàm principem, aquam quoque pileolo delatam potat, in futuræ sobrietatis argumentum.

XLVIII. ONESILI APES.

Mortuorum honores.

ONESILI Regis Cyprij caput in ludibrium Amathusij supra portam vrbis suspenderant: in id examen apum mella congessit, fauisq; referunt: hinc loci incolæ oraculo moniti caput honorificè sepelierunt, Onesiloque quotannis, vt Heroi, sacra instituerunt. *Vide Pier. lib.26.c.3.*

APODOSIS.

Mortuorum honoribus parentantes Poëtæ significantur, eorum etiam ipsorum quos liuor extinxisse putabatur.

Maius ab exequijs nomen in ora venit.

XLIX. ORPHEI SVDOR.

Gloria fortium.

ALEXANDRO in Persas expeditionem parante, Orphei statua in Pieria continuò sudauit: varia fuit vatum de hoc prodigio sententia. Aristander verò Telmisseus vates eximius, Alexandrum bono animo esse iubet, significari enim cuiusuis generis Poetas magnopere laboraturos in Alexandro, eiusque rebus gestis describendis ac decantandis. *Arrian. de expeditione Alexand.*

APODOSIS.

Parabola congruet in viros gloria & prædicatione supra cæteros illustres: Quorum laudes in cœlum scriptis carminibus sit elatura posteritas. Cæterum qualis fuerit hæc Orphei statua, vide in Hypotyposibus, vbi Philostratus iunior, & Callistratus summo artificio depingunt.

L. PAV-

L. PAVSIAE ET GLYCERAE CERTAMEN.

Eloquentiæ varietas.

Plin. lib. 21. cap. 1.

FLORVM inuicem odores, coloresque accendēr Sicyonij ex ingenio Pausiæ pictoris, atque Glyceræ coronariæ dilectæ admodum illi, cum opere eius pictura imitaretur, & illa prouocans variaret, essetque certamen artis, ac naturæ, quales nunc etiam extant artificis illius tabulæ, atque imprimis appellata Stephanoplocos, qua pinxit ipsam.

APODOSIS.

Certamen illud cum vniuersitate rerũ, & eloquentia videtur constitutũ: Nihil est enim in natura, tam varium, tam reconditum, quod vis orationis complecti, imitationē referre, & exprimere non possit.

seu sidereas exercet altius artes,
Seu voluit monitus quos dat Bargeticus auctor,
Seu doctam quatit illa chelyn, seu dissona nectit
Carmina, siue minax vltorem stringit iambon.

LI. PHALEREI VOMICA.

Vtilitas ab inimicis.

Plin. lib. 7. cap. 50.

PHALEREVS deploratus ab inimicis vomica morbo, cum mortem in acie quæreret, vulneiato pectore medicinam inuenit ex hoste.

Cassiod. l. 4. Var. 47.

AP. Ab inimicis sæpè, quam non speramus vtilitatem capimus, τὸν νοῦν ἔχοντος δεῖ καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν, ὠφελεῖσθαι. Plut. ex Xenophonte l. πῶς ἄν τις ὑπ' ἐχθρ. *Mundanis siquidem rebus frequenter nascitur de aduersitate prosperitas, & homines cùm lædere cupiunt, beneficia frequenter impertiunt.*

LII. PHILIPPI CALIX.

Aut vino aut sanguine rores.

PHILIPPVS Augustus Francorum Rex, anno salutis 1214. contra Othonem Imperat. pugnaturus

furus in patera aurea buccellas panis vino prægnantes principibus suis propinans: bibite ex hoc omnes exclamauit: Commune hoc, aut victoriæ, aut gloriosæ mortis poculum erit, qua voce animati Franci, hostes mira alacritate superarunt.

AP. Rectè conueniet in fidelissimam vitæ, mortis, gloriæ, & periculorum omnium societatem, *Ægidius Corrozetus de dictis & factis memorabilib.*

Commune periclum
Omnibus, vna salus. Longè nobiliori ratione Christus Dominus cum ad cœleste contubernium generosos milites euocaret, communi laborum, & crucis ærumnas, communem cuique pro meritis palmam gloriæ proposuit, & simul suo sanguine præliauit: vnde postea tantum Martyrum seminarium emersit.

Cruor ille pares sanctis spondebat honores *S. Prosper epigr. 9.*
Orturis toto corpore Martyribus.
Nam cum sacra seges terrarum impleuerit orbem,
Omnis ab hoc vno semine messis erit.

LIII. PHILIPPI PLACENTA.

Præsentibus vtendum.

PHILIPPVM Regem Macedonum quispiam inuitarat ad cænam, cumque venisset magno sanè comitatu, nonnihil conturbatus est hospes, vt qui nō grandem cœnam instruxisset. Id sentiens Philippus, submisit qui singulos amicos admoueret, vt placentæ locum relinquerent. At hi dum verè credunt placentam apponendam, atque expectant, abstinent ab ijs quæ apposita: atque ita factum est, vt conuiuium omnibus sufficeret. *Plutar. de tuend. val.*

APODOSIS.

Permulti præsentia negligunt, ob spem inanem futurorum.

Præsentem mulge, quid fugientem insequeris?
Extat in hoc argumento lepidissima Auiani fabula:

Pisca-

Fabul. 20. *Piscator solitus prædam suspendere seta,*
Exigui piscis vile trahebat onus
Sed postquam superas captum perduxit ad auras,
Atque auido fixum vulnus ab ore tulit:
Parce precor, lachrymis supplex ita dixit obortis:
Nam quanta ex nostro corpore damna feres?
Nunc me saxosis genitrix fœcunda sub antris
Fudit, & in proprijs ludere iussit aquis,
Tolle minas tenerumq; tuis sine crescere mensis:
Hæc tibi me rursum littoris ora dabit.
Protinus immensi depastus cerula Ponti,
Pinguior ad calamum sponte recurro tuum.
Ille nefas captum referens absoluere piscem:
Difficiles queritur casibus esse vices.
Nam miserum est (inquit) *præsentẽ amittere predã,*
Stultius & rursum vota diurna sequi.
Incerta pro spe, ne munera certa relinque,
Ne rursus quæras fortè nec inuenias.

LIV. PHOCENSIVM IVSIVRANDVM.

Fœdus firmum & stabile.

Herod. li. 1. PHOCENSES de excedendo, & relinquenda vrbe capto iam consilio, massam ferri candentem projiciunt in mare; iurantque se prius non redituros, quàm ipsa sponte emergeret.

AP. Fœdus æternæ veritatis, quale illud Virg.

12. Æneid. *Nulla dies pacem hanc Italis nec fœdera rumpat,*
Quo res cumq; cadent, nec me vis vlla mouentem
Auertet, non si tellurem effundat in vndas
Diluuio miscens, cœlumq; & tartara soluat.

LV. PHRYNES ACVMEN.

Opinio hominum multum facit ad æstimationem rerum.

PHRYNE meretrix, quæ incredibili pulchritudinis

[...]inis elegantia floruerat, cùm iam defloruisset, à [m]ultis procis frequentata, dicebat se fecem pluris, [q]uam vinum vendere, propter inueteratam suæ [f]ormæ opinionem.

Τὴν τρύγα πλείονος πωλεῖν διὰ τὴν δόξαν.

AP. Idem sæpè contingit doctis viris, qui cum [i]ngenti eruditionis opinione apud omnes floreant, [e]tiam quæ languescente iam ætatis vigore faciunt, [p]ropter diuulgatam apud omnes sapientiæ famam, [m]agno gloriæ pretio distrahunt, atque diuendunt.

Est seris sua gratia pomis.

LVI. POLYPERCONTIS STRATAGEMA.

Nosce vt vincas.

POlypercon Peloponesijs aditum obsidentibus, suos milites ad periculum adeundum confirma[u]it, pileum imposuit, & tunicam duplicem indutus, [a]cceptoque baculo dixit ad eos: qui nos in periculũ [v]ocant, ô commilitones, eiusmodi sunt homines. [P]ost his depositis, & armatura recepta: qui verò ma[n]um cum ijs conferent, inquit, eiusmodi vsque in [h]oc tempus multorum, magnorumque bellorum vi[c]tores: quo audito milites obsecrabant ne amplius [m]oram aliquam interponeret, sed rectà ad ineun[d]am pugnam duceret. *Polyænus lib. 4.*

APO. Multum iuuat ad victoriam hostes nosse, [e]t enim plerumque, vt metus & opinio,

Longum inualidi collum ceruicibus æquet
Herculis Antæum procul à tellure tenentis. *Iuuenal. Sat. 3.*

LVII. ITEM.

Brennus.

BRennus enim rex Gallorum volens suis persuadere, vt expeditionem in Græciam susciperent, *Polyænus lib. 7.*

conuocatis in concionẽ viris, & mulieribus, produxit captiuos Græcos vilissimis corporibus, & infirmissimis præditos capitibus, rasos, & sordidis pallijs amictos: iuxtaque eos maximos Gallorum collocauit & speciosissimos, Gallicam armaturam indutos: hoc facto: nos, inquit, tanti ac tales contra homines tam imbelles & paruos bellum geremus: hoc modo Galli contemptis Græcis adducti sunt, vt proficisci cum exercitu in Græciam non dubitarent.

LVIII. ROBERTI DVCIS NORMANNIAE STRATAGEMA.

Virtus pudore lacessita fit acrior.

Aemilius lib. 4.

IN expeditione Hierosolymitana, Duce Petro Eremita, post occupatam à nostris Nicæã, cùm Solymannus nouo exercitu Christianis occurrisset, & multitudine infestus esset: Robertus Dux Normanniæ aureum vexillũ in frequentissimos hostes iecit, quod dum repetunt Normanni, antequam in potestatem hostium veniret, impetus furentium factus hostes dissipauit. At duo millia nostrorum desiderata, quadraginta hostium millia circiter cecidêre.

APODOSIS.

Sidon. in Panegyr. Soceri.

Commentum fuit præstantissimi Ducis, qui nouerat Germanam virtutem iactura aliqua, & pudore lacessitam acrioribus stimulis, & facibus incalescere. *Assistunt socia, virtusq́ue, dolorq́ue,*
Et pudor armatas pilo petit impiger alas.

LIX. ROMVLI MANIPVLI.

Vita Humana.

ROmulus primus populum Romanum in centurias distribuit, quarum vnamquamque vir vnus ducebat, qui manipulum fœni, aut herbarum in conto af-

affixum gestabat: Vnde militum manipularium nomen, ἑκάστης δὲ ἀνὴρ ἀφηγεῖται, χόρτου καὶ ὕλης ἀγκάλιδα κοντῷ περικειμένην, ἀνέχων, μανίπλα ταῦτα Λατῖνοι καλοῦσιν. *Plut. in Romul. edit. Græc. p. 39.*

APODOSIS.

Hominum fragilitas per fœnum adumbrata. Omnis caro fœnum. Comparatur quoque vita humana cum hortis Adonidis, in quibus flores omnes Adonidem illum referebant, in primo ætatis flore abreptum: nihilque in illis serebatur, quod fructũ proferret, sed illa tantum, quæ oblectationi & deliciis esse possent.

LX. SCILVRI FASCICVLI.

Concordia.

Scilurus Scytharum rex, cum iam moriturus octoginta filios superstites relinqueret, afferri singulis fasciculum iussit, vt si possent frangerent: Quod cum ipsi facere se posse negarent, distractis pedetentim singulis fustibus, totam facilè contriuit molem: significans scilicet concordes germanos inuictos fore: contra verò discordes facilè, vel à quouis debellari posse.

APODOSIS.

Ὁμόνοια μέγιστον ἀγαθόν. *Xenoph. lib. 4 de factis, dictis Socr.* In hoc genere quoque symboli sunt lapides Philadelphi, quorum meminit Mendesius *ter. de lapidibus*, & Plutarchus *in strymone*. Γεννῶνται ἐν αὐτοῖς λίθοι φιλάδελφοι λεγόμενοι, κόρακος τὴν χρόαν ἀνθρωπόμιμοι, sibi mutuo adhærent vt fratres. *Plutarch. in regum & Imp. Apophtegmatib.*

LXI. SCORI ACVMEN.

Fratrum discordia concors.

SCORVS Dacarum Dux, cum dissidentibus inter se Romanis Dacas à bello illis inferendo dehor-

tari vellet, in consilium duos feroces canes adduci iussit, qui, vt soliti fuerant, statim tanquam inter se commissi mordicus certare cœperunt. Non multo post lupum quoque adduci curauit: quo conspecto nihil morati canes, omisso prælio concordes, ambo lupum petierunt ab ea contentione Scorus sermonem orsus, ostendit, nihil esse, quod facilius Romanorum dirimere contentiones posset, quam, si se Dacarum bello peti sensissent.

Fulgosius li. 8. c. 10.

LXII. SELEVCI ANCHORA.

Inexpugnabile rebus præsidium.

SEleucus anchora signatum femur habuit ab ipsa origine, filijque & nepotes eius eodem insigniti modo. Is cum Babylonem iret vrbem occupaturus, inter gradiēdum pedem lapide offendit, & ex eo cogitur dolore subsistere. Amicis interim principem demulcentibus annulus apparuit, anchorâ signatus, atq; impressus, quem ibi ipse antea amiserat. Ex quo magnam imperij spem concepit, nec excedit Appianus Alexandrinus in Syriaca: apud quem & Ptolemæus Lagi filius hoc signum feliciter interpretatur, ἀσφαλείας εἶναι ἄγκυραν, ὃ κατοχῆς σύμβολον.

APODOSIS.

Tum demum in spem cœlestis Imperij nos venire oportet, cùm crucem ἱερὰν ἄγκυραν, sacram anchoram amplexi fuerimus.

Fortunat. *Crux nobis dedit arma salutis.*

LXIII. SERAPION.

Liberalitas consecrata.

SErapionem pugilem statua consecrarunt Elæi, quod in magna annonæ penuria veniens ad ludos, frumentum secum vectandum curauerit ad releuandam famem.

Pausan. in Eliacis li. 11. pag. 211.

APODO-

APODOSIS.

Nullum magno Principe, immortalitatemque merituro dignius impendij genus, quam quod erogatur in posteris. *Plin in Paneg. Traia.*

Extra fortunam est quicquid donatur amicis,
Quas dederis solas semper habebis opes.

LXIV. THELESILLÆ PHARMACVM.

Literæ vtiles.

TElesilla honesto loco nata mulier, sed ægro corpore, ad oraculum misit de valetudine sciscitata, cui responsum est, Μούσας θεραπεύειν. Ex quo humanioribus Musis addicta, non modò Poëtria euasit, sed & ægritudinr corporis fecit medicinam. *Plutarch. in mul. vir. tut, in Argiu.*

APODOSIS.

Literarum vtiliras tanta est, vt non modò morbis animi, sed & corporis medeantur. Certè Theocriti Cyclops easdem contra prauos animi effectus, & impuros amores magnam vim habere ostendit.

Οὐδὲν ποτ᾽ ὸν ἔρωτα πεφύκει φάρμακον ἄλλο.
Νικία, οὔτ᾽ ἔγχριστον ἐμοὶ δοκεῖ οὔτ᾽ ἐπίπαστον, *Idyll. 11.*
Η ταὶ πιερίδες.

Nullum contra amorem natum est remedium aliud,
O Nicia, neq; quod inungi, vel aspergi possit, vt opinor,
Quam Musa.

LXV. THEAGENES.

Honor clarissimorum virorum & inuidiæ pœna.

THeagenes nobilissimus athleta quadringentis corohis illustris statuam habuit, quam liuidus post fortis viri fatum singulis noctibus flagellis cædere gaudebat, quod cum sæpius iteraret, oppressus est tandem à statua. Mortem parentes vlciscuntur, & secundum Draconis leges damnatur statua, &

Pausan. in Eliac. lib. posteriore,

proijcitur in mare. Ex eo grassata lues Thasios malè mulctauit, nec prius sedata est, quàm statuæ ex mari extractæ florentissimos honores redderent.

APODOSIS.

Val. Flaccus Argon. lib. 4.

Hoc aduersus florentissimorum hominum famam potest inuidia, quod aduersus Solem nebula: Breuissimo tempore nocet, & eadem dissipata mitiores radios virtus exerit. *Iris nubila contra.*

LXVI. THEMISTOCLIS APOLOGVS.

Non est ante festum posterus dies. Antiquorum honor.

Plut. in fort. Rom.

DICTVM perurbanum Themistoclis in iuniores imperatores, qui se prosperè rebus gestis ipsi anteferebant. Posterus dies olim cum festo contendit, obstrepentem illum, sollicitumque esse dictitans; se verò pridie apparata fruenda per otium præbere. Verum, inquit festus dies, sed si non fuissem, vbi nam terrarum esses?

AP. Noui antiquis honorem debent, quorum ipsi perfruuntur laboribus: magnum fuit inuenire, facilius inuenta promouere ad summum.

Moribus antiquis res stat Romana, virisq;.

Et quod ait Græcum adagium:

Αἴετιον γῆρας κορύδου νεότητος ἄμεινον.

Aquilæ senectus corydi iuuenta melior.

LXVII. THEMISTOCLIS HYDROPHORA.

Scientia non occultanda.

Plutarch. in Themist.

THemistocles Hydrophoræ Nymphæ imaginem dedicauit ex multis eorum, qui aquam distinebant, ne in publicam vtilitatem emanaret.

AP. Digni sunt multa, qui scientias, & concessa sibi à Deo bona occultant, & retinent, quibus societatem

mitem hominum iuuare, & aliqua ornamentorum fficessione locupletare possent. *Deus est mortali iuuare mortalem, & hæc ad æternam gloriam via. Ma*on *animo nos non vnius orbis mœnibus clusimus, sed totius orbis commercium.* *Plin. l. 11. c. 7 histor. Natural.* *Senec. lib. de trāquil.*

LXVIII. THEMISTOCLIS IVDICIVM.

Scientia benè vtendum.

THemistocles interpretem Græcum, qui Persis ministrarat, interfici iussit: rem iniquam ratus Græcam linguam in vsum Barbarorum conuertere. *Plut. in Themist.*

AP. Quid illis fiet apud summum Imperatorem, qui scientiam donum Dei ad impurissimarum voluptatum contubernia, aut scurrilium verborum nugas, aut, quod maius est, ad castra impietatis traducerunt? *Pensemus quod lucrum Dei fecimus, nos qui accepto talento ab eo ad negotium missi sumus.* *Greg. Hom. 17. in Euāg.*

LXIX. TIMOTHEI RETAE.

Fœlicitas Imperatoris.

TImotheum fortissimum Imperatorem, & fœlicissimum, inimici dormientē pinxerant, & rete tenentem, in quod sua sponte vrbes influerent.

APO. Significat eos, qui sunt maximè felices, & quibus diuinâ (quod aiunt) virgulâ suppeditari videntur omnia. *Plutarch. in Apoph.*

Θεῶ δὲ δῶρόν ἐστι εὐτυχεῖν βροτοῦς.

LXX. VISINVS.

Disputator egregius.

VIsinus eximiæ opinionis gladiator omnem telorum aciem ad hebetudinem solo aspectu redigere solebat. *Olaus magnus lib. 3. cap. 16.*

APODOSIS.

Cadit in acerrimum disputatorem, qui leui negotio omnium argumentorum vim imminuat Ἔγχος ἔχων στόμα δῶρον, ἔπος ξίφος, ἀσπίδα φωνήν. Pro hasta habens os promptum, pro sermone gladium, pro clypeo vocem, vt loquitur Nonnus Dionys. lib. 13.

LXXI. DE IGNORANTIA ET EXCVSATIONE VITIORVM.

Apologus.

Gilbert. Cogn. lib. 1. narrat.

CONduxerat quidam portorium ad amnem, qua pons transitum præbebat, hac conditione, vt singuli pro singulis vitijs persoluerent nummum. Aduenit quidam scabiosus, & ab illo petitur portorium nummi vnius, vt erat constitutum, qui cum recusaret pendere, occurrit portitor, & pignoris loco detrahit viatori pileum: atque ibi apparet in caluitio alterum vitium Alopeciæ. Ergo duos (inquit) iam nummos solues, minimè, (inquit viator) & luctari incipit, dumque à valentiore datur ad terram, conspicitur hernia, Tres (inquit) portitor iam nummos peto, quos ille, qui vnum initio noluerat, tum numerare coactus est.

APODOSIS.

Hic tot vitijs oppletus, nec fateri potest vitium, nec videt. Cur? an quod ait Phædrus:

Peras imposuit Iupiter nobis duas.
Proprijs repletam vitijs post tergum dedit;
Alienis ante pectus suspendit grauem.
Hac re videre nostra mala non possumus:
Alij simul delinquunt censores sumus.

Sed quid lucrantur qui sibi folia ficus consuunt, & peccata penè omnibus nota vehementi studio tegunt? *vt improbi pateant magis.*

PARA-

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER QVARTVS.

HOMINIS MALA.

I. ABYDENVS STVLTVS.

Opinionis vis, vel felicitas improborum.

FERVNT in Abydo quendam mente destitutum in theatrum progressum vacuum, multosque dies illic diligẽter, tanquam in eo essent histriones, applausisse, acclamasseque admirabundè. Cæterũ mente recepta, dixit suauius se nunquam atque eo tempore vixisse. *Arist. de mirabili auscult.*

AP. Quàm multi imperitis Oratoribus, & propè nullis, plaudunt opinione decepti, quàm multi insania ebrij, videntur sibi pulchri, beati, cum nihil eorum, quæ sibi animo fingunt, possideant, sed vt Menippeæ Empusæ bona cuncta euolent, & dilabantur. Num meritò hæc à græco Comico appellantur εἰκολόνειρα, vmbris somnijsque similia: nec malè illud Plautinum hic vsurpari potest, *Bona εἰκολόνειρα.*

Miris modis Dij ludos faciunt Hominibus,
Mirisq; exemplis somnia in somnis danunt.

II. ACESSAEVS.

Procrastinator.

COmperendinatoris Hieroglyphicum est Acessæus decussatis brachijs cœlum intuens, & ex-

 piscans

piſcans an luna fluxu luminis orbem ſui ſyderis impleat: hic nauta, vt ſatis ex adagio notū eſt, ignauiæ velum prætendens, commodi temporis opportunitatem, perfectionem vſq; differebat; Lunas minimè fauentes cauſſatus, quæ tamen, cū & auctu, & labore, & ſenio cœlum vſquequaq; luſtrarent, & deſidioſus hic Callipides nuſquam ſoluebat de portu.

Diogenianus Centuria 1. Adag. 57.

Ην δὲ κυβερνήτης ὃς ῥᾴθυμος ὢν ἔλεγε διὰ παντὸς ἀναμένειν σελήνην, ἵνα ἐν φωτὶ ὁ πλοῦς αὐτῷ γένηται.

APODOSIS.

Tales ſunt partim ignaui, partim etiam callidi, & malitioſi comperendinatores, qui cum minimè rem promoueant, in cœlum & ſydera ſuæ negligentiæ cauſſam refundunt.

Luna quater latuit, toto quater orbe recreuit.

III. ALEXAMDER EBRIVS MORIENS CVM BACCHO EXPOSTVLAT.

Nullum numen abeſt, ſi ſit prudentia.

EPhippus, lib. de Alexandri & Ephæſtionis ſepultura, Proteas (inquit) Macedo bibaciſſimus fuit, robuſtoque corpore vitam traduxit, cum ſe plurimum in bibendo exercuiſſet. Alexander igitur poculum, quod duos congios capiebat, cum popoſciſſet, Proteæ id præbibit: Ille verò ſumptū multis laudibus regem proſequutus exhauſit cum plauſu omnium, ac paulo poſt poculum idem poſtulauit, rurſumque Alexandro propinans, id hauſit. Rex autem generosè quidem ebibit, ſed perferre non potuit in puluinar reclinatus, & poculo è manibus dimiſſo, ac iam inde morbo correptus, interijt: Baccho vt fama eſt, irato, quòd Thebas patriam ſuam obſediſſet.

APO. Stultum eſt ſuorum malorum cauſſam in Deum, aut fatum, non in ſuas libidines & flagitia, reij-

reijcere. *Multos inueni æquos aduersus homines, aduersus Deos neminem: obiurgamus quotidie fatum.* *Sen.ep. 93.*

IV. ANAXANDER.

Adulatorum impudentia.

SAtyrus in vitis, scribit Anaxandrum Eudæmonicum Philosophum, vnum ex assentatoribus Alexandri, cum rege iter facientem vt stupendo fragore inopinatoque tonuit, omnibus pauore consternatis: Hoccine fecisti, ô Alexander Iouis fili? *Athen. l. 6.*

APO. Meretur is inter tot adulatorum greges, qui non vltimas teneat, & inuerecundæ assentationis typus fiat: *alius quidem*, vt ait Seneca natural. quæst. lib. 4. *adulatione clam vtebatur parcè, alius ex aperto palam, rusticitate simulata quasi simplicitas illa non ars sit.* Plancus artifex ante Velleium maximus, aiebat, non esse occultè, nec ex dissimulato blandiendum: *Perit*, inquit, *procari si latet.* Hoc Anaxander nouerat, qui tam impudenter assentabatur.

V. ANAXENOR IN IOVIS PVRPVRA.

Honor indignis concessus,

ANaxenorem cytharœdum extulerunt quidem theatra, sed multò magis Antonius, qui eum etiam militibus stipatum, tributi exactorem è quatuor vrbibus constituit. Patria quoque ipsum haud mediocriter ornauit, ea ipsa purpura induens, quæ Ioui Sosipolidi, hoc est, vrbis Seruatori, erat consecrata. *Strabo lib. 14.*

APODOSIS.

Hoc schemate exprimitur vilis, & tenuis homuncio, summis honorib. affectus? qualis Aeschines fingitur à Demosthene, qui in nobili oratione περὶ στεφάνυ, ἀρȣραῖ@ οἰνόμα@, τραγικὸς πίθηκ@, nominatur.

Sic dentata sibi videtur Aegle,
Martial. lib. 1. *Emptis cornibus, Indicoq; cornu.*
Sic quæ nigrior est cadente moro,
Cerussata sibi placet Lycoris.

VI. AENETVS QVINQVERTIO.

Honoris humani fragilitas.

IN Olympiis victor declaratus, simul atque coronam accepit, excessit è vita.

AP. Quis iam illud non inclamabit? εἴδωλα εἰδώλων ἀνθρώπινα πράγματα. Mors certè in coronis & triumphis ludos facit, cum mortales in ipso honorũ limine, quos infinitis laboribus quæsierũt importuna rapiat. Num rectè Æneto illud Poëtæ congruit, (Pausan. in Laconic. pag. 100.)

Prehensa vouet expirare corona.

VII. ANTHEAS AD MVSICAM.

Imperitus & indoctus auditor.

HIc Scytharum Rex Ismeniam tibicinem bello captum canere iussit inter pocula. Omnibus autem admirantibus, & præ voluptate plaudentibus, iureiurando affirmauit, suauius se interdum equum hinnientem audisse. (Plutarch. de Fortun. Alexand.)

AP. D. Hieronymus ad Marcellam: *Asino quippe lyra superfluè canit.* ὄνος λύρας ἤκουε, καὶ σάλπιγγος ὗς.

VIII. ANTONII ANTRVM BACCHICVM.

Gulæ triumphus.

SOcrates Rhodius Antonium scribit Athenis cõmoratum, conspicuum vndiq; super theatro cœnaculum temporarium ædificasse, virenti fronte opacatum, antri Bacchici specie, vbi tympanis adaptatis, hinnulorumque pellibus, & reliquis Dionysiacorum ludorum ornamentis; cum amicis statim à diluculo recubans ad ebrietatem vsque potaret.

APO-

PPO. Vitia ipsa plerumque authoribus displicent, & temperantiam laudant non sobrij: at vbi se libido non contenta domesticis parietibus effert in publicum, & speciem dignitatis rebus turpibus affingit, apparet in summam desperationem res venisse, habes de hac Antonij intemperantia in Cicerone & Plutarcho dignum planè triumuiro tabernaculum.

IX. APICIVS.

Helluonum typus.

APicius infamis gurges, Tiberij vixit temporibus, & Minturnis, quæ ciuitas est Campaniæ, vt plurimum degēs locustis vescebatur magno emptis, quæ illic nascentes, & maximas Smyrnæas, & Astacos Alexandrinos amplitudine vincebant: Cùm in Africa vastæ, inusitatæq; magnitudinis audisset reperiri, continuò illò naui profectus, multaq; incommoda nauigationis perpessus: sed cùm minores inuenissent, quam fama diuulgasset, illicò ne commoratus quidem in portu Minturnas regressus est. *Athen. li. 1.*

APODOSIS.

Hic dementissimæ gulæ Catillo typus esse poterit omnium, qui ab Eunapio ἀσωτίας πέρας dictus est. Describitur à Seneca de vita beata libro singulari. *Aspice Nomentanum & Apicium terrarum ac maris, vt isti vocant, bona conquirentes, & super mensam recognoscentes omnium gentium animalia, vide hos eosdem è lectis suis spectantes popinam suam aures vocum sono, spectaculis oculos, saporibus palatum suū delectātes, mollibus lenibusq; fomentis totum lacessitur eorum corpus, & ne nares interim cessent, odoribus varijs inficitur locus ipse, in quo luxuria parentatur.* *Seneca lib. de beata vita.*

X. ARTE-

X. ARTEMON.

Improbi meticulosi.

ARtemon, qui περιφόρητος dictus fuit, improbæ fuit nequitiæ, vt qui assiduo lectica vectaretur, vel potius in lecto portaretur. Is adeo erat meticulosus, vt etiam domi tranquillè desidenti, duo famuli scutum æreum supra caput sustinere cogerentur, ne quid ex alto decideret, aut improuiso telo feriretur.

Vide Stromat. 5. 1317.

AP. Diffidens malum improbitas, *Omnia tuta timet*, nec ei domus commune omnium perfugium ad quietem data.

Ὁ συνιςορῶν, αὑτῷ τι κἂν ᾖ θρασύτατος,
Ἡ σύνεσις αὐτὸν δειλότατον εἶναι ποιεῖ.

Menander.

Qui aliquid sibi conscius, etiã si fuerit audacissimus,
Conscientia tamen facit ipsum timidissimum.

XI. ASTOMI.

Cenodoxi.

ASTomorum gens sine ore, corpore toto hirta vestita frondium lanugine, halitu tantum viuens & odore, quem ex naribus trahit.

Plin. lib. 7. cap. 11.

AP. Cenodoxi os nullum habent, ad Dei, aut Deo gratissimorum hominum laudẽ prædicandam: toti sunt veri honoris ornamentis destituti, & nihil habent præter pilos, & folia, hoc est, humanarum laudum quisquilias, res omnino leues, & nugatorias, halitu tantùm viuunt, scilicet vanæ gloriolæ auris quas naribus excipiunt, cùm os non habeant, & ad solidæ laudis pabulum excipiendum non egeant:

Quicunq; solam mente præcipiti petit,
Summamq; credit gloriam,
Latè patentes ætheris cernat plagas,
Arctumq; terrarum situm,
Breuem replere non valentis ambitum:
Pudebit aucti nominis.

Gloria terrarũ vilis.

Boet. Metro. 7. l. 2.

XII. ATERGATIDIS PISCES.

Vltio diuina.

ATergatis regina piſcium ad inſaniam vſque auida, à Mopſo Lydo capta, cum Icthye filio in lacu Aſcaloni vicino demerſa, & ſuffocata eſt atque ob ſuam inſolentiam, & iniurias, à piſcibus deuorata. *Xanthus Lydius & Athen. l. 8.*

AP. Eadem ſæpè ſunt voluptuarijs libidinis, & ſuppliciorum inſtrumenta. *Per quæ quis peccat, per eadem punitur.*

Et modo quæ fuerat gloria, pœna fuit.

XIII. ATHANATOS.

Diues ſtultus.

ATHanatos vir robuſtus, prodigioſæ oſtentationis quingenario thorace plumbeo indutus cothurniſque quingentorum pondo calceatus per ſcenam ingreſſus eſt. *Plin. lib. 7. cap. 20.*

AP. Cadit in ſtultos diuites, qui ſe ad cœlum iter affectare dicunt, tot ponderibus præpediti, quibus ſe potius ſcenicè oſtentent quam ſalutis viam expediant. Minut. Fœlix in Octauio. *Igitur vt qui viam terit eo felicior quo leuior incedit, ita beatior in hoc itinere viuendi qui paupertate ſe ſubleuat, non ſub diuitiarum pondere ſuſpirat.* Recte igitur apud Phædrum,

Cum victi mures muſtelarum exercitu
(Hiſtoria quorum in tabernis pingitur)
Fugerent, & artos circumtrepidarent cauos,
Aegrè recepti tamen euaſerunt necem.
Duces eorum, qui capitibus cornua
Suis ligarant, vt conſpicuum in prælio
Haberent ſignum quod ſequerentur milites,
Hæſere in portis, ſuntq; capti ab hoſtibus:
Quos immolatos victor auidis dentibus
Capacis alui merſit tartareo ſpecu.

Fabula lepida de muribus cornigeris.

XIV. CALIGVLAE ACERVI AVREI.

Auaritia.

Tranquill. in Caligul. cap. 43.

IDem nouissimè contrectandæ pecuniæ cupidine incensus, sæpè super immensos aureorum aceruos patentissimo diffusos loco, & nudis pedibus spatiatus, & toto corpore aliquandiu volutatus est.

APODOSIS.

Auari aurum intuentes sibi applaudunt, & in eo animo merguntur, nullum inde fructum, præter vanam ostentationem, colligentes.

Horat. Satyr. 1. li. 1.

At qui tantulo eget quanto est opus, is neq; limo
Turbatam haurit aquam, neque vitam amittit in vndis.

Non omittendus est hic Caliphas, qui inter auri & gemmarum aceruos volutatus fame interijt. Occupata siquidem Babylone ab Halaone Tartarorum Regis fratre, omnique populo deleto, Caliphas sacrorum Mahometanorum summus magister, qui magnum thesaurum congesserat, comprehensus mediis auri gemmarumque aceruis impositus est, in quibus plures dies asseruatus, inediâ, vel sanè pretiosa fame consumptus est.

Sabellio. lib. 7. Ennead.

XV. CALIGVLA PRO BACCHO ORNATVS IVRA REDDIT.

Iudex dissolutus.

Athen. l. 4. pag. 148.

CAligula pro Bacco ornatus prodibat in publicum, & cum eadem iura dicebat, de hoc cultu habes in Tranquillo c. 25. *Vestitu calceatus, & cætero habitu, neq; patrio, neq; ciuili, ac deniq; humano semper vsus est.*

AP. Turpe, & fœdum Principem iura reddentem pro Baccho ornatum sedere: turpius & fœdius Iudicem in vinum se iniurgitare, & ebrium magni

etiam

etiam momenti causas tractare. Sapiebat illa mulier, quæ Philippum Regem, sed sobrium appellabat. Quæ potest esse in vino digna iudice commentatio, vbi mens, ἐν οἴνου κύμασιν ναυαγεῖ? ea de causa Græci, cum facerent sacra Soli, qui, πάντ' ἐφορᾷ, καὶ πάντ' ἐπακούει, πάντα βραβεύει, mel libabant; Quòd existimarent Solem rerum omnium moderatorem, à vino & ebrietate alienissimum. *Soli mel libatum.* *Philochorus lib. 2.*

XVI. CALIGVLAE CAPVT IN IOVIS CORPORE.

Dux ignauus in florenti Rep.

DIVINAM Maiestatem Caligula affectauit, datoq; negotio, vt simulachra Numinum religione, & arte præclara, inter quæ Olympici Iouis, apportarentur è Græcia, quibus capite dempto suum imponeret. Idem Olympius Iupiter, quem Romam transferri curauerat, tantum cachinnum repentè edidit, vt machinis labefactis, hospites diffugerent. *Sueton in Calig. 22.* *Suet. 57.*

APODOSIS.

Corpus erat Iouis Olympici, caput Caligulæ malè sanum. Sic florentissimo plerumque Reip. corpori ignaui duces imponuntur.

Sed leue pondus erat.

XVII. CALIGVLAE PALMA.

Victoria turpis.

MIRMILIONEM è ludo rudibus secum batuentem, & sponte prostratum confodit ferrea sica, ac more victorum cum palma discurrit. *Sueton. cap. 32.*

APODOSIS.

Laurea hæc est in mustaceo, quid fœdius quam imperatorem gentium de vnius vilissimi gladiatoris anima triumphare? Similiter faciunt potentes aulici, qui se pulchros, ac beatos putant, si infelicissi-

mum homulum, à quo læsi fuerint, aut se læsos putent, suæ mactari t racundiæ.

Fœda est de vili sanguine palma.

Num longè generosior Taurus in fabula apud Gabriam?

Tauri sedebat vilis in cornu culex:
Volare num se vellet. ipsum interrogat.
Respondet ille: nec sedentem noueram,
Nec euolantem te profectò sentiam.

Noluit quippe de sanguine cu icis triumphare, sed ipsum generosè spernere.

XVIII. CALIGVLAE TEMPLVM.

Gulæ improbitas.

CALIGVLA cum se pro Ioue Latiali adorandum exhibuisset, templum etiam numini suo proprium, & sacerdotes, & excogitatissimas hostias instituit. In templo simulachrum stabat aureum Iconicum: amiciebaturque quotidie veste, quali ipse vteretur. Magisteria sacerdotis ditissimus quisque, & ambitione, & licitatione maxima vicibus comparabat. Hostiæ erant Phœnicopteri, Pauones, Tetraones, Numidicæ Meleagrides, Phasianæ, quæ generatim per singulos dies immolarentur.

Tranquill. in Calig. 22.

APODOSIS.

Humani Ioues potentes helluones: templum, culina: Sacerdotes, coqui: Hostiæ, cupediæ omnis generis. Rectè exclamat Scribani nostri viri doctissimi Philosophus Christianus: O vbi mens nostra vix palmari stomacho ingentia fumant fumibula feruent tripedales aheni, Babylonię calent fornaces, immanes æstuant ignes, superstant fercula ferculis, lassatis mensis, Seruorum, ancillarum, coquorum sudat exercitus, natant penuaria vino, fatiscunt horrea frumento. Et ego credam vnum ventrem in quo plurimarum non rarò gentium conduntur vina?

XIX.

XIX. CAMBLES.

Maritus improbus.

XANTHVS in Lydiacis narrat, Cambletem Lydorum olim regem edacem & gastrimargũ fuisse, noctuque vxorem suam in frustra dissectam vorasse. Deinde crastino mane reperta coniugis manu, quę ad eius os hæserat, recognita & in vulgus sparsa se ipsum iugulasse. *Athen. l. 10.*

AP. Voratores coniugum sunt impij mariti, qui coniugalis concordiæ vinculum rumpunt, & miserarum vxorum dotes in lustris ac ganeis decoquunt.

XX. CANTIBARIS.

Gula lassatur non satiatur.

CLEARCHVS, libro quinto vitarum scribit, Cantibaridi Persæ cùm mandendo essent defatigatæ maxillæ, hianti domesticos cibum inijcere solitos, tanquam in vas quoddam inanime. *Athen. l. 10.*

APODOSIS.

Helluones adeò tetræ sunt, & profundæ gulæ, vt sabburrati cibis adhuc concupiscant, doleantque, vt ait Seneca, quòd magna pars eorum fœlicitatis exclusa corporis angustijs esset, quorum gula

Lassata cibis, nondum satiata recessit.

XXI. CITHAROEDVS IASSIORVM.

Concionum & orationum neglectus.

CVM Citharœdus quippiam Iassij artem suam pulicè ostentaret, tantisper ab omnibus auditus est, dum tintinnabulum signum venditionis piscium daret, eo audito vniuersi ad negotiationem piscium discesserunt, vno excepto, qui erat surdaster maiorem in modum. Ad hunc accessisse dicitur Citha-

rœdus', maximaſque egiſſe gratias, qui tanto ipſum honore affeciſſet, tantoque ſtudio muſicæ feruerit, cum reliqui, ſimul atque tintinnabulum ſignum dediſſet, diſceſſiſſent. Quid ergo ſignum datum eſt? inquit ſurdaſter; tu igitur valeto, & ſtatim è conſpectu ſe proripuit.

Strab. l. 14.

AP. Miſera plerumq; concionatorum conditio, quos omnes priuatarum rerum ſtudijs illecti relinquunt, & ſi quæ occupatio, aut voluptas fuerit oblata, malunt audire diſcum, quàm philoſophum, vel certè aliqui audiunt, qui minimè intelligunt. Notatur & vanitas oratorum, qui plerumque ſe multum placuiſſe exiſtimant, cùm ab auditoribus oſcitantibus auditi vix fuerunt.

Vbi vanus animus aura captus friuola,
Abripuit inſolentem ſibi fiduciam,
Facilè ad deriſum ſtulta leuitas ducitur.

XXII. CLEARCHVS ΚΕΡΑΥΝΟΦΟΡΟΣ.

Maieſtatis vanus ſimulator.

CLEARCHVS Heralciæ tyrannus guſtauit fulmen, & filium Tonitrum appellauit.

Plutar. in Fort. Alex. lib. 11.

Similis in eo Salmoneo fuit.

Demens qui nimbos & non imitabile fulmen,
Ære, & Cornipedum curſu ſimularat equorum,
At pater omnipotens denſa inter nubila telum
Contorſit (non ille faces, nec fumea tědis
Lumina) præcipitemq; immani turbine adegit.

APODOSIS.

Melius amore, quàm terrore regitur humanum genus. parùm cordati ſunt principes, qui grauitate vocis, toruitate vultus, ac morum truculentia, fugac consuetudinis humanæ, maieſtatem & authoritatem Imperij ſibi videntur imitari. βαρύτητι φωνῆς, καὶ βλέμματος τραχύτητι, καὶ δυσκολίᾳ τρόπων, καὶ ἀμιξίᾳ διαιτη ὄγκον ἡγεμονίας καὶ σεμνότητος μιμεῖσθαι δοκοῦσιν.

Plutarch.

XXIII

XXIII. CYLICRANES.

Vinosi.

COPVLI ita dicti, quòd poculi effigiem impressam humeris semper gestarent. *Athen. l. 11.*

Κυλικράνες δὲ λέγονται, ὅτι τοὺς ὤμους κεχαραγμένοι κύλικας ἦσαν. Tanti illi poculum fecerunt: & certè nomadum quorumdam omnis opulentia est poculum, gladius, aquale. *Ibid.*

AP. Rectè cum Cylicranibus comparari potesunt vinosi, qui non modò amphoræ speciem, sed ipsam amphoram vbique circumferunt, & Horatianum illud ad amphoram nequissimè exclamant,

O nata mecum. *Od. 21. lib. 3.*

XXIV. EX DEMETRIO MATVLA.

Honoris humani lubrica Vicissitudo.

CASSANDER Athenis in ditionem acceptis vsus est humaniter, vrbiq; ciuem præfecit Demetrium Phalereum, Theophrasti discipulum, qui instaurauit popularis Reip. statum, quantum ferebant tempora. Verùm inuidia, & paucorum inimicitiæ tantum valuerunt, vt Cassandro mortuo, fugere in Aegyptum sit coactus, statuasque eius amplius motu facto aduersarij deiecerunt, conflaueruntq;. addunt quidam conflationem in matulas factam: κατεχώνευσαν ἔνιοι δὲ προστιθέασιν ὅτι καὶ εἰς ἀμίδας. *Strab. lib. 9.*

AP. Nihil honoribus rebusq; humanis incertius. Quid miraris virum trecentis statuis insignem, & omni honore florentissimum conflari in matulam? nos quotidie res humanæ ludos experiuntur:

Οὐδέ τι μαι χρειὼ πνοιῆς ὤκιστα ῥεούσης,
Ανδρομέης τιμῆς, καὶ κύδεος ὀλλυμένοιο.
Neque mihi opus aura celerrimè fluente,
Humano honore, & decore perituro. D. Cyprian. epist. 2. *Malorum blandientium virus occultum est, &*

 arri-

arridentis nequitiæ facies quidem læta, sed calamitatis abstrusa illecebrosa fallacia.

XXV. DEMOCHARIS.

Verborum obscœnitas fugienda.

Timæus Historicus.

DEMOCHARIS, vt erat ore impuro, apud Athenienses vetitus est ignem Vestæ sacrum sufflare, ne fœdi spiritus contagione purissimam flammam contaminaret.

Isidorus epist 232. *Libri obscœni in gustu habent venenum.* *Paul. in ep. ad Iouium fratrem.*

AP. Indigni sunt qui Dei verbum, aut leges diuinitus institutas vsurpent, qui prætextatis, atque impuris verbis os, & linguam addixerunt suam, τῶν πραγμάτων γὰρ σκιαὶ οἱ λόγοι. Habent ista, vt ait S. Paulinus, in specie lenocinium, in gustu venenum, quorū vsus in crimine, pretium in morte numeratur.

XXVI. DEXICREONTIS AQVA.

Vilia caro vendita.

Plutar. in quæst Græc. 55.

DEXICREON nauta, suadente Venere, nauim non sine elegantiorum mercatorum risu, aqua onerauit, quam deinde cæteris dulci aqua egentibus, tam caro vendidit, vt cæterarum mercium superaret pretium.

APODOSIS.

Quædam primo aspectu videntur vilia, quorum summum precium necessitas facit.

vel maximè despecta nunquam despice.

XXVII. DIOGENES EPICVREVS SACERDOS VIRTVTIS.

Simulatio, vel hypocrisis.

DIOGENES Epicureus ab Alexandro rege Syriæ petijt, quod minimè Philosophum decebat, sibi vt liceret purpuream tunicam induere, & auream coronam gestare cum virtutis imagine in eius medio

posi-

posita, cuius sacerdotē appellari se cupiebat. Vtrumque rex concessit, coronamque, & tuniculam insuper largitus est. Ea Diogenes Lysiodo fœminæ, quam deperibat, dono dedit, quæ postridiè ipso Diogene cum rege & grauissimo comitatu sedente inter tibicinas introducta, cum eadem corona, & imagine virtutis magno omnium risu visa est. *Athen. l. 5.*

APODOSIS.

Multi speciem virtutis habent in veste, quam nunquam habuerunt in pectore. Quid refert an Diogenes Philosophus, an Lysiodos tibicina sigillum habeat virtutis? simile est illud prouerbio Græcorum iactatum: πολλοὶ ναρθηκοφόροι, παῦροι δὲ βάκχοι. *Multi Thyrsigeri, pauci verò Bacchi.* non omnes qui habent citharam sunt citharœdi, inquit Varro 2. de re rustica: *Malunt sibi omnes personam quam faciem.* Talis fuit ille Gryllus, de quo Curopalates Michaëlis tertij impietatem narrans. Cynædos ille in honore habens & colens, diuinis verò illudens & insultans, sacras vestes auro contextas induit & chlamydes; turpiterque & impurè cogebat res diuinas peragere, castissimaque mysteria: istorum principem Gryllum nomine Patriarcham vocans, & reliquos vndecim Metropolitas, se quoque vnum ex sacerdotibus fieri voluit, qui præsul coloniæ appellabatur: cumque oporteret eos canere, mysteriaq; perficere, cithara cantiunculas absoluebant, nunc sensim quodam modo ac leni voce resonantes, nunc incitata & clara, perinde atque in sacris ceremonijs sacerdotes sacrorum hymnorum voces edere consueuerunt: habebantque vasa inaurata & pretiosis lapidibus ornata, quæ aceto & sinapi implentes, ijs qui sumerent porrigebant: & ad hunc modum sacrorum & impolluta mysteria irridentes. *Gryllus.* *Io. Curop. in Michaele. Baron. ad Mich. 13. 9.*

XXVIII. DIONYSII COLVMBAE.

Liberalitas ficta.

Strab.lib.6. pag.149. DIONYSIVS senior cùm tyrannum ageret, Locris formosas Virgines conducere ad conuiuia solebat, & columbas integris alis ὀλοπτέρους dimittere, virginibusque imperare, vt eas nudæ captarent: quibusdam etiam sandalia indutis inæqualia, alterum sublime, alterum humile dedecoris causa iussit, vt sic columbas captarent.

AP. Beneficia dare oportet, non nepotari, & per lasciuiam intrudere: præclare in illum Dionysium & similes eius cadunt hęc verba Senecæ: *O superbia magnæ fortunæ! ô stultissimum malum! vt à te nihil accipere iuuat! vt omne beneficium in iniuriam conuertis! vt te omnia nimia delectant! vt te omnia dedecent! quoque altius te subleuasti, hoc depressior es, ostendisque te non agnoscere ista bona quibus tantum inflaris.* Senec lib.2. de beneficijs cap. 13.

XXIX. DIOYNSII FILIAE.

Improbitas affectatrix virtutis.

Plutar in Fort. Alexand lib.2. DIONYSII pater matricida bipedum quadrupedumque nequissimus, filiarum vnam virtutem, alterā temperantiam, tertiam iustitiam nominauit.

AP. Nemo adeò improbus est qui virtutis nomen non affectet: tam clara, tam illustris est eius species, vt improbos obiecta cruciet, & cum minimè sequantur, fingant tamen se diligere.

Pers. Sat.3. v.35.

Magne Pater Diuûm, sæuos punire Tyrannos
Haud alia ratione velis, cum dira libido
Mouerit ingenium feruenti tincta veneno:
Virtutem videant intabescantque relicta.

XXX. DORIONIS VOTVM.

Votum obliquum.

ARISTODEMVS lib. 2 facetiarum memorabilium scripsit, cùm Dorion Crumatopæus, & loripes,

es, in conuiuio claudicantis pedis soleam amisisset: *Athen. l. 8. pag. 308.*
uri, inquit, nil grauius imprecabor quam vt eius pe-
i calceus conueniat, οὐδὲν ἔφη πλεῖον καταράσομαι τῷ
λέψαντι, ἢ ἁρμόσαι αὐτῷ τὸ σανδάλιον.

AP. Obliqua mali imprecatio sub boni specie e-
nissa. Dorioni similes sunt, qui cùm videantur ami-
cis bona exoptare, ambiguis verbis mala imprecan-
tur: vel in eos etiam cadit qui ea sibi ardenter cu-
piunt, vel alijs eripiunt quibus vti non possunt.

Metiri se suo pede.

XXXI. EICADASTES PVGNANS IN PLACENTAS.

Gula lethifera.

EICADASTES Epicureus allata placenta, quæ nondum feruere desierat, omnibusq; abstinentibus ipse heroicum illud inclamans ex Homero, quasi in Chimæram pugnaturus.

Τῷ δ' ἐγὼ ἀντίος εἶμι, καὶ εἰ πυρὶ χεῖρας ἔοικε.

Aduersus illam gradior etsi manus igni similes habeat, *Athen. l. 7. pag. 298.*
Impetum fecit, & perustis faucibus elatus est è conuiuio.

AP. Dignus hic Eicadastæ tumulus, qui omnibus helluonibus in typū miseræ voracitatis proponatur.

Non poterat letho nobiliore mori.

XXXII. CLITI AMORGOS.

Superba seu vana gloria.

CLITVS, ad Amorgum, depressis tribus, aut ad summum, quatuor nauibus, tam impotenti lætitia exultauit, vt tridentem gestare, Neptunumque dici, & induere non erubesceret. Plutarch. *de Fort. Alex. lib.* II. Idem fermè habet de Sexto Pompeio Appianus *l.* 5. *de bellis ciuilib.* Ille enim se Neptuni, & Salatiæ filium, in decus naualis victoriæ lubenter appellari audiuit.

APODOSIS.

Vani homines propter leues gloriolas ingentes habent spiritus, & agunt tragicas simias non tam ridiculè, quàm turpiter, *Deforme est enim ea de seipso prædicare, falsa præsertim, & cum irrisione audientium imitari Militem gloriosum.*

Cic. 1. offic.

XXXIII. EVTHYDEMVS.

Malum necessarium.

Strab. li. 14. pag 454. num. 10.

MYLASA vrbs est Cariæ, in qua floruit nobilis orator Euthydemus, nimiæ quidem potentiæ, sed tamen vtilissimæ ciuitati, in quem perorans Hybreas dixit, Euthydemus *malum es ciuitati necessarium:* nam neque tecum viuere possumus, neque sine te.

APODOSIS.

4. contra Proem.

In eos qui nocent quidem, sed mala bonis compensant. talis erat Aterius, de quo Seneca: *Redimebat Aterius virtutibus, & plus habebat quod laudares, quàm quod ignosceres.*

XXXIV. ERICI VENTVOSVS PILEVS.

Potentes & gratiosi.

Olaus magnus lib. 3. cap. 13.

ERICVS Rex Suetiæ in arte magica nulli suo tempore secundus habebatur, tamque familiaris erat malis dæmonijs, quorum cultui summopere vacabat, vt quocumque verteret pileum suum, confestim inde optatus ventus aspiraret.

APODOSIS.

Potentes & gratiosi homines ea sunt authoritate præditi, vt quamcumque in partem vel leuiter inclinarint, in eam incredibilis mentium animorumque conspiret fauor.

Omnes hoc sidere currunt.

XXXV.

XXXV. EVENIVS.

Pastorum vigilantia.

SVNT in Apollonia oues Soli sacræ, quas noctu viri fortuna splendidi custodiebant. Euenius aliquis suas pro more vices agens in pecoris custodia, lupum ingredi in ouile, & sexaginta oues sua incuria deuorari patitur; ex quo, iudicio ciuitatis, damnatus, oculis orbatur. *Herod. l. 9.*

AP. Commendat hæc tabula Pastoribus Ecclesiæ vigilantiam, qui non Solis oues, sed sempiterni Dei custodiunt. Non modò lupos arcere, & oues alere debent, sed etiam senis Pastoris apud Aurelium Nemesianum præceptum audire. *Pastorũ vigilantia.*

Te quoque non pudeat cum serus ouilia vises,
Si qua tacebit ouis partu resoluta recenti, *Eccloga 5.*
Hanc humeris portare tuis, natosq́; tepenti
Ferre sinu tremulos & nondum stare probatos.

XXXVI. FLVVIVS ARGENTARIVS.

Lætitia intempestiua.

FLVVIVS Argentarius bello Punico secundo, cũ corona rosacea interdiu è pergula sua in forum prospexisse dictus, ex authoritate Senatus in carcerem adductus, non ante finem belli emissus est. *Plin. lib. 21. cap. 3.*

APODOSIS.

Hæc parabola eos perstringit, qui inter sacrosanctæ passionis tempora, & spinas Domini, deliciarum rosas vsurpant. quam indigna res in coronæ Christi contumeliam, floribus, auro & gemmis coronari! Clem. Alex pæd. II cap 8. ἀλόγισον ἀκηκοότας ἡμᾶς τὸν κύριον ἀκάνθαις ἐστεμμένον, αὐτοὺς ἐντρυφῶντας τοῦ σεμνοῦ κυρίου, ἀναδεῖσθαι τοῖς ἄνθεσιν. Insanum est nos qui Christum spinis coronatum audiuimus, quasi venerandis Domini cruciatibus illuderemus, redimiri floribus. *Clemens de coronis Christi.*

XXXVII. FABRICIANI VENVS.

Vitia nocent authoribus.

FABIVS Fabricianus Maximus, diripiens Tuxium, principem Samnitium vrbem, Venerem, quæ apud illos colebatur Romam misit, idemque ab vxore adultera paulò post interfectus est.

Dositheus tertio Italic.

APOD. Qui recipiunt vitia in publicum, cum debeant, & possint emendare, sentiunt se illicò domesticis malis opprimi.

Hesiodus. Attalus apud Senec. epist. 82.

Ἡ δὲ κακὴ βουλὴ τῷ βουλεύσαντι κακίστη.

Malitia ipsa maximam partem veneni sui bibit.

XXXVIII. HARPASTE SENECAE.

Vt nemo in sese tentat descendere.

HARPASTE Senecæ cùm cæca esset, non de amissione oculorum, sed de domicilij obscuritate querebatur. Sic ille *ep.* 50. *ad Lucilium.* Harpastem vxoris meæ fatuam scis hæreditarium onus in domo mea remansisse. Ipse enim auersissimus ab istis prodigijs sum. Si quando fatuo delectari volo, non est mihi longè quærendus, me rideo. Hæc fatua subitò desijt videre. Incredibilem tibi narro rem, nescit se esse cæcam. Subinde pædagogum suum rogat vt migret, ait domum tenebrosam esse.

AP. Apodosim sic reddit Seneca. hoc quod in illa ridemus, omnibus nobis accidere, liqueat tibi. Nemo se auarum esse intelligit, nemo cupidum.

XXXIX. HELIOGABALI CONVIVIVM.

Felicitas vmbratilis.

PARASITVS in secunda mensa sæpè ceream cœnam, sæpè igneam, sæpè eburneam, aliquando fictilem, nonnunquam vel marmoream etiam, vel lapideam exhibuit: Ita vt omnia illis exhiberentur viden-

videnda de diuersa materia, quæ ipse cœnabat, cùm tantum biberent, per singula fercula, & manus, quasi comedissent, lauarent, nonnunquam pictas ciborum tabulas idem exhibebat, inter quas conuiuæ fame macerarentur. *Aelius Lăpridius in Heliogababalo.*

APODOSIS.

Tales sunt res opesque humanæ, vmbræ bonorum & simulacra potiùs, quam vera bona, imò, vt ait Theophylactus, εἰδώλων εἴδωλα.

XL. IVPITER MENECRATES.

Simulatio diuinitatis inepta.

MEnecrates medicus eos, quos à morbo sacro curasset, cauere, & scripto polliceri cogebat, futuros sibi obtemperantes seruos ac comites vbi conualuissent Ex illis vnus Nicostratus Argiuus comitiali morbo liberatus Herculis vestitu incedebat: alius Apollinis, Mercurij alius; denique Aesculapij. *Athen. l. 7. pag. 289.*

APO. Deum non facit vestis, aut comitatus, sed conscientia, & virtutis integritas Deo similes reddit mortales: multi Iouis sceptrum, & fulmina sibi arrogarunt, sanctitatem diuinam pauci expresserunt. *Enodot.*

Πολλοὶ θριοβόλοι, παῦροι δέ τε μάντιες ἄνδρες.

XLI. IXIONII AMICI HELIOGRABALI.

Aulica vita lubrica conditio.

PArasitos ad rotam aquariam ligabat, & cum vertigine sub aquas mittebat, rursusq; in summum reuoluebat, eosque Ixionios amicos vocauit. *Aelius Lăpridius in Heliogab.*

APODOSIS.

Præclarus in hac rota typus inconstantiæ fauoris aulici. Palladas καὶ τοὺς μὲν κατάγουσα πάλιν σφαιρηδὸν ἀείρει τοὺς δ᾽ ἀπὸ τῶν νεφελῶν εἰς ἀΐδην κατάγει.

Fortuna aulica alios in orbem euehit, alios ex nubibus

bibus ad inferos deprimit. Idcircò Orontes rectè aulicos cum digitis Arithmeticorum comparabat, qui nunc decem millia, nunc vnum significant. καθάπερ τῶν ἀριθμητικῶν δάκτυλοι, νῦν μὲν μυριάδας, νῦν δὲ μονάδα τιθέναι δύνανται.

XLII. LYSIMACHVS HASTA COELVM FERIENS.

Superbia.

Plutar. in Fort. Alexand. lib. 2.

LYSIMACHVS, cum loca ad Thraciam vergentia obtinuisset, eò vsque dementiæ euasit, vt diceret: Nunc demùm Byzantij ad me veniunt, postquam lancea cœlum attigi. Ibi Pasides Byzantius, qui tum fortè aderat, Recedamus, inquit, ne ille lanceæ mucrone cœlum perforet.

AP. Typus hic erit Thrasonis, siue hominis dementis iactantiæ, qui iam non feriat, quod ait ille, sublimi sydera vertice, sed cœlum ipsum hasta configere nitatur. Restat vt & illud immurmuret:

Δυσμενέων δέ τε παῖδες ἐμῷ μένει ἀντιόωσιν.

XLIII. MARCELLI STATVA.

Solem Orientem adorare.

ACCVSATVS est Marcellus apud Tiberium, quod cùm antea Augusti Cæsaris statuam consecrasset, mox Tiberio post mortem Augusti ad Imperij gubernacula euecto in eadem statua, amputato Augusti Cæsaris capite, Tiberij faciem indididisset. Actam rem in Senatu refert Tranquillus, & quia ambigebatur, per tormenta quæsitam, damnato tandem reo, hoc genus calumniæ eò pocessit, vt hæc quoque capitalia essent, &c. Vide Cornel. Tacit. *lib.* 1. Tranquil. *in Tiberio* 58.

AP. Eo fermè ingenio sunt omnes aulici adulatores, vt Principum, dùm viuunt, nomen, & titulos colant, mortuorum non modò memoriam obliterari sibi

sibi patiantur, sed penitùs eradant; pectori aliorum sibi amicitiam speciem deturbatis prioribus vltrò ingerentes.

XLIV. MARCVS ANTONIVS SALOMON DICTVS.

Esto quod audis.

NVLLA vnquam, opinor, vanæ ostentationis vel præposteræ adulationis erga principes clarior imago visa est, quàm in M. Antonij monumento: qui cùm esset ad omnem propè flagitiosi animi dementiam pessundatus, se nomine sapientissimi Regis insigniri, & quasi religiosum ædituum sanctissimi templi custodiæ affigi per impudentiam aliquorum (vt credibile est) adulatorum passus est. Refert enim Villalpandus noster se nummum vidisse peruetustum in cuius facie alterâ esset M. Antonij imago cum hac inscriptione, *Rex Salomon*. Altera facies templum exprimebat Hebraicis characteribus insignita, quibus illud esse Salomonis templum indicaretur.

Villalpan. tomo 2. in epist. nuncupat. ad Phil. tertiũ Regem Catholicum.

APODOSIS.

Quàm multi in speciosis titulis suas ostentant ineptias, & ea gestant insignia, quæ non magis illis conueniunt, quàm *Calonibus Sambucæ*, quibus illud Laberij dictum sanè argutum rectè congruit:

Sepulchris similis, nil nisi nomen retineo.

XLV. MENIPPI AMASIA.

Voluptas hominum deceptrix.

HAEC Menippum spe coniugij demulcebat, omnibusque obsequijs deuincere studebat, vt se tandem eius carnibus saturaret. disertè narratur à Philostr. *cap.* 8. *libro quarto in vita Apollonij*, & à Budæo *in philologo*. Menippo, inquit, soli aliquando in via iter, facienti, quæ Cenchreas ferebat, phantasma occur-

occurrit specie muliebri: apprehensaque manu eius mulier iamdiu amore eius captam se esse dixit. Phœnissam autem sese origine esse aiebat, sed in suburbio Corinthi habitare, quoddam suburbiorum nuncupans. Quo, Menippe, inquit illa, si venire constitueris cantilenam me cantitante mirè oblectabere: vinumque illic bibes quale ante hunc diem nunquam; Nec verò ibidem tibi ab æmulo metus erit: tecum enim vno victura sum formosa cum formoso. Quibus verbis iuuenis pellectus, ad mulierem se contulit sub vesperam, deinde cum ea modo consueuit, vt solent qui amant. Apollonius autem cum eo venisset, in morem statuarij intuens in Menippum, hominem velut pictor oculis perlustrabat, deinde vbi percognitum hominem iam habuit, Heus tu, ô formose, inquit, quem fœminæ decoræ captant, scito te serpentem sinu fouere, vicissimque foueri à serpente. Hæc & alia cum in illo nuptiarum eleganti conuiuio disseruisset Apollonius, apertè rem prodens. Isthæc bona sponsa Empusarum, inquit, est vna, quas quidam lamias esse, quidam laruas arbitrantur. Amant autem Empulæ ac rebus venereis gaudent, tùm carnibus præcipuè humanis delectantur, & quos homines comesse statuerunt, eos ante sollicitant motibus venereis. Tùm Apollonij dicta nouа sponsa refellente, & comiter, vt fit, in Philosophos cauillante aurea pocula, argenteaque suppellex, vt quidem videbantur, inania & euanida intelex, vt quidem videbantur, inania & euanida interim abierunt. Serui etiam vinum miscentes, & concinnatores obsoniorum, atque omne illud famulitium, repentè non comparuerunt, cum præstigias confutasset Apollonius.

APODOSIS.

O quantum est in rebus inane!

XLVI. MINYAS.

Diues θησαυρίζον.

MINIAS primus ærarium ad pecuniam asseruan-

andam fecisse dicitur.

AP. Dicitur ergo prouerbiali charactere in diui- es Θησαυρίζοντας, qui Plutum illum miserum in arcis lagellant, vel potius strangulant, nec vsque liberè pirare patiuntur. *Pausan. in Bœoticis. pag.310.*

Nullus argento color est auaris
Abdito terris, inimice lamnæ
Crispe Sallusti, nisi temperato
Splendeat vsu. *Horat. Od. 2. li. 2.*

Abiturus illuc quo priores abierunt,
Quid mente cæca miserum torques spiritum? *Phædrus Fabul. 77.*

XLVI. MITHRIDATES INTER BELLVARVM SATELLITIVM DORMIENS.

Improborum diffidentia & miseria.

Mithridates Ponticus cum somnum caperet, sui corporis custodiam non modò armis & satellibus excubitoribus committebat: sed magis etiam tauro, & equo, & ceruo, quos mansuefactos habebat. Ij enim ad custodiam eius dormientis aduigilantes, si quis accederet, illius sensum ex ipsa respiratione quæ nox percipiebant; atque ille mugitu, alter hinnitu, alius sua propria voce, cum à somno excitabant. *Ael. lib. 9. cap. 56.*

APODOSIS.

Ex eo apparet quàm misera tyrannorum conditio, qui cùm neminem habeant in tot aulicis fidelem, corporis sui custodiam belluis committere coguntur. Quantò melior nostrorum Regum conditio, qui amore & clementia animos sibi omnium deuinctos tenent. *Istud est sanè vinculum per quod respublica cohæret, ille spiritus vitalis, quem hæc tot millia trahunt, nihil ipsa per se futura, nisi onus & præda, si mens illa imperij subtrahatur.* *Seneca de Clementia.*

XLVIII. MYCERINI NOCTES.

Voluptuaria vita.

Herod. l. 2. MYcerinus rex, cùm accepiſſet ſe intra annum ſeptimum periturum, lucernarum magnam copiã ſibi fieri curauit, vbique epulis, & ludo noctes coniungens cum diebus, vt ita annos quatuordecim ex ſeptenis efficeret.

APODOSIS.

Hac illuſtri Herodoti parabola ſignificantur homines voluptuarij nocturnis bacchationibus & intempeſtiuis conuiuijs aſſidui, qui vt Mycerinus noctem vertunt in diem, & illud Martialis lib. 10. impudenter occinunt.

Seras tutior ibis ad lucernas,
Ep. 19. *Hac hora eſt tua, cum furit Lyaeus,*
Cum regnat roſa, cum madent capilli.

XLIX. NERONIS CALIX.

Multa cadunt inter calicem, ſupremaq; labra.

ACcubanti in conuiuio Neroni decidens fulgur calicem quẽ in manibus tenebat excuſſit. *Philoſt. li. 4. c. 14.* σιτουμένου γὰρ τοῦ Νέρωνος ἐμπεσὼν τῇ τραπέζῃ σκηπτὸς διήλασε τῆς κύλικος ἐν χεροῖν οὔσης, καὶ ὀ πολὺ ἀπεχούσης τοῦ στόματος.

Hor. Car. 2. Od. 13. APO. Repentini ſunt mortalium caſus, *& quod quiſq; vitet nunquam homini ſatis cautum eſt in horas.*

L. NERONIS COPAE.

Voluptates.

QVoties Nero Tiberij Oſtiam deflueret, aut Baianum ſinum praeternauigaret, diſpoſitae per littora & ripas diuerſoriae tabernae parabantur, inſignes

Ganea

Ganeæ & matronarum institorio Copas imitantium, atque hortantium hinc inde vt appelleret. Suet. *in Neron.* 27. Tacitus lupanaria vocat, lib. 15. Crepidinibus stagni lupanaria astabant illustribus fœminis completa.

APODOSIS.

Baianus sinus vita est: Copæ, voluptates: Nerones, miseri voluptuarij. Stat igitur in littore voluptas mellita sirenula, & his versibus amasium compellat.

Tu si me comitare puer, non limite duro *Silius Ital.*
Iam tibi decurret concessi temporis ætas,
Haud vnquam trepidos abrumpet buccina somnos;
Non glaciem Arctoam, non experiere furentis
Ardorem Cancri.
Sed current albiq; dies, horaq; serena,
Et molli dabitur victu sperare senectam.
Quantas ipse Deus latos generauit in vsus
Res homini plenaq; dedit bona gaudia dextrâ
Verum, *latet anguis in Herba.*

LI. NERONIS ICARVS.

Ambitio.

NOn est iam fabula Icarus Poëtarum, sub Nerone inuentus est qui volandi aleam susciperet: audi Tranquillum. Exhibuit & Naumachiam marina aqua innantibus belluis; Item Pyrrhichas quasdam è numero Ephœborum, quibus post editam operam diplomata ciuitatis Romanæ singulis obtulit. Inter Pyrricharum argumenta Taurus Pasiphaen ligneo iuuencæ simulachro abditam iniuit, vt multi crediderunt: Icarus primo statim conatu iuxta cubiculum eius decidit, ipsumque cruore respersit. *Tiraq. in Nerone* 12.

APO. Typus ambitiosi. Hoc idem fermè ipsum contigisse narrat Nicetas sub Manuele Commeno. Agarenus quippe præstigiator spectaculis Circensibus eo tempore quo Manuel Sultanum hospitio *Icarus Agarenus.*

exceperat, sua sponte hippodromi turri conscensa, ampla & promissa veste, multisque sinubus vndante, postquam populum varijs gesticulationibus eluisset, aëri se commisit, mox decidens, magno omnium risu mortuus est.

Quæ fuerat fabula pœna fuit.

Non dissimili facto Testudo apud Auianum dum cupit ab Aquila deferri in sublime,

Et male mercatis dum quærit sidera pennis,
Occidit infœlix alitis vngue feræ.
Tum quoq; sublimes cum iam moreretur in auras,
Ingemuit votis hæc licuisse suis.
Nam dedit exosa post hæc documenta quieti,
Non sine supremo magna labore peti.

LII. NERONIS PISCATIO.

Commodum maiori damno comparatum: vel, *Ingenio bene vtendum.*

Suet. in Neron. c. 30. Piscatus est reti aureo purpura coccoque funibus nexis.

Absalonis Abbatis dictum. Serm. 5. de Christi aduentu. Apo. Piscantur reti aureo qui exigua commoda magnis impensis consectantur. Et, vt ait Absalon Abbas, *qui ingenium suum ad Poëtas & Philosophos conuertit, quasi aureum hamum mittit in lutosam aquã, quia pro re vili in profundo detinetur: nec potest iactura lucro piscis comparari.*

LIII. NICESIAS ALEXANDRI.

Adulatorum ineptia.

Hegesander refert Nicesiam Alexandri assentatorem, cùm Alexander à musca se punctum quereretur, ideoque muscas gnauiter abigeret, dixisse, Alijs profectò muscis, inquit, hæ quæ tuum sanguinem degustarunt, multò futuræ sunt præstantiores. Athē. lib. 6. de adulatoribus.

Ap. Adulator nullum in laudando tenere potest modum

modum, ſed frigida etiam & inepta perſæpè commiſcitur, quæ quiſque ſani pectoris abhorreat. Verum principes hoc veneno infecti cupiunt omnes titillari & non vident, *Peſſimum inimicorum genus eſſe laudantes.* *Cornel. Tacitus.*

LIV. PACVVII FVNERATIO.

Moriendum quotidie.

PAcuuius, qui Syriam vſu ſuam fecit, cùm vino, & illis funereis epulis ſe ſepeliſſet quaſi ſibi parentaret, ſic in cubiculum ferebatur à cœna, vt inter plauſus exoletorum hoc ad ſymphoniam caneretur: βεβίωκε, βεβίωκε.

Nullo non ſe die extulit.

APODOSIS.

Hoc quod ille ex malâ conſcientiâ faciebat, nos ex bonâ faciamus, & in ſomnum ituri læti, hilareſque dicamus,

Vixi, & quem dederat curſum fortuna peregi. *Senec. ep. 12.*

Itaq; ſic ordinandus dies eſt omnis, tanquam cogat agmen & conſummet, atq; expleat vitam.

LV. PHILIPPI ASTER.

Vltio diuina inſperata.

PHilippus, cùm noctu ſagittis ſtellas inceſſere puer ſoleret, à ſtella ſeu aſtere milite altero oculo orbatus eſt. *Ex Ptolomæo Hephæſtione lib. 3.*

APODOSIS.

Non ſunt temerè potentes irritandi: quod qui faciunt videntur in Solem ſpuere, & ſtellas ſagittis inceſſere, inde cum minimè putant, Nemeſis flagello, veluti cœleſti plaga percutiuntur:

Μηδ᾽ ἄντ᾽ ἠελίου τετραμμένος ὀρθὸς ὀμιχεῖν.

aduerſus ſolem ne meito.

LVI. PHILIPPI VENATIO.

Generositas.

Ptol. Heph. *Phot. bib.* PHilippus puer de nocte solebat desilientes stellas sagittis incessere, quo agnito, Diognetus vates Dominatorem multorum fore adolescentem prædixit.

AP. Venantur stellas magnanimi & ad egregiarum rerum spem erecti: qui non terrę regionibus spes definiunt suas, sed Beatarum mentium Domicilium noctes diesque cogitant, atq; in id omnes cogitationis impetus defigunt.

Pauci quos æquus amauit
Iuppiter, aut ardens euexit ad æthera virtus.

LVII. PHILOXENVS.

Helluo dissolutus.

PHiloxenus hic depingitur gracilescente in gruis speciem collo, typus edacitatis inuerecundæ. Is accusans naturam, vt diutius frueretur cibi ac potus voluptate, collum sibi gruis optabat: ηὔξατό ποτε ἂν γεράνε αὐχένα ἔχειν. De hoc dici potest quod Seneca: *Mœret quod magna pars suæ felicitatis exclusa corporis* *Epist. 114.* *angustiis cessat.* Idem nullum in Dionisij Tyranni cæna sibi appositum auri admouit, veluti sciscitās aliquid eorum, quæ apud Nereum fiunt, de Galatea *Ath. l. 1. p. 6.* scripturus: sed piscem iuniorem esse, & nimis paruum dixit, ideo nihil scire; inhiabat enim Dionysij mullo qui maior erat.

AP. Clara est ex Icone, torquetur enim in Helluones, qui omnia voluptate metiuntur.

Et quibus in solo viuendi causa palato est. hos Aristo- *Iuuenal.* phanes νέκυας μεγαύχενας, *cadauera collotenus* appel- *Satyr. 11.* lat, quibus efferto præ ingluuie corporis pigris, & iuxta Poëtam, vino sepultis, neque pes, neque mens officium facit. Plotinus eosdem dicit ἀποδενδρωθῆναι quod

quod instar plantarum alimoniam tantum attrahant, cætera sine sensu esse videantur.

LVIII. PHRYNE DELPHICA.

Voluptas consecrata.

CRates auream Phrynes statuam Delphis positam cum vidisset, exclamauit, Græcorum id petulantiæ trophæum esse erectum. *Plut. in fort Alex. li. 2.*

APO. improbi non modo amant vitia, sed monumentis etiam consecrant; ad quodlibet audendum & audiendum proiecti. *Malorum vltimum est mala sua amare, vbi turpia non solū delectant, sed etiam placent.* *Senec. ep. 39*

LIX. POLYDAMAS SAXI RVINAM EXCIPIENS.

Temeritas.

POlydamas clarissimus athleta, qui Herculis gloria stimulatus leonem oppressit, apprehensum posteriorum pedum altero taurum constrictum diu tenuit, vt vix dilapsis vngulis euaderet. Tandem nimia virīū fiducia labenti saxo se obiecit, & debitas temeritati pœnas dedit. *Paus. in Eliac lib. poster.*

AP. Temeritatis typus, ὃ μηδὲν ἰσχύ. Non malè exprimit hæc tabula dementē ambitiosum, qui vel ipso vitæ periculo marcessentem humanæ gloriosæ laugeam nundinetur, & dicat,

Ruina cadere generosa iuuat. *Stob. ser. 32 cap. 53.*

LX. PROCRVSTES.

Hæreticus deprauator.

PROCRVSTES qui memoratur à Plutarcho in Theseo, latro fuit omni diritate teterrimus, qui viatores suo lectulo applicare solebat, & siquidem proceriores essent, amputatione pedum decurtare,

Plut. in Theseo. si contra breuiores, neruorum extensione lacerare?

APO. Tales omnino sunt hæretici, qui vt ad modulum prauæ mentis sacras literas fingant, nunc demunt, nunc addunt de suo, & hanc carnificinam se Spiritu sancto authore facere dictitant.

Parce sepultis.

LXI. PROTOGENIS MOROSA OPERA.

Diligentia nimia vel prolixitas

Plin. lib. 35. cap. 10. APelles, cùm Protogenis opus immensi laboris ac curæ supra modum anxiè miraretur, dixit omnia sibi cũ illo paria esse, aut illi meliora. Sed vno se præstare, quod manum ille de tabula nesciret tollere.

Alphaus. APO. Nocet sæpè nimia diligentia:

Τὸ μηδὲν καὶ ἄγαν με τέρπει.

Lucerna Callimachi In eodem argumento est Callimachus, qui auream Mineruæ lucernam fecit toto anno ardentem, quamuis nihil olei affunderetur. Is enim ob morosam in expoliendis operib industriam Κακιζότεχνος dictus est Paus. *in Atticis* Apollodorus quoque fictor, iniquissimus sui iudex crebro perfecta signa frangebat, dùm artis cupiditatem satiare non posset. *Plin. li. 34. cap. 9.*

LXII. PSAPHON, SIVE ANNON.

Vana Gloria.

ANNON Carthaginensis supra mortalitatem nostram fastu elatus, præstantiorem de se famam eulgare stauit, quam natura pateretur. Itaque plurimas aues humani sermonis dociles coëmit, & in tenebris domesticorum parietum aluit, vnam cantilenam edocens, Θεὸς ἐστιν Ἄννων. Quæ cum satis eruditæ viderentur, in diuersas plagas dimisit, arbitratus hoc auium carmen de se vulgatum iri. At illæ semel

alis

is solutæ, libertatemque adeptæ, & ad consuetum bi victum reuersæ, naturalem cantum ediderunt, & uium modulationes recoluerunt, longo vale A no- i doctrinæque, qua in seruitute fuerant imbutæ, di- o. Eundem Apsephan nominat Dionis Scholiastes, τοῖον ἱστορεῖται τὸν τῶν λιβύων βασιλέως Αψεφᾶ, διὰ τῶ ψιττάκων μεμηχανῆσθαι, ἱπταμένων, καὶ κελαδόντων ψεφᾶς θεὸς ἐστι.

Aelian li. 14. cap. 30.

In orat. 1. de Regno.

APODOSIS.

Nete quæsiueris extra.

LXIII. PTOLEMAEI CAMELVS NIGER.

Nouitas ingrata.

PTolemæus Lagi filius, cum aliquando duas res no- uas in Ægyptum adduxisset, Camelum videlicet actrianam totam nigram, & hominem bicolorem, iius altera pars plane nigra, altera autem eximiè ndida erat, per totum corpus æqualiter distincta que diuisa: congregatis in theatrum Aegyptijs ex- buit illis cum alia multa spectacula, tum inter po- ema hæc quoq; Camelum videlicet, & semialbum ominem, putauitque se magnam admirationem i- o spectaculo concitaturum esse. Illi ad Cameli qui- em conspectum, perterriti sunt: & parũ abfuit quin ilientes profugerent: quanquam ea toto auro cul- atque purpura instrata erat: frænum autem etiam mmis comparatum habebat, ex Dar j alicuius aut ambysis, aut etiam ipsius Cyri thesauris deprom- um. Ad hominis autem intuitum plerique ride- nt. Alij autem etiam vt monstrum aliquod ipsum ersabantur. Lucian. *contra eum qui dixerat*, Pro- ethes in verbis.

APODOSIS.

Ex ipso Luciano.

Ex eo Ptolemæus intellexit se illis non adeò laudem conciliasse sibi, neque nouitatem apud Aegyptios in admiratione esse, sed præ ipso, εὔρυθμον καὶ εὔμορφον quod concinnum iustaque forma compositum esset, probari.

LXIV. SAGARIS MARIADYNVS.

Mollitia.

Athen. Dipn. li. 12. CLearchus libro quinto vitarum narrat, Sagarim Maryadynum præ mollitie ad senectutem vsque nutricis ore fuisse cibatum, ne mandendo fatigaretur.

APODOSIS.

Satyr. 3. vers. 16 Hoc instar adagij in delicatum puppium iactari poterit, quod Persianum illud expressisse videtur:

At cur non potius teneroq; columbo,
Et similis regum pueris pappare minutum
Poscis, & iratus mammæ lallare recusas?

LXV. SELENE SIMONIS MAGI.

Religio vna, reliquæ spectra.

D. Clem. li. 2. recognit. & lib. 2. constit. Apost. SElene mulier erat formosa, quæ cùm se spectandam ex alta turri populo Romano præbuisset, effecit suis præstigijs Simon Magus vt quot in turri fenestræ erant, tot Selenes facies apparerent.

AP. Vna erat Selene vera, cæteræ imponebant oculis: Sic vna solida gloria, vna sapientia, vna religio, multæ tamen specie fallunt miseros mortales. Vide, *Quid distent æra lupinis.*

LXVI. SMINDYRIDES.

Improbitas lucifuga.

CHamæleon Ponticus, lib. de voluptate, refert Smindyridem iactare solitum se viginti annis ne-

nec Orientem Solem vidisse, nec occidentem, idque magni ad felicitatem momenti existimasse.

AP. Improbi nec primos Orientis Solis iustitiæ afflatas quærunt, nec Occidentem sibi vident, sed pectus obstruunt, quo minus cogantur admittere, atque inter tenebras sua flagitia & libidines exercent: Κλεινῶν χαῖρ' ἡ νύξ, τῆς δὲ ἀληθείας τὸ φῶς. Euripides. Cadit etiam in voluptuarios somno & delicijs marcidos, qui paupertatem inde sibi, & magnas vitæ molestias accersunt, *Dormienti enim non conficiunt Dij*, nec immeritò illis esurientibus postea dicitur; Athen.li.7.

Χειμῶνος ὀρχοῦ μὴ τροφῆς ἔρα.

LXVII. SOTADES. ΣΩΤΑΔΗΣ.

Poëta obscœni typus.

PRimus author Cinædi carminis fuit. Ἦρξε δὲ Σωτάδης μὲν πρῶτος κιναιδολογεῖν. Strab. *lib.* 4 *p.*446. De eodem Martial. *lib.2.ep.76.*

Quod nec carmine glorior supino,
Nec recto lego Sodatem Cinædum.

AP. Sotadeo genere sunt omnes Poëtæ obscœni, qui, quod miserum, Christiani nominetenus, impurissimorum Ethnicorum Cinædias è squallentibus impudicitiæ sepulchris eruere non verentur: quod capitale esse voluit diuinus Imperator Constantinus. Nam cum THALIAM effœminatos, ridiculosque numeros ad similitudinem Aegyptij Sotadæ conscriptos in lucem edidisset Arius, Constantinus ita rescripsit:

Victor Constantinus Max. Aug. Episcopis & populo. Cum Arius scriptorum & impiorum hominum consuetudinem imitetur, eandem cum illis ignominiæ & turpitudinis notam meritò subire debet. Quemadmodum Porphyrius capitalis pietatis hostis, qui nefarios libros contra religionẽ Christianam nuper ediderat, mercedem dignam laboribus recepit, & eiusmodi quidem, vt apud posteriora sæcula non ipse so- *Constantini edictum in obscœnos Poetas.*

se solùm maximis probris vexatus fuerit, & turpissima labe infamiæ aspersus, verùm etiam impia eius scripta deleta, & penitus extincta: sic etiam visum est Arium, & eius sectatores Porphyrianos nuncupare, vt quorum sequuti sunt mores, eorum etiam nomen habeant. Quinetiam si quod opus ab Ario scriptum reperiatur, illud cremandum esse (Addit) Illud etiam mandamus, vt si quis librum ab Ario compositum occultasse deprehensus sit, & cum non statim in medium adductum igne combusserit, morte mulctetur, nam mox vt comprehensus fuerit plectatur capite. Vide *Socrat. lib. 1. cap. 6.*

LXVIII. STASICRATIS ATHOS.

Adulatio Impudens.

Stasicrates aurum, æs, ebur, pigmenta, ligna & cætera respuens, Athon montem efformare & elaborare studebat in Alexandri speciem: vt mare quidem ima basi attingeret; sinistra amplam admodum & ciuium multitudine abundantẽ ferret ciuitatem: dextra perennem fluuium erumperet ex phiala. Hic Alexãder excelsos artificis spiritus admiratus iussit quiescere. Neque enim sibi vnum montem sufficere ad gloriæ monumentum existimabat, cum & Caucasum & Tanaim, & Caspium pelagus haberet.

Plut. lib. 2. de Fortit. Alexandri.

AP. Adulatores alienas prorsùs species principibus affingunt.

Quid quod adulandi gens prudentissima laudat
Sermonem indocti, faciem deformis amici,
Et longum inualidi collum ceruicibus æquat
Herculis, Antæum procul à tellure tenentis.

Iuuenal. Sat. 25. 4.

LXIX. THEMELIS NOBILE EXEMPLVM.

Sacerdotibus arma tractare periculosum.

Cvm Ameras Tarsi Dux Sarracenorum contra Romanos cum exercitu profectus esset, atque in

Her

ſerculis vicum milites prædatum miſiſſet, quidam resbyter, Themel nomine, ſacrificium incruentum eragens, vt agnouit Sarracenorũ irruptionẽ, relicto acrificandi munere, ita vt erat indutus, manibus geſtãs Eccleſiæ myſteriũ, ſic eos qui inuaſerant propulans, & multos vulnerauit, haud paucos interfecit, reiquis in fugam verſis, & ab Epiſcopo interdicto ei acrificandi munere poſtquam non impetrauit veniã d Agarenos ſe contulit, & Chriſtianam fidem eiurait, atque cum ipſis egreſſus, non ſolum Cappadociam, & finitima loca vexabat, ſed etiam vſque ad Aſiã minorem peruenit, & quanta detrimenta intulerit, ec ſcribere quidem nobis fas eſt.

Baron. ad ann. Chriſti 957. ex Curopalate.

Sidonius.

AP. Felicior ille ſi fuiſſet.

Doctus ſoluere vincla quæſtionum.
Et verbi gladio ſecare ſectas.

LXX. THEOPHILACTVS HIPPOMANES SACERDOS IMPIVS.

Ab ara ad haram.

THeophylacto Patriarchæ Conſtantinopolitano, qui ad furorem vſque alendorum equorum cupiitate flagrauit, quorũ duo millia habuit, ſacra pergenti magna illa quinta ſacræ Cœnæ die, & preces nyſteriorum legenti, miniſtrum illum, ferunt, cui fuerat equorum commiſſa cura nuntium attuliſſe, maime inſignem illam Phorbantem equam, addito noine peperiſſe; Et illum præ nimio gaudio quod requum ſacrificij vtcumque peracto, curſu ad ſtabuum contendiſſe, conſpectoque nato pullo ad magnũ mplum rediſſe vt abſolueret ſanctę Dei & Saluaoris noſtri paſſionis hymnum.

Curoplates & Baron. ad annum Chriſti 959.

APODOSIS.

Huic vere mens fuit, quod diſertè à Græcis dicitur εἰς τῶν φατνίων βοτρίοις.

LXXI.

LXXI. THOMYRIDIS FACTVM.

Curiositas & vanitas scientiarum punita.

THomyris Nymphæ filius & Rex creatus à Scythis, propter artis peritiam cum Musis contendit pignore proposito, nempe ipsarum Musarum coniugio, sed ab ijs superatus oculis orbatur. *Phot. bibl. pag. 221. ex Conone.*

Ap. Thomyris, candidatus literarum. Musæ, sapientia: spes coniugij, curiositas & timor φιλολόγων ἡ cæcitas, ignorantia eorum, qui dum se egregiè doctos putant, in maximam deueniunt infamiam. Βέλτιον ἀγνοεῖν καλῶς, ἢ εἰδέναι κακῶς. *D. Chrys. de Fato, homil. 65.*

LXXII. THRASYLLVS.

Diues. Auarus.

THrasyllus Aexoneus inaudito quodam dementiæ genere laborauit, nam vrbe relicta migrabat in Piræum, quùmque ibi habitaret, omnes naues, quæcumque in eo subducerentur, suas esse putabat, & in album referebat, sicque dimittebat eas. Quod si quæ saluæ, & integræ in portum ingrederentur, supra modum gaudebat. Multos autem annos hoc morbo tenebatur. Demum frater eius profecto è Sicilia, tradit eum Medico vt sanaretur, atque sic eum reliquit vecordia. Sæpissimè igitur suæ in amentia oblectationis mentionem faciebat, & se nunquam cumulatius gaudium percepisse dictitabat, quàm cùm vidisset naues seruari, quæ tamen ad se nihil pertinerent. *Aelian. l. 4. Var. hist. cap. 25.*

Ap. Icon est diuitum auarorum, quos dulci cupiditate ebrios tenet auaritia. Vident illi aurum, & argentum factum, infectum, stragulam, vestem delicatam, currus auratos, villas, horrea, apotechas, & sua esse opinantur, longè opinione decepti: nam vix oculos huiusmodi spectaculis pascunt, cùm à se ad alie-

alienos hæredes transuolant. At demum intelligunt se opinione beatos fuisse.

Et vigil elapsus quærit auarus opes.

LXXIII. TIMOTHEI TEMPESTAS.

Orator parùm vehemens.

TEmpestatem in Nauta descriptam à Timotheo Dorion tibicen cùm irrideret, in feruente cacabo se vidisse dixit vehementiorem. *Athen lib.* 8.

AP. Cadit igitur παροιμία in oratorem parùm vehementem, qui res grãdes culpa ingenij & languore styli deterat modestè.

Nec sæuam Pelopis domum
Conamur tenues grandia: dum pudor
Imbellisq; lyræ Musa potens vetat — *Horat. li. 1. Carm. Od. 6.*
Laudes egregij Cæsaris, & tuas
Culpa deterere ingenij.
Quis Martem tunica tectum adamantina
Dignè scripserit (aut puluere Troico
Nigrum Merionen? aut ope Palladis
Tydidem superis parem.

LXXIV. TRIREMIS AGRIGENTINA.

Ebrietatis typus.

TIMAEVS Tauromenites domum quandam Agrigenti triremem ea de causa vocatam fuisse narrat. Iuuenes quidam in ea temulenti vsque adeò dementati sunt, vino æstuantes, vt in triremi nauigare se crederent, horrenda tempestate in mari iactata, tantumque mentis potestate moti sunt, vt domus vasa omnia & stragula foras eijcerent, velut in mare, nauis, quam tempestas affligebat, vt illis videbatur, exonerandæ causa. Postridie verò pro-

fectis

fectis ad illas ædes prætoribus, inclinati iuuenes adhuc nauseabundi, ijs qui interrogabant magistratibus responderunt, tempestate se vexatos nauis alleuandæ causa sarcinas deiecisse in mare. Mirantibusque prætoribus tantum stuporem, vnus qui ex ijs natu maior videbatur: Ego, inquit, viri Tritones sub infimo nauis tabulato, quam maximè licuit abditus, iacui. Postremò, seruati, statuas inter deos marinos promiserunt iudicibus. *Athen. l. 11.*

APO. Ebrietas mentem stupore confundit, & nouos mundos fingit, nouas rerum species, noua monstra.

Cùm vini vis penetrauit
Acris, & in venas discessit diditus ardor: *Lucret. li. 3.*
Consequitur grauitas membrorum, præpediuntur
Crura vacillanti: tardescit lingua, madet mens:
Nant oculi: clamor, singultus, iurgia gliscunt.

LXXV. TRIVMPHVS CALIGVLÆ.

Vanagloria, seu res humana.

CAligula, deficiente belli materia, paucos de custodia Germanos traijci, oculique trans Rhenum iussit: ac sibi post prandium quam tumultuosissimè adesse hostem nunciari. Quo facto proripuit se amicis, & parte equitum Prætorianorum, in proximam syluam, truncatisque arboribus, & in modum trophæorum adornatis, ad lumina reuersus, eorum quidem, qui sequuti non essent, timiditatem & ignauiam corripuit; comites autem, & participes victoriæ nouo genere, ac nomine coronarum donauit; quas distinctas Solis, ac Lunæ, sydetumque specie exploratorias appellauit, & cętera Plane Caligula digna. Postremo quasi perpetraturus bellum, directa acie in littore Oceani ac balistis, machinisque dispositis nemine gnaro ac opinante quidnam cœpturus esset, repētè vt conchas legerent, galeasque, & sinus replerent, impe-

imperauit, ſpolia Oceani vocans Capitolio Palatioque debita. Et in indicium victoriæ, altiſſimam turrim excitauit, ex qua, vt ex Pharo, noctibus, ad regendos nauium curſus, ignes emicarent. Pronuntiatoque militi donatiuo centenis viritim denarijs, quaſi omne exemplum liberalitatis ſupergreſſus: Abite, inquit, læti, abite locupletes, conuerſus hinc ad curam triumphi, præter captiuos, & transfugas Barbaros, Gallorum quoque proceriſſimum quemque, & vt ipſe dicebat, ἀξιοθριάμβικον, ac nonnullos ex principibus legit ac ſepoſuit ad pompam, coegitque non tantùm rutilare, & ſubmittere comam, ſed & ſermonem Germanicum addiſcere, & nomina Barbarica ferre. *Tranquill. c. 45. 46. 47*

AP. Quis riſum teneat de triumphatore illo hypobolimæo audiens? Nùm verò ſimiles ſunt res humanæ, in quibus & ſpecies, & tituli, & tumultus multus, cùm ipſæ ſint planè nihil?

Heu primus quis fuit ille, *Boet. Metr. 5. lib. 2.*
Auri qui pondera tecti
Gemmaſq; latere volentes
Pretioſa pericula fodit?

LXXVI. TROPHAEVM THEBANORVM AEREVM REPREHENDITVR.

Inimicitias æternas eſſe non debere.

CVM Thebani Lacedæmonios bello ſuperauiſſent, & ferè mos eſſet Graijs, cùm inter ſe bellum geſſiſſent, vt ij qui viciſſent trophæum aliquod ſtatuerent, victoriæ modo in præſentia declarandæ cauſſa, nō vt in perpetuum belli memoria maneret, æneum ſuſtulerunt trophæum. Accuſantur apud Amphictyonas, id eſt apud commune Græciæ concilium, quòd æternum inimicitiarum monumentum, Graios de Graijs ſtatuere non oporteret. *Cic. 2. de Inuentione.*

APODOSIS.

Cassiod. 4. Var. 7.

Pudeat Christianos qui æternæ inimicitiæ scelerata figunt trophæa.

Crudelitatis genus est ultra naufragium velle desauire.

LXXVII. VALERIA DENTATA.

Calumnia.

VALERIA cum dentibus nata exitio ciuitati fuit; in quam deportata est. Pl. l. 7. c. 16.

APODOSIS.

Exitiales sunt hominum generi, qui vix nati iam mordere famam bonorum & lacerare incipiunt. Quamobrem periculum est, ne in quamcunque deuenerint ciuitatem aut hominum cætum, maledictorum virus effundant, & in perniciem bonorum grassentur, ὡς ἄρα ἐστὶν τι διαβόλου γλώττης χείριστον ἐν ἀνθρώποις ἕτερον κακόν.

LXXVIII. ZOROASTRES AB ASTRIS INCENSVS.

Scrutator maiestatis oppressis.

ZOROASTRES, qui ita appellari voluerat, cùm prius Zarades diceretur, se ζῶον ἄστρων iactitans, dùm curiosius vim cœli & astrorum scrutari conatur, ab ijsdem incensus est.

APODOSIS.

Procul à Ioue, & fulmine. Cadit in hoc argumentum quod habet Nicetas de Theologis Græcis, qui cùm curiosius de incarnatione apud Comnenum Imperatorem disputarent, repentè alieno anni tempore ingens tonitru exauditum est tanto fragore, vt nonnulli in terram collaberentur, tum Elias aperto libro de terræ motibus & tonitruis, scriptum inuenit, πτῶσις σοφῶν. Casus sapientum.

LXXIX.

LXXIX. PES LIGNEVS IN AVREA CREPIDA.

Vanitas misera & inepta.

FVIT in Asia vir opulentus, cui calamitoso casu, cùm per niuem iter faceret, putrefactus frigore, vsturis vterque pes deperierat. Ille tam miserabilem fortunam expertus infelicitatem solari cupiens, ligneos pedes truncis accommodabat, ac calceis indutus vndique seruis innixus incedere gaudebat. Vbi hoc insuper ridiculum comminiscebatur: Crepidas pulcherrimas semper & nouas, cura erat summa mercari, vt ita calceis speciosis ligna sua, nempe pedes, conspicuos faceret. *Lucian. adu. vers. indoct.*

APODOSIS.

His assimilia facere dicit, qui cum sint clauda mente, & ficulneis sensibus, χωλὴν καὶ σύκινον γνώμην ἔχοντες, vestibus, libris, ædibus speciosis, & reliquo rerum humanarum choragio student enitere.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER QVINTVS.

RITVS GENTIVM.

I. AEGINETARVM SEPVLCHRVM.

Hypocrisis, vel Arrogantia.

EGINETAE, cùm erubescerent se abfuisse à prælio Platæensi, suis mortuis, qui nulli erant, sumptuosi operis sepulchrum excitarunt, vt apud posteritatem fortitudinis laudem captarent. Vide *Herod. lib.* 9.

APODOSIS.

In eos, qui speciosis titulis ornant parietes, cum ipsi fumus sint, & nihil: quos disertè ait Plato,

περαιτέρω κόνεως κεκτημένους τὸ φύσημα.

Infra cinerem etiam superbire.

II. AEGYPTIORVM FVNERATIO.

Gulæ detestatio.

ÆGYPTII, quoties medicatum aliquod funus apparabant, ex prima nobilitate mortuum cōdientes, seorsum eximebant ventriculum, eumque in arcula seponebant, deinde cùm pollinctor elato funere cadauer ad Solem conuertisset, defuncti nomine Solem cœlestesq; omnes insigni elogio contestabatur:

batur: Sol rerum domine, vosq; cœlites, qui mortalibus lucis vsuram largimini, me accipite, & cœlestibus contubernalem addite. equidem piè, ac religiosè numina à maioribus mihi commonstrata semper dũ vixi excolui, genituræ meæ authores semper honoraui, hominem occidi neminem, aut deposito fraudaui, nec aliud quicquam infandum patraui. quod si quid à me patratum est edendo, bibendove, quod non oportuerit, id omne non mea, sed huius causa commissum est, simulque cum dicto arcam in qua ventriculus erat conditus, in profluentem pròijciebat, corpus reliquum vt purum & labis immune condiens. Plutarch. τὸν νεκρὸν ἀνατέμνοντες ἔδειξαν τῷ ἡλίῳ, εἶτα αὐτὰ μὲν εἰς τὸν ποταμὸν κατέβαλον. *in conuiuio septem sapientum.*

APODOSIS.

Hac parabola gulæ pernicies, & detestatio pulchrè significatur.

Obsequium ventris mihi perniciosius est. *Horat. Sat. 7. lib. 2.*

III. AEGYPTIORVM SCELETVS.

Mortis memoria.

CIRCVMFEREBATVR apud Aegyptios inter pocula sceletùs, hoc est, corporis ossea duntaxat compage extantis effigies, in memoriam Manerotis Isidis (vt aiunt) alumni quem annis innocentibus immatura morte fata præripuerunt. *Herod. lib. 2.* Petronius in Satyrico huiusce moris quoque meminit, & versus affert non illepidos, qui in hoc spectaculo cantarentur.

Eheu nos miseros, quàm totus homuncio nil est!
Sic erimus cuncti postquam nos auferet orcus,
Ergo viuamus dùm licet esse benè.

Nec vacat etiam illud antiquæ Philosophiæ mysterijs, quod Romani ex Numæ institutis eandem deam nuptiarum simul & funerum præsidem fecerint Venerem, quæ alio nomine dicitur Libitina, vt innue-

Venus sepulchralis. rent φθαρτὸν εἶναι τὸ γεννητὸν, & ianuam mortis ipsam fermè vitam esse. Delphis quoq; simulachrum Veneris sepulchralis, Ἀφροδίτης ἐπὶ τυμβίας, cernebatur.

Plutarch. in ἐρωτικῷ.

IV. AETHIOPVM CHRISTIANORVM MOS.

Πάντα κόνις.

Sab. l. 4. c. 4. ÆTHIOPVM Christianorum maioris ordinis Antistitibus, non crux modo, sed vas etiam aureum terra refertum præferri solet, vt hoc inspectum homines suæ admoneat mortalitatis.

APODOSIS.

Hoc symbolo significatur conditionis humanæ fragilitas, & nostra mortalitas. Rectè in veteri quodam Epitaphio quod citatur à Delrio in adagialibus sacris homo appellatur

Vas Cinerum.

Dic homo vas Cinerum, quid confert flos facierum?
Copia quid rerum? mors vltima meta dierum.

V. AETNAEVS VENATOR.

Opera irrita.

Vide Cœl. Rhodigin. ÆTNAEI venatores, quasi inuita Diana venentur, captant semper, capiunt nihil. Nam vt Sicilia vndique vernat floribus, eorumdem fragantia canis alioqui sagacis, nares ita hebetantur, vt odoratu carere videatur.

APODOSIS.

Egregiè cadit in concionatores, qui apud delicatos & voluptuarios homines agunt. Ex quo fit, vt vernantium illic deliciarum lasciuia non modo homines oblectati à rebus serijs abducantur: sed ipsorum doctorum languescat industria. malè cum austeritate virtutis, & compunctione cordis congruunt deliciæ. Ἀδύνατον ἀναμίξαι ὕδατι πῦρ, οὕτως, οἶμαι, τρυφὴν, καὶ κατάνυξιν.

S. Chrys. l. 1. de comp. cor.

VI.

VI. AEGYPTIORVM SAIREI.

Natalis Christi typus.

FESTVM erat apud Aegyptios, quod Sairei siue festum lętitiæ nominabatur, in honorem Serapi-lis, quem Solem interpretatur, institutum. Hoc, opinor lucem solenni gratulatione salutabant. meminit Plutarch. ὅτι τὴν ἑορτὴν αἰγύπτιοι τὰ χαρμόσυνα. σάιρει καλοῦσιν. *In Iside & Osiride.*

AP. Verè χαρμοσύνης, lætitiæ festum est Natalis Domini, quo dissipatis errorũ tenebris, nobis prima Christianæ lucis crepuscula illuxerunt. Idcircò à D. Chrysostomo dicitur ἡ πασῶν ἑορτῶν σεμνοτάτη, καὶ φρικωδεστάτη, ἣν οὐκ ἄντις ἁμάρτοι μητρόπολιν πασῶν τῶν ἑορτῶν εἰπὼν, *omnium solennitatum augustissima & maximè stupenda, quam haud errarit qui metropolim festorum omnium dixerit.* *Hom. 31. de beato Phil.*

VII. AEGYPTIORVM VICTIMA.

Puritas.

SACERDOTES Aegyptiorum, si vnum dumtaxat pilum in boue nigrum viderint, immundum censent. *Herod. l. 2.*

AP. Hæc parabola è sacris Aegyptiorum deducta, significat sinceram cordis munditiem, in quo nihil sit fucatum. Oportet ad numen accedentes cithari piscis cor habere, τὴν καρδίαν λευκὴν καὶ πλατεῖαν. Athen. lib. 7. Dipnosoph. *Cor candidum & amplum.*

VIII. AETHIOPES SOLEM ORIENTEM DETESTANTVR.

Improbi osores virtutis.

ÆTHIOPES nonnulli Orientem Solem detestantur, & eo emergente in paludes se cõdunt. *Strab. l. 17. num. 565.*

AP. Improbi lucem virtutis, & bonum operum non ferunt.

Κλεπτῶν γὰρ ἡ νὺξ, τῆς δ᾽ ἀληθείας τὸ φῶς. Furum nox est, lux veritatis. *Euripides.* Sic in fabula Ranæ Solis nuptias execrantur:

Clamorem Ranæ sustulere ad sidera.
Conuitio permotus quærit Iupiter
Caussam querelæ. quædam tum stagni incola,
Nunc (inquit) *omnes vnus exurit lacus,*
Cogitq; miseras arida sede emori:
Quidnam futurum est si crearit liberos?

IX. AETHIOPVM CADAVERA.

Hypocrisis.

Herod. l. 3. ÆTHIOPES exsiccata cadauera gypso inducunt, pingunt, & cippo vitreo operiunt, quid ornatius? imò quid turpius?

AP. Magnificis tectorijs hypocritæ celant vitia, quos ideò Christus Dominus sepulchra dealbata nobili icone denominat. Sed viperæ in auro quoque & electro sepultæ hanc vanitatem redarguunt.

Mart. epig. lib. 4.

Flentibus Heliadum guttis dum vipera serpit,
Fluxit in obstantem succina gemma feram:
Quæ dum miratur pingui se rore teneri,
Concreto riguit vincta repente gelu.
Ne tibi regali placeas Cleopatra sepulchro,
Vipera si tumulo nobiliore iacet.

X. AGRIOPHAGORVM, ET SAMBRORVM REX.

Vigilantia, & ratio libidini subiecta.

Sol. Polyhist. pag. 93. edict. pict. OCCIDENTEM versus Agriophagi tenent, qui solas Pantherarum & Leonum carnes edunt, rege præditi, cuius in fronte oculus vnus est. Sambris verò proximi summã regiæ potestatis Cani tradunt, de cuius motibus quidnam imperitet augurantur

AP.

AP. Illi regem Imperij oculum demonstrant, quem ἀκοίμητον, & perſpicacem eſſe oportet. Hi omnino barbari, qui ſe à cane regi patiuntur, depravatos homines oſtendunt, qui abiecto rationis gubernaculo libidini obtemperant.

Nil tibi conceſſit ratio?

XI. ALBANORVM MORTVI.

Hæreticorum exequiæ.

APVD Albanos piaculum eſt, curam ſuſcipere, aut mentionem facere mortuorum.

AP. Barbaris Albanis ſunt ſimiles, qui neque pro defunctis orari, neque vlla pietatis officia curare volunt. *Sancta & ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare, vt à peccatis ſoluantur*, Machab. Auguſt. lib 1. de Ciuitate Dei, cap. 13. *Non ideo tamen contemnenda & abijcienda ſunt corpora defunctorum, maximeq; iuſtorum, atque fidelium, quibus tanquam organis & vaſis ad omnia bona opera ſanctus vſus eſt ſpiritus.* Ad hæc Caſſiod. lib. 6. Var. 8. *defunctorum quinetiam ſacram quietem, æquabilia iura tuæ conſcientiæ commiſerunt, ne quis veſtita marmoribus ſepulchra nudaret, ne quis columnarum decorem irreligioſa temeritate præſumeret, ne quis cineres alienos, aut longinquitate temporis, aut voraci flamma conſumptos ſcelerata perſcrutatione detegeret, ne corpus, quod ſemel reliquerat moleſtias mundanas, humanas iterum pateretur inſidias.*

Strab lib. 2. c. 347. n. 10.

XII. ALBANORVM VICTIMA.

Improborum felicitas.

ALBANORVM multi diuino, vt arbitrabantur, ſed verè dæmoniaco inſtinctu correpti vaticinantur. Qui verò eorum furore vehementiore agitatus ſolus per ſyluas vagatur, hunc comprehenſum

Strab. lib. 2. pag. 346. num. 50.

dos, ſacra vincit catena, & opiparè per illum alit annum. Productus deinde ad rem ſacram vnà cum alijs victimis mactatur vnguentis delibutus.

APODOSIS.

Impij quaſi victimæ Albanorum potant, olent, æternis ſupplicijs deſtinati.

Minutius Felix in Octauio.

Miſeri quibus vltimus inſtat
Ille dies, feſta velantur fronde per vrbem.

XIII. ÆNEANES, ΑΙΝΕΙΑΝΕΣ.

Auari.

Plutarch. in quæſt. Græc. 14.

ILLI ſibi ex oraculo perſuadebant fore, vt patriam terram amitterent, ſi particulam aliquam largirentur.

AP. In auaros qui pecuniam recondunt, & nemini largiuntur, non ſecus ac ſi in vncia donanda ex aſſe bona eſſent amiſſuri. Et ita quidem clauſos omnibus volunt benignitatis fontes, vt quod eſt in ſordidi charactere apud Theophraſtum, μήτε ἅλας χρωννύειν, μήτε ἐλλύχνιον: neque ſalem alijs commodent, neque ellychnium.

Phedrus lib. 4. 77.

Tibi dico auare gaudium heredis tui:
Qui triſtis audis Muſicum cithara ſonum,
Quem tibiarum macerat iucunditas,
Obſoniorum pretia cui gemitum exprimunt:
Qui dum quadrantes aggeras patrimonio,
Cælum fatigas ſordido periurio,
Qui circumcidis omnem impenſam funeris
Libitina ne quid de tuo faciat lucrum.

XIV. AENEANI PATRIA EST NOVERCA.

Soli natalis odium.

VIRGINES ijs, qui Caſſiopæam bouem ducebant, ſolebant acclamare:

Μήποτε νοϛήσαιτε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν.

Nun-

Nunquam redeatis dilectam in patriam terram. Plutarch.
Et id sibi lubenter acclamari audiebant, propter terræ duritiem, & sterilitatem.

APODOSIS.

In eos qui patriam lubenter relinquunt alibi melius victuri.

Omne solum forti patria est, vt piscibus æquor.

XV. ANGYLAE.

Impietas.

ANGYLAE solos colunt inferos. Fœminas suas primis noctibus nuptiarum adulterijs cogunt patere, mox ad perpetuam pudicitiam legibus stringunt seuerissimis. *Soli. Poly. pag. 97.*

APODOSIS.

Typus impietatis expressus, si addas Valerij Flacci lemma.

Alijs Rex Iuppiter oris.

XVI. AQVITANORVM REGVM IMPERIVM.

Inconstantia rerum humanarum.

ASTRAEVS oculorum suorum incremento atque decremento, lunæ designabat alternationes, inde Aquitanis Regibus charissimus fuit, quòd contentionem inter eos dirimeret, qui iuxta lunæ vicissitudines succedebant imperio. *Antonius Diogen.*

APODOSIS.

Res humanas luna mutabiliores perpetua vertigine alternat inconstantis fortunæ rota. Cuius lubrica si scire quisquam velit quam varia sint & assidua, arenarum numerum idem iam despiciens, & montium pondera scrutari poterit. Amm. Marcell. *lib. 14.* οὐδὲν τῶν ἐν γενέσει βέβαιον, τροπὰς καὶ μεταβολὰς ἀναγκαίας τὰ θνητὰ δέχεται. *Phil. lib. de mundi opificio.* Nihil in rerum natura firmum est: mutationes, & vicissitudines necessarias res humanæ habent.

XVII.

XVII. ARABIAE SACRI.

Castitas Sacerdotum.

FERVNT non ampliùs esse 300. familias in Arabia, quæ commercium thuris exercent, & id iuri per successiones sibi vendicent sacros ob id vocari thurilegos, nec congressu fæminarum funerumque cum incidant eas arbores aut metant, pollui. *Pl. nat hist l.* 12. *c.* 14. Pene simile habet de cinnamomo Aethiopum Solinus.

APODOSIS.

Castos esse oportet qui orationes thymiama Dei offerunt.

Casta placent superis.

Ambrosius Petro Subdiacono Siciliæ: Nullus debet ad altaris mysterium accedere, nisi cuius castitas ante susceptum mysterium, fuerit approbata.

XVIII. ARGIVORVM ΥΒΡΙΣΤΙΚΑ.

Viri muliebres.

ARGIVAE mulieres, cum Telesilla duce contra Cleomenem Lacedæmoniorum regem in suæ vrbis obsidione fortiter pugnassent, bellicis monumentis honestatæ, id insuper habuerunt, vt quotannis ὑβριστικὰ celebrarent, in quibus chlamydatæ mulieres incedebant, viri pallijs muliebriter induti cernebantur.

Plutar. in Arg. ibid.

APOD. Parabola sugillat viros muliebri animo.

ἀχαιΐδας οὐκέτ' ἀχαιούς.

Vos etenim Iuuenes animum geritis muliebrem,
Illaq; virgo viri.

Immane templum (vt ait Accius) obuallatum ossibus, sed sine animo, sine quo anima est nihil.

XIX. ARIANVS SPONSVS.

Labor ante fructum bonorum.

APVD Arianos (populi sunt Persarum finitimi) nemo vxorem ducit, nisi prius hostis amputatum caput detulerit ad regem, Rex caluaria in regio thesauro posita, linguam minutatim secans, cum farina miscens prius degustatam, ei qui attulit, & familiaribus edendam præbet. *Strab. l. 15. pag. D. n. 10.*

APODOSIS.

Τῆς δ᾽ ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι. *Hesiod.*

Dij, inquit, sudorem posuerunt ante virtutem, & laborem ante fructum voluptatis.

XX. ATHENIENSIVM IVDICVM CRVENTA SVBSELLIA.

Iudiciorum circumspectio.

ATHENIENSES vt innumeros in re iudiciaria ritus, tùm illum non postremum habuerunt, quo ante iudicum consessum porcellum mactari iubebant, tanquam expiatoriam victimam; mox rore sanguineo sedilia leniter respergi veteri consuetudine receptum erat. *Vide Sigon.*

APODOSIS,

An idcircò sanguini insidebat, vt memores essent se de vita & sanguine hominis cernere? quem si iniustè profunderet, scirent se ita respersum iri hoc cruore vt subsellia in quibus sedebant porcelli sanguine.

Ὄμμα δίκης καθορᾷ πάντα τὰ γιγνόμενα.

XXI. BOEOTICORVM ORACVLVM.

Consilium malum consultori pessimum.

Strab.lib.8.

BOEOTIS Oraculum sciscitantibus, antistita respondit, ἀσεβήσαντας εὖ πράξειν. rebus vsuros secundis si impiè agerent. quo accepto mulierem in rogum conijciunt, rati si oraculum mala fide edidisset hanc pœnam demereri: si bona, se ex oraculo facturos, cremantes sacerdotem, quod maximè impium videbatur.

APODOSIS.

Exuritur quæ consilium dedit impietatis: sic
Sæpe in magistrum scelera redierunt sua.

XXII. BALEARICORVM VICTVS.

Labor ante fructum bonorum.

Strab.lib.3.

BALEARICI funditores sunt supra cæteros insignes, vt qui tres fundas circa caput gestant, ad omnimodam iaculorum emissionem, neque puerulis panem alia conditione dare solent, quàm si funda scopum tetigerint.

APODOSIS.

Salust.Phil.

Vigilando, agendo, benè consulendo, prosperè omnia cadunt: mala mille hominem affligunt, cui segne & inutile corpus: neque vnquam ignauia immortalis factus est. ἀρχὴν γὰρ, εἰ δεῖ τ' ἀληθὲς εἰπεῖν, παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ ἀρετῆς πάσης ὁ Θεὸς ἀνέδειξεν ἀνθρώποις, πόνον. Omnis felicitatis, omnisq; virtutis principum, si verum dicendum est, laborem Deus ostendit mortalibus: addit, sicut sine luce videre non possumus, quia nec colores nec oculi ad videndum sufficiunt: hanc enim ceu vinculum natura præparauit, quo coaptaretur colori oculus: nam in tenebris venter suam vim exerit. Eodem modo, τὸ τῆς ψυχῆς ὄμμα τῶν κατ' ἀρετὴν πράξεων οὐδὲν ἀντιλαμβάνεσθαι ἀδυνατεῖ

νατε͂, μὴ προσχρησάμενον ὥσπερ φωτὶ συνέργῳ τῷ πόνῳ. Animæ oculus nullam virtutis actionem potest attrectare, nisi à labore, seu luce adiutus. *Philo lib. de sacrif. Abel, & Caini, ed. Col. Allob. pag.* 140. Et hic plura habet de labore.

XXIII. BARBARORVM NOVI ORBIS MOS.

Illiberalitas erga Deum.

BARBARI in nouo orbe inueniuntur, qui patria veteramenta, hoc est, detritos calceos, montibus & vijs dedicant, vt prosperum iter obtineant. *Ex hist. de nouo Mundo.*

APODOSIS.

Sordidi sunt & illiberales, qui ætatis primitias mundo & voluptatibus mancipant: Reliquias demum vitæ, quasi veteramenta Deo consecrant. Quid est hoc aliud quàm quod aiebat Phryne, τρύγα τοῦ κάλλους πωλεῖν. Fecem pulchritudinis vendere.

Vdum & molle lutum es, nunc nunc properandus, & acri
Fingendus sine fine rota.

XXIV. BRACHMANVM AVDITORIVM.

Modestia discentium.

AVDITORI Brachmanum non licet nec loqui, nec screare, aut exspuere, alioqui per diem illum cœtu excludi vt in continentem ferunt. *Strab. li.15.*

APODOSIS.

Ex eo reuerentiam discant adolescentes maximè in sacris, & scholis, quibus calor ætatis non sinit seruare modum.

Γλῶσσαν μὲν ἀργὴν, χεῖρα δ' ἐργάτιν φέρειν.

XXV.

XXV. CAVNIORVM THEOMACHIA.

Impietas.

Herodot. l. 1. CAVNII ſumptis haſtis aërem ferientes ad Calyndices vſque montes ſe peregrinos Deos expellere dictitabant. quorum iam ſacra erant pertæſi, cum antea recepiſſent.

APODOSIS.

Quid eſt aliud pugnare cum Deo, quàm diuinæ voluntati reſiſtere? Talis ille Amycus apud Valerium Flaccum.

Argon. l. 4.
fuga ſub terras, fuga nulla per oras,
Nec lachrymæ, nec fortè preces, ſuperive vocati
Pectora noſtra mouent: aliȷs Rex Iuppiter oris.

XXVI. CERCETVM NAVICVLARII.

Magiſtratuum ignauia caſtigata.

CERCETÆS, vt rem nauicularíam magnifaciunt, ita in pigros nautas ſeuerè animaduertunt. Nam ſi quis ſcapham regens aberrarit, & vectores in diſcrimen adduxerit, hunc ſinguli accedentes conſpuunt, & omni contumelia afficiunt.

APODOSIS.

Nicol. Damaſ. de mor. Gentium. Paſtores & magiſtratus ſignificantur, qui ſi Reip. vel Chriſtianæ vel ciuilis clauum cui ſunt affixi, benè feliciterque rexerint, magnam laudem conſequentur: Sin autem negligentia ſalutem animorum vel popularium ſuæ fidei commiſſam produnt, æternas ignominiæ notas ſubeunt. Μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα Θεοῦ, παρὰ τῆς ἄνωθεν δεδομένα φιλανθρωπίας, ἱεροσύνη τε καὶ βασιλεία, inquit Iuſtinian. in authent. idque ad tulelam & ſalutem mortalium, non ad ſocordiam.

XXVII.

XXVII. CHALCIDICÆ COENÆ PROOEMIA.

Exordia vel initia splendida.

HEGESANDER refert, Dromeum parasitum, cuidam interroganti, an cœnæ lautiores essent in vrbe, an in Chalcide: respondisse, procemium cœnarum in Chalcide elegantius, ac iucundius esse, quã totum vrbis apparatum: τὸ προοίμιον τῶν ἐν Χαλκίδι δείπνων χαριέστερον εἶναι τῆς ἐν ἄστει παρασκευῆς.

APODOSIS,

Exordia sæpè plus habent elegantiæ, quàm reliquum corpus orationis, initia plerumque splendida, aut actionem, aut rem, aut opus totum superant: imò multi postquam feliciter incœperunt, veluti hebescente industria media & finem corrumpunt.

In fine ne corrumpas.

XXVIII. CIMMERII ΚΙΜΜΕΡΙΟΙ.

Vitiorum propriorum ignoratio.

CIMMERII non modò tenebris oppleti sunt, sed & solem in mundo esse, & alijs lucere negant.

AP. *Nemo se auarum intelligit, nemo cupidum: Cæci tamen ducem quærunt: non sine duce erramus & diimus. Non ego ambitiosus sum, sed nemo aliter Romæ potest viuere.*

Plut. de superstit. 295. Quod remittebatur ad hunc locum de Crocodilo, & Scorpio, vide suo ordine in animalibus. Senec. ad Lucil ep. 50

XXIX. CLIMACIDES. ΚΛΙΜΑΚΙΔΕΣ.

Adulatio turpis & seruilis.

SYRIAE mulieres vilissimæ conditionis, quæ Cypriorum Regum vxoribus in rhedam ascensuris orsum sternebant: ταῖς γυναιξὶ τῶν βασιλέων ἀναβαίν ἐπὶ τὰς ἁμάξας, δὲ αὐτῶν ὑποκατακλινόμεναι παρεῖν. *Vide Athen. l. 6.*

Pl. de discer. am ab adulatorib.

APODOSIS.

In turpissimos adulatores, qui indecorum nihil, aut facere se putant, aut pati, modò dominorum libidini placeant, quo ventris impudentiæ faciant satis. Benè Leo cani lauticias herilis mensæ iactanti:

Apud Auianum.

Vade ait & meritis nodum ceruicibus infer,
Compensentq; tuam vincula dura famem.
At mea cum vacuis libertas redditur antris,
Quàmuis ieiunus qualibet arua peto.
Has illis epulas potius laudare memento,
Qui libertatem præposuere gulæ.

XXX. CNIDIORVM ORACVLVM.

Nouitatis odium, seu leges antiquæ seruandæ.

CNIDII cum Istmum ad insulam efficiendam perfodere tentarent, responsum acceperunt ab oraculo Delphico:

Ἰσθμὸν δὲ μὴ πυργοῦτε, μηδ' ὀρύσσετε,
Herod. li. 1. Ζεὺς γάρ κ' ἔθηκε νῆσον εἴ κ' ἐβούλετο.

Istmum ne molibus erigite, ne fodite, Iupiter enim insulam fecisset si vtiq; voluisset.

AP. Standum Dei ordini, & veteribus institutis: nihilque temerè nouandum est.

Plautus in Trinummo

Moribus antiquis res stat Romana virisq;,
Nam hi mores maiorum laudant,
Eosdem lutilant quos collaudant: hisce ego te artibus gratiam
Facio, neu colas, neu imbuas ingenium, meo modo, & moribus
Viuito antiquis quæ ego tibi præcipio, ea facito, nihil ego istos
Moror facetos mores, & turbidos, quibus boni dedecorant se.

XXXI.

XXXI. CARINTHIORVM RITVS IN CREANDO DVCE.

Ianua gloriæ Humilitas.

MEMORATV digna cæremonia est, qua Carinthij sibi Archiducem creant, est patens vallis ad Vittum oppidum, nec procul hinc est marmoreus lapis in patentibus pratis erectus: hunc cum Dux creandus est, rusticus hæreditario iure occupat, ad dextram bouem habens fœtam nigri coloris, ad læuam equa illi sistitur strigosa, macieque insigni, frequens circa populus, agrestiumque turba ingens, Dux inde futurus ex aduerso mouet purpuratorum multitudine septus, præcedunt principatus signa, omnesq; in toto comitatu egregiè culti præter futurum Ducem. Is agresti habitu, pileo tectus, calceos & pastoralem baculum gerens, pastorem agit magis quàm principem hunc venientem intuitus qui lapidem obtinet, Illyrica voce (quæ illis vernacula est) *Quis hic est*, exclamat, *qui tam superbè incedit?* Respondet multitudo, *principem regionis aduentare:* tum ille, *iustusne iudex salutem patriæ quærens? liberæ conditionis? dignusne honoris est? Christianæ fidei cultor & auctor*: reclamatur, *est, est quidem, & erit* Rursus idē; *quæro quo me iure hac à sede dimouebit?* ait Comes Goritiæ Ducalis aulæ magister, *sexaginta denarijs hic abs te locus emitur: iumenta hæc tua erunt (ad bouem & equam manum intendens) vestimenta quæ dux exuet habebis, eris tu cum tota domo liber*: quibus dictis rusticus malam percutit alapa leniter incussa, iubetque simul æquum iudicem esse. Præmioque inde abducto, loco cedit, tum lapidem Dux occupat, nudum gladium vibrans, populum affatur, pollicceturque se æquum iudicem futurum, ferunt & aquam agresti pileo delatam potare in futuræ sobrietatis argumentum: inde operari sacris in sacello *Diuæ Mariæ* vicino? quibus peractis

humili veste deposita, paludamentum induit, conuiuatur cum proceribus, postremo in apertum egressus pro tribunali sedens ius dicit populo. Anno salutis 790. dux gentis Ingo nomine ingens conuiuium prouincialibus præparauit, & agrestibus ad conspectum suum intromissis in vasis aureis atq; argenteis, nobilibus verò, ac magistratibus procul ab oculis collocatis, fictilibus ministrari iussit: interrogatus cur ita faceret, respondit: *non tam mundos esse qui vrbes & alta palatia, quam qui agros humilesq; casas colerent. Rusticis, qui Christi Euangelium accepissent candidas esse animas, nobilibus qui spurcitias idolorum sequerentur, sordidas ac nigerrimas: se ergo pro animarum qualitate instruxisse conuiuium.* Breui tempore castigati ea re nobiles, Christi fidem acceperunt hinc honos inuestiendi Principis rusticis datus.

Sab l.5.En. 10.

AP. Præclarè hoc symbolo demonstratur *ianuam gloriæ esse humilitatem*, & pauperum curam, hisque fundamentis nixam virtutem, ad summam honoris apicem euolare.

XXXII. CRETENSIVM LEGES MVSICAE.

Legibus nulla melior harmonia.

CRETENSES pueri literas discebant, & τὰς ἐκ τῶν νόμων ᾠδὰς, leges numeris musicis conditas: *Hæ primum rudibus hominum animis simplices erant, maximeq; fama celebrauit Cretensium quas Minos, Spartanorum quas Lycurgus, ac mox Athieniensibus quæsitores, iam & plures Solon præscripsit.*

Strab.l.10. de his leg. Iustin l.1.

AP Leges Musicas habuerunt Cretenses, an vt earum seueritatem numerorum suauitate lenirent? an vt bonarum legum optimam esse harmoniam ostenderent? Henricus Magnus dicebat, nihil vetare, quominus regum liberi musicorum audirent acroamata: musicam autem discere, aut fidibus canere nolebat:

cum præsertim hæc ars nihil ijs præterquam ad amatorias illecebras ſit profutura. Peſſimum documentum,& quod peruerſa naturæ contagione,celerius irrepit animo quàm magiſtri præceptis egeat. Regum quidem propria in pace inſtrumenta,ſceptrum eſſe,& manum iuſtitiæ, in bello gladium: hæc ijſdem regiè tractanda,hæc vtroque tempore vſurpanda prædicabat. Prudentiæ,Iuſtitiæ,Fortitudinis,cæterarumque virtutum temperiem, regiam planè cantilenam eſſe muſicis legum numeris illigatam,quam quiſque quadripartito ſolus canere poſſet.

XXXIII. DIALIS RELIGIONES.

Sacerdotum puritas.

CAPRAM, & carnem incoctam, & hederam, & fabam, neque tangere Diali mos eſt, neq; nominare, capra enim obſcœna eſt, caro incocta imperfecta, hedera Bacchi inſigne, faba feralis eſt.

APODOSIS.

Sacerdotes non modò à Veneris, Bacchique contubernio puri ſunto, ſed imperfecta quæque, & feralia abhorreant. *Aratus Diaconus l. 2. in Act.*

Eccleſiæ nunc alma fides ſine fide pudicos
Pontifex iubet eſſe ſuos & quærit in omni
Cauta tribu,quos ritè probet, nec ſanguinis iſte,
Sed meriti ſucceſſus erit.

XXXIV. EPHESIORVM EDICTVM.

Improbitatis Regnum.

EPHESII Hermodorum eiecerunt, quod de frugalitate philoſopharetur, de quo ſic Heraclytus, Digni ſunt Epheſij qui ad puerum vſque ſtrangulentur, quod Hermodorum virum inter ipſos frugi eie-

cerint, addito: Ημέων μηδεὶς ὀνήιςος ἔςω εἰ δὲ μη, ἄλλη τε καὶ μετ' ἄλλων. *Nemo noſtrum frugi eſto, ſin autem & alibi ſit, & inter alios.*

APODOSIS.

Improbi ſocietatem bonorum non ferunt. Quod enim eſſe cum tenebris luci commercium? ſimile omnino eſt Laconicum edictum, cuius meminit Plutarchus, μὴ ἐξεῖναι χρηςοὺς ποιεῖν, *nemini liceat bonos facere.*

In quæſt. Græcis.

per me ſint omnia protinus alba,
Nil moror, euge omnes, omnes, mire bene eritis res.

Perſ. Sat. 1.

XXXV. EQVITES A BALNEO.

Puritas ſtudioſorum.

EQVITES à balneo in Anglia ſunt inſtituti non contemnenda ceremonia. Pridie enim quàm initiarentur poſt diuinum officium ſub noctem ſecedebant in cubiculum, vbi lectus erat ſtratus, & labrum balneatorium velis opertum. In hoc abluebantur, vt hoc ſymbolo diſceret munditiam animi & corporis ſtudioſiſſimè conſectari. Mane votis nuncupatis quibus ſe Deo & Regi obſtringebant ad defenſionem religionis & imperij, lato inſignique pallio holoſerico coloris hyacinthini induebantur, gladioſque Deo conſecrantes aræ imponebant. *Ex libello de ordinibus militaribus.*

APODOSIS.

Simile eſt quod alibi diximus de pallio Philoſophico, ex eo ſtudioſi qui ſerio incipiunt Deo in ſtudijs militare, intelligant, quanta mentis & corporis caſtimonia facere debeant.

Caſta placent ſuperis, pura cum veſte venite,

XXXVI.

XXXVI. FINNI VENTORVM VENDITORES.

Fauor & aura popularis, seu vanitas.

SOLEBANT aliquando Finni inter cæteros gentilitatis errores, negotiatoribus, in eorum littoribus contraria ventorum tempestate impeditis, ventum venalem exhibere, mercedeq; oblata, tres nodos magicos, non Cassioticos, loro constrictos eisdem reddere, eo seruato moderamine, vt vbi primum dissoluerent, ventos haberent placidos: vbi alterum, vehementiores: At vbi tertium laxarent, sæuas tempestates paterentur. *Olaus Magnus l. 3. cap. 15.*

AP. Ventos illi vendunt, qui lubricam speciem auræ & fauoris humani, magna mercede & præsenti pecunia flagitantibus addicunt.

Tanta emitur mercede nihil.

XXXVII. FONTINALIA.

Gratiarum actio.

FONTINALIA festus erat dies Romæ, quo in fontes coronas proijciebant, puteosque coronabant, vt à quibus pellucidos liquores ad restinguendam sitim acciperent, ijsdem gratiam referre hoc ritu viderentur, Vide *Varr. l. 5. de ling. Latina.*

AP. Æquum est eos, à quibus haurimus beneficia, laude & gratulatione persequi. *Si aquam hauris; puteum corona.* Et,

Λύχνε χρείαν ἔχων ἐπιχεῖν μέμνησο ἔλαιον.

XXXVIII. GALLORVM SOLDVRII.

Amicitia fidelis.

NICOLAVS Damascenus lib. centes. decimo sexto narrat, Adiatomum regem Sotianorum (est autem Galliæ natio) sexcentos habuisse proximos, sibi delectos homines; Galli propria lingua Silodunos

Ath. l. 6 p. 249. Cæs l. 3. comment. σιλοδούρους vocant, Græci εὐχωλιμαίους, Latinè *Deuotos* diceres, qui cum rege & vitam agunt & moriuntur, nec est qui dicere possit, ex illis, *amisso rege*, quempiam mortem vel expauisse vel recusasse tergiuersantem.

APODOSIS.

Amicitiæ fidelis & perpetuæ typus est in Soldurijs: quorum vnusquisque suo regi non tam verbis, quam re prædicare poterat:

Ouid 4. de Ponto.

Et prius hanc animam vacuas reddemus in auras
Quamq; fiat meriti gratia v[illegible]a tui.
Da mihi, si quid ea est, hebetantem pectora lethen,
Oblitus potero non tamen esse tui.

XXXIX. GOTHORVM MOS.

Principum dona & fauores ancipites.

Olaus l. 8. cap. 7. FIDEI integritatem in externis regijs aulis Gotthiæ & Suetiæ, nunquam meriti sunt, nisi strictum gladium, vel pugionem, per cuspidem principis manu, & munere fidelitatis iuramento præstito, suscepissent, ne capulo sumpto ipsum gladium retorquerent in viscera porrigentis.

AP. Duos admittit sensus: vel enim fidem erga principes commendat: vel ipsa principum dona lubrica esse, & periculosa ostendit, vt quæ aduersum mucronem intentent accipienti.

Pro munere pœnam.

XL. GOTHORVM REGALIS MENSA.

Præmium ex labore.

GOTHORVM regibus erat in more positũ, vt liberos sua mensa non communicarent, antequam illi bellico facinore nobilitati ab aliquo exterorum principum adoptarentur. *Cassiod. in epist.* Iidem adoptabantur per arma, per arma (inquit) fieri posse filium

lium grande inter gentes constat esse præconium, *in epistola lib.4.* Olaus Magnus affert *ex Paulo Diacono l. 8.c. 3 citat Paulum lib.1.c 23.*

AP. Ex labore gloria efflorescit, indignus estChristianus mensa Domini qui nullum vsquam virtutis in aduersis rebus periculum fecit.

Nec quisquam fruitur veris odoribus.
Hyblæis apibus aut spoliat fauos,
Si fronti caueat, si timeat rubos
Armat spina rosas, mella tegunt apes.
Crescunt difficili gaudia iurgio.

Claud. in ep. Honorij.

XLI. GRÆCORVM RITVS IN ΘΕΡΑΠΕΙΑ.

Non ignara mali.

HIPPOCRATES cùm fuisset mos liberatos morbis scribere in templo Dei Æsculapij quid auxiliarum esset, vt postea similitudo proficeret, exscripsisse ea traditur, atque vt Varro apud nos credit, iam templo cremato instituisse medicinam hanc quæ Clinice vocatur.

Plin. 69.c.1.

APODOSIS.

Par est eos aliorum incommodis mederi qui iisdem doloribus affecti fuerunt, secundum illud:

Non ignara mali miseris succurrere disco.

XLI. GYMNOSOPHISTÆ AD SOLEM.

Contemplatio.

PHILOSOPHOS eorum quos Gymnosophistas vocant, ab exortu ad occasum perstare narrant, contuentes Solem immobilibus oculis, feruentibus arenis toto die pedibus alternis insistentes.

Plin. l. 7. pag. 2.

AP. Piorum & sapientum imago. *Purior illos Solis feruor alit, pretiosaq; pabula libant.* Ambros. *Oratio quæ castitatis & iustitiæ, eleemosynarum operibus iuuatur, excedit mundum, penetrat paradisum, euolat vsq; ad*

Serm. 64. in nat. Sanct. Mart Naz. & Celsi.

ad summæ maiestatis conspectum, & in eo suauissimè conquiescit.

XLIII. HIPPONEÆ COROLLAE.

Labores alieni non vsurpandi.

Strab. l. 6. HIPPONII magna pratorum fertilitas eademque amœnitas, ex quo Proserpinã ex Sicilia in eundem locum venisse ferunt florum legendorum gratia: indeque morem esse matronis receptum, vt flores ipsæ legant, coronasque nectant, turpeque ijs habeatur ad festos dies serta gestare emptitia.

APODOSIS.

Non est honestum alienis laboribus frui in otio atque desidia, & fucorum more laboriosarum apum mella diripere, quod Procopius l. 2 in Belisarij persona affert: οὐδὲ ἄξιον τοῖς κηφῆνας μὲν ὑφ' ἑτέρων πόνων μεγάλων ἀπολαύεσθαι, ἄλλους δὲ τοῦ μέλιτος οὐδεμίας ταλαιπωρίας ὀνίνασθαι.

XLIV. IBERI NYCTOBLEPÆ.

Ignorantia, & cæcitas improborum.

Phot. in bib. APVD Antonium Diogenem in incredibilium libris de insula Thule, mentio fit ciuitatis, cuius incolæ noctu quidem vident, interdiu cæcutiunt.

APODOSIS.

Nyctoblepæ, improbi: dies, res cœlestes: nox, res humanæ. Ita enim sunt affecti qui se mundo mancíparunt, vt in negotijs tractandis, in re familiari aucupanda toti sint lyncei: in ijs, quæ ad salutem & futuram vitam attinent, liberide, quod aiunt, cæciores hebescant.

Proh quantum pectora cæca
Noctis habent.

XLV. IBERICARVM ZONA.

Regulæ & leges omnium communes.

IBERORVM mulieres habent zonam certæ mensuræ, intra quam ſi alicuius venter comprehendi nequeat, pro dedecore putant. Nicolaus Damaſc. Ἰβήρων αἱ γυναῖκες ἔχουσι μέτρον τι τῆς ζώνης, ἣ τὴν γαστέρα περιλαβεῖν ἂν μὴ δυνηθῶσιν, αἴσχρὸν ἡγοῦνται. *In Polyt.*

AP. Ibericarum mulierum zonæ leges ſunt & regulæ ſine vlla diſtinctione perſonarum.

Suo quiſq; pede.

XLVI. IMPERATORIA IMAGO NON VIOLANDA.

Caſtitas.

SVB Tiberio capitale erat ad Auguſti ſimulachrum ſeruum cæcidiſſe, veſtimenta mutaſſe: nummo, vel annulo effigiem impreſſam latrinæ, vel lupanari intuliſſe. Cœnabat Paulus Prætorius in conuiuio quodam, imaginem Tiberij Cæſaris habens ectypam, & eminente gemma, rem ineptiſſimam fecero, ſi nunc verba quæſiero, quemadmodum dicam illum Metellum ſumpſiſſe. Quod factum ſimul & Maro ex notis illius temporis veſtigatoribus notauit. At ſeruus eius cui nectebantur inſidiæ, ei ebrio annulum extraxit. Et cùm Maro conuiuas teſtaretur, admotam eſſe imaginem obſcœnis, & iam ſubſcriptionem componeret, oſtendit in manu ſua ſeruus annulum. *De Imag. Imperatoriē vide D. Greg. Nazianz.* *Suet. in Tib. ca. 58. Seneca lib. 3. de benefic.*

AP. Agnoſce, homo, cuius imaginem ectypam feras, cuius impreſſos vultus habeas. Nonne *ſignatum eſt ſuper nos lumen vultus tui Domine.* Vt quid igitur Dei ſpeciem ipſiſmet Angelis tremendam, inquinare corporis contubernio, & fœdis voluptatum commercijs dedecorare nitimur? D. Ignatius Martyr. ad Polycarpum.

Σεαυτὸν ἁγνὸν τήρει ὡς Θεοῦ οἰκητήριον.

XLVII. INDI AVRITI.

Delatores Otacoustæ.

Ctes. Ind. Phot. bibl. p. 93.

INDI sunt (si modo Ctesię fabularum concinnatori credendum) quorum aures adeò latæ sunt, vt operiant humeros, τὸν νῶτον ἅπαντα συγκαλύπτειν.

APODOSIS.

Prouerbiali figura dicetur vel in Otacoustas omnia auribus aucupantes, vel in stupidos, quando aures longiores, & laxiores stuporis plerumque sunt indicium, οἱ τὰ ὦτα μικρὰ ἔχοντες πιθηκώδεις, οἱ δὲ μεγάλα, ὀνώδεις. *Quicumque aures paruas habent, simiales sunt: qui magnas, Asinini.*

XLVIII. INDORVM ANCHORA AVREA.

Eloquentiæ sanctitudo.

INDI anchoram ferunt auream, qua caducei vice vtuntur. Philost. in vita Apollonij lib. 3. c. 3. τὸν δὲ Ἰνδὸν χρυσῆν μὲν φέρειν φασὶν ἄγκυραν, ἣν νομίζουσιν Ἰνδοὶ κηρύκειον, διὰ τὸ πάντα ἴσχειν. Indum porro auream ferre anchoram dicunt, quam instar caducei habent, quod omnia coerceat.

AP. Indus orator: anchora aurea, eloquentia, qua ipsemet orator, vt Mercurius virga,

——Animas euocat orco
Pallentes, alias sub tristia tartara mittit,
Virgil. 4. Æneid. *Dat somnos, adimitque & lumina nocte resignat.*
Illa fretus agit ventos, & nubila tranat.

XLIX. INDORVM DOLIA.

Eloquentia.

Phil. & Ph. p. 14.

INDI habere dicuntur in dolijs ventos, & pluuias, quibus regionem vel compluant, vel exsiccent.

APO.

APODOSIS.

Tales ſunt viri eloquentes qui flexanima illa facundia, ita dominantur, vt modò animos liquefaciãt modò inflamment, & pro ſuo arbitrio mutationem afferant. Itaque in eloquentis viri ſatellitio dicuntur eſſe venti, tonitrua, & fulgura, ſicut illi,

Cui militat æther,
Et coniurati veniunt ad claſſica venti.

Hoc diſertè Lucanus proſequitur in poëmatio ad Calphurnium Piſonem:

Nam tu ſiue libet pariter cum grandine nimbos
Denſaq; vibrata iaculari fulmina lingua, &c.

L. IVDICVM IMAGINES, ΑΧΕΙΡΕΣ.

Iuſtitia.

THEBIS imagines fuere iudicum ſine manibus, item Præſidijs, τοῦ Ἀρχιδικαστοῦ effigies conniuens oculis. καταμύουσα τοῖς ὄμμασιν. Plut. in Iſid & Oſirid.

APODOSIS.

Ἄδωρος ἅμα δικαιοσύνη καὶ ἀνέντευκτος οὖσα.

Iuſtitia vera donis & congreſſu hominum non corrumpitur: ſed-

Aurea nunc verè ſunt ſæcula plurimus auro Propl. l. 3.
Venit honos; auro conciliatur amor,
Auro pulſa fides, auro venalia iura,
Aurum lex ſequitur, mox ſine lege pudor.

LI. LYCHNOPOPOEIA.

Increatæ ſapientiæ honor & gloria.

ÆGYPTII Mineruam Saitem, tum alijs in rebus ſumma colunt veneratione, tum in eius honorem anniuerſarias ferias celebrantes feſtum conſecrarunt, quod ſuo nomine Lychnopopœiam appellant. Cum verò ſolennitatis eius quotannis ſtatum redit tempus, ſolent alij quidem lychnos nauigijs impo-

imponere, & Nilo ad vrbem vſque Saim peruehi, quo vbi peruenerunt, ad templum in quo ſimulachrũ Deæ collocatum eſt, inter cætera quæ lex religionis dictat hoc diligenter curant, vt Lychnos accendant ſub dio circa ſcenas & porticus extremas, vnde fit vt Sais per totam illam noctem ſacro igne quaſi in meridie Sole, illuſtretur.

Themiſt. orat. 2. ad Imp. Conſt.

AP. Increato lucis fonti ob cœleſtis ſapientiæ donum gratiæ à viris mortalibus debentur immortales. Quod ſi Ægyptij Lychnopopœiam celebrant in honorem lunæ (hæc enim Sairis Minerua) huic (opinor) ob lucis quam impertitur mortalibus vſurum gratulantes. Cur non Mariæ noſtræ, quæ pulcra eſt vt luna, facibus accenſis gratulabimur? Quod φοτὸς παγαῖς πορθμευτὰν (vt ait Synesius) ſacratiſſimis viſceribus enixa eſt. Nec verendum eſt, ne faculas iſtas laudam; Deus, in quo immenſa eſt claritas, reſpuat.

Vaga cingitur aſtris
Luna, & in Oceanum riui cecidere minores.

LII. MEGARENSIVM COMITIA AD PLVRES.

Religio maiorum ſeruanda.

Pauſ. in At.

AESYMNO Megarenſi dum ſuper Republica feliciter adminiſtranda conſultat, reſpondiſſe oraculum narrat Pauſanias, referret ad multos, ſi quid gerere proſperè deſideraret. Ea de cauſa Megarenſes plures mortuos arbitrati, comitia ad heroum ſepulchra celebrant. Μεγαρέας εὖ δὲ πράξειν ἢν μετὰ τῶν πλειόνων βουλεύσωνται.

APODOSIS.

Hoc vtique conſilium dare oportet hæreticis. Referant ad plures, & audiant quid mortuorum oſſa, quid cineres, quid muti ſepulchrorum lapides, quid antiquiſſimarum baſilicarum clament marmora: Θεὸν σέβεσθαι κατ' τὰ πάτρια.

LIII. MELLIS ET LACTIS PRÆGVSTATIO.

Concordia & Charitas.

MORIS erat infantes à lauacro susceptos, lactis & mellis gustu primum imbuere, quod ad concordiæ significationem factum putat Tertullianus. *Vnde suscepti lactis & mellis concordiam prægustamus,*

APODOSIS.

Christiana charitas & animorum consociatio incredibilis ab ipsis religionis cunabulis suscipienda est, ijs præsertim qui seriò Christum volunt consectari, ἀγάπη πρώτη τῶν ἀγαθῶν καὶ μεγίστη, ὡς κεφάλαιον τοῦ νόμου. *Greg. Naz. orat. 16.*

LIV. MEXICANÆ VICTIMÆ.

Felicitas improborum.

MEXICANI nonnunquam captiuos ornant pro deis, quibus ipsos sunt immolaturi, & vnum fermè mensem ante destinatum sacrificium omnibus delicijs proluunt, & honoribus extollunt infinitis, vt præfereuntes etiam cum veneratione adorent, dies ornatos ostentat, nox in caueam clathratam conijcit, ad summum postquam triginta dies regali apparatu exegerunt, & iam satis pingues ad sacrificium videntur, à barbaris mactantur, & solennibus epulis comeduntur. *Ex histor. de nouo mundo de stat. Imp. pag. 303.*

APODOSIS.

Simile est omnino quod de Sacris ex Dione Chrysostomo dictum est, præclarum humanæ felicitatis in improbis documentum,

De tuo luditur corio.

LV. NEVRORVM VITA.

Crudelitas.

Solyn. Polyhist. pag. 58. edit. Pict.

NEVRI, vt accepimus (inquit Solinus) æstatis temporibus in lupos transfigurantur. Deinde exacto spatio, quod huic sorti attributum, in pristinam faciem reuertuntur. Populus istis Deus Mars est, pro simulacris enses colunt, homines victimas habent, ossibus adolent ignes focorum.

APODOSIS.

Digni sunt, qui omnibus proponantur in exemplum crudelitatis & impietatis, cum lemmate,

Κύκλωπες δὲ θεῶν οὐκ ἀλέγουσιν.

LVI. ONOBATIS, ONOBATΙΣ.

Plut. in qu. Græcis.

CVMAEI mulierem in adulterio deprehensam in eminenti lapide collocabant: deinde asino impositam per vrbem circumducebant: donec iterum in pristino lapide constituta ὀνόβατις & tota vita infamis pronunciaretur.

APODOSIS.

Is character ad adulterorum infamiam exprimendam est insignis, qui idcirco cum asinis componuntur in libidine, quibus vt nihil turpius, sic nihil stupidius: luxuria enim omnem vim mentis & ingenij, veluti Circæis poculis extinguit, & cœlo natos homines mutat in belluas, an & ridendo dicere verum voluit Lucius Apuleius, qui se a sua Photide in asinū transformatum, & sexcentis laboribus conflictatum narrat per totam illam metamorphosin, cuius partem ex Luciano descripsit? Non omittendum quoque hic existimo Cretensium ritum qui adulteros ignominiæ caussa lana coronant. Et hæc quidem corona redarguit adulterorum mollitiem, timiditatem, mulierositatem.

Adulteri lana coronati.
Ael. lib. 12. Var. hist.

LVII. OSCOPHORIA THESEI.

Vita humana lætitiâ & dolore mixta.

OSCOPHORIA festum Atheniensium, in quo præferebantur palmites racemis onusti in memoriam Bacchi & Ariadnes. Hoc ipsum cum post Aegæi patris fatum celebraret Theseus, ἐλελεῦ, Ἰοὺ, Ἰοὺ, in doloris gaudijq; signum cani iussit, vt eodem temporis vestigio Athenienses & patris morti ingemiscerent & suæ gratularentur inaugurationi. Plutar. *in Theseo.* ὅθεν καὶ νῦν ἐν ταῖς ὠσχοφορίοις στεφανοῦσι μὲν οὐ τὸν κήρυκα λέγουσιν, ἀλλὰ τὸ κηρύκειον· ἐπιφωνεῖν δὲ ταῖς σπονδαῖς, Ἐλελεῦ, Ἰοὺ, Ἰοὺ, τοὺς παρόντας· ὧν τὸ μὲν σπεύδοντες ἀναφωνεῖν, καὶ παιωνίζοντες εἰώθασι, τὸ δ' ἐκπλήξεως καὶ ταραχῆς ἐστί.

APODOSIS.

Læta tristibus, tristia lætis in humanis rebus commiscentur.

Sincera bonorum
Pars nulli concessa viro.

LVIII. PANOEBORVM REGES.

Regum veneratio.

PANOEBI Regis defuncti corpus terra condunt, caput abscindunt, inaurant, in sacris collocant. *Nicol. Damas. in Panœbis.* τὴν δὲ κεφαλὴν ἀποκόψαντες καὶ χρυσώσαντες ἀνατιθέασιν ἐν ἱερῷ.

APODOSIS.

Magno omnibus honori reges esse oportet, qui sunt θεοὶ ἐξ ἀνθρώπων, vt ait Plato.

Εἰκὼν δὲ βασιλεὺς ἐστὶν ἔμψυχος θεοῦ.

Addit Xenophon honoris & gratiæ radios à Deo Regibus esse impressos.

Ἐμοίγε δοκεῖ καὶ ἐνθεῶσον τιμήτις, καὶ χάρις συμπρέπειν ἀνδρὶ ἄρχοντι.

LIX. PARTHORVM REGIS MENSA.

Cœnipetarum seruitus.

POSSIDONIVS, libro quinto, Regem tanta superbia elatum refert, vt si amicos fortè ad cœnam vocet, tractet indignissimè. non enim mensæ particeps est conuiua, verum humi sedens Rege in sublimi lecto recumbente, quod ab ipso proijcitur, canis instar comedit, ac sæpe ob leuem causam virgis cæditur, & cruore oblitus tanquam beneficio accepto gratias agit, & Regem pronus veneratur.

AP. Imago contumeliosæ superbiæ, & indignissimæ seruitutis cœnipetarum, quam plenius expressam à Luciano in libello de mercede conductis licet intueri.

Iuuen. sat. 5

Omnia ferre
Si potes, & debes, pulsandum vertice raso
Præbebis quandoque caput, nec dura timebis
Flagra pati, his epulis & tali dignus amico.

LX. PERSARVM MOS DE SVBVLCIS.

Luxuriæ odium.

SVBVLCI apud Persas à sacris eliminabantur. *Herodot. lib.* 2. nec mirum, quia dum Aegyptij volunt ἄνθρωπον ἐξώλη σημῆναι, χοῖρον ζωγραφοῦσι, vt habet Orus *lib.* 2. 35. vnde violæ albæ symbolum.

APODOSIS.

Immundarum cogitationum alumni, & Veneris sacrificuli subulci sunt omnium impurissimi, & sacrorum mysteriorum communione indigni. Tertull. lib. de Pudicit. *Oportet cum peruenitur ad summum sacerdotem Patris Christum, de domo hominis nostri in tempore hebdomadis auferri omnia impedimenta, prius, vt mũda sit quæ remanet domus, caro & anima, & vbi*

& vbi introierit eum sermo Dei, & inuenerit maculas ruboris & viroris, extrahi statim & abijci sensus mortiferos & cruentos. nam & Apocalypsis viridi equo mortem, russeo autem Præliatorem imposuit.

LXI. PERSARVM OXYGALA.

Per acida itur ad dulcia.

REX ille Persarum magnificentissimus, cùm inauguraretur, antequam Cidarim ornamentum capitis regibus singulare, à Maximo Surena impositam acciperet, acidi lactis potionem ebibebat, *Plut. in Artaxerxe.*

APODOSIS.

Ordo fuit creuisse malis, sic calicem doloris amarissimum Christus exhausit antequam in gloriæ se reciperet domicilium. *Iuuencus lib 3. de Euang. historia.*

Hunc quoniam calicem non est transire facultas.

LXII. PERSARVM SACRIFICIVM.

Pietas vera litat animo

PERSAE, cum sacrificarent, carnes hostiæ in suam rem conuertebant, solam animam Deo relinquebant. *Strab. libro* 15. τῆς γὰρ ψυχῆς φασι τοῦ ἱερȣ̃ δεῖσθ.

APODOSIS.

Non qui sumptuosas diuitias sine mentis erogat synceritate, Deum colit: sed qui litat animo. Arnob. *Non eum qui sollicitè relegit & hostias immaculatas cadit, qui aceruos dat thuris cremandos hic numina consentiendus est colere, aut officia solus religionis implere: cultus verò in pectore est, atque opinio de dijs digna, nec quicquam prodest illatio sanguinis aut cruoris.* *lib. 4. aduersus gentes.*

LXIII. PHENEATARVM PETROMA.

Litterarum ſacrarum honor.

EST apud Pheneatas in Arcadia Cereris fanum, in quo magna vt apud Athenienſes celebrantur myſteria. prope fanum lapides eminent duo prægrandes apta ſimul commiſſione compacti: hoc πέτρωμα appellant, & in eodẽ ſacras litteras quibus ritus myſteriorum continentur, aſſeruant. imminente Theſmophoriorum die lapides diſiungunt, & commentarium eductum legunt, lectum in priſtina ſede noctu reponunt. Tanto autem honore petroma venerantur, vt ad id iuſiurandum religioſè concipiant.

Pauſ. in Arcad. l. p. 249.

APODOSIS.

Multò profecto rectius honor ſacrarum literarum maximus eſſe & religioſiſſimus apud Chriſtianos debet. Iſid. Peluſ. epiſt. 339. ad Cynum αἱ δὲ ἱεραὶ πυκταὶ τῶν μαρτυρουμένων γραφῶν τῆς πρὸς θεὸν ἀναβάσεως κλίμακες. πάντα εἰσὶν τὰ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ Θεοῦ προφερόμενα, ὡς δόκιμον δέχου χρυσίον, πεπυρωμένα τῷ Θεῷ τῆς ἀληθείας πνεύματι, vides ſacras literas vocari, *ſcalas ad cœlum, Aurum Dei ſpiritu probatum.*

LXIV. PISIDAE.

Parentum honor.

PISIDAE, primitias in ſuis conuiuijs parentibus libant vt Dijs, quod à Nicolao Damaſceno literis conſignatum eſt, ad commendandam ſingularem erga parentes obſeruantiam. Sed neque minus habet reuerentiæ quod ait Tertull. lib. de anima cap. 57. Naſamones propria captare oracula apud parentum ſepulchra.

APODOSIS.

Secundum DEVM honorandi à quibus huius lucis vſuram accepimus, quid quod Scythæ Iſſionides

nides caput purgatum patris inaurant adorantque pro ſimulacro ſolennibus & annuis ſacrificijs vene- Herod.l 10.
rantur? pag. 111.

LXV. PITHOEGIA.

Scientia vſus.

PITHOEGIA, διὰ τὸ οἰγνύναι τοῖς πίθοις, feſta fuerunt Athenienſium, quibus poſtquam muſtum deferbuiſſet, ſolemni die, puta Nouembris vndecimo aperiebant dolia, libabant Ioui, amicis & ſeruis impertiebantur, precati antea, vt vſus vini, & prima illa Plut.tom.2.
libatio foret omnibus ſalutaris, ἀβλαβῆ καὶ σωτήριον opuſcul.
εἶναι τὴν φαρμάκου χρῆσιν.

APODOSIS.

Scientia donum eſt Dei, ſed tamen vt vinum prodeſt vel nocet pro vſus ratione. ſi qui vana gloria ſtimulati cum nondum deferbuerint æſtus cupiditatum, ad docendum illotis manibus accedant: periculum eſt ne ſe, & alios in diſcrimen adducant. contra bene, ſapienterque faciunt, qui cum iuuenilis veluti ardoris crapulam exhalarint, Deo anteà ſacris animorum piaculis conciliati, ad docendos alios accedunt, & acceptam à Deo ſcientiam in auditorum mentes diuidunt.

Sed fas haud vlli eſt exire in luminis auras
Non vocitante Deo. Claudius Marius Victor.

LXVI. PSYLLI INTER SERPENTES.

Viri Sancti in mundo mundi.

AGATHARCIDES dicit, in Africa Pſyllorum gentem eſſe, & nihil quidē quoad viuendi rationem à reliquis hominibus differre, verumtamen cum alijs nationibus peregrinum eorum corpus comparatum admirationem habere: non enim venenatas beſtias, quæ vel ictu vel morſu venenum relinquunt

eis quippiam nocere posse, neque aut serpentis morsu aut Phalangiorum mortiferis vulneribus vt cæteros homines affici, neque scorpionum aculeis lædi solere: cum enim venenatum quiddam ad eos accesserit, vel eorum corpus attigerit, vel aliquem dolorem exhauserit, veluti soporiferam bibisset potionem, stupore affectum ac sensu priuatum sopitur, & tamdiu debilitatur, quo ab illo Psyllus recesserit. Porrò natos sibi infantes quomodo germani ac spurij sint experiuntur serpentibus admotis, vt auri puritatem igne explorant aurifabri.

Æl. l. 16. cap. 27.

AP. Tales sunt qui cum in medijs vitæ periculis versentur, diuinis tamen instructi præsidijs non modo nihil vitij contrahunt, sed & cæteris morbo impeditis medentur, ἀκτὶς ἡλίου κἂν ὁμιλήσῃ βορβόρῳ μένει καθαρὰ καὶ ἀμόλυντος.

Synes. in ep.

LXVII. PYTHAGORAEORVM CENOTAPHIA.

Apostasia mors animæ.

PITHAGORAEI cenotaphia extruebant ijs, qui defecissent à Philosophia, Orig. l. 1. in Celsũ. Meminit quoque Clemens Alexandrinus Strom. l. 5. Πυθαγόρειον ἐξελαθῆναι τὸ διατριβῆς, καὶ στήλην ἐπ' αὐτῷ γενέσθαι οἷα νεκρῷ, διὸ ἐν τῇ βαρβάρῳ φιλοσοφίᾳ νεκροὺς καλοῦσι τοὺς ἐκπεσόντας τῶν δογμάτων.

APODOSIS.

Pro mortuo habendus qui spreta recta viuendi ratione, voluptatibus quas ipse repudiarat iterum se fœdè mancipat:

O voluptas mundi, σκιὰ τῶν σκιῶν.

Heu quoties fidem
Mutatosque Deos flebit, & aspera
Nigris æquora ventis
Demirabitur insolens.
Qui nunc te fruitur credulus aurea,
Qui semper vacuam, semper amabilem

Sperat, nescius auræ
Fallacis miseri quibus
Intentata nites. me tabula sacer
Votiua paries indicat inuida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris Deo.

Hor. Od. l. 1. Carmin.

LXVIII. RVGIANI AB EQVO CONSILIVM CAPIVNT.

Appetitus Dominatus.

RVGIANI Baltici maris accolæ *Suantoniti* idolum colebant magna Religione. Alebatur huic sacer equus albus, per quem auspicia huiusmodi sumebantur, cum bellum aduersum aliquam prouinciam suscipi placuisset, ante fanum triplex hastarum ordo ministrorum opera, disponi solebat; in quorum quolibet binæ è transuerso iunctæ conuersis in terram cuspidibus figebantur, æquali spaciorum magnitudine ordines disparante. Ad quos equus ducta ndæ expeditionis tempore, solemni precatione præmissa à sacerdote è vestibulo productus, si propositos ordines ante dextro quàm læuo pede transcenderet, faustum gerendi belli omen accipiebatur. Sin læuum vel semel dextro prætulisset, petendæ prouinciæ propositum mutabatur. Nec prius certa nauigatio præfigebatur, quam tria continuè potioris incessus vestigia cernerentur.

Sax. 14. hist. Danorum.

APODOSIS.

Quid est aliud ab equo consilium capere, quàm calcato rectæ rationis fœdere, & oppressa mentis face belluinis permotionibus se regendum tradere?

Vix te patiuntur vbi acres
Incaluere animi, ceruixq; repugnat habenis.

LXIX. SACCARVM FELICITAS.

ΤΩΝ ΣΑΚΚΩΝ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ.

Improborum prospera.

SACCARVM festum celebratur apud Persas, quo vnum ex captiuis sumebant, morti iam addictum, cui in sella regia sedere, scortari, saliarem in modum epulari, omnia denique pro libidine agere licebat: finito deinde ludo beatus ille verberibus cæsus affigebatur cruci. Dion. Prusæus καθίζουσιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ

Orat. 4. de regno. βασιλέως, καὶ τὴν ἐσθῆτα δίδωσιν αὐτῷ τὴν αὐτὴν, καὶ τρυφᾶν καὶ παλλακαῖς χρῆσθαι.

APODOSIS.

In Octauio. Minutius Felix: miseri in hoc altius tolluntur vt altius decidant: hi enim vt victimæ ad supplicium saginantur, vt hostiæ ad pœnam coronantur. In hoc adeò quidem Imperijs ac dominationibus eriguntur, vt ingenium eorum perditæ mentis licentia liberi nundinentur. Absque enim Dei notitia quæ potest esse solida voluptas? Cùm sit somno similis, antequam tenetur, elabitur.

LXX. A SACRIS AVSPICANDVM.

In Africa nemo destinat aliquid nisi præfatus Africum. Plin. 38. cap. 2.

OMNES qui sub tutela sunt virginis, eamque vt dominam studiosius venerantur, nihil omnino nisi prius inuocato eius nomine moliuntur, quo plenior ad Christum pateat aditus. Bernardus. *Virgo re-*

Serm. 2. de Aduentu Domini. *gia ipsa est via, per quam Saluator aduenit procedens de ipsius vtero tanquam sponsus de thalamo suo: per te accessum habeamus ad filium, ô benedicta inuentrix gratiæ mater salutis, vt per te suscipiat nos, qui per te datus est nobis.* Notatione digna sunt, quæ habet Surius in vita S. Gerardi, ad 24. Septemb. de cultu ipsius erga beatam Virginem: neque enim contentus per-

petuum ei Thymiama adolere, ita ad eius nomen & inuocationem: effectus erat, vt si quis reus, clam à familiaribus sancti viri edoctus, veniam ab ipso peteret, per nomen matris Christi: mox audito nomine matris misericordiæ, Pater sanctus lachrymis perfunderetur, & perinde ac ipse reus esset à reo veniam peteret. Ipso auctore, ab Hungarica gente non pronunciatur nomen ipsum matris Dei, sed *Dominam* eam vocant: si sit autem pronunciatum nomen illius, statim flexis genibus, & demissis in terram capitibus sese inclinant. Atque adeò Pannonia à sancto Rege suo Stephano, Sanctæ Mariæ familia appellata est.

LXXI. SARDIORVM MVRI.

Regum infantium auspicia.

MELES primus Sardiorum Rex quacunque parte murorum Leonem filium recens natum circumtulerat, ea erat inexpugnabilis: neque verò *Herodot. l. 1.* cũ vrbs à Persis capta est, aliunde erupuerunt, quàm ex eo loco qui non esset infantis præsentia lustratus.

APODOSIS.

Maiestas in regibus etiam infantibus elucet, quæ & ciues tuetur & hostibus terrorem inijcit. Quod Regi Ludouico insigni miraculo contigit: hic enim postquam Henricus Magnus consceleratissimo omnium parricidio de rerum humanarum culmine sublatus est; cum timore arderet Gallia, expectans quo scelus istud esset erupturum, vnus infans, Deo auspice, omnes malorum nebulas discussit, & se in hoc rerum fluctu quasi serenissimum sidus suis popularibus spectandum præbuit.

LXXII. SAVROMATARVM ABSTINENTIA.

Sobrietas coacta.

Nic Dama. de moribus gentium.

SAVROMATAE tanta voracitate se in cibos ingurgitant, vt ad triduum saturentur, διὰ τριῶν ἡμερῶν σιτοῦσθαι εἰς πληρῶσιν.

APODOSIS.

Sauromatis similes sunt qui propter stomachi marcorem sobrij esse coguntur & ieiunant quoties sunt saturi. hanc crapulam præclarè Prudentius exagitat in hymno ieiunantium. Corpus enim (inquit)

Putrem resudans crapulam,
Obstrangulatæ mentis ingenium premit.
Hinc, *Vini atque somni degener discordia.*
Libido sordens, inuerecundus lepos,
Variaque pestes languidorum sensuum.
Hinc, *Frequenti marcida oblectamine,*
Scintilla mentis intorpescit nobilis,
Animusque pigris stertit in præcordijs.

LXXIII. SAVROMATARVM VIRGINES.

Labor ante voluptatem.

SAVROMATAE non prius Virgini nuptias concedunt, quam hostem aliquem interfecerit, illustri splendore nobilitata: παρθένον δὲ οὐ πρότερον συνοικίζουσι πρὸς γάμον, πρὶν ἂν πολέμιον ἄνδρα κτείνῃ.

Nic. Dam.

APODOSIS.

Labor ante virtutem, & pugna ante victoriam, ne sint *Salmacida spolia sine sudore & sanguine.* ὅταν ἐμπέσῃ περίστασις, μέμνησο ὅτι σε Θεὸς ὡς ἀλείπτης τραχεῖ νεανίσκῳ βέβληκεν, ἵνα ὀλυμπιονίκης γένῃ. *Cum tibi obtigerit discrimen aliquod, memento te à Deo quasi Aliptes cum robusto athleta commissum, vt in olympicis coroneris.*

Epict. Arri. lib. 1. c. 24.

LXXIV.

LXXIV. SCAPERDA.

Aulicorum vita.

COLLOCATVR in circo trabs humanam staturam altitudine exæquans, eademque perforata: traijcitur per foramen funis, è cuius extremitate religantur vtrinque adolescentes duo auersi, qui valido nisu adurgentes, alter alterum in sublime attrahere satagunt: quo certaminis genere victoriam reportat qui supremo stipite alterum admouerit. Ex quo non dubium est quin præcipiti lapsu deijciatur. Iulius Pollux refertur à Iunio in adagijs. *l.9. cap.8.*

AP. Eustathius τὸ δυχερῆ πάντα ad laboriosa molimina refert: mihi vero videtur in eo aulicorum ambitiosorum vita viuis coloribus exprimi, qui in tota vita scaperdam agunt, hoc vnum summis viribus conati vt se trudant, retrudant, extollant, deprimant, ad summum, opus omnium durissimum, ludum putent: ita insana est aulicæ vitæ dulcedo.

Stet quicumque volet potens
Aulæ culmine lubrico. *Sen. in Thy.*
Me dulcis saturet quies,
Obscuro positus loco,
Leni perfruar otio.

LXXV. SEPTEMTRIONALIVM ETHNICORVM MOS.

Inconstantia superstitionis.

EST nonnullis gentibus septemtrionis mos, quicquid primo diei dilucu'o in cœlo, terra, vel aquis viuum apparuerit, hoc ipsum ad crepusculum huius diei pro numine fideliter adorare, vtpote aues, animalia, pisces, ac ipsos serpentes, & vermes, & præcipuè ceruum volantem, quem ob cornua, quibus capita iuuenum adornantur, inter nobiliora reptilia honorant. *Olaus Magnus c.2. l.3.*

Apo.

AP. Bellè designat tabula hæreticorum in dementi superstitione inconstantiam, qui ad omnem opinionis scopulum adhærescunt, & sibi nouos quotidie deos, nouos ritus faciunt.

Nil mouisse salus.

LXXVI. SEPTEMTRIONALIVM RITVS.

Superstitionis inconstantia.

SEPTEMTRIONALIVM quidam quicquid primo diluculo in cœlo, terra vel aquis viuum apparuerit, toto eo die, visque ad crepusculum pro numine colunt: huic oblationes ex ossibus syluestrium animalium & piscium venatione quæsitas faciunt, quæ æstate non incendunt, sed hyeme in publicis congressibus comburunt.

Olaus Mag. lib. 3. cap. 2.

AP. Rectè cadit in dementem hæreticorum superstitionem, quæ excussa semel veræ fidei anchora, ad omnem opinionis scopulum adhærescit: vel in eos, qui Euripo mutabiliores ad omnium aut amicitiam, aut venerationem, animos repentè adiungunt, repentè quoque eos deserunt, & nouos sibi quotidie deos parturiunt, quib. certè conueniret istud lemma:

Hodie tu Iuppiter esto.

Cras mihi truncus eris ficulnus, inutile lignum.

LXXVII. SINITARVM SACRVM.

Eleemosynarum parsimonia.

SINITAE in sacris, vbi aliquid in disco, puta porcini capitis imas auriculas, reliquarum altilium vngues, vini guttas aliquot in ara simulachro apposuerunt, qui vetus est libandi mos, cæteras ipsi dapes magno cum tripudio, & effusa lætitia comedunt.

Maff. hist. Indic. lib. 6.

AP. Impietas Deo, & pauca, & contempta delibat, sibi & plura, & meliora reseruat, & quasi sola in possessionem rerum omnium venerit, nihil cum pauperi-

peribus communicat. quod D. Ambrosius egregiè carpit: quousque extenditis diues insanas cupiditates? nunquid soli habitabitis super terram? cur eijcitis consortem naturæ, & vindicatis possessionem naturæ? In commune omnibus diuitibus, atque pauperibus terra fundata est, cur vobis ius proprium soli diuites arrogatis? nescit natura diuites, quæ pauperes omnes generauit: nudos fudit in lucem, egentes cibo, amictu, poculo: nudos recipit terra quos edidit: nescit fines possessionum sepulchro includere. *lib. de Nabuth, cap 1.*

LXXVIII. SPARTANORVM LANCEA.

Virtute decet non sanguine niti.

DIo Chrysostomus orat. 4. refert apud Thebanos familiam quandam Spartanorum fuisse, qui hereditario quodam iure lanceæ speciem corpori à natura inustam gererent, qua qui carerent pro spurijs & illegitimis habebantur.

APODOSIS.

Ea demùm vera nobilitas est, quæ non tantùm maiorum sanguine, sed propria virtute, quæ per λόγχην istam σημεῖον γένους significatur, nixa est.

Non facit nobilem atrium plenum imaginibus. Virtus est quæ facit nobilem.

LXXIX. SPARTANORVM SENATORVM MOS.

A Deo initia agendi capienda.

SENATOR apud Lacedæmonios cùm primùm creatus esset, veteri & laudabili more, omnia deorum templa frequentabat coronatus. *Plutarch. in Lycur.*

AP. Benè sapienterq; faciunt, qui à Deo omnium actionum sumunt primordia: maximè verò ij penes quos est Respub. debent numen, consiliorum fon-

tem

tem, venerari, sine cuius auxilio omnis humana prudentia fumus est. Val. Max. *Nam si prisci Oratores ab Ioue optimo, max. benè orsi sunt: si excellentissimi vates à numine aliquo principia traxerunt: mea paruitas eò iustius ad fauorem tuum decurrerit, quod cætera diuinitas opinione colligitur, tua præsenti fide pateR no auitoq; sideri par videtur*. Errat tantum in numine, nimius Imperatorum assentator.

in prologo.

LXXX. SVSIDES.

Cupiditas rationis domina.

Clemens Recog. lib. cap. 9.

SVSIDES Mulieres solitæ dominari viris, vnde in omnem turpitudinem prolapsæ: nam vnguentis ornamentisque optimis comptæ, maiore ambitione quam viri, pudicitiam detestabantur.

APODOSIS.

Pessimum est Imperium, cum Gynæcea cupiditatum se in dominam rationem effundunt atque affigunt humi, quod Horatius ait, *diuina particulam auræ.*

LXXXI. SYBARITAE GALLOS ET MALLEOS NON FERVNT.

Concionatores improbis molesti.

Athen. l. 12.

PRIMI Sybaritæ, quæ cum strepitu exercentur artes, vt fabrorum, ærariorum, & materiatorum in suam ciuitatem recipi noluerunt, & ne alicunde somnus interturbaretur, gallos perpetuo exilio multarunt.

APODOSIS.

Voluptuarij homines, dum palpum vbique quæritant, reprehensionem veritatis, quasi mallei strepitum fugitant, & diuini verbi præcones longum valere iubent, Aeneanum illud imprecantes, quod est apud Plutarch.

in quæstionib. Græcis.

Mi-

Μήποτε νοστήσαιτε φίλην ἐς πατρίδα γαῖαν,
Nunquam redeatis dilectam in patriam terram.

LXXXII. TAVRORVM REGVM MOS.

Amici aures regum.

APVD Tauros rex cùm mortuum luget amicum, auriculæ suæ partem, nonnunquam totam abscindit Nicol. Damascenus in Tauris: ὁ δὲ βασιλεὺς ἀποθανόντος φίλου ἢ μέρος ἢ τὸ ὅλον ἀποτέμνει ὤτων.

APODOSIS.

Oculi & aures regum fidi, & prudentes amici, quos cũ amittunt, toties partem sui amittunt. Dion. orat. de regno: ὁπόσους γὰρ ἄν τις ἢ κεκτημένος ἑταίρους, τοσούτοις μὲν ὀφθαλμοῖς ἃ δεῖ ἀκούει. *quot qui sque sibi compararit amicos, tot oculis quæ vult ipse videt, tot auribus audit ea quæ oportet.*

LXXXIII. THVRIFERAE REGIONIS IVDICIA.

Prouocatio ad alium iudicem non debet esse temeraria.

IN regione thurifera, si quis iudices male iudicasse putet, fenestram in suprema palatij parte catena reuinctam, apprehensa catena trahit, & reserat. tum rex hoc vbi resciuerit, eo, qui conquestus est, accersito ius dicit: malè à iudicibus si est pronuntiatum, occiduntur: sin rectè, qui fenestram mouit, interficitur.

Λιβανοφόρος. dicitur Abathenaos.

APODOSIS.

Hæc parabola reos monet, vt consultè ad aliud forum appellent: iudicibus autem vulgatum decantat,

Discite iustitiam moniti, & non temnere diuos.

LXXXIV. THVSCA TIBIA IN SVPPLICIIS.

Musica importuna.

Athen. l. 12. ALCINIVS Thuscos ad voluptatem esse adeò propensos refert, vt tibiæ cantum adhibeant, cùm sontes flagris cædunt.

AP. Rectè prouerbiali figura dicetur in musicam importunam: vel in eos qui cum dolorem inferant, volunt tamen iucundum videri, & suauibus fictorum verborum lenimentis irrogatos corporis cruciatus permulcent.

Satis est semel perire.

LXXXV. TIRYNTHIORVM SACRVM.

Consuetudinis vis.

THEOPHRASTVS lib. de Comœdia, scribit Tirynthios ridiculos, & ad res serias inutiles, ad oraculũ Delphicum se contulisse, eius monitu ab eo vitio liberari exoptantes, vaticinatumq; Deum fuisse, immolatum Neptuno taurum si continentes risum in mare abijcerent, cessaturam eam ridendi consue-*Athen. li. 6. pag. 261. Deipnosoph.* tudinem. Illos autem metuentes, ne quid peccarent aduersus Dei responsum, sacro pueri ne interessent, vetuisse: vnum tamen cum id resciuisset, turbæ permixtum alijs cum clamore eum aspellentibus dixisse: quorsum hæc? an Sphagium vestrum, hoc est, peluim ad excipiendum hostiæ sanguinem, subuertam, timetis? illi continuò riserunt: neque enim vas vllum oportebat, quo cruor exiliens exciperetur victimæ, præsertim quæ in profluentem abijceretur.

AP. Ex ea parabola discimus vim consuetudinis esse tenacissimam: *Lex enim peccati est violentia consuetudinis, qua trahitur & tenetur etiam animus inuitus, eo merito quò in eam volens illabitur.* *D. Augustinus.*

LXXXVI.

LXXXVI. VICTIMA IVNONIS CONIVGALIS.

Amor coniugum.

ANTIOQVI Iunoni γαμηλίῳ nuptiales victimas felle destitutas offerri volebant.

APODOSIS.

In connubijs amorem & concordiam regnare; fel omnino abesse oportet.

Felices ter & amplius
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Diuulsus querimonijs
Suprema citius soluet amor die. Horat. Od. 13. lib. 1. carm.

Disertè autem Plutarchus hanc similitudinem prosequitur in coniugalibus præceptis: οἱ τῇ γαμηλίῳ θύοντες Ἥρᾳ, τὴν χολὴν οὐ συγκαθαγίζουσι τοῖς ἄλλοις ἱεροῖς, ἀλλ᾽ διελόντες ἔῤῥιψαν παρὰ τὸν βωμόν. Αἰνιττομένου τοῦ νομοθέτου τὸ μηδέποτε δεῖν χολὴν μηδὲ ὀργὴν γάμῳ παρεῖναι.

LXXXVII. VITIORVM INTERITVS.

Confessio.

PRÆCIPVVM festum Persarum vitiorum interitus, quo serpentes & venenata omnia Persæ cōficiebant, & magis offerebant pro insigni pietatis argumento: hac via gratam se rem bonis dijs, molestam verò læuis numinibus facere arbitrati. Agathias lib. 2.

APO. Serpentes, peccata: interitus peccatorum, confessio. Augustin *Confessio est salus animarum, dissipatrix vitiorum, expugnatrix dæmonum: quid plura? obstruit os inferni, & paradisi portas aperit.* De pœnitentia.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER SEXTVS.

AVES.

I. ACCIPITER AB ARDEA SVPERATVS.

Mens antea generosa à voluptate oppressa.

ON caret admiratione pugna Falconis cum Ardea. Nam si hæc supra Accipitrem volatu contendere potest, & sibi illum subiicere, suis excrementis respergit, quo gnaui alioqui alitis pennæ ita hebescunt vt ad pugnam sit inutilis, nec difficili admodum labore ab hoste superetur. Quare Falco hostis insidias quanto potest studio euitans, tamdiu ex obliquo cum illo in aere congreditur, donec tandem occasione oblata superior factus, ardeam magno impetu deturbet.

Vide pict. apud Camer. in symbol.

AP. Hoc artificio vtuntur dæmones: qui si generosam mentem videant, ad præclara quæque sua ipsius indole incitatam, conantur in primis voluptate quasi cœno illinere, ex quo emortuæ pietatis vires facilè contabescunt: *nihil enim est* (vt ait Seneca) *tam mortiferum ingeniis quam voluptas*, οἱ γὰρ ἀπολαυσικῶς ζῶντες εὐηθεῖς ἀφρόνες γίνονται. Postquam verò his voluptatum sordibus inquinati sunt animi,

Arist. in Polyt.

Nemo

Nemo animum ſummi memorem genitoris in altum
Excitat, ad cœlum mittit ſuſpiria nemo:
Nec recolens apicem ſolij natalis ad ipſum
Reſpicit auctorem, nec ſpem ſupra aëra librat:
Sed mentem grauidus contentus ſternere curis,
Indigno ſubdit domino, perituraq; pronus
Diligit, & curuo quærit terreſtria ſenſu.
Prudent. in Hamartig.

II. ACANTHIS IN SPINIS.

Studia in paupertate.

ACANTHIS auis viuit in ſpinis, quæ tamen ſumma cantus amœnitate floret. Ariſt. & Æliā. φθέγγεται τ' εὐμελὲς καὶ εὔμουσον, ex Ariſt. non ἄμουσον, vt habent nonnulli codices. *l. 10. c. 32.*

AP. Studioſi multi ſuauiter canunt, licet in labore & paupertate durè & parcè victitent, contra qui diuitijs affluunt ſæpè ſunt elingues. Archeſilaus dicit: τὴν πενίαν λυπηρὰν μὲν εἶναι ὥσπερ τὴν Ἰθάκην ἀγαθὴν δὲ κουροτρόφον ἐθίζουσαν συνεῖναι λιτότητι, καὶ καρτερίᾳ, καὶ καθόλου γυμνάσιον ἀρετῆς ἔμπρακτον. Strob. Paupertatem duram quidem eſſe non ſecus ac Ithacam, præclaram verò adoleſcentum nutricem, quæ aſſuefaciat homines victus tenuitati, laborumque tolerantiæ, ad ſummū, *Gymnaſium eſſe virtutis efficax*. Quod autem Acanthis appoſitum ſit ſymbolum literatorū, declarant etiam perpetuæ cum aſino inimicitiæ cuius rei meminit Ariſt. Ὄνος καὶ ἀκανθίδες πολέμιοι, αἱ μὲν γὰρ ἀπὸ τῶν ἀκανθῶν βιοτεύουσιν, ὁ δέ, ἁπαλὰς οὔσας ἐσθίει τὰς ἀκάνθας. *Serm. 93.* *l 9. hiſt. Animal. c. 1.*

III. ÆGOCEPHALVS.

Agelaſtus.

AVIS eſt quæ liene caret, eſt autem lien riſus ſedes ſicut fel iracundiæ, iecur amoris, αἰγοκέφαλος ὅλως σπλῆνα οὐκ ἔχει. *Ariſt. hiſt. Anim. l. 2. cap. 15.*

AP. Παροιμιακὸν σχῆμα dicitur in eum qui nulla iucundiore consuetudine corrugatam frontem serenare, & ad risum pellici potest. Talis fertur fuisse Heraclitus ille, de quo Iuuenalis:

Quod de sapientibus alter
Satyr. 10. *Ridebat quoties à limine mouerat vnum*
Protuleratq; pedem: flebat contrarias alter.
Sed facilis cuiuis rigidi censura cachinni:
Mirandum est, vnde ille oculis suffecerit humor.

IV. HALCYONES.

Virginis partus.

HALCYON auis est paulò amplior passere, colore cyaneo ex parte maiore, tantum purpureis & candidis admixtis pennis: canit in arundinetis: nidum, vt putant, ex spinis aculeatis concinnat, fœtificat brumâ, qui dies halcyonides vocantur, placido mari per eos, & nauigabili: Ita fœturæ gratissimæ animantis ponunt venti, & mare sternitur. Vide Plin. *l.* 10. *c.* 32. & Ar. *de animal. l* 9, *c.* 14.

APODOSIS.

Instar Halcyonis Deipara Virgo, tenuis quidem, vt putabatur apud homines; sed apud Deum virtute permagna. Color auis Cyaneus siue cœruleus originem cœlestem significat, candidus puritatem, purpureus regalem prosapiam, cantus inter arundineta, lœtitiam cœlestem in vitæ paupertate: nidulus ex spinis, speluncæ Bethlemiticæ rigidam asperitatem; fortificatio hyemalis, natalem Christi in hyeme: maris tranquillitas in partu halcyonum, pacem quæ nascente Christo, vniuerso terrarum orbi felix illuxit:

Ver magnus agebat
Orbis, & immittis parcebat flatibus Euri.

V. AL-

V. ALCYON.

Coniugalis amoris symbolum.

PLVTARCHVS Alcyonem sapientissimum diuinissimumque marinorum animal appellat, non modò ob industriam qua cæteris antecellit; sed etiam quod mariti est amans adeò, vt non vno quodam sed quolibet anni tempore cohæreat congressusque huius admittat, non per libidinem, vt quæ alteri nulli prorsus miscetur, sed beneuolentiæ coniugalis, & amicitiæ studio. Eundem grauem iam annis & ægrè sequentem γηροφορῶ κ, γηροτροφῶ, suscepta cura, fert fouetq; senem, nusquam destituens, nunquam post se relinquens, nam & dorso impositum gestat.

APODOSIS.

Felices ter, & amplius.
Quos irrupta tenet copula, nec malis
Diuulsos querimonijs *Horat.*
Suprema citius soluet amor die.

In eo charitatis coniugalis argumento spectabilis est pietas vxoris Eduardi Angelorum Regis filij: qui cum itinere ad sanctum Sepulchrum suscepto, insanabilem plagam venenato Mauri gladio inflictam acceplsset; pia coniux Hispaniarum Regis filia, manantem quotidie ex vlcere mariti purulentum humorem lingebat, solius amoris melle conditum: vnde illi sanitatem, sibi immortalem ex amore coniugali gloriam peperit. *Rode. Sanc. p. 101. Hist. Hisp cap. 4.*

VI. ASTERIAS, ΑΣΤΕΡΙΑΣ.

Pigritiæ fuga.

AVIS nomine Asterias mansuescit in Ægypto, & eatenus humanam vocem intelligit, vt si quis

huic conuicium faciens vel appellauerit seruam, ex ea contumelia irascatur: vel eandem ipsam vocauerit pigram, ea sic dolenter, tanquam ignobilitatis & segnitiæ arguta, indignetur.

AP. Asterias symbolum est diligentiæ & generositatis. Turpis & homine indigna est pigritia: natus est homo ad laborem vt auis ad volatum: τὸ μὴ γενέσθαι, οὐδὲν, τὸ δὲ γενέσθαι, πόνος.

Apollonius. Dionys.

VII. ALES VENATOR.

Impostor.

MERVLIS affine genus quoddam est venaticum & captiosum, colore atrum, splendidè canorũ: rectè ex eo venaticum appellatum, quod ex auibus multas sui cantus permulsione ad se allicit, & capit: cuius ingenitæ hæc auis præstantiæ non ignara, eo munere naturæ ad voluptate & cibo se explendam vti videtur. Nam ex sui cantus auditione & bellissimas oblectationes habet, & aucupio & venatione proximè ad se accedentium auicularum exsaturatur. Quod si quando quisque hanc captam concluserit in caueam, non modò canere omittit, verum etiam pro seruitute sua à venatore pœnas silentio sumens, muta permanet atque elinguis.

Æli. lib 8. de animal. cap. 24.

AP. Typus est impostoris, qui propinare solet.

Immixto liuentia mella veneno.

VIII. ANSER LAVRO INIMICVS.

Indoctus.

ANSER laurum Phœbi arborem sibi exitialem auersatur, & declinat. AElianus.

Εἰ καὶ ἐξαυαίνοιτο ὑπὸ λιμοῦ, δάφνης φύλλον οὐκ ἂν φάγοι, οὐκ ἂν πάσαιτο ῥοδοδάφνης. Etiamsi fame contabesceret, lauri folium non comederet, ne Rhododaphnen quidem gustaret.

ib. 5. c. 29.

AP.

Ap. Ingenium à Poëticis disciplinis auersum hoc χήματι significatur. Talis ille fuit senator Cumanus qui cæteris de alendo in vrbe Homero consilium agitantibus dissuasit, fore enim aiebat si is reciperetur in vrbe turbam ὁμήρων multam & inutilē: homo Midæ auriculis si quisquam alius dignissimus. *Herodot. in vita. Homeri.*

IX. ANSERES TAVRI MONTIS.

Lingua coercenda.

ANSERES Taurum montem peragrantes magno aquilarum metu singuli mordicus lapidem tenent, ne clangore prodantur, tanquam enim silentii frænos sibi iniicientes, montem transuolant. ὥσπερ οὖν ἐμβαλόντες σφίσι στόμιον διαπέτονται. Ælian. *l. 5. de an. c. 20. 19.*

Ap. Anseres, silentij prudentes obseruatores: lapis ratio silentij frænum: aquila, dæmon dictorum factorumque auceps. *Isidorus Pelusiota* Cyro monacho. χαλίνωσον τῆς γλώττης τὸ τάχος τὸ μεῖζον, καὶ ἁπάντων τῶν γηΐνων μελῶν ἡ γλῶσσα ὡς δυσκάθεκτός ἐστι. Linguæ celeritatem fræno coërceri, maximum enim terrenorum omnium membrorum lingua est, vt quæ ægrè retineri possit. *ep. 325. l. 1.*

Infrenis oris vectigal calamitas.

X. EQVVS AB ANTHO SVPERATVS.

Ferocia ab imbecillo cohibita.

FLORVS auis est palustris, coloris pulchri, oculorum acie debili, quæ cum equo semper pabuli gratia dimicat, dorso eius insilit, colla & armos vellicat, & his armis freta eum plerumque abigit à pabulo, Ἄνθος δὲ ἵππῳ πολέμιος, διελαύνει καὶ τὸν ἵππον ἐκ τῆς νομῆς. *Arist.*

Ap. Robusta quæque sæpè vel ab infimis debellantur. Ita infirma elegit Deus ad impotentem robustorum ferociam compescendam.

Parua necat morsu spatiosum vipera taurum,
Ouid. *A cane non magno sapè tenetur Aper.*

XI. AQVILA AD CORNICES.
Inimicos virtute vlcisci.

CORNICIBVS studium est Aquilas irritare: hæ verò illas præclarè contemnunt, & deorsum ferri sinunt. Ipsæ sursum subuolantes æthereum locum celeri alarum remigio secant: quod quidem ipsum non Cornicum timore agunt. Quisnam hoc dicat, qui planè sciat Aquilarum vim? sed potius præclara quadam animi magnitudine earum infra se volantium lapsus lubenter intuentur.

Al lib. 5. cap. 22.

APODOSIS.

Præclarum est symbolum inuidorum, qui generosi hominis adhuc prima face surgentis virtuti obstrepunt. At ille quo magis inuident eo nititur altius & infra se volantes corniculas irridet.

Sola virtute sequantur.

XII. AQVILÆ FEL, ΑΕΤΟΥ ΧΟΛΗ.
Seueritas moderata.

AQVILAE fel Attico melle temperatum hebescentibus illitum oculis visum efficit quam acutissimum: Εἰ οὖν μέλιτί τις Ἀττικῷ τὴν χολὴν ἀετοῦ διαλαβὼν ὑπαλείφοιτο, ἀμβλυνόμενος ὄψεται.

Aelian. lib. 1 de Animal. cap. 62.

APODOSIS.

Seuera grauis hominis reprehensio amore & humanitate condita, mentis tenebras dissipat, & eos qui prius erant solutioris vitæ ad meliorem frugem reuocat:

Auson. ad Theodos.

Blando vis latet imperio.

XIII.

XIII. AQVILÆ OVA IN PELLE VVLPINA.

Robur additum calliditati.

ALBERTVS grandem Aquilam esse ait in Septẽtrione, quæ duo oua semper parit, eaque Vulpis pelle inuoluta in cacuminibus ramorum suspendit, vt Solis calore foueantur.

APODOSIS.

Rectè hoc symbolo significatur robur calliditatis inuolucris tectum ad tempus, iuxta Lysandri dictum, qui Leoninam cum Vulpina coniungere se dictitabat.

XIV. AQVILÆ IVVENTVS, EX SADAIA.

Renouatio vitæ.

SADAIAS Aquilæ iuuentutem ita renouari putat, tradit eam adeò sublime volando ascendere, vt æthereo calore plumæ accendantur, atq; ita nudatam delabi in præfrigidum fontem ac puteum, cuius frigore calor medullarũ adaugetur, ac per antiperistasim aliquandiu ipsa quiescente donec plumæ succrescant, & in nouam prorsus auem exeat. *Albert. Animal. lib. 23.*

APODOSIS.

Sic demum noui homines sumus, cum cœlesti amore plumea vanitas incenditur, & fonte sacramentorum abluti nouo germine pubescimus. Attigit quoque hanc similitudinem Aratus Diaconus 2.

Nam debilis æuo
Et declinatis senio iam visibus ales
Flammiuomo sub sole iacet, pennasq; grauatas *In Acta Apostol.*
Eius in igne fouet, nocturnaq; lumina pandit,
Atque oculos radiis argentibus ingerit ægros
Ad veterem reditura diem.

XV.

XV. AQVILA INTER PSITTACOS.

Vltio opportuna.

Alb. Magn. Animal. li. 8. c. 2.

AQVILA si incidat in multitudinem cornicum aut psittacorum adhuc imbecillior, ab ijs se deplumari patitur quidem, vel inuita: at meminit iniuriæ, dataque postea occasione obuias perimit.

APODOSIS.

Vir generosus plerumque ab infimis indigna patitur iram concoquens, donec data occasione animaduertat. Vitandæ potentum offensæ, qui vel leuiter læsi, *plumbeas iras* gerunt.

Χαλεπαὶ δὲ ἀνάκτων εἰσὶν ὁμοκλαί. Οδυσ. ρ.

XVI. AQVILÆ PVLLVS VNVS.

Monarchia.

Pl. l. 10. c. 3.

EXCLVDVNT pullos binos, alterum expellunt tædio nutriendi.

APODOSIS.

Effigies est hæc Monarchiæ, *vnum Imperij corpus vnius animo regendum.* Tacit. in Annal. εἰ ἐθέλουσι δύο ἥλιοι γενέσθαι, κίνδυνος πάντα συμφλεχθέντα διαφθαρῆναι: *Si duo vellent esse soles, periculum esset ne omnia conflagrarent.* Et hoc opinor timent Ranæ in lepidissima Phædri Fabella:

Vxorem quondam Solem velle ducere,
Clamorem Ranæ sustulere ad sydera.
Conuicio permotus quærit Iupiter
Causam querelæ. Quædam tum stagni incola,
Nunc, inquit, omnes vnus exurit lacus,
Cogitq; miseras arida sede emori:
Quidnam futurum est si crearit liberos?

XVII. AQVILA A POLYPO DOMITA.

Delusit hiantem.

QVVM in ſaxum non admodum è mari eminens Polypus aliquando correpens aſcendiſſet, ibique cirris explicatis ſumma cum voluptate à tepore Solis caleſceret: Aquila acris & acuta quanto potuit maximo alarum impetu in polypum inſiluit: ſed piſcis, & hic circumplicantibus aquilam, & pertinaciter adhæreſcentibus cirris, in profundum detraxit hoſtem capitaliſſimum, ſimul & interfecit. *Æl & Antipat. Theſ. epig. anth. l.1. tit. piſces.*

Πούλυπος εἰναλίην ποτ' ἐπὶ προβλῆτι τανυσθεὶς,
Ἠελίῳ ψύχειν πολλὸν ἀνῆκε πόδα.
Οὔπω δ' ἦν πέτρῃ ἴκελος χρόα. τοὔνεκα καί μιν
Αἰετὸς ἐκ νεφέων ὀξὺς ἔμαρψεν, ἰδών.
Πλοχμοῖς δ' εἱλιχθεὶς πέσεν εἰς ἅλα δύσμορος. ἦ ῥα
Ἄμφω καὶ θήρης ἤμβροτε καὶ βιότου.

XVIII. AQVILA PVLLVM EIICIENS.

Ἀφιλοστοργία.

INIQVISSIMA circa pullorum educationem Aquila eſt: Alterum enim ex duobus quos excluſerit in terram eiectum pulſu alarum allidit, & alterum tantum educat fœtu proprio, dum laborem fugit educationis, abdicato.

APODOSIS.

Huiuſmodi ſcilicet parentes illi ſunt, qui paupertatis prætextu infantes exponunt, quique in diſtribuenda hæreditate erga liberos nimium inæquales ſe exhibent, ἐν τῇ διανομῇ τοῦ κλήρου, ἀνισόζουσι πρὸς τὰ ἔκγονα. *Aut. Græc. apud Paulũ Mel. antiq. loc. comm. ſyllogiſtam.*

XIX. AQVILÆ PENNÆ.

Societas imparium.

NON modo præsentem & viuentem Reginam auium Aquilam cæteræ omnes volucres extimescunt, atque eius conspectum exhorrent: sed & pennæ eiusdem si quis cum aliarum pennis commiscuerit, incorruptæ atque integræ manent: aliæ cum alijs communitatem non ferentes, putrescunt.

Ælian. l. 9. c. 11. de ani.

AP. Tenues homuli magnorũ consuetudine atteruntur, nec eorũ aut fastus ferre, aut profusionẽ pecuniæ adæquare possunt. Itaque in vitæ consuetudine ἓν κατ' σαυτὸν ἕλε, secundum vetus dictum. *Amicitia aut pares accipit, aut facit.* Significat præterea Aquilæ penna virum magnæ auctoritatis, alicuius mali & calamitatis depulsorem. Nam auctor *Geoponicon l. 1.* ait ad auertendum grandinis periculum multum valere lapidem Chalazitem ferro appulsum, vel aquilæ alam dextram in medio agro defixam.

Αἰετοῦ πτερὸν τὸ δεξιὸν λαβὼν, μέσον τοῦ χωρίου χῶσον.

XX. AQVILA IMPERATORIA AVREA E PYRAE INSIDENS.

Excelsa mentis generositas supra omnem rerum humanarum speciem erecta.

IN Imperatorum exequijs statuebatur in campo Martio pyra phari instar, multis tabernaculis contignata, quorum superius inferiori semper contractius & paulatim gracilescens assurgebat, donec ad summum ventum erat, in quo regina auium Aquila considebat, & inferiores quidem domunculæ exterius auro, purpuraque vestitæ, intus lignorum aridorum copia fartæ, vi ignis immissa validè deflagrabant: ex summo apice victrix aquila flammas inferiores despectabat, & ardoribus intacta euolabat, vt

ani-

animam Imperatoris in cœlum deferre videretur.

AP. Mundus instar est pyræ deflagraturæ, specie quidem nobilis & opulentus, sed intus ligna purida, sordes & ramenta habet: recondita varia tabernacula, diuersarum vitarum gradus & ordines significant, qui quantumcunque speciosi sint & eximij, tamen pereunt: sola in apice aquila deridet flammas & se librat in cœlum. Sic Mariæ contemptrix mundi anima, supra vitæ humanæ æstus, ardores, incendia, delicias, fucos, peccata, miserias, eminet, & ad Deum euolat.

Vide Xiphil. in Hug. & Herodia. in Seuero.

Ardens euexit ad æthera virtus.

In eodem argumento Maximilianus secundus pinxit in symbolo aquilam in nubibus volantem, humi verò coronam, gladium, hastam, mundum cum lemmate:

Nil humana moror, dum super astra feror.

XXI. AQVILA IOVIS.

Abstinentia Sanctorum.

AQVILA violentum & auarum animal captu viuit, & carnes appetit: Nam ad se explendam lepores, hinnulos, anseres, & alia pleraque capit. Vna tantum ex Aquilarum genere, quæ Iouis appellantur, carnes non attingit, sed & ad victum ei herba satis est & quamuis Pythagoram Samium non audiuit, nullum tamen animantem edit Ælian. l. 9. c. 10. Simile de Miluis narrat Pausanias, qui Ioui olympio consecrata minimè attingunt.

l. 5. seu in Eliac priore p. 10. 107.

AP. Sanctorum & religiosorum hominum abstinentia significatur, qui plenius Deo se manciparunt & cœlesti maximarum rerum contemplatione, vt Aquilæ Solis radijs recreantur. Est autem puriorum mentium & egregiarum virtutum propria abstinentia: ἀποχὴ τῶν βρωμάτων πρὸς τὴν γυμνασίαν τῶν μειόνων κατορθωμάτων ἐστίν.

Isid. Pel. epi. 32. ad Lam. Monach.

XXII.

XXII. AQVILA MESSORIS.

Gratus animus.

AD fontem venerat messor vt aquam è proximo hauriret, videt implicatam à serpente aquilam teneri, nec vllum ei patere effugium, falce serpentem dissecat, & vinculis auem expedit non ingratam. Cum enim iam reuersus è fonte cum cæteris bibiturus esset, qui se largioribus poculis exceperant, illa superuolans excutit calicem, non sine querela hominis qui aquilam seruatori malam reddere gratiam dictitabat, verum venenatum erat poculum quo compotatores socij extincti sunt, ipse verò mirabili casu seruatus.

Ael. li. 17. de animal. cap. 37.

APODOSIS.

Gratia opportunè reddita præter spem.

Sic finem pietas contigit illa suum.

XXIII. AQVILA ALBA PYTHAGORAE.

Regis Galliæ fauor in musas.

PYTHAGORAS inter suæ felicitatis indicia & cœlestium fauorem, commemorabat se Aquilam albam aduolantem sinu excepisse, ex quo se diuinum hominem factum, & multa supra mortalium captum sciuisse dictitabat, καὶ τὸν ἀετὸν δὲ τὸν λευκὸν κατέψηχεν.

Ælian l. 4. cap. 17.

APODOSIS.

Aquila est alba animo simul & candore LVDOVICVS REX, qui se literatis clementi fauore impertiens, sapientiæ studia excitat, & Musas alit omni felicitate circumfluentes.

Totique salutifer orbi
Cresce.

XXIV. AQVILA SESTI.

Gratus animus.

EST percelebris apud Seston vrbem Aquilæ gloria, educatam à virgine retulisse gratiã: aues primo, mox deinde venatus aggerentem. Defuncta postremo in rogum accensum eius iniecisse se, & simul conflagrasse: quam ob causam incolæ, quod vocant Heroum, in eo loco fecere appellatum Iouis, & virginis. *Ælian. lib. 10. cap. 5.*

AP. Gratia referenda nullum officium magis necessarium: hoc vbiq; animantes, hoc muta mundi cõpages docet, at ingratus est brutis deterior:

Πίθος ἐστὶ τετρημένους, εἰς ὃν ἁπάσας.

Αντλῶν τὰς χάριτας, εἰς κενὸν λέξας. *Dolium pertusum est, in quod omnia ingerens beneficia, frustra infudisti.* *Lucian. Ant. lib. 1.*

XXV. AQVILA STELLARIS TAVRVM VENANS.

Dæmon peccatores capiens.

AQVILARVM genus quod alij Chrusaëton, alij stellarẽ appellant, non sæpè apparet, eius generis aquilã Aristoteles venari ait hinnulos, lepores, grues, anseres ex cohorte. Aquilarũ maxima hæc existimatur. In Creta vi taurum ab ea inuadi in hunc modum narrant. Interea taurus se cum capite prono demittit ad pastum, ex insidijs aquila in ceruicẽ inuolans crebras illi ac acerrimas plagas rostro infligit, ille tanquam furibundus incitatur, & qua potest se in fugam confert. Et quamdiu in plano ac stabili loco fertur, ab aquilæ molestia requiescit. Ea nimirũ quoad in planitiem excurrit, nihil ei negotij exhibet, sed quieta insistens, illum acerrimè obseruat quocumque ingreditur. Cum autem illum proximè ad præcipitem locum ac decliuem accessisse videt, explicatis in orbem

alis,

alis, illius oculos tegit: & ea quæ ante pedes sunt, nihil illum prouidentem, magna vi præcipitem agit: tum laniatu ventrem appetens, quantum eius cupiditas fert, nullo deinde negotio præda potitur, ab aliena præda humi strata se continet, sed ex suis laboribus gaudet, atque à communicando cum alijs se abstinet. Posteaquam expleta atque exsaturata est, sua aspiratione graui & terra reliquias imbutas relinquit, alijs iam ad vsum ineptas. Aliæ ab alijs longissimè nidificant, ne ob loci propinquitatem, pro præda illis sit contendendum, & mutuæ sustinendæ molestiæ.

Ælian l.2. c.39. de animal.

AP. Hoc est ingenium dæmonis, vt primum fidei lumen eripiat, quo nos præcipites in omnium malorum voraginem celerius agat. Euseb. Emissen. homil. 2. de symbolo. *Fides religionis Catholicæ lumen est animæ, ostium vitæ, fundamentum salutis æternæ.*

XXVI. AQVILA TILGAMI,

ΤΙΛΓΑΜΟΙ ΑΕΤΟΣ.

Auxilium insperatum.

EST & amor & benignitas erga homines in brutis laudabilis. Nam Aquila olim infantem seruauit. Sed operæ precium est historiam integram explicare, amplum sententiæ nostræ testimonium futuram. Sacchoræ Babyloniorum regis futurum è filia nepotem, regnum Aui adepturum Chaldæi prædixerunt. Hoc ille metuens durior in filiam esse, & vt omnis suspicio abesset, arctissimè inclusam custodiri voluit. Sed frustra suo consilio rem fatalem impedire conatus est. Nam filia ex obscuro quodam homine grauida peperit. Natum autem ex ea infantem custodes regis metu ex arce (qua filia includebatur) præcipitarunt, forte autem præteruolans aquila, viso infantis casu, perspicacissima nimirum auis, illico priusquam terræ allideretur, volando subiens eum dorso ex-

so excepit, & in hortum quendam deportatum leniter deposuit. Cum loci dominus inuentum, forma eius delectatus, amauit, educauitque: & Tilgamum appellauit. is postea in Babylonios regnum est adeptus. Hoc si cui fabula videtur, me quoque non approbare illi fatebor. Audio tamen Achæmenem Persam quoque, à quo nobilis Persarum prosapia descendit, Aquilæ alumnum fuisse. Simile refert Pausa. de Aristomene, cum in Ceadem Laconum barathrum dimissus esset, subiisse Aquilam labentem. *Æl. lib. 12. Animal. cap. 21. in Messen.*

APODOSIS.

Repentinum & insperatum auxilium in rebus desperatis hac Icone significatur, & quod aiunt Θεὸς ἐκ μηχανῆς.

Qua via nulla fuit; iam tum mihi currere visus
Plus homine est.

XXVII. AQVILAE VALERIAE LVPERCAE.

Auxilium præter spem, seu, Deus è machina.

VALERIA Luperca, ad auerruncandam pestem, ex oraculo erat immolanda Iunoni, cum deuolans Aquila victimarium cultrum rapuit, eundemq; buculæ iuxta templum pascenti infixit. *Aristid. l. 9. italic.*

APODOSIS.

Repentinum à Deo, & insperatum auxilium, turbidis sæpe rebus influit, vt hanc non nisi diuino auxilio factam miremur serenitatem.

Maior agit Deus, atque opera ad maiora reseruat.

XXVIII. ASTVRES.

Senectus honorabilis, vel, *Pietas in parentes.*

NARRAT Albertus, aucupes aliquot dum Astures venarentur in densam arboribus syluam penetrasse: illic eminus prospiciunt Asturem auem in stipite *Hoc verbo Asturis vsus Firmicus.*

Mathes.v. melius opinor asterias nominatur. stipite defixam, & propè immobilem. Tum demirati cur non ex cæterarum volucrum ingenio ad hominum præsentiam euolaret, comperiunt debilem & cæcam grauiq; senio hebetatam. Interim dum frondibus inumbrati iuxta arborem sedent in insidijs, duo alij Astures iuniores onusti præda & carnibus veniunt, quas minutatim concisas in os cænæ illius volucris ingerunt. Credibile est sobolem fuisse, quæ insigni pietatis exemplo θρεπτήρια parenti redderet.

APODOSIS.

Discant ex adumbratis animantium virtutibus pueri in se viuam erga parentes pietatis effigiem expressam gerere, & cum illo pietatis exemplari filio, dicere:

Ipse subibo humeris nec me labor iste grauabit,
Quo res cumq; cadent, vnum & commune periclũ,
Vna salus ambobus erit.

XXIX. ATTAGEN.

Gloria vana

Ælian. l 4. c. 42. huius meminit Petr. in Sat. ATTAGEN qua potest voce nomen suum loquitur, & decantat: τὸ ἴδιον ὄνομα ὁ σθενᾶ φωνῇ θέγγεται, καὶ ἀναμέλπει αὐτό.

Ales Phasiacis petita Colchis,
Et pictis Attagen decora pennis.

APODOSIS.

Attagen sui ipsius laudator, hominem vanum & superbum significat suarum laudum buccinatorem. D. Greg. *In hac itaque arrogantiæ quarta specie, crebro animus humanus labitur, vt id quod habet, habere se singulariter glorietur. In qua tamen similitudine diabolicæ vicinius appropinquat, quia quisquis bonum se habere singulariter gaudet, quisquis videri sublimior cæteris quærit, illum videlicet imitatur, qui despecto bono societatis Angelorum, sedem suam ad Aquilonem ponens, & altissimi similitudinem superbè appetens,* *moral. 23. cap. 7.*

tens,

tens, per iniquum desiderium, quasi ad quoddam culmen conatus est singularitatis erumpere. Superbiam nunquam in tuo sensu, aut in tuo verbo dominari permittas, in ipsa enim initium sumpsit omnis perditio.

XXX. ATTAGENES AEGYPTIORVM.

Concionatorum minæ.

ATTAGENES aues ferunt ex Lydia in Aegyptum deportatas, & in syluam dimissas, primo Coturnicis vocem misisse: post cùm fluminis alluuione cœlum pestilens factum esset, quo multi passim mortales perierunt, eiusmodi aues non intermisisse maiori oris expressione, quàm quemuis explanatissimæ linguæ puerum loqui, & dicere, τρὶς ϐῖς κακοῖς τὰ κακά. Ter mala malis. *Aelian. l. 25 de anim. cap 27.*

APODOSIS.

Bonorum est concionatorum cum in exteram regionem venerint, nō blanditijs, non minis ab officio deflectere, sed improbis explicatissimè cœlestes minas denunciare, nisi resipiscant.

Clama, ne cesses

XXXI. AVES CASIAE.

Amicitia opportuna.

SELEVCIDAE aues nunquam conspiciuntur à Casij montis incolis, nisi cum illarum præsidio est opus aduersus locustas vastantes fruges, nec vnde veniant quove abeant cognitum.

APODOSIS.

Amici opportuni, & ad propulsandos casus commodi:

Amicos res opimæ parant, aduersæ probant. *Pub. Syrus.*

XXXII. AVIS CASPIA.

Formosus, absonus & indoctus.

Æl. l. 17. c. 39.

IN maris Caspij insulis cum alias aues peculiares nasci ferunt, tum maximè vnam ea vi & natura affectam, vt magnitudine quidē vel egregium anserem superet, pedes autem habet grui similes, dorso sit vehementer rubro, ventre viridi, collo albo, & disseminatis maculis croceis distincto, nō minus quàm duos cubitos longo, capite item tenui & gracili, rostro nigro, ad summum, vocem similem ranis emittit.

APODOSIS.

Symbolum est, formosorum adolescentum, nec non splendidè vestitorum, qui doctrinæ omnis expertes, voce absoni sunt, & semibarbari, vt quantam specie sui admirationem conciliarint, tantam oratione ignominiam contrahant. Nihil enim prodest pulchritudo, nisi sit *Par animus formæ.* Contra deformis Sappho apud Ouidium iactat,

Si mihi difficilis formam natura negauit,
Ingenio formæ damna rependo meæ.

XXXIII. AVIS ΔΙΚΑΙΟΣ.

Innocentia.

Ph. bib. Æl. l. 4. de animal.

AVIS δίκαιος aut δίκαιρος, sua defodit excrementa ne inueniri possit, quia mortales enecant. τούτου τὸν ἀπόπατον κατορύσσει, ἵνα μὴ εὑρεθῇ, εὑρισκόμενον δ' ὢν ποθῆ αὐτοῦ ὄγκον σισάμου ἕωθεν ὕπνος ἐπιλαμβάνει καὶ καθεύδει μηδὲν αἰσθανόμενος, καὶ δύοντος τοῦ ἡλίου τελευτᾷ.

APODOSIS.

Scandalum vitandum, nocendum nemini. D. Chrysostomus tom. 5. in oratione contra concubinarios, tantum inesse mali in scandalo asserit, vt etiamsi quis grauiter peccet, & clam hoc faciat, minori pœnæ obnoxium dicat, quam qui leuiter præuaricatur.

tur, sed impudenter, atque id cum scandalo multorum.

XXXIV. AVES DIOMEDEAE.

Pietas.

INSIGNES omnino sunt, & memorabiles Diomedeæ aues: forma illis penè quæ fulicis, color candidus, ignei oculi, congreges volitant, nec sine ratione: pergendi duces duæ sunt, quæ regant agmen, altera agmen anteit, altera insequitur. Aedem sacram omni die celebrant studio huiusmodi. Aquis imbuunt plumas, alisque impendio madefactis confluunt rorulentæ, ita ædem excusso humore purificant, tunc pennulis superplaudunt: inde discedunt quasi peracta religione. *Solin. Polyh. pag. 30. & 31. edit. Pict.*

APODOSIS,

Symbola sunt, & icones pietatis. Color candidus, puritatem, Ignei oculi, lumen & ardorem. Congregatio, societatem bonorum significat: frequentatio templi quotidiana, irrigatio religiosarum ædium, cultum, qui in pijs elucet hominibus, non obscure designat. Nec vero tantum manufactis templis Pietas contenta est,

Ast vbi peccatum regnauerat aurea templi
Atria constituens texit spectamine morum
Ornamenta animæ, quibus oblectata decore,
Æternum solio diues sapientia regnet.

Prudent. in Psychomac.

XXXV. AVES HERCYNIAE.

Doctores & concionatores.

SALTVS Hercynius aues gignit, quarum pennæ per obscurum emicant & interlucent, quamuis obtenta nox denset tenebras: vnde homines loci illius plerumque nocturnos excursus sic destinant, vt illius vtantur ad præsidium itineris dirigendi, præia-

Sol. Polyb. pag. 68. ed. Pict.

ctisque per opaca vallium rationem viæ moderentur indicio plumarum refulgentium.

APODOSIS.

Hæc icon cōcionatores, & pios scriptores designat, qui inter huius vitæ tenebras pennis emicant, & viam salutis præmonstrant.

Mundo sua sidera præsunt.

XXXVI. AVES RVTA CONTRA FELIS INSIDIAS MVNITAE.

Durum est sed salutare.

FELES pro sui ingenij rapacitate solent auibus insidiari, easque infelices in pabulum suæ crudelitatis vertere: at verò si aues rutæ syluestris folia sub alis habuerint appensa, raptoris (vt aiunt) insidias declinant, & ab eo lædi non possunt. Hoc testatur Sotion, qui citatur Geoponicon lib. 13 Αἴλουρος ὄρνιθος οὐκ ἅπτεται ἐὰν κρεμασθῇ ὑπὸ τὴν πτέρυγα αὐτῆς ἄγριον πήγανον.

APODOSIS.

Animæ, quæ rerum cœlestium contemplationi sunt addictæ, dæmonis fugiunt insidias, si se νεκρώσει, quasi ruta acerba quidem illa, sed salutari munierint:

Quo natura negat cum facit ire viam,

XXXVII. BERNECAE, SEV BARLIATHES.

Resurrectionis typus.

BARLIATHES sunt aues ex ligno crescentes, quas vulgus Bernecas appellat: fertur enim quod lignum de abiete marinis aquis insidens, quando successu temporis putrescere cœperit, humorem ex se crassum emittit, ex quo densato formantur paruæ species auium, ad magnitudinem alaudarum primū sunt nudæ, deinde maturantes plumescunt, ac rostris ad lignum pendentes per mare fluitant vsque ad maturi-

[...]ritatem, donec se commouentes abrumpant, sicque [...]escant ac roborentur, vsque ad debitam formam. [V]incent. Nat. hist. *l.* 16. *c* 90. Gesnerus quoque me[m]init, & easdem aues *Brantas & Berniclas* nomina[r]i vulgo tradit.

APODOSIS.

Typus resurrectionis in hac tabula proponitur. ex [p]utrido ligno pulchræ emergunt aues, ex putri cor[p]ore excitabuntur noua beatorum corpora incredibi[l]i specie & amœna luce.

Quæ nunc herba fuit, lignum iacet, herba futura. **Drac. de opere Dei.**
Aëriæ nudantur aues, cum penna vetusta
Et noua subuestit reparatas pluma volucres.

XXXVIII. CAPRIMVLGVS.

Rapina seu pauperum oppressio.

CAPRIMVLGI appellantur grandiores merulæ aspectu, fures nocturni, interdiu enim visu carent: intrant pastorum stabula, caprarumque vberibus aduolant, suctum propter lactis, qua iniuria vber emoritur, caprisque cæcitas. quas ita mulsere, oboritur. **Pl. nat. hist. l. 10. c. 40.**

APODOSIS.

Tales sunt violenti pauperum oppressores, qui miseros exsugunt tanta & tam inexhausta auiditatis crudelitate, vt spirantia adhuc cadauera non relinquant, antequam omnem humorem & spiritum ebiberint. Pecunia enim mortalium animus est miserorum.

Χρήματα γὰρ ψυχὴ πέλεται δειλοῖσι βροτοῖσι.

XXXIX. CHARADRIVS.

Gula.

CHARADRIVS ales est non modo profundæ, sed & fœdæ voracitatis, qui dum auidè pabulatur statim digerit, tanta est in eo vis caloris, & inter

comedendum crebro ventrem exonerans egerit, vt nouo pabulo quasi recens, & ieiunus sufficiat. Plato χαραδρίȣ βίον: vbi comment. χαράδριος ὄρνις ἅμα τῷ ἐσθίειν ἐκκρίνει. inter vorandum aluū proluuiem excernit.

in Gorgia.

AP. Simile est quod de Gulone animali diximus alibi: torquentur in Vitellios helluones, qui stomachum cibis saburrant, tantamque saginam ingerunt, vt mox deplere cogantur. De his Theodoretus, ὑπερμαζῶσι, καὶ τρυφῶσι, καὶ πᾶν εἶδος ἐπιπονοῦσι χλιδῆς, ὧν συνοδικ βίον ἀσπαζόμενοι.

lib. de virtute actiua.

Non est necesse omne perscrutari profundū, nec strage animalium ventrem onerare, nec conchylia vltimi maris ex ignoto littore eruere. Dij istos Deæq; perdant quorum luxuria iam inuidiosi Imperij fines transcendit vltra Phasin capi volunt, quod ambitiosam pompinam instruat, nec piget à Parthis à quibus nondum pœnas repetijmus, aues petere. vndique conuehunt omnia vota fastidienti gulæ.

Seneca ad Heluiam.

XL. CICONIA TARENTINA.

Ο ΕΝ ΤΑΡΑΝΤΙ ΠΕΛΑΡΓΟΣ.

Gratia relata.

TARENTINA mulier, nomine Heracleis, & cæteris rebus ex maximè raro fœminarum genere fuit, & verò ab omni stupro integram castamque s marito conseruauit, quippe quæ vt viuentem eum studiosè ac diligenter coluisset, sic posteaquam è vita excessisset, se fidissimam, & ab omni libidine continentem humato coniugi præstans, vrbanas commemorationes, & domū in qua mortuum vidisset maritum, adeò malè odit, vt præ mœrore ad sepulchri monimentum, vbi sepultura affectus ille esset, miserrimè commoraretur. Hæc igitur fœmina, cum æstiuo anni tempore Ciconijs pullorum suorum volatum experientibus, vnus & infirmissima ætate & alarum

debi

debilitate delapſus, alterum crus fregiſſet, eiuſmodi caſum intuita, ſe cognito morbo, miſericordem pullo præbuit. nam & vulnus blandè cautèque obligauit, medicamentis & cibo potioneque adhibitis, cicatricem obduxit, & ad incolumitatem perduxit: atque iam ad volatum confirmatum, è manibus dimiſit. hic admirabili quadam naturæ intelligentia, non ignorans, ſe conſeruatæ vitæ præmium mulieri debere: anno poſt, cum ad vernum Solem forte apricantem eam quæ ſibi benignè fecerat, perſpexiſſet, demiſſo atque humili volatu proximè ad ipſam profecta, in eius ſinum lapidem euomuit: deinde in tecto ſubſedit. Cuius facti admiratione commota Heracleis dubitabat quid iſthuc eſſet. Cum igitur lapidem intus alicubi depoſuiſſet, eum fulgere, & radiatam domum ex eo ſplendere perſpexit. vbi vero Ciconiam comprehendiſſet, & vulneris cicatricem percepiſſet, hanc agnouit eam eſſe quam miſeratione commota curauiſſet. *Ælian. lib. cap.22.*

APODOSIS.

Grati alumni memoriam beneficij diutiſſimè retinent, & qua poſſunt animi teſtificationem beneficiorum auctores perfunguntur.

Χάριτος ὑπομνησθῆναι τὰ ζῶα ἦ, κατ' τοῦτο ἀγαθὰ, ibidem notat Aelianus. Sed & hoc muti agri inculcant qui longè plus afferunt quam acceperunt. Ex *Plin. lib. 18.* Byzacio Africæ campo Auguſti procurator ex vno grano, vix credibile dictu, quadringēta paucis minus germina Romam miſit. Itaque

Dicit amicus ager domino, ſere plurima reddam:
Si bene mi facias, nemini tibi ſoluere grates.

Septimius apud Terentianum.

XLI. CICONIAE.

Sancti.

CICONIAE vigiliarum cuſtodumque vrbium ſigna perhibentur, propterea quod ædium fa-

 ſtigia

ſtigia & acroteria plurimum inhabitant, hinc augurium Attilæ dederunt, fore vt Aquileiam vrbem quam per triennium obſederat expugnaret, viſæ ſiquidem Ciconiæ vno impetu ex vrbe migrare, fœtuſque ſuos roſtris ſublatos foras aſportare, erectus augurio Imperator, inſtar acrius & voti compos euadit. Vide *Pier. l* 17. *c* 9.

APODOSIS.

Tum demum vrbi calamitas impendet cum ſancti & Religioſi homines, qui ſtant in vigilia eandem deſerunt. hos πολιέχοις. Theodoretus appellat in oratione περὶ μαρτύρων.

XLII. COLVMBA GEMMIS PICTVRATA, AD IDOLVM VENERIS.

Curationis medicæ ſymbolum.

COLVMBAS aues eſſe venereas, & à Gentilibus Veneri conſecratas nemo neſcit. hoc & Aelianus in varia hiſtoria memorabili exemplo confirmauit. Aſpaſia (inquit) Hermotimi filia Phocenſis viri pauperrimi, cum mentum ei maximo formæ detrimento intumuiſſet, nec haberet vnde ſumptum in medicos faceret, in ſomnis columbam vidit: quæ in mulierem mutata, bono animo eam eſſe iuſſit, & roſea ſerta Veneris iam arida contrita tuberi imponere. quod cum feciſſet tumor euanuit, ipſaque rurſus inter formoſiſſimas puellas numerata eſt. tandem cum in intimam ſe Cyri Darij filij amicitiam inſinuaſſet, ingens Veneris ſimulachrum fieri curauit, iuxta quod gemmis picturatam columbam collocauit.

AP. Illuſtrat hæc hiſtoria Hori Hieroglyphicum, vbi ait, Hominem qui ſe ipſe ex oraculo priſtinæ ſanitati reſtituerit, volentes innuere, palumbum pingunt, lauri folium tenentem. Indicat præterea grati animi præclariſſimum monumentum.

LXIII.

XLIII. COLVMBAE VNGVENTATAE.

Boni exempli vis.

COLVMBAE vnguentorum suauissimis odoribus delectantur impensius. Quamobrem vt in suis columbarijs retinerentur, solebant antiqui parietes & fenestras, opobalsami oleo circumlinere. Quin vt alias quoque columbas inescarent, vnam aut alteram emittebant odorum flagrantia delibutam, quam cæteræ omnes affectabantur. Hoc præter Diuum Basilium in epistolis testatur etiam Didy. Geop. l. 4. Ἐὰν μύρῳ χρίσῃς τὰς περιστερὰς, καὶ ἔξωθεν ἄλλας ἄξουσιν.

APODOSIS.

Est pellax virtutis odor.

XLIV. CORNIX. MARRETIS.

Emissarius.

MARRES Rex Aegyptiorum cornicem cicurem habuit, qua tanquam sedula & fideli tabellaria in perferendis epistolis vsus est, mortuam magnificè sepeliuit, & cippi etiam honore decorauit: ἀνθ᾽ ὧν ἀποθανοῦσαν ὁ Μάῤῥης ἐτίμησεν αὐτὴν καὶ στήλῃ καὶ τάφῳ. *Æli. de animal. l. 6. c. 7*

APODOSIS.

Rectè cadit παροιμία in emissarios & otacoustas qui magna celeritate domini sui nuncios perferentes vltro citroque permeant, omnia audiunt, & percontantur, garriunt deinde quicquid in buccam, Simile est quod de columba sua narrat Anacreon in Odario,
ἐρασμίη πέλεια.

XLV. CORNIX PROCVL A PARTHENONE.

Indocti cathedris indigni.

Æl.l. 5. de Anim. c. 8. CORNIX in arce Atheniensium nunquam sedet: κορώνη δὲ εἰς τὴν Ἀκρόπολιν Ἀθηναίων οὐκ ἐπιβαίνει.

AP. Cornix indoctum locutuleium significat, qui cum sit sapientiæ præsidijs destitutus, garrit quicquid in buccam, & ineptè conuiciatur. Talis omnino à cathedris scholarum, & concionum excludendus, ne docendi munus, quod per se graue est, imperitorum hominum verbositate puerili deteratur hoc secus tamen fieri videmus, cum adolescentes non tam ætate quam moribus, ventilante gloriola, formidanda viris grauibus munia, & appetunt & plerumque non suo aliorumque detrimento inuadunt. Multarum virtutum comitatu septum esse oportet, qui ad alios docendos aggreditur:

Petron. At. *His animum succinge bonis, sic flumine largo*
Plenus Pierio diffundes pectore verba.

XLVI. CORNICVLA SOCRATIS.

Discipulus magistrorum depeculator.

SOCRATES narrabat sibi dormienti per insomnium Platonem mutatum in cornicem, quæ suo capiti assultans glabram caluam rostro κατασκαριφᾶν scarificaret, & peruicacius circumcirca tunderet.

Ath. l. 11. p. 1000, B. AP. Tales sunt callidi discipuli, qui magistrorum gloriam depeculantur: si modo is erga Socratem fuit Plato, quem semper obseruantissimè coluit, & in dialogis vbique honoris caussa appellauit. callidius longè Hermodorus, qui conscriptos à Platone libros quæstuosa scientia vendebat in Sicilia. Cicero: *Pla-* 13. ad Att. *cetne tibi librum edere in iussu meo? hoc ne Hermodorus quidem faciebat, is qui Platonis libros solitus est diuulgare*, ex quo λόγοισιν Ἑρμόδωρος ἐμπορεύεται.

XLVII.

XLVII. CORVVS MARINVS.

Ingratus animus.

EST quoddam genus coruorum aquaticum, ij nigerrimi sunt præter pectus, & vẽtrem, quibus cinereum colorem natura præscripsit. Incomparabilem habent vorandi auiditatem, venantur pisces, tardi sunt volatus, diuque sub aquis manent quando se immergunt. habent rostra dentata vt falces messorũ, quibus retinent lubricos pisces. Ingratissimæ sunt aues natura, quia stercoribus egestis cortices ac arborum ramos, vbi habitant, inficiunt, vt subito arescant. *Olaus mag. l 19. c. 8.*

APODOSIS.

Ingratus inexplebiliter captat beneficia, authores interim beneficij suis sordibus inquinat. Ioan Bodinus scribit Iulianum Apostatam habuisse in insignibus Aquilam quæ sagittis de suismet pennis concinnatis configeretur, vt significaret commune esse omnibus imperijs vt ab ijs euerterentur, quos ad nimios honores euexissent. *Aliud symbolum Iuliani.*

Αντ' εὐεργεσίης Αγκμέμνονα τίσαν Αχαιοί.

XLVIII. CORVVS SINARVM VENATOR.

Auarus diues.

PRAEGRANDES ac domesticos Sinarum Mandarini habent coruos, piscationi assuetos. Horum colla nodo ita laxato constringunt, vt nequaquam interclusa respiratione, cibos tamen transmittere, ac deglutire non valeant. Ita è caueis dimissi sese admirabili solertia in aquas immergunt: pisciculos minutos ore conceptos, maiores autem rostro apprehensos domum inde cum abiere identidem referunt. *Maff. l. 6.*

AP. Typus est auari diuitis, & rapacis, qui dęmonis

instin-

instinctu totus in prædis & rapinis exercetur, quibus ipse minimè fruitur: ita cacodæmonis solertia præpeditus sine vllo bonorũ vsu iacturam futuræ beatitudinis acerbissimam facit. Isidor. Pelusiota. ζῆ μὲν ἀθλίως μαστιζόμενος, νύκτωρ τε καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ ἀνάπαυσιν οὐκ εἰδώς, οὐδ' ὕπνον. vide ep. 233. in qua nobilissima auaritiæ discriptio.

XLIX. CORVI.

Filij parentum negligentiæ vltores.

CORVI vt meminerunt se, cum pulli essent à parentibus fuisse desertos, famique expositos, ita parentes suos senio confectos deuorant paulò aliter Aelianus lib. 3. ὁ κόραξ ὁ ἤδη γέρων ὅταν μὴ δύνηται τρέφειν τοὺς νεοττοὺς, ἑαυτὸν αὐτοῖς προτείνει τροφήν.

AP. Cadit igitur parabola vel in prauos filios qui à parentibus malè tractati impiè vlciscuntur. hinc prouerbium, κακοῦ κόρακος κακὸν ᾠόν: vel in parentum indulgentiam qui se fortunis & vita exuunt, vt filios & alant & ad honores euehant:

O fides alma alta pennis, & iusiurandum Iouis.

L. CORVI ALBI ISLANDIAE.

Adulatores.

LEGE constitutum est in Islandia, idest, in terra glaciali, vt quicunque noxiam bestiam occiderit, à fisco vel regio præfecto, iuxta crudelitatem occisi cadaueris constitutum suscipiat emolumentum. Cum itaq; Corui etiam albi ibidem agnellos & porcellos impetuoso volatu, ac vngularum raptu occidendo sunt sæuiores, iuuenes hanc depopulationem sagittis vlciscuntur, & occisorum duntaxat coruorum rostra mercedem petituri præsidibus offerunt. *Olaus Mag. lib. 5. c. 15.*

APODOSIS.

Corui albi sunt adulatores, qui cum candorem be-

neuo-

neuolentiæ ſimulent, ſimplices viros vt mites agnos depaſcuntur. felix qui

Coruum deluſit hiantem.

LI. CORVI DELPHICAE MINERVAE.

Inuidi Doctis inimici.

ATHENIENSES, cum Mineruæ ſignum inauratum cum palma aurea miſiſſent Delphos, impetu facto corui roſtris aurum morſicantes abraſerunt, eo tempore quo Athenienſes expeditionem Siculam pararent. *Pauſan. in Phocicis.*

AP. Inuidi blaterones ſignificantur, qui monumenta doctorum dehoneſtare, & aurei paſtoris fœtus morſicando corrodere ſtudent: ſed tandem egregiæ virtutis incrementis obruuntur.

Magnanima inuidia virtus caret, alta ſepulchri.
Protinus extruitur, cœloq́; educitur ara.

LII. CORVI ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Euchariſtia.

CORVVS iam ætate affecta, cum pullus alere nõ poteſt, ſeipſum eis cibum præſtat: hi autem comedunt patrem, vnde prouerbium eſſe natum ferunt, Mali corui malum ouum. *Æl. l. 3. c. 43.*

APODOSIS.

Coruus ſe pullis ſenio confectum præbet in pabulum: at Phœnix noſter Chriſtus Dominus non ſenio contabeſcens, ſed æternæ virtutis vigore decorus, ſe nobis in cœleſtem alimoniam præbuit:

Δαινυμένοις γλυκὺν ἄρτον ἀπ' οὐρανοῦ ἀστερόεντος. *Sybilla.*

LIII. COTVRNIX AD SPECVLVM.

Luxuria ad periculum cæca.

COTVRNICES cum efferueſcunt in venerem, ſi è regione ſpeculum ipſis obijciatur, & ante id laqueus,

queus, quod speculum repræsentat, accurrentes tendicula se implicant.

Athen. l. 9.

APODOSIS.

Tales sunt omnes libidinosi, & voluptuarij, qui vt boni speciem, quam per somnium tantum viderunt, assequantur, in omnia capitis discrimina præcipiti, & effrœnato cursu ruunt.

Hor. Sat. 2. l. 1.

Sic illis multo corrupta dolore voluptas,
Atque hæc rara cadit dura inter sæpè pericla.

LIV. CVCVLVS IVNONIS.

ΠΡΑΣΚΟΚΚΥΞ.

Mulierum imbecillitas.

Paus. in Cor. p. 59.

IN Iunonis sceptro apicem tenebat cuculus, ales quidem ex genere accipitrum, sed degener & timidus.

APODOSIS.

ep. 236.

Cuculus mulierum reginæ tributus significat in mulieribus consilij infirmitatem. Isid. Pelusiota: γυναικεῖα φύσις ῥαδίως καὶ πάντῃ ἁλισκομένη. Cornel. Tacitus; *Non imbecillus tantum & impar laboribus hic sexus: sed si licentia sit sæuus & ambitiosus.*

l. 3. Annal.

LV. CYANVS AVIS.

Solitarius.

Ælianus.

AVIS, cui Cyanus nomen est, natura sua ab hominum consuetudine abhorret, vrbanas commorationes & domos odio persequitur, locorum etiam agrestium vbi homines versari soleant, insolens est: eis verò locis in quibus est ab hominibus solitudo, & montium iugis & præcipitijs delectatur, non continentem, non insulas hominum frequentia habitabiles, in amore habet: Scyro & si qua est eiusmodi alia sterilis & ab hominibus inops delectatur.

AP. Solitarij imago qui insanas hominum stru-

ſtructiones, aureas baſilicas & omnes humanæ gloriæ quiſquilias fugiens, in ſolitudine ſuum fixit domicilium:

Ἔα μὲ πέτραις ἐμμένειν ἀοικήτοις.
Οἶκος δέ μοι πᾶς, καὶ μίξις ἀνθρώπων,
Μνήμην παλαιῶν σημφορῶν ἀναφλέξει.
Permitte petris me manere deſertis:
Domus mihi omnis, viſus omnis humanus *Ignatius diaconus.*
Malum reducit omne priſtinum menti
Seu te flammatæ Syrtes & inhoſpita teſqua,
Seu cœno viridante palus, ſeu nigra receſſu
Incultum mage ſaxa tenent, vbi Sole remoto
Concaua longæuas aſſeruant antra tenebras.
Seu te præruptis porrecta in rupibus albis,
Succinctos gelido libantem ceſpite ſomnos. *Sidonius Euchariſti. & ad Fauſt.*
——quæ quamquam frigora portet
Conceptum Chriſti numquam domat illa calorem.

LVI. CYGNVS.

Solitarius gloriam fugiens.

CYGNVS quoque in eodem fermè eſt argumento. Significat enim ſolitarium vanæ gloriæ contemptorem, quod Gregorius Nazianzenus præclara fabella indicat. Hirundines (inquit) olim cygnis obijciebant, quod hominum conſuetudinem recuſarent, neque Muſicam publicè canerent: ſed prata, & fluuios, & ſolitudinem amarent, & parum admodum cantillarent, idque inter ſe tantum, quaſi eos Muſicæ puderet. Noſtræ verò, aiebant, ciuitates ſunt & thalami: Nos hominibus, & fortunas noſtras eis narramus: nempe vetera illa, & Attica, Pandionē, Athenas, Tereum, Thraciam, peregrinationem, nuptias, luctum, ſtuprum, linguæ exſectionem, literas, & poſtremo Ityn, & quod ex hominibus in aues transformatæ ſimus. At Cygni loquacitate earum offenſi vix reſponſo dignati ſunt; Reſponderunt ta- *In epiſt. ad Celeuſi. praſi.*

men: Atqui nostri gratia in solitudinem exire qui velint non desunt, vt musicam nostram audiant. Vos verò etiam in contubernio hominum molestæ estis, ita vt meritò illi vos auersentur quæ ne linguis quidem exsectis silere possitis. Ad hanc fabulam referri potest quod habet Phædrus de contentione formicæ, & Muscæ. Hæc enim iactat:

Fabula 80. *Exta prægusto Deûm,*
Moror inter aras, templa perlustro omnia,
In capite Regis sedeo cum visum est mihi,
Et Matronarum casta delibo oscula, &c.

Deinde. *Est gloriosus sanè conuictus Deûm,*
Sed illi qui inuitatur, non qui inuisus est.

LVII. GALLVS LEONIS ET BASILISCI TIMOR.

Gallorum Rex.

LEo à Gallinaceo magno timore afficitur. Eodem timore est Basiliscus: cum enim eum videt, tremit animo: cumque eundem audit canentem, timore concussus emoritur. Quam rem non ignorantes qui per Africam, in qua serpentes isti proueniunt, iter faciunt, Gallum itineris comitem sibi adiungunt, qui eos à tam pestilenti malo Basilisci prohibeat. Ælian. *lib* 3. *cap.* 31. Gallus autem sacer erat Marti & in templis dedicabatur, vt auctor est Eustathius, quod sit animal πρόχειρον εἰς τὰς μάχας, vt loquitur Pausanias.

APODOSIS.

Gallorum Rex, Dei fretus auxilio, & fortibus terrori, & improbis exitio est, ascriptum columnis Romanis, *Gallos cantando Neronem excitasse*: cum impuri hominis iugum excussissent. Vide *Sueton. in Neron.*

LVIII. GALLVS METHONENSIS VITES SVO CRVORE EXPIANS.

Salus ex victima piaculari.

METHONIS ad arcendos à vineis Africi vrentis flatus, viri duo Gallum gallinaceum, pinnis alarum albis in contraria discerptum saniant, ac deinde suam quisque partem tenens, currendo lustrant vitem, donec in eundem locum, ex quo antea discesserant se receperint, & illico gallum defodiunt, hoc præsentissimum remedium arbitrati. *Pausan. in Corinth.*

AP Gallus symbolum est diuinitatis vt qui solis supra cæteras aues sit studiosissimus, & cantu diem prænuncians errores ambagesque omnes solutum iri, ægris solatium, meticulosis fiduciam, mœstis lætitiam cum redeuntis lucis beneficio promittat. Quæ omnia Christo seruatori mirificè congruunt, vt qui ferream illam quinque millium annorum noctem discussit, & nobis desideratam lucem post malorum iliadem, & tot inferorum terrores attulit: ὢ θνητοῖς πορθμευτὰς ἦλθεν φωτὸς παγαῖς; inquit Synesius. Quid autem designat albi galli ad propagandas vites laceratio, nisi Christi passionem? qui in crucis arbore dilaceratus, & Ecclesiæ vitem suo cruore irrigans, omnem deinde fructuum abundantiam in nostrum transfudit sinum.

Placuit grex totus ab vno.

LIX. GLOTTIS.

Pigritia vel societas infida.

GLOTTIS, vt hirundo cœlum mutat, hanc initio blandita peregrinatione auidè profectam, pœnitentia in volatu cum labore scilicet subit, reuerti incomitatam piget, & sequi: nec vnquam plus vno die pergit, & proximo hospitio deserit. *Plin. lib. 10. cap. 23.*

AP. Tales ſunt ſegnes, & infidi ſocij, qui feruent in principijs, & ad omnia videntur paratiſſimi, ſed ad minimam rerum oſtenſiunculam, totus illico peregrinationis ſimul & amicitiæ ardor intepeſcit, & amicos, quos ſtudioſè antea complectebantur, turpiter & nefariè deſerunt. Seneca ad Lucilium. *Turpe eſt cedere oneri, & luctari cum officio, quod ſemel recepiſti. Non eſt vir fortis ac ſtrenuus qui laborem fugit, ne creſcat illi animus ipſa rerum difficultate, nihil eſt quod nō expugnet pertinax opera, & intenta, ac diligens cura.*

LX. GRACCVLVS.

Alieno damno ſapere.

SOLENT Gracculi agros infeſtare, quorum inſultus ruſtici hac ratione reprimunt, vnum ex inſidijs captum in oculatiſſima totius agri parte ſuſpendunt, quo ſpectaculo cæteri quamprimum deterrentur, Geoponicon lib. 14. Κολοιοὺς ἀπολάβοις ἐὰν ἕνα θηράσας κρεμάσῃς, οἱ γὰρ λοιποὶ ὁρῶντες αὐτὸν, φεύξονται, νομίζοντες πάγας εἶναι ἐν χώρᾳ.

APODOSIS.

Gregor. Naz. ſeu Apol. in Chriſto patiente.

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.
Αὐτὴ μὲν οὔπω ναὸς εἰσέβην σκάφος,
Γραφῇ δὲ ἰδοῦσα, καὶ κλύουσ', ἐπίσαμαι.
Nunquam carinam ſum nauis ingreſſa, tamen
Picta ex tabella edocta, ex audituq; id ſcio.

LXI. GRVS CVM LAPILLO.

Prudentia.

Ælian. li. 3. cap. 13.

GRVES vt ſatis eſt compertum, lapillum geſtant, ſiue ad explorandum mariane ſuperuolēt an terras, ſiue ad firmandum corporis pondus, ne ingruenti cedat tempeſtati.

AP. Hoc Hieroglyphicum prudentiæ omnia ſagaciſſimè explorantis, & inſtabilitatem vitæ grauitate

uitate

uitate consiliorum firmantis. *Nam si incertè errat animus, præter vitã viuitur*, vt est Ennij sententia. Polybius Romanorum tam perspicacem fuisse in rebus gerendis prudentiam asserit, vt eorum meditationes acies sine sanguine, acies autem & conflictus meditationes cum sanguine possint appellari. Μελέται Ῥωμαίων χωρὶς αἵματος παρατάξεις, αἱ δὲ παρατάξεις μετ' αἵματος μελέται.

LXII. GRVES.

Vigilantia.

EXCVBIAS habent nocturnis temporibus lapillũ pede sustinentes, qui laxatus somno, & decidens indiligentiam coarguat. Cæteræ dormiunt capite subter alam posito, alternis pedibus insistentes: dux erecto prouidet collo ac prædicit. Vide Solinum Polyhistorem in descriptionibus. *Pl l.10.c.23*

APODOSIS.

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα. *Iliad. β.*

Apollonius cum Vespasianum nondum Imperatorẽ diluculo ad tractanda negotia surgere comperisset, dixisse fertur, ἀνὴρ ἄρξει. *Phil. in Ap.*

LXIII. GRVVM PENNA.

Constantia.

CÆTERARVM fermè auium plumæ cum tempore colores mutant, Gruum eodem semper colore perseuerant. Vide Gesner. *in Grue.*

APODOSIS.

Constans hac icone in omni ætate hominis significatur ingenium. *Benè composita mentis esse existimo, secum consistere, secum morari.* *Seneca.*

LXIV. HELIODROMVS.

Tantus amor lucis.

HELIODROMVS auis Indica, quæ mox nata e-

ad Orientem versus Solem : statim cum sol vertit se ad Occidentem, rursus eundem sequitur : annum vitæ non excedit. Kiranides : qui & suo more multa vana de eadem aue subiungit.

APODOSIS.

Lux ista quæ oculis cernitur est μεγάλȣ φωτὸς ἀντίτυπον, vt loquitur D.Greg. Nazianz. oratione secunda in sanctum Pascha. Heliodromus autem auis imago est sanctorum qui ad illud æternæ lucis sacrarium, & βυθὸν διολαμπῆ mentis aciem noctes diesque dirigunt.

LXV. HIRVNDINES VOLATERRANI CECINAE.

Victoria nuncij.

CECINA Volaterranus equestris ordinis, quadrigarum dominus, comprehensas in vrbem secum auferens, victoriæ nuncias amicis hirundines mittebat, in eundem nidum remeantes, *illito Victoriæ colore.*

Plin. l. 10. cap. 24.

APODOSIS.

Non temerè felicitatis & victoriæ symbolum est hirundo, nam vt ait Aristander, σύντροφον καὶ εὔνȣς ἀνθρώποις ὄρνις ἐστί. Idcirco Alexandro sub meridiem quiescente ferunt hirundinem dormientis caput circumuolitasse, magnos garritus edentem, & modo in hoc, modo in illud lectuli latus insedisse, turbulentius quam illius auis consuetudo fert canentem : nec prius destitisse quam Regem in profundum soporem demersum excitaret. Quod prodigium Alexander cum ad Aristandrum detulisset, interpretatus est fore illi aduersus arcana inimicorum consilia & insidias Victoriam.

Apud. Arrian de exp. Alex. lib. 1.

Nulla Deum superare potestas.

LXVI. HIRVNDINVM MVRVS, SIVE CHELIDONIVS.

Infirma mundi domant fortia.

IN genere ſymbolorum ſpectabilis eſt murus Chelidonius: in Nilo ſiquidem pariuntur lapides Collotes dicti, quos hirundines aduerſus Nili alluuionem colligunt, vt ex eis murum, quem Chelidonium nominant, ædificent, ad coërcendos aquarum impetus, & vt regio diluuio non deuaſtetur. Thraſillus *in Ægyptiacis*, & Plutarch. iunior *in Nilo?* λίθοι κώλλωτες καλούμενοι, τούτοις κατ' τὴν ἀνάβασιν τοῦ Νείλου συλλέγουσαι χελιδόνες, κατασκευάζουσιν τὸ προσαγορευόμενον χελιδόνων τεῖχος ὅπερ ἐπέχει τοῦ ὕδατος τὸν ῥοῖζον. Meminit quoque Plinius cap. 23. l. 10.

AP. Mirum eſt quo pacto præpotens ille Deus voluerit à tam puſillis animantibus tam vaſto flumini frænum inijci: an vt nos doceat quod paruum quoq; animal apud Auianum Leoni inculcat:

Diſce tamen, breuibus quæ ſit fiducia monſtris,
Et facias quicquid paruula turba cupit.

LXVII. IBIS.

Cor Deo gratum.

IBIDEM Ægyptijs honori multas ob cauſas eſſe fama eſt; ſed hæc inter cæteras ἰδιότητας non minima quod cordis figuram exprimit, cum collum & caput ſub plumis abdiderit. Ælian. *l. 10, c. 39. de Animal.* aliam affert rationem de ſuo, vt ſolet Pierius *l. 17. c. 19.* Iidem Perſeæ arboris fructum Iſidi gratiſſimum putant; quod cordis ſpeciem referat. Pl. *in Iſid & Oſirid.* Meminit quoque Ibidis Orus *lib. 34.* Καρδίαν βουλόμενοι γράφειν ἶβιν ζωγραφοῦσι. Ioſephus Moyſen refert in expeditione contra AEthiopas Ibides ſecum detuliſſe, quod non religione auis fecit, *Iudaicarũ antiq. l. 2. cap. 10.*

 ſed

sed vt exercitum aduersus serpentes muniret, quibus ibis est infestissima. Verba auctoris sunt pag. 58. πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἀβλαβῆ πορείαν τοῦ στρατεύματος, πλέγματα ἐμφερῆ κιβωτοῖς ἐκ βίβλου κατασκευάσας, καὶ πληρώσας ἴβεων, ἐκόμισε, πολεμιώτατον δὲ ἐστὶν ὄφεσι τοῦτο τὸ ζῶον.

APODOSIS.

Ex eo apparet particulam Deo dilectam cor humanum esse, quod sibi tam sæpè in diuinis literis deposcit Deus. Significat præterea Ibis vt ex Iosephi narratione patet, felicem viæ & consiliorum auspicem, qui infesta inimicorum consilia amoliatur, & per ardua securi itineris copiam præbeat.

Ne dubites auctore bono.

LXVIII. IBIDIS NIDVS IN PALMIS.

Generosarum mentium celsitudo & quies in virtute.

Ælian, lib. de animalibus cap. 29.

IBIS in palmis ad euitandas feles nidificat.

AP. Generosi verè sunt, qui in virtute, in excelsis & diuinis cogitationibus, in egregijs operibus, vitijs & casibus humanis superiores cõquiescunt. *Quis generosus? ad virtutem benè à natura compositus. Hoc vnum intuendum est, alioqui si ad vera reuocas, nemo non inde est, ante quod nihil est. A primo mũdi ortu vsq; ad hoc tempus perduxit ex splendidis sordidisq; alternata series. Non facit nobilem atrium plenum fumosis imaginibus. Nemo in nostram gloriã vixit, nec quod ante nos fuit, nostrum est. Animus facit nobilem, cui ex quacunq; conditione supra fortunam licet surgere.*

Senec. epist. 54.

Opportunè verò apud Silium Italicum, virtus de se prædicat:

Casta mihi domus, & celso stant colle penates,
Ardua saxoso perducit semita cliuo,
Aspera principio. Deinde,
Mox celsus ab alto
Infra te cernes hominum genus.

LXIX. LARVS.

Vanitas ostentatorum.

LARVS ales vorax clamore arguto dum parturit vociferatur, partusque edit plumosos vtique, ac apprime pennatos, sed exili carne, vt est in parœmijs de Cepphο & Laro.

APODOSIS.

Hominem significat de quo magna aliqua fuerit expectatio, quam tamen ignauè, & humiliter fefellerit. Tales sunt omnes ostentatores, qui verbis montes aureos, & gemmarum riuos promittunt, reipsa paleas obtrudunt. *Larus, rapacitas.*

Βομβύλιοι ἄνθρωποι.

Larus quoque notissimum voracitatis indicium, vnde Aristophanes Cleonem rapacem Magistratum Athenienſium appellat λάρον δώρων καὶ κλοπῆς In eodem genere est Morfex auis de genere Mergorum, quæ se cibis ingestis ita saburrat, vt è nido egredi iterue suscipere nō possit, antequam vomitorio hanc corporis sarcinam expulerit. *Cleon Larus donorum. Morfex auis, Gulæ & rapacit. symbolum.*

LXX. LVSCINIA EPVLONEM SVVM DISCRVTIAT.

Conscientiæ stimulus ex innocentium oppressione.

LVSCINIA auium argutissima & tranquillo præ cæteris animo, suauissima & imprimis canora voce solitarijs in locis cantillat. Eius etiam carnes vigiliam fouere aiunt. Mihi verò qui cibo vescantur huiusmodi homines nec boni nec sapientes videntur. Sed illius etiam deorum atq; hominum regis, vt Homero placet, nempe somni priuatio, infelix infelicis cibi munus mihi videtur. *Ælian. l. 1. de animal. c. 43.*

APO. Luscinia symbolum est innocentiæ, quam qui vi & iniuria opprimit, facilè quidē facit: At vero

si modo vllum sensum habet humanitatis, cruciabili postea conscientiæ flagello torquetur, nam oppressi innocentis species obiecta somno excutit, atque in furorem agit. Plut. τὸ συνειδὸς οἷον ἕλκος ἐν σαρκὶ τῆς ψυχῆς τὴν μεταμέλειαν αἱμάσσουσαν ἀεὶ καὶ νύσσουσαν ἐναπολείπει. *de animi tranq.*

LXXI. LVSCINIA STESICHORI.

Eloquentia.

LVSCINIA in ore Stesichori infantis cecinit.

Plin. l.10. cap.29. AP. Eloquentiæ symbolum est Luscinia, aut Siren in ore.

———σὺ δέ μοι καὶ τὸ λάλημα φέρεις
Κεῖνο τὸ σειρήνων γλυκερώτερον.
Et tu mihi istam orationem offers
Sirenibus suauiorem. Item,

Agath. schol. lib.7. Anth.

Meneclides de Bacch de, οἷον ἐφθέγγετο, οἷον ἔβλεπεν, ὅσαι ταῖς ὁμιλίαις αὐτῆς σειρῆνες ἐνίδρυντο; *Qualis erat oratio: qualis aspectus? quot in eius colloquijs inerant Sirenes?* Vanus Kiranides addit, Cor Lusciniæ si quis ea adhuc palpitante cum melle glutierit, & aliud cor eiusdem auis cum lingua portauerit, suauis ad loquendum erit, & sonoræ vocis, & libenter audie-tur. Extat Philipp. *epigramm. lib.*1. Anth. 40. de Luscinia, quæ Boream fugiens cum per mare volaret, Delphini dorso suscepta, vectaque sit, & illum nantem carminibus suis delectarit.

Μεμφομένην Βορέην ἐπεπωτώμην ὑπεὶρ ἅλμης,
Πνεῖ χαρίεν μοὶ Θρήκης ἤπιος οὐδ' ἄνεμος.
Ἀλλά με τὴν μελίγηρυν ἀηδόνα δέξατο νώτοις
Δελφὶν, καὶ πηκτὴν πόντιος ἡνιόχει.
Πιστοτάτῳ δ' ἐρέτῃ πορθμευομένη, τὸν ἄκωπον
Ναύτην τῇ στόματος θέλγον ἐγὼ κιθάρῃ.

LXXII. LVSCINIÆ ORPHEI.

Imitatio illustrium authorum.

FERVNT Thraces luscinias quæ iuxta Orphe sepul

sepulcrum nidificant, suauius & mollius canere.

AP. Monumenta doctissimorum virorum, quæ ab imitantibus frequentantur, genium eloquentiæ inspirant. Dionys. Longinus. περὶ ὕψους. Ἀπὸ τῆς τῶν ἀρχαίων μεγαλοφυΐας εἰς τὰς τῶν ζηλούντων ἐκείνους ψυχὰς, ὡς ἀπὸ ἱερῶν στομίων, ἀπόῤῥοιαί τινες φέρονται, ὑφ' ὧν ἐπιπνεόμενοι, καὶ οἱ μὴ λίαν φοιβαστικοὶ, τῷ ἑτέρων συνενθουσιῶσι μεγέθει. *Pausan. in Bœotic. 305.* *lib. 25p.*

LXXIII. MELEAGRIS.

Liberorum neglectus.

CLYTVS Milesius libro primo de Mileto, & Meleagridibus, hæc scribit. Circa delubrum virginis sunt aues, quas Meleagridas appellant. Locus palustris est in quo nutriuntur. Animal illud non ita prolem amat, & iuniores pullos adeo negligit, vt sacerdotibus illos curare necessum sit. *Athen. lib. 14. p. 655.*

AP. Tales sunt parentes, qui prolem negligunt, ac simul voluptatis ardor deferbuit, omnem in se charitatis sensum intepescere atque extingui patiuntur: longè remoti ab illo Plautino Charmide, qui exclamat in Trinummo:

Quibus ærumnis deluctaui filio dum diuitias quæro.

LXXIV. MEROPS.

Absurda seu ordo præposterus.

MEROPS auis contra vt fertur volat atque cæteræ, aliæ enim omnes quasi sursum ad oculos versus, illa verò retro ad caudam versus volat, & profectò naturam volatus admiratione & insolentia pleni quem facit hoc animal, summopere miror. *Ælian. de animal. l. 1. cap. 49.*

AP. Talis est Homo præposterus, qui rerum ordinem peruertit: καλὸν τὸ τακτικὸν. Xenoph. in eodem argumento sunt Mæander, qui solus fluuiorum est retrogradus, εἰς ἑαυτὸν παλινδρομεῖ (inquit Plutarchus junior) Araxa planta quæ sola Virgines odit, vnde μισοπάρθενος nominatur. Oryx qui solus est aduerso pilo. Paliurus arbor quæ sola cuculo aue lætatur. *l. 2. exp. Cyri.* *Idem in fluminibus.*

LXXV. MILVI NVNCII VERIS ADORATI.

Nuncij bonorum.

MOs erat apud populos nonnullos miluos adorare quod illi post rigentis hyemis inclementiam vernæ tempestatis fideles nuncij apparerent. Vide adagium προκυλινδεῖται ἰκτίνῳ, prouoluitur ad miluum.

AP. Cadit in boni alicuius nuntios, quos obuijs vlnis amplectimur, eximiè conueniet D. Ioanni Baptistæ, qui lucem, & cœlestis veris clementiam prænunciauit, vnde vox eius mirifica lætitiæ iucunditate aures perfudit.

Vox latè resonat desertis vallibus, amplas
Iuuenc. l. 1. *Sternite iam stratas, omnis sit recta viarum*
Semita, qua Domine dignè vestigia gestet.

LXXVI. MILVVS IOVI SACRA NON TANGIT.

Sacrilegio abstinendum.

MILVI ad rapinas incitatissimi, vt nec macell carnibus parcant, Ioui sacra non tangunt: τῶν δ
Æli. de an. l. 2. ca. 47. ἐκ τῆς Διὸς ἱερουργίας οὐκ ὢν προσάψαιντο.

APODOSIS.

Fures quanquam audaces sacrorum religione mo uentur,

Nec facilè in furtis timefactæ relligiones
Effugiunt animo pauidæ mortisq́; timores.

LXXVII. MARSVPIVM A MILVO RAPTVM.

Auaritia punita.

LVGDVNENSIS incola vini mercator, vt lucru augeret, aquā miscebat, atque non parum hac a te l

te locupletatus eſt, cum aquam pro vino venderet, nauigio igitur ad emporia traijciens Ararim fluuiũ, marſupium penes ſe pecunia oppletum habebat, atq; id è pelle confectum. Miluus animal ob pilos ratus, aduolat & exportat. Mox cum ſibi prædam nihil ſentiret prodeſſe, præcipitat in fluuium, ex quo nunquam emerſit.

Greg. Turo. in gloria conf. c. 109.

APODOSIS.

Auaros & improbos ferit tandem diuina Nemeſis, & vno temporis momento amittunt opes, per multos annos ex omnium fraudum & ſcelerum genere concretas. Inde fides veteri dicto: *Malè parta, malè dilabuntur.*

LXXVII. MONOCORDIATA SIVE AVIS PARADISIACA ET ΑΠΟΥΣ.

Contemplatio.

MONOCORDIATA in aëre abſq; nido, abſq; arbore, abſque ſaxo, aut altero fulcimento nidificat, & oua parit in dorſo maris ſui comparis, ibique fouet, & excludit: numquam vllo loco conſidet, ſemper in aëre ſubſiſtens, quod penè excedit omnem fidem. Maximilianus auctor eſt, qui addit numquam viſam fuiſſe niſi mortuam, quod tunc deficiente vitali ſpiritu labatur in terram. Vide Geſnerum, apud quem prolixa eſt Melchioris de eadem deſcriptio. Nonnulli putant apud veteres eſſe Rhyntacem, cujus Plutarchus meminit in Artoxerxe. γίνεται δὲ μικρὸν ἐν πέρσαις ὀρνίθιον, ᾧ ποῦ ἀπόπατος οὐδὲν ἐστιν, ἀλλ᾽ ὅλον διάπλεων πιμελῆς τὰ ἐντὸς, ᾗ καὶ νομίζουσιν ἀνέμῳ καὶ δρόσῳ τρέφεσθαι τὸ ζῶον. Naſcitur apud Perſas exigua auis, quæ omni caret excremento, habetque omnia inteſtina adipe differta: vnde vento arbitrantur & rore hoc animal viuere. De hoc verè dici poteſt.

Sana

Sæua nec humani patitur contagia mundi
Par volucer superis.

AP. Hac Icone pij ac religiosi homines significantur, qui contemplationis alis subnixi terras relinquunt, & in Deo suauissimè conquiescunt, de quibus Theodoret. καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοὺς κάλλει τῶν ὁρωμένων ἐπιτέρπεσθαι διακωλύοντες, σχολὴν τῷ νῷ παρέχουσιν ἐπεντρυφᾷν τῇ θεωρίᾳ τῶν νοητῶν.

d de Angelis orat. 3.

Iuuat immenso spatiantem viuere cælo.

Subijciam hic pereruditi viri in eodem argumento poëma præstantis ingenij fœtum: nihil arbitror me in hoc genere vidisse & subtilitate limatius, & carminis suauitate elegantius.

AVIS PARADISEA SIVE APVS,

Ex Gesneri tabula.

Vos ô queis cœlum domus est, quos fortior aura
Numinis ardenti suspendit in æthere nisu,
Heroes, pretiosæ animæ, mortale sonantem
Si licet in vestras musam deducere laudes,
Huc spectate Apodem: vobis natura laborat,
Atq; opere in pulchro partem facit, hoc quoq; nomen
Indus a *alit, Phœbi indus amor, cui prima Deorum*
Munera, & Eoæ custodia credita gazæ.
Nec vero tantum vnigena se Nilus, alumno
Iactarit, licet ille sibi post fata superstes
Inter odoratas Arabum de messe fauillas
Hauriat è busto natali funere vitam.
Ac licet aut b *rostro chelidon, aut mole* c *coturnix*
Par fuerit, tamen & pennatum syrmate longo
Crescit in immodicum quantus Iouis armiger ales
Titanum furias, sæuumq; Capanea letho
Fulminat, aut Phrygios Domino transuectus amores.
Principio e *enodes ceruix lentatur ad alas*
Luteolas, & fuluo rutilat crispata metallo,
Sic color in precio est, inferne virentia currit
Cyaneum f *per menta decus, Thaumantida ceu cum*
Roscidu

a Nascitur in Moluccis insulis.
b Rostrum magnitudine & forma simile hirundini.
c Corporis magnitudine & penè forma coturnici similis.
d Pennæ extensæ æquāt fermè aquilam.
e Pennæ à prima ceruicis vertebra ad rostri initium coloris lutei splendentis auri purissimi modo. f Quæ mentum tegunt mirè virides.

Roscidus aduerso percussit Delius astro.
Excurrunt g *alæ in caudam, tenuiq; receptum*
Transmittunt sub nube diem, nam h *fuscus inerrat*
Splendor, clementiq; faces demitigat vmbra.
Discolor i *interea primo sub tegmine pluma*
Vellus agit, magnoq; minor se lumine vestit
Astriferum missura iubar, blattamq; crocumq;
Camporumq; oculos, vosq; alba ligustra, tuasq;
Obscurat Narcisse comas, iam vilior aura
Ceston habet, vinciq; dolet Cadmeia torquis.
Plus etiam k *ordo placet natiuum circinat orbem*
Nescia curuari, tergoq; immobilis hæret.
Iliaca talem clypeum de cæde reportat
Æacides, l *& adhuc iaculis pendentibus horret.*
Qualis cæruleos m *cauda stellantis honores,*
Explicat aprico volucris Iunonia Soli
Iamq; superstitio n *scythicis adiuncta tyrannis,*
Circum mille fremant acies, & ferreus imber
Pila rotet, sperant humanis inuia telis,
Pectora, & hostili certos de strage triumphos,
Si cristis assurgit apus, galeamq; coronat.

Nec minor est virtus: celeres peruertitur Euros
Aera per liquidum o *prono ratis æquore currat,*
Læta laborantes impellant carbasa venti,
Scilicet anteuolat puppes, & remige penna
Hospita venturo præsignat littora nautæ.
Tellurem p *pressisse pudet, frondosa sub auris*
Eligitur Dryas, hic tectum paruiq; penates:
Incumbit ramis, & cauda prensat obunca q
Obsequio fugiente pedum, cœloq; propinquus,
Matutina bibit roranti ex æthere mella, r
Relliquias diuûm: mensis cum Aurora remotis
Fastidita legit, mistamq; vapore caduco
Ambrosiam, latè mortalibus impluit agris.
Hinc illa aerij mellis cœlestia dona,
Et non imparili distenta nectare canna
Fortunatorum nemorum, qua primus in orbem

g Pēnæ alarum pellucidæ.
h Fuscæ sed fulgentes.
i Subnascūtur maiori. minores aliæ multi colores.
k Alę naturaliter vno & eodem modo consistunt in orbem digestæ.
l Tanquam cuti infixa spicula.
m Pauonū fœminarū pennis ex toto persimiles.
n Reguli Mahomet. pro cristis vtūtur, iisq; se tutos in bello existimant.
o Nauim quantūuis celerē circumvolat.
p Terrā viua nunquā angit.
q Hoc vel ignoratum vel neglectū Gesnero.
r Rore vescitur.

Circulus it, media dirimens confinia lucis.
Si quando dulces ad vitæ lumina pullos
Eniti fragiliq; dedit committere crusto
Casta venus non furtiuo de cespite nidus,
Aut lutea assurgunt libantibus æquora pennis
Mœnia: compositi sed mas sinuamina ſ dorsi
Subdit amans, viuaq; thorum de tergore pluma
Et pater, & natale solum, facit: hic pia coniunx
Spemq; metumq; locat, curui tum fornice ventris
Incubat, & simili reddit se prole parentem.
Dicite terrarum domini, quos matre cadentes
Excipiunt Indo Bithyna cubilia dente,
Quis Cæsar cunis vnquam tam mollibus infans
Vagijt, aut Graia quis Porphyrogennitus aula
Sarrano meruit nomen susceptus in ostro?
Ne tamen incurrat violento flamine Coras,
Dilectasq; euertat opes, † mas licia caudam
Ingemina extendit, multoq; volumine circum
Implicat imposita socialia membra maritæ.
Æole, si quis inest ventis fauor, Æole si qua
Ius habet in superos pietas, ô parce quietos
Sollicitare thoros! notus hæc vt pignora perdat
Crudelis? thalamo iungat ferale sepulchrum,
Atq; animam testâ triplicem pessundet in vnâ
Crudelis? prolem per amica silentia fingit
Alcyone, & mediâ vitam de morte reportat,
Et meruere Apodes, Apodes meruere necari?
Sed ventis loquor, vnde sciant miserescere venti?
Ite feri, effractis ruite, exundate cauernis
Vnà omnes, quatite horrisonis stridoribus alas,
Vos mea ridet Apus, vestri secura furoris
Vincula nectit Amor, nodoq; arcanus honesto
Copulat alituum par nobile, nobilis ales.

ſ Dorsum masculo, venter fœminæ cauus, sic pullos fouent & excludunt.

† E maris dorso filia gemina prodeunt, quibus incubantem fœminam sibi alligat firmius.

LXXIX. NOCTVA.

Hæresis.

MVLIERIBVS veneficia & cantiones exercentibus similis est noctua, captiosum animal: hæc enim capta, suos inprimis aucupes, sic captionibus suis in se elicit, vt eam velut ludicrum quoddam, aut amuletum in humeris circumgestent. Noctu quidem vigilat, & voce quasi quibusdam præstigijs & illecebris aues allicit, easque sibi assidere facit. Interdiu verò alia aucupij inductione vtitur, & auibus illudit, ridiculè nimirum in aliam atque aliam speciem vultum conuertens, quibus aues peradolescentes in admirationem raptæ, manere apud eam perseuerant, maximo eorum in quæ se format timore percussæ. *Aelian. li. 1. de animal. cap. 29.*

APODOSIS.

Noctua hæresis, vox præstigiatoris, oratio hæreticorum fascinans: variæ facies, hæreticorum inconstantia, qui cothurno vresatiliores, in sola hæresi sunt constantes, si modo constantia est dementissimi pectoris pertinacia.

Latet anguis in herba.

LXXX. NOCTVA OVIS CICONIAE INCVBANS.

Vana Sapientia pietatem lædit.

SI noua Ciconiæ oua contigerit Noctua, fascinat & incubationem omnem, ac si oua essent ὑπονέμια, seu subuentanea, irritam reddit: sed platano arbore ab infesti animalis iniuria pietatis cultrix ales se diligentissimè tuetur. *Ælian. li. 2. cap. 35.*

AP. Ciconia, pietas: oua, pietatis fœtus: noctua, vana sapientia, quæ plurimum obest pietati: Platanus, crucis arbor qua omnis vanitas & humanæ scientiæ pompa excutitur. ὁ Θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου ἑώρακε τὴν φθαρτὴν καὶ χαμαίζηλον. Describi-

tur à Prudentio in Hamartigenia huius vanæ ſapientiæ ſupellex:

Ira, ſuperſtitio, mœror, diſcordia, luxus,
Sanguinis atra ſitis, vini ſitis, & ſitis auri,
Liuor, adulterium, dolus, obtrectatio, furtum,
Ambitio vitioſa tumet doctrina ſuperbit,
Perſonat eloquium nodos fraus abdita nectit.
Inde canina foro latrat facundia toto,
Hinc gerit Herculeam vilis ſapientia clauum
Oſtentatq; ſuos vicatim gymnoſophiſtas.

LXXXI. NOCTVAE OVVM.

Sapientia.

OVVM Noctuæ ſi forte puer coctum comederit antequam vini vſum habeat, futurus eſt tota vita abſtemius. Philoſtr. in Apollonio. Aiunt autem noctuam Baccho inimicam à vitibus abigi, quod vinum mortalibus criminata ſit.

AP. Noctua ſymbolum eſt ſapientiæ, cuius qui fœtus aureos à teneris vnguiculis debibant, reliquum vitæ curriculum in ſumma moderatione, in ſobrietate, ſæpiſſimè traducunt.

Εφόδιον ἀπὸ νεότητος ἀναλάμβανε τὴν σοφίαν.

LXXXII. OSSIFRAGA.

Charitas.

Baſil. in Hexam. homil. 8. EIECTVM à parente pullum Aquilæ Oſſifraga excipit & alit.

AP. Charitas eorum qui alienos liberos à parentibus neglectos fouent.

Naturæ quiſquis propriæ non ſpernis honorem,
In quocumque hominum quæ tua noſcis ama. *Proſp. Epigramm. 2.*
Namque quod artificis ſummi fecit manus, vnũ eſt
Quæq; auctore bono condita ſunt, bona ſunt.
Diuinum in nullo figmentum deſpiciatur,
Sola malis ſtudiis addita non placeant.

LXXXIII.

LXXXIII. OTIS AD CANES.

Concionator terror improborum.

OTIS auis est tarda & quæ corporis pondere depressa ægiè sese attollit è terra. hæc canem præter cæterarum auium naturam vehementer perhorrescit: μόνη δὲ ὠτὶς πέφρικε κύνας.

APODOSIS.

Inertes animæ quæ terrena sapiunt, concionatores diuini verbi præcones ferre non possunt: sed eorum verba quasi fulgura perhorrescunt.

Hac fulmen ab arce venit.

LXXXIV. PASSERCVLVS AREOPAGITAE.

Innocentum oppressio vindicata.

CVM sub dio iudicia exerceret Areopagus, passer fortè, quem accipiter vrgebat, in Areopagitæ iudicis deuolat sinum: ille, vir vt cætera austerus, necat supplicem. Ex quo Senatus grauissimo iudicio damnatus est, & ordine motus, non ob passerculi mortem, quæ leuis fortasse videbatur, sed διὰ ἰταμότητος τῶν τρόπων. *Hellad Besantinous in Chrestom.*

AP. Innocentes, & supplices à iudicibus benignè tractandi, in quo si officio defuerint, vindicare iniustitiam, & iniquitati hominum intercedere superioris est potestatis.

Parce supplici.

LXXXV. PAVONIS LINVM.

Pœnitentia.

PAVO Lini radice vt nobili alexipharmaco vtitur. *Ælian. lib. 11. cap. 18.*

APODOSIS.

Lini vsus omnium penè gentium ritu in sacris frequentissimè & Lino olim amicti pœnitentes. Qui

opulentia & fastu elati peccauerunt, Pauones imitati ad linum, pœnitentiæ vestem confugiunt. *Deinde lugubris tibi accipienda est vestis, & mens ac membra singula digna castigatione punienda.*

S. Ambr. ad virg. laps. cap. 8.

LXXXVI. PELECANVS.

Amor Sobolis.

PELECANVS non modo femur vellicat, vt excusso sanguine suos pascat, sed se quoque per furentis ignis vortices cruciabili tormento ad liberandam sobolem ingerit.

AP. Amor parentum in liberos, φίλτατον τέκνον 4. Euripides. vide *Ælianum lib. 3. cap* 23. Idem φιλοστοργίας. Symbolum esse poterit Aquila, quæ vt ait Rabbi Salomon, & qui eum sequutus est Caietanus, refert aliquando pullos suos non vnguibus, vt cæteræ solent aues, sed locatos in humeris protegit expansione alarum, vt licet ab imo quis eos iaculis petat, ipsam potius, quàm pullos vulneret. idcirco Exod. cap. 19. v. 4. dicitur Deus suos portare *super alas aquilarum.*

Aquila φιλοστοργία.

LXXXVII. PELECANVS.

Crescit de vulnere salus.

DE Pelecano notum vt pullis suo sanguine vitam reddere dicitur.

D. Aug. in Psal. 101.

APODOSIS.

Typus est Christi, qui nos peccatis mortuos suo sanguine abluit, & ad melioris vitæ immortalitatem excitauit. quid? quod in eo ipso loco crucifixus est Dominus in quo sepultus est Adamus? vt eius veluti cruore irrigati cineres reuiuiscerent, nosq; omnes qui in Adamo tanquam in mortuo stipite rami inutiles extabueramus, nouo germine inciperemus pubescere. Hæc præter authores quos affert Baronius, testatur Nonnus Panopolitanus.

In metaph. Euang. D. Ioannis.

Εἰσόκε

Εἰσόκε χῶρον ἵκανε φατιζομένοιο κρανίου,
Ἀδὰμ πρωτογόνοιο φερώνυμον ἄντυγι κόρσης.

LXXXVIII. PELECANVS INTER CONCHAS.

Labor & studium.

PELECANI fluuiatilibus Conchis se complent, easque cum stomachi calore concoxerint, euomunt: atque testis iam alui calore diductis, eligunt ex his quæ sunt esculenta. Lari aues, vt Eudemus scribit, sublimes cochleas surripiunt, atque ex alto deijcientes magna vi ad saxa allidunt, itaque esculenta testis seiunctis eligunt. Aelian. *de animal. cap.* 20. *lib.* 3. Simile *de ardeis cap* 35. *l.* 5.

APODOSIS.

Si quid difficultatis & laboris deuoraueris, fructus erit voluptatibus iucundior: *qui nucleum esse vult, frangat nucem.*

LXXXIX. PELECANVS AD IGNEM.

Conatus irritus.

PELECANVS vbi pastorum insidijs circumseptus est ignibus, flammam alarum quassatione extinguere nititur, qui ignis acrior inardescit, alitis pennas inuadens, quibus exutus insidiatoribus cedit in prædam. *Orus l. 1. 51.*

APODOSIS.

Torquetur in eos qui contra vim ingentis mali, leuiora quęrunt remedia, quibus foueatur potius quam opprimatur malum. ardet quippe ignis, ventilat Pelecanus, at aquæ situla opus, non ventulo. Similiter omninò faciunt. qui flagrantes permotionum æstus, leuissima oratione putant compescere, & blandiendo malum permulcent potiùs, quàm curant.

XC. PERDIX.

Dæmonis calliditas.

PERDIX Diabolus pro nequitiâ vel multarum rerum comparatione perhibetur: hæc auis quecumque casu, vel feræ alicuius incursu priuata fuerit ouis proprijs, insidiatur alienis, & nidi habitatore pulso partus inuadit extraneos: quos cum vsque ad spem fœtum genitali tepore confouerit, parentem eam præda efficit, non natura. Interea verus vocanti ac lamentanti pater similis, syluas questibus replet: tunc adulta iam soboles voce proprij genitoris auditâ curam queruli clamoris intelligit: atque ita ad originariam sedem læta peruolat, nutrimenta generis sui conscia, & adulteri nutritoris oblita. Quid ad hæc dicis ô homo, pretiosum vas sapientiæ, imago diuinitatis & possessor generosæ rationis? Quid te creatori tuo subtrahis? ecce etiam bruta cognoscunt quid proprio debeatur authori: & quæ non habent intellectum, habere probantur affectum. Callidum persuasorem captiua generatio derelinquit, remanet præda deceptus & raptor, orbatus. Igitur & diabolus humanum genus quod non creauerat, occupauerat: Quod non genuerat mentito patris nomine possidebat, sed vbi vocem per prophetas vel per semetipsum pius auctor emisit: vbi perditis salutifera charitas inclamauit, dicens, *Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati estis:* (aduerte quod sub nomine oneris pondus indicat seruitutis) ad paternos sinus confestim auidum cucurrit examen. Tunc princeps mundi huius sub aduentu Domini Saluatoris, in dimidio dierum suorum perdidit, quos ipse in finem vsque seculi possessurum esse credebat, & in gremium redemptionis captiuitatem perditio inuita transfudit.

Euse. Emis. hom. 3. de Epiphan.

XCI.

XCI. PERDIX AD CASSES.

Superbia seu fiducia vana.

EX perdicibus qui vocis contentione & cantu valent, & linguæ facultati confidunt: quique pugnaces & ad certamen habiles sunt, se minimè dignos credunt, qui ad extruendas mensas capiantur: vnde fit quod parum de sua libertate contra venatores depugnent, quo minus comprehendantur, sibi præsidentes, quod à cæde studiosè ad cantus & certamina seruabuntur. Reliqui autem perdices & potissimum qui nuncupantur Cyrrhæi, sibi conscij, quod nec ad certamina valent, neque pulchrè cantare sciunt, & si capiantur, futuros se prandium his qui ceperint: naturali quadam machinationis commentatione seipsos macie conficiunt nimirum cum ab omni alia esca, quæ ad pinguedinem eos perducere queat, se sua sponte abstinent, tum vt ne idonei sint ad hominum mensas, cupidè allijs vescuntur: cuius rei experientes, his præteritis aliò venationem conuertunt. Qui verò hoc ignorant, eos si facultas sit capiunt, quicumque autem ipsos captos decoxerit, eorumque carnes insuaues expertus fuerit, se iam & tempus & operam cognoscit in his venandis perdidisse. *Ælian. de Animal. l. 4. cap. 13.*

APODOSIS.

Venator diabolus egregios sæpe animos fiducia inflatos capit, contra qui vela submittunt, & ab illa excitatæ fortunæ instabili fiducia, ad moderationem vitę deflectunt, & si quam habent ingenij aut aliarum rerum opulentiam prudenter occultant, longe sunt tutiores. Extat apud Rufum Festum Auianum lepidissima fabella, vbi canna humilis quercui delapsæ, & caussam sciscitanti cur tam placidè se in suo statu contineret?

Stridula mox blando respondit canna susurro,
Seque magis tutam debilitate docet.

Fortè excipis:

Tu rapidos(inquit) *ventos sæuasq; procellas*
* *Despicis, & totis viribus acta ruis:*
Ast ego surgentes paulatim demoror austros,
Et quamuis leuibus prouida cedo notis.
In tua præruptus offendit robora nimbus,
Motibus aura meis ludificata perit.

XCII. PERDICES PAPHLAGONVM.

Amor Dei non purus.

PAPHLAGONIAE Perdicum cor geminum reperiri docent Theophrastus & Aelian. *lib.* 10. *c.* 35. παφλαγόνων δὲ ἄρα περδίκων διπλῆν ὁρᾶσθαι καὶ καρδίαν.

APODOSIS.

Cor geminum habent qui animum diuidunt Deo & rebus creatis. At vero soli Creatori debetur hæc pars corporis.

Vnde vigent sensus dominatrix quo vegetat mens.

XCIII. PERDICVM PVLLI.

Ingenium præcox, vel *Vana gloria.*

Æl. lib. 4. *c.* 12. *de an.*

PERDICVM fœtus etiam nunc circumplicatione testarum comprehensi, à parentibus sui exclusionem ex ouis minimè expectant: sed per se ipsi tanquam fores pulsantes, oua elidunt, & iam foras eminentes seipsos impulsu suo impellunt: ouiq; etiamnum tegumento circumvestiti, currunt: atque à dimidia testæ parte, si adhuc circa caudam adhærescat, semet excutientes liberant, & velocissimè ad cibi inquisitionem prosiliunt.

APODOSIS.

Multi nimis præcones tempus actionibus aptum non expectant, sed præproperè festinant non sine detrimento σφωΐτερον χρόνου. *nimis maturè magnum ingenium non est vitale.*

XCIV.

XCIV. PICA.

Imitatio Authorum.

PICA alioqui loquaciſſima auditis Romæ buccinatoribus ſiluit è veſtigio, tantoq́ue ita ſilentio dies aliquot meditata; repente quaſi expergefacta, omnē eum buccinarum ſonum, harmoniam, & numeros ſummâ admiratione reddidit. Vide Pier. *Hier. lib. 23. cap. 17.*

APODOSIS.

Summorum auctorum imitatores primum quidem ſilent, cogitatè ſecum omnia meditantes, mox facundiæ & eruditionis depromunt opulentiam.

Semper ego auditor tantum, nunquamne reponam?

XCV. PICAE VOX.

Mendax inconſtantia.

PICA voces identidem alias atq; alias commutat, ſingulis enim ferme diebus diuerſam emittit vocem: ἡ δὲ κίττα φωνὰς μὲν μεταβάλλει πλείστας. καθ' ἑκάστην γὰρ, ὡς εἰπεῖν, ἡμέραν ἄλλην ἀφίησι. *Ariſt. 9. de Anim. c. 13.*

AP. Tales omnino ſunt, vani, inconſtantes, mendaces, qui non modo quotidie, ſed per ſingulas horas & momenta, aliud atque aliud dicunt, in ſola inconſtantia conſtantes.

mille adde catenas,
Effugiet tamen hæc ſceleratus vincula Proteus. *Horat. Satyr. 3. l. 2.*
Quum rapies in ius malis ridentem alienis,
Fiet aper, modo auis, modo ſaxum, & cum volet
arbor.

XCVI. PLATALEA.

Laborum alienorum raptor.

LEGI etiam ſcriptum, eſſe auem quandam quæ Platalea nominetur: eam ſibi cibum quærere aduolantem ad eas aues quæ ſe in mari mergerent: Quæ cum emerſiſſent, piſcemq́ue cepiſſent, vſque eo pre- *Cic. 2. de nat. Deor.*

eo premere earum capita mordicus, dum illæ amitterent id quod ipsa inuaderet: *Cic. 2. de nat. Deor.*

APODOSIS.

Platalea typus est potentiorum hominum, qui alieno sudore partos labores diripiunt. Merguntur quidem illæ miseræ aues, sed non pascuntur. Sic inopes grauissimis plerumque conflictantur laboribus, ut pigram violentorum rapacitatem expleant.

Premit insontes
Debita sceleri noxia pœna,
Boët. metr. 5. lib. 1. *At peruersi resident celso*
Mores solio, sanctaque calcant
Iniusta vice colla nocentes.

XCVII. PICVS MARTIVS.

Amor clausa recludit.

Picvs Martius qui à Græcis δρυοκολάπτης appellatur, gibbo, & eminente rostro arbores percutit: & excauato in eis loco pullos suos tanquam in nidum *Æl. l. 1 de an. cap. 45.* imponit: ad nidi instructionem non ferulis inter se connexis eget, neque domunculis & substructionibus. Si quis lapide immisso, eius foramen obstruxerit, ille ex his coniectura assequutus insidias sibi appositas esse, herbam lapidi contrariam affert, eamque contra lapidem ponit: lapis velut offensus, & non facile ferens vim herbæ, exilit, atque rursus foramen Pico aperitur.

APODOSIS.

Verus amor ictu fulmineo potentior, omnes difficultates perrumpit, omnes nodos expedit, nihil clausum, nihil inuium putat. Talis dilectio Mariarum in sacris, quarum desiderio velificata virtus cœlestis, lapidem qui ad sacrosancti sepulchri vallum oppositus fuerat dispulit.

Quid non audet amor?

XCVIII.

XCVIII. PLATALEA.

Meditatio, vel delectus rerum & doctrinæ.

PLATALEA auis scribitur conchis se solere complere, easq; cum stomachi calore concoxerit euomere, atque ita eligere ex ijs quæ sunt esculenta. *Cic. 2. de nat. Deor. n. 124.*

APODOSIS.

Doctrinam prius meditando concoquere oportet atq; dirigerere, antequam nobis & alijs in optimum esculentum cedat.

Omnis mora odiosa est, sed facit sapientiam. *Publ. Syrus.*

XCIX. PSITTACVS BASILII.

Oratio infantium efficax.

BASILIVS Macedo Imperator cum filium Leonem in carcerem coniecisset, oculos eidem ob intentatam parenti mortem eruturus: Psittacus, qui seruum quendam deplorantem Leonis vicem audisset, & identidem vociferantem. O Leo! ô Leo! ipse quoque vocem imitatus. Imperatore cum Senatoribus cœnante cœpit dicere, ô Leo! ô Leo! tum Senatus data occasione pro salute rei deprecatur, accessit, & exorauit. *Zon. in Bas. Macedone.*

Oratio infantium, non os disertum sæpè apud Deum efficax. *Non sunt voces ad aures Dei nisi animi affectio.*

C. PSITTACVS SENEX.

Ὀψιμάθεια.

PSITTACVS auis Indica plumarum amictu superbiens docetur loqui & voces humanas ediscere, quas fideliter reddat, & iuuenis quidem vrgente ferula diligenter addiscit. At si consenuerit, quasi intepescente vi ingenij, nec blanditijs, nec minis, nec verberibus adduci potest, vt aliquid addiscat, vnde adagium, *Senex Psittacus negligit ferulam.* *Aug de Catech. rud.*

APODOSIS.

Discendum est à puero, si modo discere auemu[s] quæ præcipiuntur, tunc addiscuntur facilius, reddun[tur] fidelius, hærent firmius, at contrà senes vt ian[i] languescente ingenio, ægrè, & cum tenui fructu ad[di]scunt, si modo quid addiscunt.

Georg 3. *Tu quos ad studium, atque vsum formabis agrestem*
iam vitulos hortare, viamq; insiste domandi.
Dum faciles animi, iuuenum dum mobilis ætas.

CI. PSITTACORVM CAVTIO.

Cautio prouidentia pastorum.

PSITTACORVM mira est solertia & prouidentia, communisque boni tuendi circumspectio. Quando etenim gregatim pascuntur, obseruatum est in Brasilia semper in summo arboris duos aut ad minus vnum considere spectatorem, reliquis in agro depascentibus, is ex summo arboris cacumine quasi speculator euigilans prospectat, si quid periculi superueniat signum edit, quo reliqui possint euolando saluti consulere: si nullum cognoscatur periculum imminere, saturatis cæteris, ipsi quoque spectatores descendunt ex arbore vt suas partes agant, *hist. Indic.*

APODOSIS.

Pastores & Reipub. moderatores dum cæteri epulantur aut dormiunt communi saluti prospicere debent.

Dum Psittacorum viridis exultat phalanx,
Vnus sub alta nixus arbore excubat,
Solersq; vigili prospicit cura suis,
Ne quod rapaces aucupis ludant manus.
Sic vnus amplo consulens pastor Gregi,
Somnos tuetur omnium solus vigil.

CII.

CII. SCOPES, ΣΚΩΠΕΣ.

Chorea fugienda.

SCOPES aues quorum Homerus in Odyssea mentionē facit, cum earum multas circa Calypsus antrum versari scribit, viri saltandi benè periti tradunt, cum saltatione comprehendi, tum genus quoddam saltationis esse, quæ, si adhibenda ijs fides sit, Scops appellatur: Nam quod ijs auibus iucundissimum sit quosdam ridicule imitari, ex eo profectum verbum est σκώπτειν, id est, effingere, & non aberrare ab eis imitandis, quos ludicra assimilatione imitantur. Minor est hæc auis quàm noctua: plumbei coloris saturati similitudinem eius pennæ gerunt, & albicantibus maculis distinguuntur: à supercilijs secundum vtraque tempora duæ plumæ existunt. Callimachus duo genera ponit, S ôpas & Aiscôpas, id est, Semperasiones: quorum alterum vocale sit, alterum mutum. *Ælian. lib. 15. cap. 28. Animal.*

APODOSIS.

Rectè cadit in saltatores, qui saltando sæpe capiuntur à dæmone. audiant quicumque fuerint Ludij Christiano nomine indigni Ethnicum hominem, qui saltationem postremum omnium vitiorum appellat. Cic. pro Muræna. Et D. Ambrosius. *Illa* (inquit de mulieribus.) *in plateis inuerecundos viris sub conspectu adolescentulorum intemperantium choros ducunt, iactantes comam, trahentes tunicas, scissæ amictus, nudæ lacertos, plaudentes manibus, saltantes pedibus, personantes vocibus, irritantes in se libidines iuuenum, motu histrionico, petulanti oculo, dedecoro ludibrio spectat corona adolescentium, & fit miserabile theatrum, inter saltantium lapsus, oculo impuro & contaminato aspectu, terra turpi saltatione polluitur, quæ obscœnis santibus verberatur.* *Ambros. de Helia & ieiunio, c. 18.*

CIII. SEMENDA.

Resurrectio vel mors bonorum.

NICOLAVS de Comitibus scribit in vlteriore Indiа autem esse cui nomen Semenda, trifido rostro, sentireque se morituram, mortis igitur hora eam deferre ligna in nidum suum, cantillareque suauiter, atque alarum percussione incendere ligna, ipsam illo igne consumi, indeq; vermiculum gigni qui postea in auem crescit.

Combustusq; senex tumulo procedit adultus.
Consumens dat membra rogus. Dracontius.

APODOSIS.

Simile omnino est quod narratur de Phœnice, in quo certè excellens resurrectionis typus, qua corpora nostra tot sæculis absumpta Dei verbo reparantur, & ad melioris vitæ redeuntem postliminio iucundissimam faciem excitantur:

Οὐ καλὸν ἁρμονίην ἀναλυέμεν ἀνθρώποιο,
Καὶ τάχα δ' ἐκ γαίης ἐλπίζομεν ἐς φάος ἐλθεῖν.
Λείψαν' ἀποιχομένων ὀπίσω δὲ θεοὶ τελέθονται.
Non est decorum harmoniam dissoluere corporis,
Etenim statim emersuras in lucem speramus
Relliquias mortuorum, qui & postea dij futuri sunt.
Phocylides.

CIV. STRVTHIONIS OVA.

Ingeniorum discretio.

STRVTHIO etsi permulta oua parit, non tamen omnibus incubat, sed fœcunda ab infœcundis secernens, hæc negligit, illa fouet.

APODOSIS.

Discernenda hominum ingenia, nec frustrà in infrugiferis sudandum: ne
Expectata seges vanis eludat auenis.

CV.

CV. STRVTHIONVM ASPECTVS.

Oculi benigni.

STRVTHIONES & testudines, vt memorat Plinius, spectando fouent oua. *Plin. lib. 9. cap 10.*

AP. Animos sæpe vel soli fouent aspectus, oculi enim, vt ait Damascenus, ἀγάλματα τῆς ψυχῆς ἀκειδῆ, *In vita Isid.* per quæ ipsa anima influit, ἵππον πιαίνει δεσπότου παρουσία. περὶ ἑρμηνείας. *Demet. Ph.*

CVI. STRVTHIOCAMELI OVA.

Liberorum neglectus.

STRVTHIOCAMELVS oua quidem parit, sed ea nullo incubatu fouet, nec pullos nutrit. Vnde Sacer Hieremias in Threnis, *Filia populi mei crudelis sicut Struthio in deserto.*

AP. Tales plerique parentes qui sobolem desertam esse patiuntur. Cæterum ita intelligendum non quod nulla prorsus foueat, alioqui genus interiret: sed quod multa pariens non omnia ad frugem educat, & fœcunda ab infœcundis secernens, tantum frugiferis incubet, ὠὰ μὲν ἀποτίκτει πολλὰ, οὐ πάντα δὲ ἀποκύει. *Ælian. l. 4. cap. 37.*

CVII. TOCCA.

Deformis facundus.

IN nouo orbe inuenitur Tocca auis, Cornici similis, præterquam quod est albo pectore & aureo rostro, cuius longitudo totum corpus adæquat. *Ex hist. de nouo mundo.*

AP. Belle παροιμιακῶς dicitur in facundũ & candidum moribus, sed nigrum & deformem oratorem. Rostrum enim aureum eloquentiæ aureo flumine verborum effluentis typus est, albedo pectoris candorem animi significat: Cætera quæ Cornicis colorem referunt ad deformitatem corporis spectant.

Sæpe sub sordido pallio latet sapientia.
Mores sibi fingere quisque potest, faciem nemo.

CVIII.

CVIII. TROCHILVS IN FAVCIBVS CROCODILI ILLAESVS.

Ferocia beneficijs mansueta.

Æl.l.3.c.11. CVM his quæ sibi adiumentũ importare queunt, & acerrimè fera Animalia pacem gerunt, & fœdere deuinciuntur, & ab ingenita sibi malitia remittunt. Cuiusmodi Crocodilibus censendus est, quem inter natandum hiantem hirudines in illius os innatantes referciunt & molestiam illi exhibent. id ille sentiens, Trochilo ad medicinam dolori suo faciendam eget. Itaque hirudinibus vbi refertus est, ad litus progressus, & solis radios intuens aduersos, maximè hiat: tumque Trochilus in illius fauces rostrum inserens, hirudines extrahit: quod facillime patitur Crocodilus sentiens auxilium: ita fit is hirudinibus vt prandeat, ille adiuuetur: proque præmio Trochilo computat, quod nihil eum lædat.

APODOSIS.

Nulla tam immitis fera quæ beneficijs non mansuescat. cadit etiam in Christum qui in mortis faucibus teneri à morte non potuit, sed districtos in vniuersum genus humanum mortis dentes ferreos declinauit, prædamque extraxit sua virtute rediuiuus.

Synes. hy. 9. Φρίξεν σε γέρων τότε Αΐδας ὁ παλαιγενὴς,
Καὶ λαοβόρος κύων, Ἀνεχάσσατο βηλοῦ.

CIX. VVLTVR AD ODORES.

Luxuria virtutis inimica.

Æl de ani. 7. l.3. VVLTVRES cadaueribus pascuntur, ijsdem mortem affert vnguentorum odor.

APODOSIS.

Obscœnitate gaudent impuri, odore castimoniæ offenduntur, & omnis honestatis amisso sensu degenerant in belluas. Hieron. *Fornicatio & voluptas peruertit sensum animamq; debilitat: de rationabili homi-*

In c. 4. Ose.

homine brutum efficit animal, vt balneas, & lupanaria, & libidinum castra sectetur.

CX. VVLTVRES VENTO FOETI.

S. Spiritus inspiratio.

VVLTVRES omnes sunt fœminæ; neque coitu gignuntur, sed vento insufflante. *Basil. in Hexa. hom. 8.*

APODOSIS.

Sic natura incredulos docere voluit VERBI incarnationem, quæ sacrosancti pneumatis opere in visceribus B. Virginis insigni miraculo facta est. D. Ambros. *qua autem* (inquit) *est illa porta sanctorum, illa exterior ad Orientem qua manet clausa, & nemo pertransibit per eam nisi solus Deus Israel? nonne est hæc porta Maria per quam in hunc mundum intrauit redemptor, hæc porta Iustitiæ sicut ipsa dixit, sine nos implere omnem iustitiam: hæc porta est B. Maria, de qua scriptum, quia Dominus transibit per eam.* *ep. 38 ad Syri. Papam.* *D. Cyp. in Symb. Apo.*

Hoc ergo incredibile videtur diuina virtute ad totius mundi redintegrationem factum, cuius exempla etiam in animalium natiuitate cernuntur.

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER SEPTIMVS.

QVADRVPEDES.

I. AGNVS TANAGRÆVS.

Christo Soteri.

ANAGRAEI eum qui cæteris puberibus forma præstare videtur, festo die Mercurij eligunt, vt agnum humeris portans, muros vrbis lustret, hoc enim existimant ad firmitatem ciuitatis attinere, & simili ratione à Mercurio vsurpatum. *Pauſ. in Bœot. p. 298.*

AP. A quo melius hunc librum ordiamur quam ab Agno Domini innocentissimo, qui per atrocia supplicia circumductus, humanum genus suo cruore expiauit, & ciuitatem sanctam sempiternis præsidijs muniuit:

Inexpugnabile mundi præsidium.

II. ALBAN ANIMAL.

Asper ad monita.

ALBAN animal, vt testatur Albertus, & post Albertum Holcotius *lect. 75. supra librum Sapientiæ*, contra cæterarum animantium ingenium fel habet in aure.

APOD.

APODOSIS.

Præclarus est typus eorum, qui delicati sunt, &, vt ita dicam, iracundis auribus, quas quælibet oratio, quæ modo ad eorum mentem non fuerit, exulcerat.

Sed quid opus teneras mordaci radere verò
Auriculas?

III ALCES VNGVLA.

Humilitas vtilis.

ALce animal in vngula infima & abiectissima parte corporis vim habet salutiferam: qua morbo Epilepsiæ & hystericis malis medetur, quamobrem & amuleti vice gestari solet. Vide Gesnerum in Alce.

AP. In minimis rebus sæpè res magnæ deprehenduntur.

Et infima prosunt.

Materiæ ne quære modum sed perspice vires. Astr. l. 4.
Monet Manilius:

IV. APER TEVTHRANTIS.

Parce supplici.

TEVTHRAS Mysorum Rex cùm venationis gratia, in montem Thrasyllum ascendisset, & immanem aprum excitasset, cum stipatoribus eum acriter esset insecutus: sed Venatores anteuertens aper supplex in Dianæ Orthosiæ templum confugit, quo cum isti irrumpere conarentur, Aper humana voce exclamasse fertur: φεῖσαι, ὦ βασιλεῦ, τοῦ θρέμματος τῆς θεᾶς. *Parce ô Rex Alumno Deæ.* Teuthras verò elatus & extra se raptus, animal interfecit. Ex quo Diana cædis auctori impetiginem & furorem immisit adeò acerbum, vt ab humano cœtu disiunctus degeret in solitudinibus: Nec prius sanæ menti restitutus est, quam eius mater Lysippe, Dianæ altari extructo Aprum aureum humana facie dedicaret.

Μετωρι-οθεὶς, *Pl Iun in Caico.*

V. ASELLA OCNI.

Mulier prodiga vel labor irritus.

NOTA Ocni Asella, quæ funem à domino summa cura textum arrodebat: παρέστηκε ἡ θήλεια ὄνος ἐπεσθίουσα τὸ πεπλεγμένον ἀεὶ τοῦ σχοίνου.

Pausan in Phocicis, pag. 45.

AP. Pausanias refert ad nauum & industrium hominem, qui prodigam & sumptuosam fœminam habuerit: τοῦτον εἶναι τὸν ὄκνον φιλεργὸν φασὶν ἄνθρωπον, γυναῖκα δὲ ἔχειν δαπανηρὰν: & de viro, inquit, qui laborat sine fructu, dicunt, ὡς ὁ ἀνὴρ οὗτος συνάγει τοῦ ὄκνου τὴν θώμιγγα.

VI. ASINVS AMBRACIOTARVM.

Monumentum infame.

AMBRACIOTAE, victis nocturna pugna Molossis, asinum in Apollinis Delphici templo ad victoriæ memoriam dedicarunt.

Pausan. in Phocicis, pag. 334.

AP. Multi ea monumenta affectant, quæ potius dedecori sunt, quàm honori: ita cœca hominum cupiditas, quid vnaquaque in re sit optimum, non videt.

Egregiam verò laudem & spolia ampla refertis.

VII. ASINVS AMMONII.

Studium indefessum.

ASINVS Ammonij sæpè pabulum licet esuriens, Poëticas audiendo disciplinas negligebat, ita hoc studio capiebatur, φασὶν ἀκροώμενον τῶν ποιητικῶν μαθημάτων πολλάκις τροφῆς ἀμελεῖν.

Damasc. in vita Isid. apud Phot.

AP. Studium pertinax, vel mansuefacta stoliditas. Asinus infelicissimum animal in typum vbique stoliditatis & dedecoris venit. Hinc illa vexatio asini apud Ægyptios: hinc Ochi cognomen: hinc Cumæorum *Onobatides*, de quibus Plutarch. nunc autem laboris

in Quæst. Græcis.

laboris & indefeſſi ſtudij erit inſigne monumentum.

VIII. ASINVS BALNEATORIS.

Doctor & concionator ſibi infructuoſus.

ASINVS balneatoris ligna, & carbones dorſo portare ſolet ad alios dealbandos, cum ipſe ſudore, & puluere oppletus, carbonumque nigredine deformatus nunquam lauetur. *Plutarch* περὶ τῆς φιλοπλουτίας πάχων ὥσπερ ὄνος βαλανέως ξύλα καὶ φρύγανα κατακομίζων, ἀεὶ καπνοῦ καὶ τέφρας ἀναπιμπλάμενος, λουτροῦ δὲ μὴ μετέχων.

APODOSIS.

Tabula hæc oſtendit vulgare paſtorum malum, qui, vt contingit in multis, alijs ſudant, alijs laborant, alios à peccatorum ſordibus emerſos innocentiæ candore veſtiunt, ſibi inutiles, & infructuoſi. *Æthiops in balneum niger intrat, niger egreditur, balneator nummos accipit: ita concionator ſi nihil ſibi profecerit.* *Vide Gregor. Papa. ep. 101.*

IX. ASINVS MAVRVSIVS.

Feruor in principijs.

HVIC initio curſus velociſſimus, volare eum non currere diceres, ſed hic feruor illico intepeſcit, & in maximam tarditatem degenerat celeritas. *Ælian. l. 14 de animalibus cap. 10.*

APODOSIS.

Principia ſæpè feruent, tepent media, vltima frigent, quo fit, vt qui ita ſe gerunt, nunquam ad ſolidam virtutem perueniant, cui perſeuerantia opus eſt vel maximè.

Nam leuiter quamuis, quod crebro tunditur ictu,
Vincitur, in longo ſpatio tamen atq; labaſcit.
Nonne vides etiam guttas in ſaxa cadentis
Humoris, longo in ſpatio pertundere ſaxa?

Lucretius de rerum natur. l. 4.

X. ASINVS NAVPLIENSIVM.

Gratia inuentoribus relata.

Pauſ. in Corinth. NAVPLIENSES in Peloponeſo habitantes de aſino memorant, quod arroſo vitis palmite vuarū in poſterum vberiorem prouentum exhibuerit, ea de cauſa, apud eos etiam tum videtur aſini figura, vtpotè qui putandarum vitium morem docuerit.

Ael. in Varia hiſtor. AP. Inuentores & authores rerum ſua gratia non ſunt fraudandi, & licet inferioris plerumque ſint notæ illi à quibus aliquid diſcimus, ingenue tamen beneficium ab iiſdem acceptum profiteri ſinceræ humilitatis eſt.

Nec preſſa eſt gloria facti.

Sic Aſpaſia columbam cuius ope ſanata fuerat ex auro & gemmis conflatam, iuxta Veneris ſimulachrum dedicauit.

XI. ASINVS PICTORIENSIS.

Iudex indoctus.

IN oppido Pictorienſi propè horam diei tertiam ſpectantibus multis, aſinus tribunali aſcenſo audiebatur deſtinatius rugiens.

Amm. Mar. l. 27. cap. 2.

APODOSIS.

Indoctus ad honoris apicem euectus.

Quoties voluit fortuna iocari!

ASINVS SARACORORVM.

ΟΝΟΣ ΣΑΡΑΚΟΡΩΝ.

Ab externa corporis ſpecie non iudicandum.

Aelian. de Animal. 12. ASINI Saracororum bellatores ſunt, non ἀχθοφόροι.

APODOSIS.

Hoc prouerbio ſignificantur ij qui cum ſpecie duntaxat aut imperiti videantur aut ignaui,

rem

rem tamen peritè gerunt ac fortiter. Idcirco Ἀχαιοὺς ἐκ πύργου μὴ κρίνε. Epictetus conditione seruus, membris mutilus, paupertate irus, quantas habuit virtutis diuitias?

Δοῦλος Ἐπίκτητος γενόμην, καὶ σώματι πηρός,
Καὶ πενίην, Ἶρος, καὶ φίλος ἀθανάτοις.

XIII. ASINVS TIBERII RADIOS EMITTENS,

Sanctitas humilis.

HIc scintillas emittens è corpore domino significauit futurum imperium τὴν βασιλείαν διὰ ἑαυτοῦ *Damas. in vita Isid.*
παθήματος προεμήνυσεν, hoc est, σπινθῆρας ἀπὸ τοῦ σώματος πολλοὺς καὶ μεγάλους ἀφιείς.

APODOSIS.

Contemptus antea Asinus luce circumfundi visus est: sic multi habentur pro stolidis & contemptis, qui intus clarissimarum virtutum fulgore collucent, quas licet magnopere abscondant, in opem mortalium tamen suaui luce diffunduntur, hoc est,

In tergo thesaurum gerere.

XIV. ASINI ALBI CAPITE PVRPVREO.

Diuites indocti.

ASINI albi capite purpureo visuntur in India, ὄνοι
ἄγριοι ἴσοι ἵπποις καὶ μείζους, λευκοὶ δὲ εἰσι τὸ σῶμα, *Ctes. apud*
τὴν κεφαλὴν πορφυροῖ καὶ ὀφθαλμοῖς ἔχουσι κυανέους. *Photium.*

APODOSIS. *Æl. l. 4. c. 52 de Animal.*

Tales quidem sunt diuites fortunis abundantes, & cultu splendidi, & omni fortunæ choragio instructi, ad summum omnis liberalis disciplinæ & virtutis expertes, quos vulgò *aureas pecudes* nominant.

XV. ASINI EPEI TRIBVTVM

Diſcipulorum infrequentia caſtigata, vel Diues ex ſubditorum bonis.

SIMONIDES cum in Carthæa degeret Cei inſulæ oppido, agendi canendique choros rationem docuit ſchola procul à mari ſita in vrbis ſuperiore parte, iuxta templum Apollinis: aquam verò tunc petebat ex inferiore vrbis regione, aduehente aſino quem Epeum appellabat, quod Epeus heros ſimiliter diceretur Atridis aquam miniſtraſſe. Cum igitur ita hæc ſe haberent, Simonides ſanxit vt ſi quis diſcipulorum ad condictam horam abeſſet, Aſino hordei ſemimodium daret: vnde illud epigramma,

Φημὶ τὸν οὐκ ἐθέλοντα φέρειν τέττιγος ἄεθλον,
Τῷ Πανοπηϊάδῃ δώσειν μέγα δεῖπνον Ἐπειῷ.
Aio qui nolit Cicadæ obire certamen,
Luculentum cœnam de Epeio Panopeiadæ.

APODOSIS.

Significat ad aſinos eos eſſe ablegandos qui Muſarum ſuauitate frui recuſant. Rectè etiam cadet in eos qui aliorum nomine exigunt, id quod in ſuam rem conuertunt: nam Epeio aſino exigebatur cœna, cuius lucrum & fructum Simonides capiebat.

Sic vos non vobis fertis aratra boues.

XVI. ASTVRCO NERONIS.

Initia ſpecioſa, finis contemptus.

Suet. in Neron. c. 43.

NERO Aſturconem quo maximè delectabatur poſteriore corporis parte in ſpeciem ſimiæ abijſſe per quietem videre viſus, ac tantum capite integro hinnitus edere canoros, oſtento fuit quod illa equi ferocitas in ſimiæ ludibrium eſſet abitura.

AP. Aſturco capite, poſteriori parte ſimia, ſignificat initia plerumq; ſpecioſa, ridiculum ſortiri finem.

Sic

pro Elephantis Calices, pro Leonibus Mures o-
ndi dicuntur. Sinesius, ἐκκραγὼν γὰρ αὐτὸς δίς που καὶ
ς, καὶ τοῖς δὲ ἁμάξης λοιδορησάμενος, καὶ πάντα ἐπανα- *epist. 79. ad Anast.*
νάμενος, ἄπειρ' ὢν εἰρήνης, καὶ παρ' ἐμοῦ τοῦ παντὸς ὢν ἐπ-
σάμην, ἀπέδειξε τὸ κάθαρμα μῦν ἀντὶ λέοντος.

XVII. BOS SVSIS ΒΟΥΣ ΣΟΥΣΙΣ.

Labor certa mensura definitus.

SVSIDAS boues numerandi scientiam tenere Cte-
sias scribit. Nam Susis regi singulæ quotidie cen- *Ælian de anim. l. 7. cap. 1.*
m cados in hortos sicciores & minus riguos, hau-
unt. Quem quidem laborem, siue quod sit eis cer-
is & constitutus, siue etiam quia diu multumq; in
o se exercuerint, promptissime obeunt: nullam e-
im earum ad opus remollescere videres. Ad alterum
erò supra quam diximus cadum hauriendum, nec
erberibus, nec blanditijs inducere posses.

APODOSIS.

Disertè eo loco parœmia indicat eos, qui supra or-
inarios labores nihil omnino volunt assumere, quo-
diana tamen pensa accuratè satis obeunt.

Composito securus aceruo.

XVIII. BOVES NEVRICI.

Calumniatores obliqui.

BOVES Neurici cornua habent in humeris, vt A-
ristoteles ait, τοὺς δὲ ἐν Νευροῖς βοῦς Ἀριστοτέλης φησὶν *Ælian. l. 5. de animal. cap. 27.*
ἐπὶ τῶν ὤμων ἔχειν τὰ κέρατα.

APODOSIS.

Cornua habent in humeris, qui non recta fronte
inuadūt, sed obliquè feriunt, obscuris dicterijs & am-
bagibus, alienam carpentes famam.

Obliquus ferit ille, caueto.

XIX. CAMELVS.

Pueri leniter tractandi.

CAMELVS, musica ac modulatione plurimum capitur: itaque si fessus longo itinere subsistat, ductor non flagris, aut verberibus ad progrediendum eum stimulat, sed sonitu cantuque demulcet: alioqui ageret frustra.

Mar. colloq. 7.

APODOSIS.

Pueri bonæ indolis non verberibus cogendi, sed honestatis amore, quod potentissimum est illecebræ genus, capiendi. Cauendum tamen ne nimia parentum indulgentia deteriores fiant, & mollius educati quam par est, magnarum rerum grauitati, & seriæ vitæ ponderibus sint impares:

Indulget nemori nimium dum stultus Amyntas,
Et gaudet fama, luxuriaq; soli.
Cedentes oneri ramos, syluamq; fluentem
Vidit, concussas ipse sequutus opes.

XX. CANIS ÆSCVLAPII.

Pastor fidus & diligens honore dignissimus.

SACRILEGVS primum obseruato tempore intempesto, quo dormientes arctissimus somnus complecteretur, de multa nocte intra Æsculapij templum ingressus est: deinde vt multa donaria ex æde surripuisset, cum rem iam putaret confectam, seque latere, discessum parabat, at excubitor. Canis ad templi custodiam intus inuigilans, æditimis qui noctu ad sacras ædes vigilias agebant, multo vigilantior, expilatorem direptoremque insequebatur, quàm maximè poterat commissum sacrilegium horribili fremitu suo prædicans. Fur primum è socij huius sceleris saxis lapidatione facta, canem appetebant, deinde vbi is latrare non desisteret, illum demulcere conabatur, panes & offas, canum illecebras obijciens. Nam hæc quoque prouidè,

qui ipse putabat secum attulerat. Verum custos incorruptus canis, vel fur cum euasisset in domum vbi habitabat, vel cum inde exiret, se illi implacabilem, inexpiabilemque præbens, furem latrare non desine-
it. Tandem intellectum est vnde canis esset, ac simul animaduersum quæ ornamenta deessent. Itaque : hac canis vociferatione is esse, qui tale furtum fecisset, in Atheniensium suspicionem adductus est: atque vt tormentis in eum quæsiuissent totam rem comouerunt. Denique ex lege hic capite damnatus, xtremum dedit supplicium. Cani verò cibus publice præbitus, & publicæ curæ, vt fidus custos habitus t: nempe qui æditimorum nulli inferior vigilantia uisset. *Ælian. l. 7. c. 13. de Animal.*

Ap. Pastores fidi & acerrimi concionatores mer- :de & honore digni sunt, qui Ecclesiam tuentur, & ires qui in vestimentis ouium veniunt, intus autem int lupi rapaces, à Christi grege arcent, quam stuiosissimè.

Vigilesq; suo pro Cæsare curæ.

XXI. CANIS AD NILVM.

Cautio vitæ humanæ.

ALII quidem canes, feras tum inuestigare, tùm etiam capere probè norunt: at verò Ægyptij fugacissimi sunt. Nam cum illa quæ in Nilo degunt, meant, ab his admodum fugitiui sunt, neq; quamis illuc sitis ad bibendum eos attrahat, ferarum Nili etus quietè ipsos potione se complere sinit. Ideo ne uid eorum, quæ infra aquam degunt, emineat foras, psosque obtorta gula de ripa in altitudinem abriiat, non inclinatione corporis abiecta incumbunt d bibendum; sed vt primum ad ripam accesserunt, estinanter, & in cursu lingua lambentes, rapiunt, ac ertè vt ita dicam, potionem furantur. *Aelian. l. 6. cap. 53. de Animal.*

Ap. Symbolum rectè cadit in eos, qui sibi prudenter

denter in vitæ periculis proſpiciunt, & neceſſarijs etiam voluptatibus ſe non immergunt, ſed leuiter intingunt. Tales ſunt, inquit Theodoretus, Religioſi, qui τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῖς κάλλεσι τῶν ὁρωμένων ἐπιτέρπεσθαι διακωλύοντες, χολὴν τῷ νῷ παρέχουσιν, ἐπεντρυφᾶν τῇ θεωρίᾳ τῶν νοητῶν. Itaque licet voluptas clamet quod Crocodilus cani apud Phædrum:

Quamlibet lambe ocyus,
Accede, pota leniter, & noli dolos
(inquit) vereri: At ille facerem me hercule
Niſi eſſe ſcirem carnis te cupidum meæ.

XXII. CANIS VOMENS.

Venienti occrrrere morbo.

CANIS ὑπὸ πλήθους ὀχλούμενος laborans ob redundantiam, herbam in macerijs arripit & deuorat, cuius beneficio ventrem exonerat, & priſtinæ ſanitati reſtituitur.

Ælian. lib. 8. c. 9. Vide multa huius generis l. 1. c. 35.

APODOSIS.

Tertull. in lib. de pœnitentia: Cur ceſſas aggredi quod ſcias mederi tibi? mutæ quidem animæ & irrationales, medicinas ſibi diuinitus attributas in tempore agnoſcunt, ceruus ſagitta transfixus, vt ferrum & irreuocabiles moras eius de vulnere expellat, ſcit ſibi dictamno medendum. Hirundo ſi excœcauerit pullos, nouit illos rurſus oculare de ſua chelidonia. Peccator reſtituendo ſibi inſtitutam à domino exmologeſim ſciens, præteribit illam quæ Babylonium regem in regna reſtituit.

XXIII. CAPRA GLADIVM.

Malum ſibi creare.

Zeno. Cent. 1. adag. 27.

IVNONI Acreæ Corinthij ſacra facturi erant, victimarium cultrum popæ nullum habebāt, cùm ecce tibi capra, (hæc enim erat Iunoni deſtinata victi ma3) pedibus exſcalpens, in ſuam perniciem eruit.

APO

APODOSIS.

Fit sæpè, vt improbi cum minimè cogitant diuina Nemesi vlciscente suæ mortis caussas procurent, παροιμία ἐπὶ τῶν κακῶς τι κατ' ἑαυτῶν ποιούντων, inquit Zenobius. Nota autem Iunonem illam fuisse Acræam cognominatam, non Ascræam, vt rectè animaduertit ad hunc locum Andreas Schottus è nostra societate vir doctissimus. Nam præter Liuium, Pausaniam & Strabonem, meminit quoque Tertullianus Iunonis Acrææ, à Promontorio sic appellatæ. *Tertul. l. ad vxorem.*

XXIV. CAPRA INDICA AD CINAMOMVM.

Voluptuarius.

CINAMOMI appetentissimæ sunt capræ Indicæ: ad manum enim porrigentis admurmurant, & si abigantur, ingemiscunt. Philost. θρηνοῦσι καθάπερ λωτοῦ ἀποσπώμεναι. *l. 3. cap. 1.*

APODOSIS.

Voluptuarij ad corporis delicias toti adhinniunt; ægrè ab iisdem auocantur, D. Cyprianus epist. 2. *Quando parsimoniam discit qui epularibus cœnis & largis dapibus assueuit, & qui pretiosa veste conspicuus in auro atque in purpura fulsit ad plebeium se ac simplicem cultum quando deponit, tenacibus semper illecebris assuetum, necesse vt solebat violentia inuitet,* &c.

XXV. CAPRA OLIVAM.

Castitas violata.

M. Varro Romanorum omnium doctissimus scribit, quod si Capra oliuam primum germinantem tetigerit, sterilescit.

APODOSIS.

Quod præclara ingenia luxuriæ veneno afflata, dum efflorescere incipiunt, emoriuntur. Meminerint adole-

Adolescentes dicti illius quod affertur ab Ammian
lib.25.c.5. *Vt egregius Pictor vultum spetiosum effingit, ita pud-citia celsius consurgentem vitam exornat*, sine eade omnes marcescunt Virtutes.

XXVI. CATVS A PICA DEVORAT STRANGVLATVS.

Vltus post fata.

NON illepidum est emblema præsentis vltion in Cato qui viuus à pica mortuo quam ipse de-uorauerat suffocatur, quod bellissimis versibus dix Petronius.

Mordaces morsu solitus consumere mures,
Inuisum & domibus perdere dente genus;
Catus in obscuro cepit pro Sorice picam,
Multiloquumq; vorax sorbuit ore caput.
Pœna tamen præsens prædonem plectit edacem:
Nam claudunt rabidam cornea labra gulam.
Faucibus obsessis vitalis semita cessit,
Et satur escali vulnere captor obit.
Non habet exemplum volucris vindicta perenne.
Hostem pica suum mortua discruciat.

XXVII. CERIGONVM CATVLI.

Pueri molliter nutriti, vel *Matrum indulgentia.*

ILLVD verò mirum in Cerigonibus, id animanti n men buxeo colore, vulpeculæ magnitudine, ex ei aluo duæ dependent veluti manticæ : in ijs catul circumfert, & quidem adeò pertinaciter suo quem vberi affixos, vt à perpetuo suctu non auellantur, an-tequam ad pastum ipsi per se progredi valeant.

Maff. hist. Indic. lib. 2. pag. 46.

APODOSIS.

Cum Cerigone comparentur matres, quæ tan sunt φιλοστοργίας, vt filios, iam grandiores, molliter n triant, nec patiantur à suis complexibus diuelli.

Te

Teneroq; columbo,
Et similis Regum pueris pappare minutum
Poscis? & iratus mammæ lallare recusas?

XXVIII. CYNOCEPHALVS.
Calumniator.

CYNOCEPHALVS hominis corpus, caninam habet faciem, stridorem muris, animal omnino ferum, quod nunquam cicuratur. *Agatharcides.*

AP. Calumniatoris typus, canina facies, rabiem dicacitatis, stridor muris, obmurmurationem, feritas intractabilis, maledici ingenium significat alia pictura est calumniæ apud Lucianum ex Apelle expressa, vbi pingitur eximiè compta, vultu tamen ipso, & gestu corporis efferam rabiem præ se ferens, sinistra facem tenet flammiuomam, dextra Adolescẽtem, capillis prehensum, manus in cœlum intendentem, secum rapit: anteit vir pallidus in speciem impurus, acie oculorum minime hebete: cæterum planè ijs similis qui sontico morbo contabuerunt: hinc facilè conijcias liuorem esse, ad dextram considet quispiam auribus prolongis insignis, quales Midæ esse ferunt, qui duabus mulierculis ignorantia, & suspicione comitatus, manum porrigit venienti calumniæ, ornatrices quoque suas habet calumnia, insidias, ac fallaciam, à tergo verò pœnitentiam, quæ amictu lacero, capite demisso, cum lachrymis, & pudore procul venientem veritatem excipit. *Calumniæ pictura.*

XXIX. ELEPHANTVS.
Castitas.

QVEMADMODVM moderatè Elephanti libidines contineant, explicare conuenit: ij igitur ab omni immoderata libidine castissimi sunt, nun-

nunquam enim, neque vi aut proteruius, neque ni-
mis lasciuè societatem veneris cum fœmina faciunt
sed tanquam generis successione carentes, liberi
procreandis dant operam: sic hi, sua stirps vt ne de-
ficiat, complexu venereo iunguntur, neque id sane
plusquam semel in vita, & eo duntaxat tempore, cùm
se initi fœminæ patiuntur, vt autem eorum quisque
vxorem impleuerit, non eam amplius attingit: aper-
tè porrò ac palam in aliorum oculis non coëunt: sed
secedentes, aut sese in arbores densas & frequente
occultant, aut in concauum locum, aut profundum
ad occultandos eos idoneum, se abdunt.

Ælian. l. 7. cap. 18 de Animal.

APODOSIS.

Typus castitatis coniugalis; O quantum est pu-
dicitiæ decus quod brutas ipsas allicit animantes
Pudicitia flos morum, honor corporum, decor sexuum
integritas sanguinis, fundamentum sanctitatis, præiu-
dicium omnis bonæ mentis.

Tertul. l. de pudicitia.

XXX. ELEPHAS AD ASPECTVM. VIRGINIS MITESCIT.

Incarnatio.

ELEPHAS mole corporis & furore terribilis, a
formosæ mulieris occursum concitatos anim
motus frangere dicitur, γυναικὸς ὡραίας τόδε τὸ ζῷο
ἠπιάζεται, καὶ παραλύεται δὲ τοῦ θυμοῦ, ἐκκωφωθεὶς εἰς τὸ κάλ-
λος. Ælian. Simile est quod de Monocerote narra
Albertus.

l. 1. de anim. cap. 38.

AP. Typus est Incarnationis, in qua Deus vltio
num in sinu virginis deferbuit:

Prostrata mansuescere profuit ira
Imperiumq; pati, & Domino parere minori.

XXXI. ELEPHANTIS ADEPS.

Fortitudo inuicta.

CONTRA omnium ferarum venena; præsidiu

est adeps Elephanti, θηρίων δ' ἀλεξιφάρμακον ἦν ἄρα πάντων πιμελὴ ἐλέφαντος, quo qui fuerunt inuncti, etiamsi nudi contra atrocissimas belluas confligant, illæsi discedunt. *Ael l.1. de anim. c.37.*

APODOSIS.

Non adeps Elephanti, sed virtutis bonus odor optimum est aduersus mala præsidium. Rectè etiam significabitur Seruator noster Christus, est ille Elephas ἀλεξίκακος, qui nos sanguine, quasi adipe, aduersus cacodæmones tuetur. Nam vt ait D. Chrysostomus, Hic mysticus sanguis dæmones procul pellit, Angelos, & Angelorum dominum ad nos allicit: hic sanguis effusus abluit vniuersum orbem terrarum, sed quod maius est, efficit vt imago regia in nobis floreat, pulchritudinem atque nobilitatem animæ, quam semper irrigat, & nutrit, languere non sinit. *Hom. 45. in Ioan.*

XXXII. ELEPHANTVS AIAX.

Honor fortium senum.

NARRAT Philost. Aiacem Elephantum nomine ab Alexandri temporibus ad Tiberij, annis trecentis supra quinquaginta vixisse, & in pugna illa fuisse quæ grauissime à Poro rege contra Alexandrū pugnata est, eundem victor Alexander Soli dedicauit. Ἀλέξανδρος ὁ Διὸς, τὸν Αἴαντα τῷ Ἡλίῳ, ex quo indigenæ magno in pretio habebant, & nō modo vittis corollisque redimitum, sed & vnguentis oblitum & monili aureo conspicuum, asseruabant. *l.2 c.6.*

APODOSIS.

Sic fortes senes obseruantia & indulgentia digni sunt, qui (cum ferret ætatis vigor) laboriosissimè pro sua quisque virili decertarunt.

Scire aui meritum non numerare decet. *Ausonius.*

XXXIII. ELEPHANTVS AIAX HONORIS SPOLIATVS MORITVR.

Aemulationis vis.

Pl. l. 8. c. 5. ANTIOCHO regi Badum experienti fluminis renuit Aiax Elephantus alioquin agminis semper. Tum pronunciatum eius fore principatum qui transijsset, ausumq; Patroclum ob id phaleris argenteis, quo maximè gaudent & cætero apparatu donauit: ille qui notabatur inedia mortem ignominiæ prætulit. Mirus namque pudor est, victusq; errorem fugit victoris, terram ac verbenas porrigit.

APODOSIS.

Qui velit ingenio cedere rarus erit. Ouid.

XXXIV. ELEPHANTVS CADVCO TRVNCO INNIXVS.

Diuitiarum & rerum humanarum inconstantia.

HISTORIAM satis notam de captura Elephantorum per arborem in qua decumbere solent serra iam pœnè sectam & semirutam, pertexit Agathareides Polyhistor. è Strabo l. 16. τρίτον δὲ ἐστὶ γένος ἐλεφαντοφάγων, ὃ ἐπειδὰν οἱ ἐλέφαντες τῆς νομῆς ἐμφορηθέντες πρὸς ὕπνον τραπέωσι ζητῶσιν οὐκ ἐπὶ γοῖς δὲ ἀναπεσόντες ὑπνοῦσιν, ἀλλὰ τοῖς παχυτάτοις καὶ μεγίστοις δένδρεσι προσανακλίνοντες ἑαυτούς. οἱ οὖν ἀπὸ τῆς τούτων θήρας τὸν βίον ποιούμενοι, ἐκ τῶν ὄπισθεν τοῦ δένδρου τόπων πρίουσιν, ὥστε μένειν ἐπὶ βραχείας ἑστῆς τὸ δὲ ζῶν ἀπὸ τῆς νομῆς ἐπὶ τὸν συνήθη κοίτης τόπον ἀνακλινόμενον αἰφνίδιον τε πίπτει, τοῦ ξύλου κλασθέντος. Hæc ille.

APODOSIS.

Tales sunt qui fragili bonorum choragio confisi, repentina calamitate obruuntur.

Quis sapiens bono
Confidit fragili? Senec. Hippolyt.

Δρα-

Δραπέτης ὁ πλοῦτος ἐστὶ καὶ οἰκέτης. Chrysost. in Eutropium. Caduca nimirum & fragilia, puerilibusque consentanea crepundijs, quæ vires atque opes humanæ vocantur; affluunt subitò, repentè dilabuntur, nullo in loco, nulla in persona stabilibus nixa radicibus consistunt. *Val. lib. 6.*

XXXV. ELEPHANTVS DRACONEM MORTVVS OCCIDIT.

Vltio præsens.

ELEPHANTIS ferunt frigidissimum esse sanguinem, ob id æstu torrente præcipuè à draconibus expeti: quamobrem in amnes mersos insidiari bibentibus: arctatisque illigata manu in aurem morsum defigere, quoniam is tantum locus defendi non possit manu. dracones esse tantos vt totum sanguinem capiant: itaque elephantos ab ijs ebibi, siccatosque concidere: & dracones inebriatos opprimi, commorique. *Pl. l. 8. c. 12.*

AP. Saturati odio & sanguine inimici sæpe in eorum funere quos oderunt, cœlesti casu repente fulminati concidunt, adeò vt ex ipsius cineribus vltores, te u-gere videantur. Diogenianus: Η Νέμεσις παρὰ πόδας βαίνει, *Nemesis ad pedes adest.*

XXXVI. ELEPHANTVS GEMINO CORDE.

Vir magnanimus, vel duplex.

DVPLICI tum corde, tum sensu animi Elephantus esse dicitur, & altero quidem ira incendi, altero mitigari, & leniri Maurorum peruagatum esse sermonibus. *Ælian. l. 14. c. 6. de an.*

APODOSIS.

Vel magnanimos viros significat, quos oportet esse veluti duplicis supra alios cordis generositate præditos, & vt ait Homer. ἐκζήνορας καὶ θυμολέοντας.

Vel simulatorem minimè simplicem, & vanum, & inconstantem, qui modo hunc, modo illum affectum induit.

Cor mundi instar habens.

XXXVII. ELEPHANTI GEMITVS.

Pœnitentia.

Phil.c.5.l.2. FERTVR Elephantus noctu miserabiliter immurmurans, deplorare seruitutem ad quem si homo accesserit, sistit querelas quasi verecundus.

APODOSIS.

Gemitus Elephanti suspiria peccatoris significant, cui incussus erratorum dolor miserabiles gemitus & lacrymas exprimit: sed lacrymas quas Deus miseratus suauissimè detergit, mentem cœlestibus lenimentis recreans, sunt omnino illi fletus, vt ait D. Bernardus, vinum Angelorum. egregiæ erga Deum charitatis indices. Olim quidem in pignus veræ amicitiæ sanguinem de venis extractum ab amicis & asseruatum legimus. hoc imitantur qui amoris vi lachrymas eliciunt, quod Dauidem & Ionathan in illa mutua animorum complexione fecisse refert Philo, additque lacrymas ipsas in tantæ amicitiæ pignus vasculis exceptas esse, & simul reconditas. Qui igitur Deum eximia charitate diligit, & in peccatorum odium vbertim lacrymas fundit, rem gratissimam libat numini, vnde ipse quoque ex fletu permagnas haurit suauitates.

XXXVIII. ELEPHANTI HORDEVM.

Talio.

SI Elephanti sapienter factum, idque auditu dignum præterirem, me quis ignorantem fortasse præterijsse putet? quamobrem dicetur: cùm is qui hordeum huic admetiendi procurationem habebat

horde

hordei partem subtraxisset, illiusq; in locum lapidibus suppositis, ipsi debitam tamen mensuram cumulate seruasset, vt dominum vtriusque, si quando vidisset falleret: Elephantus videns hunc, qui ipsum debito fraudabat, polentam coquere: primum promuscide sabulum collegit, deinde in ollam infudit, sicque solerter iniurijs, iniurias sibi illatas vltus est. *Ælian. li. 6. de Anim. cap. 52.*

Ap. *Sic ars deluditur arte.*

XXXIX. ELEPHANTI LINGVA.

Linguæ moderatio.

ELEPHANTVS fera omnium mole maxima eademque prudentissima, linguam habet perexiguam, vt penè oculos fugiat: γλῶτταν δὲ ἔχει μικρὰν σφόδρα, καὶ ἐντὸς. ὥστε ἔργον εἶναι ἰδεῖν. *Arist. c. 6. l. 2 de anim.*

Ap. Generosissimi quique & prudentissimi vt factis efficaces ita verbis parci, Gallici prouerbij legem sequuti:

Le dire fait rire.
Le faire fait taire.
Non credo auguribus qui aures verbis diuitant. *Accius in Astyanacte.*

XL. ELEPHANTI LITTERAE.

Honoris cupiditas.

MVTIANVS author est Elephantum literarum ductus Græcorum didicisse, solitumque perscribere eius linguæ verbis: *Ipse ego hæc scripsi & spolia celtica dedicaui.* *Pl. lib. 8. c. 3.*

Ap. Laudis gustus omnes & brutas ipsas animantes capit. πᾶσιν ἔρως τοῦ μέλλοντος ἐνίδρυται. Phil. Neque verò male dicetur de aliquo astydamaste, qui laudes suas prædicet & scriptis mandet.

Bella est nouimus, & puella, verum est,
Et Diues: quis enim potest negare?
Sed dum te nimium Fabulla laudas,
Nec diues, neque bella, nec puella es. *Martial. l. 1*

XLI. ELEPHANTVS AD MVSICAM.

Literæ cicurant feritatem.

QVAE Indus & Afer de ſuæ vterque regionis animalibus referunt hæc ſunt. Si Indicus Elephantus robore ætatis confirmatus, capiatur, ex feritate ægrè traducitur ad manſuetudinem, & quod deſiderio libertatis teneatur, ideo cædes molitur: ac ſi vinculis deuinciatur & conſtringatur, magis incitatur animo, neque vllam ſeruitutem perpetitur. At enim Indi varijs & multiplicibus cibariorum illecebris, illum delinire ſtudent, ille tamen nihil de ſua acerbitate remittens, nihilque ab ijs blanditijs miteſcens, ijs preclarè contemptis, pergit ijſdem infeſtus eſſe. Quid igitur ij comminiſcuntur & machinantur? inſtrumento quodam muſico, (ſcindapſum vocant) vernaculam cantiunculã ei canunt, is animum attendit, auculam cantiunculã ei canunt, is animum attendit, aurémque ad audiendum erigit, & ſuauitate illius demulcetur, animi incitatio comprimitur. Tum paulatim in obiectum cibum reſpicit, & tametſi omnibus vinculis exſoluitur, tamen cantu deuinctus, non amplius ad priſtinos mores à manſuetudine deficit, & cibo libenter veluti conuiua fruitur.

Ælian. l. 12. cap. 44. de Anim.

APODOSIS.

Literarum ſuauitate ferociores mitigantur.
Nemo adeo ferus eſt qui non miteſcere poſſit,
Si modo culturæ patientem commodet aurem.

Horat. ep. 1. lib. 1.

XLII. ELEPHANTORVM OLEA.

ELEPHANTI ſi quando ſaucij fuerint, oleæ flore infixa corpori tela excutiunt.

Ælian. lib. 2. cap. 18.

AP. Venenata vitiorum tela pacis & conciliationis nuncia pœnitentia expellit. Pacianus epiſtola primâ ad Symphotianum. Pigeat ſanè peccare, ſed pœnitere non pigeat, pudeat periclitari, ſed non pudeat

deat liberari, quis naufrago tabulam ne euadat, eripiet? quis sanandis vulneribus inuidebit?

Item, Pastores contra reptilia selenes herbæ succo pedes iungunt, βοτάνη σελήνη καλουμένη ἣν καταφερομένων ἀπ' αὐτῆς ἀφρον, περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους οἱ ποιμένες αἴροντες ἀλείφουσι τοὺς πόδας, καὶ οὐδὲν ὑπὸ τῶν ἑρπετῶν ἀδικοῦνται. Plutarch. in Inacho.

XLIII. ELEPHANTI PARTVS.

Opus tardum sed magnum.

ELEPHANTI per octodecim menses vterum ferre dicuntur, at pariunt Elephantos: βύουσι δὲ τοὺς μὲν πλείστους ὀκτὼ καὶ δέκα μῆνας, ἐλαχίστους δ' ἑκκαίδεκα. Aristoteles biennio parere putat. Non audiendus Plautus in Sticho, qui decennium illis tribuit. *Audiui sæpe hoc dicier, solere Elephantum grauidam perpetuo decem annos esse.*

AP. In opus tardum quidem, sed magnitudine tarditatem compensans. Ad opera similiter allusit Plinius partus Elephantorum secundum Plauti mentem d finiens *Nam de grammaticis* (inquit) *semper expectaui, paturiri aduersus libellos meos, quos de grãmatica edidi · & subinde arbortus fecere in decem annos quam celerius etiam Elephanti pariant.* De his operibus dici solet quod habet Hom.

Ὀψιμον, ὀψιτέλεστον ὅου κλέος οὔποτ' ὀλεῖται.
Serum lenti, exitus, cuius gloria nunquam peribit. Iliad. β. 5. 325.

XLIV. ELEPHANTI POTVS.

Voluptuarij sordes.

POTVS aquæ pellucidæ Elephantis, inimicissimus est, turbulentam & sordidam suauissimè bibunt. Ælian l. 17. cap. 7. de Animal.

APODOSIS.

Voluptuarijs honesta quæque sordent, obscœna placent & ad eorum stomachum faciunt, viuunt enim

Prudent. in Cathem.

Cœno, non cœlo.
Franentur ergo corporum cupidines,
Detersa vt intus emicet prudentia:
Si excitato perspicax acumine
Liberq; flatu laxiore spiritus
Rerum parentem rectius precabitur.

XLV. ELEPHANTI PTOLOMAEI.

Sera pœnitentia.

EX ORIENTEM Solem Elephanti venerantur, promuscidem, tanquam manum aduersus Solis radios alleuantes. Itaque hos ei charos esse, & egregiè diligi Philopator Ptolomæus testis est nobis locuples. Is sanè post partam victoriam eius belli quod cum Antiocho gessisset, cum quàm gratissimus aduersus Solem, quem Deum existimabat, esse vellet, proque victoria ei gratias persolueret, tum alia magnifica sacrificia fecit, tum verò quatuor Elephantos bene magnitudine grandes, existimans se sic Deum religiosè colere, primum immolauit; deinde cum in somnijs minis Dei percussus fuisset, ob inuisam numini talem hostiam, religionis metu permotus, pro immolatis ex ære quatuor Elephantes in honorem Solis excitauit: hoc vt supplici facto hunc sibi placatum efficeret. Ergone Deum Elephanti venerantur; homines autem rationis participes, sitne Deus necne sit dubitant: tum si sit, humanàsne res curatione & administratione dignetur.

Ælian. li. 7. cap. 44.

APODOSIS.

Parabola designat eos qui mortuis, quos ipsi interfecerunt inania statuunt monimenta, cum vitam rem omnium dulcissimam eripuerint, quàm nulla industria, nullis opibus restituere possunt.

Euripides. Αδυ μέλαινα νύκτερος τι ἀνάγκης.

XLVI.

XLVI. ELEPHANTORVM PVRIFICATIO.

Casta placent superis.

AVTHORES sunt in Mauritaniæ saltibus ad quendam amnem cui nomen est Amilo, nitente Luna, greges Elephantorum accedere, ibi ij se purificantes solenniter aqua conspergi atque ita salutato sydere in siluas reuerti, magni sunt puritatis amatores Elephanti, qui non modo lotionibus indulgent, sed etiam floribus à se collectis extruunt præsepia. *Plin. lib. 8. cap. 1. Æl. lib. 13. cap. 8.*

APODOSIS.

Puritas & cultus DEI hac icone pulchrè significatur.

Casta placent superis: pura cum veste venite, *Tibull.*
Et manibus puris sumite fontis aquam.

Τὸ μὲν μηδὲν ἁμαρτεῖν ἴδιον Θεοῦ. τὸ δὲ μετανοεῖν, σοφοῦ. *Philo de profugis.*

XLVII. ECHINVS.

Prouidentia.

NOVIT terrestris Echinus cubilia sua Aquilonis & Austri ortu commutare; duas enim cubilibus fenestras facit, alteram Notum versus, Boream versus alteram quaque parte ventum futurum præcognoscit, fenestram obturat, alteram recludit. Habet & illud quo se ab insidijs canum tueatur, vt se globum sentibus vndique munitum colligat: *Putarch. in libro. Vtra. Aristot. de Animal. & Ion. Poeta.*

Στρόβιλος ἀμφ' ἄκανθαν εἰλίξας δέμας
Κεῖται δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

APODOSIS.

Talis est opportunitatis captator, qui se ad rerum fluentium cursus fingit & componit, & vt ait politissimus Heliodorus

Τῆς ὥρας ἐνδόσιμον ἐπιτηρεῖ. *Æthiop. l. 4*

XLVIII. ECHINI PARTVS.

In mora periculum.

Diog. Cent. 4. adag. 91. ἐχῖνος τὸν τόκον ἀναβάλλει.

ECHINVS animal est, vt omnes norunt, aculeorum segete circumuallatum, illud cum catulos concepit, partum diu remoratur, asperitatem videlicet stimulorum, & Lucinæ angores pertimescens. Sed tamen quo segnius differt, eo grauioribus angitur pœnis. ita temporis incrementis fœtus asperior maternam aluum lancinat.

APODOSIS.

Nulla imago commodior ad eorum mores exprimendos, qui suscepto semel exomologeseos consilio, inertia interim obrigescente differunt, & rem cæteroqui leuem sibi indies faciunt grauiorem.

Μελλησμῷ βίος οἴχεται.

XLIX. EQVA PHIDOLAE.

Honor per Vicarium.

EQVA Phidolæ Corinthij athletæ domino ab ipsis carceribus excusso, cursum pristinum æque ac si sessorem habuisset, retinuit, conuertit se ad metam, excitauit ad tubam, stetit ante ludorum præfectos victoriæ compos. Elei autem Phidola victore renunciato concesserunt, vt & equæ simulachrum dedicaret. Simile habet Plin. de equis albatis in Claudij Imperatoris Circensibus.

APODOSIS.

Prouerbiali charactere dicetur in Imperatores, qui per fortes & fidos administros magnas laureas consequuntur.

non vltima laus est,
Pro Domino pugnasse suo.

L. E-

L. EQVVS INCITATVS CALIGVLAE.

Diues indoctus.

INCITATO equo, cuius caussa pridiè Circenses, ne inquietaretur viciniæ silentium, per milites indicere solebat, præter equile marmoreum, & præsepe eburneum, præterque purpurea tegumenta, ac monile è gemmis, domum etiam, & familiam & supellectilem dedit quo lautius nomine eius inuitati acciperentur; Consulatumque traditur destinasse. *Suet. in Caligul. c. 55.*

APODOSIS.

AP. Quid est aliud equum auro, argento, familia, supellectili, consulatu donare, quàm in hominem fatuum, & belluinis permotionibus incitatum diuitias congerere? Num postquam exciderit illi, merito acclamandum est, quod vulturius cani apud elegantem Phædrum.

ô Canis, merito iaces
Qui concupisti subito Regales opes,
Triuio conceptus, & educatus stercore.

LI. EQVVS LENAEI.

ΙΠΠΟΣ ΛΗΝΑΙΟΥ.

Gratia relata.

HOc quoque animalibus contigit, inquit Aelianus, quod dijs sint curæ, neque vel contemnantur ab eis, vel negligantur. Nam vt ratione careant, suo tamen intellectu & conuenienter eis sapientia nõ destituuntur. Quomodo autem amentur, dicam: si non multa è multis, tantum tamen, quantũ satis fore videbitur. Vir quidam Lenæus nomine, equum possidebat, & forma speciosum & cursu celerrimum, & animo intrepidum: quique in spectaculis cursum ad quem institutus erat egregiè decurrebat, & in bello forti-

fortitudinem, tolerantiamque suam cum aliàs declarabat, tum persequendo, si opus esset, tum retrocedendo tempestiuè. Propter igitur hæc omnia commendabilis equus, dominum suum inter cæteros equites quam celeberrimum reddebat. Hic equus adeò eximius, ictu quodam, dextro oculo læsus, eoque captus est. Et cum Lenæus spem suam omnem, propter hunc equi casum vacillare videret, (nam læuo eius oculo, soli integro, scutum equestre & alia arma tenebras offundebant,) Serapidis templum adit, adducto secum ceu victima quadam equo, & pro eodem Deum precatur, ceu fratre aut filio, & vt supplicem insontem misereretur orat. Huius enim calamitatis causam, ab hominum quorundam, siue facto nefario, siue mali ominis dicto esse profectam. Equus verò quonam pacto (dicebat) vel sacrilegium, vel cædem, vel blasphemiam committeret? Per suam quoque innocentiam, vt qui nemini iniurius fuisset Deum obtestabatur, & propterea, vt commilitonis ac amici sui oculum restitueret, rogabat. Tum Deus, vtcumque magnus non neglexit, neque contempsit brutum mutumque animal, & pariter ipsius & supplicantis misertus, remedium dictat, iubetque oculum equi, non quidem perfundi liquido vllo remedio, sed fomentis per meridiem in ambitu templi calefieri. His peractis, Equi oculus redintegratus est, & Lenæus Deo, vt se gratum declararet, sacrificauit. Equus iam integer saltabat & hinniebat circa templum: iamque grandior & formosior videbatur, seque veluti ostentans ad aram vsque non sine ambitione accurrebat. Denique circa gradus se volutans, Deo Seruatori quo posset modo gratias se agere præ se ferebat. Aelian. *lib.* 11. *cap* 31. *de Animal.* in quo Serapidis dæmonis in θεραπείαις præstigias licet agnoscere.

APODOSIS.

Gratia publicè & cum magna amoris testificatione referenda, non occultanda. Seneca *lib.* 2. *de benefic.*

venefic. Quidam furtiuè agunt gratias & in angulo & ad aurem. Non est ista verecundia, sed inficiandi genus. Ingratus est qui remotis arbitris agit gratias.

LII. EQVI CELTIBERORVM.

Inconstantia, vel, *Ingenium locis accommodandum.*

CELTIBERORVM equi cum sint cinerei coloris, vbi in exteriorem Hispaniam venerunt, colorem mutant: ὑποφάρυς ὄντας μεταβάλλειν τὴν χρόαν, ἐοικέναι παρθικοῖς, dixit Strabo lib. 3.

APODOSIS.

In versatili ingenio homines, qui pro varietate locorum variant mores, Clearchus affert in persona Nestoris aptissimum ad hoc argumentum distichon. *in prou.*

Πουλύποδος μοι τέκνον ἔχων νόον, Ἀμφίλοχ᾽ ἥρως,
Τοῖσιν ἐφαρμόζων ὧν κὴ πρὸς δῆμον ἵκηαι.

Polypi ingenium mi fili Antiloche heros,
His te accommoda quorum in patriam veneris.

Talis fuit Alcibiades: quippe Athenis elegans: Spartæ austerus: in Thracia potator: apud Thissaphernem mollis erat & delicatus.

LIII. EQVI VOLSILVPI.

Fortitudo ex aduersis.

FERVNT equos, qui certamen cum lupis semel inierunt, quos Græci λυκοσπάδας nominant, animosiores reddi & perniciores. *Plu. in sym. l. 2. quæst. 8.*

APODOSIS.

Ex aduersorum conflictu nascitur virtus, & sustentatur. Secundæ res acrioribus stimulis animum explorant: quia miseriæ tolerantur, felicitate corrumpimur. Tacitus. *Fortis miles de confragoso venit.* *histor. lib. 1.*

LIV. FELIS AFRA.

ΓΑΛΗ ΛΙΒΥΚΗ.

Auarus cumulat bona, quibus non fruitur.

Strabo lib. 3. pag. 91. num 50.

GYMNESIAS populos in Hispania Cuniculorum infestâ multitudine vexatos, de sedibus relinquendis cogitasse ferunt, & habitandam terram missis legatis petijsse: Tandem armata in feras industria Afras feles maximè feras conquisierunt, quarum ministerio ad venandos cuniculos vtuntur: sed non nisi ore obligato in foramina eas immittunt, quo fit vt prædam excutiant, aut vnguibus lacerent, minimè verò deuorent.

APODOSIS.

Epist. 2.

Hoc stratagemate dæmon vtitur in auaros, quos ille ad bona comparanda propè furioso semper instigat affectu, nec partis libero animo frui sinit. D. Cyprian. *Nec intelligit miser auarus speciosa esse sibi supplicia, auro se alligatum teneri, possideri magis quàm possidere diuitias atq; opes. O detestabilis cæcitas mentium, & cupiditatis insana profunda caligo! cùm exonerare se possit, & leuare ponderibus, pergit magis fortunis augentibus incubare, pergit cumulis pertinaciter adhærere.*

LV. FELIS IN CROCOTO.

Diues fatuus.

ICON diuitis indocti felis est in crocoto. Est autem Crocotus delicatissima vestis ad vsum elegantiorum hominum: qua felem amicire quid magis ineptum, aut ridiculum?

APODOSIS.

Feles igitur sunt in Crocotis indocti, & improbi homunciones, qui triumphant in honoribus & opulentia, quibus ornamentis indignissimi sunt, nati dumtaxat

Et Veneri, & cœnis, & plumis Sardanapali

LVI.

LVI. GVLO.

Gula.

GVLO animal catis magnitudine, illi aures & facies velut catti, pedes & vngulæ asperrimæ, corpus villosum. Voracissimum est, quippe reperto cadauere tantum vorat, vt violento cibo corpus instar tympani extendatur: Mox inuentis angustijs inter arbores se stringens egerit, vt statim redeat ad cadauer. *Olaus lib. 18 cap. 5.*

APODOSIS.

Creditur à natura creatum ad ruborem hominum, qui vorando, bibendoque vomunt, redeuntq; statim ad mensam. Quod Vitellium factitasse memorat Tranquillus

Heu cæli terraq; pudor.

LVII. HERINACEVS.

Charitas in suos.

HERINACEVS in vites obrepens vuas pabulatur, quas aculeis suis excipit, redit deinde acinis onustus (racemum ambulantem diceres) & catulis suis omnia quæcunque colligit tradit decerpenda. *Vide Plin.*

APODOSIS.

Patris in liberos, aut præceptoris in discipulos charitas, quibus omnia suo labore parta illi impertiunt. Is amor, vt ait Oppianus, στάζει ἐνὶ κραδίῃ γλυκερὸν γάνος, instillat in cor parentum melleum quemdam lætitiæ sensum, & vt ait tritus senarius, Ἅπασι δ᾽ ἀνθρώποις ἄρ᾽ ἦν ψυχὴ τέκνα. Quo in argumento quoque spectabiles sunt Phocæ, nam adeo prolem diligunt, vt vna Aegis capta à piscatoribus fœtum quem in hac seruitute pepererat tantopere luxerit, vt triduo abstinuerit cibis animal alioqui voracissimum. *Oppian. ἁλιευ. β.* *Anth. lib. 5.*

LVIII.

LVIII. HERINACEI VRINAM TA BIFICAM REDDVNT IN EXTRE- MO DISCRIMINE.

Disputatores qui maledictis eludunt argumenta.

HERINACEI, in desperatione, vrinam ex f reddunt tabificam tergori suo spinisq; noxiam propter hoc se capi gnari. Plinius *lib.8. c.37.* Simil quod habet de sepia *lib 9. c 29.*

APODOSIS.

Multi disputatores cum premuntur rationibus e ructant maledicta, quod hereticorum ingenio appri mè conuenit, nam vbi amentatis veritatis hastis ob ruuntur, continuò se in dicteria aduersus summum Pontificem & inclytos sacerdotum religiosorumq; cœtus effundunt. Rectè S. Irenæus in hanc senten-
Lib. 3. c. 19. tiam. *Sed enim sepiæ isti, (quorum figura illud, quoqu pisculentum de cibis lex recusauit) vt traductionem su sentiunt tenebras, huic blasphemiæ interuomunt.*

LIX. HYAENA.

Hæretica prauitas

HYAENA, vt Aristoteles tradit, læua in manu vim sopiendi habet, & solo tactu somnum con ciliandi, sæpeque numero in stabula ingressa cùm dormientem aliquem deprehenderit, & pedetentim ad illum ingressa fuerit, soporiferam, vt ita d cam manum eius naribus admouet, sicque eas opprimit hic vt sine sensu esse videatur: ac tantum terræ suf fodit, quantum sit ad ipsum obruendum satis: gut tur verò & supinum & nudum relinquit, in quod in cumbens somno oppressum suffocat, posteaq; in lati bulum abstrahit. Iam cum Lunæ orbis plenus est, re tro posito Lunæ fulgore suam canibus vmbram inij cit, quos statim mutos reddit, & tanquam venefici

quo

uodam eorum ſenſus perſtringit: deinde & elingues bducit, & optatis fruitur.

Ap. Præclara imago hæreticæ prauitatis, quæ in ideles cautis primum artibus ſerpit, deinde incautos umma crudelitate extinguit, & plerumque canibus pſis gregis cuſtodibus eripit vocem, vt in oues omni eritate deſæuiat,

Dij talem terris auertite peſtem.

LX. HYÆNA. ΥΑΙΝΑ.

Inconſtantia improba.

HYAENA quotannis ſexum mutat, mariſque & fœminæ vices vna & eadem alternat: κοινωνοῦσι l. 1. de An. τῆς ἀφροδίτης ἑκατέρας, καὶ γαμοῦσί τε καὶ γαμοῦνται, ἀ- c. 15. ὰ ἔτος καὶ πᾶν ἀμείβουσαι τὸ γύνος. Ælian. Ariſtoteles amen negat.

Ap. Symbolum inconſtantis hominis, qui nunc erſonam aſſumit grauitatis, nunc mollitie degene at in fœminam. D. Ambroſ. *Aſſueſce vnus eſſe, vt vi- a tua picturam aliquam exprimat.* Hanc tamen de Iyæna hiſtoricorum ſententiam confutat Clem. A- exan. οὔκουν οὐδὲ τὴν ὕαιναν μεταβάλλειν τὴν φύσιν πι- Pædag. l. 2. ευτέον ποτέ. οὐδὲ γὰρ αἰδοῖα ἔχει τὸ αὐτὸ ζῶον ἅμα ἄμφω ἔρρενος καὶ θήλεος, καθ' ὡς ὑπειλήφασί τινες, ἑρμαφ- οδίτους τερατολογοῦντες.

LXI. HYSTRIX LVDOVICI.

Victoria.

LVDOVICVS XII. poſt bella Italica inter inſignia ſua Hyſtricem eſſe voluit, qui ora vrgentium anum figit, & miſſilibus aculeis inuadit, cum hac inſcriptione, *Vltus auos Troiæ.*

Ap. Hac icone victoria de infeſtis & importunis hoſtibus reportata, à ſapientiſſimo rege ſignificata eſt. Echinus haud diſſimili admodum ſymbolo, ſignificat virum ſua innocentia fretum, qui maleuolo-

rum obtrectationes facile contemnat : est enim hoc inditum à Natura ad sui defensionem animali ingenium, vt si quando impetentium canum vim sentiat acriorem, totum se in globum colligat, solam aculeorum segetem suis hostibus ostendens, qua se quasi muro æneo circumuallatum tuetur, vt est apud Athen. lib.3.

Στρόβιλος ἀμφ' ἄκανθαν εἰλίξας δέμας
Κεῖται, δακεῖν τε καὶ θιγεῖν ἀμήχανος.

Scipio Amiratus tribuit Echini insigne fortissimo Duci Vespasiano Gonzagæ, quo vtebatur ad militarem vim constantiamque significandam cum hoc lemmate,

Decus & tutamen in armis.

LXII. LEO.

Perspicacitas.

Aelian. l.5. cap.39.

LEO solus inter animalia apertis oculis nascitur: ἐκπεπταμένοις τίκτεσθαι τοῖς ὀφθαλμοῖς. Animal est lucis amicum, cuius magna vis in oculis sita est.

AP. Potentum liberos significat, qui ab ipsis penè incunabulis sunt perspicaces, vel typus est pij animi Deum tanquam æternum iustitiæ Solem intuentis.

Sic inter pullos Aquilæ,
Exploratores oculis qui pertulit ignes
Sustinuitq; acie nobiliore diem:
Nutritur, volucrumq; potens, & fulminis hæres,
Gesturus summo tela trisulca Ioui.

LXIII. LEO.

Vigilantia Principum.

LEONVM olim rictus templorum valuis Basilicarumque vestibulis affixi vt vigilantiæ admonerent, cuius ipsi sunt Symbola.

AP O

Ap. Vigilandum est maximè principibus, qui in
cip. sunt custodia. Rex Persarum matutinum exci-
atorem fertur habuisse, qui eum hac voce quotidie
xcitaret: ἀνάστα ὦ βασιλεῦ, καὶ φρόντιζε τῶν πραγμά-
ων. Plutarch. *ad præsidem indoctum.* Notum illud
omeri:

Οὐ χρὴ παννύχιον εὕδειν βουληφόρον ἄνδρα.

XIV. LEO CAPTIVVS A LEPORE.

Iudex nummarius.

EPVS cæteroqui timidissimum animal aureo vinculo reuinctum Leonem trahit, vt est in adagio, ἕλκει λαγὼς λέοντα χρυσίῳ βρόχῳ. Lagophalmus rat quispiam, qui prim ipsum muneribus corruperat.

Apo. Iudices qui se terribiles improbis præbere ebent, tum demum à reis leporibus alioqui timidissimis triumphantur, cum acceptis nummulis ius fasq; elent. Iudices mali non attendunt merita caussarum, ed pecuniarum merita: non iura, sed munera: non ustitiam, sed pecuniam: non quod ratio dictat, ed quod voluntas affectat: non quod lex sentit, sed uod mens cupit: non inclinat ad iustitiam animum, ed iustitiam declinant ab animo: non vt quod licet oc libeat, sed vt liceat quod libet. *Innocentius.*

LXV. LEONVM CATVLI.

Indoles generosa.

QVID verò de Leonum catulis? qui matrum vteros stimulant, & exarant vnguibus ad lucem festinantes: γράφουσι τοῖς ὄνυξι τὰς μήτρας τῶν μητέρων πρὸς φῶς ἐπαγόμενοι. *Ælian: de Animal.*

Ap. Dicitur de ingenijs generosis, & volucri quodam igne ad optima quæque accensis. Memini me anc præclaram Æliani similitudinem versibus expressisse in Ode ad Regem Christianiss.

Qualis perosus vincla puerperi
Lentam Dianæ sollicitat manum,
Gestitq; in auras exilire
Magnanimi catulus Leonis.
Mox arte patrii impete præferox,
Primiq; matris latus adorea,
Prægestit agris, & sequaci
Dente premit capreas fugaces.
Talis paterni sanguinis æmulus,
Per lucem auorum Borbonides celer
Torrente iactat impotenti
Ingenij, Genijq; pondus.
Nec vis nec ætas sustinet impetum,
Sed præuolanti numinis alite
Curas parentis laureatas
De viridi meditur æuo.

LXVI. LEO AD CRVCEM STRATVS.

Passio Christi terror dæmonis.

BACCHABATVR in agrorum vastationibus Leo furiali rabie, nec hominum sisti vllis remedijs poterat, cum ecce tibi D. Chrysost. iubet crucem humanæ salutis vexillum in eodem campo erigi, quem sæpius furor terrorque indomiti animalis afflabat, mane ad trophæũ Leo crucis inuentus est mortuus, non machinis humanis, sed salutari ligni vi, atque præstantia extinctus, refertur *in vit. D.Chrysost.*

APO. Nihil æquè Cacodæmonis furorem & improbissimos conatus frangit ac iugis cruciatuum Domini memoria,

Agnus enim vice mirifica
Ecce Leonibus imperitat,
Exagitansq; truces aquilas
Per vaga nubila perq; notos
Sydere lapsa columba fugat.

Pru-

rudentius in libro καθημερινῶν. Et August. serm. 7. le tempore in illud Esaiæ, factus est principatus super humerum eius. *Meritò Crux Christi dicitur principatus: quia per eam diabolus vincitur & totus mundus ad Dei gloriam reuocatur.*

LXVII. LEONIS EDVCATIO.

Institutio generosorum Adolescentum.

LEONEM cicurans, nec cæde nec minis blandire. Philost. μήτε παίειν, μήτε θεραπεύειν, altero enim μνησικάκοις, altero ἀγερώχοις, leones fieri. *In vita Apollonij, ca. 13. lib. 7.*

APODOSIS.

Generosi animi seueritate obdurescunt, blanditijs efferuntur. Plutarchus, περὶ παιδ. ἀγωγ. κἀκεῖνό φημι, δεῖν τοὺς παῖδας ἐπὶ τὰ καλὰ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἄγειν παραινέσεσι καὶ λόγοις, μὴ μὰ Δία πληγαῖς μηδ᾽ αἰκισμοῖς. δοκεῖ γάρ που ταῦτα τοῖς δούλοις μᾶλλον ἢ τοῖς ἐλευθέροις πρέπειν. edit. Hen-Step. pag. 14. tom. 1. Addo oportere pueros ad præclara studiorum decora inducere adhortationibus & orationibus, non per Iouem plagis & verberibus, videntur enim hæc seruos potius quam liberos decere, ferula solis, asinis gratissimum est pabulum, cæteris animantibus præsentaneum venenum. *Plinius.*

LXVIII. LEO SE FLAGELLANS.

Cruciatus corporis voluntarius.

LEO, ne quid ignauè faciat, flagellans semetipsum cauda excitat, ὁ λέων τῇ ἀλκαίᾳ ἑαυτὸν ἐπεγείρει μαστίζων. Elephanti pariter se vt ad certamen incendant proboscidè verberant. *ἀλκαία Leonis cauda.*

AP. Cruciatus corporis voluntariè suscepti paratiores nos ad pugnam cum dæmonibus ineundam faciunt. *Ælian. l. 6. de Animal. cap. 1.*

Cos Virtutis pati.

LXIX. LEO HERMIÆ.

Rex vigilans.

Plin. lib. 37. FERVNT in Cypria insula in tumulo regali Hermiæ, iuxta cetarias marmoreo Leoni fuisse inditos oculos ex smaragdis, ita radeantibus etiam ingurgitem, vt thynni, cæterique pisces terrore afflarentur.

AP. Leo typus est Regiæ maiestatis, cuius smaragdini oculi longè lateque radiantes in gurgitem, diffusam vbique partium regum in populares prouidentiam cum horrore quodam maiestatis significãt. ἐγρηγορότα δὲ γράφοντες, ἢ καὶ φύλακα, λέοντος γράφουσι κεφαλήν. inquit Orus. Hierog. 6. lib. 1.

LXX. LEONES MEGARENSIVM.

Malum retortum in caput auctoris.

Lib. 1. c. 8. MEGARENSES, cum caperentur à Caleno, caueis effractis Leones in hostes immisere: rati se obicem lasciuienti iam in ciuium capita mucroni obiecturos, sed miseri ab ijsdem tristi, & vel ipsis hostibus miserabili spectaculo sunt deuorati. Vide Pier.

Attalus Stoicus. AP. Insidiæ sæpè reuoluuntur in caput authoris. *Malitia maximam partem sui bibit.*

LXXI. LEO SIMIAM VORANS.

Vltio potentiorum.

LEO ad remedium morbi vorat simiam. Philost. lib. 3. cap. 1. ἐπιτίθεσθαι δὲ πιθήκῳ λέων νοσῶν μὲν ὑπὲρ φαρμάκου, τὴν γὰρ νόσον αὐτοῦ τὰ κρέα ἴσχει ταῦτα. Insidiatur autem simiæ Leo ægrotus quidem medicinæ gratia: Aiunt namque eiusmodi simiarum carnes leonum morbis mederi.

APOD

AP. Leo vir potens, ira morbus, ſimia tenuis ho-
o, in tenuiorum enim iugulis potentiorum ludit
ucro, quibus idem eſt hominem occidere, ac πτεσικὸν
ἄλλων βόλος, quod de Ptolemæo ferunt.

LXXII. LEONIS OCVLVS.

Illuſtrium virorum nomen.

LEO non modo viuus obtinet, quod ait Phile in Iambicis, τὴν φύσεως μοναρχίαν: ſed etiam cũ mor-uo viuit terror: Atque id non modo in tota mole orporis: verum in eius particula, in oculo, cuius am vim eſſe aiunt vt ſub axilla geſtatus cæteris ani-nantibus non leue ſit terriculamentum.

APODOSIS.

Fortium virorum nomen & memoria ſola impro-bis eſt terrori, & vt ait parœmia δαφνίνη βακτηρία. De hoc autem Leonis etiam mortui terrore, præclare Statius. *Sylvar. 2. in Leone manſueto.*

Manſere animi virtuſq; cadenti
A media iam morte redit: nec protinus omnes
Terga dedere minæ, ſicut ſibi conſcius alti
Vulneris aduerſum moriens it miles in hoſtem,
Attollitq; manum, & ferro labente minatur:
Sic piger ille gradu ſolitoq; exutus honore
Firmat hians oculos, animamq; hoſtemq; requirit.

LXXIII. LEPVS DONO DATVS.

Symbolum ignauiæ.

SVB Boleſlao III. Polonorum rege Palatinus qui-dam Polonus qui bello extremo contra Ruſſos ad Haliciam, ſua fuga exercitui reliquo fugæ cauſa ex titerat, cum domum redijſſet, rex ei leporis pellem, colum & fuſum dono miſit, qua ille ignominia ad voluntarium ſuſpendium adactus eſt. *Cromerus lib. 6.*

AP O. Notantur hoc ſtigmate, ἐν πολέμοισι λαγωοί.

LXXIV. LVPVS AD SQVILLAM

Vltio præsens.

SQVILLAE cum se interceptas sentiunt, fastigium quod eminet à capite quodque simile est acutissimo triremis rostro, atque in summa parte secturas habet modo serrulæ vncinatæ: hoc, inquam, animosæ illæ bestiolæ cum incuruauerint, summa leuitate saliunt & tanquam saltatorium versant orbem. Lupus ore hianti squillam ex lassitudine viribus desertam comprehendit atque prandium fore arbitratur. Squilla primum in gutturis laxitate saltat, post, aculeos in miserum venatorem defigit, huic interiora exulcerantur, tumescentiaque sanguinis plurimum mittunt. Denique suffocatione lupum interficiens, interficitur.

AP. Simile quod habes alio in loco de Catto & Pica ex Petronio.

Hostem mortua discruciat.

LXXV. LVPVS VENETVS.

Gratia relata præter spem.

FERVNT hominem, eo nomine, quod libenter sponderet, celebrem, & ideo dicterijs hominum
Strab. l. 5. obnoxium, incidisse in Venatores, qui in cassibus habebant lupum: qui cum per iocum dicerent, se lupum missum facturos si ipse fide-iuberet se ea damna pensaturum: hominem id in se recipisse, lupum ita
ἀκαυστηριάτων. dimissum armentum equarum nulla nota inustarum, satis magnum abegisse, atque ad sponsoris istius stabulum abduxisse, sponsorem recepta beneficij mercede equas inusto lupi signo notasse, & lupiferas appellasse.

APO. Gratia nonnunquam abundè refertur, à quibus minimè sperabatur. Est elegans Epigramma de

que piscatore, qui cum caluariam sepeliret, thesaurum inuenit.

Ἰχθύας ἀγκίςρῳ τὶς ἀπ' ἠόνος εὐτριχι βάλλων,
Εἵλκυσε ναυηγοῦ κρᾶτα λιποτριχέα.
Οἰκτείρας δ' ἀνέκεν σῶν ἀσώματον, δ' ἀσιδήρου
Χειρὸς ἐπισκάπτων, λιτὸν ἔχωσε τάφον.
Εὗρε δὲ κειμένον χρυσοῦ κτέαρ. ἦ ῥα δικαίοις
Ἀνδράσιν εὐσεβίης οὐκ ἀπόλωλε χάρις.

Vrsinus Velius vertit.

Capturo pisces hamata in littore seta,
Naufraga fortè hominis calua prehensa fuit.
Qui caput auulsum membris miseratus, inermi
Quæ super hinc fuerant condidit ossa manu.
Pondus vbi infossi terra graue repperit auri.
Gratia sic iustis nulla, bonisq; perit.

LXXVI. LVPI MÆOTIDIS PALVDIS.

Pax empta.

SECVNDVM Mæotidis paludis locum Cœnopium nuncupatum, Lupi, quos non à domesticis canibus differre credas, cum piscatoribus studiosi versantur: quod si maritimæ prædæ partem fuerint assequuti, cum his viris rem maritimam tractantibus, & pacem habent, & tanquam fœdere deuinciuntur; sin nihil consequuntur, eorum retia lacerant, & distrahunt, & pro eo quod nihil dederunt, damnum retribuunt. Sic muscæ, Leucade, sanguine Tauri, qui ijsdem feriri solet, saturatæ recedunt. Sic Teneti monedulas placentis mitigant, ne seminibus noceant. Idem.

Æl de Anima. l. 6. c. 65 lib. 11. ca. 8. de Animal. li. 17. c. 16.

APODOSIS.

Interdum improbis condonatur aliquid ad mitigandam importunitatem, & versuti pectoris insidias amoliendas.

Cuius vulturis hoc erit cadauer?

LXXVII. LVPI AD PYRAM CAPTI.

Cupiditas mortifera.

βλέμμοι ὀχθύες μικροὶ θαλάσσιοι ἔνιοι πλοσαγομένσοι λύκους.

DIOPHANES ſcribit nonnullas gentes Lupos ea quam dicam ratione venari, piſciculos marinos quos βλέμμυς & Lupos appellant, viuos capiunt, mox eorum plures in mortario contundunt,& quam poſſunt minutatim concidunt agmina identidem permixta: Deinde pyra excitata eo tempore quo ventus ſolet eſſe vehementior, hanc ſucco obtritorum animalium perungunt. Ex quo ingens afflatur odor, atque indigenæ lupi certatim aduolant, ſed mox vehementi odore quo delectantur impenſius capti,& in profundum ſoporem lapſi,ad pyram facilè ab hominibus obruuntur.

AP. Vectigal cupiditatis calamitas.

LXXVIII. MARTICHORA.

Improbitas.

Phot. in bib. pag. 67. ex Cteſia Ind. l. mem. itē, Æl. l. 4. c. 21 Pl. l. 8. c. 21.

HORRIBILE planè monſtrum Martichora, humano vultu,leonis magnitudine, colore cinnabaris in modum rubente, triplici dentium ordine,auribus humanis,oculis glaucis, cauda cubitali aculeata,& aſperis vndiq; ſpinis rigente,quam anteriori etiam parte protendens tanquam arcu ſagittas, ſic aculeos ad iugeri ſpatium emittit, euulſos quoq; vngues infeſta rabie iaculans, obuios quoſque necat præter vnum Elephantum. Addit *Sol. Pol. pag.* 131. *edit, Pict.* Cauda veluti ſcorpionis aculeo ſpiculata, voce tam ſibila,vt imitetur fiſtularum modulos, turbarumque concentum, humanas carnes auidiſſimè affectat, pedibus ſic viget,ſaltu ſic poteſt,vt morari eam nec extentiſſima ſpatia poſſint, nec obſtacula latiſſima.

APODOSIS.

Hæc dira Martichoræ ſpecies peccatum ſignificat huma-

humanus vultus, blandam imprimis peccati speciem; Leonis forma, robur & audaciam; color rubeus cruentas strages; triplex ordo dentium, voracitatem peccati omnia absumentis: Cauda cubitalis aculeata eiusdem plagas, & funera. At verò tanta & tam ferox bellua vnum Elephantum castitatis typum non lædit: neque te Virgo Deipera peccati labes, in mortale genus effusa vsquam tangere potuit.

Diuinæ tanta est reuerentia Matris.

LXXIX. MARTICHORA.

Fortitudo expedita.

FORTITVDINIS ad omnia expeditæ, & versuti ingenij Symbolum erit Martichora, quæ cauda cubitali densissimis spinis rigente tanquam arcu sagittas, sic aculeos ad iugeri plerumque spatium emittit, vngues quoque ipsos in aduersarios magna vi eiaculatur. *Ctesias in Indicis.*

APODOSIS.

Se pharetra, sese iaculo, sese vtitur arcu.

LXXX. MATREÆ BELLVA.

Inuidia.

MATREAS planus belluam habere dicebatur, quæ se ipsam comederet. *Ath. l. 1.*

APODOSIS.

Symbolum inuidiæ, quæ seipsum curis exedit.

Nec fruitur somno vigilantibus excita curis. *Ou. 2. Met.*
Sed videt ingratos intabescitq; videndo,
Successusq; hominum carpitq;, & carpitur vna,
Suppliciumq; suum est.

LXXXI. MONOCEROS IN SINV VIRGINIS.

Deo infanti.

Hac sola Numen domabile flamma.

de ani. l.22. MONOCEROS violentum animal amat virginẽ, & ea velut esca, atque illecebra capitur. *Albert.* descriptionem vide in hypotyposibus Cæsar comment. l. 6. Monocerotis meminit: Bos, inquit, Ceruifigura, cuius à media fronte inter aures vnum cornu existit excelsius, magisque directum ijs quæ nobis nota sunt cornibus. Ab eius somno, sicut palmæ rami latè diffundũtur. *Plin. l.* 8. *c* 21. *Æl. l.* 16. *c.* 20. vnus tamen Albertus mentionem Virginis facit.

APODOSIS.

Deus anteà vltionum, tonans, fulminans, permiscens mundum, in Virginis sinu, imò vtero conquieuit, & amore captus est. Rectè autem cum Monocerote verbum Dei comparatur. Dilectus quemadmodum filius vnicornium. Basilius per vnicornem intelligit filium Dei. Vnicornis generatio, vt docet Ambrosius à nemine cognoscitur, & filij Dei generationem quis enarrabit? Vnicornis robur habet in capite, & filius in Patre. Caput Christi Deus: cuius fortitudo similis est Rhinoceroti, *Exodi* 15. Vnicornis non admittit in antro cohabitatorem: filius Dei ædificauit sicut vnicornis sanctificium suum in terra, quam fundauit in sæcula, hoc est in vtero B. V. Vide Didacum *in serm. de natiuitate Christi.*

l. de bened. Patriar. c. 2

Psal. 77.

LXXXII. MONOCEROTIS CORNV.

in Christo Baptismum.

POMERIVS ex Vincentio narrat quod experientia quoque constat, Monocerotis cornu præsentissimum

issimum esse aduersus omnem vim venenorum alexipharmacum. Itaque in Africa, vbi propter infinitam serpentum multitudinem, sæpè contingit pellucidos omniũ liquores veneni tabe infuscari; Monoceros admirabili quam gerit in cornu virtute aquas expurgat. Huius igitur vestigia cætera animalia consectari solent, & ad fontem quidem anhela sistere, donec ille intincto cornu labem aquarum eluerit, id vbi senserunt, deposito statim omni metu salutaribus lymphis sitim restinguunt.

Ap. Rectè Christo baptizato accommodatur, qui dilectus vt filius Vnicornium, ad abluendum nostrorum sordes scelerum, *omnium fluenta sanctificauit aquarum*, vt ait Beda.

Ne flammam timeas, melior iam suppetit vnda.

LXXXIII. MVLVS ATHENIENSIS.

Senex emeritus.

Atheniensis mulus iam vetulus, quamuis immunitate vecturarum donatus esset, non laborum tamen, qui per affectam ætatem obiri queunt, studio exolutus esse voluit. Nam cum Mineruæ templum Athenienses ædificarent, is nulla re onustus, nullius imperio, sed sua sponte cum adolescentibus mulis tanquam ad iter faciendum socius, & hortator ibat. Et quemadmodum quispiam senex artifex, per exactam ætatem quidem iam opere dimissus, veruntamen experientia, & senili doctrina iuuenes ad laborem exacuans: sic is vltro citroque commeans, ad opus iumenta incitabat: quod quidẽ ipsum vt Atheniensis populus intellexit, per præconem declarari iussit, vt ne à frumento, aut hordeo prohiberetur sed & expleri, & satiari permitteretur, & precium ex ærario peteretur: tanquam in Prytanæo sportula illi decreta, sicut athletæ iam ætate confecto.

Ælian. de Anim. li. 6. cap. 49.

AP. Senex emeritæ virtutis iuuenum hortator.
ἵππῳ γηράσκοντι τὰ μείονα κύκλ' ἐπίβαλλε.

LXXXIV. MVS ALBVS ARMENIVS.

Castitas.

MVs est vili pelliumque mollitie delicatissimus, cui spurcitia tantæ est abominationi, vt limo ante ostium cauernæ illito capi potius à venatoribus, quam eo fœdari patiatur.

AP. Typus castitatis quæ quiduis potius patitur quam contaminetur : sic generosissimus puer Damocles in balnei labrum feruens maluit se conijcere, & cruciabili dolore extingui quã nefariæ Demetrij regis libidini pudicitiam prodere. Vide Plutarchum. In Deme.

Summum crede nefas animam præferre pudori,
Et propter vitam viuendi perdere caussas. Iuuenal. Satyr. 8.

Hoc symbolum vsurpauit Ferdinandus filius Alphonsi regis primi Aragoniæ & Neapolis. Cum maris Armenij icone recte congruit Taxus, cuius absentis vulpecula, foueam occupat, & suo fœtore inquinat: quo fit vt ille reuersus fœditatem non ferens, domum insolenti hospiti habitandam relinquat, & se voluntario multet exilio. Vide *Camerarij Symbola.* Taxus.

LXXXV. MVRES HERACLEÆ.

Calumniatores authoritate repressi.

QVANTVM est cunque murium in Heraclea, quæ in Ponto insula est, Herculem & religiosè colit, & quod Deo cunque dedicatum est, tanquam id ei sacrum gratumque esse intelligens & credens, non attingit, itaque cum vitis (quæ ibi Deo frondescit, & soli eidem ad religionem consecrata est, cuiusque racemos Dei administri ad sacra seruant) vuæ assequutæ fuerint maturitatem, tum de insula mures

dece-

[r]ecedunt, vt ne si remanerent per imprudentiam eas [c]ontingant, quas tangi fas non sit: post verò vbi id [a]nni tempus prӕterierit, ad domesticam sedem re[u]ertuntur. Atque hӕc quidem Ponticorum murium [e]st probitas. *Ӕl. lib. 6. c. 40. de Ani.*

APODOSIS.

Calumniatores quamuis in omnibus audaces, glo[r]ia circumfluentes viros non audent mordere, nè [p]œnas virulentӕ linguӕ debitas sibi irrogari sen[t]iant.

Caue Caue thoracem.

LXXXVI. MVRES MEGARENSIVM.

Periculum ab infimo.

MVRIVM multitudo abegit Megarenses: Μυῶν πλῆθος ἀπίστησε μεγαρέας. Phaselitas vespӕ fugarunt Scolopendrӕ exegerunt Rhetienses. *Ӕlian. li. 1. c. 28.* Gymnesiӕ missis legatis à Populo Rom. opem petierunt, quod sua se terra à lepusculis expel[l]i dicerent. *Strab. l. 3. in Hisp. Pl. li. 8. cap. 29.*

APODOSIS.

Leo queq; aliquando minimarum auium pabulum fit, & ferrum rubigo consumit. Nihil tam firmum est, cui periculum non sit etiam ab inualido. *Quint. Curt. l. 7. in Oratione Scyth. ad Alexand.*

LXXXVII. MVSTELA RVTAM DEVORANS.

Austeritas salutaris.

PERNICIOSA bellua mustela est, perniciosa etiam serpens. Quare mustela cum serpente pugnatura, primum quidem rutam edit, deinde fidenti animo ad pugnandum tanquam armis tecta procedit. Causa est rutӕ odor, serpentibus infestus. *Ael. li. 4. de Animal. cap. 14.*

AP. *Hac mihi sana fames?*

LXXXVIII.

LXXXVIII. ONOCENTAVRA.

Indoctus & vitiosus.

Vide Æliã. c.9.l.17.

CRATES ex Mysio Pergamo narrat Pythagoram de Onocentaura hæc narrare. Animal esse homini ore simile, & pilis prolixis faciem eius ambiri, simul & collum & pectus, humanam speciem similitudinemque gerere: Mammas quoque turgidas in pectore, humeros, brachia, cubitos, manusque humanam figuram habere, dorsum, latera, ventrem, posteriores pedes, asino persimiles esse, & quemadmodum asinus, sic cinereo colore est.

APODOSIS.

Symbolum est indoctorum & vitiosorum hominum, qui formam asininam, humana specie & facie occultant. Sic apud Auianum:

Exuuias Asinus Getuli forte Leonis
Repperit, & spolijs induit ora nouis.
Aptauitq; suis incongrua tegmina membris,
Et miserum tanto pressit honore caput.
Ast vbi terribilis animo circumstetit horror,
Pigraq; præsumptus venit in ossa vigor:
Mitibus ille feris communia pabula calcans,
Turbabat pauidos per sua rura boues.
Rusticus hunc magna postquam deprendit ab aure,
Correptum vinclis, verberibusq; domat.
Et simul abstracto denudans corpora tergo,
Increpat his miserum vocibus ille pecus:
Forsitan ignotos mutato nomine fallis,
At mihi ceu quondam semper asellus eris.

LXXXIX. OVES ERYCINAE VENERIS.

Obedientia.

SINGVLIS per totum annum diebus tum incolæ, tum peregrini sacrificant. Ara maxima sub dio st, quæ cum multa subinde sacrificia recipiat, non lie tantum toto, sed etiam nocte ardet. Et mirum est llam ita splendere igne, quum nulla subsit pruna, non cinis, non vlli titiones, sed rore sit plena, & recentibus herbis, quæ subinde singulis noctibus in ea renascuntur. Porrò victimæ de pecorum gregibus sua sponte accedunt, & aræ astant. Ducit autem illas primum deæ vis, deinde voluntas sacrificantis. Nam si ouem sacrificare libuerit, en tibi ouis ad aram astat, & gutturnium ad sacrificandi vsum: si capram, si hœdum, similiter. *Æl. l. 10. de Anim. c. 50.*

APODOSIS.

Figura obedientiæ Gregorius: *Sola virtus est obedientia quæ virtutes cæteras menti inserit, insertasq; custodit. obedientia victimis præponitur, quia per victimas aliena caro, per obedientiam vero voluntas propria mactatur.* *lib. 35. Moral. in Iob. cap. 12.*

Aspice lucentes vt eat sacer agnus ad aras.

XC. PANTHERA.

Voluptas.

ADMIRABILEM quandam & nobis occultam odoris suauitatem olet Pardalis, quam bene olendi præstantiam diuino munere donatam cùm sibi propriam planè tenet, tum verò cætera animalia hanc eius vim præclarè sentiunt. hæc autem hoc modo venationem capit: cum horum quæ ad victum opus sunt, eget, sese vel in loca fruticibus densis consita, vel folijs vestita, ita occultat, vt inuentu difficilis *Ælian. de Animal. lib. 5. c. 40.*

Ælian. de Animal. l. 5, c. 40. tantum respiret: tum hinnuli, dorcades, capræ syluestres atque alia eiusmodi animalia quadam suauis odoris illecebra attrahuntur, & proximè accedunt. illa tum quammox è latebra exiliens, ad prædam erumpit atque eam comprehendit.

AP. Panthera voluptas, odores deliciæ, crudelitas sub specie suauitatis par est vtrique. Plut. lib. contra voluptatem, apud Stob. ser. 6. θηρίον ἐστὶ δουλαγωγὸν ἡδονῆς, ἀλλ᾽ οὐκ ἄγριον· εἰ γὰρ ἦν φανερῶς πολεμοῦσα, ταχέως ἂν ἑάλω. νῦν δὲ καὶ ταύτῃ μισητότερον, ὅτι κλέπτει τὴν ἔχθραν, ὑποδυομένη τὸ σχῆμα τῆς εὐνοίας. *Fera est sibi mancipans homines voluptas, sed mitis: nam si apertè pugnaret, citò caperetur nunc autem etiam ideo inuisa magis, quod celat inimicitiam induta habitum beneuolentiæ.*

XCI. PANTHERA ARSACOAE.

Voluptatis tenax memoria.

Phil. c. 1. l. 2. in vita Apoll. PANTHERAE odoribus maximè delectantur, iisdemq; à venatoribus capiuntur. captam vnam Apollonij tempore refert Philost. quæ torquem aureum gestabat in collo, cum inscriptione, βασιλεὺς Ἀρσάκης θεῷ Νισαίῳ. Et ea quidem aliquo tempore cicurata postquam stimulos Veneris sensit, relicta regia fugit in montem.

AP. Sic homines voluptuarij, etsi mansuetioris vitæ genus videantur ingressi, quamprimum lenocinantis dominæ auras hauserunt, euolant.

Quo semel est imbuta recens seruabit odorem
Testa diu.

XCII. PANTHERAE AMOR.

Amici improbi, vel Amor cæcus vitiorum.

Solinus. PANTHERA diuinam hominis effigiem detestatur, & oblatam lacerat, stercus verò amat, & auidè comedit.

AP.

AP. Amicorum est improborum odisse virtutes; vitia in amicis diligere, iisdemque quasi Pantheras stercoribus inhiare. Ait Basilius περὶ φθόνου. τὰς μὲν τοῦ βίου λαμπρότητας καὶ τὰ μεγέθη τῶν κατορθουμένων οὐδὲ προσβλέπουσι. τοῖς δὲ σαθροῖς ἐπιτίθενται. *Vitæ quidem claritatem & magnitudinem rerum gestarum nullo modo aspiciunt, at sordibus insistunt.*

XCIII. PANTHERAE ET HYENAE ODIVM.

Odium immortale.

HYAENAE præcipue Pantheris terrori esse traduntur, vt ne conentur quidē resistere & aliquid de corio earum habentem non appeti: mirumq; dictu si pelles contrariæ vtriusque suspendantur, decidere pilos Pantheræ. *Pl. l. 28. c. 4.*

AP. Odij immortalitas in morte. tale fuit Cadmæorum fratrum dissidium, tale bellum quod ἄσπονδον καὶ ἀκήρυκτον appellat Basilius ad Athanasium.

XCIV. PECORA INDIAE MELLEO SVCCO SAGINATA.

Institutio bona.

IN India, maximè in Prasiorum regione, liquido melle pluit, quod in herbas ac palustrium arundinum comas decidens, mirificas pastiones ouillo, & bubulo pecori præstat, quod quidem ipsum à pastoribus, eò vbi dulcis plus roris de cœlo delapsum est, agitur: & sic illis pastionibus tanquam epulis iucundè accipitur: pastoresque vicissim suaui epulo compensat. Nam ex pecore illi suauissimum lac exprimunt. *Aelian lib. 15. cap. 7.*

AP. Typus est bonæ institutionis, quæ instar cœlestis mellis in animos adolescentum infunditur, ex qua deinde χρυσοῦν γάλα virtutis, & eruditionis aureos fructus pariunt.

Calpurn. Eclog. 4.

Aspicis vt teneros subtus vigor excitet agnos,
Vtq; superfuso magis vbera lacte grauentur?
Et nuper tonsis exundent vellera fœtis?
Hoc ego iam, memini, semel hac in valle notaui,
Et venisse Palem pecoris dixisse Magistros.

XCV. PECORA PONTICA AD ABSYNTHIVM.

Consuetudinis vis.

Vid. Plin. l.24. c. 9.

PONTICA pecora ferunt absynthio pasci, vt pulchriora, pinguioraque reddantur.

APODOSIS.

l. de Ioseph. edit. Col Allob. pag. 420.

Theophr. lib. de hist. plant. c. 18.

Tanta est vis consuetudinis, vt noxia ipsa in bonum conuertat. Philo Iudæus. δεινὸν γὰρ ἔθος καὶ ἐξομοιῶσαι καὶ βιάσασθαι πρὸς φύσιν. Facile consuetudo abit in naturæ similitudinem. Eudemus consuetudine venenorum adeo sibi callum obduxerat, vt cum Elleborum biberet non purgaretur: itaq; & viginti duas aliquando potiones vno die sumpsisse se retulit, cum in foro apud merces sederet, nec surrexisse prius quam esset meridies: tunc vero domo petita balneum ingressum, cœnatumq; more solito, nec quicquam euomuisse.

XCVI. PIGRITIA ANIMAL.

Pigritia.

VALDE etiam inusitata, & effigie, & natura, est animal, quod ab re ipsa Lusitani pigritiam appellant: Cerigonum ferè magnitudine, sed rostro fœdiore ad aspectum, & vnguibus ad digitorum similitudinem prominentibus. huic ex occipitio existens coma ceruicem velat, lentoque ipsa ventris adipe verrit humum, neque vnquam in pedes exsurgit. Denique tam tardè mouetur, vt quindecim ipsis diebus ad lapi-

lapidis iactum continuo tractu vix prodeat. victitat arborum folijs, & in earum cacuminibus degit plerumque: quarum in aſcenſu, biduum circiter, tantumdem in deſcenſu ponit. Neque verò adhortationibus tantùm, aut minis, ſed ne plagis quidem, fuſtibuſvè, vel tantillum de inſita ignauia, ac tarditate dimoueas. *Maff. hiſt. l. 16. 11. p. 46*

Ap. Typus pigritiæ.

Οὐκ ἂν δύναιο μὴ κάμων εὐδαιμονεῖν. *Euripides.*

XCVII. SCORTI ANIMALIS CONSECRATIO.

Luxuriæ odium.

SCORTVM, quod Ariſtogitonis & Harmodij conſilia de tyrannicidio celarat, vſque ad mortem excruciatum, Athenienſes ſtatua conſecrarunt. ſed ei honorem habere volentes, nec tamen ſcortum celebraſſe, animal nominis eius fecere, atque vt intelligeretur cauſa honoris, in opere linguam addi ab artifice vetuerunt. *Plin. natur. hiſtor. l. 34. cap. 8.*

Ap. Animal Scortum dedicare Athenienſes quam meretricem maluerunt. Ita impudica muliere nihil turpius aut contemptius. *Nulla non melior fera eſt.* *Seneca in Hercule Oetæo.*

XCVIII. SIMIA.

Calliditas alieno periculo ſibi commodum quærens.

ALEBATVR in aula Iulij II. Simia, quæ caſtaneas prunis cineribus obtectas arrepto felis quæ tum fortè aderat pede extraxit, & potita eſt. *Maiol. colloq. 7.*

APODOSIS.

Parabola eſt omnium ſermone celebrata in callidos, qui dum ſuis commodis ſtudent impenſius, alienos quibuſcunque periculis obijciunt, & bona ægre per miſerorum labores parta deprædantur, nullo eorum commodo qui cum multo ſudore quæſierunt. hoc eſt quod dicunt, ἀκονιτὶ στεφανοῦσθαι.

XCIX. SIMIA CAPTA PER VINVM.

Ebrietas damnosa.

Athen.l.10. INDI Simias venantur,& coruos; illas vino ebrias; hos,œnanthis herbæ esu.

APODOSIS.

Scurriles,& voluptuarij homines ebrietatę capiuntur,sæpèque vita, & fortunis cum dedecore spoliantur: πολλάκις ἐν οἴνῳ κύμασιν τις ναυαγεῖ,in vini fluctibus, vt ait vetus adagium, rei familiaris, & famæ, & virtutum, & vitæ, quod grauius est, naufragium faciunt.

C. SIMIA NVTRIX.

Imitatio periculosa.

CVM cæteris in rebus omnium bestiarum Simia peruersissima est,tum peruersior in ijs, in quibus hominem imitari conatur. Cum enim nutricem ex eminenti loco perspexisset puerum infantem in pelui lauare, & fascias primum soluere, deinde è balneo ijsdem denuò inuoluere: atque quo reliquisset loco puerum obseruasset, simul & circa eum ipsum à custodibus magnam introspexisset solitudinem, fenestella,quæ tum pateret in domum,intrauit ad puerũ: quem similiter vt factitari à nutrice viderat,ex lectulo sublatum integumentis nudauit,& aquam,succensis carbonibus calescentem, in miserum infantem infudit,atque interfecit.

Aelian l.7. c.21. de ani.

APODOSIS.

Cadit in eos qui graua imitatione rem totam deprauant, & in vltimum discrimen adducunt, vel qui summam pestem importantijs, quos se suis efficere putant beneficijs.

Maleficium est hoc beneficium.

CI.

CI. SIMIAE INDICAE DENS ADORATVS.

Veneratio ridicula, vel *Scurrarum amor.*

IN insula Zeilam indigenæ vt numen Simiæ dentem etiam nostro sæculo coluerunt, qui cum ad Lusitanorum manus ex præda peruenisset, Rex Peguensis redemptionis nomine obtulit cēties mille aureos. *Histor. Sin.*

APODOSIS.

Quid aliud quam Simiæ dentem colunt qui scurrarum quisquilias tantopere amplectuntur? Sunt enim illi veteres Simiæ; hoc est, dæmonis dentes qui fortium virorum famam vt alijs se commendent de meliore nota mordicus appetunt & pessimè lacerant, sed tamen quod ait Plutarch. principes viri his aliquando scurris vt Hercules Simijs delectantur: vnde Ἡρακλῆς κέρκωπας, *de discernend. adulat. ab amic.*

CII. SIMIAE PARDALIS INSVLTANTES.

Patientia fortium.

IN Mauritania pardalis, cum robore & viribus præstet, non tamen ijs Simias aggreditur: causa est, quoniam Simiæ non se opponunt ei, sed in fugam se conferentes, in arbores altas ascendunt, & illius impetum declinantes illic consident. Verumtamen pardalis ad hanc rationem Simia dolosior, insidias molitur, & dolos nectit. vbi enim Simiarum multitudo manet, eò profecta ad terram se sub arbore abijcit, & iacet tanquam ventre inflata, tibijs resolutis, oculos claudit, & spiritu compresso sese ab anhelando continet, denique mortua videtur. Illæ vero hostem ex alto despicientes, mortuam suspicantur, & facillimè credunt id quod vehementer exoptant, nondum tamen descen-

dere audent at experimenti causa vnam ex ipsis, quã audaciorem putant, ad examinandum Pardalis affectum præmittunt. hæc quidem non omnino sibi præfidens descendit: sed timidè & pedetentim primo decurrit, post metu repressa reuertitur. tum verò iterum descendit, & cum proxime ad Pardalim accessit, regreditur rursus, tum tertio descendit, & illius oculos speculatur, spiritum ducat necne periclitatur. illa autẽ immotam se fortissime præstans, paulatim huic animos addit, & iam cum hanc constanter permanere circa illam sine damno, sublimiores ex superiori loco Simiæ speculantur, fiduciam & spiritum colligentes, ex arboribus frequentissime descendunt, & circum eam concursantes, saltant: simul & supra ipsam gradientes insultant, & in illius contumeliam saltationem Simiis conuenientem saltantes multifariam ei illudunt, & gaudium quod de hac ipsa tanquam mortua immortaliter pergaudent, testantur. illa autem omnia sustinens simul ac illas insultando & illudendo defatigatas esse intelligit, ex inopinato exiliens, earum partem vnguibus laceras, partem distrahit, atque opimum atque adipale ex hostibus prandium sibi abunde comparat.

Æl. de ani. l.5.c.54.

APODOSIS.

Fortes etsi dissimulant aliquo tempore, indigna patientes, maturè tamen de improbis pœnas sumunt. τλημόνως ἔχουσι καὶ καρτερῶς καὶ γενικῶς, secundum illud Vlyssis, τέτλαθι δὴ κραδίη. Perfer anime. Νοῦν ἔχειν καὶ τολμᾶν. hæc (inquit Polybius) ad res magnas gerendas via compendiaria.

CIII. SIMIA AD SPECVLVM.

Amor sui.

Æl l.17. de anim. c.25.

SIMIAE obiectis speculis capiuntur à venatoribus, quæ suæ formæ aspectu delinitæ tamdiu aspiciunt, donec hebescant oculi, & cæcutientes faciliorem sui capturam faciant.

Ap. Amor sui perniciosus per Simiam quæ se & suos admiratur innotescit. de ead. Synes. epistol. 1. τὰς πιθήκους γάρ φασιν, ἐπειδὰν τέκωσιν, ὥσπερ ἀγάλμασιν ἀνατενίζειν εἰς βρέφεσιν ἀγαμένας τοῦ κάλλους. Simias aiunt cum pepererint, tanquam statuas defixis oculis fœtus intueri, pulchritudinem admirantes. *Tua te fallit imago.*

CIV. SIMIAE AD VISCVM CAECVTIENTES.

Fidei amissio periculosa.

SIMIAS in India venatores sic capiunt. cum eas in arbore consedisse viderint, peluim aqua plenam in conspectu ponunt, oculos sibi ex ea abluentes: postea visco pro aqua posito abeunt, atque eminus insidiantur: vbi animal ex arbore descenderit, & sese visco illeuerit, & conniuenti palpebræ cohæserint, accedentes viuum capiunt. culeos item in braccharum morem induunt venatores, & abeunt, alijs relictis, villosis & visco illitis, quos cum induerint Simiæ capiuntur. *Strab. l. 15.*

Ap. Hæc est ars dæmonis, vt quo nos in malorum voraginem præcipitet, fidei primum & rationis lumen extinguat. Theodoret. ὅπερ γάρ δὴ ὀφθαλμὸς ἐν σώματι, τοῦτ᾽ ἄρα πίστις ἐν διανοίᾳ. *Ora. de fide.*

Quod est oculus in corpore, hoc est fides in mente.

CV. SIMIARVM INDICARVM PIPER.

Bona parta sine labore.

APVD Indos piperis sunt arbores, quas Simiæ tanquam agricolæ colunt: vbi verò colligendũ est piper, accedunt ad arbores Indi, & areas sub arboribus designant, in quas piper, ceu rem neglectam, & ab hominibus contemptam coniiciant. Simiæ interim quasi è specula omnia prospiciunt, & noctu gra-

tissimum hominibus ludum ineunt, auulsos enim ramusculos arborum in areas designatas congerunt, mane viri asportant bona quæ dormiendo compararunt.

Phil. l. 3. in vita Apoll.

AP. Cadit in eos, quibus quæ ad victum, cultumq; pertinent, virgula, quod aiunt, diuina suppeditari videntur. *Cic. lib. 1. offic.* vel in eos qui sudant multum, & nullum ex suis laboribus fructum capiunt.

Sic vos non vobis.

CVI. SPHINX AVGVSTI.

Arcana principum.

Sueton. in Augusto.

AVGVSTVS ille Cæsar omnium Imperatorum prudentissimus literas Sphingis effigie primum signabat, donec cauillantibus nonnullis, quod ænigmata scribere non epistolas diceretur, Alexandri imagine suos postmodum codicillos insigniuit.

AP. Tecta esse oportet Principum consilia. Nam Aegyptij, opinor, ei ex legum constitutis linguam præcidunt, qui Regis arcana diuulgarit. Vide Diodor. Sicul lib. 1.

Ἀκόλαστον εἶχε γλῶσσαν αἴσχιστην νόσον.

CVII. SPHINGES AEGYPTIAE.

Literarum sacrarum difficultas.

Plut. in Isid. & Osirid p. 431. ed. Hen. Step. Strab. l. 17.

ÆGYPTII in omnium templorum liminibus Sphinges collocant.

AP. Literarum diuinarum magna & multa sunt inuolucra. Innocentius III. *Tanta est enim scripturæ profunditas, vt non solum simplices & illiterati, sed etiam prudentes & docti non plenè sufficiant ad illius intelligentiam indagandam* Synesius aliam affert rationem, cur Sphinges in templorum liminibus collocentur. σοφὸν τὸ ἔννουν καὶ ἄλκιμον, vt discant principes prudentiam esse cũ robore coniungendã etenim Sphinx τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀγαθῶν ἱερὸν σύμβολον, τὴν μὲν ἰσχὺν, θηρίον, τὴν δὲ φρόνησιν, ἄνθρωπος.

l. de Prou. p. 101.

Cum-

Combinationis bonorum Sphinx sacrum est symbolum, robore fera, homo prudentia.

CVIII. TAMENDOAE.

Sophistæ, vel Hæretici.

MIRANDVM est animantium genus, quas Tamendoas vocant Brasilienses, veruecis altitudine, colore fusco, prælongo ac tenui rictu, neque eo ad malas diducto, sed modicè ad imum inciso. Vnguibus instructa est quadrupes mirè longis, latisq; nimirum ad victum facilius comparandum. Namq; formicis alitur, quarum latebras vbi crebro vnguium iniectu, ac fossione detexerit, ilicò exertam trium fermè dodrantium linguam immittit exilem, operamq; formicis repentè contrahit, glutitque deceptas. huic vti sciuro valdè promissa est, & setosa cauda, sub ea quippè ita se condit, vt nihil ex reliquo corpore prorsus appareat. *Maff histor. Indic lib. 2. pag. 46.*

AP. Sophistæ, & falsi oratores perbenè hac tabellâ designantur, qui subdolæ naturæ vmbraculis tecti, rapacibus vnguibus instructi, lingua exili, & fallaci præditi, eandem plebeculam, quasi formicas, venantur, capiunt, & deglutiunt.

Ab hac scabie tenemus vngues.

CIX. SVS SALAMINENSIVM.

Calumniatores puniti.

IN Salamine si sus herbescentem segetem fuerit depastus, eius dentes lata Salaminensium lege exscinduntur: χλωρὸν σῖτον κ̀ λήϊον κομῶντα ἐὰν σῦς πιτῦσα ἀποκείρῃ, νόμος ἐστὶ σαλαμινίων τοὺς ὀδόντας ἐκτρίβειν αὐτῆς. *Ælian. de Anim. lib. 5. cap. 45.*

APODOSIS.

Rectè de calumniatore florentis hominis famam arrodente, fortiterque represso dicetur.

Herba genuinum fregit in illa.

CX. TARANDVS.

Inconstantia.

TARANDVS fera est apud Gelonos bouis magnitudine, capite ceruino, admirandæ admodum & singularis naturæ, siquidem ad omnes locorum & fruticum apparentias setarum colores, quibus corpus hirtum conuestitumq; habet, permutat. Aristoteles, περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων. λέγεται δὲ τὸ μεταβάλλειν τὰς χρόας τῶν τριχῶν καθ' οὓ καὶ τόπον. hæc eadem Philo.

l. de temul. ed. Col. Allob. p. 206.

AP. Inconstantis & versatilis ingenij typus. ad omnes rerum, locorum, temporum rationes se mira dexteritate fingentis.

Ανὴρ πολίτης πουλύπους ὢν τὸν τρόπον.

CXI. TIGRES BRASILIAE.

Gula ignauiæ genitrix.

IN Brasilia, magna vis Tigrium est, quæ famelicæ, horribili velocitate sunt, viribusque tremendis: eædem pastæ, quod mirere, tanta ignauia dicuntur esse, vt à gregarijs etiam canibus confestim in fugam agantur.

Maff. hist. Indic. l. 2.

APODOSIS.

Cibi, potusque satietas, etiam nauos antea homines hebetat.

——— Κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί.

ψυχὴ κάθυγρος ταῖς ἐκ τοῦ οἴνου αἰαθυμιάσεσι, καὶ νεφέλαις δίκην σωματοποιουμένη. Nihil poterat dici efficacius. Animam per saginam in corporis naturam degenerare.

Clemens Alexand. in Pædag.

CXII. TIGRIS AD TYMPANA.

Improbi suauitate orationis efferati.

TIGRIDEM ferunt ad tympanorum sonum efferari & seipsum dilaniare.

Plut. de superst. 289.

AP

AP. Improbi, tantum abest, vt sapientis oratione quasi musica actione deliniti mulceantur, quin magis efferantur. tales erant Pharisęi, quos ad malitiam obfirmatos suauissima Christi oratio cicurare, & ad humanitatem flectere non poterat.

Intempesta cano: citius me Tigris abactis
Fœtibus, orbatiue velint audire Leones.
Proh furor, vsque adeò tela exsaturauimus! artus
Dilacerant, nonne Hyrcanis bellare putatis
Tigribus, & sæuos Libyæ contraire Leones?

Stat. in Glauc. Idem Thebaid. lib. 9.

CXIII. TIGRIS NASCENS.

Pietas ab ipso vitæ exordio.

TIGRIS cum primum nascitur priores pedes versus Solem Orientem attollit, quo fit opinor vt Indi Tigrium ὀσφύας epulentur, cæteras partes non attingant. *Philost. lib. 2. c. 11. p. 80.*

APODOSIS.

Simili prorsus ratione sancti viri, vix dum nati assurgunt ad lucem Dei,

Paruos non aquilis fas est educere fœtus,
Ante fidem solis iudiciumq; poli.

Magna pars virtutis bene nasci. Dij immortales, inquit Seneca, nullam didicere virtutem, cum omni editi, & *pars naturæ eorum est esse bonos.* Ita quidam ex hominibus egregiam sortiti indolem, in ea quæ tradi solent perueniunt sine longo magisterio, & honesta complectuntur cum primum audierunt. *Indoles bona. epist. 96.*

CXIV. TIGRIS VITREO SPECVLO DELVSA.

Fallit imago sui.

D. Ambrosius refert, Tigres orbas à venatoribus insigni artificio deludi: quippe vitreas sphæras insequentibus catulorum matribus obijciunt, quas illæ intuentes, imagine, quam ipsæ reddunt, ita decipiun- *Lib. 6. Hexam. cap. 4.*

piuntur. Nam catulos ſubeſſe putat, quod & ipſa ſphæra moueatur, ceu viuum animal in ſe continens, ſed cum tandem pedibus ſphæram Tigris confregit, vt catulo potiri queat, deluſa, pergit inſequi. Illi alias ſubinde ſphæras obijciunt, eluduntque feram, donec tuto ad vrbes vel naues euadant. *Extat pictura apud Camerarium.*

AP. Laborat hæc vita opinionibus quæ nos ſæpiſſime hiantes eludunt, dum ſe cum ſint re ipſa inanes vmbræ, pro rebus obijciunt. Ex quo multum menti, multum virtutum profectui nocent. Nam quod rectè à Serapione dictum refert Paulus Meliſſa, *vt oculus perturbatus, ſic anima opinionibus, quæ naturam excedunt, deluſa, veritatis lucem intueri non poteſt.* Quã ſæpe egregia ſpe iuuenis ad virtutis apicem contenderet, niſi opinione & amore ſui quaſi peſtilenti quodam ſidere afflatus impediretur?

Vitrea tardatur imagine forma.

CXV. VRSAE ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ.

Amor paternus.

VRSA hac calliditate pollet: ſi inſequentibus vrgetur, eatenus ſuos quoad poteſt catulos propellit. Cum autem eos iam intelligit laſſitudine deficere, & vt comprehendantur, vicino eſſe, tum alterum dorſo, alterum ore geſtans, in arborem aſcendit. Eorum autem alter vnguibus ad dorſum vrſæ adhæreſcit, alter dentibus eiuſdem retinetur. Vbi verò ex fame laborans taurum inuadit, non omni robore, nec rectà & aperto Marte pugnam committit: ſed obliquo impetu ceruicem appetens, deprimit ac mordet. hic quidem oppreſſus mugit, & denique ſuccumbit: illa verò deuorando expletur.

Ælian lib. 6. cap. 9.

APODOSIS.

Amor & cura parentum in ſobolem. ὁ φιλότεκνος ἀξίεπαινον πάθος ἐστι.

Themiſt. li. de moderat. affectuum.

CXVI. VRSVS AD ALVEARIA OBTRITVS.

Voluptas damno empta.

APES plerumque in Russia ad cauas arbores mellificant, vrsis autem ad rapinam mellis assuetis Olaus lib. to modo mortiferæ parantur insidiæ, vt cum debilis- 18. cap. 14. simum caput habeant, claua lignea ferreis cuspidibus circumdata super foramen egredientium apum, ex altiori ramo suspendatur, quæ impatientis vrsi caput obterat, vt vita priuatus exigui mellis iacturam resarciat.

APODOSIS.

Nocet empta dolore voluptas.

CXVII. VRSVS LATENS.

Humilitas.

VRSVS hyberno tempore parit, cum peperit latibulis se tegit, nam frigoris vim reformidat, & eris aduentum manet: nec ante tres menses catulos n lucem educit. Cum autem se habitu corporis opino sentit, hoc enim ipsum morbi loco ducit, latibum quod Græci φωλιὸν appellant, expetit, vnde affectus quo tempore latendi tenetur φωλία Græcè nominatur, in antrum non recto motu sui corporis, sed suino ingreditur, & dorsi sui tractu repit, venatoribus t vestigia sua obliteret: εἰσέρχεται δὲ βαδίζουσα ἀλλ' Ælian. lib. ττία, καὶ ἑαυτὴν ἐπισύρει κατὰ τὰ νῶτα. ibi postquam 6. cap. 3. t ingressa, se quieti dans, habitum corporis exteuat per quadraginta dies, è quibus quidem 14. (Ariotele teste) immobilis manet, reliquis alijs moueur: cibo interea per totos quadranginta dies abstiens, tantum solo lingendo dextero pede se sustent: eique intestinum eatenus adducitur, vt propeodum cohæreat.

AP. Humilis latet & vestigia suæ gloriæ diligenter occultat, ne qua nauæ gloriæ bonorum prædatrici pateat. ΛΑΘΕ ΒΙΩΣΑΣ.

CXVIII. VVLPES CANIS VOCEM FINGENS.

Dissimulatio malitiæ.

Olaus lib. 18 cap. 13.

VVLPES si quando inciderit in canes, & nullum sibi videat effugij locum, simulato latratu canẽ effingit, vt imminens mentita voce declinet periculum.

APODOSIS.

Non dissimiliter faciunt, qui aut religionem, aut vitam, aut vocem ad tempus mentiuntur, mox euitato periculo ad suum reuoluuntur ingenium. *Improbus quoad metuet, omnia est promissurus, simulatq; timere desierit, similis est futurus sui.*

Cic. 2. Philipp. de Antonio.

CXIX. VVLPES AD ERINACEOS.

Calliditas Veteratorum.

VVLPES fraudulentũ animal insidias hoc pacto in Erinaceos terrenos molitur, vt cum eos tectos, quòd à morsu vulpinum impetum spinis prohibent, expugnare non queat, ipsos summa cautione oris leuiter & tautè primum euertens, supinos constituat: deinde, & laniet, & qui antea essent formidabiles, exedat, conficiatque. in ponto sic Otidas venatur, vt & sese auertens, & caput in terram abijciens, tanquam auis collum, sic caudam extendat: eæ autem hac insidiarum instructione seductæ, ad illam tanquam ad suam gregalem accedunt, illa verò se vertens nullo negotio capiat. Tum vero secundum fluuiorum ripas gradiens, paruulos pisciculos callidè exceptat, nam caudam in aquam deijcit, in quam ij innantes, densis pilis comprehenduntur Quod quidem ipsum vulpes sentiens, caudam ex aqua remouet, & repentè

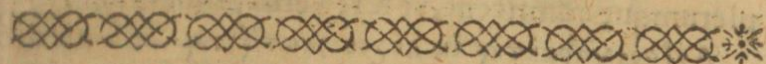
Ælian. de Animal. lib. 6. c. 24.

se in aridum subducens, eam excutit, pisciculi excidunt, atque ab ea deuorantur.

APODOSIS.

Tam frequens est imago veteratorum vulpes, vt nihil explicatione indigeat. Satis est quod ἀλωπεκίζειν fraudis in se totam officinam recipiat.

Astutam vapido seruat sub pectore vulpem.

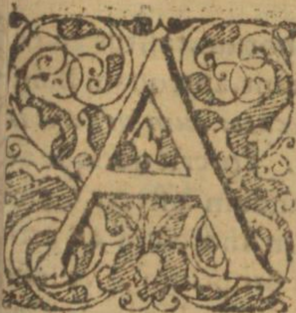

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER OCTAVVS.

PISCES.

I. PISCIS, IMPERII MARIS.

Symbolum.

AVGVSTVS, cùm propè Siciliam contra Pompeianos infeliciter pugnasset, iniquo animo eam ferebat ignominiam, nec antea recepit animum quàm piscis, vltrò è mari saliens ad pedes eius accidit, atq; è vatibus ob eam causam responsum est, Siciliam in eius potestate fore. Xiphilinus in Augusto. Seruius quoque lib. 6. Deliadis scribit, Atheniensibus in Delo sacrificantibus lauandis manibus aquam haurientem puerum vrnam demersisse, ac è phiala simul cum aqua pisces effudisse: Oraculumque ipsis à Deliacis vatibus redditum, maris fore Dominos.

Vince mari, iam terra tua est.

II. PISCES ANDOCIDIS.

Oratio index animi.

Athen. l. 8. p. 341.

ANDOCIDES Cyricenus pictor, quia piſcium erat amantiſſimus, circa ſcyllam, quam depinxerat, multos piſces addidit.

AP. Scriptores ſui ingenij morumq; veſtigia ſcriptis plerumque admiſcent, vt fert vetus prouerbium. Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγου γνωρίζεται. Solonis dictum vetus: τὸν λόγον εἴδωλον εἶναι τῶν ἔργων, & mentis etiam imitatur celeritatem, vt ait Philo: ἡ λόγου πλημμύρα συμφέρεται τῇ ὀξυκινητοτάτῳ διανοίᾳ, ὃς καὶ τὰς πτηνὰς παραμείβεσθαι φύσεις: Sermonis exundantia celerrimam mentem & volucrum naturam currendo aſſequitur.

Lib. de ſacrificijs Abelis & Caini.

III. PISCES GLACIALES.

Peccatorum ſtupor.

Athen. l. 8. p. 331. 100.

GLACIE concretos piſces quoſdam, nec ſentire, nec moueri, ait Theophraſtus, priuſquam in patinas coniecti elixentur.

AP. Tantus eſt ſtupor improborum, tantus veternoſæ mentis rigor, vt nihil ſentiant, antequam flammas inferorum experiantur. *Peccator cum venerit in profundum malorum, contemnit.* Poterit quoque ad ſtuporem improborum declarandum afferri Caici fluuij papauer, quod præterquam indicium eſt profundi ſoporis, etiam illud habet proprium, vt loco fructuum lapides ferat. Meminit Plut. Iunior in Caico, γεννᾶται δὲ ἐν τῷ ποταμῷ μήκων ἔχων ἀντὶ καρποῦ λίθον.

Prou. 18.

Aliud, Papauer lapides ferens.

IV. PISCIS LVSIAE.

Improbi alumni in improbo cœtu.

LVSIAS fluuius cùm pellucidis manet liquoribus,

ous, pisces nigertimos procreat. AElian. ἔχει μὲν, inquit, λευκόχροτον ὑδάτων, καὶ ῥεῖ διειδέσατα, τίκτει δὲ ἰχθῦς μέλανας ἰσχυρῶς. *Lib 10. c. 38.*

APODOSIS.

Cadit in malos discipulos qui ex optima schola processerunt sua malitia deprauati.

ὡς οὐδὲν ἡ μάθησις ἢν μὴ νοῦς παρῇ.

Pythagoræ monostichon ex Stob. sermone 3.

V. PISCIS LVNA.

Gratia diuina auxilium.

DEMOSTRATVS vir rei piscatoriæ peritissimus, piscem quendam esse affirmat specie perpulchrū, & appellari Lunam: exigua magnitudine, latâ figurâ, colore cyaneo, pinnis tenibus, quas inter natandum explicat, & ad similitudinem Lunæ semicirculum efficit: Accedet quod plena Luna impleatur, & arbores, quibus fuerit apensus, impleat, eadem decrescente exsiccetur atque intereat, ac si ad plantas admoueris, easdem marcescere faciat, & si hunc eundem in fontem scaturientem, aut in puteum conieceris, is ad rationem Lunæ, vel euanescet, vel implebitur. *Ælian. lib. 15. cap. 4.*

APODOSIS.

Vt quisque donum habet diuinæ gratiæ, ita crescit, & floret. Hac decrescente turpis, miserabilisque diffluit: hac præsente non modo se, sed externa quoque fœcundat: hac absente, & ipse mortuus est, & alijs perniciem effert. Hoc idem symbolo Aspalathi fruticis declaratur, qui quidem pluribus reperitur locis, sed non vbiq; est odoratus, quam peculiarem vim in eum transfundi ferunt, ex cœlesti arcu desuper impendente. Hoc notauit Camerarius ex Plinio. *Lib. 1. symbolorum.*

VI. PISCICVLVS MARIS INDICI.

ΙΧΘΥΔΙΟΝ ΙΝΔΙΚΗΣ ΘΑΛΑΤΤΗΣ.

Humilitas.

IN mare Indico nascitur pisciculus, qui toto vitæ tempore latet in maris fundo, mortuus emergit, & summis aquis innatat, Ælian, ζῆ ἀθέατον, inquit, ἀποθανὸν δὲ ἀνάπλει.

lib. 8 c. 7. de animal.

APODOSIS.

Humiles latent in vita, post mortem in cœlum euolant, apud mortales immortaleque gloriosi.

Benè qui latuit benè vixit.

Aliud symbolum Baaras.

In eodem Symboli genere esse poterit radix Baaras magnæ virtutis aduersus dæmonũ insidias, lucet autem circa vesperam vibrante luce fulgurans, & prensantium manus, quasi agnitam se indignaretur, subterfugit. Iosephus de bello Iudaic. lib. 7. cap. 23. qui permulta alia de hac radice tradit, sed nihil ad hoc argumentum, eius verba sunt, αὐτὴ φλογὶ μὲν χροιὰν ἔοικε, πρὸς δὲ τὰς ἑσπέρας σέλας ἀπαστράπτουσα τοῖς δὲ ἐπιοῦσι καὶ βουλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, οὐκ ἔστιν εὐχείρωτος ἀλλ᾽ ὑποφεύγει. quem locum dum hæc scriberem indicauit mihi vir societatis nostræ pereruditus.

Nascitur in Baara valle Macharuntis castelli Iudeæ.

VII. PISCIS NORVEGIÆ GVLO.

Helluo diues.

OLAVS Comment. lib. 21 cap. 25. in Noruegiæ pelago piscem inueniri ait, cui nulla forma, nullisque membri distinctio internoscatur: *caput ventri coniunctum est*, nihil interiacet, omnium piscium auidissimus est vorator: ac quicquid glutierit, mox digestum in pinguedinem vertitur, neque vnquam satur videtur, nulli prorsus piscium amicus, exosus omnibus.

APODOSIS.

Typus Helluonis diuitis qui optima terrarum, & maris deuorans, pauperibus nusquam fontes misericordiæ aperit. Talis fuit ille Apicius, de quo Martialis lib 3.

Dederas, Apici, bis tricenties ventri,
Sed adhuc supererat centies tibi laxum.
Hoc tu grauatus ni famem, & sitim ferres,
Summa venenum potione duxisti.
Nil est Apici tibi gulosius factum.

VIII. ÆTNÆVS PISCIS.

ΑΙΤΝΑΙΟΣ ΙΧΘΥΣ.

Castitas coniugalis.

SVNT & castitate præstantes pisces. Ætnæus enim appellatus, posteaquam cum pari suo, tanquam cum vxore quadam coniunctus, eam sortitus est, aliam non attingit, neque ad fidem tuendam tabulis vllis ei opus est, nec dote: neque malæ tractationis pœnam timet, neque Solonem veretur. *Ælian. lib. 1. cap. 13.*

AP. Symbolum castitatis coniugalis etiam in multis piscibus natura proposuit, quid ad hæc respondebunt impuri in genialium lectulorum iniurijs & adulterijs tam sæpe, tam flagitiosè volutati? exclamandum enim illud Æliani: ὦ νόμοι γενναῖοι κ̀ πόλεις σεμναὶ, οἷς ἀκόλαστοι ἄνθρωποι οὐκ αἰδοῦνται μὴ πείθεσθαι, id est, *ô nobiles verò leges & respubl. graues, quibus libidinosi homines non parere nihil verentur.*

IX. ADONIS PISCIS.

Mansueti amabiles mores.

PISCIS aspectu flauus, è genere mugilum, saxa incolere, & simul in his victitare solet: eius sanè duo in vulgus nomina minimè ignota sunt: alij enim

Adonim nominant: alij Exocœton, quòd extra mare in arido cubet. Cùm enim est tranquilla, & temperata tempestas, istum in siccum vndarum impetu prouectus, ad saxa sese exponit, ibique libenter, & quietè altum somnum capit. Cùm autem alijs animalibus omnibus tanquam fœdere deuinctus est, pacemque habet, non similiter cum incolis maris auibus pace coniungitur, sed & eas perhorret ac si eaurum quæpiam comparuerit, sese versat, & tamdiu saltatorio quodam facto tripudio saltat, dum de saxo in vndam desiliens, salutem adeptus fuerit. Cum autem mare & terram amicam habeat, ipsum idcircò Adonin, quemadmodum mea fert opinio, ij appellarunt, qui huiusmodi nomen ei imposuerunt: quòd Adonidis, qui Cinyræ regis filius fuit, vitam inspexerunt, eum sanè duabus in amore deabus fuisse, alteri marinæ, alteri terrestri fabulantur.

Ælian lib. 9. cap. 36.

APODOSIS.

Imago est hominis mansueti, & lenissimis moribus præditi, quem omnes ob innocentiam, & morum suauitatem diligunt, nisi fortè quibusdam improbis, litigiosis, rapacibus sit inuisus. Lubet hic admirabile mansuetudinis exemplum in Henrico Imperatore subijcere, quem meritò quis propter admirabilem morum lenitatem cum Adonide compararit. Contigit, inquit Glaber, vt Abbas cuiusdam monasterij, honestæ possessionis equum offerret Imperatori: fuerat autem ignorante Abbate militi clam sublatus, & eidem Abbati pretio venundatus. Imperator donum comiter suscipiens, suimet vectioni iumentum mancipauit. Cumque eidem equo insidens, iter ageret, occurrit miles, à quo subreptus fuerat. Hic impudenter aggrediens Imperatorem, Tu Rex (inquit) qui censuræ debes tenere totius iustitiam, equum modo fraudulenter abreptum cernens possidere. Cui Rex, si tuus est equus, vt ais, accipe

ccipe illum cum sessore, & educ tecum quousque ibi fiat satis. Hic miles hærere, putans se illudi. At Rex compulit eum vt manu iniecta duceret vtrumque in suum dominium. Glaber apud Baron.

O mite inuicti Principis ingenium!

X. ALPHESTAE, ΑΛΦΗΣΤΑΙ.

Societas duorum.

ALPHESTAE pisces sunt coloris magna ex parte lutei, quibusdam in partibus purpurei. Eos fama est capi binos semper, sic vt ad caudam alter sequi videatur alterum. *Athen. l. 7. pag. 281.*

AP. Εἷς ἀνὴρ, οὐδεὶς ἀνήρ, *vnus vir, nullus vir.* Nam vt ait Euripides in Heraclidis, μιᾶς χειρὸς ἀσθενὴς μάχη, id est, *vnius manus inualida pugna est.* Duarū robur & valentius & alacrius. Alias Alphestæ symbola sunt incontinentiæ: ἀπὸ τοῦ οὖν κατ' τὴν πυγὴν θατήρῳ τὸν ἕτερον ἀκολουθεῖν, τῶν ἀρχαίων τινὲς τοὺς ἀκρατεῖς, καὶ καταφερεῖς οὕτω καλοῦσιν. *Athen. ibi.*

XI. ALPHORA.

Resurrectionis typus.

ALPHORA primùm vermis, postea in piscem transit, rursum si tabe aliqua cōsumatur, is piscis extra aquam se recipit, & collapsa omni carne ad caput vsque & oculos, si in aquam remittatur, corpus, quod fuerat absumptum, carne rursus vestitur, velut renouatum, imò potius renatum. Mirum hoc restauratum corpus longè viuacius esse, quàm si incorruptum semper fuisset. Accedit illi longæuitas, cùm antea breuissimæ esset vitæ. *Albert. Mag. de Animal. l. 4. in Alphora.*

AP. quid aptius in corporis resurrectionem dici potest? qua non modò corpora resurgent, sed pulchriora, & omni ex parte beatiora resurgent. *Nulla erit deformitas, quā facit incongruētia partium: vbi &*

quæ praua sunt, corrigentur, & quod minus est, quàm decet, vnde creator nouit, inde supplebitur: & quod plus est quam decet, materia integritate seruata detrahetur. Coloris verò suauitas quanta erit, vbi iusti fulgebunt, sicut sol in regno patris sui.

August. in Enchiridio ad Laurent.

XII. ANGVILLA PADI.

Vana gloria capti.

Ælian. c. 8 lib. 14. de animal.

IN Eridano Anguillæ maximæ, & omnium pinguissimæ nascuntur, capiunturq; hoc modo. Piscator ad sinuosum locum, vbi latius confluens dilatatur, vel in saxo ex aqua eminente, vel in arbore radicitus extirpata sedens, perpinguis intestini ouilli recentis tres aut quatuor cubitos longi, alterum caput in aquam deijcit, quod aquæ vorticibus agitatum volutatur, idemque illius alterum extremum manibus tenet, in quod quidem ipsum arundinis frustum perinde longum atque gladij capulus insertum est. Neque verò diu Anguillas esca latet, gaudent enim hoc intestino, & continuò earum prima quæque fame stimulata hiante ore atque imminenti hamatos, ac vncinatos dentes in id ipsum intestinum defigit, atque hoc idem crebra insultatione detrahere conatur. At piscator anguillam intelligens ex fluctuatione ad intestinum adhærescere, arundinem, ad quam alligatum est intestinum ori suo admouet, & quoad potest, intestinum inflat: quod quidem ipsum defluente hominis aspiratione & impletur, & penitus intumescit, & ventus in anguillam illapsus illius fauces implet, atque anhelitum eatenus obstruit, vt ea non queat neque respirare, neque infixos dentes detrahere, quare suffocatur, & flatu capta venit in piscatoris manus.

AP. Vt anguillæ flatu, sic vanæ gloriæ vento & rumusculis superbi capiuntur.

Tanti constat ventus.

XIII.

XIII. ANGVILLARVM PISCATORES.

Tumultus amatores.

ANGVILLA hyemem in exigua aqua non tolerant, nec inturbida: ideo circa vergilias maximè capiuntur fluminibus tùm præcipuè turbidis. *Pl. l. 9. c. 21.*

APODOSIS.

Mali ciues turbidis rebus delectantur, in quibus prædantur facilius. *Arist. in Equitib.*

Ὅπερ γὰρ οἱ τὰς ἐγχέλεις θηρώμενοι πέπονθας,
Ὅταν μὲν ἡ λίμνη καταστῆ, λαμβάνουσιν οὐδὲν,
Ἐὰν δὲ ἄνω τε καὶ κάτω τὸν βόρβορον κυκῶσιν,
Αἱροῦσι, καὶ σὺ λαμβάνεις ἢν τὴν πόλιν ταράττῃς.

Namq; accidit tibi quod Anguillas qui aucupantur,
Vbi quieta stat palus, nil piscium capiunt:
Contra si seorsum, & deorsum lutum mouerint,
Capiunt. Ita ipse capis vbi rempub. inquietas.

Suidas quoque dixit: Ἐγχέλεις θηρώμενοι τὸν βόρβορον ἀναταράξαντες τῆς θήρας τυγχάνουσι.

XIV. ANGVILLÆ SOBRIETAS.

Helluones nocturni, ieiunijq; simulatores.

AFFERMANT qui anguillas alunt, eas noctu voraces esse, interdiu verò in cœno pigras, & immotas iacere. *Ath. l. 7. p. 298, 100.*

AP. Cadit in simulatores sobrietatis qui furtim tamē helluantur, vel in popinones nocturnos qui interdiu dormiunt, hos Hegesander νυκτιλαθραιοφάγους eleganti verbo appellauit.

XV. ANTHIAS SACER PISCIS.

Christi præsentia

ANTHIAS piscis quemcumque locum in mari incolit, is & belluarum est expers, & ab vrinato-

Ael.l.8.c.28 ribus tutus, itaque eiusdem fiducia confirmati pisces audacter foetificant, & pariunt. Delphini ipsi eius praesentia exhilarati, tripudiant.

APODOSIS.

Christus sacer est piscis, cuius praesentia nos ab omni daemonum vitiorumque immanitate tutos reddit, & huius mortalis vitae sedatis tempestatibus auream serenitatem diffundit, vbi ille diluxit, agitatae mentis permotiones conticescunt.

Nec trucibus fluuijs idem sonus, occidit horror
Aequoris, & terris maria acclinata quiescunt.

XVI. ANTHIAE ET SCARI SOCIETAS.

Mutuum auxilium.

VT homines fidi & commilitones veri, perinde pisces inter se vlciscuntur, quos Anthias venationis maritimae periti nominare solent, sunt autem pelagij: ex his quilibet cum nouerit conuictorem socium captum esse, celerrimè adnare festinat, ac dorsi sui nixu ad eum adhaerescit, incursu impulsuq; pro viribus prohibens captiuum abduci. Scari etiam gregales suos optimè vindicant, ac adeuntes funem dentibus conficere conantur, vt ex hostibus seruent captum, & saepe funem concidentes, eum liberaue-
Ael.l.1.c.4. runt, neque ob id petunt redemptionis praemia: saepe vero non assequuntur socij liberationem, tametsi id quod suum erat, promptissimè praestiterunt. Iam verò in nassam cùm inciderit Scarus, dicunt eum posteriorem partem suam de nassa eijcere, reliquos verò, qui non sunt capti, circumnatantes eum morsu corripere, & foras socium proferre. Si verò in caput exierit, ipsorum quispiam qui foris est caudam ei porrigit, ille comprehensa cauda sequitur: haec illi quidem faciunt, more hominum, qui tametsi libros de amicitia non didicerunt, tamen à natura hauserunt leges amicitiae.

AP Indigni hominum societate, qui homines non iuuant.

Ανὴρ μὲν ἄνδρα, καὶ πόλις σώζει πόλιν,
Χεὶρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλος δὲ δάκτυλον.

XVII. AROTANVS.

Furto & iniura abstinendum.

AROTANVS piscis, quem gignit Arotan fluuius Zeilam, astu sese capi permittit, verum capiens mox ipse febri arripitur, nec desinit morbus, donec piscis dimittatur. *Nic. Cor. in fin.*

APODOSIS.

Fures vbi primam rem alienam attrectarunt & verterunt in suam, cruciabili peccati morbo corripiuntur, à quo liberari non possunt, nisi prius aliena, quæ vsurparunt, legitimis possessoribus restituant. D. Augustinus in sermone de decem plagis: *Nemo habet iniustum lucrum sine iusto damno verbi gratia, qui furatur acquirit vestem, sed perdit fidē. Ibi lucrum, ibi damnum lucrum in arca, damnum in conscientia.*

XVIII. ASELLVS MARINVS.

Gula.

ASELLVS marinus cor habet in ventriculo. Aelian. ὄνος θαλάττιος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν εἴληχεν ἔχειν. *l. 20. de Ani. cap. 20.*

AP Helluones omnes egregiè designat, qui asinina sunt ignauia, & cor habent in ventriculo, quod omnes eorum cogitatio sit de ventre aut gula.

Esca ventri est venter escis,
Deus autem & hunc, & hanc destruet.

Hæc est interpretatio Clementis Alexandrini vbi de Helluone ait, τὸν νοῦν ἐγκατορύξας τῇ κοιλίᾳ τῶν ἰχθύων τῶν καλουμένων ὄνων τὰ μάλιστα ἐοικὼς, ὅν δὴ φησιν Ἀριστοτέλης μόνον τῶν ἄλλων ζώων ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔχειν. *Pæd. l. 2.*

XIX. ASILVS THYNNORVM VEXATOR IN TRANQUILLO MARI.

Felicitatis spina.

ASILVS piscis araneæ magnitudine cæterorum piscium v xator. maxime Thynni & Xiphiæ, οἱ δὲ θύννοι καὶ ξιφίαι οἰστροῦσι περὶ κυνὸς ἐπιβολὴν, ἔχουσι γὰρ ἀμφότεροι τηνικαῦτα περὶ τὰ πτερύγια οἷον σκωλήκιον τὸ καλούμενον οἶστρον, ὅμοιον μὲν σκορπίῳ, μέγεθος δὲ ἡλίκον ἀράχνη, ποιοῦσι δὲ ταῦτα πόνον τοιοῦτον ὥστε ἐξάλλεσθαι ἐνίοτε οὐκ ἔλαττον τὸν ξιφίαν τοῦ δελφῖνος, διὸ καὶ τοῖς πλοίοις πολλάκις ἐμπίπτουσι. Id autem fit etiam post Caniculæ exortum flantibus Etesijs.

Accius in Bacchis. AP. Thynnus asilos in tranquillo, & omnis felicitas humanarum rerum suas experitur spinas.

Splendet sæpè, at eadem nimbis interdum nigret.

XX. ASTOIZ.

Religio & solitudinis amor.

Albert. li. 24. in Astoiz. ASTOIZ piscis in mari degens, & vt reliqua animantia vescens, cum senuerit, mutata forma, sumpta terrestri migrat in perpetuum à mari, terrestreque factum animal incolit terram, vescitur terrestribus nomenque aliud accipit: nam cùm piscis esset, Abides dicebatur. Iam factum terrestre animal nuncupatur Astoiz.

AP. Senex qui ex negotiosæ & turbulentæ vitæ fluctu ad portum solitudinis appellit. Talis fuit ille similis, cuius Dion meminit in Hadriano, qui, cùm à reip. honoribus dimissus in agrum, illic septem annos quod fuit reliquum vitæ, in otio & quiete egisset, moriens sepulchro inscribi iussit: *Similis hic iacet, cuius ætas quidem multorum annorum fuit, septem autem duntaxat annis vixit.*

XXI. ATTILVS ACLVPEA.

Paruus hoſtis non contemnendus.

ATTILVS in Pado inertia pingueſcens ad mille aliquando libras, catenato captus hamo, nec niſi boum iugis exactus. Atqui hunc minimus appellatus Clupea venam quandam eius in faucibus mira cupedine appetens, morſu examinat. *Plin. li.9. & 15.*

AP. Nullius vires contemnendæ, quippe *habet & ilus vmbram ſuam.* Pub. Syrus, & quæ parua initio putantur late manant incrementis.

Naſcitur exiguus, ſed opes acquirit eundo,
Quaq; venit multas accipit amnis aquas. *Ouidius.*
Quem Taurum metuis vitulum mulcere ſolebas,
Sub qua nunc recubas arbore, virga fuit.

XXII. AVRATA PISCIS.

Diues meticuloſus.

AVRATA omnium piſcium timidiſſimus eſt. ὁ χρύσοφρυς ἄρα ἰχθύων ἁπάντων δειλότατος. Nam ſub Arcturi tempus, cum maris acceſſus & receſſus maximè fiunt, & eo altius exaggerata arena ad littus relinquitur, vt naues ſæpe ex omnibus aquis nudæ in terra relinquuntur. Tum piſcatores, poſtquam populorum arborum ramos frondibus conueſtitos paxillorum modo in mucronem acutos in arenam defixere, diſcedunt: poſt autem rurſus accedens mare, ſecum imbellem Auratarum multitudinem attrahit, qui, vbi æſtus reciprocauit, & receſſit, in exigua aqua concauis locis retenta relinquuntur, & verò ramorum metu quieſcunt. Adeo nimirum ramos vento agitatos exhorrent, vt ne loco quidem ſe commouere audeant. Quamobrem primo cuiq; magnum numerum meticuloſorum piſcium capere& ferire licet: Neque modò ab vſu piſcandi inſtructi, ſed etiam totius piſcationis rudes, atque adeo pueri & fœminæ capere poſſunt. *Ælian. l. 13 cap. vlt.*

AP.

AP. An ideo metuit, quod aurum secum portet? aureo colore subrutila?

Sic timet insidias qui se scit ferre viator,

Quod timeat: tutum carpit inanis iter, contra paupertas ἄσυλον χρῆμα.

XXIII. BALAENA CVM MVSCVLO.

Rationis ductus.

BALAENA, non modo est immani corporis vastitate, sed obrutis etiam plerumque graui superciliorum pondere oculis caligat, nesciens quò iter tendere debeat. Tum magna Dei prouidentia musculum piscem, qui Balænæ oculus dicitur, sibi adsculum piscem, qui Balænæ oculus dicitur, sibi adhibet vitæ comitem is prænatat, iter dirigit, & infestantia magnitudinem vada demonstrat. *Plin. l. 9. cap. vlt.*

APODOSIS.

Cupiditas immanis & cœca bellua, rationis & mentis oculo per huius vitæ salebras dirigenda. φύσει μὲν γὰρ δυσχαλίνωτον ὄρεξις. vt ait Plutarch. Ratio autem & prudentia est instar illius musculi, quæ ideò rectè ὄμματῆς ψυχῆς dicitur ab Aristotele.

apud. Stob. serm. 16. l. 8.

XXIV. CALLIONYMVS.

Iracundus.

CALLIONYMO pisci, ait Aristoteles, in dextri iecoris fibra fel situm est, proportione corpori maximè omnium copiosum: iecur autem ad læuum latus collocatum: ex quo symbolum est iracundiæ Menander in Messenia. τίθημ' ἔχειν χολὴν τε καλλιω-νύμου πλείω. Et Anaxippus in Epidicazomeno, Εἰ μὲ κινῇς κ, ποιήσεις τὴν χολὴν ἅπασαν ὥσπερ καλλιωνύμου ζέσαι.

AP. *Difficili bile tumet iecur.*

XXV. CANCER.

Prudentia.

IN vtraque Nili ripa aspides latibulis se tegunt, & tanquam ædes suas homines, sic hoc flumen omni alio tempore iucundè & suauiter accolunt. Cum autem in agros per æstatem Nilus redundaturus est, tùm triginta circiter ante diebus, aquarum copia & Etesijs ventis impulsæ promotæque, longius à fluuio in loca eminentiora vna cum fœtibus suis demigrant: quod quidem munus à natura acceperunt, tanti vt fluminis, tamque operosi quotannis accessionem non modo non ignorent, sed ab eius etiam damno cauere sciant. Testudines etiam, & Cancri, & Crocodili in loca Nilo inaccessa id temporis oua transferunt. Vnde ij qui oua eorum offendunt, quantum & quatenus Nili rura irrigaturi incrementum sit futurum, facilè colligunt. *Æl.l.5.c.52*

AP. Cancri & Crocodili prudentes significant, qui futura multo antequam veniant animo præsagiunt, & se ab omni periculo remotos tuentur.

Qui sua metitur pondera, ferre potest. *Martial. Epigr. 62.*

XXVI. CAPITO PISCIS.

Ο ΙΘΧΥΣ ΚΕΦΑΛΟΣ.

Innocentia.

CAPITO de piscium genere est, qui in paludibus degunt, continentissimus ac in victu temperantissimus esse creditur. Etenim nullam animantem inuadit, sed cum omnibus pacem seruare solet. Si verò in quempiam iacentem inciderit, hunc in suum prandium conuertit, non prius tamen attingit, quam cauda mouerit. Si immobilis sit, hunc prædam sibi facit, si verò moueatur, eo intacto discedit. *Æl.l.1.de anim.c 3.*

AP.

AP. Vel capito symbolum est innocentiæ, cum se potius ieiunum malit, quàm alieno periculo viuere: vel timidos hostes, & inimicos significat, qui thrasones aiunt, in mortuos ad prædam expediti; at si quis vim vi tantisper repellat, illicò diffugiunt, tàm timidi in periculis, quam in victoria insolentes, vt de ijs dici possit quod habet Ælian. ἀτρεμοῦντος μὲν ἔχει τὴν ἄγραν, κινηθέντος δὲ ἀνεχώρησε.

XXVII. CEPVS, ΚΗΠΟΣ.

Elegans.

TERRENVM quoddam animal Pythagoras scribit in libro de mari rubro, circa idem mare procreari, & Cepum, hoc est, hortum, apposite idcirco nominari, quod tanquam hortus varijs coloribus distinguatur. Cùm est confirmata ætate, pari magnitudine est cum Eretriensibus canibus. Iam porrò huius colorum varietatem, sicut ille scribit, animus nobis est explicare. Eius caput, & dorsum, & spina ad caudam vsque valde igneo colore sunt: tum aurei quidam pili disseminati spectantur. Facies alba ad genas vsque, inde ad collum aureæ vittæ pertinent. Collum & pectoris inferiores partes, & anteriores pedes omnino albi. Mammæ duæ manum implentes cœruleo colore visuntur: venter candidus, pedes posteriores nigri sunt. Aelian τὰ μὲν δὴ (inquit) τοῦδε τὴν

lib.17 c.8. κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τὸν νῶτον, καὶ τὴν ῥάχιν εἰς τὴν οὐρὰν τελευτῶσα, ἀκράτως πυρσὰ ἐστὶ, διάσπαρτοι δ᾽ ἂν καὶ τρίχα χρυσοειδεῖς τινὰς διεσπαρμένας, λευκὸν δὲ τὸ πρόσωπον εἰ μέχρι τῶν παρειῶν αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν γε μὴν ταινίαι χρυσοειδεῖς κατίασιν εἰς τὴν δέρην, ταύτης δὲ τὰ στέρνα μέχρι τῶν κάτω καὶ, οἱ πόδες δὲ οἱ πρόσθιοι, λευκανθίζει πάντα μαζοὶ δὲ χειροπληθεῖς δύο κυανοῖ, γαστὴρ δὲ λευκή, πόδες δὲ οἱ κατόπιν μέλανές εἰσι.

AP. Cepus typus est elegantis vario gemmarum

vesti

vestiùmque cultu collucentis, cætera muti. sic apud Auianum:

Distinctus maculis, & pulchro pectore Pardus
Inter consimiles ibat in arua feras. Fabula 40.
Et quod nulla graues variarent terga leones.
Protinus his miserum credidit esse genus.
Cætera sordenti damnans animalia vultu,
Solus in exemplum nobilitatis erat.
Hoc arguta noua gaudentem vulpis amictu
Corripit, & vanas approbat esse notas.
Vade, ait, & pictæ nimium confide iuuentæ,
Dum mihi consilium pulchrius esse queat.
Miremurque magis quos munera mentis adornant,
Quàm qui corpereis enituere bonis.

XXVIII. CITHAROEDVS PISCIS.

Ο ΚΙΘΑΡΩΔΟΣ ΙΧΘΥΣ.

IN mari rubro piscis procreatur, cuius corpus ita figuratum est, vt similitudinem lingulacæ eius latitudo gerere feratur. Squammæ non magnam tangenti asperitatem habent. Cùm subaureo est colore, tum lineis à summo capitis vertice ad extremam caudam nigris sic distinguitur, vt eas citharæ, fidiculas contentas esse dicas, vnde is citharœdus appellatur. os ei pessumit & subsidet, idémque nigerrimum est, cingulóque croceo circumligatur, vertex varietate distinguitur, fulgore aureò, & nigris quibusdam lineis, pinnas aureas habet, rufo colore multipliciter variatur, cauda est nigra, præter extrema: ea enim candidissimo colore asperguntur. Alij item Citharœdi picti nasci dicuntur, toto corpore purpurei, certis interuallis aureolas lineas possidentes. Eorum verò caput cingulis violaceis illustratur, vno quod est ante oculos, ad branchias pertinente: altero se-

ſundum oculos, vſque ad medium caput excurrente: alio autem tanquam monili ſic collum circumplicante Ælian. Sic Faber piſcis qui Gallus marinus & Ζεὺς & Chriſtopharus nominatur, omnia niſtrumenta fabrilia dicitur in ſeipſo geſtare.

lib 11. c. 23.

Faber piſcis Vide Geſnerum in Fabro

AP. Torquetur in vanos ſimulatores, qui ſpecie duntaxat aut boni ſunt aut docti. Citharœdus enim fert citharam, nunquam canit. Vide Martial. epigr.

Emptis quod libris tibi bibliotheca referta eſt,
Doctum, & Grammaticum te Philomuſe putas?

Iniquum eſt τιθασμιεῦσαι θησαυρὸν ἄγονον καὶ ἄργον, καὶ ἀκάρπως διώκειν σοφίαν ἀπράγμονα, Maximus Tyrius in libello de vita practica.

XXIX. CONCHAE SENSVS.

Homo voluptuarius, & animalis.

Plin. lib. 9. cap. 30.

CARENT conchæ viſu, omnique ſenſu alio quàm cibi, & periculi.

AP. Tantus eſt ſtupor voluptuariorum, vt nihil niſi de fuga auſterioris vitæ, & hilarioribus epulis cogitent, ad honeſta quæque & ſurdi, & cæci. Nam vt plurimum

Παχεῖα γαστὴρ λεπτὸν οὐ τίκτει νόον.

XXX. CORDYLVS. ΚΟΡΔΥΛΟΣ.

Vita actiua & contemplatiua.

Athen. l. 7.

CORDYLVS piſcis in terra pariter & aqua degit: ſolet igitur ex alto quaſi ex vmbraculis prodire in ſolem: in quo periculum eſt ne radiis ambuſtus, exarescat, antequam remeet in mare.

AP. Cauere ſibi debent prudentes religioſi, ne cùm ex cœnobijs, quaſi ad ſolem prodeunt, hominum ſalutem pro virili adiuturi, ipſi periclitentur, & ſæcularis amoris labe illiti intereant: ſed diu in otio

medi-

meditentur, quomodo ſe ſalutaribus remedijs aduerſus pericula muniant, ita fiet quod ait Poeta,

Maior poſt otia virtus.

XXXI. CROCODILVS IBIDIS PENNA RETARDATVS.

Hæreticus egregij alicuius hominis ſcriptis coërcitus.

COMPERTVM eſt Crocodilum improbiſſimum animal, ſi penna ibidis defricetur adeò obtorpeſcere & debilitari, vt immobilis reddatur, omnemque priſtinæ rapacitatis violentiam obliuiſcatur. *Horus Niliacus. l. 77.*

AP. Cadit omnino in furioſum hæreticum aut virulentum calumniatorem, quem eruditi, & grauis hominis calamus reſtrinxerit. Talis Pelagium Auguſtinus, talis Iouinianum Hieronymus, talis peſtiferum Arium πῖν&θλ᾽-Athanaſius, tales Caluinum & Lutherum innumeri doctores Catholici verbo Dei fregerunt.

Sidereo clypeo, & cœleſtibus armis.

XXXII. CROCODILVS AD PALMAM RELIGATVS.

Crucis victoria.

AVGVSTVS ille Cæſar Aegypto pacata Crocodilum animal horribile ad palmam arborem catena religatum in nummis cudi voluit. Videtur & hodie nummus cum inſcriptione. *Nemo antea religauit.*

AP. Chriſtus Dominus Ægyptum, hoc eſt, mundum vicit, & exitialem generis noſtri Alaſtorem depreſſit crucis arbore conſtrictum. Auguſtinus ſermo. 137. de tempore: tunc etenim Dominus noſter Ieſus Chriſtus illum tenebrarum mortis principem colligauit, legiones illius perturbauit, portarum inferni ferreos vectes confregit, omnes iuſtos qui ori-

ginali peccato adstricti tenebantur, absoluit, in libertatem pristinam reuocauit, & peccatorum tenebris occœcatos splendida luce perfudit. Aliud exemplum affert S. Isidorus. Enydros, inquit, serpens siue Ichneumon in Crocodili viscera illapsus eoque perempto saluus exiliens, typus est Resurrectionis Christi.

Aliud symbolum.

XXXIII. CROCODILI CATVLVS.

Indoles improba.

CROCODILI cum ex sese pepererunt, hoc experimento legitimum à spurio internoscunt, vt si quid catulus simulatque exclusus est, rapuerit, in reliquum tempus in Crocodilini generis numero loco que à parentibus ducatur: sin ignauia eum ipsum retardauerit, ad comprehendendam alicundè muscam, aut lumbricum, aliamue bestiolam, aut lacertulam, eum parens tanquam à se degenerantem, nihilque ad se pertinentem lacerat, atque videntur, vt ad Solis radios aquilæ suorum ingenuitatem experiuntur, sic celeri alacritate prædam capiendi Crocodili: vtrique scilicet non temerario suos affectu, sed ratione amantes.

Ælian. l. 9. cap. 3.

APODOSIS.

Crocodilus suos agnoscit ex rapina, haud dissimiliter parentes improbi germanam sobolem ex vitiorum suorum imagine. Oedipus apud Senecam tales esse filios gloriatur.

Ego sum? meorum exempla facinorum appetunt.
Me nunc sequuntur, laudo & agnosco lubens,
Exhortor aliquid vt patre hoc dignum gerant.
Agite ô propago clara generosam indolem
Probate factis, gloriam ac laudes meas
Superate.

XXXIV. CROCODILVS AD SVEM.

Voluptatis illecebra delinitus.

CROCODILVS capitur obiecto suis tergo, quod deuoret, & grunniente porcello, ad cuius vocem accedit, tùm primum ingesto oculis luto cæcatur, exin facile debellatur. *Hero. l. 2.*

APODOSIS.

Typus est voluptatis, de qua S. Paulinus carmine ad Cytherium.

Blandis dolosa retibus.
Si lege mentis ista lex sit fortior,
In iura peccati trahet.
Malesuada verbis, fraudis arte dulcibus,
Animum virilem effœminat.
Excœcat oculos mentis, & radit caput
Spolians, & exarmans fidem.

XXXV. CYTHARVS.

Charitas.

CYTHARVS piscis habere dicitur καρδίαν λευκὴν, καὶ πλατεῖαν, cor latum, & album. *Athen. l. 7. p. 305.*

AP. Syncerus Dei amor nullis sordidi animi angustijs restrictus, sed latè in hominum vtilitates diffusus, de quo si amplitudinem respicias merito illud Poëtæ dici possit.

Cor mundi instar habens.

XXXVI. DELPHINVS.

Princeps mansuetus.

DELPHINVS solus inter pisces caret felle. *Ath. Dipn. l. 8. ex Arist.*

AP. Mansuetudo principum est propria. Seneca lib 1. de Clementia: Nullum clementia ex omnibus magis quam regem & Principem decet. Salust. præ-

clarè dixit. Qui benignitate, & clementia imperium temperauere, his candida & læta omnia fuisse: etiam hostes æquiores, quam alijs ciues.

XXXVII. DELPHINVS ANCHORA IMPLICATVS.

Festinandum lentè.

DELPHINVS anchoræ implicatus Augusto, & Tito imperatoribus pro insigni fuit, quod superiori sæculo Aldus Manutius suis libris præfixit, habuit item Vlysses pro familiari signo Delphinum, vnde δελφινόσημος appellatur à Lycophrone δελφινόσημος, κλὼψ φοινίκης θεᾶς.

AP. Hoc signo demonstratur lenta festinatio, & modus in rebus, quæ res omnium solet esse saluberrima, δεύτεραι φροντίδες σοφώτεραι.

Accius in Chrysippo. *Minus pigrasse, quam properasse est nefas.*

XXXVIII. DELPHINES COERANI.

Gratus animus morte fortior.

Æl. li. 8. c. 3. COERANVS quispiam Delphines captiuos ad Byzantium pecunia redemit, & in mare liberos dimisit. Non excidit gratissimis piscibus beneficij memoria: hominem enim postea cum nauis esset submersa, exceperunt, & placide collocarunt in portu. Cum verò fato functus esset, & exequiarum pyra arderet in littore, frequentes exiluerunt è mari, nec nisi restincto rogo quasi officiosissimi amici discesserunt.

AP. Beneficij memoria apud ingratos citò consenescit, eandem apud gratos ne lethes quidem fluuius restinxerit. *Gratum hominem semper beneficium delectat, ingratum semel.*

Senec. de beneficijs.

XXXIX.

XXXIX. DELPHINVS SEMPER MOVETVR.

Diligentia seu Vigilantia.

DELIPHINVM perpetuo motu præditum esse ferunt: nec quoad viuit (ne dormiens quidem) à notione conquiescit: Cum enim necesse habet dormire, ex alto ad summam aquam elatus, vt totus videatur, dormit: non enim somni expers est, atque ita dormiens in profundum tamdiu depellitur, quoad imam sedem maris contingat: ad quam postquam funditus delapsus est, terræ pulsuè somno excitatur, deinde ex alto emergit, ac repetito somno similiter atque prius ad maris fundum appulsus, expergiscitur cum rursus eminet extra aquam & hoc ipsum sæpe facit, eamque ob causam inter quietem & actionem agens, nunquam omninò à motu quiescit. *Æl.l.,11.c. 12.*

APODOSIS.

Præclarum vigilantiæ exemplum, maximè verò principibus, quos oportet *Stantes mori.*

Vita ipsa Vigilia est. Hæc mens Hannibalis.

Pœnus vt ad somnos, vix totam cursibus acta *Sil. Ital.l.12*
Indulsit pubi noctem, vigil ille, nec vllam
Ad requiem facilis, credensque abscedere vita
Quod sopor eripiat tempus,

XL. DELPHINI,

Amor parentum in sobolem.

DELPHINI teneros catulos ex aliqua causa consternatos rursus excipiunt, & ventre complectuntur. *Basil. in Hexa. ho.8.*

AP. Parentum φιλοσοργία in paruulis fouendis vel Christi amor, qui, est noster ἱερὸς ἰχθὺς, in pisciculos, quos fouet in visceribus suæ charitatis. Accedit quod teneræ soboli veteres Delphini tanta

mansuetudine & cura adnatent vt pædagogi videantur iuuentuti propositi. Quod fusius describit Oppianus. Id verò Christus facit, & nobis iter vitæ, matris indulgentissimo amore non modò complanat, sed præit, nostras in se sarcinas recipiens.

de piscatu. lib. 1.

ὡς δ᾽ ὅτε Μουσοπόλων ἔργων ἄπο παῖδες ἴωσιν,
Ἀνθρώποι οἱ δὲ ἅρ᾽ ὄπισθεν ἐτρὺς ἕπονται.
ὡς ἄρα καὶ δελφῖνες ἑοῖς παίδεσσι τοκῆες
Ἑπονται.

vide Oppian lib. 1. de pisc vers. 680.

XLI. DRACO MARINVS.

Indocilitas.

Ælian. l. 5. cap. 37.

DRACO marinus si manu dextra attrahatur, violenter enititur, sinistram si inijcias, cedit & capitur.

APODOSIS.

Multi æqua ratione regi nolunt, sed vijs obliquis trahi, nihil ab ijs obtineri potest quod non violentis rationibus extorqueatur.

Phædrus.

Nolo irascaris libere si dixero,
Diis est iratis natus, qui est similis tibi.

XLII. THYNNVS.

Prudentia.

Athen. l 7. pag. 301.

THYNNVM Aristoteles tradit in pontum nauigantem dextrum littus radere, exirèque læuo, quod oculo dextro plus cernat, hebete sinistro.

APODOSIS.

Thynnus prudens, & consideratus homo: dextrum littus, amica securitas: oculus dexter recta cognitio, seu ratio. Seneca *Duce ratione per totam vitã eundum est. minima, maximàque ex eius consilio gerenda sunt.*

2. de benefic. 18.

XLIII.

XLIII. ECHINVS LACONIS.

Mala toleranda sunt cum emendari non possunt.

DEMETRIVS Scepsius lib. 26. Troiani apparatus scribit, Laconem quendam ad epulas inuitatum. Echinis marinis illatis mensæ, vnum arripuisse, ignarus quisnam vsus foret eius cibi, atque adeò non obseruantem, quomodo cæteri conuiuæ illo vescerentur. In os igitur coniectum simul cum testa, dum frangere cùm stridore conaretur, esu offensum, nec intelligentem quis asperitatis esset renixus, dixisse: O scelestum edulium, neque te iam mollitum abijciam, neque postea sumam vnquam: ὦ φάγημα μιαρόν! οὔτε μὴ νῦν σε ἀφίω μαλακισθεὶς, οὔτ' αὖθις ἔτι λάβοιμι — *Ath. l. 3.*

APODOSIS.

Tolerantur aliquando mala postquam semel admissa sunt, quod maiori fortasse incommodo expellerentur.

Patiere quod datur, quando optata non damnunt. — *Cæcilius.*

XLIV. ECHINVS MARINVS.

Fide & prudentia.

ECHINI marini futuræ tempestatis præscij lapillis in tergum coniectis se operiunt, & arena suburrant, ne fluctibus obortis, ob leuitatem allidantur ad littora. — *D. Ambr in Hexamero.*

APODOSIS.

Prudentiæ & grauitatis typus, vel certè fidei, quæ nos roborat & confirmat, ne quid in opinionum salo fluctuemus. Simile quod dictum alibi de sepijs ad saxum adhærescentibus.

Traiecta syrtes, anchora iacta mihi est.

XLV. EXCOETVS.

Prospera aduersis turbata.

Ath. l. 6. p. 352.

EXCOETVS piscis tranquillo mari ex alto emergit aurea ridentis cœli serenitate illectus: cum ecce ad apricum Solem quieto & nihil tale cogitanti Parendistæ aues insidiantur, & sæpius inuadunt.

APODOSIS.

Tales sunt res, spesque humanæ nobis cum serenum esse putamus, repentini malorum turbines ingruunt. Cicer. *Qui locus quietis & tranquillitatis plenissimus esse videbatur, in eo maximè molestiarum & turbinum tempestates extiterunt:*

1. de Orat.

Senec in Thyeste.

Nemo confidat nimium secundis.

Fortuna malè fiditur. Minutius in Octauio. Nota est in hoc argumento solis viatorem spoliantis fabula, quod Boreas frustra tentarat.

Protinus impulsus ventis circumtonat æther,
Et gelidus nimias depluit imber aquas:
Ille magis duplicem lateri circumdat amictum,
Turbida summotos quo trahit aura sinus.
Sed tenues radios paullatim crescere Phœbus
Iusserat, vt nimio surgeret igne iubar.
Donec lassa volens requiescere membra viator,
Deposita fessus veste sederet humi.

Sol viatorem spoliat. Auianus Fabul. 2.

XLVI. FASTEN PISCIS:

Bonitas & mansuetudo.

Vincen. hist. l. 18. cap. 54.

FASTEN piscis est, in cuius ore maritima aqua salsaque mox fit dulcis.

AP. Bonum & mansuetum ingenium amara quæque sua dulcedine temperat Plautus, *Optimum est ærumnæ condimentum æquus animus.* Rectè id ipsum Christo accommodabitur, quippe piscis est ille à Sibyllis prædictus, qui semel haustas vitæ nostræ acer-

ates nobis miti quadam suauitate decoxit, quo in
terum nobis omnia faciliora leuioraque videren-
. Memini ita accommodatam parabolam à viro
stræ societatis pererudito.

XLVII. GLAVCVS PISCIS, ΓΛΑΥΚΟΣ.

Amor parentum in sobolem.

GLAVCVS piscis pater factus, quos sustulit ex coniuge, diligentissimè cauet, ne insidijs petan-r, neue pernicies vlla eis inferatur. Itaque donec ti ac sine timore natant, tamdiu ille custodire non termittit: nunc à tergo cum eis natans, nunc verò on à tergo, sed adnatat modò ad vnum eorum latus, odò ad alterum. Si quis verò ex paruulis timere eperit, ille timore cognito, ore hiante, paruulum ccipit: deinde timore præterito, quem deuorauet, reuomit qualem acceperat, ille rursus natat. Æ-an. Similiter fœtus caniculæ marinæ metu in vte-um matris ingrediuntur & regrediuntur.

lib. 1. de animal. ca. 16.

Ælian, lib. 1, cap. 16

APODOSIS.

Hac Icone significatur amor & sollicitudo paren-um in teneram prolem; vel certè Dei in homines lusquam materna φιλοστοργία, quos in aduersis te-it, in prosperis gloriosos ostentat.

Sic glaucus altam piscis arans Thetin,
Dum nigra ventis æquora sæuiunt:
Prolem sub aluum vix regressam
Visceribus fouet inquietis.
At cum Fauonij blandæ animæ volant.
Reponit auctæ pignora Tethyi:
Mox victor incedit superbum,
In catulis numerans triumphos.

XLVIII.

XLVIII. LVCERNA PISCIS.

Apostoli.

Plin. lib. 9. cap. 27. SVBIT in summa maria piscis, ex argumento appellatus lucerna, linguaque ignea per os exerta, tranquillis noctibus relucet.

AP. Lucerna mundi beati Apostoli, qui terrarum orbem sua luce collustrarunt, & linguis igneis præditi offusas rebus humanis tenebras dissiparunt inter huius vitæ turbines, & maria, placidissimo fulgore collucentes.

Solemq; nouum noua sidera portant.

XLIX. MELANVRI CAVTIO.

Securitati malè creditur.

Ælian de animl. l. 14. MELANVRI cum placidum, & quietum est mare, ad imam maris sedem in petris aut algis quiescunt, tegumentoque proteguntur, quocumque corpus occultari potest, contra cum aduersa potestas est & pisces alij in altum ex fluctuum impetu descendunt, hi dum fiducia implentur, simul & ad littus appropinquant, & ad petras adnatant, nescio enim quomodo pernoscunt quo die nocteue cum feritas maris, & immanitas efferuescit, tum à piscatoribus non adiri mare.

APODOSIS.

Horat. Od. 10. lib. 2. carm.

Sperat infestis, metuit secundis
Alteram sortem, benè præparatum
Pectus.

L. MVLLVS GREGALIS.

ΘΥΝΟΣ Ο ΟΡΜΗΤΙΚΟΣ.

Fruges consumere natus.

MVLLVS gregalis dentibus est serratis, totus pũctis maculosus, carniuorus, post tertium partum steri-

ſterileſcit, vermiculis quibuſdam in vtero genitis, qui conceptum fœtum abſumunt. *Ath. lib. 7. p. 324.*

AP. Monachi aut optimi ſunt, qui proficiunt, at peſſimi qui degenerant. Serrati dentes, gula: puncta, maculæ vitiorum: ſterilitas, virtutis poſt aliquot actus remiſſio: vermes, peccata occulta. D. Auguſtinus: *Ex quo Deo ſeruire cœpi, quomodo difficiles ſum expertus meliores, quam qui in monaſterijs profecerunt ita non ſum expertus peiores, quam qui in monaſterijs ceciderunt, ad ſummum pulchrè monet: Nolite propter amurcam qua oculi noſtri offenduntur, torcularia deteſtari, vnde apotheca dominica fructu olei lumineſiori implentur.* *Epiſt. 137.*

LI. MVRÆNA.

Ira laceſſita.

MVRAENA plaga vna per ferulam accepta torpeſcens perſtat: ſin plures, ira incenditur; ϗ μύραινα δὲ πληγεῖσα νάρθηκι εἰσάπαξ, ἡσυχάζει εἰ δὲ πλεονάκις, εἰς θυμὸν ἐξάπτεται.

AP. *Furor fit læſa ſæpius patientia.*

LII. MVRÆNÆ ACETVM.

Seueritas nimia.

ACETI guſtu Murænas in rabiem agi ferunt. *Plin. lib. 9. cap. 23.*

APODOSIS.

Multi ſeueritatis acrimonia efierantur, qui lenioribus clementiæ remedijs ad animi æquitatem, & moderationem poſſent reuocari. Claud *peragit tranquilla poteſtas, quod violenta nequit.* Procul ille Peſcennij Nigri truculentus rigor qui Palæſtinis rogantibus vt ipſorum cenſus leuaretur eo quod regio eſſet grauata, ſatis inclementer reſpondit: *Vos terras veſtras leuare vultis, ego etiam aërem veſtrum cenſere cuperem.* Quo reſponſo abſque dubio miſerorum mortalium animos in ſui odium efferauit.

LIII. MVRÆNA CRASSI.

Diues fatuus.

PISCES quoque cicures, & mansueti euadunt: & cum appellantur, intelligunt, & è manu largientium cibos capiunt, vt anguilla sacra in Aretusa Muræna etiam Crassi Romani omnium prædicatione celebrata, sic inauribus, & gemmis distincto monili, tanquam sanè eximia formæ pulchritudine puella ornabatur, & appellantis vocem Crassi agnoscebat, atque ad eum adnatabat: Cumque quippiam ei porrigebat edendum, prompto, & parato animo accipiebat, hanc ille mortuam fleuit vberius, atque honore sepulturæ affecit. Et cum aliquando Domitius in hunc dixisset, Stulte Crasse. Murænam fleuisti mortuam. Ad hæc respondens Crassus: Equidem, inquit, de bestiæ morte fleui: Tu verò nullos, ne ex trium quidem vxorum interitu, quas ad sepulturam dedisti luctus percepisti.

Ælian. lib. 8. cap 4.

AP. Murænæ sunt in auro atque argento, diuites fatui indocti. *In animo enim non in patrimonio diuitiæ.*

Seneca epist. 109.

LIV. NERITES, ΝΗΡΙΤΗΣ.

Amor mundi.

NERITES hominum simul, & deorum formosissimus, quo cum Venus etiam in mari se oblectarit, magno illum amore prosecuta. Cùm verò iam tempus fatale aduenisset, & Venerem, dijs cœlestibus, iussu patris, inscribi oporteret: audio eam de mari exeuntem, Neritem quoque suas delicias secum abducere voluisse, illum verò recusasse, quod inter parentes, ac sorores viuere, quam cœlo potiri mallet. Et cùm alas quoque, quandocumque voluisset, ad volandum sibi producere posset, hoc quoque munus à Venere (ni fallor) acceptum aspernatus neglexe-

Ælian. 14. cap. 28.

glexit: Quamobrem indignata Iouis filia, illum in Cochleam eiuſdem nominis conuertit: comitem verò, & miniſtrum illius loco Cupidinem ipſum quoque iuuenem, & formoſum ſibi delegit, & alit quas Nerites habuerat eundem induit.

APODOSIS

Digni ſunt omnino qui Cochleæ fiant, quicumque terram cœlo anteferunt, & rerum humanarum deſiderio ineſcati circumfluentes omni fœlicitate cœli delicias contemnunt,

O curuæ in terras animæ, & cœleſtium inanes!

LV. ORCYNVS,

Salus damno leuiori empta.

ORCYNVS cetaceus piſcis prouidens eſt, & natura non arte quæ ſibi maximè conducant intelligit. Itaque cum hamo transfixus fuerit, in maris altitudinem ſeipſum impellens ac deprimens, ad ſolum allidit: & hamum oris pulſatione expellere cupit. quod ſi id minus fieri queat, ab hamo exceptum vulnus luculentius infert, dilatatque: atque exiliendo id quod ſibi moleſtiam exhibet, expuit abijcitque. εὐρύνει γοῦν τὸ τραῦμα καὶ ἐκπτύεται τὸ λυποῦν:

AP. Orcynus ſymbolum eſt eorum qui vitam & ſalutem redimunt leuioribus detrimentis, *pro toto bene pars deperditur.* &c. *ne peream, pereo.* iuxta id quod dixit Tertullianus ad Martyres, *Aliquid amittere, vt maiora lucreris, Periculo euaſiſſe per ſe præmium eſt.* Ignatius Diaconus.

LVI. OSTREA AD VNGVENTVM.

Voluptas capiens homines.

INDI piſcatores alabaſtrum vnguenti effundunt, cuius ſuauitate capta Oſtrea, inebriata ferreo ſtylo configuntur. Philoſt. παριζήσας ὁ Ἰνδὸς τῶν ὀστρέων τὸ δέλεαρ *Lib. 3. c. vlt.*

δέλεαρ αὐτοῦ τὸ μῦρον ποιεῖται, τοῦ δὲ ἀνοίγνυταί τε, καὶ μεθύει ὑπ' αὐτοῦ, κέντρῳ τε διελαύνεται.

APODOSIS.

Quaſi piſcator eſt volup.as: vnguentum, delitiæ: Oſtreum verò v. lup uarius. Quis neſcit vetus Platonis dictum, qui *Eſcam malorum voluptatem* appellat, quod ea videlicet capiantur homines, vt hamo piſce.

Cic. de ſeneſt.

LVII. OSTREI SANIES IN MARGARITAM.

Martyrum Sanguis.

Philoſt. lib. 2 in vita Apoll cap. vlt.

OSTREA ſtylo traiecta ſaniem emittunt, quæ excerpta laterculo concreſcit in margaritam.

APODOSIS.

Mundus, veluti fretum eſt, pretioſum Oſtreum, martyr; ſtylus piſcatoris, gladius carnificis: ſanies, ſanguis: margaritæ, decora martyrum, & accepta pro Dei gloria vulnera. D. Chryſoſt οἱαι μαργαρίται καὶ λαμπηδόνες ἐκ τῶν σωμάτων ἐξαλλόμεναι τούτων, αὐτὰς ἀποτυφλοῦσι τοῦ διαβόλου τὰς ὄψεις N. n margaritas modo ſed fulgores & coruſcationes nominat ex ipſis emicantes corporibus quæ dæmonis oculos hebetant.

De natiuit. 2. Machabdorum,

LVIII. PAGVRVS.

Prudentia.

PAGVRVS Cancri genus, qui tam diu ſe continet in antro, quamdiu vetere teſta eſt exutus. At poſtquam noua denuo cœpit armari, hoc veluti præſidio confirmatus egreditur: & latebras quas verno tempore tantiſper incoluerat, relinquit: & nouo indutus tergore, nouis aculeis rigeſcens, aduerſarios contemnit, quos prius ſuis viribus diffiſus declinabat.

Vide Iuniū in adagiis.

AP. Prudentes ſuas vires metiuntur, nec ſe bellorum aleæ committunt antequam bonis armaturæ præſidijs ſint muniti. μικρὸν ἔτι καὶ νενικήκαμεν.

Gregor. Naz.

LIX.

LIV. PASTINACÆ ACVLEVS.

Calumnia.

PASTINACÆ marinæ radius ab omni medicina inuictus exiſtit, etenim primum vt pupugit ſtatim interficit, quod quidem ipſius telum vel rei maritimæ peritiſſimi exhorrent. Neq; enim alius quiſquam, neque vulneratrix ipſa medicinam facere poteſt, hoc ſcilicet dono ſoli quondam à dijs haſtæ Pelei conceſſo. *AElian. li. 1. de Ani. ca. 56.*

AP. Virulentæ linguæ maledicus Paſtinacâ rectè ſignificatur.

φιλοιδόρ' ὄιο γλώσσης
ἐπίλεμνα κοῦφα. *Anacreō.*

LV. PASTINACÆ FATVM.

Saltatio exitialis.

PASTINACAS capiunt qui earum piſcationis ſtudioſi ſunt, & deſiderio non fruſtrantur, in hunc modum, ſaltant & canunt quam poſſunt ſuauiſſimè, illæ verò tùm auditu mulcentur, tum ſpectanda ſaltatione ſe oblectant, & adnatant propius. At piſcatores ſenſim, ac pedetentim recedunt. Ibi tùm dolus in miſeras ſtructus apparet, quæ ſaltatione & cantu allectatæ fuerant, retibus iam extenſis incluſæ capiuntur. Ælian. idem de paguris ait & Thriſſis *lib. 6. cap.* 31. *&* 32. *Li. 1. de anim. c. 39*

AP. Tales improbi ridendo in exitium ruunt, & quod ait Satyricus.

Non vnquam reputant quanti ſibi gaudia conſtent. *Iuuenal. Satyr. 6.*

LXI. PAVONIS FLVVIATILIS CAVDA.

Finis Bonus.

APVD Indos Pauones ſunt piſces cauda aurea inſignes χρυσᾶ δὲ τὰ οὐραῖα. *Philoſt li. 1. cap. 1.*

APODOSIS.

Bonus finis cauda aurea. Eustathius ad Iliad. 4. χρυσῆν ἐπιτιθέναι κορώνην aurea imponere coronidem dici notat συμβολικῶς, in eos qui laudatum finem suis operibus imponunt.

LXII. PEDVNCVLVS.

Parasiti.

Ælian. li. 9. cap. 7. PEDVNCVLVS piscis ignauus omnique arte & industria destitutus, delphinum sectatur, & eius præda tanquam locuplete mensa pinguescit.

AP. Typus parasitorum, qui solent

Aliena viuere quadra.

LXIII. PHYSÆ IECVR,

ΦΥΣΗΣ ΗΠΑΡ.

Amoris Sympathia.

Ælian li. 11. cap. 13. PHYSA Ægyptius piscis admirabili natura præditus est, nam eum notionem habere ferunt quando luna augeatur & diminuatur, eiusque iecur cum Luna pariter decrescere pariterque recrescere: corporis habitu modo esse opimo, modo gracili & tenui.

AP. Affectus hominum pro rerum quas ipsi amant, habitu, vel crescunt, vel minuuntur, & omnino se ad rei dilectæ modulum componunt. Mater enim amoris est similitudo. Plato in conuiuio. ὅμοιον ὁμοίῳ ἀεὶ πελάζει. Talis est ille Lycidas apud Calpurnium:

Non sic districta macrescit turdus oliua,
Non lepus, extremas legulus cum sustulit vuas:
Vt Lycidas domina sine Phyllide tabidus erro.
Te sine, væ misero mihi! lilia nigra videntur,
Nec sapiunt fontes, & acescunt vina bibenti.

Ecloga 3. in oratione.

At tu

Saerdam hebben geleydt.

.esen, Schout van Oostsanen / doen kont ende kenlijck / Dat voor mijn gekomen zijn Willem Luytsz, Gerrit .nsz. ende Pieter Symonsz, als Heemraders van Oost- dat zy met die van Wormer / Jhisp ende Neck (te we- en Cornelis Claesz. van Wormer / Claes Pietersz. van Ian Gerritsz. van Wormer / Cornelis Pietersz. Mey, Jhisp) een Contract hebben gemaeckt in 't Jaer ons n 24. dagh in April / om een Sluys t'samen te leggen Dam/ tusschen die twee Huysen van Cornelis Cornelisz. ofte daer zy nutste omtrent is te leggen / ende van ston- usschen dit ende Sinte Iacobs-dagh/ eerstkomende/ te leg- : te beyden/of die Schout sal dagh aen dagh voort Proce- / ende die Heemraden / die dan in der tijdt Heemraders hs na Sint Jacobs-dagh verdaeght te wesen op die selfde daer haer Recht waer te nemen / indien alsdan die Sluys en is / ende die Schout voorsz. hebet ge-eyscht een Von- den / of die Sluys voorsz. alsdan daer niet en lach / dat hs voor zijn boeten 42. schellingen; ende dat Vonnis is Arisz. voorsz. Voorts so hebben die Kerck-meesters van nis ge-eyscht / om die wijdte van die Sluys voorsz / ende en ghewesen / negen voeten wijdt / of daer omtrent. Kerck-meesters ge-eyscht een Vonnisse / wie die Sluyse wesen te onderhouden / die Heemraders hebben gewesen/ ys voorsz. bekostigen sullen. Item / die van Oostzanen ormer / Jhisp ende Neck —— —— ——

—— —— —— —— ——

ut ende yser: Behoudelick soo sullen die van Oostzanen die Wormer-Sluys / dat zy daer uyt krijgen; des soo anen die Wormer-Sluys-Kolck weder Dammen / tot ende die ander nieuwe Kolck - Sluys sullen die van en ende dammen op haer kosten / ende dit tot Heemraders houwe ende langer niet. Item / voorts van alle on- uys voorsz. komen sullen ende mogen / sullen beyde Par- e half betalen; desgelijcks den Dijck-Graef oock ver- . Ende dit altemael behoudelijck die Privilegien die die y gegeven zijn van die Graef van Hollandt / ende behou- en die die van Wormer / Jhisp en Neck voorsz. oock hebben.

LXVI. PINNOTERÆ.

Nobilitas inanis.

Plinius. MINIMI Cancri, quos pinnoteras vocant, quo tutiores sint inanium Concharum testis se condunt, & cum creuerint migrant in capaciores.

AP. Tales sunt qui maiorum se titulis tuentur, cum suis diffidant virtutibus:

Virtute decet non sanguine niti.

LXVII. PNEVMON.

Voluptuarius.

Plato in Phil. PNEVMON piscis est ζωόφυτον, naturæ simul animalis, & plantæ particeps, itaque vt planta alimentum sumit, crescit, vegetatur, & hæc eius vita; sensus enim vt in arborea natura exilis est, & penè nullus.

AP. Præclara imago voluptuariorum, qui in ganeæ libidinumque vsu, summum bonum ponunt. Itaque adeò se potui, ciboque mancipant, vt humanum sensum exuere, & quasi ἀποδενδρωθῆναι, vt loquitur Plotinus, id est, *arborescere* videantur.

LXVIII. POLYPVS.

Luxuria,

Ælian. lib. . cap. 28 de Anim. EX piscibus libidinosissimum polypum, eatenus flagranti Veneris cupiditate incendi ferunt, dum & omnibus corporis viribus exhaustis debilitatus, & ad natandum & cibaria inquirenda tantoperè infirmus factus fuerit, vt postea alijs præda efficiatur. Cũ enim parui pisciculi, tùm cancelli & cancri ipsum exedunt, & conficiunt, quamobrem eum non amplius anno viuere dicunt, fœminamque etiam propter crebros partus ocyus consumi.

Ap. Imago libidinosi, qui Venere totus vapidus, & putris, vt ait Persius, redditur, omnisque virtutis & bonorum omnium emortua fruge, in libidinum cœno languescit. *Saeuus criminum stimulus libido est, quæ nunquam maneri quietum patitur affectum. nocte feruet, die anhelat, de somno excitat, à negotio abducit, à ratione reuocat, aufert consilium, amentes inquietat, lapsos inclinat.* *Ambros. lib 1. de Cain & Abel. c. 1.*

LXIX. POLYPVS.

Inuidi

POLYPVS cum alijs cibis pascitur (est enim edacissimus, ad fraudemque & insidias calidissimus) tùm verò sua ipse membra conficit. Nam si venatio deficiat, brachia sua deuorat, εἴ τις αὐτῷ γένηται ἀθηρία, τῶν ἑαυτοῦ πλοκάμων παρέτραγε: ac ventre sic saturato, inopiam venationis leuat. Deinde renascitur ei quod deest: hoc tanquam promptum prandium ad famem restinguendam comparante ipsi natura. *AElian. lib. 1. de Anim. cap. 17.*

APODOSIS.

Similiter inuidus aliorum inuidens vitæ & fortunis, ipse tabe conficitur sui interfector. Prosper. *Inuidi odia inter se abscondunt, & in suos cruciatur enutriunt.* *Lib 3. de vita Cōtemplati. cap. 5.*

LXX. POLYPODIS CAPVT.

Bona malis permixta.

POLYPODIS caput cùm esu suauissimum sit, difficilem somnum & turbulenta affert insomnia. Simile Ægyptus Homerica, quæ habet φάρμακα, πολλὰ μὲν ἐϑλὰ μεμιγμένα, πολλὰ δὲ λυγρά

Ap. Bonum raro synceerum est, & nullius mali ontagione illitum: sed in rebus humanis omnia mas bouisve, tristibus & lætis permixta. Synesius Hymo 4. *Plutarch. de audiendis poetis.*

Ὁ δὴ γὰρ χθονίας	*Hæc enim terrena*
Θεσμὸς ἀνάγκας	*Lex necessitatis,*
Διχόθεν διναβῖς	*Binis ex crateribus mortalibus*
Βίον οἰνοχοεῖ.	*Vitam fundit.*
Τὸ δ᾽ ἀκράσιον,	*Purum autem*
Ἀμιγὲς τ᾽ ἀγαθὸν,	*Impermixtumque bonum,*
Θεὸς, ἢ τὰ θεῖα.	*Deus, aut diuina.*

LXXI. POLYPI AD CONCHAM.

Calliditas elusa.

Plin. li. 9. cap. 30. AVIDISSIMOS esse concharum Polypos ferunt, sed illas ad tactum comprimi præcidentes brachia eorum, vltroque escam ex prædante capere.

AP. Ars arte, fraus fraude, vis vi sæpe repellitur, & qui ad prædandum venerat, aliorum fit præda.

Οἱ αὐτῷ κακὰ τεύχει ἀνὴρ ἄλλῳ κακὰ τεύχων. Hesiod. ἔργ. pessimum vitium calliditas, πανουργία ἑκούσιον ψυχῆς ἀρρώστημα· χαλεπὴν δὲ καὶ πάντως ἀνίατον ἐργάζεται τῆς ψυχῆς ἀποβολήν. *Calliditas voluntarius animæ morbus, ægrè, vel potius nunquam sanatur.* citius autem perimitur.

LXXII. POMPILVS.

Luxuriosus.

Athen. lib. 7. EST autem Pompilus amator piscis, ζῷον ἐρωτικὸν, vtpote Venere genitus, & cæli sanguine, ὡς ἂν καὶ αὐτὸς γεγονὼς ἐκ τοῦ οὐρανίου αἵματος, ἅμα τῇ Ἀφροδίτῃ.

APODOSIS.

In amatores luxuriosos, qui adeò furialibus inuerecundæ Veneris stimulis efferuescunt, vt cum Venere concreti & nati esse videantur. Piscium autem Venus fertur amantissima, vt à quibus molliter excepta fuerit cum Typhonem fugeret. Et fortè illi ex Pompilorum genere:

Venit ad Euphratem comitata Cupidine paruo:
Inde Palæstinæ margine sedit aquæ.
Dum latet insonuit vento nemus, illa timore
Pallet; & hostiles credit adesse manus.
Vtque sinu tenuit natum: succurrite Nymphæ Oui. Fast. lib. 2.
Et Dij auxilium ferte duobus ait.
Nec mora, prosilijt, pisces subiere gemelli,
Pro quo nunc dignum sidera nomen habent.

LXXIII. PVRPVRA.

Gula capta.

PVRPVRA vehementer gulosa est: longam linguam habet: ea penetrat quæcumque potest, & attrahit quæ comedit, eadem etiam capitur. Capiendi modus eiusmodi est. Paruam nassam denso contextu, exiguis maculis purpurarij piscatores contexunt. intus in media nassa Strombus piscis illecebra appenditur, ad eam alliciendam: purpura maiorem in modum linguam distendere contendens, eo pertinere, & Strombum ipsum assequi conatur: & ne ab esca quam ligurit, aberret, omnem eam necesse habet exerere. Itaque ipsa exerta fugit escam, quoad plenitudine intumescentem retrahere non quit: vnde fit vt eam piscator liguritione irretitam comprehendat. Æl. l. 7. c. 34

APODOSIS.

HELLVONES improbi liguriendo persæpe capiuntur.

Plurimus hinc æger moritur vigilando: sed illum
Languorem peperit cibus imperfectus & hærens
Ardenti stomacho.
Viue bidentis amans, & culti villicus horti:
Vnde epulum possis centum dare Pythagoreis.
Est aliquid quocunque loco, quocunque recessu,
Vnius sese dominum fecisse lacertæ.

LXXIV. RANA CONTRA HYDRVM CLAMANS.

Clamor inutilis.

Ælian. li. 12. cap. 15.

RANA valido clamore Hydrum terrere conatur, sed ille clamores negligens prædam arripit.

Ap. Clamosi & minaces sunt contemnendi: Nam aiunt, *vehementius latrant timidi canes.*

LXXV. RANA PISCATRIX.

Planus.

Ælian. de Anim. li. 9. c. 29.

INSIGNE Plani seu impostoris symbolum est Rana Piscatrix, quæ pisciculorum capiendorum magnas habet illecebras, longulos nimirum pilos, siue Appendices quasdam, quorum extrema crassis globulis præpilantur. Hos in turbidissimis & refertis limo locis abdita, porrigit ac prætendit, & adnatantes pisciculos veluti ad escam pilis ad se subductis comprehendit ac helluatur.

APODOSIS.

Ignatius Diaconus

Imago prædæ in damna sæpe pellicit.

LXXVI. RANA MOECENATIS.

Arcana Principum non euulganda.

Plin. l. 9. cap. 63.

EAndem ob causam factum putant, vt Mæcenas ille Augusto charissimus Rana Seriphia literas signaret, cuius hoc est ingenium, vt perpetuo silentio torpescat. Cyrenis mutæ fere Ranæ illatis è continente vocalibus durat genus earum. Mutæ sunt etiam nunc in Seripho insula.

Seneca.

Ap. Significat eximiam silentij fidem, qua sibi commissa Principis arcana seruaret. *Vt quisque contemptissimus, & maximè ludibrio est, ita solutissima lingua est.*

LXXVI.

LXXVI. LAMPAS AD RANAS.

Calumniatorum repressio.

OBSTREPVNT vt solent insanis clamoribus ranæ, & Mineruæ ipsi molestæ sunt, quæ apud Homerum queritur, sibi infesta ranarum coaxatione caput obtusum, & soporem, quem vel maximè desiderabat, negatum. At si lampadam lacui, in quo tumultuantur ranæ, imminentem appendi cures, repentè, vt aiunt, luminis fulgore percussæ conticescunt.

AP. Ranæ calumniatores sunt, qui ne Mineruæ quidem, hoc est, literatis hominibus parcunt, & vsquequaque tumultuantur, at si virtutis fulgor paulatim discussis tenebris clarior emicuerit, aut illustris alicuius viri præstantia compresserit, obmutescunt.

Inuidiam placare paras virtute relicta:
Contemnere miser, vitanda est improba siren
Desidia, aut quicquid vita meliore parasti.

Horat. Satyr. lib. 2.

LXXVII. SARGI CAPTVRA.

Semen calamitatis cupiditas.

SARGIS piscibus idonea domicilia saxa & cauernæ sunt, quæ non satis luminibus illuminantur, sed tanquam fenestellas paruulas habent, tanto interuallo distantes, quo pertinere & permeare solis splendor, earumque distantiam lumen Solis complere possit. Cùm enim Sargi luce delectantur, tum verò Solis maximè radios sitienter expetunt. In loco multi eodem habitant. Apud paludes & breuia vitam igunt, vicinam proximam & continentem se habere gaudent. Capras vehementissimè amant. Namque cum caprarum proximè & secundum littus pascentium vnius aut alterius vmbra in mari apparuerit, protinus gaudio exilientes, summo studio adnatant,

tant, ac saltu non admodum ad saltandum idonei ca- pras attingere frustra affectant. Sensum caprini odo- ris percipiunt, etsi sub fluctibus natant, itaque volup- tate gestientes, ad eas accedere student. Quoniam ve- rò circa amorem adeo infelices sunt, ex his idcirc capiuntur, quæ tantoperè desiderant. Nam piscator caprinam pellem extractam cum cornibus induens insidias parat, Sole à tergo relicto, atque farinam ca- prino iure madefactam in eam maris partem spergit ac abijcit, vbi habitare solent Sargi: quibus tanquam philtro quodam odoris supradicti allectati accedunt farina vescuntur, pelle assimilatæ capræ permulcen- tur. Ex his autem piscator multos hamo robusto ca- pit: cuius linea alba non ex arundine appensa est, se virga de corno arbore: simulac enim ad hamum adhe- serit piscis, subtrahere expeditissimè conuenit, ne ali- os conturbet. Manu etiam capiuntur, si quis spinas quas ad tuitionem sui excitant, à capite ad partem in- feriorem reuocando & flectendo declinet, premen- dóque ex lapidibus in quos ad latendum se compel- lunt, extrahat. Sic plumatis tuniculis amicti aucupes, ceruorum tergoribus venatores. Contra purpurat Taurum, albati Elephantum fugiunt.

Ælian. l. 1 de Anim. cap. 23. Plut. in Fortit. A lex. p. 588.

APODOSIS.

Species, & vmbræ rerum decipiunt multos. Ea e- nim est ars Dæmonis, vt si cuius rei nos videat cupi- ditate illectos, eius vanissimam ingerat imaginem. & se in ea quæ amamus ipse componat, quo nos faciliu decipiat. Amore igitur, quasi sagena cœcos venatur:

Τόσσοις ἔρως καὶ τοῖσιν ἐς ἄϊδος ἡγεμονεύει
Ἐσθορέειν κευθμῶνας ἀνοστήτοιο λόχοιο.

Oppian. l. 4. ἁλιευτ.

LXXIX. SCARI CAPTVRA.

Mors ex luxuria.

SCARVS cum alijs herbis marinis, tùm alga vescitur, omnium piscium ad Venerem est inflammatissimus. Causa cur capiatur est cupiditas inexplebilis in fœminam. Ea non ignorantes rei piscatoriæ peritissimi, hoc modo ei insidias ponunt, vt comprehensæ fœminæ summum os ad tenuem funiculum ex sparto confectum alligent, eamque viuam per mare trahant, vbi eorum cubilia esse, & in quem locum congregentur, norunt. Conficiunt etiam graue plumbum figura rotundum, longitudine trium digitorum, quo ex chordis appenso, trahitur Scarus fœmina captiua. Aliquis eorum nassæ in piscatorio nauigio accommodatæ os latè diducit, datque operam, vt nassa in Scarum captum conuertatur. Ea enim sensim demittitur, lapide ad certam mensuram facto. Mares verò non aliter, quàm homines ad conspectam amatam libidinis furore feruntur, circumque eam concursantes, alius alium præuertere, eique appropinquare & contingere student, vt solent iuuenes vehementer amantes, aut osculum, aut vellicationem, aut aliquod quodpiam furtum amatorium venantes: qui deducit fœminam sensim & pedetentium, insidijs collocatis, rectà ad nassam, cum amata diceres ducere amantes. Cùm proximè ad nassam hi accesserunt, plumbum in interiorem partem à piscatore traductum, & linea decidens, fœminam in nassam detrahit, quo simul influentes mares capiuntur: ac pœnam dant Scari eiusmodi furentis libidinis. Æl. l. 1. c. 2. Me... Opp. li. 4. ἁλιευ.

AP. Obscœni homines libidine in maxima capi-
is discrimina adducuntur, & tamen vt Scari tunc pu-
ant se,

Νίκης γλυκύδωρον ἑλεῖν κράτος. Oppian. ἁλιευτ.

LXXX.

LXXX. ΣΚΟΛΟΠΙΣ.

Diuitiæ exitioſæ.

CALLISTHENES Sybarita 13. rerum Gallicaru[...] Naſcitur (inquit) in Arari Piſcis ab indigenis σκολ[...] πις nominatus, qui ſecundum aucta Lunæ albus e[...] ſecundum damna verò, omnino niger, & cum in e[...] tremam creuit magnitudinem, à proprijs ſpinis co[...] foditur, ὑπεραυξήσας δὲ, ἀναιρεῖται ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν.

APODOSIS.

AP. Diues auarus, & in conſtans opportunè h[...] parabola ſignificatur, cui ſæpè nimiæ ſpinæ, hoc [...] diuitiæ, ſunt exitio.

Hoc habuiſſe fuit quod periſſe fuit.

LXXXI. SEPIA.

Hæreticus conuiciator.

Æl. l. 1. de Anim. cap. 3. CVM ſe à peritis piſcatoribus captari cognoſcit Se[...] pia, ſuum atramentum, ἀπόσφαγμα, emittit, qu[...] circumfuſa, ab oculis piſcantium remouetur, eorum[...] que peſtringit oculos: piſcatores verò, cùm ſit in eo[...] rum oculis, nihil tale vident. Sic Ænea tenebris ci[...] cumſepto fefellit Achillem Neptunus, vt ait Home[...] rus.

AP. Hæretici poſtquam firmis rationibus vrgen[...] tur, venenum calumniarum diffundunt, quo effugi[...] ant. Simile eſt quod Plin. habet de Bonaſo. *Tradun[...]*

lib. 8. c. 15. *in Pæonia feram quæ Bonaſus vocetur, equina iuba, ceter[...] tauro ſimilem, cornibus ita in ſe flexis, vt non ſint vtilia pugnæ: quapropter fuga ſibi auxiliari, reddentem in ea fimum, cuius contactus ſequentes vt ignis aliquis amburat.*

LXXXI[...]

LXXXII. SEPIÆ ATRAMENTVM.

Calumniatorum libri.

SI lucerna infuſo Sepiæ atramento accendatur, aſtantum vultus horribiles, & planè æthiopicos videri facit, quod Anaxilao tribuitur commentum. *Pl.l.32.c.10.*

AP. Sepiæ atramentum eſt calumnia, quæ lucem qua quid purius eſt? inficit, & præclaros alioqui homines tetra ſpecie induit: vnde grauem malorum ſarcinam in ſuum plerumque caput euocat. Num merito calumniatori inclamandum?

Sed miſerere tui, rabido nec perditus ore
Fumantem naſum viui tentaueris vrſi: *Martia. lib. 6.*
Sit placidus licet, & lambat digitoſque, manuſque,
Si dolor, & bilis, ſi iuſta coegerit ira,
Vrſus erit: vacua dentes in pelle fatiges,
Et tacitus quæras quam poſſis rodere carnem.

LXXXIII. SEPIA AD SAXVM.

SEPIAM aiunt ſæuiente tempeſtate minora ſaxa prehendere, & in iiſdem vtraque promuſcide velut anchora ſtabilitam quieſcere. *Ath.l.8.p.323.*

APODOSIS.

Fides eſt ſaxum firmiſſimum, quo fluctuante opinionum ſalo, excipi & teneri oportet: ὑποβάθρα μὲν ἡ κρηπὶς ἡ πίστις. *Theod. λογ. α. περὶ πίστεως.*

LXXXIV. SIRENES.

Inuidia.

SIRENES aiunt ſæuiente tempeſtate, quam ſuiuiſſimè canere, contra ſereno cœlo & tranquillo mari ſtes obmuteſcere.

APOD. Inuidos aliorum res aduerſæ vehementer
De vita Contemplatiua lib.3. oblectant, proſperæ contriſtant & deijciunt. *resp.* de bonorum malis gaudent, de profectibus lugent, de inimicitijs gratuitis ardent, deprehendi pectoris ſui malitiam timent, ſemper amari: nunquam certi, Amici diaboli, Inimici etiam ſui, omnibus odioſi, ad gaudenda anxij, ad plangenda læti, vtrobique diſperſi.

LXXXV. STELLA.

Veri amoris vis inextinguibilis.

STELLA piſcis qui ab Ariſtotele ἀστὴρ quòd in Stellæ modum præclaro ludentis naturæ artificio ſit efformatus: Brachijs enim quaſi radijs quinque diffuſus expanditur: in radiorum medio os eſt ſine gula: inde alimentum in quinque partes diſtribuitur, vt in echinis internæ partes omnes indiſcretæ ſunt, vt in vrticis. Radiorum particulæ vinculis tenuibus connexæ facilè diſrumpuntur. Aſpectu pulcherrimus eſt, ob exquiſitam partium compagem. Habet autem tam igneum feruorem, vt omnia in mari contacta adurat, omnem cibum ſtatim peragat. Ariſt. li. 5. οὕτω θερμός ἐστι τὴν φύσιν ὥστ' ὅ,τι οὖν λάβῃ παραχρῆμα ἐξαιρούμενον διεφθὸν εἶναι.

AP. *Æternus eſt nulliſque domabilis vndis.*

LXXXVI. THYMALLVS PISCIS CAPTVS A CVLICE.

Cenedoxus.

PISCEM Thymallum Ticinus Italiæ fluuius pro-
Ælian. lib.14. cap.22. creat, qui ad cubiti magnitudinem accedit. eius capti odor non indignam admirationem habet, non enim vt cæteri piſces, piſculentum quendam mittit odorem, imò verò exiſtimes te eius gentilem herbam recentem ex terra lecta manibus tenere, tanta

ſanè

sanè odoris suauitate fragrat, vt qui eum ipsum non videt, Thyrmum se gestare putet. atque is cum talis sit, à culice vili bestiola, cuius esca imprimis delectatur, capi solet.

AP. Tales quidem sunt præstanti singularium ornamentorum flore viri, qui cum retia declinent maiorum cupiditatum, vanæ gloriolæ aura & rumusculis capiuntur. Num Thymallus tam vili bestia captus iure inclamaret,

Te natura dedecus,
Quod forte certe cogor, bis videor mori.

LXXXVII. TESTVDO MARINA.

Prosperitas periculosa.

TESTVDINES tantæ magnitudinis Indicum mare emittit, vt singularum superficies habitabiles casas integant. capiuntur quidem multis modis, sed maximè euectæ in summa pelagi, antemeridiano tempore blandito, eminente toto dorso per tranquilla fluitantes. Quę voluptas liberè spirandi in tantum fallit oblitas sui, vt solis vapore siccato cortice, non queant mergi, inuitæque fluitent, opportunæ venantium prædæ. *Pl. 9. c. 10.*

APODOSIS.

Prosperæ fortunæ flatu sæpe deliniti homines sui obliuiscuntur, & in acerbissima mala incidunt. fortuna quos nimium fouet, stultos facit. Syrus.

O funestus multis populi
Dirusque fauor, qui cum flatu
Vela secundo ratis impleuit,
Vexitque procul, languidus idem
Deserit alto, sæuoque mari.

Senec. in Octauia.

LXXXVIII.

LXXXVIII. THEVDITES.

Milites ignaui.

Plut. in Apoph. reg.

TOὺς Ἐρετριεῖς ἐπὶ σκώπτων ἔλεγεν, ὥσπερ τευθίδας μα- χαῖραν μὲν ἔχειν, καρδίαν δὲ μὴ ἔχειν. Eretrienſe subſannans Themiſtocles, dicebat, Theuditum mo re gladium quidem habere, cor autem non habere.

AP. In ignauos, & imbelles, qui arma quidem, & præſidia habent quibus ſe aduerſus hoſtes tueantur ſed animi imbecillitate, ijſdem vti non poſſunt.

Sine animis nil arma.

Vel vt habet Accius in Epigonis,

Sine animo eſt debilis.

LXXXIX. TROCTA ΤΡΩΚΤΗΣ

Calliditas.

AEli. lib. 1. cap. 5.

PIscis Trocta, cuius naturam, nomen & os de clarant, dentes habet frequentes & continentes quibus quicquid inciderit perfringere poteſt, ham captus ſolus ex piſcibus non ſe ab hamo retrahit, ſe impellit ſeſe in ferrum, chordam conſumere cupiens Piſcatores contra machinantur magnas anſas: ille ve rò quoniam quodammodo valet ſaltu, anſas ſæp tranſilit, ac linea qua agitur conciſa, ad domicilia re uertitur.

APODOSIS.

Callidus callidum captans, ſæpè hamum perdit ſolent enim quod ait prouerbium,

Ἀλωπεκίζειν πρὸς ἑτέραν ἀλώπεκα.

Contra vulpem vulpinari.

XC

XC. VRANOSCOPVS.

Vigil prudentia.

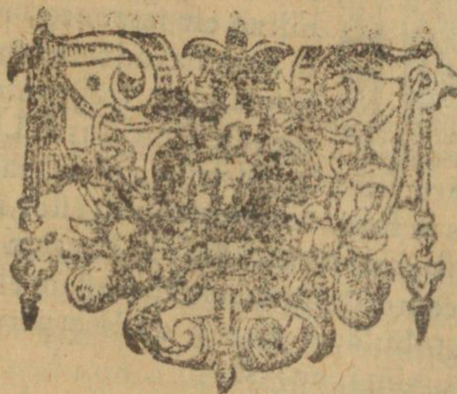
VRANOSCOPVS piscis præter omnium animantium naturam, vnum oculum in summo capitis vertice habet, quo intendens, semper insidias vitat reliquorum piscium. Isi.c.6. l.12.

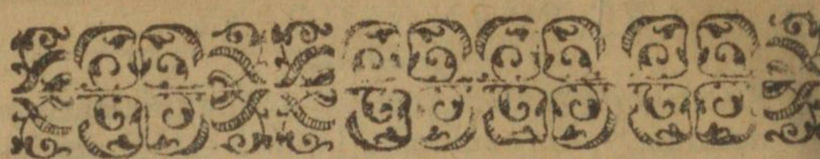
APODOSIS

Prudentis typus est Vranoscopus, qui semper erecto in cœlum oculo Deum contemplatur, & occursantes in hoc vitæ pelago casus vigili circumspectione declinat. Opus, si quando alias, hoc lumine.

πλείη μὲν γαῖα κακῶν, πλείη δὲ θάλασσα.

Hesiod. ἔργ. Porro Vranoscopus, idem est, qui ab Athenæo ἁγνὸς & καλλιώνυμος appellatur, lib.8. piscis pedali magnitudine, sine squamis, capite magno, osseo, aspero, Ranæ piscatricis capiti haud absimili.

PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER NONVS.

SERPENTES ET INSECTA.

I. SERPENS.

Amor sobolis.

VLTIS quidem in animalibus cernitur insignis erga suos fœtus φιλοστοργία: sed nihil admirabilius est serpente, per ferrum & flammas ad teneram sobolem liberandam traijciente. Narrat quippe Funccius se Lostorfij vidisse, cum non fœtus quidem, sed ouum tantum vnius serpentis in fornacem proiectum esset, matrem ipsam cum festinatione accessisse sibilantem, odore nimirum percepto, & fornacem ingressam esse, licet astantibus quibusdam viris à quibus partim baculis occisa est, partim igne læsa.

AP. Ingens est vis φιλοστοργίας:

Sta. Theb. 9. *Sic lea quam sæuo fœtam pressere cubili*
Venantes Numidæ, natos erecta superstat,
Mente sub incerta, toruum ac miserabile frendens,
Illa quidem turbare globos, & frangere morsu
Tela queat, sed prolis amor crudelia vincit
Pectora, & in media catulos circumspicit ira.

II. SER-

II. SERPENTES MESOPOTAMIÆ.

Exterorum odium.

IN Mesopotamia Syriæ regione, & in Istronte exigui quidam serpentes nascuntur, qui indigenas non mordeant, at in externos magnopere sæuiant. *Arist. de admirãd. c. 145.*

AP. Veteratores plerique quod populares suos, vt satis callidos decipere non possint, in externos omnia tela emittunt, & si quando in eorum manus incidunt, crudeliter diuexant: quod maximè faciunt togati illi vulturij iurisperitorum, & omnis prudentiæ inimici, quos Ammianus tam disertè describit. Cauenda lex est ξενίας, quæ violatur, cum exteri, pauperes, & ab omni patrocinio destituti, à callidis & nefarijs opprimuntur. Atlas propter morum erga hospites inconditam asperitatem disertè fingitur à Poëtis versus in montem.

Quantus erat mons factus Atlas: nam barba comæq;
In syluas abeunt, iuga sunt humerique manusq;, *Ou. 4. Met.*
Quod caput ante fuit summo est in monte cacumen,
Ossa lapis fiunt.

III. SERPENTES VOLATILES.

Dæmones.

IN India quibusdam in locis serpentes sunt binorum cubitorum, membraneis alis, vt vespertiliones, ij per noctem volant, & lotij aut sudoris stillas demittunt, quæ non cauentium corpora soluunt in putredinem. *Strab. l. 15*

APODOSIS.

Dæmones hominibus insidiantes hac pictura non male adumbrantur, qui miseris insultant, atque illudunt. Spargunt enim in terris fœdissimum voluptatum cœnum, quo si animi fuerint impliciti, humi

humi repunt cœleſtium bonorum obliti: At vero qui fortiter hanc malorum illecebram contemnunt, feliciſſimum vitæ curſum tenent, & ad beatorum domicilium liberiori penna contendunt. Hoc præclarè deſcribit Prudentius.

Haud ſecus ac ſi olim per ſudum lactea fortè
Lapſa columbarum nubes deſcendat in aruum
Ruris frugiferi. laqueos vbi callidus auceps
Prætendit, lentoq; inleuit vimina viſco,
Sparſit & inſidias ſiliquis, vel farre doloſo,
Iniciunt altas fallentia grana, gulamq;
Innectunt auidam tortæ retinacula ſetæ;
Mollis vel implicitas gluten circumligat alas.
Aſt aliæ quas nullus amor prolectat edendi,
Greſſibus innocuis ſterili ſpatiantur in herba,
Suſpectamq; cauent oculos conuertere ad eſcam.
Mox vbi iam cœlo reuolandum, Pars petit æthram
Libera ſideream, plaudens ſuper aëra pennis.
Pars captiua iacet, laceris & ſaucia plumis
Pugnat humi, & volucres nequicquam ſuſpicit auras.
Sic animas cœli de fontibus vnicolores
Infudit natura ſolo: ſed ſuauibus iſtis
Deuinctæ inlecebris retinentur & æthera paucæ
Conſcendunt reduces, multas viſcoſus ineſcat
Paſtus, & ad ſuperas procurrere non ſinit auras.

In Hamart. aduerſus Marcion. 870.

IV. SERPENS VETVSTATEM EXVENS IN RIMA.

Humilitas vitæ.

SICVT impoſſibile eſt vt ſerpens vetuſtatem exuat niſi anguſtam rimam ingrediatur: ita nos quoque anticipationes veteres, & vetuſtatem animæ, veteriſque hominis, niſi per anguſtam & arctam ignominiæ tranſeamus viam. Quando parſimoniam diſcit qui epularibus cœnis & largis dapibus aſſue-

assueuit? & qui preciosa veste conspicuus in auro, atque purpura fulsit, ad plebeium se ac simplicem cultum quando deponit? fascibus ille oblectatus, & honoribus, priuatus & inglorius esse non potest. Hic stipatus clientium cuneis, frequentiori comitatu officiosi agminis honestatus pœnam putat cũ solus est. Tenacibus semper illecebris assuetum necesse est vt vinolentia inuitet, inflet superbia, iracundia inflammet, rapacitas inquietet, crudelitas stimulet, ambitio delectet, libido præcipitet. Quod igitur remedium, nisi veteres exuuiæ in angusta rima deponantur? *Cyprian. ad Donat.*

V. ANIMALCVLA PHOEDONIS.

Conuersationis vis.

MINVTA quædam, vt ait Phœdon, Animalia cum mordent non sentiuntur, adeò tenuis illis & fallens in periculum vis est, tumor indicat morsum, & in ipso tumore nullum vulnus apparet.

AP. *Ex ipso Senec. ep. 94.*

Idem tibi in conuersatione virorum sapientium eueniet, non deprehendes quemadmodum aut quando tibi prosit, profuisse deprehendes. Idem & aptius de improborum consuetudine dici potest,

Quis non è timidis ægri contagia vitat
Vicinum metuens ne trahat inde malum?

VI. APES VNGVENTIS INFESTÆ.

Castitas à fuco & pigmentis aliena.

APES odêre fœdos odores, proculque fugiunt, sed & infectos: itaque vnguenta redolentes infestant, ipsæ plurimorum animalium iniurijs infestæ. *Plin. lib. 15. cap. 18.*

AP. Apes studiosos castimoniæ significant, qui

D. Gregor. Naz. qui non modo tetrum libidinis odorem, sed ipsa pigmenta, & fucum, quibus aliquando parentatur Veneri, odere.

Οὐδὲ μύρων μαλακὴ με διέδραμε θῆλυς ἀϋτμή.

Neque unguentorum mollis & effœminatus me perfudit odor. Procul à solida virtute διακτενισμοὶ θηλυδριώδεις. vt loquitur Clemens Alexandrinus, quos etiam Tertullianus tantopere insectatur in mulieribus, libro de cultu fœminarum. Ἀφυΐας σημεῖον τὸ ἐνδιατρίβειν τοῖς περὶ τὸ σῶμα. *Degeneris signum est insistere ijs quæ corporis sunt.*

VII. APVM DIREPTIO PER FVMVM.

Vana gloria spoliat virtutes.

Plin. l. 11. cap. 15. CVM exiguntur mella, fumo abiguntur apes.

Virgil. Æne. 12.

Inclusas vt cum latebroso in pumice pastor
Vestigauit apes fumoq; impleuit amaro,
Illæ intus trepidæ rerum per cerea castra
Discurrunt, magnisque acuunt clamoribus iras,
Voluitur ater odor tectis: tum murmure cæco
Intus saxa sonant, vacuas it fumus ad auras.

AP. Raptores sæpè aut fumo vitam nostram inficiunt, aut molestiam pariunt, quo prædentur facilius. Potest & fumus cum vana gloria rectè comparari, qua offusa dæmon liquentia bonorum operum mella diripit φύγωμεν οὖν κενοδοξίαν, τὸν γλυκὺν σκυλευτὴν πνευματικοῦ πλούτου. Basilius. (in asceticis.) Odium vero quo apes fumum prosequuntur significat, eos qui Deo mellificant, nihil æque offendere quam humanarum laudum fumus lædit. Κόμπος καὶ τῦφος καὶ δόξα κενὴ οὐ συνίσταται τῇ ἄνω λαμπρότητι. Isidorus Pelus. (Ep. 167.) *Pompa & fastus, & inanis gloria, cum cœlesti luce non bene congruunt.*

VIII. MEL HEPTACOMETARVM.

Voluptas fallax.

HEPTACOMETÆ siue septempagani mel legunt ex summis arborum ramis, quod homines adigit ad insaniam. huius cum crateras Pompeianis militibus propinassent, à sensu alienatas tres eorumdem cohortes conciderunt. *Strab. l. 11. p. 357.*

AP. Voluptas mellis illecebra aucupatur, quos ferro deinde laniat.

Impia sub dulci melle venena latent.

Itaque respondendum est Voluptati ad sua lenocinia stimulanti, quod Asinus apud Phædrum hero iubenti sibi reliquias hordei dari, quas porcellus repente mactatus conficere non potuerat.

Tuum libenter prorsus appeterem cibum,
Nisi qui nutritus illo est iugulatus foret. *Phædrus l. 5. 85.*

Videtur planè voluptas similis illi Gelopum Fonticulo, cuius meminit Aristoteles in admirandis. Habet aquas mirè pellucidas, & puris fontibus concolores. Verum vbi animal quoduis ex illis gustauerit, continuo moritur. *Fonticulus Gelopum.*

IX. MEL HIRCANIÆ.

Bona humana seu voluptates humanæ.

IN Hircania frequens arbor faciem quercus habet, cuius folia multo melle tinguntur, sed nisi solis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempore succus extinguitur. *Quint. Curt. l. 6.*

AP. Nos in hac vita humanarum quærimus solatia miseriarum, bona fragilia, quæ primum mellea videntur, ita fictæ dulcedinis insana tenemur cupiditate. Sed vix cœlestis gratiæ radius illuxit, cum ista sorbentur, & in fumos euanescunt, quæ magnam in

se speciem, magnam continere videbantur suauitatem.

IX. ARANEÆ.

Prudentia.

Plin. l. 11. cap 29. ARANEÆ incremento animum futuro telas suas altius tollunt.

AP. Hac tabula significatur prouidentia contra aduersa, quæ si instar fluuiorum aduersus nos crescant, opera nostra supra rerum humanarum procellas & turbines ad cœlum erigenda, & in Deo vbi perpetuum serenum est, collocanda.

In solo mens tuta Deo.

XI. ARANEÆ APVLÆ REMEDIVM MVSICA.

Philosophia vitijs medetur.

ARANEÆ Apulæ morsus pestifer sanatur musica, *Pet. Hisp* læsus enim cum iam audit Musicæ sonitum, se dat *Alex. in* in choream, qua tamdiu exercendus est, vt delasse- *die. genialibus.* tur, & veneni vis dissipetur.

AP. Araneæ morsus pestiferi sunt affectus & per motiones mentis, in animæ perniciem incitati, qui blanda sapientis viri oratione quasi harmonia cœlesti deferuescunt, & ad æquitatem reuocantur. Hoc præstat Philosophia, non verbosa illa quidem, sed πρακτική. qua qui sunt præditi, *Veri sunt mundi ciues, cæteri autem,* quod aiebat Epictetus, *peregrini.* καθάπερ οἱ εἰς ξένην πόλιν ἐλθόντες. Est autem Philosophia *Nepenthes.* nobile illud Nepenthes, obliuionem malorum afferens.

Lapis πανσίλυπος. ἄχολόν τε κακῶν ἐπίληθον ἁπάντων. Ab Helena vtique omnibus mortalibus propinandum (inquit Plinus) In eodem genere est lapis πανσίλυπος, qui repe-

repertus mœrorem discutit: ὃν ἐὰν εὕρῃ τις πεινῶν, παύεται παραχρῆμα τῆς κατεχούσης αὐτὸν συμφορᾶς. *Ias. Byzant. in Tragicis & Plut. in Strymone.*

XII. ACANEÆ THEBANORVM.

Vates & scriptores infausti

THEBIS araneę, quæ circa legiferæ Cereris valuas telas olim, & eas apprimè candidas texuerant, adorientibus iam fines Macedonibus, nigro omnia opere compleuerunt. *Pausan. in Bœo. p. 287.*

AP. Symbolum infelicitatis est nigra tela; vnde nigra vitæ & fati stamina dicuntur a Poëtis in re infausta, quia τὸ μέλαν, inquit Pythagoras, τοῦ κακοῦ δαίμονος. Contra aurea vel purpurea Parcarum fila dicuntur, ad significationem immensæ felicitatis. Allusit Martial. *l. 6. de filio Domitiani.*

Ipsa tibi niueo trahet aurea pollice fila,
Et potam Phryxi Iulia nebit ouem.

XIII. ARANEARVM VENATOR.

Vanitatum sectator.

IOCABATVR Heliogabalus ita cum seruis, vt eos iuberet millena pondo sibi aranearum deferre proposito præmio, collegisseque dicitur decem millia pondo aranearum, dicens & hinc intelligendum quam magna esset Roma. *Æl. Lāp. in Heliogab.*

AP. Quid aliud quam araneas consectantur qui [..]es opesque humanas aranearum telis subnixas tam [au]idè colligunt, vt se ad vnum natos putent? At is [q]uo gloriantur,

Murus aranea fiet.

[N]um stolida res est in nauigatione, vbi in portum [e]st ventum, si exeas aquatum, cochleas interim aut [b]ulbulos colligas, in quibus dum totus sis, guberna[t]orem, & nauim, & cursum institutum relinquas? *Paulinus* [A]t tales sunt res humanæ, κοχλίδια καὶ βολβάρια, vt

ſapiens Epictetus loquitur, quæ multi dum legunt a-uidius, æternæ felicitatis ad quam vocati ſunt obliuiſcuntur.

XIV. ARANEVS.

Labor.

TEXTRINAM & lanificia deam nomine Erganem inueniſſe fama hominum celebratum eſt. Araneus verò ad textrinum opus ſua ſponte naturaque natus eſt. non enim textili artificio ſtudet, neque aliunde filum aſſumit, ſed ex ſuo ventre ſtamina deducit, & irretiendis leuiſſimis volucribus venabula contexit, atque in retis ſpeciem diffundit. Porro eodem, quem ad texendum de ventre ſuo detrahit ſucco; ventrem ſuum ſtudioſiſſime alit. Mulieres ſanè quæ maximè ad nendi artificium digitorum argutijs valent, filumque elaboratiſſimum conficere præclare ſciunt, non cum eo ſubtilitate operis ſunt conferendæ. huius nimirum filum tenuitate pilum vincit. *Ælianus*

APODOSIS.

Vis tibi rem comparare? tui ſudoris impenſis opus eſt, Τῶν πόνων πωλοῦσιν ἡμῖν πάντα τ᾽ ἀγαθὰ θεοί. De Araneche autem texente præclarè Ouidius. *Epichar. apud Stob. ser. 2.*

Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
Seu digitis ſubigebat opus, repetitaque longo
Vellera mollibat nebulas æquantia tractu. *l.5 Metam.*

D. Auguſtinus Araneum putat eſſe Symbolum vanitatis huius vitæ, ſupra *Pſalm.* 89. Aranea huc illuc diſcurrit, & texit tota die: & labor quidem grandis eſt, ſed effectus nullus: ſic & vita hominum huc illucque diſcurrit: Poſſeſſiones quærimus, diuitias appetimus, procreamus filios, in regna ſuſtollimur, & omnia facimus, & non intelligimus quod Araneæ telam teximus.

XV.

XV. ARVNDO RANARVM ÆGYPTIARVM HYDRO SVPERIOR.

Crux.

PECVLIARI quadam ſapientia præditum eſt ranarum Ægyptiarum genus; & reliquis maximè præcellit. Si enim in Hydrum Nili alumnum incidat rana, ſubito demordet fruſtum arundinis, & id obliquum gerens mordicuſque tenens non remittit pro virili parte, ille verò ranam cum ipſa arũdine deglutire non poteſt, non enim tantam amplitudinem habet, quantum arundo extenditur. Atque ita ranæ prudentia vincunt Hydrorum robur. Ælian. *Var. Hiſt. li. 1. cap.*

AP. Nili inſtar mundus eſt: Hydrus Dæmonis; ranæ Ægyptiæ, prudens Chriſtianis. Arundinis crux Chriſti, quam ſi quis fortiter apprehenderit, nunquã in inferni Alaſtoris poteſtatem deueniet.

Hoc fonte ſignum Chriſtianus emicat,
Quo mors ſubacta corruit. *Paulinus ad Cytherium.*

XVI. ASPIS ÆGYPTIA.

Hoſpitalitas non violanda.

ASPIS ab Ægyptio patria ſuperſtitione familiariter enutrita, ad ipſam hoſpitis menſam aſſiduè entitabat: quæ cum catulos enixa eſſet, vnus hoſpitis filium enecat, regreſſa parens intellecto facinore ilium ipſa ſuum morte multauit, & ſibi voluntarium xilium indixit. *Plutarch.*

AP. Hoſpitalitatis iura diligenter ſeruanda, quius antiqui Iouem ξένιον præſidere voluerunt, Latiihoſpitalem appellant. *Iouis illius quidem hoſpitas numen nunquam celare potuiſſet.* Et hunc fallere inens cenſebatur contra humanæ ſocietatis iura piaulum. Quamobrem erat quoque apud Athenienſes oſita lex ξενίας, qua iubebatur, quoſuis hoſpites *Tullius.*

Græ-

Græcos, maximè verò Thessalos humanissimè exc[...] pi, quod ipsi Theseo & Pirithoo hospitibus agru[...] assignassent.

XVII. ASPIDES ÆGYPTIÆ.

Regum sanctitas.

ASPIDES in diadematibus pictas Ægyptiorum re-ges gerũt: ex eius bestiæ forma regni firmitatẽ ac umbrate significantes, inuictum enim huius serpenti[s] venenum est, & nemo vnquam ab eius morsu euasi[s]se dicitur. Earum quædam ad quinque cubitoru[m] longitudinem accedunt, nonnullæ rutilo, nonnull[æ] nigro, cinereoque colore perspiciuntur. Ampliu[s] quatuor horas quos momorderunt, viuere non que[u]unt: eos strangulatio, conuulsio, & singultus conse-quitur.

Ælian. lib. 6. c. 38

AP. Ælianus igitur ad stabilitatem imperij refert. Diodorus Siculus hac Icone regum inuiolabilem sanctitatem significari ait, quos qui tetigerit, illico exilientes in se aspides, hoc est diuinam Nemesim ex-perietur. D. Ignatius qui Christi contemporaneu[s] fuisse creditur: τιμᾶν χρὴ τὸν βασιλέα· οὔτε γάρ τις κρείττο[ν] ἢ θεοῦ μᾶλλον προσπλήσιος ἐν πᾶσι τις οὖτι. Oportet hono-rare regem, nullus enim præstantior, aut Deo pro-pior in hac rerum vniuersitate.

Lib. 3.

In epist. ad Smyrnaeos.

XVIII. BASILISCVS ÆGYPTIVS.

Clementia Dei & ira.

BASILISCVS apud Ægyptios ex auro dedicaba-tur, capite accipitrino, oculis ex artificio confe-ctis vt claudi & aperiri possent: hunc simul atque oculis adapertis proferebant, vniuersa Ægyptus læ-titia atque hilaritate perfundebatur, iocis conuiuijs-que soluta: quod si clausis oculis efferretur, ibi tun[c] omnia mœrore luctuque confundi, auersos & ira[tos]

to[...]

stos Deos existimari, abdere se omnes in tenebras, miserabilique deploratione deorum iracundiam mitigare. hæc ex Epie qui citatur ab Eusebio mutuatur Pierius, qui suo more locos non citat. adde quod Epies Basilisci non meminit, sed in genere serpentis.

Lib. 1. de præparatione Euangelica cap. 7.

AP. Misericordes Dei oculi mortales interna animi lætitia exhilarant, auersi, tenebris & luctu funestant.

Viget quodcumque videt.

XIX. BASILISCVS AD SPECVLVM MORIENS.

Inuidus seu calumniator suis telis oppressus.

BASILISCVS, vt est apud Solinum, & Ælianum, & qui eos compilauit, Maiolium, ad funera terrarum natus, serpens prorsus exitialis, solo aspectu auras inficit, plantas vrit, necat animalia, saxa ipsa dissoluit. Quod si se intueatur in speculo, repercusso in se halitu, proprijs telis enecatur.

AP. Symbolum est inuidi, & calumniatoris, qui cum maledicta in puram animam eiaculatur, suis ipse sagittis conficitur, sic in eam materiam lusit aliquis egregiæ indolis Poëta:

Acer in aduerso dum figit lumina vitro
Niliaca serpens pestis acerba plaga,
Obscurat glaciale decus lethalibus auris:
In caput authoris sed redit omne scelus.
Namque repercusso in corpus spiramine, vitam
Quam dederat (mirum) spiritus ipse rapit.
Sic cum pestifera torques conuicia lingua
In puros, proprio te iugulas gladio.

XX. BESTIOLA GONTRANI REGIS.

Grates & parua rependunt.

GONTRANVS Rex Burgundiæ inter venandum defessus ad placidi cuiusdam riuuli molles susur-

ros

ros consederat: quo in soporem soluto eius qui pr[...] pè astabat armiger animaduertit ex Regis ore eme[...] gentem bestiolam, quæ sensim ad riuum progredie[...] traijcere sese vehementer cupere ostendebat. Arm[...] ger illi nudum ensem instar pontis ferrei quo traijc[...] ret substernit. Mox cum ad vlteriorem ripam peru[...] nisset, se in specus foramen abdidit, è quo statim r[...] diens iturum in os regis vnde digressa erat visa est r[...] meare. Quæ verò vigilans eques viderat, eadem re[...] in somnis contigerunt, existimabat quippe se p[...] pontem ferreum ad radices montis venisse, vbi mag[...] na vis auri esset recondita. Quamobrem in eo loco[...] cum fodi iussisset, ingentem thesaurum reperit, quem[...] in pios vsus erogauit.

Ex Annalibus Francic.

APODOSIS.

Ferrum sibi stratum ingenti auro pensabat bestiol[...]

χάρις χάριν τίκτει ἀπλῶς.

XXI. BVPRESTIS. ΒΟΥΠΡΗΣΤΙΣ.

Superbia.

BVPRESTIS bestiola est, quam si bos semel de[...] uorauerit in immodicum tumorem molis, arden[...] excrescit & rumpitur, πίμπρα]αι καὶ ἐκγ όμβ[...] ἀπόλλυ]αι. Ælian. magnum Etymologicum, in vo[...] ce Βούπρησις, λάχανον esse dicit, Βούπρησις λαχάνου ἀγρί[...] γένος λέγεται, διὰ τὸ τοὺς γευσαμένους βόας μεγάλως πίμ[...] πρασθαι.

Lib. 6 de Animal. cap. 35.

AP. Bouis instar est, laboriosus subditus: Bupre[...] stis bestiola, superbia, delicatum vitium & minu[...] apparens, quam ipsum est: Tumor, elatio: disruptio[...] interitus. Fulgentius epist. 3. ad Probam de virgini[...] tate, cap. 17. Cum fuco iustitiæ iniquitas tegitur, ill[...] superbiæ pestilentia venenosius serpit, illa periculo[...] sius irrepit.

XXII.

XXII. CICADA EVNOMII.

Fortuna artem iuuat.

EVNOMIVS Locrius de cantu gloriabatur, & mulcebat sanè, delectabatque auditorem. Accidit autem vt chordarum eius vna inter canendum fracta, cicada mox citharę iugo insidens ruptæ sonum expleret. Certauit hic Eunomius cum Regino Delphis, & auxiliario cicadæ cantu vicit. τέττιγος ᾠδῇ κρατεῖ τοῦ ἀνταγωνιστοῦ. Phot. sumpsit ex Conone. Meminit quoque Clemens Alexandrinus admodum ornatè ἐῤῥήγνυται δὲ χορδὴ τῷ Λοκρῷ· ἐφίπταται ὁ τέττιξ τῷ ζυγῷ, ἐτερέτιζεν ὡς ἐπὶ κλάδῳ τῷ ὀργάνῳ. *In epist. ad Ioannem Patricium.* *In protreptico ad gentes.*

AP. Parabola non absurdè dicetur in eum qui inchoatum opus à summis viris necdum perfectum explet feliciter, tanquam Cicada citharæ fidibus assonans: vel in maximè fortunatos, quibus inopinata, & inaudita felicitas accidit. Potest & dici de eo, qui in aliquo opere suscepto languet, & hæret, sed si blanda alicuius voce incitetur, animos resumit, & vincit. Meminit Strab. vbi statuam dicit Eunomio erectam, æmulum quoque Eunomij Aristonem memorat. *Lib. 6. p. 140.* Commodè illud Martialis de hac cithara dicetur:

Si non errasset fecerat illa minus.

XXIII. CICADÆ RHEGINÆ ET LOCRÆ.

Indocti elingues.

RHEGINI, & Locri pacem inter se habent, atque vtrisque ad alterorum agros accedere, & agricolationem exercere liberum est. Cicadæ tamen eam ijs non sentiunt: nam Locrenses in Rhegino agro silent: Rheginæ vicissim Locris mutæ sunt. huius silentij nec ipse causam, nec quisquam alius, nisi differendum sit temerè audax, intelligit: sola natura

tura nouit. fluuij igitur, etsi inter Rheginos, & L
cros medij ripæ nõ iugeris spatio distant, tamen ne
træ transuolant Cicadæ. In Cephalenia fluuius e
qui inter Cicadarum sterilitatem & copiam, medi
interfluit. Ælian. *lib. 3. de Animal cap. 9* hoc idem Pa
sanias *in Eliacis. lib. posteriore.* & Strab. *lib. 6* Causam a
fert, quod hæ sunt in loco vmbroso, itaque roris pl
næ non distendunt membranas: alteræ, quia aprica
tur, membranas habent siccas, & corneas, quæ faci
resonent.

Ap. Imago pulchrè designat literatores, qui i
ter priuatos parietes sunt garruli; sed cum in Sole
& puluerem venerint, repentè quasi siderati contic
scunt: vel etiam in milites, qui ad lucentem cam
num inter pocula thrasonum minas eructant, ijde
cum in aciem venerint, muliercula quaque sunt la
guidiores.

Nonn. Dionys. lib. 14. Νόσφι μόθοιο, λέοντες, ἐνὶ πτολέμοισι λαγωοί.

XXIV. CVLEX.

Dialecticus.

Origenes super Exodum Homil. 4. DIALECTICOS per culices significari putat Ada
mantius. hic in aëre volitans sensum penè fugit o
culorum. At corpus cum insederit, tenui quidem se
acuto stimulo terebrat.

Ap. Illi minutis & subtilibus verborum stimul
animos terebrant, & tanta calliditate circumueniun
vt deceptus nec videat, nec intelligat vnde decipia
tur. Hoc indicare voluit Martianus Capella, vbi in
Lib. 4. genioso artificio Dialecticam describit his verbi
Quæ igitur introgressa est, Delio conuocante pall
dior paululum fœmina, sed acri admodum visu,
vibrantibus continua mobilitate luminibus, cui cr
nes tortuosi, decentique inflexione crispati, & nex
les videbantur. Qui tamen deducti per quosdam
consequentes gradus, ita formam totius capitis ci

cul

culabāt, vt nihil deesse cerneres, nihil superfluum detineres. Cui quidem pallium Athenarumque vestitus, sed gestamen in manibus fuerat inopinum ac prorsus gymnasijs omnibus inexpertum. In læua quippe serpens gyris immanibus inuolutus: in dextra formulæ quædam, florentibus discolora venustate, cæteris solerter effigiatæ, latentis hami nexu interitus tenebatur. sed quoniam eius læua sub pallio occulebat insidias viperinas, cunctis dextra præbebatur. Denique ex illis formulis si quis aliquam percepisset, mox apprehensus hamo ad latentis anguis virosos circulos trahebatur.

XXV. CVLICES LEONEM.

Periculum ab infimis.

CVLICES in India sub ortum caniculæ tam infesto agmine oriuntur, vt Leones partim stridore, partim aculeis finibus exterminent. *Agathar. apud Phot. lib. 16. hæc fusè Amm. lib. 18. c. 10.*

AP. Nihil tam magnum, cui non periculum sit ab infimo: infima quoque sensim ad magnas vires excrescunt.

Sic ille magni paruus armenti comes,
Primisq; nondum cornibus findens cutem,
Ceruice subito celsus, & fronte arduus,
Gregem paternum ducit, ac pecori imperat. *Seneca in Troade.*
Quæ tenera cæso virga de trunco stetit,
Par ipsa matri tempore exiguo subit,
Vmbrasque terris reddit, & cœlo nemus.
Sic male re ictus igne de magno cinis
Vires resumit.

XXVI. DIPSAS,

ΔΙΨΑΣ.

Auaritia.

DIPSAS serpens perniciosissimus, cuius venenum

Ælian.li. 6.de Ani. mal.c. 51. ſitim excitat ardentiſſimam, quæ nulla potione re-ſtinguitur, ſed in horas exardeſcit. Lucianus ſerpentem eſſe ait non admodum magnum, viperæ ſimilem, violento ictu, veneno craſſo, dolores illicò inducentem intolerabiles. Ardores enim immittit inextinguibiles, & putredines, & totum corpus adurit incendio, & qui ab illa icti fuerint, clamant non ſecus atque illi qui in ignem coniecti ſunt. Quod autem illos vehementiſſimè omnium affligit, & torquet illud eſt, cruciatus ſerpenti reſpondens cognomine. Eius enim morſum mox ſequitur bibendi inexplebilis auiditas; & quod maximè admirandum eſt, quantò plus biberint, tantò magis potum expetunt: ac ſubinde magis atque magis potando creſcit bibendi deſiderium. Neque illorum ſitim extinxeris, & ſi totum Nilum, aut Danubium epotandum præſtiteris, verum irrigando morbum incendis, quemadmodum ſi quis oleo ignem conetur extinguere. *Lucianus de Dipſadibus. & Lucian. lib. 9.*

AP. Dipſas eſt auaritia, quæ inexplebili pecuniarum ſiti miſeros mortales incendit. *Nunquam ſatiari nouit cupiditas, ſemper enim Auarus eget, quantoque magis acquirit, tanto plus quærit.* *Iſid. lib 2. de ſummo bono.*

XXVII. DIPSAS.

Hæreticus ſeductor.

QVI rerum hiſtorias ſcripſerunt, Dipſadem tradunt quendam ſerpentem, talem veneni perniciem inducere. Etenim in locis quibuſdam, vbi fontes ſunt in petris, aut venæ, ſiue riuuli parui aquarum, quę a petris funduntur in receptaculum aliquod, ipſa Dipſas aquam reperiens ac bibens, poſtquam bibit, venenum immittit in prædictas aquarum ſtationes, vt omne animal quod acceſſit & potu ſe ſatiauit, videatur ſibi quidem vtilitatem peperiſſe ex participatione aquæ: ſtatim vero circa aquarum receptacu- *Epiphanius hære. 34. contra Marcoſios.*

lum

dem ex veneno Dipsadis suscepto cadat, ac moriatur; quin & si aliquem percusserit eadẽ Dipsas, affectio doloris ex veneno ipsius vehemẽtiori vi vstoria prædito, ad sitim & appetentiam potus vrget, semper ad bibendum ac ingerendum potum irritans. Ac percussus putat se aliquid vtilitatis accipere ad perniciem, quoties in lethali hoc dolore potum sumit, verum in ipso potu expleto ventre, & non amplius suscipiente, postea vna cum potu animam emittit: sic etiam hic per poculum mortem operatur ac propinat ab ipso seductis.

XXVIII. DRACO AVES ΚΑΤΑΣΙΓΑΖΕΙ.

Musæ ad belli motum conticescunt.

EPIDIVS in triumuiratu quodam loco deductus à magistratibus in nemorosum hospitium, minaciter cum ijs postero die expostulauit somnum ademptum sibi volucrum concentu. At illi draconem in longissima membrana circumdedere luco: eoque terrore aues tum siluisse narrantur, & postea cognitum est, ita posse compesci. *olim. l. 35. c. 11.*

APODOSIS.

Omnes vrbanæ res, omnia hæc nostra præclara studia, & hæc forensis laus & industria, latens in præsidio & tutela bellicæ virtutis, simul atque increpuit suspicio tumultus, artes illico nostræ conticescunt. Cicero pro Muræna. Cadit etiam in improbos qui truculento & minaci vultu terrent probos & doctos, eorumque consilia & orationem discutiunt. Rarus ibi doctorum numerus. etenim Cicadæ eo sunt ingenio, vt ijs locis non innascantur in quibus nullæ sunt arbores, imò oliuam inter cæteras plantas maximè diligunt. sic literæ bellorum tumultum odere, in pace & principum munificentia suauissimè conquiescunt. *Arist. lib. 3. de animal. c. 30.*

XXIX. DRACO CRETENSIS.

Gratus animus.

CRETENSEM puerum Draco, quem is tenerum te-
ner aluerat, in solitudine demum à latronibus in-
terceptum audita voce liberat occisis prædonibu
6. de A- Phot. Bibl. Ælian. Illustrem de hac materia historia
nim. c. 63 vide apud Ælian. lib. 10. cap. 48.

AP. Multa similia in historijs ad grati animi con
mendationem occurrunt. Qui & in ipsis brutis an
mantibus elucet non obscurius. Nullum est omnin
officium in vita referenda gratia magis necessarium
ex quo nihil ingrato indignius, qui tam sancta huma
na societatis iura violat. *Dixeris maledicta cuncta cu*
hominem ingratum dixeris. Ingrato homine terra peius n
hil creat.

XXX. DRACO NEGANS ELEPHAN-
TVM, ET VICISSIM A MORTVO
PEREMPTVS.

Vltus post fata.

APVD Indos, sicut audio, graues inter se gerun
inimicitias Draco & Elephantus, quare Dracone
haud inscij imperitique ex arboribus Elephantos ra
mos decerpere in pastus suos solere: in has ipsas ar
bores primo serpunt, postea eam sui corporis partem
dimidiam quæ ad caudam pertinet, arborum frondi
bus circumtegunt, alteram partem anteriorem, fu
niculi instar appensam dimittunt. Eò cum accessi
Elephantus ad arboris surculos carpendos, Draco i
huius ipsius oculos desiliens effodit, deinde anterio
re parte collum eius constringens, posteriore flag el
Lib. 6. c. lans, inusitato & nouo quodam laqueo strangula
21. de A- Ælian. meminit quoque Apul. *Florid. lib. 6.* Apu
nimal. Indos immensi Dracones cum immanibus Elephan

tis pa-

tis pari periculo in mutuam perniciem concertant: quippe lubrico volumine indepti reuinciunt, & illis expedire gressum nequientibus vel omnino abrumpere tenacissimorum serpentum squammeas pedicas, necesse sit vltionem a ruina molis suæ, ac retentores suos toto corpore oblidere.

AP. Dæmon mentis lumen prius obscurat, deinde præuaricatores suis implicatos laqueis acerbissimè trucidat. Cadit etiam in eos qui post fata vlciscuntur.

Exoriare aliquis nostris ex ossibus vltor.

XXX. DRACO A FORMICIS CONSVMPTVS.

Princeps à populo oppressus

HIEROGLYPHICVM istud est in Tranquillo. Erat, inquit, Tiberio in oblectamentis serpens Draco, quem ex consuetudine manu sua cibaturus, cum consumptum a formicis inuenisset, monitus est, vt vim multitudinis caueret. Formicas autem mortuis animalibus lubenter vesci narrant rerum naturalium auctores: tum Draconem ipsum esu formicarum & cantharidum veneno distendi, atque efferari annotat Eustatius. At quod viuum serpentem multitudo formicarum oppresserit hoc prodigio datum est. Et omentum quidem commodam interpretationem habet. Nam Draco Deorum & Regum symbolum est, quod in Hori sacris characteribus explicauimus: formicæ autem designant τὸ λαῶδες, τὸ πλῆθος. *In Iliadis 22.*

XXXII. DRACONIS COR COMEDENS.

Linguarum variarum interpres

FERVNT Paracæ vrbis incolæ, eos, qui Draconis cor aut hepar comederunt, etiam belluarum vocem sensusque intelligere. & hoc Iudicis fabulis de- *Philost. lib. 3. c. 3.*

AP. Cor Draconis est vigilantia, & pertinax litera-
rum studium: voces peregrinæ & barbaræ, lingu[...]
quas literati homines magnis sibi laboribus, & vig[i]-
lijs comparant. Porro simile huic symbolo quod h[a]-
bet Kiranides in vanis superstitiosisque comment[a]-
tionibus de luscinia. Cor, inquit, lusciniæ si quis
adhuc palpitante, cum melle glutierit, & aliud cor
eiusdem auis cum lingua portauerit, suauis ad loque[n]-
dum erit, & sonoræ vocis, & libenter audietur. Tri-
buunt autem lusciniæ eloquentiam propter cant[us]
suauitatem, Draconi linguarum peritiam, quod fo[r]
dæmon sub Draconis specie varijs apud varias gent[es]
linguis dicitur loquutus. Et primum quidem apud [E]-
uam,

Alcimus lib. 2.

Hic male blanditam finxerunt sibila vocem,
Quis stupor, ô mulier, mentem caligine mersit
Cum serpente loqui verbum c[o]mmittere bruto
Non pudet, vt vestram præsumat bellua linguam?

XXXII. DRACONES BARBATI.

Barbæ promissio arrogans.

Philost. in vita Apoll. 3. c. 2.

BARBATI Dracones altius ceruicem attollun[t]
οἱ δὲ δὴ πυρσῖται καὶ πριόνωται γί[γν]ονται, οὗτοι δὲ καὶ γ[ε]-
νειάσκουσι, καὶ τὸν αὐχένα ὑψοῦ αἴρουσι, καὶ τὴν φολίδα στίλβ[ου]-
σιν, δίκην ἀργύρου Qui verò coloris ignei sunt, & in do[r]-
so squamas eminentes tanquam serras habent, ijs e[t]-
iam Barba adnascitur, & alius ceruicem attollunt,
eorum squamæ instar argenti fulgent.

Pædag. lib. 3.

AP. Barbæ neglectæ promissio in pijs & sanctis v[i]-
ris, incultam corporis formam, animi verò candore[m]
& decus significat, quibus, vt ait Clemens Alexan-
drinus, πόχρη τὸ ὑγιεινόν. Contra in Cynicis veterib[us]
procreatrix fuit arrogantiæ, qui in boni ponder[e]
barba (quod ait Arnobius) sapientiam collocaban[t]
vulgus hominum Brachmanico supercilio despicie[n]-
tes.

XXXI[II]

XXXIV. DRACONVM MALA GRAMINA.

Libri perniciosi.

DRACONES vt hominibus noceant mala gramina pascuntur, θανατηφόρους ῥίζας ἐσθίουσι. *Ael. c. 4. lib. 6. de Animal.*

AP. Mala gramina, perniciosi libri, quos qui euoluunt, in suam & cæterorum perniciem armantur φεύγειν δεῖν καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς αἰσχρότητος, Isid. Pelusiota: *Perniciosam istam in auidum dulcedinem literarum, quasi illos patriæ obliteratores de baccarum suauitate Lotophages: vt Sirenarum carmina blandimentorum docentium captus eruta, non literas tantum, sed omnes rerum temporalium species dixerim nobis esse* Lotophagos *&* *Sirenas.* *epist. 63. ad Thalelaum Monach. Paul. Iouio fratri*

XXXV. DRACONIBVS INDICIS COCCVM AVRATVM RETE.

Haretici libri.

VENATORES Indi serpentibus insidiantes quorum in capitibus lapilli sunt pretiosi, & aspectu iucundi, vestem purpuream aureis litteris, sed magicis intertextam ante cubilia extendunt, suisque carminibus prædam ita pelliciunt, vt è latebris egressa & coccineo pallio insidens oculos quamquam pertinacis vigilantiæ soluat in soporem: tum Indi securim capiti inijciunt, mactant & diripiunt. *Phil. li. 1. in Apol. vita c. 2. vide Isid. c. 13. l. 16. & Sol. de Dracontiade.*

AP. Serpens Catholici imago, quem prudentem serpentis instar Christus voluit: hæretici, venatores: pallium Coccineum, libri elegantes: aurei characteres sed magici, hæreses specie aureæ sed incantationibus magicis plenæ: captura Draconis, deceptio Catholici; direptio lapillorum, fidei spoliatio: securis impacta, mors æterna. Origenes. *Quodcumque professi fuerint de scripturis & de mysterijs quæ sunt in eis* *Tra. 29. in Matt.*

ad demonstrationem, nolite credere quæ dicuntur, veritas enim similis est fulguri egredienti ab Oriente & apparenti vsque ad Occidentem, qualis est veritas Ecclesiæ Dei: ab ea enim sola sonus in omnem terram exiuit, & in fines orbis terræ verba eorum, & velociter currit sola verè veritas Dei.

XXXVI. DRYNAS CVM HÆRETICO.

DRYNAS profectò serpens quidam est ita appellatus, qui sanè similis est huic hæresi. Sicut enim Drynas dicitur esse serpens, verum iuxta herbas & quercus frequentissimè litabula sua habet, quapropter etiam Drynas vocatur, & quod quercum arborem amat, & foliorum delapsorum viriditati ac palliditati ipse in medio ipsorũ situs seipsum assimilat. Non autem vsque adeo ingentem dolorem hoc animal infert, verum si ipse perseueret, mortem inducit. Ita etiam hic & hæresis ipsius se omnibus numeris assimilat, vt qui nomen quidem Christi induit, Iudæorum verò opinionem elegit. Epiphanius.

hæresi. 67. contra Paulum Samosatensem.

Latet anguis in herba.

XXXVII. FORMICA CRESCENS IN ELEPHANTVM.

Concordia.

Vide Pier Hierogl. lib. 1.

AD significandam concordiæ vim, ingeniosa admodum figura à nonnullis est excogitata, in qua formica ex vnica parte in Elephantum crescit apposito caduceo, ex altera Elephantus in Formicam desinit, aqua & igni pro rebus contrarijs maximè adiectis.

AP. Concordia paruæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur, Nullum aduersus insultantes hostium vires telum melius quam mutua animorum con-

consensio, nullum prosperorum maius vinculum, & ornamentum, indicat Ignatij Diaconi apologus.

Ὁμόφρονες νέμοντο τρεῖς ὁμοῦ βόες,
Οὓς οὐδὲ θὴρ ἔβλαπτε πολλάκις λέων.
Ἐχθρᾷ δὲ μίσει καὶ μάχῃ διαχίσας,
Ἕκαστον ἐκβέβρωκε γυμνὸν ὡς ἕνα.

Dum triga concors constat insimul Boum,
Non lædere illam vel ferus valet leo.
Hostiliter mox hisce dissidentibus,
Facile seorsum quemque eorum deuorat.

XXXVIII. FORMICÆ INDORVM AVRIFERÆ.

Auari.

MEGASTHENES ait apud Dardas, quæ magna gens est Indorum montanorum, planiciem quandam montanam esse ter mille stadiorum ambitu, & sub ea auri fodinas, quas formicæ effodiant vulpibus magnitudine non minores. vicini iumentis auri ramenta clam rapiunt, palam enim non possunt prohibentibus formicis, quæ & pugnant, & insectantur, & sæpe homines cum iumentis interimunt, vt ergo illas lateant, ferinas carnes per loca plurima disponunt, itaque ad prædam dissipatis formicis, auri ramenta ipsi asportant. *Strab. l. 15. Vide Plin. li. 11. c. 31.*

AP. In auaros, qui pecunias reconditas sine vllo usu auidissimè seruant, & malo ingenio vtilia alijs denegant, quibus ipsi non vtuntur, quod est maximæ dementiæ

Si quis emat cytharas, emptas comportet in vnum,
Nec studio cytharæ, nec musæ deditus vlli:
Si scalpra, & formas non sutor, nautica vela
Auersus mercaturis, delirus, & amens,
Vndique dicatur meritò. quid discrepat istis,
Qui numos, aurumque recondit, nescius vti
Compositis?

Horat Satyr. 3. li 2.

XXXIX. ICHNEVMON.

Humilitas.

ÆGYPTIARVM pugna ferarum eiusmodi est aspidis & Ichnemonis: hic non inconsultè a temerè in bellum descendit, neque illa trepidantiu timidiusque certamen init. Ille tanquam vir omnibus armis septus in luto volutatur, atque agglutinat luti operimento obducitur: sicque postea se iustis armis tectum arbitratus in certamen venit, si lutum de sit, aqua se abluens, seque in altum, madidumque sa bulum abijciens, ex improuisis rebus, ac fortuitis, arma ad tuitionem sui ingeniosè comparat, continuò que cum capitali aduersario depugnat. summas autem nares suas teneras, ac valde aspidis morsui opportunas, suæ caudæ flexu septus, tuetur. Quod si e as aspis assequi possit, hostem debellauit: sin minus frustra dentes contra lutum exercet. Contra autem Ichneumon illi anteuertens: si ex inopinato fauce comprehenderit, illam strangulat. Quocirca tota victoria cum sit posita in anticipatione, victor existit qui morsibus alterum præuertit.

Æl l. 3. c. 32.

Hoc idem Stra vs fert l. 8. p. 5 8 n. 80

S. Prosp.

AP. Homo dæmonis morsum vitat, si vtilitati suæ lutum sibi ob oculos ponat, idemque ad præliandum quasi armaturam assumat: πλάσμα πηλ ἄνθρωπος. *Non acceditur ad altitudinem Dei, nisi pe humilitatem: & cui propinquat subditus, ab eo recedit ela tus.*

XLI. MVSCA SEPTENNIS.

Vita breuitas.

Lib. I.

ARISTOTELES apud Athenæum scribit, vi sam muscam, quæ ad annos sex aut septem vixeri

APODOSIS.

Hæc quidem diutissimè vixisse putabatur, c qu

quo apparet vitam hominum etiamsi ad millesimum annum extenderetur, ratione æternitatis breuissima fore. Seneca: *Comprehende quantum plurimum procedere homini licet: quantulum est ad breuissimum tempus editi, cito cessuri loco, venienti in pactum prospicimus hospitium, de nostris ætatibus loquor, quas incredibili celeritate conuolui constat. Computa vrbium secula, videbis quam non diu steterint, etiam quæ vetustate gloriantur. Omnia humana caduca sunt, & breuia, infiniti temporis nullam partem occupantia.* *In consol. ad Marciam.*

XLI. MVSCÆ IN CINERE.

Humilitas pœnitentiæ salutaris.

MVSCÆ humore exanimatæ si cinere condantur, reuiuiscunt. *Plin lib. 11. c. 36.*

APODOSIS.

Tum demum pestifero voluptatis veneno exanimati homines reuiuiscunt, cum se cineri & pœnitentiæ totos addixerunt, illud recordati, ὅτι

Ὀλίγη δὲ κεισόμεσθα
κόνις ὀστέων λυθέντων. *Anacreon.*

Idcirco laudata illa ceremonia, qua Æthiopum Christianorum maioris ordinis antistitibus non crux modo, sed vas etiam aureum, terra aut cineribus refertũ præferri solet, vt suæ admoneantur mortalitatis, quã subinde cogitantes, ad salutarem immortalitatem contendant. *Sabell. lib. 4. c. 4.*

XLII. MVSCÆ IN OLYMPIIS NVLLÆ.

Improbi à sacris eliminandi.

MVSCA etiam silentio nobis prætereunda, & contemnenda non est, ipsa quoque naturæ opus. Muscæ Pisatides eo tempore quo Olympia festum celebratur veluti inducias cum incolis simul

& pere-

& peregrinis pacifici videntur. Mirum inter tot sacrificia, & sanguinis passim fluentis copiam, & carnes suspensas, illas abesse velle, ac sponte vltra Alpheum flumen discedere. Discedunt, & mulieres, sed lege, & imperio. Muscæ vltro, in eo mulieribus temperantia superiores, & præferendæ. Soluto iam festo reuertuntur, tanquam decreto aliquo exules reuocatæ. Itaque cum mulieribus in Elidem & Muscæ redeunt.

APODOSIS.

Significat omnem importunitatem, immodestiam, garrulitatem, quæ mulieribus supellex, vt ait comicus, esse solet, à templis, & sacris eliminandam.

Callim. Ἑκὰς ἑκὰς ὅστις ἀλιτρός.

Accipe præclaram de ea re Isid. Peleusiotæ Martyrio Episcopo epistolam 45.

Παρέργως ποιῇ τὴν τῶν θείων νόμων ἀνάγνωσιν, ἢ καὶ αὐτὴν ἀγνοεῖς τὴν ἀνάγνωσιν· ἡνίκα γὰρ εἰς τὸν θεῖον ναὸν ἱερουργεῖν Ἀάρων, καὶ οἱ ἐξ ἐκείνου, εἰσῄεσαν, πάντα τὰ ἐξ ἐρίου ἀποτιθέντες ἐνδύματα, στολὰς ἐκλίνου περιεβάλλοντο, καὶ ἔχουσας τὸ ἀπόῤῥητον, καὶ τὴν ἔξω θορύβων ἐπιλησμονεῖν συμαινούσας. *Obiter ac defunctorie leges diuinas legis, aut etiam lectionem ipsam ignoras* Cum enim *Aaron eiusque successores in templum sacrificij causa ingrediebantur, lanеis omnibus vestimentis abiectis, vestes ex lino contextas induebant, arcani aliquid continentes, atque illud significantes, externos tumultus tum de memoria deponendos esse.* Addit φλυαρίας καὶ ὁμιλίας ἀτόπους, nugas colloquiaque inepta è templis eliminanda, quibus omne silentium debetur.

XLIII. MVSCÆ TRAIANI.

Magna ab infimis fugata.

Dion. Cass. TRAIANVS dum victis Parthis Agarenos obsidet, tanta subito Muscarum vis edulijs & poculis insi-

insidens, fœdo contactu cuncta Romano grauia & molesta fecit, vt discedere coactus sit.

APODOSIS.

Nil non tremendum fecit intrepidis Deus. Etiam capillus vnus habet vmbram suam, quod ait Publius Syrus. Porrò earum Muscarum meminit etiam Xiphilinus his verbis, καὶ ὁπότε ἐσιτοῖεν, μυῖαι τοῖς βρώμασι καὶ τοῖς πόμασι προσιζάνουσαι δυσχερείας ἅπαντα ἐπίμπλων. familiare est Deo, cui est παίγνιον hæc rerum humanarum pompa, vt ait Suidas. viribus elatos homines vilissimis animalculis coercere.

XLIV. MVSTELÆ CAVDA.

Calumniatores repressi.

PECVLIARIS hæc etiam in cane natura est quod nō allatrat illum qui caudam Mustelæ secum habuerit. oportet autem Mustelam, cuius captæ absciderit caudam, dimitti viuam, asinum autem negant rudere, lapide ad eius cauda appenso. *Æl. l. 9. c. 6.*

AP. Opportunè cadet in eos qui supra calumniatorum maledicas voculas sunt positi, quique, vel principis viri authoritatem, vel magnum virtutis splendorem habent aduersus calumniæ virus præsens remedium.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet.

XLV. MYOXVS.

Hæreticus.

TRADVNT naturas rerum experti, Myoxum latitare, & fœtus suos simul in eodem loco parere quinque & amplius, viperas autem hos venari, & si inuenerit totum latibulum ipsa vipera, cum non possit omnes deuorare, pro vice ad satietatem edit vnum aut duos, reliquorum verò oculos expungit, & cibos

cibos affert, excœcatosque enutrit, donec voluerit vnumquemque ipsorum deuorare. Si verò contigerit vt aliqui inexperti in hos incidant, ipsosque in cibum sumant, venenum sibi ipsis sumunt, eos qui à viperæ veneno sunt enutriti. Sic etiam, ô tu Origenes, à Græca doctrina mente excæcatus, venenum ijs qui tibi crediderunt euomuisti, & factus es ipsis in edulium venantium, ita vt per quæ ipse iniuria affectus es, per ea plus iniuria affeceris.

Epiph. hær. 64 contra Origenem.

XLVI. MYRMICOLEON,

Simulatio improba simplicitatis.

MYRMICOLEON vermis de formicarum genere, sed multo formicis maior, cum adhuc paruus est & inualidus robore, pacem ac modestiam simulat: at cum vires acceperit, pristina consortia despicit, & contra maiores turbas concitat. Itaque inualescens audacia formicas ad labores conuenientes fallit, laboribus insidiatur, annonam surripit otiosis.

Vinc. li. 20. c. 125.

AP. Plerique metu quidem, non ex animo virtutis species induunt ad tempus, & ingenium tractabile ad honesta quæque componunt, quæ mox vbi vires accepit audaciæ, suæ fraudis euoluti integumentis repudiant.

Cicero 2. Philipp.

Tolle periculum,
Iam vaga prosiliet frenis natura remotis.
Malus officij magister timor.

XLVII. MYRMICOLEON.

Thraso ignauus

MYRMICOLEONIS parœmia torqueri potest in Thrasonem ignauum, qui leonem simulat cum sit formica. Diuus Gregorius in Moralibus dæmoni accommodat; sicut enim formicis est leo, aui-

auibus formica: sic dæmon languidis terribilis, fortibus debilis, & contemnendus apparet.

Ap. In eodem genere symboli est lapis Thrasydulus, qui vt tradit fabulosus Nicanor, & post eum Plutarchus iunior, nascitur in Eurota, galeæ simi- lis, audax simul & timidus, nam statim, inquit atque tubam audit, prosilit in ripam: Atheniensiũ verò pronunciato nomine mergitur in profundum. ἅμα γὰρ σάλπιγγος ἀκούει τὴν ὄχθην προχωρεῖ. τῶν δὲ Ἀθηναίων ὀνομασθέντων, καὶ εἰς τὸν βυθὸν ἅλλεται.

Thrasydulus lapis. lib. 2. de fluminibus.

XLVIII. LOCVSTÆ CYRENICÆ.

Iustitia vindex improborum.

INFESTANT Cyrenæos locustæ, vnde lex est etiam ter in anno debellandi eas primo oua obterendo, deinde fœtum, postremo adultas, desertoris pœna in eum qui cessauerit. Est in Lemno insula certa mensura præfinita, quam singuli enecatarum ad magistratus referunt.

Plin. l. 11. cap. 29.

APODOSIS.

Iustitia fæcem improborum, in famam & fortunas bonorum grassantem, per suos ministros & satellites inquirit, debitisque mactat supplicijs, vt exhausta malorum sentina, cæteri quietiores viuant: *Iustitiæ est intercedere iniquitatibus.* Appositè Bazanus Rex Sicambrorum, iubebat sibi vbique locorum præferri gladium & funem, in symbolum seuerissimæ iustitiæ,

Plin. in Traian. Panegyr.

XLIX. LOCVSTARVM VOX.

Mendaces & simulatores.

LOCVSTARVM vox occipitio proficisci videtur.

Plin. l. 15. cap. 29.

Ap. Mendacium oratio obscura, semper à ter-

go latens, nunquam prominens in aperto: aliud enim dicunt, aliud cogitant. vnde Deo hominibusque sunt odiosi.

Ἐχθρὸς γάρ μοι κεῖνος ὁμῶς ἀΐδαο πύλῃσιν
Ὅς χ' ἕτερον μὲν κεύθει ἐνὶ φρεσίν, ἄλλο δὲ φράζει.
Qui aliud occultum habet in mente, aliud loquitur,
Exosus mihi ille est aeque ac infercrum portæ.

L. OPHIOGENES SEV HEXAGON INTER SERPENTES ILLÆSVS.

Puritas intacta.

Pl. lib. 28. c. 3. OPHIOGENES in insula Cypto non læduntur serpentibus, ex qua familia legatus Hexago nomine, a Coss. Romæ in dolium serpentium coniectus, experimenti causa, circummulcentibus anguibus miraculum præbuit.

APODOSIS.

Beata virgo licet in has terras edita fuerit, in quibus vitia quasi serpentes omnia obsederant, & in miseros mortales feris morsibus ferebantur infesta, ipsa tamen æterno puritatis vigore nullam vnquam aut originalis, aut actualis peccati labem admisit. Hoc certè monstrum qui debellauit, longe maiorem assequutus est victoriam, quam si serpentem domuisset.

Asper, acerba tuens, immani corpore serpens,
Arboris amplexus stipem quid denique obesset?
At nisi purgatum est pectus quæ prælia nobis
Atque pericula est ingratis insinuandum,
Quanta conscindunt hominem Cupedinis acres
Sollicitum curæ, quantique perinde timores,
Quidue superbia, spurcitia, ac petulantia quantas
Efficiunt clades? quid luxus desidiesque?

Hæc igitur qui cuncta subegerit, ex animoque
Expulerit dictis, non armis: nonne decebit
Hunc hominem numero diuum dignarier esse?

LI. PAPILIONVM VENATIO.

Honorum prahensatio. ex D. Ansel. lib. de simil. c. 72.

PAPILIONES cum volant tramitem rectum nunquam tenent, sed huc illucque se agitant, cumque alicubi residere videantur, nec ibi diu morantur, hos autem sequentes cum pueri capere volunt, citò post eos currere satagunt, & quia non ad suos pedes, sed ad papiliones intendunt, aliquando in foueam cadunt, seque immaniter lædunt. Plerumque cum caute accedunt, & eos apprehendere tentant, papiliones auolant. Si quando eos apprehenderint, exultant de nihilo, quasi magnum quid fuerint adepti. Similiter faciunt qui honores huius mundi appetunt. honores enim huius mundi nunquam certam tenent viam, sed incertis diuerticulis de vno ad alium transuolant.

LII. EX PHALANGIIS RISVS.

Mors improborum.

PHALANGIA lethifera quædam animalia, quæ cum risu necant. *Strab. lib.* 2. φέρει δὲ ἡ γῆ καὶ τῶν ἑρπετῶν ἔνια τῶν θανασίμων σκορπίους καὶ φαλάγγια. τῶν δὲ φαλαγγίων τὰ μὲν ποιεῖ γελῶντας ἀποθνήσκειν, τὰ δὲ κλαίοντας, πόθῳ τῶν οἰκείων.

AP. Miseri mortales dæmonis cassibus irretiti, sæpè rident in animorum interitu: Mox autem risus in tragœdias & gemitus totus soluitur. In quo Lapponum choreas ducere videntur, Hæc enim gens Septemtrionalis licet sub rigidissimo cœlo posita, & tenebris immersa, nonnunquam animi molestias lætitia exhilarare conatur. instruit igitur alacria conuiuia, citharœdis accitis vt conuiuæ hilariores, licet esu durissimarum dapium effecti, excitentur ad sal- *Chorea Lapponũ.*

tandum: nec mora in saltus & choræas vehemen-
Vide Olaum lib. 4. cap. 8. quodam impetu effunduntur. Hinc in gemitus & al-
ta suspiria reuoluti in terram ruunt.
Hæc mala mentis gaudia.

LIII. PONTI EPHEMERIA.

Vitæ breuitas.

Plut in cõsolat. ad Apoll. 113. IVXTA Pontum nasci animalia quædam memo-
riæ proditum est, quorum vita vnius diei termin-
continetur: Siquidem manè nascuntur, meridie vi-
gent, vesperi consenescunt & moriuntur.

AP. Nulla est vita non breuis, sed illorum bre-
uissima, at solutissima ætas est, qui præteritoru-
obliuiscuntur, præsentia negligunt, de futuro non ti-
ment. Seneca cum hoc symbolo cõgruit. Hemerocal-
lis flos, cuius vita & pulchritudo diaria est.

LIV. PRÆSTER.

Hæresis.

Æl li. 17. de Animal. c. 15. PRÆSTER serpens est, qui vt primum attigit sen-
sus hebetat, ignauiam infert, & immobiles red-
dit, pòst menti obliuionem & tenebras offundit, si-
mul & percussum iam pilis nudatum suffocat.

AP. Præsteris morbus est hæresis, & quælibet
praua & violenta affectio, qua hebetatur iudicium
ingeneratur tepor, & mens Dei & sui oblita densissi-
ma ignorantiæ caligine offunditur. Lucanus alite-
icti a præstere morbum describit his verbis.

Nasidium Marsi cultorem torridus agri
Percussit præster, illi rubor igneus ora
Succendit, tenditque cutem pereunte figura,
lib. 9. *Miscens cuncta tumor toto iam corpore maior:*
Humanumque egressa modum super omnia membra
Efflatur sanies, latè tollente veneno.

LV. PVLEX IN CATENA AVREA.

Diuitiæ indignis oneri sunt, non honori.

MEMPHIDI compertus est aurifex, qui aurea catenula pulicem alligauit. *Leonius de rebus Africis.*

AP. Imbecilli homines magnæ opulentiæ affixi, non tam laudantur, quam ridiculè ostentantur, non tam tenent quam tenentur, non tam dominantur quam seruiunt. *Diuitiæ apud sapientem virum in seruitute sunt, apud stultum in imperio.* *Seneca de vita beata, 26.*

LVI. PYRALIS.

Charitas.

IN Cypri ærarijs fornacibus ex medio igni maioris muscæ magnitudinis volat pennatum quadrupes, appellatur Pyralis, à quibusdam pyrausta. Quandiu est in igne, viuit, cum euasit, languidiore paulò volatu moritur. *Plin. li. 11 cap. 36.*

AP. Charitas perpetuis diuini amoris flammis alitur, quæ si intepescat, perit ipsa, nec iam est charitas. Eius vero faces tam acres sunt & incensæ, vt solem ipsum possint adurere.

Βαιὰ λαμπὰς ἐοῖσα τὸν ἅλιον αὐτὸν ἀναίθει.

LXII. PYRAVSTÆ INTERITVS. ΠΥΡΑΣΤΟΥ ΜΟΡΟΣ.

Ambitio.

PYRAVSTA ignis fulgore vehementer lætatur, & ad lucernas aduolans, alludit ad flammam, donec vicius comburatur. *Æli. l. 12. cap. 8.*

AP. Ambitiosi ad honorum fulgorem propius accedentes, decussis temeritatis alis plerumq; grauissimo lapsu corruunt.

Α..οικα μωρ' ς κάρ]α πυργύσον μόρ ν. Est sanè ambitio,
vt disertè dicitur à S. Bernardo, subtile malum, secre-
tum virus, pestis occulta, doli artifex, marer hypocri-
sis, liuoris parens, vitiorum origo, criminum fomes
virtutum ærugo, tinea sanctitatis, excæcatrix cordi-
um, ex remedijs morbos creans, generans ex medici-
na languorem. Bernard. serm. 6. sup. Cantic. 33. At ill-
miseri postquam reciprocantis fortunæ ludos sun
experti, sero discunt quod abieti proceram illam su-
am staturam, & pulchritudinem intemperantius ia-
ctanti inculcat Rubus;

Ambitio. sua cum abiete.

Nunc læta quidem bona sola fateris,
Et nostris frueris imperiosa malis.
Sed tum pulchra minax su cidet membra securis:
Quum velles spinas tunc habuisse meas?

Auian. fab. 19.

LVIII. PYRIGONI.

Charitas.

Ælia. l. 2 cap. 2.

TERRA marique nasci animalia nihil mirum, nam
materia, & nutrimentum, & natura horum caussa
est. Ex igne verò generatas bestias volucres existere
nuncupatos Pyrigonos, & in eo ipso igne viuere & a-
li, hucque & illuc volare, hoc admirationem facit. Il-
lud idem admirationem excitat; cum extra ignem
nutricium egrediuntur, & frigidum cœlum attingũt
statim exeunt è vita. Quæ autẽ caussa sit, igne vt nas-
cantur, contraque aere, temperato elemento extin-
guantur, alijs dicendum relinquo.

August. l. 10 de spiritu & litera, c. 17.
Seneca.

APODOSIS.

Deus, ignis est: Pyrigoni, Dei amore incensæ cen-
tes, quæ in hoc cœlesti igne aluntur. *Charitas lex est f-*
dei & spiritus viuificans dilectorem.
Non perit flammis amor.

LIX. RVBETÆ RANÆ.

Improbitas.

RANÆ rubetæ, quarum & in terra & humore vita, plurimis refertę medicaminib⁹, deponere ea quotidie ac resumere è pastu dicuntur, venena tamen sibi semper seruantes.

AP. Impiobi bona repudiant, atque sibi mala quæque & arripiunt studiosius, & retinent pertinacius. *Plin li. 8. cap. 31.*

Ριγίστοιο δόλου καὶ ἀρῆς στόμα τοῖο βέβυσαι.
Γλῶσαν ἀεὶ δολόεσαν ἔχει πολύφορτον ἄτης. *Apollina Psalm.*

LX. SALAMANDRA.

Constantia.

SALAMANDRA non modo in ignē lætari dicitur, ac viuere, sed eum ipsum extinguere. θαῤῥεῖ καὶ αὐτῷ, καὶ ἐγχαιρεῖ τῇ φλογὶ ὁμόσε, καὶ ὡς ἀντίπαλόν τινα σπεύδει καταγωνίσασθαι. *D. Grego. Naz.*

AP. Salamandra symbolum est constantiæ; quæ inter miseriarum incendia triumphat. Symbolum hoc fuit Francisci Regis cum disticho, *Paradin⁹*

Vrsus atrox, aquilæ vt truces, & tortilis anguis
Cesserunt flammæ iam Salamandra tuæ.

Eiusdem cum Salamandra virturis hyacinthum notat S. Epiphanius: βαλόμενοι εἰς ἄνθρακας, πυρὸς αὐτοὶ μὲν οὐ βλάπτονται, τοὺς δὲ ἄνθρακας σβεννύουσιν. *lib. 2. de gemmis*

Hyacinthi (inquit) *in prunas ardentes ab igne non læduntur, ignem autem ipsum exsingunt.*

LXI. SALAMANDRÆ ORTVS.

Improborum vita ruina communis.

SALAMANDRA feralis Bellua, Ioue (vt aiunt) tonante, sæuientibus nimborum procellis & fœda

imbrium luuie longè lateque omnia inundante, pro... dit in lucem.

AP. Improbi, & scelerati homines ex rapinis & c... uili cruore concreti tanquam funestissima animal... tum demum nascuntur, cúm ciuilibus ruinis defo... mata infœlix patria languet, & contabescit.

Hoc semine crescunt.

Vel si Salmandram patientiæ imaginem esse veli... quod superiore Icone dictum est. Rectè dicetur Vi... tus instar Salamandræ per medias tempestates in l... cem erumpere.

Hora. Od. 4. lib. 4.

Sic Gens cremato fortis ab Ilio
Iactata Tuscis æquoribus, sacra
Gnatosque, maturo que Patres
Pertulit Ausonias ad vrbes.

LXII. SCARABEI.

Voluptuarius obscœnus.

Ælian. de Animal. l. 4. cap. 8.

SCARABEI viuunt in stercore, moriuntur in r... sis.

AP. Turpes in obscœnis triumphant, in hones... languent. Bellè hic cadit quod Theosterictus in N... ceta habet de Constantino Copronymo: Tantope... sordium & impurissimæ cuiusque rei odore ma... fertur delectatus, vt animalium brutorum sterco... bus se illiniret, & eos qui cum illo erant, id facere ... beret, quos amabat, ob idque benignè accipieb... quod rebus male olentibus semper delectaretur. H... Theophanes quoque videtur innuere, vbi ait: Ma... cis maleficijs & luxurijs cruentisque sacrificijs, & ... ballinis stercoribus, atque lotio delectatur, μαλακία... & dœmonum inuocationibus. Eandem scarabei pa... bolam Epiphanius accommodat hæreticis.

hæresi. 40

LXIII. SCORPIVS ET CROCODILVS.

Inimicitia lethalis.

SCORPIVS & Crocodilus gemino quodam inter se odio flagrant, ſimulatque alter alterum inſpexerit, in mutua funera ſponte rapiuntur, amboque eadem dimicatione perimuntur. Ælian. *li* 2. *c* 33 Scorpium ex Crocodylo naſci ſecundum nonnullos memorat, & ab eodem caudæ venenatæ aculeo extingui. σκορπίον ἐξ αὐτοῦ τίκτεσθαι. κέντρον δὲ ἄρα οὐραῖον αὐτὸν ἔχειν λέγουσιν, ἰοῦ πεπληρομένον.

APODOSIS.

Hac Icone ſignificantur inimici capitales mutuis vulneribus confecti.

Quid tantos iuuat excitare motus,
Et propria fatum ſollicitare manu?
Si mortem petitis: propinquat ipſa
Sponte ſua volucres nec remoratur equos. Boet. l. 4. metr. 4.
Quos ſerpens, Leo, Tigris, vrſus, Aper Monomachi exagitantur.
Dente petunt, ijdem ſe tamen enſe petunt.
An diſtant quia diſſidentque mores
Iniuſtas acies, & fera bella mouent?
Alterniſque volunt perire telis?
Non eſt iuſta ſatis ſæuitiæ ratio.

LXIV. SCORPIONIS ASSVLTVS.

Dæmonis inſidiæ.

SCORPIONES nulli nocent cui non ſit ſanguis.

AP. Dæmon tabidis præuaricatoribus non inſidiatur, ſed bonis quibus ſuccus eſt & ſanguis. Sic prædones onuſtas precioſis mercibus naues, latrones bene nummata appetunt marſupia. *Pl. lib. 11. cap. 25.*

Tutum carpit inanis iter.

Accommodari quoque poteſt calumniatoribus, qui ſolent ijs inſultare, quorum famam adulta veluti ſtir- *Ouid.*

pe ſurgentem ſperant ſe poſſe deprædari. Duros autem & tenuis famæ homines facile intactos relinquunt, quod nihil admodum ſpecioſum habeant, & plus in pugna ſit periculi, quam in parta victoria vtilitatis:

Mart. in Xenijs.

Naſutus ſis vſque licet, ſis denique naſus,
Quantum noluerit ferre rogatus Atlas:
Et poſſis ipſum tu deridere Latinum,
Non potes in nugas dicere plura meas.
Ipſe ego quam dixi. Quid dentem dente iuuabit
Rodere: carne opus eſt ſi ſatur eſſe velis.

LXV. SCORPIONIS CAVDA.

Lingua maledica.

Pl. lib. 11. cap. 25.

SEMPER cauda Scorpionis in ictu eſt, nulloque momento meditari ceſſat, ne quando deſit occaſioni.

AP. Lingua calumniatoris ſemper aut minatur, aut mordet: πονηρὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πονηρὸν συκοφάντης, Demoſt. in nobili oratione περὶ στεφάνου Huius verò peſtiferi veneni vim & damna declarat.

Mart. l. 7.

Quid non audebis perfida lingua loqui?
Te fingente nefas Pyladen odiſſet Oreſtes,
Theſea Pirithoi deſtituiſſet amor,
Tu Siculos fratres, & maius nomen, Atridas
Et Ledæ poteras diſſociare genus.

Nicet. in Manuele Comnen.

ὡς ἄρα οὐδέν τι διαβόλου γλώττης χείριστον ἐνέφυ τοῖς ἀνθρώποις κακόν.

LXVI. SCORPIONES IN HVMIDO VIRIBVS DEFECTI.

Baptiſmo Dæmones expugnati. ex D. Cypriano.

SICVT Scorpij & ſerpentes, qui in ſicco præualent, in aquam præcipitati præualere non poſſunt,

aut

aut sua venena retinere : sic & spiritus nequam qui Scorpij & serpentes appellantur, & tamen per vos data a domino potestate calcati, permanere vltra in corpore hominum non possunt, in quo baptizato & sanctificato incipit Spiritus sanctus habitare : hoc denique à rebus ipsis experimur, vt necessitate vrgente in ægritudine baptizati & gratiam consequuti careant in mundo quo antea mouebantur, & laudabiles in Ecclesia viuant.

LXVII. SCORPIIS ONVSTVS ASELLVS.

Improbus & illiteratus.

Παροιμιακὸν istud dictum non illepide de Alabanda dixit Apollonius Milaeus. vrbs est multis intercepta tumulis, qui speciem asini clitellis onusti referant, abundat quoque Scorpijs, vnde facetum hominis dictum. *Strab. lib. 14.*

APODOSIS.

Non dissimili ratione torqueri poterit in improbum hominem & illiteratum. Nam Asinus stupiditatem, Scorpius malitiam significat, vt patet ex Nicandri scholiaste, qui affert hunc senarium vulgo iactatum in magna improborum & captiosorum hominum multitudine: ἐν παντὶ γὰρ σκορπίος φρουρεῖ λίθῳ.
In omni etenim Scorpius lapide excubat.

LXVIII. SCYTALE SERPENS.

Voluptas.

SCYTALE serpens tanta præfulget tergi varietate, vt notarum gratia videntes retardet, & quoniam reptando pigrior, quos assequi nequit miraculo qui capiat stupentes. (Dæmonem huius serpentis forma indutum, Euæ imposuisse nonnulli volunt.) *Vide Sol. Polyhist.*

APODOSIS.

Plut. contra volupt apud Stob. ser. 6

Variegata est bellua voluptas, quæ sui amore perditos, & stupentes captat, quos postea deuoret.

Θηρίον ὅστι δελεαγωγὸν ἡδονή, ἀλλ' ... ἀργυρ...

LXIX. SEPA ANGVIS.

Heracleon hæreticus.

Epiphanius hære. si contra Heracleonitas.

SEPA profecto hic Heracleon merito dici poterit, qui est reptile quadrupes stellioni similis. cuius morsus detrimentum pro nihilo reputatur, sputum autem in cibum aut potum euibratum, statim mortem assumentibus inducit. Talis est sanè etiam huius doctrina.

LXX. STELLIO ΓΑΛΕΩΤΗΣ.

Inuidia.

TRISTE esse nomen Inuidiæ, omnique dedecore infame, Euripides inquit, quod etiam in nonnullis animalibus ratione expertibus habitat penitusque inhæret. Stellio enim, vt Theophrastus ait, simulatque senectutem, membranam hybernam, exuit, eam vorans consumit, ob inuidiam ex qua laborat aduersus hominem, quod suam tuniculam planè scit contra comitiales morbos plurimum valere. Ceruus item non inscius dextrum suum cornu magno vsui hominibus esse, hoc ipsum, inuidia flagrans, ne tanto bono homines fruantur, in terram occultat. Equa pariter non ignorat se vnà cum pullo amoris veneficia parere: idcirco simul atque editus pullus est, id agit, vt carunculam in pulli fronte innatam, nuncupatam hippomanes, voret. Similiter lynx vrinam occultat.

Æl. lib. 8. cap. 27.

AP. Inuidi commoda alijs inuident quibus ipsi non vtuntur:

φθόνος κάκιστος, καὶ δικαιότατος θεός. Porro hæc *Hippoto-*
Ælianus omnia decerpsit ex Theophrasto in tractatu *choõ apud*
de Animalibus quæ dicuntur inuidere. Adde ex eodem *Stobæum.*
vitulum marinum, qui cum captum se videt, coagulum euomit quod Epilepticis auxiliatur. Echinum quoque terrestrem, qui vnica corrumpit corium. Verum (inquit) οὐ διὰ φθόνον ταῦτα ποιεῖ τὰ ζῷα, ἀλλ᾽ ἄνθρωποι ἐκ τῆς ἰδίας ὑπολήψεως ταύτην αὐτοῖς προσῆψαν τὴν αἰτίαν.

LXXI. SYRTIS ANGVIPES. *Orat. 5.*

Voluptas.

ARTIFICIOSISSIME describitur à Dione Chrysost. his ferme verbis: corpus quidem illi muliebre idque admodum formosum, lasciue tumentes papillæ, totumque pectus ac ceruix pulcherrima, colore cutis nitidissimo, mira ab eius oculis prosiliebat hilaritas, quæ intuentem quemlibet in amorem procliuiter alliceret, reliquum corporis horridum, & sqammarum scabritie asperum & intractabile, inferne demum in longum anguem desinebat, cuius caput in extrema parte positum acre admodum esset, & mordacissimũ, alis minimè præditum, sed sphingis instar factum, neque tamen eloqui vt illæ faciunt, sed draconum in morem sibilum tantum edere acutissimum.

APODOSIS.

Typus est voluptatis, quæ quantumuis pulchra & *Ouid. Me-*
speciosa, ἐν ἐσχάτοις μελαίνεσθαι. *tam. l. 14.*

mediaq; tenus descenderat aluo,
Cum sua fœdari latrantibus inguina monstris
Aspicit, ac primo non credens corporis illas
Esse sui partes, refugitque abigitq; timetq;
Ora proterua canum; sed quos fugit attrahit vna.

LXXII.

LXXII. THAMVR.

Salus de sanguine vermis.

Vincent. Nat. hist, lib. 20 cap 170.

THAMVR dicitur vermis Salomonis. Nam cum marmor Parium ad ędificationem templi è remotis partibus conueni præcepisset, conscius prohibitionis legis, quæ vetuit altaris ædificandi lapides ferro incidi, quęsiuit experimentum in vermibus, quod ars humana nesciuit. Nam pullum Struthionis in vitreo vase reclusit, quem cum videret struthio, & habere nequiret, quam nouerat agnitam artem attentans, solitudinem lustrat, rediensq; vermiculum tulit, cuius sanguine vitrum leuit & diffregit, sicque fœtum eripuit. quod videns Salomon, hoc experimento eodem genere vermis in incisione durissimi marmoris vsus est.

Aliud symbolum.

AP. Christi sanguine, qui se vermem nominat apud Prophetam, de carcere erepti & liberati sumus, huic inferorum portæ, huic tenebræ, huic omnia dæmonũ terriculamenta cesserunt. Ad idem argumentum accommodari poterit quod habet Pausanias *in Bœoticis*, cum apud Haliartes Bœotios summa esset siccitas, vnus è primoribus Delphos missus accepit oraculum, aquam sese inuenturum, si primum Haliartum redeunti sibi obuiam factum interemisset: in patriam reuerso filius impubes Lophis primus occurrit: Pater stricto gladio puerum transuerberat: ille adhuc spirans, cum huc illuc cursitaret, vbicunque fusus humi esset cruor, inde aquæ eruperunt.

Lophis.

LXXIII. THERMVTIS. ΑΣΠΙΣ ΘΕΡΜΟΥΤΙΣ.

Iustitia.

ASPIDIS genus vnum Thermutin Ægyptij nominant

minant.hari. sacram esse aiunt, & summa religione colunt.Itaq;ea Isidis simulachra tanquam regio quodam diademate coronant.Eandem in perniciem hominum natam esse negant. Enimuero comminiscuntur eam se à probis abstinere:contra verò impijs necem afferre. Quod si ita est,Iustitiam vniuersi dixeris hanc feram honorare, vt quæ acrimonia intellectus bonum a malo discernat, & tanquam illius ministra ac vindex in malos animaduertat.Addunt alij, Isidem sceleratissimis hominum eam immittere. hanc quoq; solam in hoc genere immortalem esse Ægyptij referunt,qui aspidum genus in sedecim species diuidunt. in sacris igitur ædibus ad vnumquemque angulum Thermutidi habitanti bubulum adipem edendum interuallis quibusdam objiciunt, Æl.l.10.c. 31.

APODOSIS.

Typus Iustitiæ Iamblichus in epistola ad Anatolium de Iustitia, ἔργα τοίνυν τῇ δικαιοσύνῃ πρόσφορα καὶ ἐπιτηδεύματα εἴη μὲν, ὅσα κανονικὰ καὶ μετρία τυγχάνει, καὶ εὐσυμβαλλόμενα καὶ εὐσυνάλλακτα καὶ ὠφέλιμα, τῶν βλαβερῶν κωλυτικὰ διαπράξεων· τῶν δὲ ἐναντίων τὴν ὅλην κατάχεσιν παρασκευάζοντα, Opera igitur & studia Iustitiæ accepta fuerunt, quęcumque ordinata & tranquilla sũt, composita,conciliata, vtilia, quæcumque noxios & prauos actus prohibent:Atq; nos ad contrarias omnino promouent.

LXXIV. VESPA IN ACETO.

Seueritas vtilis.

SI oleo infundatur Vespa, moritur:aceto autem postea reuiuiscit.

APODOSIS.

Acria plerumque ingenia nimia mansuetudine deprauantur,quæ si paulo seuerius tractentur, & vigent iucundius,& proficiunt vberius. *Lenta enim re media,hom.8.* *Vincent. Natu hi. l 24.c.74 Basil in Hexamer*

media, & segnes medicos eorum morbus, quod ait Curtius, *non expetit*. Simili modo Sal Agrigentinum aqua induratur, igne liquescit.

LXXV. VESPÆ VENENATVS ACVLEVS.

Maledicus.

Ælianus. ACVLEATÆ Vespę hoc etiam facere dicuntur. in viperam quam mortuam perspexerint inuolantes, veneno aculeum imbuunt: vnde mihi homines disciplinam, non eam quidem bonam, veneno inficiendi sagittas hausisse videntur: cuius in odyssea Homerus meminit. Ac sane Hercules vt hydræ veneno iacula tinxit, sic Vespę viperina acerbitate aculeos inficiunt.

APODOSIS.

Plerique naturæ improbitate ad omnem petulantiam armati, quo deteriores euadant, veteres calumniarum magistros legunt, & in ijs linguam improbam suæ malitiæ telum exacuunt. Ex hac officina prodiēs calumniator:

σκολιὸν εἰλιγμένος ἔρχεται οἶμον,
Apollon. εὖτε μὲν ὀξύτατον πάλλει σέλας ἠελίοιο,
Argon. 4 Ροίζῳ δ᾽, ἔνθα, καὶ ἔνθα, κάρη στρίφει.

LXXVI. ZOPYRON.

Appelleianorum hæresis.

TRADVNT dolorosam vespam, quam quidam Zopyron appellant, habere quidem aculeum venenum iacientem, breuem, non multum dolorem inducentem, sed qui secundum ipsius facultatem venenum iaciat. Si vero quis perscrutans ipsius latebras,

bras, aut nidum destruat, in fruticibus enim, & herbis hunc facit, & instar faui sibi ipsi capsas quasdam construit, in quibus capsis sobolem suam deponit, & sibi ipsi fœtus facit: Si verò quis perscrutans virgâ aut ligno pungat fauum & destruat, exit indignata ipsa horrenda quidem, verum debilis vespa, & si inuenerit petram aut lignum, præ irâ quâ excanduit, cum stridore instat, & impetit ac ferit petram, & petram quidem nihil lædit, neque lignum, imò neque hominem, etiamsi momorderit, nisi quod modicum dolorem inducit: verum aculeum amittit, & sic petit, petra verò nullâ iniuriâ afficitur. Sic etiam hæc vespacea secta instar Zopyri, paruam inducens vexationem subuertetur, vbi in petram illapsa impegerit, hoc est in veritatem, & vbi aculeum amiserit.

Epiphan. hæresi 44. contra Appelleianos.

PARA-

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER DECIMVS.

PLANTAE.

I. AGNVS, HERBA.

Simplicitas ſimulata.

ON longè à Cazanenſibus Tartar in quadam inſulâ a grauiſſimis vir narratur ſemen quoddam inueni non abſimile peponum ſemini, pau lò tamen maius, & rotundius, ex eo que in terram condito quiddam ag no ſimillimum enaſci; quinque pa marum altitudine. Nam & caput, oculos, aures; ca teraque omnia in formam agni recens editi, pellem etiam ſubtiliſſimam habere, qua permulti his in locis ad ſubducenda capitum tegmina vtantur: Tum que que plantam illam, ſi tamen ſic dicenda ſit, carnem quidem nullam, attamen ſanguinem habere: ſed car nis loco materiam quandam Cancrorum carni perſi milem: vngulas verò, non vt agni, carneas, ſed pili quibuſdam ad cornu ſimilitudinem veſtitas: Radi cem illi ad vmbilicum, ceu veſtis medium eſſe: viue re autem tantiſper donec depaſtis circum ſe herbis radix ipſa pabuli inopia areſcit.

Odericus lib. I.

APOD. Multi ſpecie duntaxat, agni, rapacitat lupi.

O vita fallax abditos sensus geris,
Animosque pulchram turpibus faciem induis,
Pudor impudentem celat, audacem quies,
Pietas nefandum. Seneca in Hippolyt.

II. AMYGDALVM.

Virtus initio ardua.

DVABVS veluti tunicis, ita pelliculis vestita sunt amygdala: Prima quidem amara est; secunda dura & aspera, quæ fructus in se iucundam complectitur suauitatem,

AP. Hoc virtutis est symbolum, quæ Tyronibus nuper ex voluptatum contubernio seductis rigida videtur, & austera; mox labore quæsita mitescit, & suorum fructuum copiam facit.

ἔκδηλον δὲ ἔπειτα πέλει.

III. ARBOR, ἄγνος.

Castitas.

PER MVLTAM Serpentinum fugam Nepeta irriguis gaudent locis, & Agnos faciunt, & longè lateque expellunt. In Atheniensium Thesmophorijs Atticæ mulieres Agni folijs cubilia substernũt, quòd & serpentibus sit infesta, & simul existimetur ab appetitione Veneris prohibere, vnde nomen traxisse videtur. Herba etiam Libanotis nuncupata serpentibus formidabilis est. Ælian. li. 6. cap 6. de Anim.

APODOSIS.

Agnos castitas, serpentes Diaboli. Cyprianus Tertullianum sequutus: *Pudicitia est honor corporum, ornamentum morum, sanctitas sexuum; vinculum pudoris, fons castitatis, pax domus, concordiæ caput. Hæc nos commendat Domino, connectit Christo: hæc expugnat omnia de membris illicita desideriorum prælia, pacem nostris corporibus induit: beata ipsa, & beatos efficiens apud quos habitare dignatur.* Hæc Cyprian. L. de disciplina & bono pudicit.

IV. ARBOR ANTISTROPHOS.

Contraria ex eodem, vel Crucis lignum.

De rebus inhist. Si. pa, 4. c. 17

NON procul à Malaca arbor eſt, cuius radices cu multæ ſint, in varias diſperſę ſunt partes, quę en ad orientem ſpectant, antidotum præbent aduer venenum quodlibet, febreſque pellunt, aliaſq; æg tudines, at quę vergunt ad occaſum, ipſiſſimum ven num.

AP. Ex eodem fonte res omnino contrariæ ſa proficiſcũtur. Commodè dici poterit de fatali lign per quod in fraudem, & exitium inducti ſumus de ligno crucis, per quod ad vitam reuocati mus. D. Gregor. Naz. orat. 25. πρὸς δ ξύλ. ν τ ζωῆς ὑ λαχ...ες διὰ ξύλυ τῆς ἀτιμίας.

Origen. de Crucis potentia.

Origen. hom. 8. in locos diuerſos: *Euangelium Dei humilitai eſt, illius crux noſtra victoria eſt, illius p bulum noſter triumphus: gaudentes leuemus hoc ſignum humeris noſtris, victoriarum vexilla portemas: cùm da nes viderint, contremiſcunt. Qui aurata Capitolia non ment, crucem timent. Qui contemnunt ſceptra regalia, purpuram Cæſarum, & dapes; Christiani ſordes, & ieiu pertimeſcunt. Virga Moyſis duplicem gerebat imagine Nam hoſtibus occurrebat vt ſerpens mordens, & e cans; Iſraelitis erat vice baculi, quo nitebantur . etiam verum lignum Crucis hoſtilium quidem ſpiritu nequitiæ mors eſt, animarum verò noſtrarum baculus, t ſedes, & vita, in qua conquieſcunt.* Macar. *hom.* 47.

Caroli Ducis ſymbolum.

In eodem argumenro vnum ſubiungam. Carol Rex Neapolitarum dux Calabrię habuit in inſignib rupem ferra ſciſſam, in cuius cacumine eſt Crux, ſumma cruce roſa cum ſymbolo,

In patientia ſuauitas.

V. A

V. ARBOR ἄτυφος.

Martyres.

REPERITVR in orbe nouo arborum genus quod cum aduritur nullos fumos emittit, quin potius suauissimum spargit odorem. Alia est cuius incisio guttulam distillat balsamo odore persimilem, cuius virtus est vulnera quæcunque curare, cicatricesque prorsus obducere. *Maiol. Dialog. 21*

APOD. Martyres vsti, & secti nulla caligine sunt obducti, sed præstantissimos suæ virtutis odores in omnem terrarum orbem effuderunt. D. Chrysost. de SS. Matyr. ἀλλὰ φλογὸς πάντοθεν πολιορκούσης, καὶ τῶν σπινθήρων τοῖς ἕλκεσιν ἐπιπηδώντων καὶ θηρίου παντὸς δριμύτερον δακνόντων τὰ τραύματα, καὶ ὥσπερ ἀδαμάντινοί τινες, καὶ ἐν ἀλλοτρίοις ὁρῶντες ταῦτα γινόμενα σώμασιν, οὕτω γενναίως καὶ μετὰ τῆς προσηκούσης αὐτοῖς ἀνδρείας ἐπὶ τῶν τῆς ὁμολογίας εἱστάκεισαν ῥημάτων ἅπερ στερεοὶ διὰ πάντων δεινῶν μένοντες, καὶ τὴν ἑαυτῶν ἀνδρείαν καὶ τὴν θεοῦ χάριν λαμπρῶς ἐπιδεικνύμενοι.

Sed flamma illos vndique obsidente, ac scintillis in vlcera præsilientibus, & quauis fera crudeliùs vulnera vellicantibus perinde quasi essent adamantini, & in alienis ista corporibus fieri cernerent, ita generosè ac cum ea qua illos decebat fortitudine in confessionis verbis constantissime perseuerabant, & in omnibus his malis durantes simul & animi sui robor inuictum & Dei gratiam egregie præ se ferebant.

Deinde eorum corpora comparat cum sole. ὥσπερ τινῶν ἀκτίνων κροκοειδῶν τῶν ῥυάκων τοῦ αἵματος πανταχόθεν αὐτοὺς περιρρεόντων, καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν καταυγαζόντων πολλῷ μᾶλλον ἢ τὸν οὐρανὸν ἥλιος.

Dum veluti crocei quidam radij, riui sanguinis vndique illis diffluerent, eorumque corpus multo quàm cælum Sol ipse splendidius illustrarent.

VI. ARBOR HISPANIOLÆ.

Voluptas.

Hiſt. noui mundi.

IN Hiſpaniolâ inſulâ arbor eſt, cuius fructus pyr muſcatis perſimilis, iucundo odore, eſui quoqu gratiſſimus, verum peſtiferi ſucci; nam Indi illo ſagi tas oblinunt, veluti veneno.

APOD. Voluptatis ſpecies iucunda, peſſimi ſu effectus.

Euripides apud Stob. ſer. 3.

Βραχεῖα τέρψις ἡδονῆς τίκτειν λύπην.

Philo de mundi opificio p. 27. edit. Col. Allo eandem per ſerpentem Paradiſi terreſtris μυθολογεῖ d ſertiſſimè philoſophatus.

VII. ARBOR IMMORTALIS.

Verus Philoſophus.

D. Gregorius Nazianzenus, qui refertur à S. Maxi mo de patientia, arborem quamdam eſſe ait i fabulis, quæ reſecta pullulat, & cum ferro certat. E ſi Poetarum, inquit, verba vſurpanda ſunt, tantu abeſt vt moriatur, quin morte ipſa viuit, ſectione ge minat, ac decerpta ſuccreſcit. ἔς τι παρὰ τῶν μύθῳ φυτ ὃ θάλλει τεμνόμενον καὶ πρὸς σίδηρον ἀγωνίζεται. καὶ εἰ δεῖ πο ητῶν μεμνῆσθαι λόγου, θανάτῳ ζῇ καὶ τομῇ φύεται, καὶ αὔξεται δα πανώμενον.

AP. Idem ſic parabolam reddit: ἐμοὶ δὴ δοκεῖ σο φὸς τοιοῦτο εἶναί τι ὁ φιλόσοφος, ὃς εὐδοκιμεῖ τοῖς πάθεσ καὶ ὕλην ἀρετῆς ποιεῖται τὰ λυπηρά, καὶ τοῖς ἐναντίοις ἐγ καλλωπίζεται. *Mihi verò videtur ſimile quidpiam eſ vir Philoſophus, qui infortuniis illuſtratur, & moleſta qua que in virtutis materiam transfundit, ipſiſque aduerſis v nuſtatur.* Hoc voluit Horatius cum ſcripſit:

Od. 4. lib. 4.

Duris vt ilex tonſa bipennibus
Nigræ feraci frondis in Algido,

Pl

Per damna, per cædes ab ipso
Ducit opes animumq; ferro.

VIII. ARBOR INDICA.

Sat citò si sat bene.

THEOPHRASTVS refert arborem quandam Ægyptiam fructum nullum ferre ante centum annos. Sic autem ille: τὰ νέα τῶν φυτῶν διὰ τὸ πλῆθος ὑγρότητος καὶ τὸ ὅλον τροφῆς ὀψίκαρπα. τὰ δ' αὖ πάλιν ὡς ὀψίφορα πόῤῥω τῆς ἡλικίας ὄντα, καθάπερ τὸ ἐν Αἰγύπτῳ λεγόμενον δένδρον ὃ ἑκατοστῷ ἔτει μυθολογοῦσι φέρειν καρπόν. *Theoph. de caussis Plant. 21.*

AP. Periculosa est præpropera prudentia.

φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς. *Sophocl. in Oedipo.*

IX. ARBOR MEDVLLÆ FERREÆ.

Crudelitas.

FERRI vim, atque aciem habet arbor in Iaua insula maiore. Interior enim medulla ferrea est, virgæ modo ab imo in summum verticem ductæ. *Nicol. de comit. & Mar. Pol. li. 3. c. 16.*

APODOSIS.

Pleraque ingenia adeò dura sunt, & stolida, vt medullas ferreas, aut, vt ait Sidonius Apollinaris, corneas fibras habere videantur.

ἀπὸ δρυὸς, ἢ δ' ἀπὸ πέτρας.

ARBOR MVSA.

Litera sacra.

EX palmarum genere esse putant arborem illam, quæ in Ægypto, Cyproque, & Syria prouenit, quam qui illuc nauigant Musam appellant. Iudæi arborem esse aiunt, cuius fructus Adamus comedit, quod ego ridiculum esse arbitror. Ex ea circumeunt fructus, parui cucumeris magnitudine, per

maturitatem quodammodo flauescentes ficuum in star cortice contecti: eodem quoque modo, quo fi cus, spoliantur. Substantia pulpa melopeponibus si milis, nullo intus osse, neque semine. Ij principiò gu stantibus, insipidi esse quodammodo iudicantur, ne ita gustatui suaues: sed qui ijs vesci perseuerant, ma gis ac magis indies oblectantur, occulta quadam s poris suauitate ita allecti, vt numquam ijs satura posse videantur. Huius meminit Auicenna.

Lib. 2. cap. 84.

AP. Literæ sacræ primo aditu rudes, & insipid videntur imperitis, sed intus totæ sunt ex medull nihil habent ossis, nihil duri, & morosi, quinimo a matores suos sine satietate oblectant, & solidè nutri unt.

Ferrum mitescit ab auro.

Idcirco Cassiodorus ait, ab Orpheo & Musæo Elysios campos carminum suauitate oblectari: qu postremæ ætatis iucunditas in fructu eruditionis collocata. *Musæum etiam* (inquit) *& artis Orphei filiu & naturæ, Maronis præpotens lingua concelebrat, dicens pud inferos in summa beatitudine constitutum, quod p Elyseos campos felices animas septem chordarum pulsibus moenabat: significans summo precio perfrui cui disciplinæ hi ius contigerit suauitatibus epulari.*

Variar. l. 2. epist. 4.

XI. ARBOR THERÆ.

Intacta per æstus.

THERA Insula per annos septem pluuiam non c experta. Ex quo in torridi cœli inclementia om nibus plantis arescentibus, vna incolumis remansi & virides ramos explicans inter cæterarum incendi gratissima iuuentute pubescere visa est.

Vide Herod. lib. 4. p. 119.

APODOSIS.

Arboris instar fuit semper virentis Vir Dei parens, inter æstus peccati illæsa. Nulla

omni

omnino labem admisit, quæ fuit, vt ait S. Methodius, ἄσπιλον ἔνδυμα τοῦ ἀναβαλλομένου φῶς ὡς ἱμάτιον: *Intaminata vestis illius qui luce non secus ac pallio amictus est.*

Quòd autem hic Thæræ arbori contingit, hoc in agro Elephantino vires, sicusque narrantes experiri, quibus scilicet folia numquam decidunt. Theophrastus: περὶ γὰρ Ἐλεφαντίνην οὔτε τὰς ἀμπέλους οὔτε τὰς συκᾶς φασὶ φυλλοβολεῖν. Item in Creta insula, in agro Cortinensi platanum apud fontem quemdam esse asseuerant, quę numquã folia deperdit. Quercus quoque in agro Thurino est, Sybari perspicua, quæ numquam folia dimittit. *Elephãtinus ager. l.1.de plãtis. Platanus. Creta & Quercus Thurina. Id.l.1.c.15*

XII. ARBOR VPSALÆ.

Æternum virens.

VPSALÆ dum gens adhuc infando idolorum cultu illigata teneretur, templum erat magnificentissimum, & auro egregie inductum: quod vt erat in ampla planitie situm, admirando sui fulgore venerandam religionis maiestatem accessuris ingenerabat. Adstabat eius foribus arbor ingens ignoti generis, patulis diffusa ramis, æstate & hieme iuxta virens, etiam in plana frigidissima. Huic fons proximus in locum sacrificiorum dulci scaturigine ebulliebat. *Olaus Magnus li.3.100.*

APODOSIS.

Virgo inter peccati hyemes intacta, quomodo enim labem tulisset, quæ (vt ait D. Augustinus) *quãtum creatura conditio patitur, luci inaccessibili videtur vnita?* *AdCathe l.4.*

XIII. ARBORES INDIÆ.

Per pronum creſce.

Humilitas.

OMNES ICRITVS refert in Muſicana terra India arbores quaſdam inueniri, quarum rami cùm ad duodenos cubitos creuerint, reliquum incrementum pronum faciant, deflexæ, quouſque terram contingant, deinde terram ſubeant, ac radices agant veluti traduces, mox rurſus in truncum exeant, à quo poſtquam auctæ fuerint, eodem modo flectantur, & aliam propaginem efficiant, rurſuſque aliam, & ſic deinceps, vt ab vna arbore longum fiat vmbraculum, tabernaculo multis columnis nitenti ſimile.

AP. Illa demum excelſa magnitudo eſt, quę ſe per pronum dilatat: contra quod dixit Seneca ad Neronem, *Summa magnitudinis ſeruitus eſt, non poſſe fieri minorem.*

XIV. ARBORES LANIGERÆ.

Inoleſcunt mollia duris.

l. 1. mirac. cap. 18. SVNT ad Leuidam ciuitatem prope Hiericho arbores, quæ lanas gignunt: exhibent enim poma in modum cucurbitarum, teſtas in circuitu habentia prædutas, intrinſecus autem plena ſunt lanæ. Et de his ferunt ipſi Ieſu Naue ſolere fieri indumenta: nam & ad aquas calidas eædem plantæ creſcunt, in quibus Ioſue lauare ſolebat. Huius generis lanas candore, & ſubtilitate admirabiles ſe vidiſſe narrat Gregorius Turonenſis. Δένδρων quoque ἐριοφόρων meminit Theophraſtus. *l. 4. de hiſt plantarũ. cap. 9.*

AP. Teſtæ prædutæ quæ candidam & ſubtilem lanam

lanam tuentur, è qua tantus Heros vestes petebat, significant illud toties inculcatum, per ardua virtutem niti ad solidę quietis, & iucundissimi fructus voluptates.

Ordo fuit creuisse malis

XV. ARBORES MELLIFERÆ.

Primis stat maior gratia pomis.

FREQVENS arbor in India, cuius meminit Q. Curtius faciem quercus habet: eius folia multo melle tinguntur: sed nisi Solis ortum incolæ occupauerint, vel modico tempore succus extinguitur. *Curt. l. 6.*

APODOSIS.

Talia sunt pleraque, vt in primordijs suaui quodam gratiæ aucupio blandiãtur, statim autem emortua venustate deflorescant. Talis (inquam) esse solet in pueris nõnumquam prima ætatula, dulcis illa quidem, & festiuitatis lenocinio quodam commendanda. Mox vbi primis adolescentiæ fascibus inardescere visa est, tota illa simplicis naturę iucunditas extinguitur:

Fructumq; exspirat in vmbras.

XVI. ARBORES SODOMÆ.

Vanitas rerum humanarum.

IN Sodomitico agro poma giguntur, quæ licet speciem maturitatis habeant, mandi tamen non possunt: nam fuliginem intrinsecus fauillaceam ambitus tantùm eximiæ cutis cohibet, quæ vel leui pressa tactu fumum exhalat, & fatiscit in vagum puluerem. *Solin. c. 36*

APODOSIS.

Res opesque humanæ, his fructibus simillimæ, pompæ plurimum habent, cùm nihil solidæ volup-

tatis habeant. de diuitiarum pompa epist. 310. *vidisti quam intra paucas horas ille ordo quamvis lentus dispositus que transierit? hoc totam vitam nostram occupabit, quod tum diem occupare non potuit?* Et deinde: *Hoc itaque mihi dico quoties occurrit domus splendida, cohors cu seruorum, lectica formosis imposita calonibus: Quid miraris quid stupes? pompa est: ostenduntur istæ res, non possidentur, dum placent transeunt.*

XVII. ARBORES SOLIS ET LVNÆ.

Sacerdotium & regnum.

EST in epistola Alexandri fabulosi (vt arbitror) N potis mentio duarum arborum, quarum vna Arb Solis, altera Lunæ nuncupabatur. Vtraque primo deris sui afflatu percussa reddebat oracula: vtraque iam in eclipsi Solis & Lunę vberrimis lacrymis mar re credebatur. Erant autē in medio luci collocatæ, c pressis frondium genere simillimæ, pedum ferme ce tenorum. Eas cùm Alexander adijsset, perstricta dijs cognatorum siderum vtriusque stirpis cacumi in voces & oracula resolui, magno circumstantium micorum stupore animaduertit.

APODOSIS.

Solis & Lunæ arbores haud fabulosæ sunt Eccle astici ciuilesque magistratus, qui suorum prin pum afflatu leges tum diuinas tum humanas inte pretantur, quarum certè oraculis hic orbis terraru administratur. Gelasius Papa Afer: *Duo sunt, Impera*
In epi. ad Anast.imp. *Auguste, quibus principaliter hic regitur mundus, auctori sacra Pontificum & regalis potestas.* Et Iusti
in aut p. Ian. μέγιστα τῶν ἐν ἀνθρώποις ἐστὶ δῶρα θεοῦ παρὰ τῆς ἄνωθεν
ti.6.nu.6 δομένα φιλανθρωπίας, ἱερωσύνη τε καὶ βασιλεία.

XV

XVIII. ASPHODELVS SOLVS GIGONIAM PETRAM mouet.

EST Asphodelus planta, quæ aliter appellari solet Hasta regis, Gallicè *la Hache roy.lle*, id est sceptrum regale; nam hastę olim pro sceptris erant, vnde Euripides in Hecuba dixit λαὸν εὐθύνειν δορί, quod est, sceptro moderari. In eodem genere est lapis regni, cuius meminit Ctesiphon 3. de plantis: λίθος κρυστάλλῳ παραπλήσιος ἀνθρωπόμορφος τετμημένος, & regni conciliator. Asphodelus autem solus Gigoniam petram mouet. *Hephæstio*

AP. Significat igitur emblema, Regum potentia & imperijs duriores etiam animos flecti, & impelli ad ea quæ minimè facerent; nihil enim ad mouendum in rebus humanis est hasta illa regia potentius. *Ille est spiritus vitalu, quem tot millia trahunt, nihil ipsa per se futura nisi onus, si mens illa imperij subtrahatur*: Seneca. *De Clem.* Animaduerte porro in caule hastæ regiæ, quæ regum est symbolum, innasci vermem, qui in aliud animal alatum, & floridum mutatur; idque asphodelum populari, donec aliquid retinet vigoris. Vbi enim exaruerit, tum demum vermis eo eroso euolat. *Vermis asphodeli.* ἐν δὲ τῷ ἀνθερίκῳ συνίσταται σκώληξ ὃς εἰς ἄλλο μεταβάλλει ζῶον πτηνὸν, ἀνθινοειδὲς, καὶ ὅταν ἀνθερικὸς αὐχμώδης, διεσθίων ἐκπέταται. *Theoph.* Talis est plerumque principum conditio. Homulos tenues, & contemptos, qui per vermiculos significantur, habent in sinu & suis alunt visceribus, postquam eos leuiculis assentationibus ceperunt: interim illi alas assumunt, florent diuitijs, & honoribus, & postquam amplissimorum virorum fortunas eroserunt, tum demum exiliunt.

BAARAS. vide, *Pisciculus maris Indici.*

XIX. BALSAMVM.

Circumcisio.

Vide The. op. li. 9 de hist. Plāt. cap. 6.

BALSAMI radix horrida, deformis, atque omnin inutilis: sed cùm primum lapide incisi fuerint tu gentes eius rami, mox suauissimum ac preciosiss mum balsami stillat vnguentum.

AP. Hoc filijs Israel euenisse cognoscimus: cù primum lapide fuerunt circumcisi, mox Iosue aud uit Dominum dicentem: *Hodie abstulit opprobrium Æ gypti à nobis.*

Lib. 4. super ca 50.

Vide Villap. part. 2. c. 17. pag. 393.

Animaduersione hic dignum est quod habet Cy rillus, moriente Iosue atque sepulto, in eius sepu chro positos esse cultros lapideos quibus circumci dit filios Israel: vt significaretur quòd legalis circum cisio sepulta & tanquam mortua per circumcisio nem & mortem Christi: Et vt discamus circumcisio nis spiritualis gratiam Saluatoris morti esse affixam quæ circumcisio mortis atque interitus deiectio est & nostræ sanctitatis initium.

XX. BALSAMA ARABIÆ.

Voluptas humana.

IN Arabia sunt balsami arbores, ea, qua myrti stir pes, magnitudine: folia illis qualia herbæ Amara co: ad eas cubilia figunt viperæ, vt quas non mod balsami liquor, sed ipsa fruticis vmbra delectat. Vb legendi liquoris tempus fuerit, Arabes ligneolarum regularum complosione bestias fugant, occidere e nim nefas putant: & si quem fortè momorderint, le

thal

thalis non eſt plaga : præſtantiſſimi enim laticis odore veneni acerbitas miteſcit. Pauſanias in Bœoticis, p.303. Meminit quoque Theophraſtus ἐν δὲ τόποις ποὶ πεφυκέναι τινὰ βοτάνη ἐφ' ἧ συνεσπειραμένος ὄφεις εἶναι μικρὸς σφόδρα. *lib. 4. c. 6. de Hiſt. Plant.*

APODOSIS.

Mundi gaudia incerta & doloribus mixta. Seneca: *Quid quod gaudia quoque eorum trepida ſunt? non enim ſolidis cauſis innituntur, ſed eadem qua oriuntur vanitate turbantur. Qualia autem putes tempora eſſe, etiam ipſorum confeſſione miſera, cùm hæc quoque quibus ſe attollunt, & ſupra hominem efferunt, parum ſyncera ſunt: Maxima quoque bona ſ llicita ſunt: nec vlli fortuna minus benè quam ptima creditur.* *de breuitate vitæ cap. 17.* Significat etiam nullum adeò ferum ngenium quod bona inſtitutione non mitigetur.

XXI. BASILISCVM.

Lenitas in ſubditos.

IVSTINIANVS Genuenſis hiſtoriographus, præclarum habet lenitatis in ſubditos tale ſymbolum, Franciſcus Marcio (inquit) iuriſconſultus egregius, miſſus à Republ. Genuenſi orator ad Ducem Mediolanenſem, cùm is nollet eum dimittere, nec pactis conuentis cum Genuenſibus ſtare, capta occaſione obtulit eidem Duci manipulum herbæ Ocymi : qui admirabundus quid ſibi hoc demum vellet, quæſiuit quid rei eſſet. Cui ille reſpondit, tantem eſſe huiuſmodi plātæ naturam, vt leniter, ac ſuauiter contrectata gratum odorem ſpiraret ; nimis autem duriter compreſſa, & attrita, non ſolum omnem ſuauitatem deperderet, ſed etiam ineunte tempore ſcorpios generaret : habere autem ſe ingenia Genuenſium eodem planè modo. Dux hoc ingenioſo admodum reſponſo delectatus & ſententiam *lib. 6.*

pri-

priorem mutauit, & legatum honorificè dimisit. R[...]tulit Camerarius inter ſymbola.

AP. *Qui vult amari, languida regnet manu.*
Lene fluit Nilus, ſed cunctis amnibus extat
Vtilior.

XXII. CAPRIFICVS.

Temperantia.

Vide Plutarch. Sympoſ. lib. 2.

CAPRIFICO ea vis eſt, vt laſciuientium tau[...]rum & quantumvis ferocientium naturam [...]que adeò compeſcat eorum collo circumdata, vt i[m]mobiles propemodum eos reddat.

Epiſt. 88.

AP. Incontinentiæ frenum eſt temperantia. Sen[eca:] *Temperantia voluptatibus imperat, alias odit atque abi[...] altas diſpenſat, & ad ſanum modum redigit, nec vnqu[am] ad illas propter ipſas venit. Scit optimum eſſe modum cup[ido]rum; non quantum velis ſed quantum debeas ſumere.*

XXIII. CAPRIFICVS.

Inutilis ſibi, alis vtilis.

CAPRIFICI ficus nunquam matureſcit, ſed [ta]men gignit culices, qui deuolantes ad veram [fi]cum, perfoſſo ficorum cortice, in maturitatem e[u]cant. Dicuntur propriè culices illi, cum arborem [...]mulant, ψηνίζειν.

AP. Tales ſunt, inquit, Plutarchus, qui cum [ni]hil ipſi queant egregium facere, aliquo pacto vir[tu]tem aliorum ſtimulant. Meminit huius caprifica[...]rationis Theophraſtus his verbis: Διὸ καὶ ἐρινά[ζουσι] τὰς συκᾶς. τοῦτο δὲ ποιοῦσιν ὅπως οἱ ψῆνες οἱ ἐκ τῶν ἐρ[ινῶν] τῶν ἐπικρεμαννυμένων γενόμενοι διοίγωσι τὸ ἄκρον τῆς συκ[ῆς]. *Quapropter ficos caprificant: quod ea cauſſa faciunt,* [...]

lib. 2. de plantis, cap. 12.

culices parui, qui ex capricis appensis nascuntur, poma fici aperiant,

XXIV. CEREVS SPINOSVS.

Virtutum gaudia vulnus habent.

CEREI spinosi portentosa penè elegantia est: opplet enim animum, & oculos spectantis, rarissimæ venustatis spectaculo: hastas surrigit quaternas & quinas, nouemdecim & vicenum cubitorum, virgatis, & ad normam directis strijs cannulatas. In externis striarum angulis obtusis torus collucet stellalis, corneis stælis radiatim è suo centro quoquouersum minacibus: obductus est callosa carne & succo aloes: flores in summo vestigio promit gratissimos, & hilari purpura miniata rubet. *Vide Hist. Ruell. pla li. 18. c. 48*

APODOSIS.

Qui fit vt tam excellentis pulchritudinis planta cælum & stellas referens hastas surrigat: corneos stylos exerat, spinis vndique rigescat, succum etiam amarum præferat; flores interim hac veluti armatura obuallet gratissimos. nisi vt ostendat χαλκόδετον πρὸς οὐρανὸν ὁδὸν, ferro & ære stratam ad cœlum viam?

μεγάλου ἀθλητοῦ ἐστὶ ἱδρῶσαι καὶ νικᾶν. *Maximus Tyrius.*

XXV. CHRYSOPOLE.

Doctrinæ syncerae cultor.

IN Pactolo crescit herba, Chrysopole vulgò nominatur, cuius examine vicinarum vrbium incolæ purum aurum ab adulterino discernunt. Nam ipso tempore, quo id conflant, hanc herbam admouere solent: cuius folia, si adulteratum non sit aurum, inaurantur; quod si corruptum sit, tingi se non patiuntur. ἐὰν μὲν ἀκίβδηλον χρυσὸν ᾖ, τὰ φύλλα

φύλλα χρυσοῦνται· ἐὰν δὲ ἐφθαρμένον ὑπάρχῃ, τὴν ἤλλο... μένην ὑγρασίαν ἀποπτύει.

AP. Recte cadet emblema in sinceram C... tholici mentem, quæ nihil adulterinæ doctrinæ ha... ſerit.

Puroq; illimis honore.

XXVI. CITHARA HERBA.

Non omnis moriar.

CLITONYMVS libro tertio rerum Tragicarum ... fert naſci in Pangæo herbam hac de cauſa. Illę q... Orpheum diſcerpſerunt Bacchantes eius membra... fluuium Hebrum proiecerunt: & caput quidem c... ſit in draconem; * lyra autem inter aſtra relata eſt. ... ex cruore ſtillante orta eſt herba Cithara, quæ du... Bacchi ſacrificia peraguntur, citharæ ſonum emitt...

AP. Fabuloſa hæc hiſtoria inuenitur in Plutarc... iunioris libello de fluminibus, qui iſtis portentis ſc... tet. Recte ſignificabis in emblemate doctorum vir... rum gloriam & monumenta nunquam intermori, ...

Non omnis moriar multaq; pars mei
Vitabit Libitinam.

*ἡ δὲ λύρα κα]ασκρί- χθη. *aliį*; ſtat ũ non mu- tauit. *Legẽdum ex iſtimo.* κα]ηστερί- σθη. *Horat. od. 23. l. 3. car*

XXVII. CORIANDRVM.

Verbum Dei.

TRADVNT Coriandri naturam penitus ſemini r... ſpondere, adeo vt ſi ſuccidatur, etiam Coriand... ſemen vim ſuam emittat, vt ſementi idoneum a... plius non exiſtat. Huiuſmodi verbum eſt Dei, cui... omnis particula ad terræ cultum natura apta eſt, ... mandetur commodæ & bonæ terræ, id eſt anim... Eſt porro album etiam; Lumen enim verbum eſt. i... que ſplendidum, ac proinde quoque album ipſu...

inte...

quoque album ipſum intelligenti ab eòque nutrito. Eſt item ſaxi ſimile: contortum, etenim eſt, & neutiquam flaccidum, neque fluxum, verum ſaxeum: cœleſte quippe verbum eſt, ac nobis cœleſtia promittit. Non dixit verò, *verum etiam in omni verbo:* verum, *ſiue etiam:* tanquam ſi dixiſſet, non in hoc quo putatis ſolo, verùm in hoc. Manifeſtum eſt autem, quòd manna ex ore proficiſcens, verbum erat. Nam commune habet aliquid manna, quo docemur, non ſolo pane hominem viuere, cum Dei verbo, quo viuimus. *Procopius in Deuter.*

XXVIII. CVPRESSVS BLATTAS NON SVSTINET.

Mortis memoria ſalutifera.

CVPRESSVS feralis arbor, & mortuorum ſepulchris deſtinata, blattas & tineas non ſuſtinet atque ideò apud veteres ſimulachra ex hac potiſſimum materia fiebant ad perpetuitatem. *Plin.*

APODOSIS.

Mortis memoria vitiorum blattas, quæ animum corrodunt, extinguit. *Opus eſt ergo, vt ſibi homo quotidiano actu prouideat, & procuret conſummationem. Opus eſt vt tota vita noſtra talis ſit in conuerſatione, vt liberi mereamur eſſe in fine: inceſſabiliter diem tranſitus noſtri. & tempus iudicij cogitantes.* *D. Auguſt.*

XXIX. CVPRESSVS VESPASIANI.

Fortuna in melius mutata.

ARBOR cupreſſus altitudine conſpicua in Veſpaſiani agro auito ſine vlla vi tempeſtatis euulſa radicitus repentè procidit, ac inſequenti die viridior, atque firmior eodem veſtigio reſurrexit. *Suet. in Veſp. c. 5.*

AP. Symbolum est afflictæ paulisper fortunæ, quæ statim in al am, & ex itatam transit. Sublime struitur quicquid ab infimo surgit.

Nunc & damna iuuant, sunt ipsa pericula tanti:
Stantia non poterant tecta probare Deos.

Martial. epigr. l. 1.

XXX. CYNOSBATVS.

Humilitas.

Ælian. de animal. l. 14. cap. 27.

CYNOSBATVS per diem inter cæteras herbas, a quibus ne minimum quidem differt, delitescit, nec vllo modo agnoscitur. Nocte verò stellæ instar lucens, & igneo splendore coruscans facilè in conspectum venit.

AP. Humilis, Cynosbatus est, dies vita, nox mors, lux gloria post mortem: humiles in vita obscuri, post mortem gloria circumfluunt.

Cunctis stat terminus æui,
Extremùmque diem primus tulit: ire per ora
Nomen in æternum paucis mens ignea donat,
Quos pater ætherijs cœlestum destinat oris.

Silius Italic. li. 3.

XXXI. DODECATHEOS.

Sacramentorum vis.

Plin. li. 25. cap. 4.

MAXIMA auctoritas herbæ est, quam Dodecatheon vocant omnium deorum maiestatem commendantes. In aqua potam omnibus morbis mederi existimant: folia eius septem lactucis simillima exeunt è lutea radice:

AP. Vis diuinæ Ecclesiæ quasi Dodecatheo illi admirabili indita, non per septem foliorum species, sed per totidem sacramenta se effundit, atque omnibus animorum morbis salutarem facit medicinam D. Cyprianus. *Totum credentibus conferunt diuina compendia* (inquit) *de sacramentis.*

l. 4. epist. ad Magnum.

XXXI.

XXXII. FICVS.

Promissis leuibus abstinendum.

FICVS non floret, nec vlla se speciosa ornamentorum luxurie ostentat, sed tamen dulcissimos fru-ctus parit, *Vide. Plin. lib.16.c.25.*

Ap. Πράττε μεγάλα μὴ ὑπισχνούμενος μεγάλα. Magna noli promittere, sed facere. Pythagoras. In eodem argumento est quod narrat Theophrastus de vite, quæ cùm nulla folia emisisset, & nulla perinde esset racemorum expectatio; miti tamen fructu sine vlla foliorum luxurie germinauit. Similiter oliua, cùm ei frondes omnes decussæ essent, fructificauit: ἄμπελος ἄνευ φύλλων ὤν καρπὸν ἤνεγκεν, ἐλαία μὲν φύλλα ἀπέβαλε, οὐ δὲ καὶ καρπὸν ἐξήνεγκεν. *lib.2. de plantis, c.4.*

XXXIII. FOENVM GRÆCVM.

Aduersa augent virtutem.

FOENVM Græcum scarificatione seritur, non altiore quatuor digitorum sulco; quantòque peius iactatur, tanto prouenit melius. *Pl.l.18.c.16*

APODOSIS. Viri sancti dum aduersis conflictantur, surgunt viuidius: ἀρετὴν δὲ αὔξεσθαι ποιεῖ καὶ θάλλειν διηνεκὴς φόβου φύσις. Nihil tam virtutem crescere facit & germinare, quantum continui timoris natura. D. Gregor. *Sanctorum mentes æternitatis præmia anhelantes vires ex aduersitatibus sumunt: Quia crescente pugna gloriosiorem sibi non ambigunt manere victoriam, & electorum desideria dum premuntur aduersitate, proficiunt, sicut ignis flatu premitur, vt crescat, & vnde quasi extingui cernitur, inde roboratur.* *26. Moral.*

XXXIV. GRANADILLA.

NOBILIS est inter plantas Granadilla, flos Chri-sti patientis insignibus impressus cuius memin[it] Rouillius. In hunc memini me ita lusisse:

In hist. plãt. peregr.

Ite procul blandi Veneris ludibria flores,
Quos parit in risum luxuriosus ager.
Altius una suos tollit Granadilla dolores,
Et fert congesti pondera tota Dei.
Tortus hic nodis, & adunco milite surgit.
Regis apex Domini, gloria mixta malis.
Hic crux, hic claui Christi pretiosa supellex
Pauperis, hic rubris vulnera picta notis.
O dilecta Deo, cui cœlum nectare sudat,
Et vigil intactas Flora tuitur opes.
Quis tanta in paruo lusit miracula flore?
Nempe sua hic pinxit se Deus ipse manu.

XXXV. HELENIVM.

Amor impurus, rixarum semen.

HELENIVM herba est, ab Helena sic dicta, qu[ia ri]xas prouocat: περὶ τὴν ἀρῦν ὤφθη φυεῖσα, ἀφ' ἧ[ς] ἑαυτὴν ἀπῆγξεν Ἑλένη, καὶ ὡς οἱ φαγόντες αὐτῆς πάντ[ως] εἰς ἔριν καθίστασθαι. Ea e quercu ad quam se Hele[na] suspendit, dicitur emersisse:

Pto'. Heph. li. 4.

APODOSIS.

Quid mirum si ex Helenæ cineribus rixarum he[r]ba dicitur emersisse? quid aliud habet amor impur[us] quo ipsa deflagrauit, quàm querimonias, iurgia, ri[xi]as, furores, bella, cruorem?

Ἐμπίπτων δ' ἀδόκητος ὑπὸ φρένα δ' ὥστε θύελλα
Μίσγεται, ἀσθμαίνεις δὲ πυρὸς δριμεῖαν ὀμίχλην,
Παφλάζων ὀδύνῃσι, καὶ ἀκρίτοισι μανίαις.
Δάκρυ δέ σοι προβαλεῖν λαρὸν γάνος, ἠδ' ἐσακοῦσαι
Βύσσοθεν οἰμωγήν, σπλάγχνοις δ' ὑπὸ θερμὸν ἐρευ[γ]

φ

Φοινίξαι χρωτὸς δὲ παρὰ τροπὸν ἄνθος ἀμέρσαι,
ὄσσε τε κοιλῆναι, παρὰ τε φρένα πᾶσαν ἀεῖραι
Μαινομένην πολλοὺς δὲ καὶ ἐς μόρον ἐξεκύλισας
Λύσσαν ἄγων, τοὶ αἶς δὲ ἀγάλλεαι εἰλαπίνῃσιν.

Illabens improuisus, sub pectus instar procellæ misceris spirasque ignis acutam vim, æstuans doloribus & miscellaneis furoribus. Lachrymas verò tibi emittere profusum gaudium est, exaudire ex imo eiulatum. sub visceribus calidum ruborem purpurare, & cutis mutatum florem abolere oculosque cauare, mentemque totam euertere furentem. Quin multos in mortem preuoluisti, quibuscumque procellosus & ferus occurristi rabiem afferens talibus lætaris epulis. **Oppian.**

XXXVI. HECATONCEPHALOS.

Amoris conciliatrix virtus.

PORTENTOSVM est, inquit Plinius, quod de hac herba traditur. Radicem eius alterius sexus similitudinem referre, raram inuentu, sed si viris contigerit, amabiles fieri. Ob hoc & Phaonem Lesbium dictum à Sappho. *Pl. nat. hist. 22. c. 8.*

APODOSIS.

Non longè quærenda Hecatoncephalos. vis amari? virtute & comitate potes. Nihil enim ad amorem potentius, quàm virtus humanitate condita. Vel certè si vis amari, ama

Magnes amoris amor.

XXXVII. HERBA SABINA.

Eucharistiæ typus.

HERBA Sabina apud Gallos Druidas primæ fuit venerationis. Legitur sine ferro, dextra manu, per tunicam qua sinistra exuitur velut à furante,

candida veste vestito, puris, lotis, nudisque pedibus di[...]
sacro facto priusquam legatur pane vinoque. Fer[...]
Plinius. tur in mappa noua, hanc contra omnem pernicio[...]
habendam prodidere Druidæ Gallorum, & contr[...]
omnia oculorum vitia fumum eius prodesse.

APODOSIS.

Eucharistia instar herbæ Sabinæ morbis anim[...] præsentissimum remedium: eadem non vi, sed amor[...] suauitate, piè, purè, & castè suscipienda in illo Ang[...] lorum epulo & cœlestis mensæ delitijs, quas nob[...] Christus comparauit, Origenes. ἄρτους ἐσίομεν γενο[...] μένους ἅγιόν τι καὶ ἁγιάζον τοὺς μετ᾽ ὑγιοῦς προθέσεως [...] τῷ χρωμένους. *Panes comedimus, corpus factos, corp[...] sanctum, & sanctificans eos qui cum sincera sui adm[...] tione eo vtuntur.*

Aduersus Cdls. l. 8.

XXXVIII. HERBA VIVA.

Virtus.

IPSA semper viuit, nullo vnquam frigore, vel fe[...] uore læditur, nulla ariditate vincitur, nulla hum[...] ctatione superatur; semper eadem, eodem semper v[...] gore; nec loci angustia constringitur, nec diuisa m[...] nuitur, nec auulsa commoritur. Ipsa in se radices h[...] mectans seruat, vbilibet vel ardentissimo loco rad[...] ces figit, augetur, dilatatur, siue in opaco sit, siue i[...] aprico, verè congrueque hoc digna nomine Sem[...] peruiua.

Maiol. colloq. 20.

AA. Typus veræ virtutis. *Quemadmodum maio[...] lumina claritas solis obscurat; sic dolores, molestias, ini[...] rias, virtus magnitudine sua elidit atque opprimit; [...] quocumque affulsit, ibi quicquid sine illa apparet e[...] tinguitur: nec magis vllam portionem habere incomm[...] da cum in virtutem inciderint quàm in mari nimb[...]*

Sene. ep. 66.

XXXVIII. HERBA VIVA.

Castitas intacta

ADEO mira est huius plantulæ natura, vt eam humana ratio assequi nequeat: nam cum maxime viret, gratissima est aspectu: si quis illam apprehendere cupiat, illico folia contrahit, atque sub tenues ramulos recondit: si verò apprehendat subitò, adeo marcida conspicitur, vt emortua virtute contabescere videatur: sed quod maiori admiratione dignum est, si manum retrahat, ad pristinum nitorem redit. *Vide hist. pl. Ruell l. 18. c. 143.*

APOD. *Nescit contagia terra.* Cum herba viua congruit smaragdus typus virginitatis, qui adeò impatiens est venereæ consuetudinis, vt insignis smaragdus Reginæ Hungaricæ, cùm ipsa marito consuesceret, memoretur in tres particulas concisus atque confractus. *Alb. Mag. & Ruell. li. 2 de gemm.*

XXXIX. HORTI TANTALI.

Vanitas rerum humanarum.

TANTALI hortos vindemiare: Ταντάλου κήπους τρυγᾶν

Stat lusus vacuo gutture Tantalus,
Impendet capiti plurima noxio
Phineis auibus præda fugacior.
Hinc illinc grauidis frondibus incubat
Incuruata suis fœtibus, ac tremens
Alludit patulis arbor hiatibus
Hæc quamuis auidus, nec patiens moræ,
Deceptus toties funere negligit,
Obliquatque oculos, oraque comprimit,
Inclusisque famem dentibus alligat:
Sed tunc diuitias omne nemus suas
Demittit propius, pomaque desuper

Phil. in Sop. l. 1 in Iao & in Athe. Noti sunt horti Tantali ex Sen. in Thyeste. Choro 1.

Insultant folijs mitia languidis,
Accenduntque famem, quæ iubet irritas
Exercere manus: has vbi protulit,
Et falli libuit; totus in arduum
Autumnus rapitur, syluaque mobilis.
Instat deinde sitis non leuior fame,
Qua cum percaluit sanguis, & igneis
Exarsit facibus, stat miser obuios
Fluctus ore petens, quos profugus latex
Aduertit, sterili deficiens vado,
Conantemque sequi deserit: hic bibit
Altum de rapido gurgite puluerem.

APODOSIS.

Tantali hortos vindemiare idem est ac corporis voluptates consectari. Isæus Sophista interrogatus quis optimus piscium alituumque inter obsonia foret; πεπαύμαι, inquit, ταῦτα σπουδάζων, συνεὶς γὰρ τοὺς Ταντάλου κήπους τρυγῶν, ἐνδεικνύμενος δήπου τῷ ἐρωμένῳ ταῦτα ὅτι σκιὰ καὶ ὀνείρατα αἱ ἡδοναὶ πᾶσαι. *Desij*, inquit, *ista studere: intellexi enim me Tantali hortos vindemiare: significans vtique amasio, quòd vmbra essent & somnia omnes quæ appellantur voluptates.* Aliter Greg. dixit: Ταντάλειον ζωὴν de ærumnosa & meticulosa, διὰ ὑπερτέλλουσαν πέτραν.

Epist. 11. ad Basilium.

XLI. IRIDIS FRVCTVS.

Pœnitentia.

Ælian. l. 1. cap. 35.

TVRTVRES inter amuleta & præsidia varia quæ sibi quæque eligunt animantes, Iridis fructum habent.

APODOSIS.

Iris est pœnitentia: nam vt illa vnguentis & medicinæ nascitur, quod ait Plinius, ita & hæc peccatorum remedijs. Turtures verò sunt gemebundi peccatores.

Pœnitet ambiguè, quem sero pœnitet: ergo

Praesentis spatium nobis dum creditur aeui,
Dum patulam cunctis Christi clementia sese
Praebet praeteritae plangamus crimina vitae. — *Alcimus Auitus l.5.*

XLII. LAVREA OESTRIS INIMICA.

Doctrina affectuum medicina.

OESTRO boues infestari, & vehementius furiari notum est omnibus: at quomodo huic incommodo rustici occurrerent, non ita est vulgatum. Narrat, Sotio laureas decisas, & in aqua decoctas parari: mox aspergine agrum qui ab Asilis obsideri solet, perfundi: tum animalcula quidem illa διὰ τὴν ἀντιπάθειαν fugere. — *Sotio auctor rei rustic. in Geop.*

AP. Laurus Apollini sacra symbolum est doctrinae, cuius praesidio vehementes & immoderati sopiuntur affectus, φάρμακον ἔρωτος Μοῦσαι.

Veridicis igitur purgauit pectora dictis.
Et finem statuit cupedinis atque timoris. — *Lucretius lib. 6.*

XLIII. LAVRVS CYZI.

Dulcis gloria.

FICVS in lauro Cyzici nata est ante obsidionem. — *Plin. lib. 17. cap. 25.*

APODOSIS.

Ficus in lauro suauitatem significat in gloria. Est enim laurus triumphantium arbor, & victoriarum comes perpetua: ficus verò sapore dulcissima est. Quò fit, vt si gloriam illustrem simul & suauem velis significare, hac icone possis exprimere.

Merces mihi gloria detur. — *Mamurius apud Ouid. 3 Fast.*

Τὸ μὲν ἀργύριον ἐστὶ κοινὸν τῶν πάντων ἀνθρώπων κτῆμα, τὸ δὲ καλὸν καὶ πρὸς ἔπαινον καὶ τιμὴν ἀνῆκον, θεῶν καὶ τῶν ἐγγὺς τούτοις πεφυκότων ἀνδρῶν ἐστί. — *Dion.*

Ait quippe nullum esse excelsum quem dulcedo glo-

giæ non capiat. *Nam pecunia communis est omnium hominum possessio: quod autem honestum est, & cum laude coniunctum, Deorum, vel proximè ad Deos accedentium virorum, est bonum.* Idcirco Phryne famæ appetentissima meretrix, Thebanorum muros se exsuscitaturam promisit, si ea apponeretur ædificio inscriptio:

Ἀλέξανδρος κατέσκαψεν, ἀνέστησε δὲ Φρύνη ἡ ἑταίρα.

Alexander diruit, Phryne meretrix ædificauit:

XLIIII. LEVCOION.

Pudicitiæ honos.

DERCILLVS tertio de Montibus fingit Myenum castissimum adolescentem, Hippolyti fato, à nouerca de stupro interpellatum, cumque renuisset, apud patrem nefariè accusatum, voluntaria morte eius furorem anteuertisse, Deorumq; prouidentia pudici iuuenis nomen monti inditum, in quo crescit Alba viola, quæ impudicæ nouercæ pronuntiato nomine statim marcescit, quasi ipsius Myeni honoribus velificaretur: γεννᾶται ἐν αὐτῷ λευκοῖον ἄνθος, ὃ μητρυιᾶς ὀνομασθείσης μαραίνεται.

APODOSIS.

In castitatis laudem nascuntur flores: virginibus ipsis in cœlo singulari nota tribuuntur, vt canit Honorius Fortunatus:

Per paradisiacas epulas sua vota canentes,
Ista legit violas, carpit & illa rosas.
Pratorum gemmas ac lilia pollice rumpunt,
Et quod odoratum est flore comante metunt.

Tanti est mansisse pudicum.

XLV. LEVCOPHYLLVS.

Castitatis typus & luxuriæ pœna.

CTESIPPVS secundo rerum Scythicarum & post eum Plutarchus iunior in Phaside, hæc de Leucophyllo scribunt. Nascitur in hoc fluuio virga Leucophyllus, quæ dum clebrantur Hecates mysteria, inuenitur circa diluculum ad diuinum Panis afflatum sub ipsum veris initium. Quam postquam zelotypi homines collegerunt, circa virginalem thalamum spargunt: καὶ ἀνόθευτον τηρῶσι τὸν γάμον, vt spuriæ prolis expertem thorum conseruent. Quòd si quis impurus amoris violentia insolentiùs accesserit, alienatur à mente, & statim confitetur coram omnibus, quæcumque illegitima aut fecit, aut facturus erat. Qui verò astant, hominem corripiunt, & in sutum culeo in στομίον, impiorum voraginem quandam impellunt, quæ protectum corpus, post triginta dies in Mæotidem paludem eructat, vermibus vndique refertum. Vultures verò derepentè apparentes iacens cadauer discerpunt. Hæc illi portentorum scriptores, quæ ad castitatis emblemata exornanda facere poterunt.

AP. Est ænim dos matronarum optima castitas, de qua præclarè hæc Heroina apud Plautum in Amphitryone:

Non ego illam mihi dotem duco esse quæ dos dicitur.
Sed pudicitiam, & pudorem, & sedatum cupidinem,
Deum metum, parentum amorem, & cognatûm
concordiam.

XLVI. LIGNVM PAREBVM.

Elquentia humana.

LIGNVM Parebum oleæ magnitudine in regijs duntaxat hortis reperitur: neque florem vllum, neque fructum producit: omnia ad se rapit, aurum,

argentum, æs, lapides, aues, agnos, boues, præter e-
lectrum. Ctesias *apud Phot p.* 59 eius verba sunt
Orat. 3. καὶ ξύλον ἐστὶ πάρηβον καλούμενον, τὸ μέγεθος ὅσον ἐλαία
ἐν τοῖς βασιλείοις μόνον εὑρίσκεται κήποις, οὔτε ἄνθος
φέρει οὔτε καρπὸν, πάντα ἕλκει πρὸς ἑαυτὸν, χρυσὸν, ἄρ-
γυρον, χαλκὸν, λίθους, πλὴν ἠλέκτρου.

APOD. Humanæ eloquentiæ vis per omnia gras-
santis ostenditur: folijs quidem verborum abun-
dat, flore & fructu virtutis destituta: nescio qua ta-
men vi in hominū sensus irrepit, influit, perlabitur
adeò non modò vulgus quod per iumenta & lapides
significatur, sed diuites, doctos, simplices, quos au-
rum & aues, & equi designant, illectat. Contra ele-
ctrum, quod est diuinitatis symbolum, nihil potest:
nam cœlesti sapientia mortalis eloquentiæ præsti-
gia deluduntur, & hebescunt. Theodoretus: οἱ ἁ-
λιευτικοὶ σολοικισμοὶ τοὺς Ἀττικοὺς καταλελύκασι ξυλλο-
γισμούς. Solœcismi piscatoris Atticos syllogismos de-
uicere.

XLVII. LILIA INTER CARDVOS.

Virtus floret aduersis

Ex libell. de ordinib. militaribus.

LVDOVICVS secundus Dux Borbonius recens ex
Africa, in quam exercitum contra Barbaros duxe-
rat, equitum è Carduo Beatæ Mariæ ordinem institu-
it, cuius torquis erat aureus ex lilijs contextus, inter-
stinctus æqualibus interuallis Cardui folijs, è quibus
crux pendebat cum hoc lemmate, SPES.

APODOSIS.

Hoc emblemate Dux significare voluit inter aduer-
sæ fortunæ asperitates virtutis integrum decus emer-
gere.

Plin. in Paneg Traian. *Crescit de vulnere virtus.*
*Mares cœlique temperiem turbines, tempestatesque com-
mendant. Habet has vices conditio mortalium, vt ad-
uersa ex secundis, ex aduersis secūda nascātur. Occultat
vtror-*

virorumque semina Deus, & plerumque bonorum malorumq; caussa sub diuersa specie latent.

XLVIII. LVPINVM.

Pietas.

LVPINVM primum omnium cum sole circumagitur quotidie, horasque agricolis etiam nubilo demonstrat: ter floret, terram amat, terraque operiri non vult. *Plin. natur. hist l. 18. c. 13*

APOD. Magna pij viri cum Deo, quem perpetuò intuetur. affinitas, inde floret egregijs virtutibus, & sic in terra est, vt terræ contagione non obruatur; nam pedibus duntaxat terrā tangentibus, ἡ ψυχὴ ταῖς ἄνω ἐνδιατρίβει θεωρίαις. *D. Chrysost. homil. 3. de incomprehens. Dei natura.*

XLIX, MALVM PERSICVM,

Loci mutatio vtilis,

PERSICVM malum in Perside veneni fungitur vice (vt aiunt) eaque de caussa in Italiam transmissum, vt noceret. mutato solo, naturam mutauit, & salubre repertum est.

Pomis quæ barbara Persis
Miserat, vt fama est patriis armata venenis,
At nunc expositi paruo discrimine lethi,
Ambrosios præbent succos oblita nocendi. *Columella.*

APOD. Cadit in hominem vitiosum, qui cum cœlo mores mutauerit, quanquam sæpius

Cælum, non animum mutant qui trans mare currunt. Theophrastus, hac loci differentiam plurimum momenti afferre in plantis ostendit his verbis: Μεγάλη δὲ διαφορὰ πρὸς καρπὸν ἢ ἀκαρπίαν καὶ ἡ τῶν τόπων φύσις Quod his exemplis confirmat. Persica in Aegypto & locis proximis fructificat, quamquam in Rhodo vsque florem duntaxat deuenit. Palma apud Babylonem fructum mirifice largitur: in Græcia autem ne fructum quidem maturat, *Lib. 3 de plantis, c. 5.*

L. MA-

L. MALVS PVNICA ET VITIS FRV-GIFERA RADICE.

Vana gloria fuga,

INVENIMVS vitem & malum Punicam stirp[e] fructum tulisse; non palmite, aut ramis. *Plin. lib. 37. c. 25.*

AP. Hoc viri boni & humiles faciunt, qui fru-ctus, hoc est opera iustitiæ occultant, cauentque max-imè, ne emanent in publicum; quo fit, vt tutior si virtus, & minùs insidijs dæmonum obnoxia, qu[am] ad explicatatas merces vno agmine prosiliunt.

Viue tibi, & longè nomina magna fuge.
Viue tibi quantumque potes prælustria vita:
Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.

LI. OLIVA BYZANTINA.

Intacta per ignes.

SOSTRATVS Byzantinus apud Achillem T[at]i[um] refert lucum Bhzantij fuisse, & in eo ol[i]uam quam stupendo prodigio, dicitur imber igne[u]s [fæ]cundasse. *Lib. 2.* τὸ δὲ χωρίον ἱερὸν ἐν περιβόλῳ ἐλαίαν μὲν ἀναθάλλει φαιδροῖς τοῖς κλάδοις, πεφυτεῦσθαι δὲ σὺν αὐτῇ τὸ πῦρ, καὶ ἀνάπτει περὶ τοὺς πτόρθους πολλὴν τὴν φλόγα· ἡ δὲ τοῦ πυρὸς αἰθάλη τὸ φυτὸν γεωργεῖ. In eodem ferm[è] argumento est quod habet Pausanias in Atticis; Oli-uam Mineruæ, incensa à Persis vrbe conflagrasse, eo-demque die in duûm cubitum proceritatem germi-nasse.

APODOSIS.

Rectè Virginis puritatem Oliua Byzantina signi-ficabit: Attica autem quæ ex ipso damno compendia quæsiuit, fortitudinem inuictam, quæ ex ipsis adver-sis suæ laudis & gloriæ capit argumentum. Tertul-tullianus ad Martyres: *Negotiatio est aliquid amittere vt maiora lucreris.* Et præclarè Rutilius:

Aduer-

Aduersis solenne tuis sperare secunda,
Exemplo cœli ditia damna subis,
Astrorum flamma renouant occasionibus ortus,
Lunam finiri cernis vt incipiat.

LII. PALMA.

Virtus.

PALMA (vt aiunt) salsum solum diligit, à fimo aliena est.

Annot. ex Theoph. Ruell de natura stirpium l.1. c. 118.

APODOSIS.

Virtus sale sapientiæ condita, non patitur se vitiorum sordibus inquinari.

Intaminatis fulget honoribus.

Quod autem hic de palma dicitur, disertè Theophrastus explicat, φιλεῖ δὲ χώραν ἀμμώδη, διὸ καὶ ὅπου μὴ τοιαύτη τυγχάνει, περιπάττουσιν ἅλας οἱ γεωργοί. Solum arenosum salsuginosumque concupiscit: ideo vbi tale non sit, agricolæ salem aspergunt.

Cap. 8. l. 2. de hist. plantarum.

LIII. PALMA.

Sanctorum vita.

PALMAE caudex interior tenuis est, & corticis scabritie, perplexitate que visu minime iucundus; superior verò pars visenda, tum trunci, tum ramorum amplitudine, amœnaque pulchritudine viriditatis panditur.

APO. Ita sanctorum conditio prima facie contemptibilis, ad mirificam gloriæ pulchritudinem surgit.

Noli ἀχαιοὺς ἐκ πύργου κρίνειν.

Paulinus pauperes, & contemptos spe futuræ gloriæ consolatur his verbis:

Iamque expediti, sarcinis egentibus,
Laxate vinculis pedes:
Vt copiosa luce vestiamini,
Estote nudi sæculo.

De Celso puero.

LIV. PALMA AVGVSTI.

Victoria sine labore.

AVGVSTVS palmam inter iuncturas lapidum natam ante domum suam, in compluuium Deorum Penatium transtulit, vtque coalesceret, magnopere curauit, Hoc sæpe factum narrat Plinius Romæ in Capitolio in capite bis bello Persei enata, simili modo Trallibus in basi Cæsaris dictatoris.

lib. 17. c. 25

AP. Salmacida spolia significantur sine sudore & sanguine. Tale est illud quod Timoleonti accidisse narrat Plutarchus, qui coronæ victorialis pro merito ornatæ prætereunti sponte in caput defluxerunt.

LV. PALMA PERSEI.

Victoria illustris & facilis.

Pl. l 17. c. 25

ROMAE in Capitolio, in capite bis bello Persei nata palma victoriam, triumphosque portendit. Simili modo palma Trallibus in basi Cæsaris dictatoris, circa bella ciuilia eius.

AP. Palma sponte dominata gloriam insignem eandemque facilem significat. Nam ea quæ magna facilitate cuique contingunt, domi nasci dicuntur. *Aurum tibi domi nascitur.* Quod autem palma perpetuum sit victoriæ insignè, testantur & illi versus Claudiani:

4. ad Herennium.

Cùm totis exurgens ardua pennis,
Ipsa duci sacras victoria panderet ædes,
Et palma viridi gaudens & amicta tropæis.

de laudibus Stiliconis.

LVI. PALMA RANIS OBSESSA.

Inuidia virtuti comes.

PLVTARCHVS in libello de oraculorum silentio, perhibet inter templi cuiusdam à Cypselo consecrati donaria extitisse palmam æneam

ad cu

ad cuius radices insculptæ visebantur plurimæ ranæ, ut nutrices, quos hydros nominant.

APOD. Virtus maledicorum infestis clamoribus lacessita, eos ex eminenti loco deridet, ad cœlum velut palma luxuriosâ ramorum propagine assurgens.

Conscia mens recti famæ mendacia ridet.

LVII. PALMA SYAGROS AVT MARGARIS.

Amicitia inuiolabilis.

IN Meridiano orbe præcipuam nobilitatem obtinent palmæ Syagri, proximamque Margarides. Ex candidæ, rotundæ, acinis quam balanis similiores. Quare & nomen a margaritis accepere. Vna earum arbor in Chorâ esse traditur, vna & Syagrorum. Mirumque de eâ accepimus cum Phœnice aue, quæ putatur ex huius palmæ argumento nomen accepisse, iterum mori, ac renasci ex seipsâ. Plin. lib. 13. cap. 4.

AP. Amicitiæ singularis typus est, quæ amicis vnam pariter vitam, vnam quoque mortem indulget. Ut omnia cum Christo mortuo emori videbantur, cum eodem resurgente reuiuiscunt. Sic literæ sine pietate, iustitia, sine religione interit: vno enim omnes charitatis vinculo, & arctissima quadam cognatione continentur.

TE STANTE VIREBO.

LVIII. PALMÆ SVBVERSIO.

Pudicitia subuersa.

PALMA in Persci capite enata tempestatibus prostrata est, & eodem loco ficus enata, M. Messalæ, C. Cassij lustro, a quo tempore pudicitiam subuersam Piso grauis auctor prodit. Plin. lib. 17. ca 25.

AP. Tum demum laborat pudor & pudicitia,

cum attrito virtutis robore delitiarum mollities j-
ctus inuasit. Luxu & insana voluptatis dulcedine -
cta Roma est, quæ nullis viribus frangi poterat.

Iuuenal. ——— *Sæuior armis*
Luxuria incubuit. Et Petronius in S
Hæc veluti tabes imis concepta medullis
Intra membra furens curis latrantibus errat.
Arma placent superis, detritaq; commoda luxu
Vulneribus reparantur.

LIX. PERSEIA, ἡ Περσεία.

Pietas vel magnaminitas.

In Eli. li. p.101. ARBOR Persea sola Nili aqua gaudet. Pausan.
ius fructus cordis speciem refert, linguæ foliu
Idcirco dicata est Isidi, & monentur huius oracul
In Isi. & Osi. p.674 adituri, vt sanctè sentiant, & modeste loquantur. P
tarch. Describitur autem Persea plenius a Theoph-
Li.4.c.2. sto.

APODOSIS.

Persea arbor, generosa mens: Nilus fluuiorum o
nium maximus, & pulcherrimus, honor optimus e
& egregij animi pabulum. Vel certè Persea typus v
egregia sanctitate, qui pectore, & lingua totus
diuinas laudes prædicandas effunditur, & torre
rerum cœlestium ebrius, sola Dei contemplatio
quasi proprio pabulo alitur, & fœcundatur.

Boet l.4. m.1.
Aeris immensi superat globum,
Nubesq; post tergum videt:
Quiq; agili motu calet ætheris
Transcendit ignis verticem,
Donec in astriferas surgat domos,
Phœbiq; contingat vias.

L

LX. PHRIXA.

Improborum osor.

PHRIXA herba μισοπόνηρος, rutæ similis, in antra Boreæ prouenit, collectaque niue frigidior est. At verò in improbas, & alienæ vitæ pudicitiæque insidiatores, ita fertur excandescere, vt flammas iaciat: συλλεγομένη δὲ ἐστι ψυχροτέρα χιόνος. ὅταν δέ τινι ἐκ πράξεως ἐπιβουλὴ γένηται, φλόγας ἀναδίδωσιν. *Agatho Samius & Plut. in Tanai.*

AP. Homines leni alioqui & placido ingenio, in scelera improborum atque flagitia, pietas ardore vehementius commoueri solent.

LXI. PLATANVS XERXIS.

Amor stultus rerum creatarum. Vel, *Diuitiæ indignis collata.*

RIDICVLVS profectò Xerxes ille est, quòd quum mari terrisque Iouis operibus posthabitis, noua itinera, & insolitam nauigationem sibi parasset, seruiit Platano, & arborem coluit. In Lydia igitur, vt aiunt, cùm vidisset proceram platanum, diem solidum ad eamdem exegit nulla postulante necessitate, & castra posuit in solitudine circa platanum; sed & multiplicem, ac preciosum ornatum ex ea suspendit, torquibus, armillisque ramos veneratus, & curatorem ei reliquit quasi custodem, & propugnatorem amasiæ. *Ælian. l. 2. cap. 14.*

AP. Icon humanæ stultitiæ; homines ad maxima nati, & facti à Deo, vilissimarum rerum amore cogitationes inquinant suas; ea enim amant, quæ redamare non possunt, & singularibus ornamentis afficiunt, quæ ab omni ornamento alia sunt. Eadem diuitias indignis hominibus collatas significat: quid enim arbori cum torquibus, & armillis, & huiusmodi Persicæ gloriæ choragio?

Pœnam, Phaeton, pro munere poscis.

LXII. PLATANI THEMISTOCLI

Ingratitudo erga amplissimos viros

Ταῖς πλατάνοις ἀπείκαζεν αὐτὸν εἰς ὑποτρέχουσι χ-μαζόμενοι· γενομένης δὲ ἐνδίας τίλλουσι παρερχόμενοι, καὶ κολούουσι. Comparabat se cum platanis, quos ingruente pluuia confugiunt, mox serenita reddita, viatores vellicant, & insectantur.

Ap. Platanus, vir amplissimus; tempestas, cal mitas; serenitas, prosperitas; vellicatio platani, vex tio viri, de quo bene meriti sumus.

Περίφαι ἐὺς λυκιῶς, περίφαι κύνος ὥς τι φάγοντι.

LXIII. POMVM CACHI.

Vnitas præstans.

Nicol. de Comitib.

EST in prouincia Malabar arbor, cui incolæ n men indidere Cachi, siue Cicara: vnicum quota nis fert pomum: illud non à ramis, vt poma reliqu sed à stipite; estque adeò immensum, vt vnicum on ret quamuis robustum hominem. Continet aute pini more intra se fructus 300. distinctis pelliculi sunt singuli nostrorum pomorum magnitudine. Ru sumque intra illos continentur & alij, quales in ech no castaneæ.

Apod. Non multitudine res, sed præstant æstimandæ.

LXIV. POMA NARSETIS.

Beatitudinis pignora.

Vide Baron. ad annum Iustini iunioris II.

NARSES ille Eunuchus, qui Totilam Gotho rum Regem Martio vigore & spiritu planè in gentem debellauit, æstuariæ fortunæ iactatus incon stantia, postquam Iustinus gubernacula cepit imp rij, Italiæ præfectura spoliatus, etiam probris à So phia Iustini vxore ita concisus est, vt pensis lanæ tr

hend

endis affigi iuberetur. Ille dicto exaſperatus, ſe Iuino & Sophiæ eam telam orſurum dixit, quam minimè poſſent diſſoluere. Continuò Longobardos regionis ſuæ ſquallore ad fertiles Italiæ campos uitat, præmiſſis qui lectiſſima ex eodem ſolo poaferrent; quorum ſpecie delectati Longobardi, ex eadem opimam terræ fœcunditatem conijcientes, in Italiam magno & horribili exercitu inundaint.

AP. Hæc figura accommodari poteſt in eos, qui futuræ beatitudinis ſpes, & bona æſtimanda, per ium creatarum ſpecies alliciuntur a Deo.

Quæq; latent, meliora puta.

LXV. POPVLVS ALBA AD VSVM SACRORVM.

Pietas.

EX alba duntaxat populo, neque ex alia arbore ad vſum Olympicorum ſacrorum ligna cædi apud Elis receptum erat. *Pauſan. in Eliacis li.1.p.161.*

AP. Candida oportet eſſe pectora, & ab omni ladefæcata, quæ diuini amoris faces exceptura ſunt, Deo viuo arſura in holocauſtum ſuauiſſimi odo-Deo enim placemus λόγῳ καὶ βίῳ πρὸς καθαρότητα ...ικωτι. *Iſid. Peluſiota ep. 214.*

LXVI. PVLEGIVM.

Fortitudo.

PVLEGIVM hyeme floret, rigente vbique frigore. Cicero lib. 1. de diuinatione: *Nam & maſculoiecuſcula brumâ dicuntur augeri, & pulegium ariflorescere, ipſo brumali die.* Theophraſtus mulenumerat arbores ſemper vireſcentes, quas ipſe ...λος nominat. *Lib. 3 de hiſtoria plantarum. c. 4.*

APOD. *Fortitudo imminentibus periculis orna... a defendit virtutum omnium, & inexpiabili prælio*

D. Ambros. lib. 1. offic. c. 39. *aduersus omnia vitia decernit: inuicta ad labores, forti... pericula, rigidior aduersus voluptates, dura aduersus il... bras.*

LXVII. PYRAGNVS EX METHOD...

Puritas intacta.

IN Olympo monte Lyciæ ignis sponte sua in m... tis cacumine ex imo terræ enascens, iuxta qu... stirps, Pyragnus nomine, existit, adeò florida, vi... & opaca, vt è fonte potius nata videatur. Metho... *apud Photium*. πῦρ αὐτομάτως κατὰ τὴν ἀκρώρειαν ὄρο... τωθεν ἐκ τῆς γῆς ἀναδιδόμενον περὶ ὃ πύραγνος φυτὸν ... οὕτω μὲν εὐθαλὲς καὶ χλοερὸν, οὕτω δὲ σύσκιον ὡς ὑπὸ τ... μᾶλλον βεβλαστηκέναι.

APOD. Virgo extra peccati originalis labem ... in cæteros homines grassata est, sola intacta perm... sit.

Inexpugnabile mundi Præsidium.

LXVIII. RHODODAPHNE.

Scriptura sacra.

HERBA dicta Sabina, alijs Rhododaphne, se... terna fronde, rosæ similitudine, caulibus frut... Plin. l. 15. cap. 20. sa, iumentis caprisque, & ouibus venenum est; ea... homini contra serpentum venena remedio.

APOD. Sacrarum literarum prudentibus ... lectio perutilis; contra imprudentibus qui abun... in suo sensu, valdè periculosa. D. August: *Modu... discendi quo sacra scriptura contexitur, quamuis omn... accessibilis paucissimis tamen penetrabilis. Nam quæ a... continet, ea quasi amicus familiaris sine fine ad cor loq... indoctorum atque doctorum: ea verò quæ in mysterijs o... tat, nec eloquio ipso superbo erigit, quò non audeat acc... mens tardiuscula & inerudita quasi pauper ad diuite...* Epist. ad Volusianum.

LXIX. RORARIA.

Virtus.

RORARIA quæ vulgo appellatur, planta eſt: quantumuis æſtate ardentiſſimis Solis radijs ſit expoſita, nunquam tamen folia ipſius, caua inſtar puſilli cochlearis, roſcido quodam humore deſtitui ferunt, eorumq; lanuginem admodum tenellam guttulis quibuſdam pellucidis ſemper madere: vnde etiam nomen ſortita eſt, vt Rorem Solis, ac Rorariam veteres nuncuparint. *Vide hiſt. Pla. Roui*

AP. Virtus inſtar Rorariæ inter æſtus, & incendia miſeriarum, diuinæ gratiæ rore affluens germinat, & numquam contabeſcit.

Æternùm virens.

LXX. RVBI APOLOGVS.

Humilitas.

CONCILIVM inierunt arbores, quo ſe ab hominum iniurijs, quibus vndique appeterentur, expedirent. Et Cedrus quidem, quæ vt cæteris dignitate, ita & conſilio præſtare videbatur, prima ſententiam dixit: Sæuire vt plurimum homines in ligna ſecuribus, quas ligneis manubrijs muniunt quò aptius feriant. Itaque è re eſſe arborum, vt ligna denegarent hominibus, quæ ipſis in perniciem arborum conuerterent. Multis vltro citroque in eandem ſententiam iactatis, ſurgit humilis Rubus, &, Nolite, inquit, arbores, nolite in tantam altitudinem excreſcere; eritis, mihi credite, ab hominum iniurijs tutiores.

AP. Humilitas ſola eſt, quę tutos homines à dęmonum inſidijs, omniumque malorum incurſibus præſtare ſolet.

Placet in vulnus maxima ceruix.

LXXI. SCOPÆ FLORENTES.

Humilium personarum prouectio ad honores.

Anim. l. 28.

REPENTINO olim prodigio scopæ florere, sunt v-sæ, quibus nobilitatis curia mundabatur. Idqu portendebat extollendos quosdam despicatissim sortis ad gradus potestatum excelsos.

APODOSIS.

De his Iuuenal. agitans Græculos sui tempo ris:

Satyr. 3.

Quondam hi cornicines & municipalis arenæ
Perpetui comites, notæq; per oppida buccæ,
Munera nunc edunt, & verso pollice vulgi
Quemlibet occidunt populariter; inde reuersi
Conducunt foricas & cur non omnia? cùm sint
Quales ex humili magna ad fastigia rerum
Extollit quoties voluit fortuna iocari.

LXXII. SERTA COROLLA-RIARVM:

στεφανηπλόκων ἔργον ἄκαρπον.

Oratio vana,

Plut. de audit. 72.

ILLÆ florida & odorata sectantes folia opus perte xunt, secundum illud quidem, sed diarium & infru giferum; contra apes prata peruolitantes, violarum rosarum, hyacinthorumque copia consita, thymo as perrimo insident, ex quo tamen mellis vberem co piam faciunt.

APODOSIS.

In dulces, sed infrugiferas orationes, quarum di ctio, vt ait idem Plut. habet quidpiam ad decipien dum conducens, si rebus applicetur, suauis & co piosa, & cum fastu aliquo atque apparatu, sed om nis fructus, atque vtilitatis est expers: quare synce ru

us orator omittere debet florida, & luxuriosa verba, esque ad actiones scenicas, aut spectacula pertinen- es, easque habere pro pabulo sophistarum, animo au- em in ipsos orationis sensus penetrare.

LXXIII. SIMILAX.

Ambitio & deceptio.

SIMILAX planta est hederæ similis, perpetuò sur- sum tendens, subtilibus ramis, quæ proximè ad- ant, plantas comprehendens, maximè vero paliu- os: adeò vt illos quidem feriat, ipsa etiam suo tem- ore pereat. Huiusmodi erat Babylon, numquam on ad altiora volans, vndique potentiæ suæ retia ex- ndens, vt deprimerētur ab ipsa comprehensi: come- tur tandem ipsa a Persis & Medis. At qui circum- intes mare & aridam, vt vnum proselytum faciant, postea ipsum filium gehennæ constituant, Similax ierunt expansa, suffocans sub se comprehensos, ac elut ardua stipula, neque susceperunt descendentem luuiam, neque aquam salientem in vitam æternam. milaci etiam æquiparentur qui charitatem simu- ntes & complectentes per blanditias proximum, at uæ ad eorum perniciem faciunt meditantes. Absu- etur tandem talis similax ipsa à sese: alter enim im- ostor ab altero fraudulentiore capitur.

Theophy. in Naum cap. 10.

LXXIV. SISTRVM SCAMAN- DRINVM.

Tutela diuina seu Crux Domini.

FERVNT in fluuio Scamandro herbam nasci Si- strum nomine, Erebintho non absimilem, grana se conclusa complexam, à quibus traxit & no- en. Eam si quis gestarit, nullis neque dæmonibus,

de flumin neque spectris terreri. Aristot. in veteri codice τῶν θαυμ.α meminit quoque Plutarh. iunior.

APODOSIS.

Diuinum præsidium significat, quo fulti mortal vana vmbrarum terriculamenta, & dæmonum lud bria facile contemnunt. Idcircò *ad omnem pr gressu*
Tertull. *atque promotum, atque omnem aditum & exitum, ad v stitum & calceatum ad lauacra, ad mensas, ad lumi na, cubilia, quocumque nos conuersatio exercet, frontem cru signaculo terimus.*

LXXV. TELYPHONOS.

Virtus inuidiæ victrix.

AElia de Animal. li. 9. c. 21. TELYPHONVM herbam Theophrastus narrat, si ca ad scorpij dorsum admoueris, statim perire: ὁ περ χρῆμα αὐος ἐστιν.

APODOSIS.

Inuidi qui per scorpiones significantur, si se ad fl rentis hominis virtutem affricent, calumnijs obfutu ri, continuò ipsi contabescunt.

Ouid. Metam lib. 2.
Sed videt ingratos, intabescitq; videndo
Successus hominum, carpitq; & carpitur vnà,
Suppliciumq; suum est.

LXXVI. THEOMBROTION.

Cœli depositum.

Plin. l. 24 cap. 17. THEOMBROTION herba, quæ & Semnion à pote tiæ maiestate appellatur, Pauonis picturis simil est, odore eximio. Hæc à Persarum regibus comed tur, & bibitur contra omnia corporum incommo instabilitatemque mentis.

Ap. Euchariſtia & maieſtate ampla eſt, & ſpecie ximia, vt quæ Deum continet, in quo theſauri omes ſapientiæ, potentiæ, pulchritudinis latent inclui. Nullum autem alexipharmacon contra animi moros potentius, nullum dæmoni terribilius. D. Chryſoſtomus πρὸς τοὺς μέλλοντας φωτίζεσθαι, vocat τοτήριον τὸ φρικτὸν καὶ πολλῆς γέμον δυνάμεως, καὶ τῆς ιτήσεως τιμιώτερον ἑκατέρας. *Poculum terribile, & multa virtute plenum, & vtraque poſſeſſione pretioſius.* *in Catec.*

LXXVII. THYMVM ATTICVM VERNANS IN AFFLAtu maris.

B. M. Virginis fauor.

ATTICVM thymium ex quo apes mel laudatiſſimum conficiunt, non durat niſi in afflatu maris. *Plut. lib. 21. ca. 10.*

Ap. Nulla diu planta ſtabit in religione & cultu Dei, quæ non afflatum Mariæ, id eſt, maris gratiarum accipiat.

via ſola ſalutis.

Nec immeritò D. Damaſcenus eam φυτίζωον & ζωοδότειραν, κόρην. *Almam puellam, vita largitricem* nominat.

LXXVIII. TILIA.

Philoſophia verboſa.

TILIA cùm habeat calycem, & folia dulcia, tamen fructum eius nullum animal attingit. ταύτης γὰρ μὲν τὰ φύλλα γλυκέα, καὶ πολλὰ τῶν ζώων ἐσθίει. ὁ δὲ καρπὸς οὐδενὶ βρωτός. *Theoph. l. 1. cap. 20.*

Ap. Tilia verbis abundantes, rebus infructuoſos ſignificat.

Odi homines ignaua opera, Philoſopha ſententia *Pacuuius*

Ou. Fast. 5 *Sic agitur censura, & sic exempla parantur,*
Cum iudex alios quod monet, ipse facit.

TVLIPA AD SOLEM.

Fauor cælestis.

Solemque suum, sua sydera norunt.

TVLIPA flos est, & visu iucundus, & insigni co-lorum pulchritudine admirandus, qui ad radic- solares se se pandit: illis verò aut pluuiâ, aut temp- state occupatis, clauditur, & languescit. Eum princ- pis syderis absentiam gemere diceres.

APODOSIS.

Dicitur de fauore superioris potestatis in inferio- ra: sic anima Christiani hominis Tulipæ instar est, quæ se ad Spiritus sancti radios explicat, ijsdem ab- sentibus contristatur. Tunc enim terra est inanis, & vacua, & tenebræ super faciem abyssi. Nota porr- Tulipam Turcicum esse vocabulum: sic enim Dal- matæ, & Turcæ vocant pileum, seu amiculum capi- tis quod gestare solent, quod ei inuersi flores, isti a- perti similes sint effigie: summo cauli insidet ille flo- sursum spectans, sex foliolis sæpius constans, inter- dum septem aut octo: calathi, aut cyathi modo ses- in fundo pandens, ex quo sena, aut totidem quo- sunt folia, stamina erumpunt, modo lutea, mod- pallida, modò nigricantia; pediculis etiam quæ sta- mina sustinent mirum in modum colorem varianti- bus.

Vide Rue. lib. 15.

LXXIX. VISCVM GALLORVM.

Eucharistiæ symbolum.

EST id rarum admodum inuentu, & repertum ma- gna relligione petitur, & ante omnia sexta luna quæ principia mensium, annorumque his facit, &

sæcul

æculi, post tricesimum annum, quia iam abundè
irium habeat, nec sit sui dimidia. *Omnia sanantem* Pl. l. 16. c. 44.
ppellantes suo vocabulo, sacrificijs epulisque rite
ub arbore præparatis, duos admouent candidi colo-
is tauros, quorum cornua tum primum vinciantur.
acerdos candida veste cultus arborem scandit, falce
urea demetit: candido id excipitur sago: tunc de-
num victimam immolant, precantes vt suum do-
num Deus prosperum faciat his quibus dederit. Fœ-
unditatem eo poto dari cuique animali sterili arbi-
rantur, contraque venena omnia esse remedio.

APODOSIS.

Hac tabula Eucharistia rectè significari potest,
anacæa sanat morbos corporis, Eucharistia animi.
la aditur cum victimis albis, hæc cum puris preci-
us; illa crescit in quercu, hæc in vitæ arbore, imò
sa est arbor vitæ: illa candido excipitur sago, hæc
nunda conscientia: illa aurea falce demetitur, hæc
haritate decerpitur illa: denique fœcunditatem parit
nimantium, hæc virtutum.

In eodem argumento est *Panis fœderis.*
æmon quippe sacrorum & religionum simia ve-
erabilis huius Sacramenti vmbras in nouo orbe
ommentus deprehenditur: nam mense Septembri
Decembri virgines Soli sacras placentas quasdam
farina & sanguine agni confectas in particulas di-
idunt, & exteris qui fortè in aulam regiam veni-
nt, quasi magni fœderis cum *Inga*, hoc est, cum re-
Sacramentum distribuunt; illi verò magna vene-
tione suscipiunt, iurati se nihil contra Solem & In-
m molituros, atque in suæ fidei & studij pignus
nc panem fœderis recipere in medullis & visceri-
s testabantur. Mittuntur deinde fausta ad omnes
agas totius prouinciæ. Ex lib. de stat. Imp. p. 307.

LXXXI.

LXXXI. XAQVA.

Effectus causa contrarius.

Ouet. hist. lib. 8. XAQVA arbor Hispaniolę, cuius fructus papau- specie: manat ex ea pellucida aqua albicans, quicquid aspergitur, aut oblinitur, nigrescit, adeò nulla vnquam lotione emendetur.

APODOSIS.

Causæ contrarios plerumque habent effectus ex albo nigrum oritur. Qui fit vt discipuli petm- limpidis doctrinæ fontibus irrigati non modò n- albescant, sed inde plerumque deteriores fiant: quòd ipsi naturæ prauitate corrupti, in prauam p- tem rapiunt omnia; atque cum ita fuerint affecti, ficili admodum negotio ad æquitatem mentis red- cantur?

Natura contraria legibus ibit.

PAR-

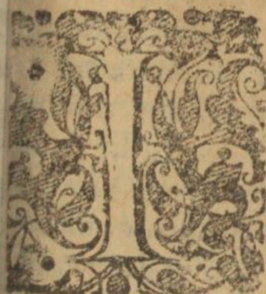
PARABOLARVM HISTORICARVM

LIBER VNDECIMVS.

AVRVM ET LAPILLI.

I. MENSA S. SOPHIÆ, EX OMNIBVS METALLIS ET GEMMIS conflata.

ἐν κ̀ πάντα.

IVSTINIANVM in magnifico Sophię templo, cuius descriptio apud Euagrium, sacram mensam fecisse refert Cedrenus, opus imitatione nulla æquandum. Constabat verò auro, argenteo, omnisque generis lapidibus, lignis, metallis omnibusque rebus quas terra fert, mare, & vniersus mundus. Ex omni materia speciosa plura, meliora, potiora collegerat: liquatisque his, quæ fluunt, sicca illis immiserat, atque in formam mensę absoluerat. Ita varium illud opus contuentibus stuporem inciebat. In orbem hanc habuit inscriptionem. *Baro. an. Iustin. 31. lib. 8. c. 30.*

Tua de tuis offerimus serui tui, Christe, Iustin. & Theodora: ea tu propitius accipe, fili Dei verbum, qui nostri causa carnem assumpsisti, & cruci affixus fuisti

nes

nos in tua recta fide conserua. Et quam nobis commis-
remp. eam ad tuam gloriam auge; & tuere, intercedente
sancta Deipara virgine Maria.

AP. Dici potest de re qualibet eminentissimæ pe-
fectionis: sic homo Dei sedes est, ipse ex omnibus u-
niuersi orbis particulis conflatus. Vnde animal mu-
tiplex, πολυειδέστατον καὶ ποικιλώτατον τῶν ζώων. I-
Greg. Naz. οὐχ ἁπλοῦν τι χρῆμα, οὐδὲ μονοειδὲς ἄνθρωπο-
ἀλλὰ συνῴκισεν ὁ θεὸς εἰς ἑνὸς ζώου σύστασιν ὄχλον δυνάμ-
παμμιγῆ τε καὶ παμφώνον. Synesius *ad Arcad.* Phil-
mundi opificio, hominem vocat omne animal, χερσαῖ-
ἔνυδρον, πτηνόν, οὐράνιον.

II. PYTHÆ MENSA AVREA.

Diuitiæ auarorum pulchra, sed infrugifera.

INCIDERAT in auri metalla Pythes qui Xerx-
ætate floruit, adeò inexplebili cupiditatis siti,
omnes ciues relictis artibus aurum effodere, eger-
re, purgare cogeret. Multis tandem pereuntibus, ar-
mum despondentibus cæteris, mulieres ad eius v-
orem supplices sese contulerunt, vt miserijs ærur-
nosorum coniugum subueniret. Ea discedere his,
bono animo esse iussis, aurifices quibus maxim-
fidebat ad se acciuit, domique inclusos iussit pane-
bellaria, poma, & alios cibos, quibus maximè d-
lectari Pythem nouerat, ex auro omnia conficer-
Iuerat tum fortè Pythes peregrè, qui vt domum r-
dijt, cœnamque poposcit, auream ei mensam muli-
apposuit, nullo esui apto cibo, sed omnibus aure-
instructam. Cum initio delectatus artificio natura-
imitante, satur spectaculi posceret cibum, quodcu-
que peteret id aureum ei mulier attulit. Indigna-
ti, & esurire se respondenti. Atqui, inquit, haru-
tu nobis rerum copiam, nullius præterea parauis-
omnes enim artes, omnis vsus aliarum rerum defe-
tus est; abductis cultoribus squallent agri, dum à

vir-

irorum robora in aurifodinis occupantur. Hac vo- ephilochrysi cupiditas paulisper extincta.

APODOSIS.

Pythes ieiunus in mensa aurea, typus est auari in- er immanem opulentiam, & reconditos thesauros gentis.

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infelix, quem sua vota premunt.

In eodem ferme argumento est Vari cœna, cuius eminit Martialis.

Ad cœnam nuper Varus me fortè vocauit: Lib. 4.
Ornatus diues, paruula cœna fuit.
Auro, non dapibus, oneratur mensa: ministri
Apponunt oculis plurima, pauca gulæ.
Huc ego non oculos, sed ventrem pascere veni:
Aut appone dapes, Vare, vel aufer opes.

III. MONS AVREVS POMPEII.

Vanitas rerum humanarum.

OMPEIVS in triumpho ostentauit montem au- reum quadratum, cum ceruis, & leonibus, & po- Pl. l. 37. c. 2. is omnis generis circundata vite aurea: Musæum uoque ex margaritis, in cuius fastigio horologium at.

AP. *O quantum est in rebus inane.*

erè Εἴδωλα τῶν εἰδώλων ἀνθρώπινα πράγματα! gle- m terræ in alieno littore interfectus desiderauit, i montes, vel potius mundos aureos ostentauit in Phil. l. de umphis: ὁ δὲ ὄνειρος οὗτος, ὡς ἀψευδέστατα φάναι, ὁ τῶν Ioseph. p. θρώπων ἐστὶ βίος, ὡς γὰρ ταῖς καθ' ὕπνον φαντασίαις 425. ἐποντες οὐ βλέπομεν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούομεν, καὶ γενό- οι ἢ ἁπτόμενοι οὔτε γευόμεθα, οὔτε ἁπτόμεθα, οὕτω καὶ ἱ τῶν παρεγρηγορότων αἱ φαντασίαι τοῖς ἐνυπνίοις ἐοί- σιν, ἦλθον, ἀπῆλθον, ἐφάνησαν, ἀπεδήμησαν, πρὶν ταληφθῆναι βεβαίως ἀπέπτησαν.

IV. OLIVA PYGMALIONIS AVREA.

Diuitijs animosa suis.

Philostr. l. 5. OLIVA Pygmalionis apud Gaditanos ex auro artificiosissimè fuit elaborata, fructus verò ex smaragdo lapide quam opulentissimos habuit.

APODOSIS.

Oliua aurea Virgo est, *oliua verè fructifera in domo Dei:* fructus smaragdini, virtutes, quibus ipsa supra mortalitatem nostram enituit, D. Hieron. *Præcellit cunctos, supereminet, vniuersis Maria, cunctis tanto venerabilior, quanto gloriosior, & quanto virtutibus altissimi extollitur ad sublimia, tanto clarior resultat in gloria: plena siquidem gratia plena Deo, plena virtutibus, non potest non possidere plenè gloriam claritatis æternæ, quam plenissimè accepit, vt mater fieret Salvatoris.* *in serm. de Assumpt. Mariæ.*

V. POMVM AVREVM FENELLÆ

Voluptas seu diuitiæ exitiales.

Cardan. de verũ varie. l. 12. c. 56. CVM Kemethus rex Scotorum Eruthlinthum ... nellæ filium occidisset, tum etiam Malconum Druffum regem & affinem Fenellæ: illa statuam ... ra arte fabricari iussit, in cuius manu pomum au... gemmis refertum erat, quod quicumque tetigi... statim multis iaculis confodiebatur: eo regem n... hil suspicantem inuitatum in Festicarij oppido ... cidit.

APODOSIS.

Voluptas blandum quidem, sed exitiale mal... inani quodam fulgore perstringit, & illectat eo... oculos quos deceptura est.

Equo ne credite Teucri.

VI. POMVM HENRICI AVREVM.

Detur optimo.

ANN. D. millesimo decimo tertio, cùm Henricus Imperator recens creatus Romam solenni pompa ingrederetur, Benedictus Papa ei obuiam cum maxima virorum & sacrorum ordinum multitudine processit ex amore, eique huiusmodi Imperij insigne obtulit, pomum erat aureum per quadrum pretiosissimis quibusque gemmis distinctum, aurea cruce desuper eminente. Erat autem instar speciei huius mundanæ molis, quæ videlicet in quadam rotunditate subsistere perhibetur. Vt dum siquidem illud respiceret Princeps terreni Imperij, foret ei documentum non aliter debere imperare, vel militare in mũdo, quàm vt dignus haberetur viuificæ crucis tueri vexillo. In ipso etiam diuersarum gemmarum decoramine, videlicet Imperij culmen plurimarum virtutum speciebus exornari oportere. Hoc Imperator hilariter suscipiens; Optime, inquit, Pater, ad Papam, istud facere decreuisti, nostræ portendendo iuueni monarchiæ, qualiter sese moderari debeat. Deinde manu tractans illud auri pomum: Nullis inquit, melius hoc præsens donum possidere ac cernere congruit, quam illis qui pompis mundi calcatis, crucem expeditiùs sequuntur Saluatoris: qui protinus misit illud ad Cluniacense monasterium Galliarum; quod etiam tunc temporis habebatur religiosissimum cæterorum, cui & alia dona plurimorum contulerat ornamentorum.

Glabri verba.

Glaber apud Baron. 11. *anno D.* 1013.

APODOSIS.

Emitur virtute potestas.

VII. TVRDITANORVM ARGENTEA PRAESEPIA.

Vitia & voluptates speciosis titulis ornantur.

CARTHAGINIENSES qui Barca duce expe-
Strab. l. 3. p. 104. in Hispania. ditionem fecerunt, Turditanos argenteis præse-
pibus & dolijs vsos deprehenderunt.

APODOSIS.

Præsepi quid fœdius? & tamen argento vesti-
tur: voluptatibus quid turpius? & tamen aureis vi-
tutum notis fucantur. *Vitia nobis sub virtutum no-*
Sen. ep. 45. *mine obrepunt: moderatio vocatur ignauia, pro cau-*
timidus accipitur.

VIII. LAPIS ANNVLI IN QVO CASVS PHAETONTIS expressus.

In tenui labor est.

CASVM Phaethontis in gemma annuli expre-
cium admirabili vel stupendo potiùs artifici-
memorat Galenus. Videbatur adolescens Solis filiu-
comanti radijs capite, vel potius flagranti cæsari-
flagellum tenens, equos agitans. Sedebat in curru au-
reo, quem celeres quadrigæ rapiebant, tanta dext-
ritate sculptæ vt sedecim pedes equorum minutissi-
mis lineolis distincti eminerent. Hinc rubentis a-
doribus cœli facies, Iouis iræ, infelicis parentis de-
speratio, & attoniti casus nouitate cœlestes hær-
bant. Illinc decrescebat mare, ebulliebant aqua-
torrebatur terra, & longè lateque sparsa incendi-
l. 17. de vsu agros, syluas, montes populabantur. Hoc in minim-
pretium. annulo maximum superiora sæcula viderunt. Gal-
nus. Feliciùs tamen Franciscus Alumnus Symbolu-
Maulius. Apostolorum & Euangelium Ioannis in denarij o-
biculo descripsit.

A

APODOSIS.

Nec contemne tuas quaſi paruo in corpore vires.
Quod valet immenſum eſt : ſic auri pondera parui *Manil. l. 4. Aſtron.*
Exuperant pretio numeroſos æris aceruos.
Sic Adamas, punctum lapidis, pretioſior auro eſt.
Paruula ſic totum peruiſit pupula cœlum :
Quoq; vident oculi minimum eſt, cùm maxima cernant.
Sic animi ſedes tenui ſub corde locata.
Per totum anguſto regnat de limite corpus.

IX. LAPIS PHOENICVM NATVRALI SOLIS IMAGINE impreſſus.

Solidum perenne.

PHOENICES Solem, ſua lingua Heliogabalum colebant. Erat autem Lapis maximus, teretior ab imo, ſenſimque faſtigiatus propemodum in coni figuram, nigro colore, quem illi è cœlo delapſum iactabant. Viſebatur in lapide forma quædam, quam Solis arbitrati, haud humano artificio fabrefacta. Vide Herodianum. Hoc autem ſimulachrum dicebatur *Alagabalus*, quaſi Ala Gabal, Deus montis, quod in monte coleretur. *Heliogab.*

APODOSIS.

Imaginem Solis, non arte factam, & vt aiunt, ἀνέργαστον, in ſolidiſſimo lapide impreſſam venerati Phœnices, ſignificabant Reges & Principes, qui Solis ſymbolo, familiari regiæ maieſtatis ſidere deſignantur, debere maximè perpetuam in dictis factiſque conſectari conſtantiam, vt illud impleant quod Ludouicus Pius habuiſſe fertur in Emblemate,

εἰκόνα τοῦ ἡλίου ἀνέργαστον εἶναι θέλουσι

VOLO SOLIDVM PERENNE.

X. LAPIS FATVARVM.

Patientia leuius fit malum.

Dion. Pruſ. orat. 13.

MVLIERES diuinæ, hoc eſt fatuæ, in multis delubris Græciæ, aram quandam aut lapidem ſuſtollentes, conſiderant in eo rei ſupra qua quis percontatur euentum, & quibuſdam quidem earum aiunt leuem fieri, quibuſdam verò grauem, vt ne mouere quidem facilè poſſint.

APODOSIS. Ex ipſo Dione.

Anne ita quoque exilium & paupertas, ſenectus morbique, & omnia talia his quidem grauia & difficilia, illis autem leuia, faciliaque appareant: illic fortaſſis iuxta rei differẽtiam, leue eſſe pondus Deus efficit; hic autem opinor tale fit quodque, qualis eſt vtentis virtus & ſententia.

Optimum ærumnæ condimentum æquus animus.

LAPIS PIETATIS.

Vide, *Ætnæi fratres*, libro de bonis hominis.

XI. LAPIS SICYONIVS.

Cædis ſymbolum.

LAPIS Sicyonius nigro colore, ſi quando accidat vt de homine mactãdo moneat oraculum, in aris deorum Auerruncorum ſolet deponi à duabus virginibus. Sacerdos autem eum vix cultro attingit, cùm ſanguis erumpit: tuncque recedunt cum vlulatibus huius ſuperſtitionis adminiſtri. Dorotheus Chaldæus 2. *de lapidibus*, & Plut. iunior *in Araxe*: ἱερέως τῆ μαχαίρᾳ θίγοντος αἵματος ἔκλυσις γίνεται δαψιλὴς.

APOD. Occurrunt ſæpe in prodigijs ad ſignificationem diræ ſtragis pluuiæ, & ſudores ſanguinei.

Luca-

Lucanus l.1. inter cætera cladis Pharſalicæ indicia, mare Siculum repẽte colore ſanguineo rubuiſſe commemorat his verbis: *Atra Charybdis*

Sanguineum fundo torſit mare.

Virgilius in cæde Polydori plantas cruore ſtillantes facit:

Nam quæ prima ſolo ruptis radicibus arbos
Vellitur, huic atro liquuntur ſanguine guttæ.

XII. LAPIS SOLIS.

Conuerſationis vis.

LAPIS apud Megarenſes (ad quem Apollo lyram ſuſpendit cum Alcathoo operam ſuam eſſet nauaturus) ſi calculo feriatur, eundem quem pulſæ fides ſonum reddit. *Pauſ. in Att.*

APODOSIS.

Ex tactu lyræ Apollinis lapis fit ſonorus. Eum lapide duriorem eſſe oportet qui cum bonis doctiſque verſetur, & nihil ex iſta conſuetudine adiumenti ad litteras, moreſque inſtituendos decerpat:

Vſq; adeo magni refert ſtudium, atq; voluntas, *Lucr. l.4.*
Et quibus in rebus conſuerint eſſe operati,
Non homines ſolùm ſed verò animalia cuncta.

XIII. LAPIS σωφρονιςὴρ.

Conſcientiæ remora.

LAPIS σωφρονιςὴρ, quaſi author reſipiſcentiæ appellatur ea de cauſa, quod Hercules furens in patrem ferebatur infeſtus, eundem occiſurus, niſi iniecto à Minerua lapide repreſſus eſſet. Hic lapis magna ſuperſtitione aſſeruabatur Thebis conſecratus. Alius eſt lapis σώφρων, qui in fluuio Mæandro naſcitur; per antiphraſim ſic nominatus: in ſinum enim iniectus ſtultitiam parit: λίϑος κατ' ἀντίφρασιν *Plut. in Mæandro*

σώφρων καλούμενος, ὃν ἐὰν βάλῃς τινὸς εἰς κόλπον, ἐμμα-
νὴς γίνεται.

APODOSIS.

Lapis resipiscentiæ conscientia est, quæ improbo amentia & furore in scelus quasi torrentes effuso plerumque de medio cursu reuocat. *Alioqui scias sub esse animis etiam in pessima abductis boni sensum, nec ignorari turpe, sed negligi.*

Senec ad luc. Ep. 97.

XIV. GEMMÆ RATIONALIS.

Lux Prælatorum.

PER duodecim gemmas quas in pectore pontife insutas gestat, in bello victoriam pronuncia Deus solebat. Nam priusquam exercitus se mouere tantus fulgor ex eis emicabat, vt toti populo faci innotesceret adesse Deum, opemque & auxilium si um, inuocantibus esse allaturum. Vide Iosep. Τοσαῦ τη γὰρ ἀπήστραπτεν ἀπ' αὐτῶν αὐγὴ μήπω τῆς στρατιᾶς κ κινημένης, ὡς τῷ πλήθει παντὶ γνώριμον εἶναι τὸ παρεῖν τὸν θεὸν εἰς ἐπικουρίαν.

l.3. anti. c.9.

APODOSIS.

Tum demum militia Christiana felicibus ausp cijs dimicare cernitur, cum pastores, & Prælati cœle stium virtutum, quasi pretiosorum lapillorum ful gore, totam Ecclesiam collustrant. Non dissimile c quod ait S. Epiphanius, vbi scribit Adamantem summo Pontifice ter in anno gestatum fuisse cùm i Sancta Sanctorum ingrederetur, in Paschate, Pent coste, & tabernaculorum festo. Quod si populus i peccato deprehenderetur, mutabatur (vt ferunt) co lor lapidis; & siquidem mortes, & funera portende ret, nigrescebat; si bella, sanguineum colorem induc bat, si felicitatem denunciaret, niueæ lucis candor radiabat. Additq; Zachariæ temporibus, ipso sacr operante splendidum apparuisse: ἐν τῇ ἐφημερίᾳ αὐ ἐν τῷ πάσχα λαμπρὸς ἐγένετο λίθος.

li.12. de gē.

XV. ACHATES.

Eloquentia florida.

ACHATES tam varij est generis, vt vnum lapidem esse non credas; candidus, rubeus, croceus, cinereus, viridis, niger, varius, cæruleus. Quid moror? huic vni nec omnium aliarum gemmarum colores sufficiunt. Ille lucos, prata, animalia, flumina, flores, arbores, natura ludente refert. Orpheus.

Δένδρεα γὰρ μάλα πολλὰ κατόψεαι ὡς ἐνὶ κήπῳ. *Achate.*
Ἀνθεμόεντα κλάδοισιν ἐπασσυτέροις κομόωντα.
Arbores enim multas inspicies quemadmodum in horto:
Florente ramis aceruatis ornatas.

APODOSIS.

Conferri poterit cum amœna styli varietate, in quo diuersi Rhetorum colores ad certamen vsque luxurient.

Hic varios sese in vultus facundia diues *Ang. Polit.*
Induit, & vasto nunc torrens impete fertur,
Fluminis in morem, sicco nunc aret in alueo,
Nunc sese laxat, nunc exspatiata coercet.
Nunc inculta decet, nunc blandis plena renidet,
Floribus.

XVI. ACHATES PYRRHI.

Sapiens.

ANNVLVS Pyrrhi regis, qui aduersus Romanos bella gessit, non ignobilis famæ fuit, cuius gemma Achates erat, in quo nouem Musæ cum insignibus suis singulæ, & Apollo tenens citharam videbantur non impressis figuris, sed ingenitis. *Solin. Polyhist. p. 38. edit. Pictau.*

In eodem genere est lapis Autoglyphus, vt narrat Aretazes & Plut. *in Sagari*, matris Deorum effigie sculptus: εὑρίσκεται γὰρ τετυπωμένην ἔχων τὴν μητέρα τῶν θεῶν.

AP. Vno annulo Musas Pyrrhus complexus est & vno pectore vir sapiens multiplices scientias Tali fuit Basilius ille Magnus, de quo D. Gregor. Nazianz ait: ποῖον μὲν εἶδος οὐκ ἐπῆλθε παιδεύσεως, μᾶλλον δὲ ποῖον οὐ μετ' ὑπερβολῆς, ὡς μόνον αὐτῷ μὲν ἅπαντος διελθὸν, ὡς οὐδεὶς ἓν οὕτω δὲ εἰς ἄκρον ἥκεστον, ὡς τῶν ἄλλων οὐδέν.

XVII. ÆTITES ET GASIDANES.

Promissum irritum.

Pl.l.37.c.9. AETITES lapis semper prægnans nunquam pa rit, sed & Gasidanes lapis, qui in media reperitu & in Arbellis, coloris olorini veluti floribus sparsi concipere dicitur, & intra se partum fateri conces sum: concipere autem trimestri spatio, ac de partu nulla memoria.

AP. Multi multa in virtutibus & literis conci piunt, quæ nunquam pariunt. Hæc Plautarchus περὶ τῶν ἀκοῶν vocat, ἀτελῆ τινὰ καὶ ἄψυχα ὑπολήμματα imperfecta & inanima consilia, quæ ὑπηνεμίοις λοχείαις ventosis ouis comparat.

Numquam futilibus excanduit ignibus æther.

XVIII. ALECTORIA.

Fortitudo.

Pl.l.37.c.9. Isidor. c. 13. l.16. ALECTORIAS vocant in ventriculis Gallinace orum inuentas crystallina specie, magnitudin fabæ, quibus Milonem Crotoniensem vsum in certa minibus inuictum fuisse videri volunt.

AP. Alectoria est in omni certamine præsens a nimus, Dei gratia firmatus, quo qui fuerit prædi tus, omnia hostium tela retundit: ὁ μακάριος οὗτος παντόθεν βαλλόμενος ἀσφαλέστερον ἵστατο, καὶ μυρία βέλη δεχόμενος οὐκ ἐνεδίδου, ἀλλ' ἐκείνου τοῦ διαβόλου τὴν βελοθήκην, αὐτὸς δὲ οὐ κατέπεσεν, ἀλλ' ὑπερεκυλίσθη

ἰοθη. Chrysoſt. *Beatus ille vndiq; petitus firmiùs ſtetit, & ſexcenta tela clypeo excipiens deditionem non fecit: exhauſit Dæmonis pharetram, nec concidit. Imò ne le gradu quidem tantiſper motus eſt.* *apud Nicetam.*

XIX. AMIANTVS.

Ieiunium.

Ex D. Baſilio.

EST lapis quidam eius naturæ, quem hic Amianton Græci vocant, vt inquinari non poſſit. Hic ab gni non vincitur, ſed impoſitus igni videtur igneſcee, & in prunam verti: rurſum exemptus igni, perinle quaſi fuiſſet aqua, candidatus apparet purior. Huuſmodi erant trium illorũ puerorum corpora apud Babylonios, illud ieiunio conſecuta vt nulla vi poſſent inquinari. Siquidem in vehementi fornacis flamna, quaſi natura fuiſſent aurei, ita apparuerunt illæſi tique ſuperiores, qui & auro potentiores declarati unt: Neque enim illos liqueſecit ignis, ſed integros, llibatoſque ſeruauit. *Baſilius homil. 1. de ieiunio.*

Perfuſa non ſic amne flamma extinguitur,
Nec ſic calente ſole tabeſcunt niues,
Vt turbidarum ſcabra culparum ſeges
Vaneſcit almo trita ſub ieiunio. *Prudentius in Cathem.*

XX. AMIANTVS.

Caſtitas.

AMIANTVS alumni ſimilis nihil igni deperdit, veneficijs reſiſtit omnibus, priuatim Magorum. *Plin. li. 36. cap. 19.*

APO. Caſtitas nihil impuri amoris facibus deperdit, & meretriculæ Circes, hoc eſt voluptatis veneficijs quam fortiſſimè reſiſtit: vnde à D. Chryſoſtomo propter innumerabiles pugnas quibus aſſiduò diuexantur, μέγα τὶ πρὸ μαρτυρίȣ μαρτύριον dicitur in laudatione ſanctæ Theclæ, corpora inter flam-

Basil. hom. 1. de ieiunio trium puerorum. flammas illæsa cum Amianto comparat; quod in s[...] periori symbolo liquidius explico.

XXI. AMNOCHRYSVS.

Bonum non purum.

Isid. orig li. 14. c 14. AMNOCHRYSVS arenis auro intermixtis nu[...] bractearum, nunc pulueris habet quadrulas.

AP. Significat Amnochrysus nullum bonum[...] omni parte integrum.

Claudian. *Nulli syncera bonorum pars concessa viro.*

Vel etiam dicitur in cor humanum, non purè Dei[...] more incensum, sed maculis terreni amoris inter[...]tum.

Ouidius.
Terra salutiferas herbas, eademq; nocentes
Nutrit, & vrtica proxima sæpè rosa est.

XXII. ANDRODAMAS.

Sapientia permotionum domitrix.

ANDRODAMAS argenti nitorem habet, & p[...]ne adamas, quadratus semper tesseris. Magi p[...] *Orig. li. 16. cap. 14.* tant nomen impositum ab eo, quòd animorum i[...]petus, vel iracundias domare & refrænare dicatur, [...] credimus Isidoro.

AP. Nullus est alius Androdamas quàm sapient[...] moderatrix animi, expultrixque vitiorum. Hæc i[...] citatas permotiones, & instar torrentis fluminis e[...]fusas reprimit, & dissipata tot affectuum caligine.

Inconcussa locat pura sacraria menti.

Γλῶσσα πικραῖς ἄβὸν βίον μερίμναις, inquit Synesiu[...]

XXIII. ANTHRACITES.

Virtus & persequutio.

Isidor. orig l. 16. c. 13. ANTHRACITES lapis ignitus & carbo, iac[...]tus in ignem velut inter mortuos extinguitur; [...] contra aquas perfusus exardescit.

AP

AP. Virtus ſine aduerſario langueſcit, aduerſis rebus exercita magis ſplendeſcit.

Contraria ſemper Virtuti fecere viam.

Eduardus ſecundus Angliæ Rex pingebat in ſymbolo araneam in tela ſua elaborantem, quam vehemens ventus perflat cum lemmate, *ardentior ibo*. Sic Alexander: ὤνιον τὴν δόξαν αἵματος πολλοῦ καὶ τραυμάτων παλλήλων ἐκτήσατο, οὐκ ἀπράκτῳ τρυφῶν ἐξουσίᾳ.

Octauius de Strada.

Apud Plutarchum de fortuna Alexandri.

XXIV. ARVROPHYLAX.

Felix cuſtodia recti.

ARVROPHYLAX lapis argento ſimillimus, cuius apud Vaura (vt notat Plutarchus *de fluminibus*) hæc eſt vis: Elidis qui potentiores ſunt, ipſum coëmunt, & ante theſaurorum ſuorum limina ponunt ſicque ſecurè illic repoſitum aurum cuſtodiũt: cumque fures eò peruenire volunt, lapis hic tubæ clangorem emittit, illi autem tanquam à ſatellitibus abiecti per præcipitia feruntur: σάλπιγγος ἦχον ἀναδίδωσιν ὁ λίθος.

ἀρουροφύλαξ ἀργύρῳ παρόμοιος.

AP. Abeant vani cum ſuis portentis. Non eſt alius Arurophylax quàm vox diſerta bonorum, quæ tanquam tuba argentea pro innocentia contra raptores clamat, eoſque à vi & præda deterret.

Vigili ſtant bella Magiſtro!

Patroni diſerti vox pro iuſtitia & innocentia tuba eſt argentea.

XXV. CARBVNCVLVS.

Componitur orbis Regis ad exemplum.

CARBVNCVLVS qui ſupra cæteras gemmas excitatiùs lucet, & vibrat, Soli dicatus eſſe creditur, quòd ad maximi ſideris imitationẽ flammas eiaculetur. Habet autem hoc inter cætera mirabile, quod reliquis quidem gemmis ſuam figuram & ſpeciem poſſit imprimere, cùm tamen nullus alius, ex omni lapillorum genere, carbunculo viciſſim ſuam ima-

imaginem possit inurere. Rueius lib. de gemm post Aristotelem.

AP. Reges & Prælati facillimè subditis suam sp ciem & imaginem inurunt, vt qui sint omnibus oculatissimum exemplum propositi. Aliorum aut nisi superiores sint, quibus plurimum honoris de rant, imitationem & mores non admittunt: φιλεῖ γ τὸ ὑπήκοον ζήλῳ τοῦ ἄρχοντος γνώμης βιοῦν.

Herod. in Commodo.

XXVI. CHELONITES.

Prudentia in sermone.

OCVLVS Indicæ testudinis varius & purpure per hunc Magi impositum linguæ futura pra dicere fingunt.

Isid. Orig. l. 16. c. 14.

AP. Non Chelonites, sed lex prudentiæ cern futura: oculus autem in lingua positus, vt alibi m nui, symbolum est prudentiæ in loquendo, exp mens illud Pittaci, τὴν νοῦ γλῶτταν μὴ προτρεχέτω. *Di ficilis res est in lubrico faucium constitutam verita rigida tenere mensuram; cui si incautè frena laxentu frequentur contra se loquitur.*

Cassiodorus in Psal. dixi custodiam.

XXVII. CHERNITES.

Incorruptionis typus.

CHERNITES lapis ebori simillimus, corpora a interitu, & corruptione vindicat, ex quo Dariu in eo conditum ferunt. Contrariæ virtutis est Asiu lapis, cuius meminit Theophrastus libro de igne, qu omnia consumit & in cinerem redigit: ἀθανίζει πάν ἢ ἐν ἑαυτῷ τέφραν ποιεῖ.

Plin. l. 36. cap. 16.

APOD. Dei voluntas Chernite omni potenti corpora Beatorum seruat, omnis expertia corr ptionis; vt nihil omnino tot currentium sæcul rum conuersione deterantur. *Resurgent Sanctoru corpora sine vllo vitio, sine vlla deformitate, sine vl corru*

Aug. in Enchiridio.

corruptione, sine difficultate, in quibus tanta facilitas, quanta felicitas erit.

Vultus, vigor, & color idem.
Qui modò viuit, erit: nec me vel dente, vel vngue
Fraudatum reuomet patefacti fossa sepulchri. *Prudent. in Apotheosi.*

XXVIII. CHRYSACONIOS.

Cordis humani prudentia.

Ex D. Chrysostomo.

EST lapis quidam, quem Chrysaconion vocant, quo probatur aurum adulterinum & nothum, si illi atteratur, ostenditurque purum & immixtum incorruptumque numisma. Hunc indicem ego fidelissimorum hominum cor dixerim; nam vt qui de fide rationes orthodoxorum & aduersariorum accipiunt, & in gnomone cordis quasi atterunt, & probant, inueniunt fidem orthodoxorum synceram, & puram prauamque aliud sentientium opinionem & fidem esse adulterinam. Chrysostomus serm. aduersus hæreticos.

XXIX. CHRYSELECTRVS.

Pulchritudo.

CHRYSELECTRVS similis auro, sed in colorem electri vergens, matutino tantùm aspectu iucundus. *Isid. Orig. l.16.c.14.*

AP. Pulchritudo breuissimo tempore delectans statim deflorescit.

Anceps forma bonum mortalibus,
Exigui donum breue temporis,
Vt velox celeri pede laberis!
Non sic prata nouo flore decentia
Æstatis calida dispoliat vapor,
Sæuit solstitio cùm medius dies,
Et noctem breuibus præcipitat rotis:

Lan-

Languescunt folio vt lilia pallido,
Et gratæ capiti deficiunt rosæ:
Vt fulgor teneris qui radiat genis
Momento rapitur, nullaq; non dies
Formosi spolium corporis abstulit.
Res est forma fugax. qui sapiens bono
Confidat fragili?

XXX. CHRYSOPRASIVS.

Humilitas.

CHRYSOPRASIVS Æthiopicus est, quem lapidem lux celat, prodit obscuritas.

Isid. li. 16. Orig. ca. 13.

APODOSIS.

Humiles in nocte clari sunt apud Deum: in luce humanarum laudum plerumque virtutes splendorem amittunt. λάθε βιώσας.

Boetius Metr. 4. l. 2.

Humili domum memento
Certus figere saxo.
Quamuis tonet ruinis
Miscens æquora ventus,
Tu conditus quieti
Felix robore valli,
Duces serenus æuum
Ridens ætheris iras.

XXXI. DAR.

Libertas virtutis.

cap. 1. 6.

CELEBRATVR apud Hebræos דר lapis, cuius mentio est Estheris. Hunc Iudæi Doctores lapidem asserunt esse pretiosum, repertum in mari, qui productus in conuiuium lucet vt meridies. Et hoc nomine appellari nonnulli ex eis dicunt, quòd ex illo mercatoribus proueniat *Deror*, id est libertas. Reges enim eximij lapidis pulchritudine deliniti, non modò libertatem, sed amplissimas quoque diuitias possessoribus largiebantur, vt eum sibi compararent

APO

AP. Non Dar lapis, sed sapientia, & virtus, in veram libertatem homines asserit.

ἀδέσποτος ἡ ἀρετή.

XXXII. DIONYSIAS IN AQVA.

Virtus in aduersis.

DIONYSIAS lapis fuscus est, rubentibus notis sparsus. idem si aquæ mixtus conteratur, vinum fragrat, & quod in illo odore mirificum est, ebrietati resistit. *Solin. Poly. hist. edit. Picta. p. 113*

AP. Virtus inter aduersa exerit vires suas: nam vt vulgato fertur prouerbio, παθήματα solent esse μαθήματα.

Materiamq; tuis tristem virtutibus imple,
Ardua per præceps gloria vadit iter.
Hectora quis nosset si felix Troia fuisset?
Publica virtutis per mala facta via est. *Ouid. Trist. lib. 4. el. 3.*

XXXIII. ELECTRVM.

Eloquentia.

ELECTRVM & Ligurius seu Lyncurius ex vrina Lyncis, folia trahunt & paleas. De Electro magna inter veteres disceptatio: hoc experientia docet, intra marinos scopulos generari In Eridani fluuij arenis inueniri dicit Pausanias: ἐν τοῦ Ἠριδανοῦ ταῖς ἄμμοις εὑρίσκεται, ἀνευρίσκεται τὰ μάλιστα. inde Phaetontiadum fabula, iam irrisa. Aliud electrum, ἀναμεμιγμένος ἀργυρίῳ χρυσός, vt habet Pausanias ibidem, vel vt Suid. ἀλλότυπον χρυσίον μεμιγμένον ὑέλῳ καὶ λιθίᾳ. *Isid. li. 16. cap. 6.*

AP. Symbolum est diuinitatis, vel eloquentiæ, vel cuiusque rei potentissimæ, quæ homines trahat vt folia & paleas, quando cum folijs mortales comparantur ab Homero:

οἵη περ φύλλων γενεὴ, τοίηδε καὶ ἀνδρῶν.

XXXIV. GAGATES IN AQVA.

Aduersa virtutem excitant.

Plin. l. 36. cap. 16.

GAGATES accenditur aqua, oleo restinguitur. Ap. In aduersis vera virtus feruet, tepet i[n] prosperis, & affuso voluptatis oleo paulatim langue[-] scit, ac tandem obruitur. σῶμα ἀργίη τήκει, ψυχὴν δ[ὲ] ἀμελέτησις, ἀσκήσεως τῆς αὐτῆς ἀειρούσης πρὸς τὸ θεο[ει-]δέστατον. Eusebius: *Otium tabefacit corpus, animu[m] verò incuria. At exercitatio continua eum ad Deo [si-]millimam speciem euehit.*

Silius Ital. lib. 9.

Nam virtus futile nomen,
Ni decus adfuerit patiendo, vbi tempora lethi
Proxima sint, pulchramq́; petat per vulnera laud[em].

XXXV. GLOSSOPETRA.

Eloquentia diuina.

Plin li. 37 cap. 9.

GLOSSOPETRA linguæ similis humanæ in ter[-]ra non nascitur, sed deficiente Luna, cœlo dec[i-]dere creditur, & ventos ea comprimi narrant.

APO. Non est humani ingenij fœtus cœlestis [e-]loquentia, qualis Apostolorum, aut Prophetaru[m] fuit Dei flammis accensa. Hæc cœli germen est, hæ[c] magnæ mentis soboles, quæ non aduersus vento[s] sed spiritus nequitiæ bellum internecinum geri[t] Dei verbi gladio totam illam dæmonum, vitioru[m]que cateruam exagitans, tranquillitatem verò pro[-]bis, & gratiarum vberem copiam afferens. Talis fu[it] lingua Eliæ, de qua D. Chrysostomus de consubst[an-]tiali, Homil. 22. ὢ τοῦ σώματος πηγὰς ὄμβρων ἔχοντος! γλώσσης νιφάδας ὑετοῦ ἀφιείσης! ὢ φωνῆς μυρία ἀγαθ[ὰ] βρυούσης! *O sanctum os, qui fontes imbrium inerant! ô linguam pluuios nimbos effundentem! ô vocem bon[is] innumeris scaturientem!* Nec mirum: sanctus siqu[i-]dem Epiphanius in vita Eliæ eundem flamma en[u-]

tritum narrat; Parenti quippe ipsius Prophetæ, dum nasceretur, visos homines niueæ vestis candore illustres, qui matris vberibus ignem allinerent, & pusioni flammam pro cibo ministrarent; quod fuit ignitæ illius eloquentiæ non obscurum præsagium. Longè aliter quàm quod Ægyptij fabulatores de Homero tradunt, vt auctor est Eustathius: eum Ægyptijs parentibus ortum, cùm mel aliquando ex Ægyptiæ nutricis vberibus in os eius manasset, ea nocte nouem diuersas voces edidisse, hirundinis, pauonis, columbi, cornicis, perdicis, porphyrionis, sturni, lusciniæ, & merulæ.

Elias flamma enutritus.

Homerus melle alitur nouem voces auium edit.

XXXVI. GONIA PETRA AQVAM EL IGNEM FVNDENS.

Spiritus sanctus fons & ignis.

IN Carthahinensium ditione in monte Gonio iuxta fontem nascitur petra magnitudine non exigua, quæ æstate flammam igneam emittit; per hyemem verò ex eadem petra riuus aquæ solet defluere: neque hoc fit per exiguum tempus, sed per vniuersam æstatem scatet ignis, per reliqua omnia anni tempora aquæ erumpunt.

Aristot. de admir. cap 109.

APOD. Spiritus Sanctus fons viuus, ignis, charitas appellatur. Ex eo enim modò faces charitatis ad inflammandos animos exiliunt, modò riui vberes consolationum ad restinguenda humanarum miseriarum incendia, vel ad eluendas peccatorum sordes erumpunt.

Cuius inexhausto reuiuiscit semper in anno
Quicquid terra creat, gignit mare, parturit æther.
Qui freta diffundit, solidum dat corpus in aruis,
Saxa ciet iussu, metuit quem cautibus horrens
Caucasus, aurito famuli cum fortia sensu

Ennodius Panegyr. in Epiphan.

Corda domat, qui cuncta videt, quem cuncta tremiscunt,
Fons, via, flamma, lapis.

XXXVII. HEXICONTALITHOS.

Pro cunctis sufficit vnus.

Pl. l. 17. edit. Pict. PRAECIPVAM obtinet admirationem lapis Hexecontalithos, de quo Solinus, *Tantum lapide vn[o] gloriantur Atlantes, Hexecontalithon vocant, tam di[-]uersis notis sparsum, vt sexaginta gemmarum colore in paruo eius orbiculo deprehendantur.* Orig. l. 16. cap. 12. Eadem ferm[e] habet Isidorus.

APODOSIS.

Commodè poterit comparari cum re, aut perso[-]na, in quam sparsa in alijs ornamenta vno velut[i] agmine confluunt, & præstantissimam bonorum o[-]mnium temperiem efficiunt. Lemma ex Rutilio petetur:

Natura hic posuit quicquid vbiq; fuit.

Quo in argumento præclari quoque sunt Claudian[i] versus, Panegyrico primo de laudibus Stiliconis,

Partitum singula quemq;
Nobilitant: hunc forma decens, hunc robur in armis,
Hunc rigor, hunc pietas, illum solertia iuris,
Hunc soboles castiq; thori sparguntur in omnes,
In te mista fluunt; & quæ diuisa beatos
Efficiunt, collecta tenes.

XXXVIII. HYACINTHVS.

Pietas.

Solinus c. 33 HYACINTHVS cœlum sequitur, sentit auras ac cum cœlo facit mutationes, nec æqualite[r] semper rutilat, cùm aut nubilosus est aut serenu[s] dies; sculpturis resistit, sed tamen adamante scribi[-]tur, & notatur.

APO

AP. Animus pij viri cœli meliore ſpiritu afflatus ad Deum ſe totum componit, & fertur prout ſpiritus intus agit: ad eos radios ſe explicat, eo recedente mœſtitiam intimis præcordijs ſentit: nulla rerum humanarum litura deformari patitur: vni Deo, qui inſtar adamantis domat omnia, ſe pandit, eiuſque impreſſionem ſuſcipit.

Eſt Deus in nobis, agitante caleſcimus ipſo.

XXXIX. HYÆNIA.

Prudentia in loquendo.

HYAENIA ex oculis hyenæ, & ob id in vaſe inueniri dicuntur, & ſi credimus, linguæ hominis ſubditæ futura prædicere. *Plinius lib. 37.c.9.*

APODOSIS.

Hac fabula ſignificatur ea, quæ ſemper adhibenda eſt in loquendo, prudentia, maximè vbi de rebus futuris, atque incertis agitur. Oculum oportet habere in lingua; hoc eſt prudentiſſimam in omni ſermone conſiderationem: ὕπερ γὰρ ὄφθαλμος ἐν σώματι, τοῦτο δὴ φρόνησις ἐν ψυχῇ. *Quod eſt oculus in corpore, hoc prudentia in mente.* *Oui 2. Faſt.*

Sæpe illi dixerat Almo.
Nata tene linguam: nec tamen illa tenet.

XL. IASPIS.

Nil ortum tale fatemur.

VINCENTIVS Beluacenſis in ſpeculo naturali refert Iaſpidem inueniri amœnæ pulchritudinis in qua ſpecies viri emineat, clypeum è collo ſuſpenſum geſtantis, & ſubiectum pedibus ſerpentem calcantis. Meminit quoque poſt Vincentium F. Rueius lib. 2. de gemmis, vbi alius quoque Iaſpidis mentionem facit, quam Galenus dicitur in digito geſtaſſe. Cernebatur in ea homo faſciculum herbæ col-

lo implicatum gerens, cuius virtus omnes morbo[s] discernebat, sanguinemque restringebat.

APODOSIS.

Num verò præclara Iaspis Deipara quæ Christu[m] tulit, qui clypeo fidei, & verbi diuini gladio forte[r] illum armatum vicit, & antiquum serpentem in hu[manis] ... manis cædibus exitiali rabie perbacchatum contr[...] uit?

Synes. in hym.

χθόνιον τῶν μεγάλων ὄφιν
πατρὸς ἤλασας ὀρχατων.

XLI. LEVCAS PETRA.

Amoris remedium.

LEVCAS petra amoris remedium afferre cred[e]batur ijs qui illi insiderent. Ptolemæus Hepha[e]stio. Consentit cum hoc argumento Romana Ant[i]quitas: fuit enim Romæ templum, vbi amor face[s] vndæ immergebat, & Lethæos latices propinare vi[]debatur hoc emblemate, ἀντέρως.

Ouid 2. Remed.

Est prope Collinam templum venerabile portam,
Imposuit templo nomina celsus Eryx.
Est illic Lethæus amor qui pectora sanat,
Inque suas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & iuuenes votis obliuia poscunt,
Et si qua est duro capta puella viro.

APODOSIS.

Leucas, seu alba petra, Christus est, totus cando[re] collucens, qui impuri amoris flammas & prauos a[]nimi motus suo cruore restinguit.

Synes. Hymn. 6.

Εὐρίπου πολυχοὰν ἱστὰς ἀλήτην,
Τερσαίνων ὀλοοὺς κλύδωνας ὕλης.
Euripi æstum sistens vagum,
Mulcens teiros fluctus hyles.

XL[II.]

XLII. LIPARIA.

Luxuria.

LIPARIA suffita omnes bestias euocare dicitur. Isid. Orig. lib. 16. c. 4.

APODOSIS.

Pessimus luxuriæ odor voluptuarios homines illectat, & instar belluarum effusos in omnium libidinum sordes eiectat.

Luxuries prædulce malum: quæ dedita semper
Corporis arbitrijs hebetat caligine sensus,
Membraq́; Circæis effeminat acrius herbis. Claud. l. 2. de laud. Stilic.
Blanda quidem vultu, sed qua non tetrior vlla,
Interius fucata genas, & amicta dolosis
Illecebris, toruos auro circumlinit hydros.
Illa voluptatum multos innexuit hamis.

XLIII. LYCHNIS.

Sapientia.

LYCHNIS ex genere ardentium lapillorum est appellata, à lucernarum flagrantia: gignitur in multis locis, sed apud Indos probatissima. Est huius duplex facies, vna quæ purpura radiat, altera quæ cocci rubore. A sole excalefacta, aut digitorum attritu, paleas & chartarum fila ad se rapere dicitur. Sculpturis resistit, ac si quando sculpta fuerit, dum imprimit signa, quasi quodam animali morsu partem ceræ retentat. Isid. Orig. l. 16. c. 13.

AP. Clara est, & ardens sapientia, & tum cœlesti purpura radians, tum cocci rubore accensa, omnibus fortunæ telis resistit, nusquam se deformari patiens. Eadem ad se paleas, & folia, hoc est genus humanum, allicit; sed non antequam magni illius Iustitiæ solis flammas conceperit: tunc enim

Prudent de S. Cypriano *Sedem animæ penetrat, mentem fouet, & pererrat artus*
Sic Deus interius sentitur, & inditur medullis:

XLIV. MAGNES ORIENTALIS.

Concionator pius.

IN Sardiniæ mediterraneis ad radices montium qua parte vergunt ad Orientem, Magnes inuenitur ferrum trahens. Qui verò inuenitur ea parte qua ad Occidentem, Meridiem, aut Aquilonem spectat non trahit. Leander.

APODOSIS.

Ferreum populum trahunt ad amorem Dei concionatores, qui syncera mente Deum spectant: qui aliam in partem abripiunt, nec orientem illum Iustitiæ solem habent in pectore, multum aliquando sudant, nihil verò proficiunt.

Pittacus. Πρὸ πάντων σέβου τὸ θεῖον.

Aurel Prudent περὶ στεφάνων. *Spiritus ille Dei, qui fluxerat in Prophetas,*
Fontibus eloquij te cœlitus actus irrigabit.
O niue candidius linguæ genus, ô nouum saporem,
Vt liquor Ambrosius cor mitigat, imbuit palatum.

XLV. MAGNES AD ANNVLOS.

Exempli vis.

D. Aug. de Ciu. Dei l. 21. cap. 4. MAGNES lapis non solum ferreos annulos trahit, sed (vnde longa plerumque concatenatio ferri) vim etiam annulis ipsis infundit, qua hoc efficere possunt.

APODOSIS.

Magistri pij & eloquentes vim suam deriuant in discipulos, vt ipsi vicissim alios ad amorem virtutum rapiant, omnesque Christo concatenati feliciter adhærescant, D Ambrosius: *Est insitum bonis vt castum pudicus, prudentem sapiens, misericors liberalē, affectu pio diligat, & virtutes suas in alijs amet.* Re-

ct

è etiam dicetur de Deo qui pios ad se quasi amoris derite tactos illicit sibi omnes conglutinatos.

XLVI. MYNDAN.

Virginitas.

Apis Myndan niueo candore circumfusus, hanc vim habere dicitur, vt à se feras longe arceat, & earum morsibus securum hominem præstet. Lent. Byzant. Μύνδαν καλούμενος πάνυ λευκὸς, ὃν ἐὰν κατέχῃ τις, οὐδὲν ὑπὸ θηρίων ἀδικεῖται. Hoc ipsum virinitati tribuetur contra dæmones. In eodem geere symboli est fons Canathus de quo dixi supeus. Nam Iuno quotannis in Canatho fonte tota irginitatis gloria reuirescit, vt Argiuorum ferunt ibulæ.

l.3.de fluuijs.

Pausan. in Cor.p.80.

Antapodosis.

Non ita est in mortalibus feminis, in quibus lapsa umquam redit virginitas: vnde πένταθλος ille Athaasius eius laudes persequens, ad seriam, & diligenem custodiam tanti thesauri hortatur: ὦ παρθενία, ιφανος ἀμαράντινος! ὦ παρθενία, ναὸς Θεοῦ, καὶ ἁγίου νεύματος οἰκητήριον! ὦ παρθενία μαργαρίτα τίμιε, τοῖς πολλοῖς ἀφανὴς, ὀλίγοις δὲ μόνοις εὑρισκόμενος! ὦ γκράτεια φίλη Θεοῦ, καὶ παρὰ ἁγίοις ἐγκωμιαζομένη! ὦ γκράτεια παρὰ πολλοῖς μισουμένη, τοῖς δὲ ἁγίοις σου γνωιζομένη! ὦ ἐγκράτεια θάνατον καὶ ἅδην ἀποφεύγουσα, καὶ πὸ ἀθανασίας κατεχομένη! ὦ ἐγκράτεια χαρὰ προφηῶν, καὶ ἀποστόλων καύχημα! ὦ ἐγκράτεια ἀγγέλων βίος καὶ γίων ἀνθρώπων στέφανος: μακάριος ὁ κατέχων σε, μαάριος ὁ προσκαρτερῶν τῇ σου ὑπομονῇ, ὅτι ὀλίγον κοπιάας πολὺ χαρήσεται ἐν σοί. Græca tam liquida sunt vt nterpretatione non egeant.

De Virg.

XLVII. ONYX FABII CVNCTATORIS.

Imperatoris virtutes.

IN lapillo Onyce argumentum multiplex artificiosè admodum sculptum se vidisse refert Pieriu[s] quo Fabij Cunctatoris virtutes significarentur. [E]quino erat capite, humana facie in pectus barbat[a] gruinis pedibus, cauda pulli gallinacei. Literæ, Fab.

Apodosis.

In eo numero adumbratæ sunt boni Imperato[ris] virtutes. Nam principatum in bello ex equino capite, prudentiam ex humano pectore barbato? prou[i]dentiam & cunctationem, atque etiam speculationem ex pedibus gruinis; victoriam ex pulli gallinacei cauda interpretamur.

XLVIII. OPALVS.

B. Mariæ Virgini.

Isid. Orig. l.16. c.12. OPALVS distinctus est diuersarum gemmaru[m] colore: est enim in eo carbunculi tenuior igni[s] amethysti fulgens purpura, smaragdi nitens virid[i]tas, & cuncta pariter sub quadam varietate lucenti[a].

Apodosis.

In B. Maria Virgine omnium virtutum specie[s] admirabili fulgore collucent. Vt carbunculi ign[is] micat charitas, fulget vt amethystus temperanti[a] læto smaragdi virore spes radiat: omnia deniqu[e] cœlestium ornamenta in eam plena Dei manu co[n]gesta gratissimam lucis temperiem impertiunt.

Venant. Honorius Fortun. l. 1. de partu Virgin.

Pulchra super gemmas, splendorem solis obumbran[s]
Alta super cœlos, & super astra nitens.
Vellere candidior niueo, rutilantior auro,
Fulgidior radio, dulcior ore fauo.

CA[...]

ara, benigna, micans, pia, sancta, verenda, venusta,
Flos, decus, ara, nitor, palma, corona, pudor.

XLIX. PANTARBA.
Eloquentia.

LAPIS Indicus admirabili fulgore collucens, & omnes lapides instar examinis apum ad se pertrahens. Philostr. Apollon. νύκτωρ μὲν τὴν ἡμέραν ἀναφαίνει καθάπερ τὸ πῦρ, ἔστι δὲ πυρσὴ καὶ ἀκτινώδης, εἰ δὲ μετ' ἡμέραν ὁρῷτο, βάλλει τοὺς ὀφθαλμοὺς μαρμαρυγαῖς μυρίαις. τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ φῶς πνεῦμ' ἐστὶν ἀῤῥήτου ἰσχύος, πᾶν γὰρ τὸ ἐγγὺς εἰσποιεῖ αὐτῇ, τί λέγω τὸ ἐγγύς, ὅσοι σοι λίθους πόσας βούλει καταποντῶσαί ποι, ἢ τῶν ποταμῶν, ἢ τῆς θαλάττης, καὶ μηδὲ ἐγγὺς ἀλλήλων, ἀλλὰ σποράδας, καὶ ὡς ἔτυχεν, ἡ δὲ ἐς αὐτὰς καθιμηθεῖσα ξυλλέγεται πάσας, τῇ τοῦ πνεύματος διαδόσει, καὶ ὑποκείσονται αὐτῇ βοτρυδὸν οἱ λίθοι καθάπερ σμῆνος. *Noctu diem velut ignis ostendit, quoniam igneus est, ac radiosus: sin vero post diem aspiciatur, innumeris coruscationibus oculos ferit. Id autem quod in ipso lumen fulget, spiritus est potentia admirabilis. Quicquid enim prope est sibi conciliat: quid autem dico prope iacentes lapides ipsum congregare? cùm liceat petras quotcumque velis alicubi demergere, aut in mari, aut in fluuio, & illas non prope adinuicem, sed sparsim, vtcumque contigerit. Postmodum verò hic lapis ad eas demissus sui spiritus distributione omnes colligit. Ita vt coaceruati lapides tanquam examen apum illi subiaceant.* Addit summam eius magnitudinem pollicis vnguem adæquare: gigni vero in concauis terræ, profunditate passuum quatuor. Tantùm verò ipsi spiritus inesse vt intumescat, & plerumque scindatur terra, vbi eiusmodi lapis cōcipitur. Inquirere autem ipsum nemini licet, aufugit enim nisi summa cum ratione trahatur. *lib 3. c. 14.*

APOD. Eloquentiæ verus typus est Pantarba,

qua-

Cic. 1. de Orat. qua nihil specie præstabilius, nihil forma augusti[...] quæ dicendo tenet hominum cœtus, mentes allic[...] voluntates quocumque vult impellit. Aliarum qu[...] que hic ἑρμηνειῶν latissimus potest esse campus.

PAVSILYPOS, lapis in aranea apula.

L. PHENGITES SEV DOMITIA-NI PORTICVS.

Mundus speculum beneficentiæ diuinæ.

DOMITIANVS tempore suspecti periculi appro-pinquante sollicitior in dies porticuum in qu[i]bus spatiari consueuerat parietas Phengite lapide c[on]stinxit: è cuius splendore per imagines quicquid [a] tergo fieret, prouideret; quid si corda per Pheng[i]tem videre potuisset?

Suet. in Domitiano. cap. 14.

APODOSIS.

Totus ex Phengite mundus in ipso quacumque [te] vertas, Dei Opt. Max. benignitatem in tot & tam v[a]rijs rebus creatis quasi speculis vides renidentem.

Iouis omnia plena,

lib. 36. c. 22. Nota quoque ex Phengite lapide Seiæ Fortunæ [æ]dem fuisse conflatam. *Nerone Principe in Cappadoc[ia] repertus est lapis duritia marmoris candidus atq; tran[s]lucens, etiam qua parte fuluæ inciderant venæ, ex a[r]gumento Phengites appellatus. Hoc construxerat æde[m] Fortunæ, quam Seiam appellant, à Seruio Rege sacr[a]tam, aurea domo complexus.*

Seia Fortuna.

LI. PYRITES EQVITVM VELLE-RIS AVREI.

Zelus Religionis.

EQVITES velleris aurei à Philippo Bono institu[ti] & eius filio Carolo Audaci ornati, torquem ge[...]

staba[...]

abant auream : huic intextum erat ferrum, quòd è enis lapidis flammæ semina elicere, atque excutere idebatur, In summa parte pendebat vellus aureum. aradinus ferro hoc lemma affigit. *Antè ferit quàm lamma micet.* Velleri autem : *Pretium non vile laoris.*

APODOSIS.

Significat egregios animos Deo incitante cœlees amoris flammas ad defensionem religionis conipere, quibus cùm toti exardescant, præclara obeunt icinora, & sibi ad vellus aureum, an potius ad beaum immortalitatem viam muniunt?

Ardens euexit ad æthera virtus.

LII. SAPPHIRVS MOSIS VISIONE INCISA.

Turgere corde Deum.

ADMIRATIONEM omnem superat illa Sapphirus, in qua visio Moysis, & lex Decalogi naturaiter impressa fuisse dicitur. Cuius meminit S. Epihanius Episcopus Cyp. τὴν τῷ Μωσεῖ ὀφθεῖσασα ὀπτασίαν ἐν τῷ ὄρει καὶ δοθεῖσαν νομοθεσίαν ἐπὶ σαπφείρου πιυηκέναι. Simile est quod de Pyrrhi Achate commenoratum est à nobis superius, grauium historicorũ iteris celebratum. Verùm tanto præstat Sapphirus Achati, quantum profanorum numinum simulahris diuinarum rerum effigies antecellunt. *lib. de 12. gemmis.*

AP. Hæc Sapphirus à summo sacerdote gestabaur in pectore. Quo certè symbolo designabat cor eoum qui præsunt Ecclesiæ, debere esse quasi sanctaum legum, diuinorumque mysteriorum perpetuum uoddam domicilium. Qui hanc rerum altissimarum cientiam præclaro concentu moribus accommoant. *Aur. Prud. in Cathem.*

Templum constituunt perenne Christo
In cordis medij sinu ac recessu.

LIII.

LIII. SAPPHIRVS CARBVNCVLI PARENS.

Θεοτόκῳ.

QVEMADMODVM Sapphiri visceribus na[...]tur lapis sanè pretiosus, & ipso qui genuit p[...]tiosior, lucidus & splendens carbunculus: ita ex V[...]ginum gemmâ Mariâ natus est ille lapis angula[...] excisus de monte sine manibus, matre nobilior, [...] matri totius nobilitatis auctor.

De Sapphiro Dioscorides, l. 5. 114. Epiphanius[...] l. de 12. Gemmis.

APODOSIS.

O virgo insignis, mater pia, nobile semen,
Quam Deus impleuit totius orbis ope.
Fructu sanctæ pio renouasti fœdera rerum,
Lucidiorq; dies te generante nitet.
In te habitans mundi lumen statione corusca,
Floruit interius per tua membra Deus.
Nunc viuax fulgor penetrans & ad ima profundi[...]
Orbem alit, astra tegit, Tartara luce replet.

THRASYDVLVS, Lapis in Myrmecoleonc[...]

LIV. TVRCA.

Amicitia fidelis.

GEORGIVS Agricola libro secundo de gemm[...] lapilli meminit, quem vulgo Turcam voca[...] Ait insulano cuidam hanc gemmam fuisse, mag[...] pretij, & eximiæ pulchritudinis. Cumque is fati[...]gibus concessisset, gemma quasi domini morti ill[...]cgrymasset, infuscata nitoris gloria longè obscurio[...] apparere cœpit.

APO. Poterit esse fidelissimi amoris symbolu[...] in amico, qui demortui socij memoriam perpetu[...]

lachr

lacrymis & mœrore prosequatur. Lemma erit, *Tecum perierunt gaudia nostra.*

LV. VERITAS SAPPHIRINA ÆGYPTIORVM.

Iudiciorum æquitas.

IVDICES apud Ægyptios iidem fuere qui sacerdotes: inter quos princeps erat Iustitiæ omnium natu maximus, idem iustissimus, & æquitatis tenacissimus putabatur, qui imaginem ex sapphiro gemma confectam gestabat, quæ vocabatur veritas, καὶ ἐκαλεῖτο τὸ ἄγαλμα ἀλήθεια. *Æl. varia histor. l. 14. cap. 34.*

APODOSIS.

Veritas non in Sapphiro, sed in intimis visceribus & medullis à iudicibus gestanda est, sine qua nulla iustitia, nulla virtus est. Socrates idem dicebat esse veritatem & virtutem. Plato non ipsum quidem summũ bonum, sed ei adhærere sicut Soli lucem: esse, inquit, ἀγαθοειδῆ, non ipsum ἀγαθὸν de rep. 6. & οὐδὲν οἰκειότερον σοφία τῆς ἀληθείας εἶναι. *Nihil affinius, familiariusq; sapientiæ quàm veritatem esse.*

LVI. SARDONIX AD CERAM

Puritas.

SARDONIX constat tribus coloribus, subterius nigro, medio candido, superius minio. Hæc sola in signando nihil ceræ euellit. Isid. *Orig. l. 6 I.*

AP. Rari sunt & illustres animi, qui cum adhærescant corpori, nihil tamen ex eo terrenæ contagionis capiunt, sed purum seruant.

Æthereum sensum, atq; aurai simplicis ignem.

Itaque infra pedes res humanas habent, puro virtutum candore collucentes: tum in apice miniati,

hoc est, primis futuræ gloriæ radijs iam afflati, ign
charitatis rubore purpurascunt.

Frigida curarum fomenta relinquere posses,
Quo te cœlestis sapientia duceret ires.
Hor. ep. 3. li. 1. *Hoc opus, hoc studium.*

LVII. SCYRVS.

Concordia.

Pl. l. 36. c. 17 SCYRVS lapis qui in insula Scyro nascitur, m rum id habet, vt integer enatet, comminut mergatur.

APODOSIS.

Coniuncta stat & eminet societas, quæ dissipa mergitur. Nam

Defendit numerus iunctæq; vmbone phalanges.

Iuuen Sat. 2. vers. 46. *Commune periculum concordia propulsandu* Cornel. Tacit.

Æterno complectitur omnia nexu.
Tot rerum mistiq; salus concordia mundi;
Luc l. 4. *Et sacer orbis amor.*

LVIII. SELENITES.

Regum exempla.

SELENITES lapis continet in se Lunæ imag *p. 109. Isid. l. 16. c. 10.* nem, quam iuxta cursum astri ipsius perhibent dies singulos minui atque augeri. Solin. Memin *Psellus de Selenite.* quoque Psellus de lapidibus, his verbis: ὁ σεληνίτη καλεῖται δὲ οὕτως ὅτι ὑφθαλμον οἷον τινα συναυξόμενον τ τον καὶ συμμειούμενον ταῖς τῆς σελήνης αὐξήσεσι καὶ συμμε *Taurus in Ægypto cuius cauda cum Luna videtur crescere & minui.* ώσεσι δείκνυται & Anonymus quispiam Græcus ait s se in Ægypto, ἱερὸν ζῶον ἐν τῇ Αἰγύπτῳ ταῦρον ἀνακε μένον τῷ θεῷ, οὗ σοβὴ σκηνύξαυεν αὐτῇ, καὶ σην. μεο Simile affertur de puteo ad Nyium qui crescit & d crescit ad amnis rationem

APO. Vt superiores virtutes influunt, ita se h

be

bent inferiora. Quales sunt principes, tales esse solent populares.

In commune iubes si quid censesq́; tenendum,
Primus iussa subi Tunc obseruantior æqui
Fit populus, nec ferre vetat, cùm viderit ipsum *Claud ad Honorium.*
Authorem parêre sibi: Componitur orbis
Regis ad exemplum: nec sic inflectere sensus
Humanos edicta valent, quàm vita regentis.

LIX. SYNODITES.

Tantus amor cœli.

LAPIS Synodites pusillus Solem habet impressum, & Lunam ad Solis varios aspectus crescentem & decrescentem. *Damascius in vita Isidori.*

Nonnus Panopolitanus eius lapidis disertè meminit, atque hæc incrementa, & damna secundum varias Lunæ facies contingere. Sic autem ille: *in Dionysiacis.*

Τῆ δὲ σελήνης
Εἶχε λίθον πάλλευκον, ὃς εὐκεράοιο θεαίνης
Λειπομένης μινύθει καὶ αὔξεται, ὁππότε μήνη
Ἀρτιφανὴς σέλας ὑγρὸν ἀποστίλβουσα κεραίης
Ἠελίου γενετῆρος ἀμέλγεται αὐτόγονον πῦρ.

illa luna
Candidum habebat lapillum, qui cornigera Dea
Deficiente minuitur, & augetur, quando luna
Noua humidum iubar emittens cornu,
Solis patris sugit primigenium ignem.

APODOSIS.

Symbolum esse potest hic lapillus animæ Deo penitus adhærescentis, de qua dici illud potest.

Tantùm spectabat euntis
Ora Dei, vultusq́; suos flectebat ad illum.

LX. SMARAGDVS.

Typus virginitatis.

SMARAGDVM Virginitatis symbolum esse al ostendimus: qui adeò impatiens Venereæ consu tudinis esse perhibetur, vt insignis Smaragdus R ginæ Hungariæ, cum ipsa marito consuesceret, n moretur in tres particulas concisus atque conf ctus.

Alb. Mag. & Rueius l. 2. de Gem.

De hoc lapide Theophrastus ait: ἐστὶ δὲ σπανία ... τὸ μέγεθος οὐ μεγάλη: Addit, nisi credamus Ægy Regum annalibus, quibus traditum est Regi illoru à Rege Babylonio missum Smaragdum muneri q tuor cubitorum longitudine, & trium latitudi Item in Iouis obelisco fuisse positos quatuor Sm ragdos quadraginta cubitorum longitudine; lati dine verò partim trium, partim duorum.

Theop. de lapidibus.

LXI. BACTRIANORVM SMARAGD

Diuitiæ dona sunt Dei.

BACTRIANI Etesijs flantibus colligunt Sm ragdos ex commissuris saxorum: συλλέγουσι αὐτοὺς ὑπὸ τοὺς ἐτησίας, τότε γὰρ ἐμφανεῖς γίνονται κι μένης τῆς ἄμμου διὰ τὸ μέγεθος τῶν πνευμάτων.

Plin. l. 37. c. 5. & Teoph. de lapidibus

AP. Aspirante Dei fauore qui per Etesias sign catur, omnis non modò terrena, sed & cœlesti nos influit opulentia, atque ex ipsis rerum asperi tibus summa gloriæ suauitas decerpitur.

Lucan. l. 1. *O faciles dare summa Deos!*

Et Claudius Marius Victor,

Omnia posse tuum. Nec in hoc tua gloria tantùm
Quòd præstanda facis bonus auctor, sed quod & i
Vt possis præstare facis, causasq; secundas
Innoluis primis: quod qui tua munera sentit,
Munus & ipse tuum est.

in præfatione ad Deū.

LX

LXII. TRIOPHTHALMOS.

Trinitas.

TRIOPHTHALMOS Cum onyce nascitur tres hominis simul oculos exprimens.

AP. Triophthalmos tres oculos habens commixtos, & vna luce fulgentes, symbolum Trinitatis est, quæ à D. Gregorio Nazianzeno appellatur φάος ἓν τριλαμπὲς, *lumen vnum triplici face* (quasi oculo) *collucens. Quomodo si cereus illuminetur ex alio, vnus ex vtroque ignis coruscat, duo licet cerei sint: ista tamen flamma est in secundo, quæ refulget in primo: Ita dominus noster Iesus Christus, in quantum possunt magnis parua conferri, cum patre alius est in persona, sed non alius in substantia vel natura.*

Plin. lib. 37. cap. 11. in odis.

Euseb.

Nicolaus Cussanus Cardinalis in summis montibus stagnum vidit, in cuius medio scaturigo aquæ limpidissimæ appareret è fonte imo qui oculis non pateret, sed solo intellectu comprehenderetur: nec dubitauit hoc ipso symbolo ad sacrosanctæ Triadis veritatem demonstrandam vti: Stagnum (inquit) à scaturigine, scaturigo à fonte differt: tria sunt & vnū sunt: aqua nec influit aliunde nec effluit: eius tamen humore vicina omnia prata vegetantur. *Hæc ille.*

Emissenus hom. 4. de sym. & Cæsa. Arelat. homil. 4. de Pasch.

Ad idem argumentum refer tres soles, quos Iulius Obsequens, & post eum Suares de Mysterijs in Hispania visos fuisse, & repente in vnum coaluisse memorat.

lib. 2. Cribrat. Alcorani.

LXIII. VITRVM AB HYDRARGYRO INTACTVM.

Virgo à pecccati noxa immunis.

Ex Isidor. lib. 16. cap. 18.

HYDRARGYROS siue argentum viuum, vasa aurea, argentea, ærea, ferrea, lapidea, & cæte-

ras naturas perforat, vitrum minimè lædit: quod eg
memini me breui poëmatio prosequutum.

Conspicuos inter naturæ splendet honores
Fusilis argenti species, cui plurimus Hermes
Incubat, & pleno liquidum se numine fundit.
Nempe Deus gestit viuis animare metallum
Flatibus, & tenues argento claudere vitas.
Ignea vis infusa micat, leniq; fluentem
Materiam tractu penetrat; non inditus humor
Terreniue hebetant ortus, miniataq; massa.
Quod si constrictum vinclis, & carcere cœco
Impedias, furit vsq; tamen, lucisq; cupido
Indignata premi vacuas se librat in auras,
Mulcibri cum vis infesti admota lacessit,
Et tumidam irritat cæcis feruoribus iram.
Siue auri retinere paras, siue aggere ferri,
Siue etiam affini vinctum sociare metallo,
Emicat, obstantemq; ingrato pondere molem
Rumpit ouans, magnoq; potens domat omnia nisu
Ast vbi viuacis motus constringere vitro
Fert animus, sentit quassas hoc obice vires.
Corpora frustrato pertentat vitrea morsu.
Ceu quando allisi ponunt ad littora fluctus,
Aut vis indocilis Boreæ, cum flamina rauco
Præludit; tentatq; viam, si fortè seuero
Æolus hunc adamante ligat, cadit improbus aura
Impetus, & fractam recoquit sub pectore bilem.
Vnde subest tenui tam magna potentia vitro?
Quis Deus inclusas tam miti corpore vires
Armat in audaces occulti syderis iras?
Nulla subit, quanquam fragilis, contagia forma,
Stigmatis impatiens, & amico lumine fulget.

ALLVSIO.

Est vitrum virgo; labes hydrargiros aui.

LXIV. VNIO EX AQVA ET FVLGVRE.

Ex Gregorio Thaumaturgo.

Incarnatio.

VNIONES in conchis fieri tradunt ex rore, & fulgure: Ros enim, allambentis fulguris vi non modò concrescit in vnionē, sed & ipse vnio celerius Ioue tonante paritur: ὅταν ταῖς κόγχαις ἀντωγμέναις ἐπιλάμπωσιν αἱ ἀστραπαί. Plinius tamen ait, si fulgurет, comprimi conchas. Apponam Plinij locum, qui disertè hæc tractat. *Has* (inquit de conchis) *vbi genitalis anni stimulauerit hora, pandentes sese quadam oscitatione, impleri roscido conceptu tradunt, grauidasq; postea eniti, partumq; concharum esse margaritas, pro qualitate roris accepti.* At Solinus Polyhistor *Conchæ sunt in quibus hoc genus lapidum requiritur, quæ certo anni tempore luxuriante conceptu, sitiunt rorem, veluti maritum cuius desiderio hiant. Et cùm lunares maximè linquuntur aspergines, oscitatione hauriūt humorem concupitum. Sic concipiunt, grauidæq; fiunt, & de gina qualitate reddunt habitus vnionum.* *Ælianus li. 14. c. 3.* *lib. 9, c. 35.*

APODOSIS.

D. Gregorius Thaumaturgus de incarnatione explicat, & fulgur, virtutem Spiritus sancti accipit; rorem, purissimum sanguinem Deiparæ Virginis; vnionem, corpus Christi.

vterumq; puellæ
Sidereum mox implet onus, rerumq; Creator
Nascendi sub lege fuit. Stupet innuba tensos *Sedul. l. 2.*
Virgo sinus, gaudetq; suum paritura parentem.

LXV. ANNVLVS HELENÆ, SEV ASTERITES.

Terrena cum diuinis copulata.

ASTERITE lapide, cuius ea vis est, vt Soli obiectus accendatur, Helena suas obsignabat litera impressa in eodem piscis Panis figura. Ptolomæu Hephestione cuius hæc sunt verba: πᾶνα ἰχθῦν εἶν θαλάσσιον κητώδη, ὅμοιον τῷ πανὶ κατ' τὴν ὄψιν. ἐν τ τῷ λίθον εὑρίσκεσθαι τὸν ἀστερίτην, ὃν εἰς ἥλιον τιθέντα χειν. Ἑλένη γλυφὴν ἔχοντα αὐτὸν τὸν ἰχθῦν τὸν πᾶνα, ταύτῃ ἐκέχρητο τῇ σφραγῖδι.

APODOSIS.

Poterit in eos torqueri, qui cœlum miscent terra & profana diuinis: in eodem enim annulo, cœles lapidi iuncta erat figura Panis: nam & hic Piscis P ni similis est, à quo nomen accepit: est autem Pa impurus & salax Deus.

Quid facit stella cum terris, lux cum tenebris, pu ritas cum impudicitia?

Li. 2. rerum Phryg. *Non bene conueniunt, nec in vna sede morantur.*

Lapis porrò asterites is est, opinor, cuius memin Hermesianax Cyprius: λίθος καλούμενος ἀστὴρ, νυκτ βαθείας πυρὸς δίκην λάμπων.

LXVI. ANNVLI IARCHÆ.

Virtutum præsidia.

ANNVLOS septem Iarcha dedit Apollonio, ste larum septem nominibus insignitos. Phil græ dixit, καὶ ἑπτὰ ἐπωνύμους ἀστέρων οὓς φορεῖν τὸν Ἀπολλ νιον κατ' ἕνα πρὸς τὰ ὀνόματα τῶν ἡμερῶν. Hos Apo lonius singulos, diebus singulis gestabat. Credib est, fuisse annulos magicos, quos δακτυλίους γεγο τευμένους appellat Clemens Alexandr. quales Exce Phocensium tyranno fuisse narrat, ex quibus inter collisis, sonumque excitantibus rerum gerendaru

Strom. l. 5. Excesti annuli.

O

portunitates Rex intelligebat : Malè tamen perijt malus cum ſuis annulis. Ariſtophanis Scholiaſtes φυσικοὺς δακτύλους nominat mitiori vocabulo, & eorum artificium aſcribit Eudemo Philoſopho: φιλόσοφος δὲ ἦν οὗτος ὁ Εὔδημος φυσικοὺς δακτυλίους ποιῶν πρὸς δαίμονα, καὶ ὄφεις, καὶ τὰ τοιαῦτα. *Philoſophus is erat Eudemus, Phyſicos annulos faciens aduerſus Dæmona, ſerpentes, & cætera id genus.*

AP. Septem annuli Iarchæ planetarum nominibus, & titulis inſignes, totidem ſunt ornamenta virtutum, quarum ſplendor eſt maximus, & in regum vita conſpicuus; Nobilitas, Pulchritudo, Religio, Prudentia, Fortitudo, Iuſtitia, Eloquentia. Nobilitatis hyeroglyphicum eſt luna, quando & in calceis patriciorum poſita, generis illuſtris fidem fecit. Pulchritudini reſpondet Venus regina gratiarum. Sol Dei typus, pietatis, & religionis erit ſymbolum. Saturnus, qui ab Orpheo ποικιλόβουλος nominatur, rectè cum prudentia congruit : Mars, fortitudinem ſuapte natura deſignat. Iupiter quem Callimachus hymno εἰς Δία, δικάσπολον οὐρανίδησιν vocat, *Iudicem cœleſtium*, Iuſtitiæ virtutum reginæ erit Indicium. Hermes eloquentiæ præſes, ipſam nobis eloquentiam ſignificabit. Hanc ornamentorum coronam, ſeptem veluti gemmis collucentem qui fuerit ſortitus, magna contra vim omnem aduerſam præſidia habiturus eſt.

LXVII. ANNVLVS SALOMONIS.

Sapientiæ typus.

CIRCVMFERTVR fabuloſa narratio ex Arabico codice de annulo Salomonis, quę mihi ſemper viſa eſt ab hiſtoriæ fide aliena. Aiunt quippe Salomonem Regem annulum fatalem habuiſſe, cui vis illa mirabilis ſapientiæ tenebatur implicata. Quam-

obrem cùm ad Iordanis ripas lauandi caussa venis-
set, Mulierum quæ Regi ianam mentem inuidebant
blanditijs inescatus, annulum deposuit; quem cùm
Sirenes illæ in profluentem abiecissent; repente to-
tum illud sapientiæ flumen exaruit, & tardo hebet-
que putabatur ingenio, qui antea omnium homi-
3 de rebus Salomonis. num ferebatur sapientissimus. Verum cùm in ex-
enterati piscis visceribus repertus annulus denuo
Salomoni redditus esset, omnis in eo sapientiæ vi-
gor visus est repubescere. Meminit huius narratio-
Pineda.

APODOSIS.

Fabula rectè ostendit mentis, consilij, & sapientiæ
conciliatriculas esse prædatrices impudicas fœmi-
nas, sapientibus remis velisque fugiendas,

Martial. l. 3 *Sirenas hilarem nauigantium pœnam,*
Blandasq; mortes gaudiumq; crudele.

LXVIII. HOROLOGIVM CAROLI QVINTI IN ANNVLO.

Audacis tanta est industria dextra.

HOROLOGIORVM miracula, in quibus nobi-
lissimorum artificum triumphat industria, ne-
mo nescit, sed illud omnem admirationem superat,
quod peritissimus artifex in Caroli V. annulo Horo-
logium cum tot libramentis currentibus, & recur-
rentibus rotulis inclusit. Quid maius quàm cœli il-
lius vertentis effigiem, & tantam, tam variam sub-
tilissimarum partium compagem in gemmam inclu-
dere?

AP. Sapiens momenta temporum & rerum ha-
bet in manu.

Felix cui cœlum, terraq; patebant
In digitis.

LXIX. SICLI SANCTVARII.

Sacerdotum & religiosorum exempla.

SICLI legitimi iubentur in sacris capi ad mensuram Sanctuarij, quia mensuræ & pondera, quæ essent regulæ cæterarum adseruabantur in Sanctuario, vt si quid hominum profanorum vsus consuetudoq; deprauasset, ad typum illum reformaretur. *Accipies siclos per singula capita, ad mensuram Sanctuarij.* *Leuit. 5.*

APODOSIS.

Similes omnino sunt Sicli Sanctuarij sacerdotes & religiosi, qui in ipso quasi Ecclesiæ Sanctuario constituti, eam debent præferre in moribus integritatem quæ omnibus exemplo esse possit, vt eorum vita, cæterorum sit *perpetua quadam censura & disciplina:* quod assequentur *si loquantur vt oracula, viuant vt numina.*

PARABOLARVM HISTORICARVM LIBER DVODECIMVS.

TECHNICVS SIVE DE manufactis.

I. ACADEMIA PROMETHEI.

Collegium Nobile.

Pausan in Att. memi. Oppi.l.2. de vena. vers. 30. Herod. in Vran. Schol Aristoph. & Lucretius.

N Academia Promethei Musarum, & Mercurij, item Herculis & Mineruæ monumentis insigni, ara extructa cernitur, ex qua homines in vrbem accensas lampades præferentes decurrunt. In eo autem certamen est, vt in cursu accensa conseruentur, cuius enim fax extincta fuerit, is victoria successori cedit: eademque ratione ille tertio quod si nulli ardentem perferre licitum fuerit, palma in medio relinquitur.

Orat.6.de vita contemplatiua.

Ap. Ex optimis Gymnasijs tanquam ex ipso Musarum, Mercurij & Herculis Μουσαγέτου sacrario lux sapientiæ petitur, cuius ductu si quis vitæ cursum instituat, ne sibi ad palmas, & magnarum rerum decora compendiariam sternit viam: At qui semel acceptam lucem sua nequitia patitur extabescere, ignominiæ & calamitatis futurum est mancipium. Felix igitur quem hæc sapientiæ lampas regit, quem vt ait Maximus Tyrius, ὑπεδέξατο ἡ Ἀκαδημία καὶ βαθεῖα χολὴ, καὶ λόγοι καλοὶ, καὶ θεωρία ἄπταιστος.

II. AM

II. AMPHOTIDES XENOCRATIS.

ΑΜΦΟΤΙΔΕΣ ΞΕΝΟΚΡΑΤΟΥΣ.

Aurium sensus regendus doctrina.

XENOCRATES Amphotidas siue aurium munimenta pueris potius, quam Athletis applicanda dicebat: quod hi verberibus, illi verbis, quorum aliquando periculum maximum est, pateant.

APODOSIS.

Amphotides munimen sanctæ doctrinæ aduersus lenocinia verborum. Senec. ad Lucil. epist. 31. *Ad summum sapiens eris si clauseris aures, quibus ceram parum est obdere, firmiori spissamento opus est, quam vsum in socijs Vlyssem ferunt.* Atheniensibus oraculum de optimo Reip. statu consulentibus responsum est, fore beatam vrbem si puerorum auribus quod optimum esset, & pretiosissimum appenderent. Hoc de salubri doctrina intelligebatur: Illi de gemmis & monilibus acceperunt, vnde lata errori ansa. *Dixi alibi fusius ex Dione Prusæo.*

Plutarch. de Audit. initio.

Oraculum de inaurib.

III. AMPHIARAI TELVM.

Ἐκ πόνου κλέος.

AMPHIARAI telum ab aquila sublime raptum, & in terram iterum delapsum, cessit in laurum. Plutarch in parall. τῶν ἅμα πολυνείκει εὐωχουμένων λοχαγῶν ἀετὸς καταπτὰς τὸ ἀμφιάρεω ἐβάστασε δόρυ εἰς ὕψος, καὶ εἴασε, τὸ δὲ παγὲν ἐν γῇ, δάφνη ἐγένετο.

AP. Labor nobis instar teli est, gloriæ autem velut lauro vestitur à Deo.

Εὔκλειαν ἔλαβον οὐκ ἄνευ πυλλῶν πόνων.
Φιλεῖ δὲ τῷ κάμνοντι συσπεύδειν Θεός.
Gloriam assequutus sum non sine multis laboribus.
Solet laborantem Deus pariter adiuuare.

Euripid. in Andromed. & Æschylus apud Stob. Serm. 29.

IV.

IV. ARA PVRA
Sanctitas.

Strom. li. 7. pag. 515.

VNAM duntaxat in Delo aram fuisse puram me-morant, nullius animalis cæde inquinatam, nulla cruoris stilla aspersam, ad quam solam in orbe terrarum Pythagoras solebat accedere. Clemens Alexandrin. ἀλλὰ τὸν μὲν ἀρχαιότατον βωμὸν ἐν Δήλῳ ἁγνὸν εἶναι τεθρυλλήκασι, πρὸς ὃν δὴ μόνον καὶ Πυθαγόραν πρόσελθεῖν φασι, φόνῳ καὶ θανάτῳ μὴ μιανθέντα. Ibi enim tantum offerebantur suffimenta.

Interpretatur idem Clemens Alexandr. & sanctam animam esse dicit ac orationis Thymiama: τὴν δικαίαν ψυχὴν, καὶ τὸ ἀπ' αὐτῆς θυμίαμα. Talis fuit anima B. Virginis *à sanguinibus*, hoc est peccatis intacta.

V. ARÆ CISSIORVM.
Honor viuorum, vel Solem Orientem adorare.

Philost. in Apollonio.

CISSII Xerxi aram vnam, duas Dario, multas Dariæo qui tum florebat, extruxerunt.

APO. Homines parcius colunt eos à quibus nihil commodi sperant, & Solem quod aiunt Orientem omnes adorant: οὐκ ἀείδω τὰ παλαιά, καινὰ γὰρ ἅμα κρείσσω, νέος ὁ Ζεὺς βασιλεύει. *Non cano vetera, noua si quæ sunt eadem quoq; meliora, nunc iuuenis Iuppiter dominatur* (inquit ille.) Quo in argumento memorabile est quoque exemplum Attici, qui Herodis opulentissimi Sophistæ Pater fuit. Is enim cum Scopelianum tum in Rhetorum ludo regnantem audiuisset, hunc vnum eximiè veneratus, veteres ita contempsit, vt eorũ Hernias, hoc est statuas quas in suarum ædium porticibus antea coluerat, lapidibus peti iuberet. Author est Philostratus in Scopeliano. Pindarus Olymp. od. 9. acutè dixit in hanc sententiam.

Αἴνει δὲ παλαιὸν
Μὲν οἶνον ἄνθεα δὲ ὕμνων νεωτέρων.

VI. AR-

VI. ARBOR XERXIS AVREA

Diuitiæ infrugiferà.

AVREA fuit Regis Persarum sella, χρυσοῦς δίφρος, *Iliad.4. ca.*
vt habet Tzetzes, & aureus lectus, in quo dor- *32*
miebat : Iosephus, ἐπὶ χρυσῆς κλίνης καθεύδουσι ad *Anti-*
hæc effusa platanus aurea, smaragdinis racemis di- *quitatum*
stincta, imminebat capiti, cuius meminit Athenæus *Iudaicarũ*
lib.7. & Aristides apud Phot. imago quædam huius *lib.11.*
rei in Conopæo Holophernis, de quo sacræ literæ, *P.16.*
videns autem Iudith Holophernem sedentem in Co-
nopæo, quod erat ex purpura, ex auro, ex lapidibus
pretiosis intextum adorauit eum, ex eo vsus ϛρανίσκου
(quem nos velum & apicem appellamus) ad nostros
reges manauit, fuit omnino non modò Persis, sed &
alijs regibus familiare, vt rarò in conspectum prodi-
rent, & si quando darent se in publicum, id quam
magnificentissimè facerent Cypriorum reges, quod
testatur Athenæus, Thronum habuere spectabilem,
quem columbæ quatuor suauissimis vnguentis deli-
butæ circumuolitantes, ventulum faciebant.

APODOSIS.

Quid capit Xerxes ex vite aurea? vmbram, & eam tenuem, homines similiter, dum in vmbra diuitiarum quiescunt, ex his nihil præter vmbram, hoc est exilis voluptatis simulachrum, si modò voluptas est, capiunt.

Stant sola nominis vmbra.

Ex quo vanissima res est, istis rebus neglecto summo bono pertinacius incumbere,

Quid dignum stolidis mentibus imprecer?
Opes, honores ambiant.
Et cum falsa graui mole parauerint, *Boet. Me-*
Tum vera cognoscant bona. *tro.9.l.3.*

VII. AR-

VII. ARCA TYPHONIS.

Dona insidiæ.

TYPHON perniciem Osiridis fratris machina[...] tus. Arcam elegãtem fabricauit, quam inter po[...] cula ei proposuit minimis, qui eandem corpore im[...] pleret suo. Osiris nihil mali suspicatus arcam accipi[...] & subit, quam deinde plumbo infuso, agglutinata[...] Osiride infuso proijci iussit in Nilum.

Plutarch. in Osiride.

APODOSIS.

Rectè παροιμιακῷ charactere dicetur in fallaci[...] munera, à quibus ipsi qui capiunt capiuntur: nec ta[...] dona sunt, quam hami futilis cuiusdam prædæ, speci[...] obductis quibus homines velut pisces illigantur.

Mart. Epigr. l. 4. 5.

Munera quod senibus, viduisq; ingentia mittis,
Vis te munificum Gargiliane vocem?
Sordidius nihil est, nihil est te spurcius vno,
Qui potes insidias dona vocare tuas.
Sic auidis fallax indulget piscibus hamus,
Callida sic stultas decipit esca feras.

VIII. ARCHYTÆ COLVMBA.

Conatus irriti.

ARCHYTAS faber simulachrum columbæ feci[...] ex ligno, libramentis ita suspensum, & aura spi[...] ritus inclusa atque occulta concitum, vt ipsum euo[...] laret.

Gell. lib. 10. cap. 12.

AP. Archytæ columbæ similes sunt, qui non Spi[...] ritu sancto afflati, sed vanissimæ gloriosæ & fauori[...] humani aura impulsi, alta quædam & eximia aggre[...] di videntur. Verum vt hic motus debilis est, statin[...] deficiente vento franguntur, pereunt, extabescunt [...] & vt Archytæ columba ad tecta allisi dissoluuntur [...] Quamobrem rectè monet Arrianus Epicteti eos qu[...] nondum veræ Philosophiæ fundamenta iecere pe[...] soli[...]

solidum, vt in hominum congressu, atque consuetudine sint prudentes, eos enim duntaxat cereas habere de rebus opiniones quæ primo solis ictæ radio repente liquescunt: πανταχοῦ γὰρ ἰσχυρὸν τὸ δόγμα, ἀνίκητον τὸ δόγμα. Μέχρις ὧν οὖν παγῶσιν ἐν ὑμῖν αἱ κομψαὶ ὑπολήψεις, καὶ δύναμίν τινα περιποιήσησθε πρὸς ἀσφάλειαν, συμβουλεύω ὑμῖν εὐλαβῶς τοῖς ἰδιώταις συγκαταβαίνειν, εἰ δὲ μὴ, καθ' ἡμέραν ὡς κηρὸς ἐν ἡλίῳ διατακήσεται ὑμῶν εἴτινα ἐν τῇ χολῇ ἐγράφετε. At sine perseuerantia nulla virtus, nulla victoria: nec male Æoles Καμμονίην victoriam à perseuerando nominarunt. Ἀνδρείας μὲν περὶ βάσεως, σπουδαῖος δὲ ἀνὴρ περὶ καὶ ἄλλης παραρίστος ἑσὼς, ἀμετακίνητος ὀφείλει εἶναι.

Stobæus λογ. α. περὶ ἀρετῆς.

IX. ASBESTOS LVCERNA.

Fortitudo inconcussa.

TÆGEAE in Arcadia templum Veneris, atq; in eo lampas sub dio, quæ quod mirum est, patenti aëri semper exposita, nullis ventorum flatibus, aut pluuijs extingui potuit, sed iugem flammam aluit, vnde Lychnus Asbestus, seu lucerna inextinguibilis est appellata.

Authores, Athenæus lib. 16. Deipnos. Strabo lib. 9. D. August. de Ciuitate Dei lib. 21. c. 6. Isid. lib. 17. c. 15.

Facundo stat sacra Deo Tegeatica tellus,
Quæ prima vidit nascentia cornua Lunæ.
Hic domus vraniæ Veneris, cui tecta voluptas
Fertur Acidalijs vnxisse madentia succis:
Hanc decor, & florens Hebe, multusq; Cupido
Peruolat, & faciles spirat clementior auras,
Dum roseo temone vehit per sydera matrem,
Et liquido sudant vndantes nectare Cycni.
Pro foribus Diuæ, vacuoq; sub aere pendet
Lychnus sydereæ retinens commercia lucis;
Quo sacer assiduo lucet Vulcanus, & ingens
Euomit æterna vigiles in lampade flammas,
Quas nulla Æoliis tempestas obruit alis.
Non si prorumpant effracto carcere venti,

Et di-

Et diras acuant longis stridoribus iras,
Non si tristis hiems fœdis glomerata pruinis
Incubet, & pluuio madefactet sydere mundum.
Vna inter nigras acies, cœliq; furorem
Fax micat, & flamma radians victrice superbit,
Seu lapis Asbestus viuacis semina tædæ
Nutrit, & arcanis reparat feruoribus ignes,
Seu Venus ipsa suos argento afflauit honores,
Et puro ardentem radiauit lampada sole.
Sæpe choros agitans circum grex blandus amoru
Gestit in amplexus, & stillat balsama plumis.
Et quæ nocturnis incendunt æthera pompis,
Certatim inuitant stellæ, quæruntq; vicissim
Quas cœli velit illa plagas, quem postulet axem,
O digna æthereis consurgere sedibus hospes
Lampas, & astrorum rutilas augere choreas.

ALLVSIO.

Lactant. lib. 5. Ælian. lib. 10, c. 60.

Talis est fortitudo inter aduersa Virtus non potest ce-di, nisi habeat contraria, non potest esse perfecta nisi e-erceatur aduersis. In eodem genere est ara Erycin Veneris sub dio semper ardens.

X. BABYLONII MVRI.

Castitas.

Philost. Apollo. li. 1. c. 18.

BABYLONII muri à Semiramide structi qua-dringentorum & octoginta stadiorum ambitu complectebantur, in altitudinem tria semijuger-tollebantur, cum essent paulò minus iugeris crassi-tudine.

APODOSIS. *ex Synesio.*

Synesius castitatem τοῖχον σεμιράμιδ☉ appella quæ pectus humanum aduersis cupidinis tela, & lib-dinis assultus præmunijt, efficitque vt teneræ vi-guncul æ quæ infima auricula videbantur molliore omnes suppliciorum immanitates corpore excep-rint, priusquam pudicitiam proderent, D. Chrysos lib.

lib. de Virginitate, eandem esse Martyrij & virginitatis fortitudinem, eadem certamina, vtrique etiam parem coronam constituit. Διὸ καὶ οἱ στέφανοι πάλιν ἴσοι, ἐπειδὴ καὶ τὰ παλαίσματα αὖθις παράλληλα κεῖνται.

XI. BACVLVS TAVVOMENIENSIS TRAPESITAE.

Fraus peruersa.

Hic excauatæ arundini depositum suæ fidei aurum indidit, qua pro baculo vtebatur; atque apud Iudicem vocatus ab aduersario, repentè scipionem, in quo erat aurum collocatum, tantisper eidem committit, donec sublatis manibus iurasset se depositum reddidisse, quod fecerat, mox baculum simul cum indita pecunia recipit. *Conon apud Photium.*

AP. Παροιμιακῷ σχήματι torquebitur in fraudulentos, & periuros, qui verborum ambagibus caliginem oculis effundentes, tum demum euasisse se putant, cùm Nemesis à tergo vrgeat.

Deum dum peieras ne te putes latere.

XII. CALCEVS RHODOPES EX QVO FORMAM REX ÆGYPTIORVM Virginis coniecit.

Beatitudinis species ex præsentibus bonis conijcitur.

RHODOPE puella, dum lauaretur, alterum è calceis de manu ancillæ abreptum Memphim (vrbs [e]st regia) deportat aquila, & in Regis, qui tum for[t]è iura reddebat populo, dimittit sinum; ille calcei [c]oncinnitate, & rei nouitate permotus, per totam re[g]ionem certos homines dimittit, qui eam inquirant, [c]uius esset calceus, reperiunt in vrbe Maucratitarũ, [i]nuentamque Rex vxorem ducit. *Strab. li. 17. Ælian l. 13. cap. 33. var. hist.*

AP. Bonorum quibus hic fruimur copia, & amœ-

nitas, cœlestis beatitudinis indicium præbet. Qua[n]tus est, & quàm magnificus in cœlo, qui hæc largit[ur] in terris? Quantus in patria, qui hæc concedit in ex[i]lio? Quam pulchra sunt cœli interiora, si exterio[ra] tantum habent dignitatis? D. August. *Visuri sum[us] quandam visionem, quam nec oculus vidit, nec au[ris] audiuit, nec in cor hominis ascendit, visionem qua[n]dam, visionem præcellentem omnes pulchritudines te[r]renas auri, argenti, nemorum atq; camporum, pulchr[i]tudinem maris & aëris, pulchritudinem Solis & Lun[æ], pulchritudinem stellarum, pulchritudinem Angel[o]rum, omnes superantem, quia ex ipso pulchra sunt [o]mnia.* Cadit præterea in nobilem scriptorem, cuiu[s] vel ex tenui opere industria primùm agnita est, pl[e]niùs deinde in maioribus comprobata.

Tract. 4. in Epist. Ioan.

XIII. CARTHAGO PLACENTA.

Æmulatio illustrium personarum, vel milites ignaui.

SCIPIO Africanus iunior nota censoria adole[s]scentem dignum indicauit, qui in Carthagini[s] oppugnatione, cùm sumptuosiorem instruxisset co[e]nam, simul ex melle apposuerat placentam in Car[thaginis] formam concinnatam, iusseratque per lu[dum], vt facto impetu perinde ac in prœlijs fieri a[s]sueuit, Carthaginem μελίπηκτον diriperent. Quæ[rente] autem eo, quodnam ob suum peccatum equu[s] adimeretur, quoniam, inquit Scipio, me prior vr[bem] hostium diripuisti.

Cælius lib. 9. cap. 13

APODOSIS.

Vel in æmulationem potentiorum dicetur, qui a[]mant πρωτοβολίαν, vel in ignauos milites, qui in vin[o] duntaxat, & super mensam vrbes capiunt,

In lucem prælia differ.

XIV. CASTELLVM TAVRISINENSE.

Certamen Rhetoricum, vel, *Amantium pralia.*

PETRO Ziano Venetorum Duce, Taurisini, anno salutis 1214. suaue ludricum commenti sunt, vt castellum media vrbe peregrinis pellibus valde pretiosis, purpureisque stragulis murorum loco muniretur, vt ingenuæ Virgines, quibus locum tuendum destinarant, pro galeis coronas aureas haberent, pro brachiorum tegumentis armillas, & ditissima monilia; Adolescentes Virginibus æquales arcem oppugnarent, missilia poma essent, muscatæ nuces, rosæ, lilia, aliique flores in pilarum speciem conglobati, subitæ ad hæc rosaceæ aquæ sparsionis, variaque alia odoramentorum exquisita genera. *Sabel. lib 8. dec. 1.*

APODOSIS.

Rectè hac pugna possunt adumbrari picta, & florida Rhetorum, vel etiam amantium certamina, in quibus non torosa (quod ait ille) argumentorum robora, sed picturata veluti ad lasciuientium oculorum delitias iacula intorquentur.

Discordia fit carior concordia. *Publius Syrus.*

XV. CLAVA LEONI INSIDENS.

Fortitudo & indomita.

IN Numismate Traiani cernebatur Claua Leonino insidens capiti.

APODOSIS.

Vir fortis & sapiens πανδαμάτωρ. Non potest ergo quisquam aut nocere sapienti, aut prodesse, quem admodum diuina nec iuuari desiderant, nec lædi possunt. *Seneca li. de Constantia sapientis, c. 8.*

Sapiens autem vicinus, proximusque Dijs
Consistit, excepta mortalitate similis deo.

XVI. CLYPEVS HERCVLIS AVRE
IN TEMPLO SAPIENTVM.

Comes fortitudinis Sapientia.

HERCVLES cum Hyphasidarum turrim o pugnaret, clypeum aureum reliquit, que Sapientes illi monumenti causa in templo suspen runt. In eo scuto Hercules sculptus erat, terræ t minos iuxta Gades collocans, & montibus qu columnis Oceanum excludens. *Philost. l.* 11. h vetus dedicandorum clypeorum institutum con quuta posteritas, nam inter honores Caligulæ d cretus est clypeus aureus, quem quotannis ce collegia Sacerdotum in capitolium ferrent, S natu prosequente, nobilibusque pueris ac puel carmine modulato laudes virtutum eius canen bus. *Suet. in Caio* 16. Athenienses quoque Al clypeum dedicarunt Cæsiæ Mineruæ *Strab. lib.* Similiter Cambysis acinacem, pulcherrimum thenarum monumentum memorat Pausanias *in A ticis*, Antoninus quoque pius clypeum Hadrian magnificentissimum posuit. *Iul. in Anton. Pio.*

AP. Bene fortis clypeus in domo Sapienti *Præclaram facit mixturam* (vt verbis Petronij vta *cum sapientia fortitudo.* Contra vis *Consilij expers m le ruit sua.*

Horat. Od. 6. lib 3. Carm.

XVII. CLYPEVS LACONIS MVSCIFE

Vana gloria fuga.

CVM Thrasones clypeos horrifica leonum dr conumque effigie signarent, Lacon quispia Muscam & eam valdè exiguam in scuto effingi c rauit, hosti verò obijcienti, quòd latitandi causa fecisset, acutè, vt fert hominum ingenium, r spondit, signum est me tam propè ad hostes acc

de

dere vt musca ab eis internosci possit. Plut. Lacon. Ludouicus Borbonius Cardinalis, ne muscam quidem pinxit in symbolo sed tabulam rasam, cùm lemmate. *Melior fortuna notabit.* *Octauius de Strada.*

Ap. Strenui milites non in dictis Megabysijs, sed armis robur gestant. At in generosi animi celsitudine, & rei bellicæ industria. *Non cauponantes bellum sed belligerantes.*

XVIII. CORONA DAVIDIS EX AVRO MOLOCH.

Sacrum est, quod fuit sacrilegium.

DAVID sibi ex auro, quod antea caput Idoli Moloch exornabat, pulcherrimam coronam fecit: vbi enim Regum 2. 12. 30. legitur, *Et tulit Diadema regis eorum de cap. eius, pondo auri talentum, habens gemmas pretiosissimas, & impositum est super caput Dauid* Regem illum apparet fuisse Moloch, qui Dominum & principem sonat, & sæpè septuaginta interpretes pro nomine proprio *Moloch, Regem* reddunt. Aliquando tempus cum Idolorum templa in detestationem sceleris disijciebantur, qua ruina Serapium & Marnæum conciderunt. Tandem visum est expiare, & profanis ritibus inquinata in sanctissimos vsus conuertere, cum neque Dauid Idoli Moloch aurum exhorruisset.

Ap. Nihil vetat ex spolijs profanorum authorum trophæum Deo erigere: *aspicimus* (inquit S. August. *Quanto auro, & argento, & veste suffarcinatus exierit Ægypto Cyprianus doctor suauissimus, & Martyr beatissimus, Quanto Lactantius, Quanto Victorinus, Optatus, Hilareus, vt de viuis taceam, quanto innumerabiles Graci, quod prior ipse famulus Dei Moyses fecerat, de quo scriptum est, quod eruditus fuerit omni sapientia Ægyptiorum.* Item Paulinus Iouio fratri, vbi de literis profanis loquitur. *Tibi satis* *Li. de doctr. Christ.*

sit ab illis linguæ copiam, & oris ornatum quasi quæ-dam de hostilibus armis spolia cæpisse, vt eorum nudis erroribus, vestitus eloquijs fucum illum facundiæ ple-nis rebus accommodes, ne vacuum figmentorum, sed medullatum veritatis corpus exornans non solis plac-tura auribus, sed & mentibus hominum profutura m-diteris.

XIX. EQVVS PAVSONIS.

Rerum ansæ variæ.

Ælian l. 14 variæ Hist. meminit quoque Lucianus.

PAVSONEN pictorem aiunt, cum quidā iussis-sibi equum in puluere volutatum pingi, curren-tem pinxisse, nube pulueris circumquaque aspers-Cumque is, qui tabulam imperarat, indignaretu-quod contra pactum fecisset picturam, respondiss-verte tabulam & volutabitur equus, qui non currit.

APODOSIS.

Parabola varias esse rerum ansas, & modos osten-dit, easque diuersis acceptionibus immutari, quod in-periti non animaduertunt.

Sæpe pro rota vtendum ingento.

XX. EQVVS THEONIS.

Pronunciatio.

Ælian. l. 2. de var. hist.

THEON cum pinxisset virum armatum, qui ex-cursionem ex vrbe repentè faceret, & furore quo-dam correptus in hostes repentè irrueret, non tame-prius exhibuit picturam, quam tibicinem iuxta co-locasset, quem iussit carmen Orthium canere quàm acutissimum, simul igitur atque classicum audiri co-pit, velum diduxit, & picturam ostendit, quæ long-plus habuit admirationis.

APODOSIS.

Horat. in arte.

Summorum Oratorum & Poëtarum monument-lentas plerumque habent emissiones, nisi vocem a-tam actoris quasi tubam nacta sint.

Telephe, vel Peleu, male si mandata loquaris.
Aut dormitabo, aut ridebo.

XXI. FA-

XXI. FANVM MENSIS PHARNACIS.

ΜΗΝ ΦΑΡΝΑΚΟΥ.

Templorum Religio.

HABET Cabeira vrbs templum Menſis, quod Pharnacis dicitur, nempe pagum oppido, ſimilem Americam, quæ multos continet Hierodulos, atque agrum ſacrum, cuius fructus Pontifex percipit: vſque adeò autem id fanum ſunt reges venerati, vt iuſiurandum, quod Regium dicitur, pronunciarent, Regis fortunam & menſem Pharnacis. *Strab. l. 19.*

APODOSIS.

Magna ſemper fuit templorum religio, etiam apud Ethnicos, quod declarat illud adagium, ἐν πυθίῳ κρεῖττον χέσαι. Piſiſtratus Pytheum Apollinis templum conſtruxit, ad quod tripodas afferre ſolebant, qui vicerant Thargelia: in eo inſcripſerat, *Sacer eſt locus extra meÿte.* Ex quo deprehenſum peregrinum aiunt morte multatum, quod religionem neglexiſſet. Meminit huius templi Suidas: πύθιον ἱερὸν Ἀπόλλωνος Ἀθήνησιν ὑπὸ πεισιστράτου γεγονὸς εἰς ὃ τοὺς τρίποδας ἐτίθεσαν οἱ τῷ κυκλίῳ χορῷ νικήσαντες τὰ Θαργήλια. *in Prou.* At περὶ χέσεως, de qua Eraſmus, hic mentionem nullam facit, & authorem nullum affert. Plenius omnia explicat Suidas voce, ἐν πυθίῳ κρεῖττον ἦν ἀποπατῆσαι, in Pythio ſatius fuiſſet deambulare. Καταφρονούντων γάρ τινων Ἀπόλλωνος καὶ ἐν τῷ τεμένει αὐτοῦ ἀποπατούντων, πεισίστρατος ἔγραψε νόμον, τὸν ἁλόντα ἐπὶ τούτῳ θνήσκειν. Deſpicientibus, inquit, nonnullis Apollinem, & in ipſius templo deambulantibus, Piſiſtratus legem ſanxit, vt qui in eo delicto deprehenderetur, capite plecteretur. Qua fronte hæc audient Chriſtiani (ſi modo ſunt) qui domum Dei faciunt, vel nundinarium receptaculum, vel ſpeluncam latronum.

XXII. FISTVLA GRACCHI RHE-TORIS MOTVS REPRESSI.

Ira ratione cohibenda.

Lib. de cohibẽda ira. PLVTARCHVS disertè hoc symbolum explica[...] Γ' αἰῳ μὲν ὖν γράκχῳ τὸ ἦθος, καὶ τὸν τρόπον ὄ[...] χαλεπῷ, καὶ τὸ παθέστερον λέγοντι, διηρμοσμένον [...] συρίτριον, ᾗ φωνὴ οἱ ἁρμονικοὶ ἐπ' ἀμφότερα διὰ τ[...] τόνων ἄγουσι, καὶ τοῦτο ἔχων οἰκέτης, αὐτοῦ λέγοντος ὄ[...] πισθεν ἑστὼς, ἐνεδίδου τόνον ἐπιεικῆ. Caio quidem Gra[...] cho, qui & moribus esset austerioribus, & in dice[...] do vehementior, fistula fuit concinnata, quali musi[...] vocem paulatim in vtramque partem per tonos d[...] ducunt, hanc eo orante seruus tenens à tergo astaba[...] tonumque lenem suggerebat. Hoc ipsum præsta[...] debet apud iracundos sapientum oratio.

XXIII. FORVM AREOPAGI.

Iustitia.

Pausan. in Atticis. IN Areopago ara erat Mineruæ deprecatricis, ἀ[...] ρείας, quam erexerat Orestes iudicio solutus, ar[...] gentei præterea lapides, ἀργυροῖ λίθοι, in quibus re[...] & accusatores sedebant, & hunc quidem contum[...] liæ, illum impudentiæ vocabant, τὸν μὲν ὕβρεως, τ[...] δ' ἀναιδείας, proxima ædes Eumenidum, τῶν σεμνῶ[...] quibus tamen in forma nihil erat horribile: deniqu[...] Plutonis, Mercurij, & terræ simulachra, quibus s[...] cra faciebant, qui in causa capitis fuerant absoluti.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

Ara Mineruæ deprecatricis, monumentum e[...] clementiæ: Sedilia argentea, quibus insident rei & accusatores, fundamentum pecuniæ quo fundan[...] tur lites: Sella contumeliæ est accusatoris, rei vero impudentiæ: quia si contumeliosus est ille in accu[...]

sand[...]

sando, hic impudens in negando: templum Eumenidum, conscientiæ stimuli, qui consceleratos exagitant. Plutonis, Mercurij & terræ simulachra quibus sacra faciunt absoluti, significant reum à morte ad vitam reuocatum salutem debere eloquentiæ.

Hanc quoq; seruati contingit gloria ciuis,
Altaq; victrices intexunt munera palmæ.

Lucan. ad Calpurniũ Pisonom.

XXIV. GLADIVS CAROLI MAGNI.

Rex iustus & bellicosus.

CAROLVS Magnus gladij capulo præclaris insignibus decore çœ ato edicta signabat, eiusdem enim esse dicebat, & confirmare & defendere leges.

Corroz. de dictis mirabilibus.

APODOSIS.

Hoc symbolo præclare significabitur princeps, qui *Marti* simul vacet & *Themidi*: Βασιλεὺς τ' ἀγαθὸς κρατερὸς τ' αἰχμητής. Non dissimile est quod Fridericus I II. habuit in symbolo. Erat in mensa explicitus liber, cui manus armata superponebat gladium cum lemmate: *hic regit, ille tuetur.*

XXV. HASTA CONSTANTINI ERECTA IN CRVCEM.

Clementia.

MEMORIAE proditum est hastam illam Constantini Magni bellorum fulmen, cum ipse animum ad Christianam mansuetudinem traduxisset, in crucem fuisse erectam, vt quæ antea telum extitisset plenum terroris, eadem esset asylum benignitatis.

Baronius.

APODOSIS.

Talis est præstantissimorum Imperatorum gladius, qui si necessitate in hostes stringatur: Ita demum placatur, vt veneratione potius dignus, quàm metu videatur.

Claud. de laud. Stilic. lib. 2.

Magni custos clementia mundi
Quæ Iouis incoluit zonam, quæ temperat æthram
Frigoris, & flammæ mediam, quæ maxima natu
Cœlicolum, nam prima chaos clementia soluit
Congeriem miserata rudem, vultuq; sereno
Discussis tenebris, in lucem sæcula fudit.

XXVI. IMAGO ANTIGONI,

Adulatores tegunt vitia.

Pl. l. 35. c. 10 PINXIT Apelles Antigoni regis imaginem altero lumine orbam primus, excogitata ratione vitia condendi: obliquam namque fecit, vt quod corpori deerat, picturæ potius deesse videretur.

AP. Adulatores principum vitia malis artibus tegunt, vel certè nequissimo genere lenitatis, ea pro virtutibus laudant, quæ ex se magnam turpitudinem habent.

Si bene ructauit, si rectum minxit amicus,
Iuuen. sat. 3 *Si trulla inuerso crepitum dedit aurea fundo.*

Non immeritò Themistius, vt est apud Nicephorum Callistum lib. 10. c. 42. Historiæ Ecclesiasticæ, cum simile adulatorum genus in aula Iouiniani Imperatoris videret, dicebat ipsos: πορφύραν μᾶλλον ἢ θεὸν σέβεσθαι. *Purpuram magis quam Deum colere.*

XXVII. IMAGO DEMI CEVXIDIS.

Populi inconstantia.

Pl. l. 35. c. 10 PINXIT Demon Atheniensium ingenioso argumento, volebat namque varium, iracundum, immitem, inconstantem: eundem inexorabilem, clementem, misericordem, excelsum, gloriosum, humilem, ferocem, fugacemque, & omnia pariter ostendere.

APO. Exprimere credo volebat illud Platonis, qui vulgus appellat θηρίον πολυκέφαλον, aut Xeno-

cratis

cratis: qui ἄψίχορον, ὠμὸν, βάσκανον. ἀπαίδευτον dixit, fastidiosum, crudele, inuidum, imperitum, deniBue vt in Chao Ouidij:

Non bene iunctarum discordia semina rerum.

XXVIII. IMAGO HELENAE.

In nudo diues virtus. ex Clemente Alexandrino.

CVM in pingenda Helena artifex præstantissimorum pictorum desudaret industria, fertur quispiam è Tyronum grege adolescentulus, non quidem delicatis eius effigiem lineamentis expressisse, sed totam auro tabulam obleuisse. Apelli deinde quasi grande aliquod opus confecisset, ostentauit, & quid censeret exquisiuit, at ille molliter subridens ὦ μειράκιον, εἶπεν, μὴ δυνάμενος γράψαι καλὴν, πλουσίαν πεποίηκας. O adolescens, inquit, pulchram facere non potuisti, diuitem fecisti. *Pædagog. li. 2.*

Ap. Τοιαῦται τοίνυν Ἑλέναι εἰσὶν αἱ γυναῖκες, οὐ καλαὶ γνησίως, πεπλασμέναι δὲ πλουσίως. Tales sunt Helenæ, quæ nunc sunt mulieres, non verè pulchræ, sed totæ fictæ ex luto diuitiarum.

XXIX. IMAGO PERDICIS AD SATYRVM PROTOGENIS.

Verborum affectatio sapientiæ inimica.

PROTOGENES pinxit Satyrum ad columnam stantem, & in columnæ fastigio perdicem, cuius cum tabula esset proposita, ita inhiabant perdici, vt il ius admiratione Satyrus quanquam elaboratissimus negligeretur. Et auxerunt admirationem qui perdices alatas, & cicures proferebant ad pictam perdicem canentes. Quæ cum Protogenes animaduerteret, additamento ipsum operis caput posthaberi, impetrata à templi præfectis venia, auem deleuit. *Strac. l. 14. num. 10.*

AP. Ho-

AP. Homines sæpe contempta sacrarum literarum, aut philosophiæ grauitate, nescio quibus verborum flosculis animum illigant. *Quare quid scribas non quemadmodum: & hoc ipsum, non vt scribas, sed vt sentias, vt illa quæ senseris magis applices tibi, & veluti signes: cuius orationem videris sollicitam & politam, scito animum quoque non minus pusillis occupatum.*

Sen. ep. 115. vide Plut. de Audit.

XXX. IMAGO TERPSITHEAE.

Hypocrisis.

Theoph. in ep. Gracis.

TERPSITHEA cum esset toto corpore deformis, imaginem sibi venustissimam fieri curauit, oris sui turpitudinem falsis tabulæ pigmentis, honestare cupiens.

AP. Quam multi licet omni ex parte improbi, species affectant virtutis, & Poëtarum, historicorumve vanissimorum hominum penicillis, alij prorsus quam sint depinguntur, οὐ χαίρ᾽ εἶναι ἄριστοι ἀλλὰ δοκεῖν θέλουσι: contra Amphiarai mentem. Non dissimilis huic Terpsitheæ, Stratonice Seleuci vxor, quæ cum esset deformis & calua, lubenter à Poetis, quibus certamen de suis laudibus talenti mercede indixerat, suas comas hyacinthinas prædicari audiuit. ὑακινθίνῳ ἄνθει ὁμοίας.

Lucian in imaginib.

XXXI. IMAGO VIRGINIS INTER LILIA.

Castitas dilecta Deo.

Ex libello de ordinibus militaribus.

ORDO equitum liliatorum institutus à Garcia VI. Rege Nauarræ ad propagationem Catholicæ religionis, vasculum gestabat in pallio, è quo amœnissimi liliorum flores erumpebant. In medio deiparæ Virginis radiabat effigies.

AP. Virgo inter lilia, significat gratissimam sibi puritatem, cœli florem, mundi decus, germen paradisi

disi. In eodem genere symboli est columba candida ex ore Eulaliæ Virginis egrediens: Prud, 2 Stφ.

Emicat inde columba repens,
Martyris os niue candidior
Visa relinquere, & astra sequi.
Spiritus hic erat Eulaliæ
Lacteolus, celer, innocuus.

XXXII. LYCHNVLVS EPICTETI.

Non libri sed ingenium.

EMIT aliquis Epicteti Stoici lychnulum fictilem trecentis denarijs, sperans futurum scilicet vt si noctu ad istam lucernam legisset, mox Epicteti sapientiam somniaret, & similis efficeretur venerando seni. *Lucian aduersus indoctum.*

AP. Torquetur in eos, qui se pulchros & beatos putant, si doctorum virorum habeant insignia, cum ipsi sint omnis scientiæ expertes: *Iuuen. sat. 2*

Plena omnia gypso
Chrysippi inuenias: Nam perfectissimus horum
Si quis Aristotelem, similem vel Pittaconemit,
Et iubet archetypos pluteum seruare Cleanthas.

Porrò in eodem genere symboli, speciosum est quod habet Lucianus aduersus, indoctum, de Neantho Pittaci Tyranni Regis filio, qui cum Orphei lyram in templo asseruatam corrupto pecunia ædituo sustulisset: Sub noctem in suburbium profectus, vt eius periculum faceret, fides pulsare cœpit, sed tam ferali, & incondito carmine, vt canes è vicinia strepitu excitati, infelicem citharœdum dilaniarent. *Orphei Lyra à Neantho empta.*

XXXIII. LYRA TIMOTHEI.

Nouandum nihil.

LACEDAEMONII Timothei Milesij citharam suspenderunt ad Sciadem, eundem multantes, *Pausan. in Lacon.*

quod

quod ſeptem Lyræ fidibus quatuor addidiſſet : καταγνόντες. ὅτι χορδαῖς ἑπτὰ ταῖς ἀρχαίαις ἐφεῦρεν ἐν τῇ κιθαρωδίᾳ τέσσαρας χορδάς.

APODOSIS.

Significat parabola nihil in rep nouandum, vel e ipſius Plat. interpretatione in Dialogo de Iuſto Εἶδος γὰρ καινὸν μουσικῆς μεταβάλλειν εὐλαβητέον, ὡς ἐν ὅλῳ κινδυνεύοντα, οὐδαμοῦ γὰρ κινοῦνται μουσικῆς τρόποι ἄνευ πολιτικῶν νόμων τῶν μεγίστων. Nouam n musicæ formam introducamus, omninò cauendum in quo periculum ſummum eſt. Nunquam enim mu ſic numeri immutantur, ſine legibus Ciuitatis, iiſque maximis.

XXXIV. MENSAE IARCHAE.

Bona ſine labore.

Philoſt. Apoll. l. 3. cap. 8.

IARCHAS Brachmanũm antiſtes menſas habui αὐτομάτοις, quæ ſua ſponte incederent. Hic itaque cùm regem inuitaſſet, ſubitò proceſſerunt menſæ da pibus inſtructæ in quibus pueri à Cyathis, ex ære nigro fabricati ſtabant, qui vinum & aquam conuiuij miſcerent.

APODOSIS.

Multi ſunt quibus adeo bona ſine labore contingunt, vt videantur ipſæ dapſiles menſæ cibis refertæ, & omni apparatu inſtructæ, in eorum triclinia influere. hi ſunt albæ Gallinæ filij, qui ἀκονιτὶ citra pulueris tactum feruntur omnia conſequi. Verùm hoc minime eſt expectandum: *Vt ſementem feceris, ita metes,*

Nil ſine magno
Vita labore dedit mortalibus.

Hor. Sat. 9. lib. 1.

XXXV. MODIVS INDORVM.

Deus humani ingenij modulo non reſtringendus.

INDI aureum modium illi ſimilem quo frumentum metiuntur, demergunt in mare, hoc ſe aquis modum

modum ponere existimant, ne terras inuadant, stulti qui tantum & tam impotens elementum, tam parua mensura constringere, non verentur. *Philost.*

APODOSIS.

Similiter faciunt, qui superiores volunt suis legibus subijcere, & suo modulo Deum metiri, qui per se immensus est; *Forsitan Dei vestigia comprehendes? & vsque ad perfectum omnipotentem reperies? Excelsior cælo est, & quid facies? profundior inferno, & vnde cognosces? longior terra, mensura eius, & latior mari.* *Iob. 11.*

XXXVI. NIHIL AD ALEXANDRVM PARIDIS LYRA.

Fortis mollium contemptor.

ALEXANDER oblatam sibi Paridis lyram repudiauit, indignum munus fortissimo viro arbitratus amatorias fides. *Plutar. in fortit. Alexandri.*

APODOSIS.

Fortes viri amatorias illecebras negligunt, quibus virtus succisis veluti neruis elisa languescit. *Seneca ep. 51.*

Effœminat animos amœnitas. Rectè igitur Plutarchus in libello de fortuna Alexandri ait eum non fuisse ἐκ βασιλέων ἀνθρώπων καὶ ἀναιμάκτων, sed emisse gloriam multo, continuisque vulneribus, ὤνιον τὴν δόξαν αἵματος πολλοῦ, καὶ τραυμάτων ἐπαλλήλων κτώμενον.

XXXVII. NAVIS SALAMINIA.

Res, aut persona magni momenti.

SALAMINIA nauis ad res magni momenti, vt ait Critolaus, reseruabatur. *Plutarch. in Pericle.*

APODOSIS.

Cadit in res, & viros magnos, qui non, nisi in serijs rebus, & vltimo loco exponuntur.

Magnos seruatur in vsus.

XXXVIII. OSSA MORTVORVM PRO NVMMIS.

Mortis memoria.

ABRAHAMVS Ortelius refert, nonnullis popu
lis in more positum fuisse, vt mortuorum ossibu
pro nummis vterentur, non illis quidem in auro, ar
gento, æreue impressis, sed reipsa mortuorum reli
quijs. Non dissimile est, quod affert Herodotus l
legem fuisse aliquando apud Ægyptios qua iube
bantur ij, qui sibi mutuo dari pecunias postularen
cadauer patris depositum fidei creditoris tradere.

APODOSIS.

Mortis memoria crebro vsurpanda *Quid hoc es*
inquam, tam sæpe mors experitur me? faciat At eg
Seneca. *illam diu expertus sum. Quando inquis? antequam na*
scerer. Mors est non esse, id quod ante fuit. sed quale si
iam scio, hoc erit post me, quod ante me fuit.

XXXIX. ΠΑΥΣΙΚΑΠΗ. PAVSICAPE.

In copia inopia.

PAVSICAPE παυσικάπη instrumentum est, qu
collo inserto, serui impediebantur, ne molente
polentam comederent.

Iulius Pollux Onomast. l.7.c.4. Meminit quoque Eustat.ιλ. K.

Παυσικάπη, κατ' Αἴλον Διονύσιον μηχάνημά τι τρ
χῶ ἐμφερὲς, διὰ τὸν τράχηλον δῆρον τῶν ὑποζυγίων, ὡ
μὴ ἐσθίειν ὁμοίως δὲ καὶ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε, φησὶ, μ
δύνασθαι τὰς χεῖρας τῷ στόματι προσφέρειν.

APODOSIS.

Seruus inter polentas esuriens, iumentum in pra
to luxurianti, vel vbere præsepi, famelicum propte
impositam collo *Pausicapen*, Symbolum est diuiti
qui ob animi morbos, vel corporis quasi cœlesti re
mora iniecta, bonis suis frui minimè potest.

No

Non bibit inter aquas, poma aut pendentia carpit
Tantalus infœlix.

XL. PICTVRA EQVI.

Spes præter spem.

FERTVR quidam equum, cæteras ad partes quod attinebat; lineis & coloribus rectè expressisse, spumam tantum quæ fræno concusso cum anhelitu efflabatur, non æque pinxisse: quam cum sæpius reformare conatus esset: ad summum spongiam vt erat plena pigmentorum, in tabulam coniecit, & non sine admiratione, operi, quod desiderabat, addidit. *Plut. in lib. de fortun.*

APODOSIS.

Facit aliquando casus repentinus, quod ars & sapientia denegauit, vt miremur illud vulgatum accidisse: παρ' ἐλπίδα, ἐπ' ἐλπίδι, Rectè in illum casum, & felicem Pictoris manum vertetur illud Martialis:

Si non errasset fecerat illa minus.

XLI. PICTVRAE ZEVXIDIS.

Opus immortalitate dignum.

ZEVXIS pictor fuit elegantissimus, qui vuas tanta dexteritate pinxit, vt ad eas ipsas aues deceptæ aduolarent. Is cum in expoliendis tabulis multum temporis & operæ insumeret, se æternitati pingere dicebat. Contra Agatharchus celeriter conficiebat, sed quæ breui tempus aboleret, & nulla memoraret posteritas. *Plutarch. in Pericle.*

APODOSIS.

Ea diutius opera sunt limanda, quæ ad æternam posteritatis memoriam scribuntur,

Ὄψιμον ὀψιτέλεστον ὅου κλέος ὅποτ' ὀλεῖται.
Scribit iura senex (χρόνος) numero qui diuidit
astris, *Homerus in Iliad. β.*
Et cursus, stabilesque moras quibus omnia viuunt,

Huius lima fiunt omnia longè perfectiora: quod ... quis non expectata temporis lege, crudum adhuc co... pus propellit in lucem, sæpissime deflectit à vero ... Nam vt ait Boëtius:

L.1.met.6. *Quod præcipiti via.*
Certum deserit ordinem,
Lætos non habet exitus.

XLII. PIXIDES ATHENIENSIVM VNGVENTARIORVM.

Parte sui meliore latet.

FERVNT vnguentarios Athenienses, Pixides ha... buisse in quibus parte exteriori Sileni & Satyr... depicti, in interiori Veneris & gratiarum pretiosissi... mæ effigies. Synesius: τῇ φιλοσόφῳ· ὥσπερ ἐποίου... In Epistola. Ἀθήνησιν οἱ δημιουργοὶ, Ἀφροδίτην καὶ χάριτας καὶ ... αὐτὰ κάλλη θεῶν, ἀγάλμασι σιληνῶν καὶ σατύρων ἀμ... πίσχοντες.

APODOSIS.

Sacræ literæ si dictio spectetur, humiles sunt: ... August.l.12 Confes.c.14 sensus & mysteria, nihil magnificentius. *Mira elo... quiorum tuorum profunditas est, quorum ecce ant... nos superficies blandiens paruulis, sed mira profundi... tas, Deus meus, mira profunditas, horror est intender... in eam, horror honoris & tremor amoris.*

XLIII. POCVLVM CORNEVM INDORVM.

Alexipharmacum præstantissimum.

Philost. lib. 3. cap. 1. Vid. Ælian de Animal. cap. 41. l.3. EX Onagri cornibus fiunt pocula ad vsum regis ... quibus qui potauerint eo die neque ferro, nequ... igni, neque venenis sunt obnoxij. Disertè hæc scri... bit Phile, vbi apostrophen facit ad Indorum regem ... huiusmodi cratere vtentem.

In Onagro. Τί δή ποτ' ἐστὶν ὁ κρατὴρ ὃν σὺ πίνεις;
Καὶ γὰρ διωγμὴς καὶ πτωμάνης εὑρέθη,

Καὶ

Καὶ τρεῖς ἔχει ζωστῆρας, ὡς λίθου φλέβας,
Λευκόντε, μελανάτε, καὶ τὸ χρῶμα πορφυροῦν.

Rex Onagri cornu esse respondet, & eius virtutem prædicat:

Καὶ μὴν ἀναιρεῖ τὴν κακὴν, ἥδ' ὅς, μέθην,
Τοῦτε παντὸς ἀντιφάρμακον μένον,
Ην ἱερὰν καλοῦσι καθαιρεῖ νόσον.

Quid sibi vult crater tuus, dic obsecro,
Ex quo bibis, praaltus & pellucidus,
Ceu venulis distinctis orbe triplici,
Albo nigroq; atque æmulante purpuram.
Atqui medetur hoc temeti iniuria,
Obstat venenorumq; pestilentia,
Morbiq; depellit sacri tentamina.

APODOSIS.

Cadit in amuletum quodlibet præstantissimum. Rectè Eucharistia poculum significabitur, quo aduersus improbi Alastoris tela firmamur, & animi atque corporis inuiolabilem consequimur sanctitudinem. Clemens Alexandrinus: Εὐχαριστία χάρις ἐπαινουμένη καὶ καλὴ, ἧς οἱ κατ' πίστιν μεταλαμβάνοντες, ἁγιάζονται καὶ σῶμα καὶ ψυχὴν τὸ θεῖον κρᾶμα τὸν ἄνθρωπον τοῦ πατρικοῦ βουλήματος πνεύματι καὶ λόγῳ συγκιρνάντος μυστικῶς. Eucharistia gratia laudata & pulchra, quam qui cum fide suscipiunt sanctificantur animo & corpore, ita diuinam temperiem, carnem cum Spiritu & verbo, æterni Patris voluntas mysticè commiscet. *Padad. lib. 2. cap. 2.*

XLIV. POCVLA EX TAXO.

Doctrina malis moribus coniuncta pestilens.

TAxvs arbor est non modò funesta, sed & venenata, ex hac si fortè pocula confeceris, & vinum infuderis quantumuis suaue, & delicatum, continuò fiet noxium, & insalubre. *Plin. lib. 15. cap. 2.*

AP. Eloquentia si paruum hominem nacta fuerit, & animam flagitijs inquinatam, fit noxia, quæ omnibus salutaris esse debuerat. *In hunc nec dij tantum mali permittant, vt cadat eloquentia quam non mirarer, nisi animos, in quos se conferret, eligeret.*

Seneca Controuers. li. 1.

XLV. PORTICVS HEPTAPHONOS.

Garrulitas.

Plin. lib. 36. cap. 15.

OLYMPIA porticus vocem acceptam, arte septies reddit, vnde Heptaphonon Oppidani vocant.

APODOSIS.

Tales sunt illi qui si quid inaudiuerunt multa addentes de suo, prædicare, repetere, & inculcare omnibus identidem non cessant; vel qui vno verbo lacessiti, sexcenta regerunt. Talis est natura mulieris, cuius supellectilem Comicus dicit esse garrulitatem

Sola laboranti poterit succurrere Luna.

Vnde & Accius in Andromeda, mulieris ingenium breuissima definitione complexus, *Muliebre* (inquit) *ingenium proluuium.*

XLVI. PYRAMIS XII. REGVM.

Beatitudo, seu *Quies post laborem.*

DVODECIM maiores Aegyptij, qui regnum à Sabaco Aegyptiorum Rege relictum, sponte moderandum suscepere, vt oneri magis quàm honori tantam regni curam sibi fuisse testarentur, in celebri illa Pyramide, quam commune collegarum sepulchrum construxere, contiguationem tecti, quæ vno constabat lapide, præsepibus adsculptis insigniuere, ad quæ scilicet tot laboribus exantlatis, tot curis abiectis & ablegatis requieturi demùm essent.

Vide Herod. in Euterpe. & Diodor. Sicul. lib. 1.

APODOSIS.

Post diuturnos vitæ labores exantlatos, in apice residet amœnissima fœlicitatis quies.

Suprema est meta laboris.

Huc omnes pariter venite capti,
Quos fallax ligat improbus catenis
Terrenas habitans libido mentes.
Hic erit vobis requies laborum,
Hic portus placida manens quiete,
Hoc vnum miseris patens Asylum.

Boetius lib. 3 met. 11.

In eodem porro genere symboli præclarus est fons in Idumæa cui nomen Iob: Quater in anno colorem mutat puluerulentum, sanguineum, viridem, & limpidum, ternis mensibus in anno tenet ex ijs colorem vnum. Isidorus Origin. lib. 13. cap. 13. Significat igitur post spolia sudore & sanguine parta virorem quemdam lætitiæ, & limpidissimam bonorum synceritatem comparari.

XLVII. QVADRANGVLVS.

Vir bonus.

CVBICAE figuræ species quoquo versum iacta, versataque fuerit, rectà semper consistit, quatuor lineis, & totidem angulis semper insignis.

APODOSIS.

Vir bonus ad omnia fortunæ tela semper idem.

Ad summum Sapiens vno minor est Ioue. Diues,
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum.

Horat. Sat. 1. lib. 1.

Nota in eandem sententiam perinsignem Iuliani locum, apud quem Marcus Antonius in Cæsaribus nominatur.

Ἀνὴρ τετράγωνος, ἄνευ ψόγου τετυγμένος.

Præclarè ad hoc argumentum Ludouicus Mitis pingebat in symbolo sceptrum figurâ obelisci, ab annulo exiens, summo deinde sceptro insidentem coronam cum lemmate:

Volo solidum perenne.

Octauius de Strada.

XLVIII. ROTA.

Κύκλος ἀνθρώπινα πράγματα.

SOLDANVS à Rege Franciæ Ludouico II Capuam captiuus adductus, toto biennio nunquam ridere visus est, itaque rex ei qui effusum risum Soldano excitasset, aureum munus promisi. Cum autem quidam Regi narraret vidisse se Soldanum ridentem, testemque rei produxisset, Rex captiuum accersiri iubet, causamque mutationis inquirit. Tum Soldanus, Currum, inquit, contemplabar, eiusque rotas, vt earum aliæ partes in imum, aliæ in summum obuerterentur: atque hanc ego incertæ, inconstantisque hominum fœlicitatis imaginem sentiens risi, cùm quod in mentem mihi veniret quàm instabili nos de re superbiremus, tū simul hoc fieri posse iudicans, vt quo modo ex summo infimus sum factus, ita ex humili rursum loco ad prius attollar fastigium. his auditis, rex de suo quoque statu cogitans, Soldanum virum iudicans sapientem, liberè secum versari permisit. *Cedrenus.* Vbi nota Francorum Regem ab eo appellari ῥῆγα, sic enim κατ' ἐξοχὴν à Græcis recentioribus appellatur. Suidas ῥὴξ φράγκων ἀρχηγός.

XLIX. SAGITTA ABARIDIS.

Mens Deum contemplans, vel fama.

ABARIS Scytha fuit Seuthæ filius, qui oracula composuit, cuius fabulosum iaculum à Græcis ad Hyperboreos vsque Scythas fertur transuolasse. Suidas in voce Ἄβαρις, μυθολογούμενον ὀϊστὸν nominat. Præter ea quæ afferuntur à Iunio, præclaram Abaridis descriptionem inuenies in Photio.

APODOSIS.

Diuus Gregorius Nazianzenus hunc typum affert mentis, quæ contemplationis alis subnixa, ad cœlum fertur celeritate permagnâ. Et vt Abaridis sagitta

gitta patriam, ſic illa beatorum domicilium appetit. τὶ γὰρ Ἀβάριδος ὀϊστὸν, τὶ ἂν λέγοιμι τοῦ ὑπερβορείου ἢ τὸν ἀρχεῖον πήγασον οἷς σπουδὴ ἦν τὸ δι' ἀέρος φέρεσθαι, ὅσον ἡμῖν τὸ πρὸς Θεὸν αἴρεσθαι. Quid enim Abaridis ſagittam recenſeam, aut Argiuum Pegaſum, quibus non tam ſtudio fuit per aërem volare, quam nobis ad Deum mentes attollere? Poteſt etiam dici de fama quæ ſumma velocitate per remotiſſimas orbis plagas rapiatur.

L. SCELETVS HIPPOCRATIS.

Gratus diſcipuli animus erga præceptorem.

HIPPOCRATES Sceletum æneum Apollini Delphico dedicauit, medicorum Principi, ob medicinæ ſcientiam gratiam referens. *Pauſan. in Phocaicis.*

APODOSIS.

Diſcipuli commendatur gratus animus erga Præceptorem. *Præceptor in docendo laborem & tædium tulit; præter ea quæ percipientibus in commune dicuntur, aliqua inſtillauit, ac tradidit, hortando bonam indolem erexit, & modo laudibus fecit animum, modo admonitionibus diſcuſſit deſidiam. Tum ingenium latens & pigrum, iniecta vt ita dicam manu extraxit, nec quæ ſciebat malignè diſpenſauit, quò diutius eſſet neceſſarius, ſed cupiat ſi poſſet, vniuerſa transfundere. ingratus ſum niſi illum inter gratiſſimas neceſſitudines diligo.* Adde etiam quod habet idem auctor de Æſchine paupere quidem illo Socratis auditore, qui ſeipſum, cum nihil aliud poſſet, præceptori donauit. *Seneca l. 6. de benef.* *l. de benef. cap. 8.*

LI. SIMVLACHRVM DIANAE BVPALI ET ANTHERMI.

Virtus initio dura ad summum facilis.

Plin. l. 36. cap. 4. OSTENDVNT & Iasij Dianam manibus eorum factam, & in ipsa Chio narrata est, operis eorum Dianæ facies in sublimi posita, cuius vultum intrantes tristem, exeuntes exhilaratam putant.

APODOSIS.

Ad virtutem aut philosophiæ studium qui accedunt, morosam imprimis arbitrantur: discedentes, & iam docti facilem & hilarem experiuntur:

Hesiod. ἔργ. καὶ ἡμερ. γ. 289.
——— ἐπεὶ δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει χαλεπή περ ἐοῦσα.

Tunc virtutis vultus & habitus talis videbitur, qualis à Maximo Tyrio oratione 4. describitur: εὐσχήμων ἰδεῖν, βαδίζουσα ἠρέμα, φθεγγομένη μουσικῶς, βλέμμα πρᾶον, ἀμπεχόνη ἄνετος. Decora aspectu, incessu quieta, sermone Musica, oculis placidis & clementibus.

LII. SIMVLACHRA INTACTA.

Sanctitas intaminata.

Pausan. in Laconicis. IN Pellena (parua est insula in Laconica regione) simulachra Castorum pedalia, sub dio sunt, posita in saxo, quæ mare nusquam loco dimouere potest, licet in petram exundet.

Ibidem Ithomatæ Iouis signum immane, in flagrante sylua. Item Mineruæ signa nullum ictum valent sustinere, nec ardente templo conflagrarunt.

Pausan. in Attic. AP. Hæc & multa & varijs locis à nobis commemorata, intaminatam qualis fuit B. Virginis sanctitatem, inter mortalis culpæ peruagata incendia significant, vel inuictam fortitudinem, inter procellas *Portus Apathiæ.* ignes & strepitus semper tutam, καὶ πρὸς τὸν λιμένα ἀπαθείας, vt loquitur Theoctistus, καθορμίζουσαν.

LIII.

LIII. SIMVLACHRA POLYCLETI.

Vulgus argumentum pessimi.

POLYCLETVS eodem tempore duo simulachra fecit, alterum ad arbitrium plebis, alterum iuxta peritiæ artisq; normam. Gratificatus vero plebi hoc modo est: Ad singulorum accessum transposuit, & commutauit aliquid, morem gerens vniuscuiusque voluntati, & dictationi: Itaque proposuit vtrumque: & alterum quidem omnes admirationi, alterum ludibrio, ac risui habuerunt. Respondens autem Polycletus, At hoc (inquit) quod vituperatis, & reprehenditis, vos fecistis: quod suspicitis, ego. *Ælian. l. 14. Variæ hist. cap. 8.*

APODOSIS.

Quæramus quid optime factum sit, non quod vulgò veritatis pessimo interpreti probatum sit, ξύμπαν δ' λαῶδες πλῆθος ἀλογίᾳ χαίρει. *Nicetas Choniates.*

LIV. SIMVLACHRA SILERONVM.

Scriptura sacra comparatur cum Silenis Alcibiadis.

DIVINAE scripturæ similes sunt Silenis Alcibiadeis, quæ sub tectorio sordido ac pænè ridiculo numerum numen claudunt; Alioqui si sine Allegorijs legeris Adæ historiam, si nihil vltra superficiem quæsieris, non video, quid ita multò magis operæpretium sis facturus, quàm si cantaueris luteum simulachrum Promethei, ignem dolo subductum, & simulachrum inditum lutum animasse: imò plusculo fructu legitur fabula Poëtica cum Allegoria, quam narratio sacrorum librorum. *Chrysost. de fat. serm. 21. Vide Daræum in sacris similitudinibus, qui affert ex S. Chrysostomo.*

L. SYPHONES NILIACI.

Memoria Beneficiorum Dei.

ÆGYPTVM fœcundat aquis Nili inundatione leonis sydus. Ægyptijs ergo propter eam aqua-

rum redundantiam, quam se quotannis leonis benefi cio experiri vident, institutum est & apud omnes gentes vno consensu receptum, vt canales, tubi, & siphones qui aquam eructant per terebrata foramina, leonina capita ad id locis opportunis adsculpi solit aquam admittat, quæ inde ex leonis rictibus euo videatur.

APODOSIS.

Vide Sid. ep. 2. l. 2. & Orum supra lib. 1.

Par est omnino nos qui tantam beneficiorum copiam ex æterno diuinitatis fonte haurimus, eius vbique imaginem gratissima animorum recordatione prosequi: *Hæc mihi semper erunt.* Sed sæpe euenit, vt res creatas quibus æternæ mentis numen non secus ac administris vtitur, omisso Dei cultu veneremur. Sic Aegyptij leonem colunt Deum, & cœlum nemo appellat.

Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.

LVI. SPECVLVM ACHAIAE.

Cognitio sui.

Pausan. in Achaicis lib. 7.

IN Achaia ad Cereris delubrum fons est, in quo celebre fertur oraculum. Ex eo enim morborum omnium cognoscebantur euentus: Speculum tenui funiculo suspensum demittebatur in aquam, ita vt summam aquam raderet non mergeretur. Exinde vbi odores Deæ adoleuissent, & ritè Deam precati essent, inspicientes in speculum ex imaginibus peritu rus, an victurus æger esset, diuinabant.

Periph. in Plau. Epid.

AP. Speculum cuiq; conscientia est, quam si quis ad diuinum exmologeseos fontem diligenter inspexerit, additis etiam insuauissimi odoris sacrificium precibus, qualis, & quantus sit agnoscet, morbosque animi si qui sint deprehendet. γνῶθι σεαυτόν.

Non oris caussa modo homines æquum fuit,
Sibi habere speculum. vbi os contemplarent:
Sed qui perspicere possent cor sapientiæ,

Igi-

Igitur perspicere possent ut cordis copiam,
Vbi id inspexissent cogitarent postea,
Vitam ut vixissent olim in adolescentia.

LVII. SPECVLVM INSVLARVM FORTVNATARVM.

INTER fortunatas illius paradisi delicias, quas veræ historiæ lib. 1. pluribus persequitur Lucianus, speculum fertur maximum supra puteum positum. In puteum si quis descenderit, omnia audiet quæ apud nos in terra dicuntur: si in speculum aciem oculorum difixerit, omnes vrbes, prouincias, gentes videbit, ac si ipsis interesset.

AP. Quis non videt hîc expressam beatitudinis imaginem? Num verò Deus puteus est æternarum salientium, à quo qui hauserint cuncta cognoscunt. Num speculum est lucidissimum quod intuentes beati omnia simul quæ ad suæ fœlicitatis cumulum attinent, intuentur.

Te cernere finis.

LVIII. SPECVLVM SMYRNAE.

Calumnia & mendacium.

IN Smyrnæ templo speculum fuit, quod egregias quasque species admodum deformes, & aspectu horribiles reddebat hæc specula ἐπςόχημα παράχροα à Græcis appellantur.

AP. Calumnia optimos & sanctissimos mores turpissimos & teterrimos fingit, πᾶσαν φύσιν κόπτει ἡ διαβολή. rectè torquetur in mendaces Historicos, qui virulentâ plerumque maleuolentiâ incitati optimorum principum dicta factaque deterunt, & alienis prorsus depingunt coloribus. Plutar. ὁ δ' ἱςορίαν γραφων ἃ μὲν οἶδεν ἀληθῆ λέγων δικαιός ἐςι, τῶν δ' ἀδήλων τὰ βελτίονα δοκεῖ ἀληθῶς, λέγεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ χείρονα. in cæteris mentiri nunquam debet, in dubijs *in lib. de Malign. Herodot.*

omnia in meliorem partem interpretari potius, q
in peiorem rapere.

LIX. TABVLA NICONIS.

Auxilium diuinum in re perplexa.

Curopal. in Basil. & Constant.

MALACENVS apud Imperatorem Basiliu falso accusatus, quod Bulgarorum partibus uisset, deinde precibus sancti viri Niconis liberatu calumnia, vt authori tanti beneficij qui iam excess rat è viuis gratiam referret, pictorem aduocat, isti N conis vultus, habitum, cultũ, verbis designat ad sun mum depingi iubet. Pictor domum reuersus, frust laborat hominem inuisum ex narrantis sermone de pingere: in hac ei cura versanti ante oculos repen extitit Monachus quidam, qui in ædes clam penetra rat, statura procerus, habitu eremitico, obsoleta vest amictus, coma squallens, capillitio barbaque niger, i omnibus denique beato viro simillimus: nam & vir gam manu gerebat, cuius apex in crucem desineba qui pictore comiter salutato mœroris sollicitudinis que caussam sciscitatus est: ille verò & caussam sta tim aperuit & operis difficultatem demonstrauit Tum leni ad eum voce monachus, me, inquit, aspic frater, mihi per omnia similis est quem depinguis; a crius hominem intuetur pictor, vidit quem verbi Malacenus designarat, quare ad tabulam reflexus v compertam formam imitaretur, ô rem admirandam sacram ter beati effigiem in tabula suis lineamenti suapte expressã sponte videt, nec mora ex oculis San ctus abscessit, pictor cũ horrore Κύριε ἐλέησον, identi-dem inclamante. mox ad delineatam diuinitus for-mam reliqua colorum pigmenta adijciens, perfectam imaginem qualis hodie quæ in sacro beati templo suspensa visitur, omnibus numeris absoluit.

APODOSIS.

Casusne, Deusne.
Attulerit?

LX. TABVLA THEODOSII.

Regis virtutes.

IN Theodosij, & aliorum qui eo sæculo fuerunt Imperatorum insignibus, Tabula est Libris quo-dam ordine dispositis onusta, quorum nonnulli syl-labarijs quibusdam notis inscripti sunt, quibus per compendium contentæ in eis rationes indicabantur. Alij nihil præscriptum habent supra tabulam fasti-gium attollitur, in media cuius facie Genij duo la-tum sustentant orbem, in quo caput instar humani, cuius hæc inscriptio est, *Diuina prouidentia.* In an-gulis verò tabulæ, quę descriptos libros continet, sin-gulis capita singula sunt apposita, quorum superius à dextra inscriptionem circumductam ostendit, *Vir-tus.* Alterum a læua, *Scientia* Inferius à dextrâ, *Au-thoritas.* Quartum à læua, *Felicitas.* *Vide notitiã iuris Rom. Pier. notat. l.31. c.10.*

AP. Leges & magistratus Dei primum auxilio, deinde virtute, scientia, authoritate, felicitate, quæ à Deo profluunt vniuersa, indigent.

LXI. TABVLAE TIMANTIS.

Scriptura sacra.

TIMANTES Cyclopem pinxit dormientem in paruula tabella, cuius magnitudinem exprimere cupiens, pinxit iuxta Satyros pollicem eius metien-tes atque in omnibus eius operibus, intelligitur plus semper quam pingitur. *Pl.l.25. c.10*

APODOSIS.

Tales sunt sacræ literæ, verbis parcæ, egregijs sen-sibus plenæ. Tale opus omne non diffusum verbis, sed rebus & sententijs efficax: contra verbosæ redun-dantiæ opera quid aliud sunt, quam vt ait Comicus, ἐπιφυλλίδες καὶ στωμύλματα. vel v Claudianus Ma-mertensis, *puerilium spuma verborum.*

LXII.

LXII. TEMPLVM APOLLINIS E PLVMIS INCHOATVM.

Parua principia magnarum rerum.

APOLLINIS Templum ex plumis & cera cœp initium: Ἀπόλλωνος νεὼς κηρῦ καὶ πτερῶν ξυντ θείς. Apollonius lib.6. c.7. Apollo, inquit, exigua olim cellam incoluit, ad quam apes ceram, aues pi mas congessisse dicuntur, qui postmodum μέγαλα ἐκατόμπεδα fana habuit, templa pulcherrima, & am plissima, donarijsque referta. Pausanias in Phocaici Aedem fabricatam narrat ab homine Delphio, c nomen Pteras, vnde fabulæ locus. Meminit obite *Strab. lib.9.*

APODOSIS.

Parua late manant incrementis, & temporis lon ginquitate excrescunt in elephantos muscæ, eade elephanti desinunt in muscas.

Hunc numina rebus
Crescendi posuere modum.

LXIII. TESSERAE IVXTA MAENADEM.

Tesserarum ludus dementiæ proximus.

Pausan. in Corinth. TESSERAS primùm à se inuentas Palamede in templo fortunæ consecrauit, cui proximum erat Choriæ Mænagis monumentum.

APODOSIS.

Tesseras fortunæ imperio subiacent, & ad furoren cui sunt proximæ, sæpè lymphatum hominem ra piunt Diuus Cyprianus libro singulari ostendit, alea tores sacrificos esse Zabuli dæmonis, de quo alibi di ximus: *In hoc ludo sæpe vt ait Doctor suauissimus, e mentis furia, venale periurium, serpentinum collo quium, rabiosa amicitia.* *De aleatoribus.*

LXIV

LXIV. THEATRVM POMPEII.

Religionis Prætextus

POMPEIVS Magnus ſolo theatro ſuo minor, cum illam arcem turpitudinum omnium extruxiſ- et, ver. tus quandoque memoriæ ſuæ cenſoriam ani- naduerſionem, Veneris ædem ſuperpoſuit, & ad ledicationem edicto populum vocans, non theatrum ed Veneris templum nuncupauit, cui ſubiecimus, in- quit, gradus ſpectaculorum. Ita damnatum ac dam- nandum opus, templi titulo prætexuit, & diſciplinam uperſtitione illuſit. *Tertul. l. de ſpectaculis.*

APODOSIS.

Duplex occurrit. Primùm oſtenditur qualis res ſit hiſtrionia, in qua Venus ſcenæ ſuperpoſita principa- um obtineat. Deinde quam callidæ hominum libi- lines, quæ religionis prætextu ſe velent. Seneca: *Vi- ia nobis ſub nomine virtutis obrepunt. Temeritas ſub itulo fortitudins latet, Moderatio vocatur ignauia. ro cauto timidus accipitur.* *Epiſt. 45.*

XV. THRONVS LEVCOPHRYNES.

Regia maieſtas liberalitate opportuna ſuſtinetur.

HVNC horæ duæ & totidem gratiæ ſuſtinebant, à ſiniſtra Typhonem & viperam habebat, à dex- ra Tritones cum infinitis alijs emblematis. *Pauſan. in Laconicis.*

AP. Hac Icone regia maieſtas ſignificatur, cuius hronum horæ & gratiæ ſuſtinent, hoc eſt benefi- ia opportunè data. horum gratiam Tritones illi uccinatores prædicant, improbis, & audacibus ui per Typhonem & viperam ſignificantur) fruſtra gno fœlicitatem inuidentibus Rex talis eſſe deber, ualis à Niceta depingitur: λημμάτων αἰχρῶν ἐλεύ- ερος, θάλασσα φιλοδωρίας, ἐλέους ἄβυσσος, τῶν πλο- ηνεῖτο ἤθους εὐέντευτος, καὶ τὴν βασίλειον ἀρετὴν ἀπα- ἔμιλλος. Ab omnibus vel minimis auaritiæ ſordi- *In Manuele Commeno.*

bus

bus solutus, mare liberalitatis, misericordiæ abyss[...] comitate morum cuiuis aditu facilis, regia virtute i[...] imitabilis.

LXVI. TZANGIAE IMPERATORVM

Ad imum demissa potestas.

GEORGIVS Codinus *in officijs*, vbi de Imperat[...] re disserit, ait eum calceatum Tzangijs, in qu[...] bus Aquilæ sunt, ex lapillis & margaritis intertext[...]

APODOSIS.

Calceamentum naturæ humanæ, humilitas, A[...] quila Christus, qui ad eius commercium descendi[...] Erat in Tzangijs regalis maiestas Aquilæ demissa a[...] calcei vilitatem, & in hoc mysterio Dei natura a[...] nostram humanitatem. Verba autem Codini tal[...] sunt: Ἐστὶ δὲ καὶ ἕτερον γένος ὑποδημάτων ἃ καλοῦν[...] τζάγγια, ἔχοντα ἐκ πλαγίων κατὰ τὰς κνήμας, καὶ ὑ[...] τῶν ταρσῶν, ἀετοὺς διὰ λίθων καὶ μαργάρων, ἅτινα φορεῖ ὁ βασιλεὺς εἴς τε τοῖς περιπάτους, καὶ τὰς προκύψε[...]

LXVII. TVBA PHINEES.

Verbi Dei vis inuicta.

SAMVEL ex Chronico Samaritanorum refe[...] rem planè fabulosam, ad symbolicos tamen em[...] blematum vsus non ineptam, Regem minoris Arme[...] niæ Schoba nomine ingentibus copijs aduersus Israe[...] litas aciem direxisse: Iosue, qui tum summæ rei præ[...] erat, cùm florentissimo exercitu prodijt illi obuiam[...] vt incitatissimum furorem reprimeret. Mater vero[...] Armeni Naga veneficijs famosissima, filio velifica[...] ta, suis carminibus Hebræos iuxta septem turrium[...] ferrearum septa dicitur conclusisse. Quo spectacul[...] Iosue territus, consilium à necessitate petijt, & alliga[...] ta ad columbæ alas epistola, eandem ad ducem Ianial[...] & sacerdotem Phinees auxilij implorandi causa de[...] misit. Illi repente aduolant, & Phinees quidem, vt[...]

Iosu[...]

Iosuæ fuerat monitus, reflexa tuba clarissimè perso-nat: Hoc sonitu, mirum! ad singulos clangores sin-guli muri corruunt, & paulatim totus ille ex ferro la-byrinthus; quo Israëlitæ tenebantur vndique cir-cumuallati, dissoluitur. *Vide Serrar. in Iosua ca. 24.*

AP. Rectè accommodaretur concionatoribus, & sacerdotibus, qui columbæ, hoc est, Spiritus sancti ductu, tuba verbi Dei, septem lethalium vitiorum ar-ces diruunt, & fideles asserunt in libertatem.

Fulmen ab ore venit.

LXVIII. TVMVLVS SARDANAPALI.

Vanitas rerum humanarum.

SARDANAPALVS monumentum habuit in quo statua consertis digitis sonum editura videbatur. *Strab. l. 14. Ath. l. 14.*

APO. Significat humana omnia esse quod ait D. Gregorius Nazianz. ψόφον χειρὸς κροτούσης *Strepitum manus plaudentis:* πάντα θνητὰ, πάντα ἐφήμερα, πάντα ἄπιςα. *in Odis.*

LXIX. TVRRIS SAPIENTVM.

Ecclesia.

SAPIENTES Indiæ ad hyphasidem amnem tur-rim habitant, quam ne mille quidem Achilles, aut ter mille Aiaces expugnassent; ita & cœlestibus præ-sidijs erat munita, & tonitruum fulminumque terro-ribus circumuallata. Eadem Panes fulminauit, cum infesto agmine in eam assilirent, & Bacchum cum to-to exercitu fugauit. *Philost. in Apoll. l. 2. c. 16.*

AP. Hyphasidarum præsidio longè præstantior turris Ecclesia, quæ sapientes incolas & moderatores habet Episcopos. Hi diuini verbi fulmine, Panum & Bacchorum, an potius turpium hæreticorum demen-tissimos impetus frangunt.

Crebras Ecclesia vera procellas

Alcimus Auitus.

Sustinet, & sauis nunc diuexatur ab vndis:
Hinc gentilis agit duros sine more furores,
Hinc Iudaa fremit, rabidoq; hanc impetit oro.
Hareseon vesana furens exinde Charybdis
Concutit, & Graium sapientia stulta sophorum,
Sed clausam vacuo pulsant impune latratu.

LXX. VAS ECHINVS.

Fori molestia.

Iul. Pollux in Onomastico.

ERANT apud veteres vasa Echini nomine nu... cupata, vt quæ Echini animalis speciem illis s... nis armatam referrent. Eorum in iudicijs vsus, ἐχῖ... κ, οὗ αἱ μαρτυρίαι ἐμβληθεῖσαι κατεσημαίνοντο. Ech... nus vas erat in quod testimonia immissa signabant...

APODOSIS.

Iudiciorum seueritas & forensis operæ moro... difficultates significantur. Synesius in Epistola ... Ioannem deterret cũ à forensi opera, & multa hab... de hoc argumento: ad summum vocat, ἀγορὰν παρ... χολῶν ἀνθρωπάρια ἀναιδῆ κ, παμπόνηρα, κ, οὐδὲν ὑγι... ἀλλὰ λοίδορα κ, κακορραφεῖν εἰδότα.

LXXI. VASCVLVM INTEMERATVM.

Sanctitas intacta.

Pausan. in Arcadicis

EST apud Arcadios aqua ad Nouacrim, Styx ap... pellatur, homini, pecudibusque mortifera, cuiu... tanta est vis, vt vasa vitrea, Crystallina, myrrhina... testacea, cornea, ossea, ferrum item, æs, plumbum... stannum, argentum, electrum, aurum soluat, vt ace... tum vniones, & admantem lapidum omnium perui... cassimum hircinus sanguis. Sed tamen cum omni... styx dissoluat, sola equi vngula continetur, vt vascu... lum nec superare, nec vllo modo findere possit.

APO. Peccati originalis labes in terras quasi Styx... effusa

fusa exundabat, & omnia vi quadam importuna
olabat, nihil omninò ferreum, quod eius retardaret
npetus. Inuentum est Mariæ vasculum vnum non
uidem ex yngula equi conflatum, sed à Spiritu san-
o communitum. quod solum intemeratum perma-
ret, & nihil pestiferi liquoris ad suam labem in-
illari sibi pateretur.

XXII. VNGVENTVM NVPTIALE INDORVM.

Concordia nuptiarum effectrix

AD Hyphasidis fluuij ripas nascuntur arbores è quibus vnguentum stillat, quo nisi obliti fuerint oniuges, imperfectæ nuptiæ & minimè gratæ vene- existimantur. Γάμος ἀτελὴς δοκεῖ καὶ οὐκ ἐς χάριν τῇ φροδίτῃ ξυναρμοσθεὶς. *Philost. in vit. Apoll. l.3.c.1.*

AP. Bonus odor nuptiarum concordia.

Οὐ μὲν γὰρ τοῦγε κρεῖσσον καὶ ἄρειον,
Ἢ ὅθ᾽ ὁμοφρονέοντε νοήμασιν οἶκον ἔχητον
Ἀνὴρ ἠδὲ γυνή *Homerus Odyss. 2. vers. 82.*

on enim eo quicquam præstantius, quam cum ncordes consilijs rem familiarem administrant, r atque vxor.

LXXIII. VRBS EVSEBES.

Religio & pietas.

SILENVS apud Ælianum narrat extra hunc orbem terrarum, vnicam esse continentem omni bo-orum genere refertam. In eadem duas vrbes maxi-as, nihil verò mutuò sibi similes, quarum altera di-itur Machimus, id est, pugnax altera εὐσεβής, id est, a. Pios igitur in pace vitam agere, & amplissimis o-bus fructū ex terra capere, sine aratris, & bob⁹: agri-ltura, seminationeque nihil opus esse, eosdemque à orbis immunes vitam peragere in suauissimo risu &

Ælian. li. 3. Var. hist. ca. 18. voluptate, Adeò verò sine controuersia iustitiam c[...] lere, vt persæpè dij quoque immortales non de[...] gnentur illorum vti commercio.

AP. Icon est religiosæ vitæ, in quam ob moru[...] singularem innocentiam, omnis bonorum vbert[...] exundat.

Cornelius Gallus.

O niueas luces! ô tempora dulcia! verè
Aurea Saturni sæcla fuere senis.
Nunc ferrum erupit, rabiesq; asperrima ferri.

LXXIV. VRBS MACHIMOS.

Belli studium vel militia Religiosa.

Ælian. li. 3. Var. hist. SILENVS eodem loco meminit ciuitatis, quæ μα[...] χιμος, hoc est, pugnax à perpetua bellorum con[...] tentione nominatur. Qui Machimum incolunt ip[...] bellicosissimi sunt, & arma induti bella semper ge[...] runt; finitimosq; in suam potestatem redigunt. Atq[...] hæc vna ciuitas in plurimas gentes imperium tenet[...]

APO. Typus est bellicosæ ciuitatis, vel certè dua[...] vrbes Eusebes, & Machimus in ipsa religione sunt, ir[...]

Arrian. Epicteti li. 3. cap. 24. qua fortiter contra permotiones, & vitia pugnandū,[...] cum quibus bellum intestinum est, & perpetuum, a[...] ijsdem domitis, lux suauis & omnium deliciarum v[...] bertas oboritur. Στρατεία τίς ἐστιν ὁ βίος ἑκάστου, καὶ αὐτ[...] μακρὰ, καὶ ποικίλη. *Militia est cuiusq; vita, & diuturna quidem, ac varia.*

LXXV. VRBS MARONEA.

Regio cauponis addicta.

Athena. Deipnosoph. lib. 8. MARONEAE cum quibusdam sodalibus potans Stratonicus, si per ciuitatem oculis tectis duceretur, quo in loco ciuitatis esset, cogniturum se dixit. Opertis deinde deductus oculis, interrogatus vbinam esset: in caupona, respondit, tanquam caupona foret tota ciuitas.

APO. Maronea typus est temulentæ ciuitatis, &

cau-

cauponis addictæ, quod per se genus est nequissimæ Athen. l.13.
uitatis, & grauibus viris indignissimum. In caupo-
a bibere, & comesse, ne frugi quidem seruum iusti-
ere refert Isocrates. Areopagitæ vetuerunt ad A-
eopagum quendam accedere, qui in caupona pran-
us esset.

LXXVI. VRNA BELI.

Auaritia.

XERXES Darij filius effosso vetusti Beli monu- Ælian. l.13. cap.3.
mento vitream vrnam reperit, vbi iacebat in o-
co cadauer, non tamen plena fuit vrna, vacuumque
ummis labris ferè palmæ spatium habuit. Adiacebat
rnæ columna exigua, in qua scriptum continebatur,
um qui sepulchrum aperuisset, neque repleuisset vr-
am, pessimè habiturum. Quo lecto Xerxes expiauit,
c oleum celerrimè iussit infundi, nunquam tamen,
cet summa vi niteretur, explere potuit.

APODOSIS.

Auaritiæ insatiabilitas. Belus primus fuit, qui cu-
iditate ardens rem communem sibi propriam fecit.
taque & demortui vrna natans in oleo signanter o-
eum sitit, nec vlla ratione expleri potest, quod inex-
lebilem cupiditatis sitim significat. *Multo concita-
tior est auaritia in magnarum opum congestu col-
locata: vt flamma infinito acrior vis
est, quo ex maiore incendio
emicuit.* Seneca de Benefic. l.2. cap 27.

FINIS.

INDEX HISTORICVS IN POLYHISTOREM SYMBOLICVM.

Prior numerus librum; secundus Symbolum significat.

Aues

E.

F.

Heli

I.

Monoce

Q.

Sicli

T.

V.

X.

Z.

FINIS.

INDEX MORALIS
IN POLYHISTOREM
SYMBOLICVM.

Prior numerus librum, secundus Symbolum significat.

Amo-

Con-

D.

næ si-

Domi-

G.

H

I.

Natal

N.

O.

P.

Poten

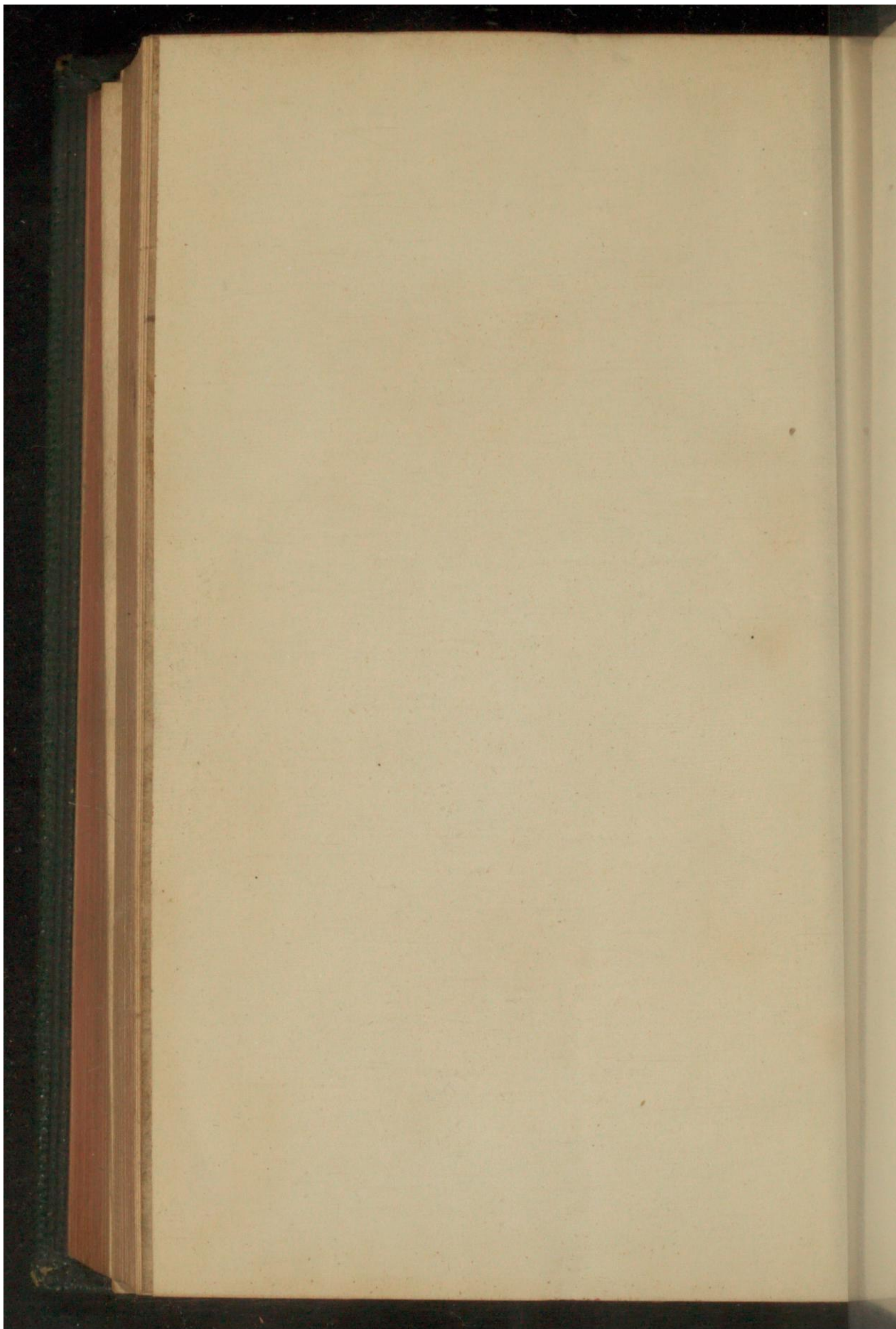
R.

Sanc

Sophi-

victo-

FINIS.

p—

